

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Danmarks
Riges
Krønike

Arild Huitfeldt

Danmarks Riges Krønike

Christian III's Historie

1595

ROSENKILDE OG BAGGER

KØBENHAVN 1976

DANMARKS RIGES KRØNIKE
er genoptrykt i fotolitografi
af Strauss & Cramer, Leutershausen,
og indbundet af Karl Schaumann, Darmstadt,
Vesttyskland

Printed in Germany

En faart
Historiske Beskriff-
uelse/ Paa hues merckeligt/ som sig Aar-
lige vnder Kong **CHRISTIAN** den
Tredie/ Danmarks/ Norgis/ Vens
dis oc Gottis Konning/ etc.
haffuer tildragit.

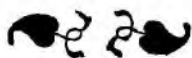

Daniel. 2.

Gud affsetter Konger oc indsetter Konger.

Rom. 13.

Huor som Øffrighed er/ den er skickit aff Gud.

Prentet i Kjøbenhavn/ aff
Matz Vinggaard.

1525.

Christian met Guds Naade/ den Tredie/
Danmarkis / Norgis/ Wendis oc
Gottis Konning/ etc.

Symbolum,
O GVD SKAF DIN VILLIE.

Den Stormectigste /
 Høybaarne Første oc Herre / Herr
 CHRISTIAN den Fierde / met Guds Naade /
 Danmarks / Norgis / Wendis oc Gottis Konning : Her-
 tug vdi Slesuig / Holsten / Stormarn oc Ditmarsken :
 Grefue vdi Oldenborg oc Delmenhorst :
 Min Naadigste Herre
 oc Konge :

Vnsker ieg Lycke / Velsart oc Bistand aff
 Gud / vdi sit faarestaaendis
 Regimente.

GStormectigste / Høybaarne
 Første / Allernaadigste Herre :
 Kong Christian den Tredie / salig
 oc Høylofflig Ihukommelse / Eders
 Naadis Faderfader / hassuer ve-
 rit en aff de fornemste / loffligste Konger / som disse
 Riger oc Lande forstandit hassuer / Thi hand icke
 alleniste god Sticketse / Ordning / Politijse / Hand-
 festninger / Reccesser, hassuer indført vdi det Veltil-
 ge Regiment / Huor Brøst oc Brect sands / som off-
 til vor daglige almindelige Omgengelse oc Sam-
 fund fornøden giøpris / Men som mest oc fornemst
 er / hassuer hand serdelis haft stor Corrig / Om-

Sortalen.

hu oc Iffuer for/ At icke allentse hand selff maatte komme til det sande Guds Ords Vidskaff/ Kunds-
 kaff oc Bettiendelse/ Men oc at den rette Lærdom/
 vdi disse Riger oc Land maatte vdspreadis oc for-
 kyndis/etc. Den tid hans Herrefader leffde/ vaar
 hannom indgiffuit Haderløff Hus oc Doringe/
 Der vnderholt hand hos sig/en/ ved Naffn Doctor
 Eberhard/ oc Mester Iohannem Vandalum Gustroui-
 ensem, som siden bleff Bisp til Ribe / Huilcke der
 maatte vnderuise hannom ret Grunden vdi vor
 Christelige Trois hoffsuit Artickel / Saa vel vdi
 daglig Omgengelse paa Slaattit/ vdi hans Kam-
 mer/ som vdi Kircken/ offentlig/ aff disse fornæffn-
 de bleff hand først vnderuist om den Lutherste Lær-
 dom/ som vaar begynt vden Lands.

Der hand nu aff Guds Forsum/ er fordrat
 oc kommen til disse Lofflige Riger Danmark oc
 Norge/ Oc haffuer formerckt/en Part aff Rigens
 Vndersaatte at holde ved den *reformerede*, en Part
 ved den *Papistiske Religion*, Oc ingen Enighed vel
 at kunde vere vnder it sammen boendis Folk /
 aff atskillige Religioner, Derfor haffuer hand
 elskit oc tilhengd den beste Part / Oc høyelige for-
 alting lod sig vere anliggende / At den Papistiske
 Lærdom her vdi Rigerne maatte affskaffis / Det
 hellige

Fortalen.

Hellige *Euangelium* reent oc klart prædictis / som
 viser oss hen til Guds Barmhertighed vdi *Jesu*
Christo / om vore Synders Forladelse / Icke hen til
 vore egne Gjerninger oc Helgens Forbøn oc Paa-
 kaldelse / Huorfor hand spørst til en Indgang vdi
 hans Regimentis tid / spør hand forløffuede hans
 Krigsfolck / haffuer ladit affsette de Verdslige Bø-
 sper / Oc dennom ladit fengsle / paa en Dags tid /
 offuer alt Rigt / Saa den ene ick viste aff den
 anden at sige / Ellers maa skee haffde det ick vden
 Blod oc stor Tumult hafft Fremgang : Oc vdi de-
 ris sted tilskickede hand Euangeliske *Superintenden-*
ter , Som Religionen oc den Geistlige Handel / vdi
 deris sted skulde faarestaa / Derneft lod hand *Re-*
staurere , forny oc forbedre *Kjøbenhavns Vniuersitet* ,
 som vi kalde den høye Skole / Met Lærde Mend /
 oc *Professores* , Huilcke hand lod indsette oc besticke /
 som skulde læse vdi den hellige Skrift / oc andre
Faculteter , Oc vilde / at vdaß denne Skole / som aff
 en Hoffuit Rilde / huor aff flyder oc vdløber afkil-
 lige Lærer oc Becke / Det gantske Rige met lærde
 Mend vdi Kircketteniste / oc Skolekald / skulde for-
 sørgis / bespis / vederquegis oc begyndis / Huorfor
 hand baade de Høylærde / saa vel som *Cognepre-*
fier / Skolemestere oc *Hospitaler* / offuer alt Rigt

Fortalen.

rigelige oc tilbørlige / haffuer met Underhold la-
dit forførge / som de kunde leffue aff / oc met mere
Rente / end de nogen tid tilforn haffde / Eller
maa flee / end de vdi andre Land oc Etæder fin-
dis forfæet met.

Sor sin egen Person haffuer hand ført it Guds
fryctigt Leffnit / Aldrig gick den Dag forbi / hand
jo gjorde hans Bøn til Gud / paa hans Knæ /
Hand lod vdi lige maade daglige læse for sig / paa
sit Kammer aff Bibelen / siunge Dauids Psal-
mer / oc andre Geistlige Lofffange / stæckendis oc
leffuendis saa selff / som hand vilde andre skulde
giøre. Sor saadant hans Christelige Leffnit oc
Forset haffuer hand efterlat sig dette Naffn / at
mand haffuer kaldit hannom *Christianum*, *Re &*
Verbo, met Ord oc Gierning / Vdi steden / at mand
teke haffuer villit værdigis Kong Christiern den
Anden det Naffn / Men kaldit hannom *Chris-*
tiernum.

Hans Malt: bleff kensst / laarit oc vduald til
disse Kongeriger / vdi en anliggende / bequem oc
nødtørfftig Tid / der de Enbste haffde stiftit it far-
ligt gesuinde Oprør / her vdi Rigt / vnder Borge-
re / Vønder oc Adelen / som bleff besmyckit met it
Stin / at skulle vere skeet / for den rette Religions
skyld

Fortalen.

Skyld at erholde / oc fordreffne Kong Christiern at
 erledige / Til huiltit Oprør oc Baal de Eghste oc
 deris Anhang baare stedse Jld / at wi der vdi alle
 skulde opbrende. Vdi den Krig/ som kaldis met beg-
 ge Nassn / baade den Eghste oc Gressuiste Fende/
 haffuer den salige/ høhlofflige Konge/ beuist sig en
 mechtig Krigsførste / som Eiden tilsagde/ Mande-
 lig / kispn / frimodig / wsforsagit / sparde huercken
 Møne/ Wmage eller Liffs Fare / for disse Rigers
 Velsærd oc Beshyttelse skyld/ som hand vaar kom-
 men til oc haffde antagit/ Thi hand icke aff lætfer-
 dig Attraa oc Begiering / til nogit fremmit Land
 oc Grentzer at offueruelde eller bekrii / faare/
 tog sig samme Orloff oc Fende imod de Eghste/
 Men vaar der til høhellige forarsagit aff dem/
 Først formedelst det Indfald / som de gjorde han-
 nom vdi Lante Holsien / watuarit Sag / hans
 Førstedomme til at forsuare/ Oc siden tiltuungen/
 at forfølge her vdi Danmarck/ for den Deel skyld/
 som hand rættelig vaar kaldit til / Huor imod de
 gjorde hannom Indpass oc Forhindring at behol-
 de/ Oc haffuer hand/ som en tro Herre/ opset Liff
 oc Gods met deite Rige / vdi samme Krig / Saa
 wi hannom haffue at betacke. Disse Rigers
 Stende (wrost) haffue vdi lige maade/ som tro
sorne

Sortalen.

forne Mend / lest oc beuijst hannom der til all den
Hielp oc Bistand / som de deris rette Herre oc
Konning plietige vaare.

Effter at Gud Allmeectiste gjorde en god En-
de paa samme Krig/ hassuer hand icke Tyrannise-
rit met Blods Vdgydelse / som hand vel hassde
hassit Marsag til/ som en Seneruindere offuer sine
Wuenner / Men hassuer Naadelige tilgiffuit alle
deris Forseelse imod sig / oc befalt / at Adelen oc
Vndersaatterne vdi lige maade skulde tilgiffue
huer andre / hues den ene hassde brut imod den
anden/ saa hues skeet vaar vdi Fenden/ skulde vere
en afftalt Sag til euig tid. Hand sporde den Lybske
Fende / for hand vilde hassue Fred: Oc der hand
fick Fred/ tractede hand siadelige effter/ den at be-
holde / oc spogte ingen Wfred / ihuad Marsager
hannom end gaffs / som den der hassde forfarit/
huad Skade oc Forderffue Krig oc Orloff metspø-
rer. Met huad Møne oc Wmage hand spogte oc
fick det Burgundiske Venstass / Vnderholt god
Correspondentz oc Nabostass / met de Euenske oc
Vendiske Støder/ oc andre/ findis vdi lige maade
nogit omrørt vdi denne *Historia*.

Keyser Carl gaff hannom det Loff/ at der de
vaare Wuenner/ gjorde hand / som hans Siende/
huad

Fortalen.

huad hand kunde / Men siden de bleffue forligte /
hues hand haffde loffuit / haffde hand trelige holt
hannom. Hand besprgede dette Rige vdi Freds tid
met mange Herrers oc Stæders Venstæff / som
hand kunde haffue at forlade sig til / om hannom
haffde trengd. Hand tractede icke effter / aff ære
gerighed / at forulide hans Grenker oc Land. Ja
vaar icke end til Ginds / at antage største Parten
aff Vissland / der hand Lovlige aff deris Sende
bud oc Stender der om vaar anlangit / som fast
gantike Vissland vilde hannom opdragit / Men lod
sig nøye met sit / Tænkendis / huad Besuærlighed
der effter kunde følge. Vdi Fred oc Rolighed drog
hand alleuegne omkring her i Rigit / aff it Land
vdi it andit / De ingensteds / vden hand haffde
Fire eller Fem met sig aff hans Raad / oc huor
hand kom / hørde hand alleuegne Eager / oc for
hælp Almuen oc de Besuærede til Lov oc Ræt /
huilckit er en Vffrigheds rette Kald oc Embede.

Men huor til (maatte Eders Naist : spørre)
er ieg saa vjtløfftig / dette at opregne / oc huor til
det skal ? Det stecr aff mig / fordi ieg vilde lade
Eders Naist : vide / at Eders Naadis Fader fader /
den salige Konge / haffuer verit met alle Førstelige
Dyder begaffuit / sein hannom giøre Loffuærdig /
): bande

Fortalen.

baade hos Gud oc Menniskene/ De at ieg her med
maatte tillegge Eders Mait : vdi saadane lofflige
Stykker hannom at efftersølge : Thi saadane Dy-
der findes nock vdi Eders Maitis : lofflige Forsø-
dris Stamme oc Herkomst/oc ere icke vjide anden-
steds at søge. Kong Christiern den Første/er prisst
aff hans Mandelighed : Kong Frederich den Før-
ste/aff hans Mildhed/(Om Eders Maitis : Her-
re Fader vil ieg icke tale paa denne tid / at ieg icke
skal sinigre eller tiene for Vnen) De Kong Christi-
an den Tredie/ er loffuit aff hans Gudfrugtighed/
Mandom / naar behoff giordis/ Mildhed/ Fred-
sommelighed/ Tro oc Loffue vdi Tilsagn / Slijt oc
Vindstibelighed vdi Regtering. Saadane Dyder
bør Eders Mait : at giøre sig egne/ De er loffligt/
at en Herre oc Konge stunder oc tracter effter / at
hand kand bliffue hans Formend oc Forældre lig/
oc icke verre.

De effter at den salige Høyløfflige Konge/
Kong Christian den Tredie / saa megit gaat haff-
uer forskylt om disse Riger oc Land / Saa haffuer
ieg mig fast forundrit / at icke en aff vore Danske/
vdi saadan Menge oc Mangfoldighed aff Lærde
oc Veltuise / end haffue ladit den salige Herris
Historia oc Bedrøfft udgaa paa Tryck / huilcken
dog

Fortalen.

dog saa høye er berømt / baade aff Indlendiske oc Udlendiske.

De effter at den salige Herre haffuer all ære oc gaat forskyldt mod mine salige Forældre / huilcke hand haffuer ærit / belænt / oc vdi hans Raad betroit / Saa haffuer ieg til en Tacknemmeligheds Ihukommelse / denne lille *Historia* om hannom sammendragit / Icke som ieg vel skulde eller burde / Men som ieg kunde / Der met at tilegge oc tilrøkke andre / at de om hans Gierninger oc Bedriff / effter denne min Optegnelse oc Anuissning / vilde ydermere forfare oc vnder søge / oc siden paa *Latine*, en mere glerlig oc fuldkommen *Historia* om hannom / lade komme for Dagen / den salige Konge til en Ihukommelse / De vore Danske Historier til Plus oc Forbedring.

De effterdi Eders Mait : heder *Christianus*, effter den gode Herre / eders Naadis Faderfader / Saa haffuer ieg heller ingen vift / samme *Historia*, end Eders Mait : at tilskriffue / At ligeruiss som Eders Mait : haffuer arffuit hans Nassn / ere vduald til disse Riger / oc hannom efftersfølger vdi Regiering / Saa skulle I vdi lige maade arffue / vduelle oc efftersfølge / hans Førstelige Dyder / vdi Eders Naadis Regiering. Bedendis oc begie-

Sortalen.

rendis vnderdanigst / Eders Mait : saadan min
ringe/ velmeente Wmage/ vilde tage til Tacke/ oc
denne *Historia* vndertiden effter Længligheden læse/
eller sig lade faarelæse. Hues teg formercker/ saadant
Eders Mait : at vere til Tacke / Tør der
aff giffuis mig Marsag oc Tilfald / at ieg Eders
Maitis : egen Herre Faders / salig Kong Frederichs
den Anden Thukommelsis *Historia*, oc
flere / mig vnderstaaendis vorder / at lade vdgange.

Allernaadigste Herre / allis vor Forhaabning
oc Tro er stor om Eders Mait : oc vor
Bøn er til Gud daglige / at Eders Naade maa
bliffue disse Land oc Riger en nyttig Herre oc
Konge / Oc effterfølge Eders lofflige gode Hers
komst / Kong Christian den Første oc Tredie /
Kong Frederich den Første oc Anden / Oc for den
Marsag skyld hassuer disse Rigers Stender sampt
lig hyldit / forit oc vduald Eders Mait : Oc der
hen seet / oc til det lofflige Regiment / som Eders
fremfarne Forældre hassue ført / Huilcke Konges
domme icke ere nogle Arffue Riger / Men fri Val
Riger. Aff første da vaare ingen Kongeriger eller
Herstaf Arfflige / som nu en Part ere / Men da
tilskickede oc vdualde Solckit den / som Dydeligst/
For

Fortalen.

Forstandigst oc Bequemmeligst vaar. Ved samme Stick er dette Rige/ Polen/ oc nogle flere vdi Christendommen/ aff langsommelig Brug oc Indskickelse blesne. De sandelige/ so høyre Stand/ Væsen oc Myndighed en Herre oc Første er set vdi/ So høyre bør hand at offuergaa andre vdi Dyder oc Fromhed/ oc vere mere end andre/ dennom kinne oc offuergaa/ som Solen andre Stterner. Hand bør oc met all Elskelighed oc Kierlighed/ at offuerkinne sine Vndersaatte/ som Solen met sin Naturlige Værme vederqueger oc fødter Jordens Grøde/ De det vdi saa maade/ at hand met Mildhed oc Lefflighed vinder deris Gunst oc Hørsomhed/ Icke met Fryet. Thi huem som sig lader fryete/ hand hadis/ De huem som mange giør ont/ hand hadis aff mange. De ere set vdi den høye Stand/ oc deris Leffnit er vdi huer mands Afsiun/ De derfor ere de mange til Forbedring/ om de ere gode/ oc mange til Forargelse/ om de ere onde. Thi effter Herrers oc Førsters Sed/ der tager Landit ved. De skulle vere Landsens oc Vndersaatternis Hyrder oc Stiemere/ dennom beskytte/ beskyrme oc beuaage. Derfor ere Vndersaatterne dennom igen Hørsomhed/ Lydighed oc Skat plicttige/ naar de skatte

Fortalen.

til maade / saa at de icke aldelis vdsue de Fattigis
Eued / det er / den Deel / som de skulle leffue aff.

Huad vil ieg nu mere sige her om / Kongelig
oc Førstelig Stand / burde vel met merckelighe
Gaffuer oc Dyder at vere beprydit : Men wi
finde icke den Fuldkommenhed hos Menniskene.
Huad skal mand da gjøre ? Da skal en Første oc
Herre samle til sig forstandige / vise oc forneme
Folck / deris Raad skal hand bruge / Saa at huad
vdi hannom fattis / kand ved deris gode Raad
bliffue erstadit oc opret / oc formiske Regimentit met
flere. De ligerutis som paa it Skib foruden Sty-
remand / huilcken dog er den Fornemste / ere andre
flere / som tilhielpe / Skibit eller Menigheden oc
Senlæzen / det er / Regieringen oc rette Raas at
driffue / En sidder ved Styrit / andre lætte Aker
op / andre fire oc hale Skød : Saa skal oc en for-
standig Herre gjøre / at hand bruger fleris Raad
oc Hielp / end sin egen / heldst de Forstandigis / Thi
flere Vnen see mere end it / oc mangen aff egen
Forstand bedrager sig selff / oc kommer baade sig oc
flere paa Blycke / Som wi see Exempel vdaß Her-
tug Carl aff Burgundien / som altid vilde følge sit
egit Raad / oc icke andres / oc der offuer vndergick /
om huilcke Førstelige Vnderuisninger hele Bøger
findis

Fortalen.

findis skreffne/ som eders **Mait**: kand læse. It vil
 leg endnu sige/ oc der met altingist beslutte/ Eders
Mait: fører vdi sit *Rijm* oc *Symbolo*: **REGNA**
FIRMAT PIETAS, Det er/ Gudsfryttighed
 stadfester Land oc Riger vdi Regentere deris
 Hender. Huilckit er merckelige vel sagt. Derfor
 vdi all Eders **Maitts**: Gjerning/ Saaretegt oc Be-
 stilling/ naar Gud vil søye Eders **Mait**: vdi Re-
 gimentit / vil leg haffue Eders **Mait**: paamint/
 at før Eders **Mait**: nogit begynder / at Eders
 Naade først grandgiffuelige vel randsager oc for-
 farer / om saadant vdi sig selff er Gudsfryttelige
 meent/ oc kand tiene til Guds ære / oc Vnderfaat-
 ternis Gaffn/ Velfærd oc Bistand / Hues Eders
Maitts: Samulttighed nu giffuer Eders **Mait**:
 der om Foruisning / da maa Eders **Mait**: saa-
 dant Forsæt lade frengaa : Ellers skal Eders
Mait: saadant forandre / naar der met vdi
 Grunden oc *Fundamentit* icke er meent Gud oc
 Gudsfryttighed/ Thi vdi samme Dyd Gudsfryttig-
 hed / henger alle Dyder / som tiene til Regiering
 oc Regimente / oc flyder aff hende alle andre Dyd-
 der / som aff en Hoffuickide oc stedze quellendis
 Brønd. Den Allmeectigste/ euige Gud begaffue
 Eders **Mait**: met sand Gudsfryttighed / De teg/
 for

Fortalen.

for Eders Mæltz : Velfærd oc Regimente / vil
gjøre min Gudelige Tjæn til Gud / Hannem
befaler ieg Eders Mæltz : her med / Oc mig oc
mine vdi Eders Mæltz : Gunst oc Beskyttelse.
Datum Kjøbenhavn / den 8. Dag Octobris,
Anno 1595.

Eders Mæltz :

Underdanige tro
Tjenere/

Arild Hultfeld.

Om

Om Konning Christian

Den Tredie.

*

A A R 1533. imellom it oc tu effter 1533.
 Middag/ døde salig hønlofflig ihukom-
 melse/ Konning Frederich den Første/
 Danmarckis/ Norgis Konning etc: paa Kong Frederich
 en Skærtorsdag til Gotttrup/ oc bleff he- rich den sies-
 derlige begraffuit til Sleswig. De effter hans Død/ bleff ste Døet.
 der berammit en Herredag S. Hans dag nest effter / aff
 Rogens Raad/ De de komme tilsammen i Rixbenhaffn/ at Herredag vdi
 vduelle sig en Konge / effter som de tilforne haaffde giffuit Rixbenhaffn
 Kong Frederich it Bress/ at de effter hans Død / skulde ta- om ny Konge
 ge en aff hans Sønner til Konning/ oc ingen anden. wal.

Saa haaffde nu Konning Frederich ladet effter sig fire
 Sønner/ ved naffn/ Christian/ Hans/ Adolph oc Frederich.
 Christian vaar fød aff en Margressinde aff Brandenburg/
 kaldis Anna: De andre vaare fødte aff en Hertuginde aff
 Pommeren hed Sophia.

Til samme Herredag vdsende Hertug Christian aff
 Holsten / icke alleniste i hans Førstelige naffn / men oc paa
 hans Førstelige Naadis wmyndige Brødris vegne som Holstiste Sen-
 den eldste / Herr Wolff Powiss oc Melchior Ranzow/ at debud til Rix-
 formane Danmarckis Raad om samme Bress/ Begerendis benhaffns Zee-
 at de vilde fordre en aff Kong Frederichs Børn til Rige/ re dag.
 Huilcke Sendebud erindrede dennom / oc opregnede hues
 Belgierninger Salig hønlofflig Ihukommelse / Kon-
 ning Frederich haaffde beuist Danmarckis Rige oc dennom/
 at hand haaffde opset hos dette Rige/ Liff/ Gode/ oc sit Første
 bømme/ dennom at handt heffue oc besyette imod fordressne
 A Kon

Rønning Christiern/ dog faarebrog eller naſſengaffue ſaffie
 Sendebud ingen ſerdelis aff Rønning Frederichs Børn/
 huem de ſkulde velle / men indſtillede det til Raadit/ be-
 rendis om nogit icke ſaa haſtigt nu kunde beſluttis/ at mand
 alligeuel dis midler tid denne Leilighed vilde haſſue vdi
 Act/ ſaa denne ſag Rogens Raad maatte være beſalut. Stils
 lede der hos vdi Rogens Raads betenckende / vel at offuers
 ueye/ huad for fare oc anden ſtor wlycke det pleyer alminde-
 lige at ſpøre met ſig/ naar it Rige eller Land ſtaar lenge vden
 Hoffuit/ oc nu megit mere ſaadant er beſryctendis her vdi
 diſſe Riger oc Forſtedøme/ effterdi Jlden ſom Kong Chris-
 tierns Anhengere tilforn haſſde optende. icke aldelis end nu
 vaar ſtuct/ men laa end nu vdi Aſken / oc kunde diſſ ſnarre
 gaa vdi Brand igien / hues Rigit lenger ſkulde vere Hoffo-
 uilpøſt / oc wlycken her effter vilde bliſſue ſtørre end tilforn.

Denne Hertug Chriſtians Gudſryctighed imod hans
 Brødre/ at hand icke ſøgte ſin Fordeel allene/ pleyde ſalig
 Philippus Melanthon vdi hans Leyer / høylig at berøm-
 me/ oc ſagde det at vere it viſt tegen om en from Forſte.

De vaare diſſe effterskreffue Rogens Raad paa den
 tid tilſtede/ Jffuer Munc til Ribe / Stygge Krumpen
 til Børlund / Aue Wilde til Aarhus / Jørgen Friis til
 Viborge / Biſcopper: Torben Wilde / Archielectus til
 Lund/ Jacob Rønnow Electus til Roſkilde/ Knud Gylden-
 ſtiern Electus til Odense/ Henrich Abbit i Soer/ Eſkild
 Prior i Anduorſkow/ Herr Mogens Gøe Danmarkis Ri-
 gis Hoffmeſter / Tyge Krabbe Marſk/ Predbiern Ped-
 buſt/ Hans Wilde/ Matthis Bøller/ Effue Lunge Mogens
 Munc/ Erich Banner/ Oluff Roſenkrantz/ Otte Krum-
 pen/ Johan Øre/ Johan Brne / Johan Biørn/ Anders
 Wilde/

Danmarkis
 Raads naſſen/
 der Kong Fre-
 derich opde.

Bilde/ Axel Brade/ Niels Lunge/ Niels Arnefeld Rogens
 Canseler/ Knud Bilde/ Holger Blstand/ Truid Blstand/
 Claus Podebuff/ Claus Bilde/ Axel Ugerup/ Erick Krums
 medige/ Niels Brock/ Eyler Rønnow/ oc Knud Gyldens
 siern Pederssøn.

1533.

Da bleff først saaretagen hues Sager som hørde til
 Religionen/ Fordi at wi ere Gud mest plictige / oc det fors
 nemste vdi huert Regimente er/ at Guds Tieniste oc Reli
 gionen kand handheffuis oc beskyttis / Oc først beklagede
 Bisperne dennom haardelig / at den rette Guds Tienis
 ste (som de sagde) skulde vere nedlagt mangesteds her
 i Rigit / sampe hues Ceremonier oc Skick/ met Christen
 demmens begyndelse ere antagne/ Oc befryetendis vaar/ at
 hues saadant icke vdi tide saarekoffet bleff/ da sick all Rette
 ri oc vildfarelse her vdi Rigit offuerhaand/ begierendis ders
 for/ at mand icke skulde vige fra vore Forsædris Religion.

Første Punkt
 saaregiffuen
 paa Herredag
 aff de Geistli
 ge.

Derneft beklagede de dennom offuer den Access som
 bleff giort vdi Odense vdi Kong Frederichs tid/ Aar 1527.
 vdi huilken Adelen er effierlat Hals/ Haand/ oc alle 40.
 marks Sager/ met deris Bønder oc Tienere/ saa fri som
 Kronen oc Bisperne haffde deris / Huor vdi Bisperne
 forment dennom merckelig at vere brøst holdne / i det at
 de haffde aff staaait hues Sagefald/ Penitens oc straff for
 Bands sager/ Kirckefred/ Fredløssinaal/ Hoer sager/ som
 Kronens oc Adelsens Bønder vaare faldne til dennom/ oc
 Bisperne oc den Hellige Kircke haffde fuldt aff Arilds tid
 effter den Geistlige Ræt / oc at dennom der imod vaar loff
 uit oc tilfagt vdi samme Priuilegier / at de skulde bliffue ved
 deris Stiet/ Rente oc Rettighed / huorfra de nu en tid lang
 haffde verit holdne vdi Kong Frederichs tid (ved de Euters
 fte/ som haffue hafft allehaande Besyttelse oc befordring /

Anden Punkt
 forregiffuen.

1533. Saa vel hos den høye Bffriighed som andre) huorfaare de
 vaare deris Segel igien begierendis / met mindre dennom
 oc maatte holdis hues samme Necess formelder. Da for
 større Enigheds Skyld vnder den Aandelige oc Verdslige
 stand/er besluttit samme tid.

1. Først/ at den Odense Necess skal bliffue ved sin fulde
 mact i alle maade.

2. Item/ Bisperne skulle faarestaa deris Embede / som
 Gud dennom vdi skicket haffuer / effter som de ville ansua-
 re for Gud oc vere bekient.

3. De skulle skicke oc forordne Prester offuer Rigit alles
 uegne/huer vdi deris Stiet/ som kunde Predicte Guds Ord
 oc Euangelium/reent oc klart/ huilcke skulle opholde Messer
 oc anden Guds Tieniste / Men huor Adelen haffuer Lus
 Patronatus, skulle de bliffue der ved / dog at hues Personer
 som Adelen prælaterer, de skulle forhøris oc tiendis gode aff
 Bisperne/ ellers maa ingen sig Prest tage eller holde/ giør
 nogen der imod/ enten at nogen tager sig nogen Prest/ eller
 nogen Prest sig indtrenger vden Bispernis samtycke oc vil-
 lie/ da er det Bold/ oc de derfor skulle straffis som Boldsm-
 mend / oc som de der ick haffue anseet Danmarkis Rigit
 Raads Forordning.

Risbenhaffns
 affteed/ huor
 vdi Papistert/
 et igien anret-
 tis/ oc den Lu-
 terste lerdom
 fortrengis.

4. Findis nogen Prest vssickelig vdi Lessnit eller Lær-
 dom/ da skal det giffuis huer Bisp vdi sit Stiet tilkiende/
 oc hand at raade der bod paa.

5. At skulle Tiendis retferdelig huer tiende Kierffue /
 oc huer tiende Hoffuit / effter gammel seduane oc Odense
 Necess.

6. Om nogen bliffuer fordeelt for sit Tiende/ oc enans
 den vil hannom forsuare/ da skal hand tiltalis som det giør/
 oc det

oe det regnis den hannom saa forsuarer / som den der icke
haffuer holdit sit Bress oc Segel. 1533.

Sogne Degne skulle nyde deris Rente/oe huor Treite
bliffuer om Degne rente / der skal Officialen oc Lensmans
den hielpe huer huad ræt er. 7.

Kircker/ Kloster / oc den Geistlige stand / skulle wbehin- 8.
drit nyde hues Gods oc Eyendom de haffue vdi verie/ eff-
ter Kong Woldemars Low/ oc Odense Necess/ dog at hues
Messer derfaare er vdloffuit/ vdi lige maade holdis ved
mact/ huor paa Bress icke er gangen / der gaa om hues ræt
er/dog at den skick bliffuer ved mact/som aff Kong: Majest:
oc Raadit bleff gjort vdi Nyborrig/ om Kircke Jorder/som
den indeholder / at de skulle komme til leye igien/ fra huilcke
Bøndergaarde de ere giffne.

Hues Jord oc Eyendom nogen haffuer myst vdi for- 9.
ledne Aaringe vden reiserdig Dom oc Ræt / det skal han-
nom igien antuordis/ vden vjdere Kettergang oc Skuds-
maal. Huem Gods vil vinde / hand forfølge det effter
Lowen reiserdelig/ icke tage sig det til/ Huo her effter andie
giør/ forfølgis for Vold/oc bøde der for som ved bpr.

Item/ at Viborge Domkircke skulde restitueris, oc alle 10.
Domkircker/ Herre Kloster/ Jomfru Kloster/ Hellig geist
huff/oc Sogne Kircker/oc de at bliffue ved deris fulde mact.
Item/Tigge brødre Kloster som ved mact ere/oc at der vdi
holdis Messer/ Predicken oc anden Guds Tieniste. Men
de Tigge brødre Kloster / som forstyrrede ere/ der om skal
handlis vjdere paa nestkommendis Herredag/oc diss midler
tid intet mere forstyrris eller nedbrydis / lidet eller megit.
Hues Jomfru Kloster som Riddermends mend eller andre
haffue vdi Forlæning / de skulle holde Jomfruerns der inde
ere/

ere / effter den sticckelse giort er / en heller tallit formindste /
saa fremt de icke derfaare ville stande til rette.

11. Hues Sælegaffue som icke er imod Lowen / oc giffuis
Presten eller Sogne Kircken / skal icke forholdis aff Sogne
Folckit / dog at ingen skal trengis til at giffue mere / end
Gud skiuder hannom i finde.

12. Skal her holdis vdi Rigit it Vniuersitet / oc skal all
Klerckerj nyde saadane Priuilegier oc Friheder / som de friest
haffue vdi andre Landskaff vdi Christendommen / paa let
her vdi Rigit icke skal bliffue en Barbaries, eller Folck fange
lede til / at sette deris Børn til Skole / om de Geistlige icke
met nogle serdelis Priuilegier bleffue fremdragne.

13. Vdi lige maade skulle Kircker / Kloster / Guds Hus /
nyde hues Priuilegier de her til haffue hafft vdi alle maade.
Dog saa / at Kronen oc Adelen i lige maade nyder oc behols
der hues Friheder oc Priuilegier de haffue hafft / oc dennom
vdi Odense Necess forbedrit ere.

Alle Skoler her vdi Rigit skulle bliffue ved mact/besyns
derlige de hos Domkirckerne / oc forsørgis met Almisse aff
dennom / som oppebere den Geistlige rente. Disse forne
Wilskaar oc Artickle / beplicatede de dennom paa baade sider /
Geistlige oc Verdslige wbrødelig at holde / oc huad der
imod skede effter deris forne Sed at straffe oc affuerie.
Denne Necess bleff giort oc skreffuen vdi menige Rogens
Raads naffn / Anno 1533. Torsdagen effter vor Frue
dag Visitationis. Dog vilde Herr Mogens Gøye / Erick
Banner / oc flere deris anhang aff de Verdslige / den icke fors
segte / men gic alligeuel vd for fulde vdi menige Raads
naffn / lige som huad de fleste haffde giort / skulde saa
stande.

Dernes

Derneft bleff talit ott en ny Kongis Raar/Kensning oc 1533.
Vduellelse/ oc bleff beraadslagit/huileken aff disse fire Kong
Frederichs Sønner de skulde tage effter det Dreffs lydelse/
de haffde vdgiffuit.

Bisperne oc nogle flere aff Raadit vilde mand skulde
tage oc velle Hertug Hans/ oc stode paa lure genituræ. det
er den Rettighed at hand vaar en spd Konge Søn/ vdi den
sted/ at Kong Frederich ickun vaar en Hertug/ der Hertug
Christian spddis / fordi de mente / at ville opspøde lade/
forbemelte Hertug Hans vdi den Papistiske Lærdom/ Raadslaget om
Könninge
Vall.
oc bøye hannem huort hen de vilde.

Andre aff Raadit vilde/ at mand skulde tage den eldste
Kong Frederich Søn Hertug Christian/ fordi hand vaar
kommen til sin law Alder / kunde faarestaa Regeringen /
vaar giffit/ oc haffde en Fjirstinde aff Løffuenborg/ ved naffn
Dorethea/ Oc gaffue de faare/ det kunde icke forhindre hans
nem/ at hand icke vaar nogen spdt Konge Søn/ Thi dette
Rige er icke nogit Arffue Rige / huor den Regel haffuer
brug/ Men det er it Vall Rige/ Hertug Hans vaar for
vng/ oc kunde intet Regimente faarestaa / Denne vaar
kommen til fiels Alder.

Men her imod vaare alle Bisperne / Fordi at samme
Hertug Christian tog nogit selsomt aff sted/ vaar der til mee
som de vel viste/ den Lutherske Religion anhengig/ som oc vel
sant vaar / at hand vdi hans Rngdom sporde it vilt Læffnit/
saa at hans Herre Fader en heller haffde stort behag til hans
nom/ oc vaar der til met synderlig fortørnit paa hannom/
for hand haffde giffit sig hannem ubeuist/ Dog forandrede
hand siden sit Læffnit/ oc vdi opuexten met alle Fjirstelige
Dyder recompenerede oc vederlagde hans Rngdoms brøst
oc forseelse/ Oc effter at hand da haffde annamit den Lu-
terske

1533.

terste Lærdom / mente de / at naar hand kom til Regiments
 tet / skulde hand anrette den Lutherske Religion imod Paves
 dømmet / Oc efterdi Bisperne vaare da aff stor Adel / oc
 haaffde megen anhang aff Slect oc Venner vdi Raadit /
 som oc vaare lige til sinds met dennom / kunde de sig icke
 om Vallit forene. Men efter lang Samtale oc Dispu
 tak / efterdi at Bisperne paa det sidste faaregaffue / at lige
 som det skede vdi Kong Christoffers / oc vdi Kong Christiern
 den første tid / at Rigens Raad vdi Danmark / vdkensete den
 nom en Konge foruden de Suenfke Raad oc samtycke / eff
 ter det Forbund / som tilforn vaar giort alle try Rigerne
 imellom i Dronning Margretis tid / derfor giel Suerig fra
 Danmark / saa kunde det oc nu skee / om de Danske toge den
 nom nogen Konge / oc haaffde icke de Norske i Raad met sig /
 efterdi at baade Rigerne vaare endnu i Forbund tilhaabe /
 da vaar befryctendis / at Norge kunde der offuer komme fra
 Danmark.

Wenighed om
 Konning Vall.

Opsettelse til
 et andet Aar
 om Konninge
 Vall.

Derfaare bleff omsier besluttet / at met Raarit skulde
 opstaa it Aar omkring til Sancti Hans Dag igienkom:
 1534. oc i midler tid skulde de forskriffue det Norske Raad
 som oc saa vaar i Forbund met Danmark paa det at Vals
 lit skulde gaa endrectelig til imellom baade Rigerne / oc
 da skulde de alle møde aff baade Rigerne / oc endelig vduels
 le sig en Konge.

Vdi denne forne. Rigsbenhaffns Herredag iblane an
 dre Rigens anliggende / bleff endrectelige besluttet / at mand
 skulde sende merckelige Sendebud til Fru Mariam / for
 dum Dronning vdi Ungern / Kong Lodwigs Efterleffuers
 ske / Keyserens Syster / som regerede Nederlandene paa Key
 serens vegne / om en bestandig Fred / eller vdi det mindste en
 Anstand at giøre / paa det Danmark / Norge / oc Første
 dømmet kunde diss bedre vere foruarit / oc foruide sig hoss de
 Burgun

Burgundiske for den wuillde dennom tilforn vdi Konning 1533.

Frederichs tid imellom haffde verit for vnduigte Konning
Christierns skyld. Denne Leplighed bleff Hertug Chris-
tian tilkiende giffuit / oc der effter bleffue de Holster oc
Danste saa til eens / fordi det ey vilde skide sig / at mand
skulde sondre eller stille sig fra de Holster / for den Forening
dennom oc Rigit imellom vaar / at forsende did Her Otte
Krumphen paa Rogens vegne / Melchior Ransow / Wolff
Btenhoff / for dum Konning Frederichs Canseler / paa de
Holsters vegne / oc samme tid paa forne Herredag / haffde
Rogens Raad alle Borgemeistere oc Raad aff Malmø oc
Riibenhaffn for sig / oc gaffue dennom Rogens Leplighed
tilkiende / at de icke indbyrdis for de Norske Sendebuds fra-
uerelse skyld / haffde kundit beslutte om en Konge at velle /
men der met vaar opset til Sancti Hans dag nest kom-
mendis / at forne Riibsteder / som de fornemste Hoffuitste-
der her vdi Rigit diff midler tid vilde giøre it met Rogens
Raad / gaa oc staa met huer andre / oc icke giøre andit end
de / oc de strax loffuede Rogens Raad Huldskaff oc Wands-
skaff / oc tilsagde dennom paa ære oc redelighed / at de skulde
vere dennom hulde oc tro / oc holde deris Stæder oc Byer
Danmarks Rigs Raad til troer Haand oc beste / oc den
Konning som de kyste eller vdualde paa forne Aar / huilken
de oc forplietede sig til at hylde oc suere oc ingen anden.
Derfor at ingen Konge bleff kyst / men Wallit er opset /
drog Her Wogens Gæ / Erick Banner oc flere ilde tilfreds
fra denne Herredag / oc skildis fra Bisperne oc de andre
Raad Wuenner / sagde offentlig at de vaare komne did for
at velle en Konge / men saae / at Bisperne nu haffde mere
vdi act deris egne Preste sager at vdrætte / end Rogens nøds
tørff / som icke kunde vere vden it Hoffuit / huorfor de der
offuer offentlig protesterede / oc vilde vere vndskyldede /

Danste oc Gold-
stiste Sendes-
bud. forordnis
at drage vdi
Nederlandene
om Fred eller
Anstand.

1533.

Ridens Raad
Stillis at wens

om nogen skade oc forderffue Riigt det aff paa kom / huor
met de oc ere bortdragne aff Byen/ oc de fleste aff Gemene
Adel fulde dennem: Siden begynte Bisperne atter oc deris
anhang som vaare de mechtigste vdi Raadit oc fleste/ deris
Preste sager at fordre oc faaretage/ oc begynte nu nogen ser
delis Personer at besynde / besynderlig Mester Hans
Thaussen (huilken siden effter Reformatzen, bleff Bisp
vdi Ribe) tenckte icke tilforn nock vaar vdtret met den Res
cess som bleff opret/ som før omtalit er. Men paa det mand
maa komme vdi visdere forstand oc grund om denne Sag/
maa ieg noget lenger aff Begyndelsen repetere oc igien
hente om den Luteriske Lærdoms Anfang oc begyndelse her
vdi Rigit.

Lutheriske
Lærdoms
første offent
lig ankomst
oc fordring
her vdi Rigit
vnder Kong
Frederich
den I.

Konning Frederich salig oc hvylofflig ihukommelse
haffde tilforn vdi sin tid faait nogen Smag oc Kundskaff
paa Guds sande Ord/ effter som det nu læris vdi de Refor
merede Kircker / huorfor hans Majest. gierne saae som en
Christen Offrighed/ at samme Reformerede Religion her
vdi Danmark oc Norge / saa vel som vdi Tydske Nation,
maatte forfremmis/ læris oc predickis. huorfor hans Maalt:
haffde giffuit nogle serdelis Personer/ Mester Hans Thau
ssen/ Her Peder Laurisøn vdi Malmø/ Her Frank/ Her
Oluff/ Her Claus Mortenssøn/ Her Hans Oluffssøn
ibidem, Her Jacob Skonning vdi Viborg/ Jørgen Jens
søn/ Her Morten Hegelund vdi Aalborg/ Peder Tomis
søn vdi Saling/ Her Peder Jenssøn ibidem, Niels Chris
tienssøn Her Mogens Gørs Prest/ Anders Liung vdi
Landskrone/ Christen Schrock vdi Assens/ Her Hans vdi
Galsterbo/ Tyge Christenssøn/ Anders Matssøn/ Anders
Nielsøn/ Jacob vdi Ydsted/ Matz Jenssøn/ Rasmus vdi
Trælborg / oc andre flere / som vaare de første her vdi Ri
git

git / det begynte at sette dennom offentlig imod Passue/
 dommit / hans Maiest. Aabne Bessermelse Bress / at de
 maatte frije predicke / oc at huem som gjorde de Lutherske
 Predicanter nogen forfang / de skulde vere vdi hans Maiest.
 Naade oc Bnaade etc. Vdi Kong Christiern den fangne
 hans tid / vaar vel begynt nogit met den Lutherske Lærdom /
 men hæffde ingen saadan fremgang. Hans Maiest. lod oc
 saa strax effter at den Herredag vdi Ottense Anno 1527.
 vaar holden / hans Maiest. aabne Bress vdgaa / at huilde
 Prestes eller Munde som vilde giffue dennom vdi Ecte/
 skaff Stat / skulde det vere dennom friit for / oc Gud gaff
 lyden til / at Guds ord der offuer bleff krafftigt hos man
 ge / saa at Dynene bleffue dennom oplat / at de skinkerlig
 faae / huad vildfarelse de hæffde verit vdi / Der sands oc
 mange som hæffde verit vden Lands / oc aff Wøger oc om
 gengelse met frestiede / vaare komne vdi bedre kundskaff / saa
 at mange baade Edel oc vædel / Borgere oc Bønder / hæff
 de oc finge smag paa det rette Guds Ord / oc vaar saa vije
 der met kommet i Kong Frederichs tid / at mesten alt Bl
 borge Stuet hæffde antagit den Lutherske Lærdom / til met
 vdi Kjøbenhaffn vaar Sancti Nicolai Kircke / Klare Klo
 ster / Hellig Geshus oc Graabrødre de Lutherske indrom
 mit. Vor Frue Kircke vaar tilluct en tid lang saa vel for
 de Lutherske som de andre / aff almindelig Kongens Man
 dat / siden den bleff stormit aff nogle Kjøbenhaffns Borge
 re / som vdi Kong Frederichs Historia findis. Disligste
 bleff oc offentlig predickt vdi Viborg / Ribe / oc flere Kjøb
 steder vdi Jutland / sammeledis vdi Kjøbenhaffn / Malmø /
 Wæ / Ydsted / oc andensteds paa Herregaarde / oc en part
 Munde formedelst samme Friheds Bress / veluillige forlo
 be deris Kloster / oc heller vilde leffue vdi Ecteskaff end ve
 re vden Quinder. Denne fremgang oc befordring hæffde

1533.

den Reformerede Religion faalt her vdi Rigte siden Anno 1527. vdi Kong Frederichs tid.

Men der Kong Frederich som nu sagt er/døde/tenckte Bisperne det at vere en gelegen tid / vdi det interregno, at de deris forfaldne Hus oc Regimence igen kunde oprette/ huorfor de stode saa hart paa/ at den Rippenhaffns Necess som tilforn er rørt om/ maatte oprettis / oc Mester Hans Thausen/ som haffde først vdi Rigit met offentlig Predic en indført oc vdsprede alle vegne den Lutherste Lærdom/ maatte bliffue straffit/ da vdi enden paa samme Herredag (som varede X. Uger) effter lang anfordring aff Bisperne hos Rigens Raad / bleff Mester Hans Thausen opfordrit paa Rippenhaffns Raadhus/ der gik hannom effterskreffne Dom offuer/ dog at alt Raadit icke vaare vdi samme Dom/ som saa lyder.

Wi effterskreffne Thye Krabbe Danmarckis Rigis Marck/ Predbiørn Podebuff / Hans Bilde / Peder Løkke/ Oluff Rosenkrantz/ Otte Krumpen/ Johan Vre/ Johan Vrne / Anders Bilde / Niels Lunge/ Holger Vlstand / Truid Vlstand / Knud Bilde / Claus Podebuff / Claus Bilde Ridder/ Niels Brock/oc Knud Gyldenstiern/Danmarkis Rigis Raad/offueruerendis Borgemester oc Raad i Rippenhaffn met nogle Borgere aff huert Koersmaal der sammesteds / distligeste Borgemester oc nogle Raadsmend aff Malmø etc. Gifre alle vitterligt/oc kiendis met dette vort Nabne Bress / at i dag her paa Raadhusit/ vordige Fædre met Gud / Danmarckis Biscoper oc Prelater forsamlet vaare / oc i rette haffde kaldit Mester Hans Thausen Predicant / for en Skandbog hand nogle Aarskerledne vdscreff oc Prente lod / i huilden hand skælder oc kalder dennem Tyranner/ Betragere/oc haardnackte oc forblindede Knubbe / som ingen Mand enten met ord eller

gierning

Mester Hans
Thausen for
vissis Skone
oc Sielandis
Erst oc con-
tinnens.

gierninger nyttige vaare / met mange andre haanlike oc
 fkenz Ord / de aff samme Bog opregnede som da tilfede
 vaar / Sammelendis beklagede Værdige Fader Her Joa-
 chim Kønnow vdualt Biscop til Roskilde / at samme Mes-
 ster Hans Thausen met sine anhengere, haffde sig befattit
 met alle Kircker i Ribbenhaffn/ beshnderlig Sancti Nicolai
 Kircke / oc der offuer skulde Mester Hans Thausen paa
 Capittels Husit i nogle aff Danmarcks Rigis Naads nærs-
 uerelse / talit forne. Her Joachim Kønnow vnder Øpen
 met nogle haanlike oc hofmodige Ord / Item vaare oc
 nogle Ord Aabenbare rørd for off / som Mester Hans
 Thausen skulde haffue streffuit oc sagt / det Høpuedige
 Alters Sacramente for næt, som met tuende hans Bøger
 da beuistis / oc hand sig derfor da Aarsagede i saa maade /
 Endog at en aff samme Bøger effter huilcken den anden
 streffuen vaar / hand self met hans egen Haand corrigerit,
 vdi streffuit oc offuerseet haffde / at det vaar for en Skriff-
 ueris forsømmelse / om der vaar nogit vdi forseet / der det
 Høpuedige Sacramente paarørde / Men da belien-
 de oc tilfod Mester Hans / icke at vere det sande oc værdige
 Guds Legome vnder Brøds oc Vjns Lignelse / som en
 Christelig Prest consacrerer oc vjer vdi Messe Embede / oc
 settis effter den Christelige Kommere Kircks vedtegt oc
 skickelse / baade vdi Menstrank oc Pixide. Da effter saa
 danne Sager / klage oc klaremaal samme Mester Hans
 imod gic / bleff der saa paasagt / at hannom derfor burde
 at straffis baade effter Lowen / oc stande til rette som Estado
 Priuilegier indeholde / vden hues de værdige Herrer / Bis-
 per oc Prælater hannem Naadelig her vdi ansee vilde /
 saa for Guds oc allis vor tierlige Øen skyld / emdroge / oc
 ferlode samme værdige Herrer saadan Estraff oc Preen /
 som Mester Hans forskyldit haffde / oc met rette lide oc
 vndgieldte

1533.

papistiske men-
 ning om Sa-
 cramentens
 vætte brug.

1533. vndgielde skulde / Dog i saa maade / at hand her effter icke
skal besatte sig met nogen aff forne Kircker / der vdi at pres
dicke / eller anden Tienste at giøre / Sammeledis en effter
denne Dag skriffue Bøger eller prente lade i nogen maade /
Disligiste skal hand giffue sig her aff Sticket inden en
Maanis tid i det seniste / oc siden der effter en Sielands el
ler Skaanske Stiet at besøge / oc huilcket Stiet hand siden
enten i Fyn eller Jutland tilkommendis vorder / skal hand
icke vdi Prente / Predicke / eller nogit Preste Embede faares
tage / eller opholde / eller sig i nogen Kircke indtrente / imod
Dispernis Billie / Vidskaff oc Samtycke / oc Befalning.
Item / Bør oc skal forne værdige Herre / Herr Joachim
Rønnow igen til sig anname oc beholde forneffnde sine
Kircker her i Rixenhaffn / saa fri som hans Forsædre /
Disperne vdi Roskilde aff en Christelig stiel oc Erlig sed
uane / altid tilforn wbehindret nyde oc haafft haaffuer / De
skal hand stiel oc indsette Prester oc Predicanter / som lære
oc forkynde det Heilige Euangelium oc Guds rene Ord /
som de anfsuare ville oc bekient vere / Disligiste ministres
re Sacramenterne / holde Messe oc anden Guds Tieniste /
som Christeligt oc tilbørligt er vdi alle maade. Giffuit
vdi Rixenhaffn / Mondagen nest effter S. Knud Kongis
Dag / Aar 1533. vnder vore Signeter.

Bisp Rønnow
tilkomis hans
Kircker.

Den stund denne handel paastod met Mester Hans
Thaussen / forsamlede Rixenhaffns Borgere dennom met
Baaben oc Berie paa Gamle Torff / at handthaffue des
ris Prest oc Religionen, Saa at nogle aff Raadit bleffue
vdsende til dennom / de skulde vere stille oc ingen Tumult
giøre / oc jo høre der bleff talit paa Raadhusit / jo verre lod
Almuen vden for. Omsier bleff dem tilfagt Sickerhed for
deris Predicant. Oc der de ginge aff Raadhusit / da fulde
Mester Hans Thaussen Jacob Rønnow bag effter / indtil
Biscope

Almuen sde
tilfreds for
Mest. Hans
Thaussions
stylo.

Biscops Gaarden/ oc bad Almuen vere stille/ ellers haffde Almuen hafft ont vdi sinde/ Oc for den Belgierning siel Bisp Kønnow Mester Hans Thausson sin Haand vden for Bispgaarden/ oc tackede hannom.

1533.

Saadan Forspølgelse offuer de Lutheriske begynte oc en part aff Bisperne vdi de andre Stætte/ Mester Torben Wilde Electus til Lund/ lod giøre nogle Euangeliske Predicanter vdi Malmø oc vdi Bø i Skaane effter den Tre die Artickel vdi Kjøbenhavnss Necess Fredløse/ for de Predicerede den reformerede Lærdom.

Men siden Herr Mogens Gøge, Eric Bannet oc deris Anhang nu vaare dragne aff Kjøbenhavn/ som før er sagt/ da bleffue Bisperne oc deris parthi aff Raadit hemmelige til eens/ at de vilde haffue Hertug Hans/ Kong Frederichs Søn til Herre oc Konge/ Hand vaar den tid her inde vdi Rige/ der hans Herre Fader Kong Frederich døde/ at opspødis/ men vaar icke 7. eller 8. Aar gammel/ for vng at faarestaa nogle Regimente/ Hannom haffde de tenckt at opspøde/ oc see huad aff hannom vilde bliffue/ Oc finge de hannom Næssbyhoffuis Læn oc Nyborg ind/ oc tilstickedede hannom Herr Oluff Rosenkrantz aff Wallø til en Hoffmester/ oc Peder Suab til en Luctemester/ tenckte saa at opspøde hannom vdi den Papistiske Lærdom effter deris sind. Oc endog mange haffue verit vdi den Mening/ oc det end paa Tryck vdgaa it er hos andre Scribenter/ at forne Hertug Hans skulde verit kenset til Konge aff Rigens Raad/saa vaar dog aldelis intet der om. Thi Kong Christianus paa Nyt Aars dag/ Aar 28. aff Gottorp haffuer ladit icke vdforligt Skrifte oc erklæring vdgaa/ at icke saa vaar/ Oc at hand aldrig haffuer ladit sig faaredrage hans wmyndige Brødre som Rygte gick/ nogen dennom at fortrengte fra den deel/ som Rigens Raad haffde dennom til vdfaarit.

Offuer

De Geistlige haffde end da tancke omringe Hertug Hans at vdselle.

Næssbyhoffuis Læn indrømmis Hertug Hans/ oc hannem ietis Hoffmester oc Luctemester vdi stor Forsaabning.

Hertug Hans vaar aldrig al mindeligvald eller samvælt for Konge.

Offuer saadant Dispernis forset/ baade met den Ke
 rest/ som bleff giort i Rippenhaffn / saa oc for at Mester
 Hans Thausøn vaar foruijst / oc Hertug Hans vden al
 mindelig samtyde er holden som den der skulde vduellis/
 bleff den gemene mand/ Adell/ Borger/ oc Bønder fast ilds
 tilfreds/ besynderlig for at de imod deris Samuittighed oc
 Conscientz nu skulde trengis til den Papistiske Lærdom/
 Thi huor Religionen er engang grundfest vdi Messissens
 Hiertet/ da vil den icke tuingis / mand lader sig heller hen
 ge/ brende/ hugge vdi stycker/ end tro huad som en icke giera
 ne vil. Hertug Christian bleff oc megit selkam der offuer/
 at hans Broder som vaar yngre skulde hannom saarebras
 gis/ men hand lod sig dog intet mercke / fordi det vaar
 hans Broder/ oc kunde gierne lide all hans Lycke oc velferd/
 det vaar icke heller imod det Bress/ som til hans Herre Far
 der vdgiffuit vaar.

De effter som forberøret er/ at Mester Hans Thausøn
 vaar foruijst Rippenhaffns By / oc Sielands Stiet / saa
 varede det dog staact / thi hand siden did igien er henfors
 drit / fordi den Menige mand oc Borgerstaff vdi Rippens
 haffn / oc en part aff Adelen vilde icke andet / Der til mee
 Practicerede Her Mogens Gøe/ Erick Banner/ Her Mo
 gens Gyldenstiern sampt flere aff Adelen / Bisp Kønnow
 paa deris side/ at offuersee mee den Lutheriske Lærdom/ men
 som de Papister saaregaffue / skal det vere skeet Her Mo
 gens Gøe til villie/ met denne indfordrelse / thi Bisp Køn
 now skulde haafft hans Daatter / Jomfru Virgitte Gøe/
 men begge meninger ere rette / Mester Hans Thausøn er
 igenfordrit til Rippenhaffn/ baade effter Menighedens be
 giering / saa oc effter Her Mogens Gøes befordring oc fle
 ris/ Thi der findis tuende Bress/ Daterit paa Bistrup/
 der Jørste er saa lydendis.

Jeg Hans Thausſſen giør vitterligt oc kiendis mee 1533.
 dette mit aabne Bress oc egen Haandſkrift/ At effterdi ieg
 mig vdi nogen brøst oc forſømmelse forſeet haſſuer imod
 Værdige Herre/ Her Joachim Rønnow vdualde Biſcop
 til Koſkilde min kiære Herre/ oc hans Naade derfor mig for
 Danmarks Riis Naad haſſuer ladit kalde vdi rette / ſaa
 mig bleff tildømt oc forlagt / at vige Kiøbenhavn oc Sie
 lands Stet / haſſuer hans Naade nu for Guds Skyld / oc Meſter Hans
 Erlig oc Velbyrdige Wands oc Strenge Ridderſ Her Thausſſens res
 Wogens Øpes/ ſammeledis Borgemeſter/ Naadmends oc uers eller gens
 Menighedens i Kiøbenhavn / Kierlige Ven oc begiering breff til Wiſpen.
 vnt oc tilſede at ieg maa igen indkomme vdi Kiøbenhavn/
 der at predike oc lære det hellige Euangelium oc Guds ord
 rettelig oc klarlig vden all Skens ord oc tale paa Viſper/
 Prelater/ Caniker eller Preſter. Da loffuer ieg oc tilſiger
 hans Naade paa min gode Tro / Ære oc Redelighed / at
 ieg her effter vil oc ſkal vere forne Værdige Herre/ Her
 Joachim Rønnow/ Hørig/ Tro oc Villig for / effter den
 tilſagn ieg nu hans Naade baade med Haand oc Mund
 gjort haſſuer/ affuende hans Naadis ſkade oc forderffue ſaa
 megit mig mueligt er/ oc vide hans Naadis oc hans Cleres
 cies gaſſen oc beſte aff min yderſte mact oc formue / huor ieg
 nogit hemmelig eller aabenbare formerckendis vorder/ det
 hans Naade anrørendis er/ oc hans Naade eller hans Naas
 dis Clericis til affbreck / ſkade eller forfang komme kand/
 ſkal ieg giſſue hans Naade tilkiende / oc beuiſe mig imod
 hans Naade der vdi/ oc i andre maade/ ſom en tro Dannes
 mand bør / oc ieg min rette Herre oc Prelat plichtig er i
 alle maade/ Til ydermere Vidniſbyrd trycker ieg mit Sig
 net neden for dette mit aabne Bress / oc Kierligen tilbeder
 Fornumſtige Mend Peder Kiempe Borgemeſter/ Oluff
 Skriſſuer / Thomis Bruggere/ oc Hendrich Tromſlær/
 Naadmend

Naadmend i Rigsbeshaffn samme Bress met mig at beses
gle/ Giffuit paa Bistrup/ Eøndagen nest effter vor Frue
dag Assumptionis, Anno Domini M. D. XXXIII.

Det Andet er saa lydendis.

Her Mogens
gode Keners
til Bispen.

Jeg Magnus Gode Ridder / Danmarks Rigs
Hoffmester/ Gier vitterligt oc kiendis met dette mit aabne
Bress / at effterdi Værdige Herre met Gud/ Herr Joas
chim Rønnow Bisop til Roskilde haffuer nu for min Bøn
skyld vnt oc tillat / at Væster Hans Thausen maa igen
indkomme vdi Rigsbeshaffn / der at predicke det Hellige E
uangelium oc Guds ord vden all skens ord oc tale paa Bi
scoper/ Prelater / eller nogen anden ydermere eller videre
end den hellige Skrifte indholder oc met giffuer/ da loffuer
oc tilfiger ieg hans Naade / at der som samme Væster
Hans Thausen her imod giprendis vorder / eller nogit
saarelage vilde / som forskreffne Her Joachim Rønnow
kand komme til stæde / affbrek eller forfang vdi nogen
maade/ vil oc skal ieg vere forpliet at tilhielp hannem ders
for tilbørlige at straffe/ oc der som nogen ihuo de heldst ere
eller vere kunde / vilde met vold trengte eller offuerfalde
forne Her Joachim Rønnow/ for at hand haffuer tilsted
forne Væster Hans at indkomme vdi Rigsbeshaffn igen/
som forskreffuit staar/ Vil oc skal ieg vere forpliet det at
affuerie aff min yderste mact oc formue/ oc om behoff gip
ris / da for / oc hos / hans Naade at voffue oc opsette min
Halff/ Liff oc Gode / oc beuise mig der vdi Trolige eff
ter det Løfte oc Handtastning ieg hans Naade her paa
giort haffuer/ Til ydermere Vidnißbyrd / trækker ieg mit
Signete neden for dette mit aabne Bress/ Giffuit paa Bi
strup Løffuerdagen nest effter vor Frue dag Assumptio
nis, Aar. M. D. XXXIII,

Her

Her aff er vel at see oc forfare / at maa skee/ 1533.
 Haffuer Bisperne mere verit om deris Rente oc
 Eret wbeskaarit at beholde / end stor Corrig
 for Religionen / der til met haffde Kjøbenhaffns
 oc Maimps Borgere / icke heller hafft behoff /
 at bestule deris Oprør / oc Skalckhed met Religi
 onen / som de siden gjorde / effterdi de icke haars
 dere bleffue trengde.

Nogit tilforn før Kong Frederich døde waar der kom
 men en wenighed emellom de Lybske oc Hollender / fordi
 de Hollender begynte da met større Skibs Flaade oc Kjøb
 mandsskaff end de almindelig tilforn vaare vant / at løbe
 igennem Øresund / de Lybske oc Wendiske stader icke til
 ringe affbræct paa deris Stabel / Handel oc Vandel / som
 tilforn vdi de Wendiske Stader brugtis / huilckit dennom
 høpelige fornyctte / Da forhandlede de Lybske met Kong
 Frederich / at hand vilde offuersee met dennom / at de maat
 te løbe igennem Øresund vdi Vester Spen / oc tage paa
 de Hollender / huilckit Kong Frederich saa lod skee / oc der
 met saa igennem Jingle / oc det aff tuende Aarsager / Først
 fordi de Lybske oc Wendiske Stader vaare hans Bundfor
 uandte imod Kong Christiern den Anden / Dernæst for
 di hand oc waar vred paa de Hollender / at de met nogle
 Orloffs Skib haffde indført Kong Christiern vdi Norge
 det Aar 1532. før hand døde.

Handel imel
 lom Kong
 Frederich oc
 de Lybske oc
 Stædene
 maatte tage
 paa de Holl
 der.

Anno 32 oc 33. tu Aar paa red / lode de Lybske huere
 Aar vdgjøre en Flaade vdi Vester Spen paa 24. Orloffs
 Skib / som skulde tage paa de Hollender oc Vesterse / for
 menendis saadan Seplas at vere imod deris Priuilegier
 oc Friheder de haffde forhuersfuit hos omliggende Herrer

De Lybske tag
 ge paa de Holl
 lender.

1533.

Marcus Mey-
er 2 yeste
Domicall.

oc Potentater. Huor offuer Marcus Meyer vaar Admi-
rall begge gonge/huileken aff Storm oc Buær sidste gong
indtregnd vnder Engeland fra Flaaden/bleff hand der aff
Kong Henrichs den VIII. hans befalnings Mand anhol-
den/ men siden de Lybske til ære/ lps giffuen/ oc end til met
storlige begaffuit/oc til Ridder giort/ formedelst deris For-
arbeiding paa Stoltloffuit til Lunden.

Denne Marcus Meyer vaar en Smed først aff sit
Handuerd/oc bode til Hamborg/bleff siden Hoffuiskmand
for 600. Kneete/ som de Lybske sende Kyseren paa det
Thog vdi Ungern imod Tyrcken/ huileket Thog dog paa
den tid forbleff/ Bosette sig saa til Lybke/ hand haffuer oc
tient Kong Frederich salig hynlofflig ihukommelse for en
Krigsmand vdi den Beleyring for Rypenhaffn/men siden
hand vaar nu hjemkommen aff Bester Spen/siet hand en
Borgemeesters Hustru til Ecte vdi Lybeck/ imod hendis
Venners villie/ oc bleff aff en Raadmand giort til en
Borgemeester.

Jørgen Wul-
fenuæffuer.

Siden hand vaar kommen til Regimentet/vaar hand
Aarsag/ at Jørgen Wulenuæffuer kom i Raadet Aar
1533. oc paa fierde Dage aff en Raadmand bleff Wul-
lenuæffuer tagen til en Borgemeester/ eller gjorde sig selff
der til. Nogit før Kong Frederich døde/handlede de Lybs-
ke atter met hans Mæst: at hand vilde lade sig vdi for-
bund met dennom oc de Hense stæder/ at de Hollender icke
vden met it vist antal Skib aarlige maatte løbe igennem
Dresund/ eller intet stabel Gods føre frem eller tilbage/
som vaar Engelsk Klæde/ Tiere/ Hamp/ Vex/ Skind/
Huder/ Telle etc. Men det skulde/ som alt Meel til en
Mølle/ føris til Stæderne/ beklagendis at de haffde giort
megit for Nigitt imod Kong Christiern/ oc vaar billigt/
mand bruisfe dennom nogen Villighed igen. Da bleffue
der

Sandel met
Kong Freder-
ich at de Hol-
lender icke v-
den met it vist
Antall Skib
maatte Aarlig
løbe igennem
Dresund.

der vel antegnede nogle Article vnder Tanskeli Segel/ oc
 til vjdere betendelse/ handel oc Tractat offuersent til Lyb-
 ke/ oc Stæderne/ huilckit stede Aar 32. Torsdagen effter
 Philippi oc Iacobi til Righenhaffn/ Men det kem til ingen
 endelig Affked eller Recess/ fordi Kong Frederich der om
 nu anden gong besøgt / laa hand paa hans Gotte seng / oc
 døde strax effter. Disse to fornæffnde Borgemestere til
 Lybke oc oprørcke Hoffueder regerede fast altingist til Lybke/
 oc gjorde it/ fordi lige elcke lige/ de vaare Aarsag baade til
 den wuillie oc Krig met de Hollender oc de Lybcke/ oc forau-
 tede alt Raadit for dennom oc deris Forstand/ oc der til
 met gaffue de for/det vaare nytteligt at holde til Lybke den
 gamle Skick oc Constitution ved maect/som Henricus Leo
 gjorde der hand raadde offuer Lybke/ oc findis vdi Anna-
 libus, det er vdi Historier oc Aarlige Byes optegnelse paa
 huad skeet er / at huert Aar skulde mand affsette tredie par-
 ten aff Raadit oc skick andre vdi deris sted/ Der met gin-
 ge nu disse tuende til / oc affsette det gantcke Raad altsam-
 men/ oc gjorde it nyt Raad/ oc da bleff Marcus Weyer
 Borgemester (eller gjorde sig selff der til/ som før sagt er)
 Oc de gaffue tilkiende for Almuen/ at saa lenge som det
 gamle Raad regerede/ da sck Lutheriet ingen aluorlig frem-
 gang vdi Lybke/ Fordi Keyser Karl skal haffue skreffuit
 det gamle Raad til/ at de ingen Nij Religion skulde annas-
 me før concilium vaar holdit/ oc disse tuende bestickede da
 164. Borgere aff Almuen som skulde haffue opseende/ oc
 regere offuer Borgemester oc Raad naar nogit synderligt
 skulde forhandlis. Der met gjorde de Almuen villig til at
 affsette det gamle Raad/ oc sette andre i deris sted. Deris
 Exempel begynnte de vdi Rostock/ Wismar/ Straalsund/ oc
 andre Esplæder at effterfølge/ dennem selff oc deris Stæ-
 der til stor skade/ Thi all hastig forandring er skadelig vdi

1533.

Forandring
 vdi Regimens
 itt til Lybke.

1533. Regimente. De det begaff sig 'at den eld Raadan Solid oc
 Wenighed vaar begynt nu imellom de Hollender oc Lybs
 ske som sagt er/ da vdsende de Lybske atter vdi det Aar 1533.
 Marcus Weyer for en Admirall vdi Vestersøen at ta
 ge paa de Hollender / fornæffnde Seylak dennom at for
 mene/ men Borgemeister Jørgen Bulleuæffuer forsendis
 til den Herredag som helius Sancti Hans dag 1533 vdi
 Kiøbenhaffn/huileken Legation hand selff mestedelen dreff/
 der at handle met Rigens Raad om vjrdere forbund at gips
 re oc oprætte met de Lybske/ oc om hielp at fordre aff Dans
 mark imod de Burgundiske eller Hollender, forne Hollen
 ders Seylak igennom Sundit (som er vnder Danmars
 kis Krone oc Høghed) til at forhindre effter som de Lybske
 vaare fortrøstede om vdi Kong Frederichs tid/som forstreff
 uit staar. Disligiste haaffde de Lybske haafft tilforn vdi same
 me Aar deris Sendebud hos Kong Gøste vdi Suerig/ at
 hand sig met dennem vilde forbinde/ forne Hollenders
 Seylak at forhindre.

Jørgen Wul
 seu i ffuer for
 sendis til Ri
 genhaffn
 Herredag. 33.

De endog de haaffde it Priuilegie forhuertffuit aff
 hannom strax de indspørde hannom vdi Suerig / at ins
 gen Hollender/Francker eller Skotter/Engelske eller frem
 mede Nationer skulde mue besøge Suerig/ vden de Lybske
 oc de Vendiske Stæder/ Saa vilde Kong Gøste dog intet
 forbund gipsre met de Lybske/ thi hand vel saa/ at de søgte
 deris fordeel/ oc huad hand paa de tider haaffde loffuit/ vaar
 hannom oc hans Vndersaatte skadeligt/ huorfor hand gaff
 dennom den besteed/ at de Danske stæde dennom Vass igen
 nom Sundit / oc Bæsfund er vnder den Høghed/ hand
 kunde det icke formene/ Der til met stod hand vdi forbund
 met de Danske / saa burde oc vel all Seylak at vere alle
 Nationer fri for / den ene saa vel som den anden / saadan
 forbund kunde de Sueniske vere til skade igen / i Holland
 oc paa

Kong Gøste
 vndsaet for
 bund met de
 Lybske imod
 de Hollender.

oc paa fremmede Stæder. De Lybske Sendebud haffde 1533.
 ydermere vdi befaling samme tid at fordre en nogen giæld
 for Kong Gøste skulde vere først deris By/ siden nogle
 Priuat Lybske Borgere skyldig/ som de haffde forstract
 hannem med/ der hand her vdi Danmark er vndkommen
 aff hans Fængsel/ oc hand til Lybke haffuer liggit oc vds
 rustet sig til at drage vdi Suerig det Rige at indtage/ som
 skulde beløbe sig til en stor summa med Rente oc interesse,
 som de der aff vaare begierendis/ huor paa Kong Gøste sua
 rede/ at hand gierne vilde vere til Regenscaff oc affkortning
 med dennom oc deris/ naar de vilde sende deris Guldmetti
 ge til hannom/ Hoffuistolen skulde vel paa det neste vere
 betald/ men de anffogte Renten oc Interesse for høyt/ huad
 billigt vaar/ vilde de lade dennom sige/ skulde dennom veders
 faris.

Offuer denne Handel/ oc fordi dennom icke gaffs be
 dre Bæffed/ bleff Jørgen Bullenuæffuer fast for
 spnet/ De der Sendebudene igenkomme/ loed de Lybske
 dennom høre/ lige som de haffde indsæt Kong Gøste
 vdi Suerig/ saa kunde de hannom oc lettelige vdsætte/
 huorfaare Sueniske Skib oc Gods til Lybeck vdi Arrest
 bleff anholden/ vnder it Skin som for samme giæld skyld/
 oc der til met begynte de hemmelige at Practicere med
 Herman Møller om it Oprør at Elite vdi Suerig vn
 der dennom indbyrdis/ oc det gic saa til/ At denne Her
 man Møller handlede med Gressue Johan Jostis Søn
 aff Høne/ som haffde Kong Gøstis Søster/ oc vaar for
 lænt met Wiborg vdi Finland/ huilcken Gressue strax
 om Foraarit effter 34. er dragen til Lybke met Hustru
 oc Børn vnder it skin lige som hand vilde lade sig hielp aff
 hans Siuadom/ at de der viidere kunde samtali met han
 nom om saadan Etcmpling. Marcus Meper lod oc skriff

Sueniske Skib
 holdis vdi ar
 rest til Lybske
 oc arrest er
 begyndt til
 en Rigt.

De Lybske
 practicare paa
 it Oprør vdi
 Suerig.

ue te Bress till Suante Sture/ forðum Her Steen Sturis forstanderis Søn/som bleff skut paa Bosund/ vdi hans Weders Naffn/hand vaar da dragen vden Lands vdi lante Saxon vdi Hertug Magnus aff Saxens Gaard til Dronning Karine Kong Gøstis Gemals Fader/ at hand skulde komme til Wøllen/ der vaar hannom sendt aff hans Moder Bress/Penninge/Heste/huort heden forne Suante er dragen/oc det vaar Marcus Meyer/oc Jørgen Bullenuæffuers mening / at de vilde handlit met hannom / at hand skulde antagit Regimentit vdi Suerig/hannom vilde de de Lybske hielpe til Rigit/oc forjage Kong Gøste.

Oc effter at hans Fader oc Faderfader haffde verit Suerigis Rigit Forstandere / tenckte de / formedelst hannom at skulde fange vdi Suerige it stort methold/ hand fordis til Lybske met it antall Rytter fra Wøllen/ oc bleff loffuit merckelig ting/ at hand sig der til skulde lade bruge/ Wien hand vilde ingenlunde brude sin Tro imod Kong Gøste/ huercken met gode eller onde/ Begierendis sin Affsceed/ oc vilde vide huorfor hand vaar anholden/ hand sict for Besceed / hand vaar icke aff Wyen anholden/ rien aff Marcus Meyer/ hand maatte drage huort hand vilde/ dog hand skulde forskriffue sig at vere Wyens Ven.

Her vdi Danmark/ hos Rogens Raad sict Jørgen Bullenuæffuer de Lybskis Gesante oc Borgemester fast samme Besceed som vdi Suerige / Rogens Raad suarede/ at de vaare vden Hoffuit/ vden nogen Herre oc Konge/ funde eller vilde icke indlade dennom vdi nogen Orloff met det mechtige Hus aff Burgundien/ men saae fast heller/ at hues wuillie som tilforn haffde verit Rigit oc det Burgundiske Hus imellom / for den Gangne Kong Christierns skuld/ maatte affskaffis / end paa ny opuectis oc formeris. Det Forbund som Hopplofflig Ihutoimelse Kong Frederich haffde

De Lybskis
begiering aff
Raad vdi Dan-
mark.

haffde dennom om fortrøstte at indgaa imod de Hollender/
 sammeledis Necess paa huad Guds oc huor stercke de Hol-
 lender skulde aarlige nue løbe igennem Sundet/ som de be-
 røbe dennom paa/ icke vdi hans tid at vere til fulde besluttet
 oc forhandlit før hand døde / icke heller at forstreckte sig til
 Kong Frederichs effterlofsiere/ men nu expirerit ved hans
 død. Det oc aff synderlig Respekt gjort/ for det Forbund
 skyld Kong Frederich haffde met de Wendiske Stæder
 imod vnduigte Kong Christiern oc hans Wiethielpere.

1533.

Hannom bleff der hos tilkiende giffuit/ at samme fors-
 bund vaar Rigit merckelig til skade oc brast paa Kronens
 Told oc Rettiighed/ oc at Handel oc Vandel bør at vere fri
 for alle Nationer, oc er imod hues Forbund Rigit haffuer
 met Skotland/ Engeland/ Frandtserige.

Sammeledis bleff hannom tilkiende giffuit/ at Ri-
 gens Raad haffde sent bud til Fru Mariam Keyserens
 Søster/ om Fred oc Anstand at giøre met Rigit / oc at wi
 kunde icke paa en tid baade søge om Fred/ oc føre Krig.
 Huorfor hand bleff megit vred / lige som tilforn for den
 Beskeed hans Herrer singe vdi Suerige paa lige Anfor-
 dring. Thi effter at de Lybske oc Wendiske Stæder haff-
 de hulptit Kong Frederich vdi hans forfaldende Nød oc
 Enghighed imod vnduigte / oc siden fengslede Kong Christi-
 ern / reaned hand dette for en stor Vacknemmelighed/
 hues de Lybske baade vdi Danmark oc Suerig imod Vels-
 gierninger paa saadan dæris begiering vaar vederfarit.

Oc effter at hand derfor vaar ilde tilfreds/ oc nu en
 tidlang fast vdi X. Ager haffde liggit vdi Rixbenhaffn oc
 formerckt Rizens elendige Stand oc Viltkaar / at Rigit
 vaar vden Hoffuit/ Bisperne oc den m:rige Mænd vaare
 wiensfor Religionen skyld / Raadit vnder dennom salff
 vaare oc splidactige / en heller nogit ordentlig Regimente

1533.

De Lybske
practicere it
epste her vdi
Danmark.

Jørgen Wynn-
ter oc Ambro-
sius Bogebins-
der.

vaar fattit/ men største parten aff Adelen/ Borgere/ Bør-
der vaare ilde tilfreds/ Da begynte forne Jørgen Bullens
uæffuer hemmelige at Practicere samme tid vdi Røghens
haffn / før hand drog aff Byen met en aff Røghenhaffns
Borgemestere ved Naffn Ambrosius Bogebinder oc en
aff Malmøes Borgemestere som hed Jørgen Wynn-
ter Vestfæling baade Dolendere / oc de loffuede hannom paa
de Lybske vegne/ oc suore at vilde giffue sig fra Røghens
Raad imod det Løffte/ som de tilforn haaffde tilfagt Røghens
Raad / at naar de Lybske komme i Øresund met deris Ør-
loffs Skib/ da skulde Malmø oc Røghenhaffn staa dennom
aabne for / oc siden vilde de gipre dennom hielp oc bistand
at tage Røghen ind/ oc fordriffue den gantse Adel oc indføre
Lutherijet offuer det gantse Røge imod Wisperne/ dennom
bleff loffuit der imod/ at de skulde vere vdi Hense Stæderis
Frihed oc Beskyttelse / imod huem som heldst dennom
vilde derfor anseete. Oc dette Forbund eller Forræderi
giørde de saa hemmelige/ at ingen kunde det formercke. Fordi
at der vaare vel de aff Røghens Raad / som betrode samme
Jørgen Wynn-ter ydermere end nogen anden hans lige i
Danmark/ oc huad hemmelighed Røghens Raad viste / siel
hand oc at vide. Hand vaar forlænt met Borrebry/ hand
vaar oc slagen til Ridder aff høyløfflig ihukommelse Køn-
ning Frederich / oc vaar vdi sig self it beslagit Værlig
Wennisse.

Geertug Chri-
stian tilskriff-
ter her Mo-
gens Gøe oc
Erick Banner
at de ville for-
se hans Val.

Den tid Hertug Christian vdi Holsten/ saa/ oc for-
mercke/ at Røghens Raad vaare weens om Valit/ oc nog-
le at haaffue angiffuit hans Persone / da tilskreff hand Hen-
riogens Gøe oc Erick Banner fra Gottorp/ at hues de oc
deris anhang kunde til veye bringe / at hand bleff kyst til
Danmarkis Konge/ da vilde hand vdi lige maade vere
dennom saa en Naadig Herre oc Konge som hans Hers-
re Sæ

re Fader haffde verit / oc stadfeste Vnderfaattene deris
Priuilegier oc Friheder / oc dennom heller forbedre end for-
mindste / oc met all Gunst oc Naade vere beuagen / hues de
oc heller vaare sambyrde tilfands / at tage hans Broder
Hertug Hans / vilde hand det icke hindre / men saa det fast
heller end gierne / men nøbdige vaar det at de vdualde den-
nom it Hoffuit.

1533.

Samme Aar 1533. bleff atter Danmarcks Rigis
Raad forsamlede vdi Otthense paa Sancti Matthei Dag /
for denne oc anden Enghighed skuld / at Her Dete Krumpen
Welchior Ransow / Wolff Veenhoff nu vaare igen kom-
ne aff Nederlandene / oc da vaar forhandlit til Gene vdi
Glandern saaledis / at imellom Danmark / Norge / oc Sør-
stedsmmene skulde vere oc bliffue en 20. Aars Fredstand
fra samme Brefs Dato, Icem de Dancke skulde vdi in-
gen maade forhindre de Nederlender nogen Seplas igen-
nom Sundit / Kronens Told oc Rettighed wfortrentit /
hues Danmark eller Norge derfor kom nogen Krig paa /
da skulde Fru Maria oc Keyseren komme dennom til hielp /
met 6. Orloffs Skib / saa lenge Krijen varede paa deris
egen omkaast / huert Skib paa halffandit Hundrit Lest /
oc tu Hundrit Mand paa huert skib / foruden Skibsolckie
oc Krigs munition, Vdi samme Fordrag / findis denne Ar-
tikel oc Clausula, at all den tiltale oc fordring som den ene
kunde haffue til den anden til den Dag / skulde der met ve-
re dgd oc maetlss. Der vdooffuer fick Hertug Christian aff
Holsten en serdelis Bestilling paa hans egit Liff / Lydendis
vdi X. Aar / Karligen paa 6000. Carolus Eyldene / huilcke
Forbund i sin mening vaar imod de Lybske oc Stæderne /
som den Seplas Keyserens Vnderfaatte vilde forhindre /
Denne fordrag haffde Fru Maria loffuit / at Keyseren skul-
de Ratificere. Nore Sendebud loffuede oc at Menige

Otthense 28
dag.

Gentiske For-
drag.

1533. Danmarks Raad oc Hertug Christian den skulde stabs
feste/huileket oc er skeet.

Her Truit Wils
Rand / Her
Niels Lunge/
oc Axel Jul/
forfendis til
Suerige.

Paa denne Herredag vaar oc for gaat anseet/ at
Her Truit Greperstøn / Her Niels Vincentius Lunge/
Axel Jul Secreterer, skulde forsendis til Suerige/om For
bund imellom Danmark oc Suerige at stiffe oc anrette.

Forbundimel/
lom Rigit oc
Førstedomes
ne.

Liffigste haffde Hertug Christian aff Holsten der
vdi Otthense tilstæde hans Sendebud hos Rogens Raad/
der met Rogens Raads Gunst oc gode Villie imed sig at
spøge oc beuege/ Forgiffuendis / at Rigerne oc Førstedome
mene maatte forbindis oc sammensettis vdi en Ewig Fred
oc Enighed/ effterdi at Rigit vaar vden Konge/ oc de haff
de mange Wuenner/ Oc det skeede Fredagen effter Sancti
Andrez Apostoli Dag/ at vdi samme Aar er holden en
almindelig Herredag til Rendsborg / mesten all Holster
Adell næruerendis / der er saadan en Fordrag giort oc op
ret Rigit oc Førstedommene imellom.

Alle Indbyggere vdi Førstedommene Slesvig/ Hol
sten/ Stormarn Edel oc Vædel / skulle mene Danmarks
Rogis Raad / Adel / Indbyggere/ Naborlig met all
Hulbskaff gode oc gaat.

1. Det samme skal Danmarks Rige giøre oc beuise
dennom vdi Slesvig/ Holsten/ Stormarn/ Førstedomme.

2. Om Kongen aff Danmark/ eller Førsterne/ haffde
Kongen aff Danmark at tiltale/ om Guds/ Grenser/ eller
Egendom/ da skal XVI. Skieds Richter tilnæffnis som
skulle beaffne sia til Rolding inden to Maanedes (vden
Sendes/ Krig eller andre Værckelige Aarsager det forhin
drede) huilcke icke skulle vddrage før de met rette eller min
delighed haffue dennom atskilde.

3. Disse Dommere skulle eriedigis deris Fed aff huere
sit Herstæff.

De

De skulle forene dennom om en Opmand / oc skal
flaa vden vjldere Appellatz, huem hand aff Parterne til-
falder/om de dømme imod huer andre. 4.

Men om XII. bliffue eens aff samme Dommere/
det skal bliffue for fulde vden Opmand. 5.

Huilden Opmand tiltagis/skal erledigis aff sin Eed/
oc ingen tilnæffnis/som er den andens Wuen. 6.

Vaare det saa at nogen aff Vndersaattene vdi Ri-
git eller Jørstedommit / Edel eller Wadel/ Geistlig eller
Verdslig aff sin egen Øffrighed skeede for taart eller Wæ-
ret/ da maa hand haffue tilfluct til den anden/ oc begæ-
re Leyde oc Ret/da skal Kongen/oc Jørsterne paa deris go-
de Tro/ære/den samme vere forpliet at forhielpe til rette/
oc at hand haffue/ saa den besuerede Part hans sager/hans
rette Øffrighed bliffuer tilsend oc tilstreffuen. 7.

De skal Øffrigheden Konge/ eller Jørste vere for-
pliet inden to Maaneder der effter at forsende 4. aff sit
Raad / som met 4. aff den andens skulle indrage til Rols-
ding/oc icke affdrage før de samme Sager vdi Venlighed
eller til rette forhandle. 8.

De ingen saadane Sager maa lenger opholdis end
it Aar vdi det lengste. 9.

Samme Raad did forsendis skulle saa lang tid erle-
digis aff deris Eed. Diffe 8. Raad skulle oc forene den-
nom em en Opmand. 10.
11.

Hues de icke kunde forenis om Dommen/huad Op-
manden siger/ skal bliffue vden vjldere Appellatz. 12.

Huad de 6. siges/ skal bliffue vden Opmand. 13.

Opmanden skal erledigis aff sin Eed om hand beer
vdi Rigit eller Jørstedemene. 14.

Ingen aff Vndersaattene maa beklage sig for det
andit Heskaff/vden hand tilfern hiemme haffuer søgt sin 15.

1533. Kæt paa tilbørlige Stæder/ oc siden hos sin Offrigbed/ naar
saa stæed er/ maa de haffue tilfluct hos begge Herstæff eller
Vnderstæetter. De skulle vere forpliet/ den besuerede Part
at hielpe til rette.

16. Item ingen skal huse/ handthaffue eller hæle den an-
dens aabenbare Wuenner / eller nogen befording giøre/
men heller fortrycke / forjage.

17. Hues enten Kongerigie eller Førstedommie til land
eller Vand aff Kyster / Konger / Førster / Stæder / eller
huem det vere kand/ Siencelig vls bleff offuerfalden/ os
kunde lide Kæt/ oc der offuer offuerfaldis/ da skal den ene
Part komme den anden til hielp / Førstedommene skulle
komme Rigit til hielp met halffandte Hundret gerust He-
ste/ Rigit skal komme dennom vdi Førstedommie til hielp
met 300. Heste en Maanit paa huer deris egen Betaafta-
ning/ regnendis fra de berøre huer andens Grenker.

18. Denne Hielp skal huer maa bruge saa lenge Teyden
varer paa sin egen Besolding / naar den Første Maanit
er forløben.

19. Dette Krigsfolck maa icke drage hjem før den Tey-
de tager Ende.

20. Hues enten Rigit eller Førstedommene met saa stor
HærsKrafft bleff bekriet/ at større hielp behoff giordis/ da
skal den ene Part komme den anden til hielp aff yderste
maect oc formue/ oc ingen vndskylding foruendis / vden
hand oc haffde Siender vdi sit eget Land saa stercke liggens-
dis at det icke stee kunde/ oc saa snart som nogen Part bliff-
uer Krijen quit hos sig / skal hand vndsette den anden/
huem aff Parterne der trenger til forne Hielp / da skal den
tilstæde skickis inden 6. Uger.

Dette Forbund skal vare oc staa saa lenge nogen aff
Kong Frederichs Blod oc Stamme er til/ oc bliffuer Kon-
ge i

ge i Danmark/ til Ewig tid/ hues tiltale som Kronen oc Hertugerne aff Holsten kand haffue til Hørfødomme der medt wforkendte. Denne Jordrag bleff giort baade paa Tydske oc Danske/ oc er Parterne paa begge sider tilstillet/ Forseglet aff menige Raad paa begge sider / oc Hertug Christian til Holsten for sig oc hans wmyndige Brødre/ thi Xigit vaar paa den tid vden Konge. 1533.

Aar 1534. om Fastelaffuen komme de Sendebud tiloage aff Suerige som did vaare afferdigede / oc da for medelst denne Legation bleff Danmark oc Suerige sammenbundne / effter som de vaare vdi Kong Frederichs tid/ Denne Jordrag bleff giort oc opret vdi Stockholm Anno 1534. vor Frue dag Visitationis, oc indeholder iblant andet at Suerig skal komme Danmark til hielp med 800. Mand/ naar behoff giøris/ oc Danmark oc Norge skulle komme Suerig til hielp med it Tusind Mand/ denne hielp skal forsendis til Lands om behoff giøris / behøffuer mand oc samme hielp til Vands/ da skal den som den hielp vdsender der der foruden forsørge dennom med saa mange Skib/ som til forne Krigsfolck behoff giøris/ Skibsfolck oc Krigsmunition vdi den Summa wberegnet / Dissligiste vaar forhandlet/ huorledis holdis skulde/ med Drag vdi begge Riger/ sammeledis om hues Gods/ som enten aff Adelen kand haffue Rettighed til vdi begge Rigerne med andit mere. Til dette Forbund vaar Kong Gøste self fast villig/ Først fordi/ at hand kunde sig diff bedre Rodfeste vdi sit Rige/ som nu vaar skild at fra de andre tu. For det Andet/ vaar hand oc de Lybske nu Wuenner for den Arrest skyld som vaar skeet paa hans Vndersaatte til Lyble. For det Tre die for den Practicering oc Stempling de haffde giort der vdi hans Rige/ oc viste hand vel/ at de Lybske sade vdi Rusting oc haffde nogit for Hender / kendte det galt saa snart Suerige

Quod forhand
dit bleff hos
Kong Gøste.

Rong Gøste
lader arresteres
de Lybiske
vdi Sverige.

De Hamborger
ger legaet sig
vdi at forlige
de Lybiske oc
de Hollender.

Georgius aff
Austria oc
Maximilianus
Transilanus,
Burgundiske
Sendebud.

Suerige som Danmark paa/derfor vaar hand tilneyet til dette Forbund som forskreffuit staar/ Kong Gøste lod de Danske Sendebud samme tid vide huad Forbund de Lybiske haaffde søgt hos hannom imod de Hollender det Aar til forn 33. anrørendis den Seplass igenom Sundit/de Danske Sendebud lode i lige maade Kong Gøste forstaa/huad Forbund de Lybiske vilde giort med de Danske/ imod huem som heldst den Seplass de Hollender vilde samtycke. De strax som dette Forbund vaar giort imellom de Danske oc Sueniske / lod Kong Gøste arrestere alle Lybiske Skib/ Rippmænd oc deris Guds vdi Suerige/ oc det skeede om Rypdelmissen. Men Rippmændene finge siden forloff at bort drage/ deris Skib oc Guds bleff lagt vdi arrest.

De det begaff sig nogit der effter/ at der denne Jørgen Wullenæffuer vaar hjemkommen aff Danmark til Lybte/ dalagde de Hamborger sig iblant/at forlige de Burgundiske oc Lybiske/om Fasten i det Aar 1534. Men den tid Dagen vaar berammit at de skulde møde paa baade sider/ da kom Jørgen Wullenæffuer oc Marcus Meyer indridende i Hamborg med Hest oc harnisk/oc deris vdslogne Jentlede oc mange Rytter / ligeruis som de skulde ride til en staensdis Strid/ oc lode deris Trometer ride for/ oc blæse i for denom med deris Skalmeyer/ saa at alle mand i den gantske By forundrede sig dette/ oc Raadit i Hamborg toge det storlige til mistycke / for de Burgundiske Sendebud skyld/ som vaare tilstede vdi Hamborg/ huilcke vaare Georgius aff Austria. Bispe til Brixia oc Maximilianus Transilanus. Men den tid Sagen oc Handelen bleff faaretagen/ oc kunde icke saa saadan fremgang som Jørgen Wullenæffuer oc Marcus Meyer vilde oc gierne saae/ Thi de Lybiske oc Vendske Etæder gaffue for dette middel/ at de Hollender icke vden met X l l. Skib Aarlige maatte icke igen

Igenom Sundit/ de Burgundiske der imod stode paa/ at
 saadan Frihed som de Østeriske haffde hos dennom/ vilde de
 oc haffue effuert/ oc at Handel/ Wandel/ oc Rigsmands-
 skaff burde at vere huer mand fri for/ serdelis iblant de
 Christne/ Da fore Jørgen Wullenuæffuer oc Marcus
 Meyer tilbage igen til Lybke/ oc fordi at Borgerne vilde
 vide aff Raadit/ huorfor de vskaffit alting saa snart vaare
 komne tilbage/ de haffde icke handlit der om saa sitelig som
 dennom burde/ Derfor lode disse to Borgemestere fange
 mange aff de beste Borgere som vaare i det gantze Raad/
 oc andre aff Borgerne. Mange aff demom skulde sig hiem-
 me vdi deris egne Hus/ oc somme rømde oc vnduigte aff
 Byen/ torde icke bliffue tilstæde/ oc dette skede for mistandte
 skyld som forne Borgemestere haffde til Borgerne/ at de
 skulde staa dennom effter deris Liff/ oc at haffue opuaet Al-
 muen imod dennom. Dog vilde de Hamborger icke lade
 sig nøye/ sprend de singe forligte de Lybske met de Burgun-
 diske/ oc derfor bleff verammit it andit Rode strax effter
 Paasse til Hamborg/ oc de Lybske bøde sig da self til Freds
 oc forligelse met de Burgundiske. Da glordis aff de Lybske
 oc Wendiske Stæders Fuldmectige paa den ene/ oc de
 Burgundiske deris Fuldmectige paa den anden side/ en 4.
 Mars anstand/ siden skulde en Ny Handels dag anstillis
 om forne Seplas/ oc huer diff midler tid at bruge hues
 Seplas dennom løfede huer deris Ret oc Rettighed wfor-
 krenckit. Forne Burgundiske Sendebud Georgius aff
 Austria oc Maximilianus Transiluanus forsende hid ind
 vdi Rigt Kønser Karls Ratification paa den Gentiske
 Forderag/ skreff der hos at de gierne haffde seet/ at Danske
 Sendebud haffde kommit til Hamborg paa den handel
 met de Lybske/ eller endnu vilde komme/ men huor det til-
 gik/ skulde Danmark bliffue indragen vdi hues Forderag
 eller

De Lybske oc
 Hollender for-
 ligis.

eller Anstand der giordis met de Lybske/ Aetum Hamburg
5. Martij/ Aar 34.

Denne Fred met de Hollender/ bleff giort/ paa det at
de siden diff bedre / kunde sere Krig/ oc Jende imod Dans
marck eller Suerige, som tilforn vdi begge Riger Practice
ric vaar / thi de Lybske som vaare opuaete aff de to wrolige
Borgemestere vilde endelig sere en Krig/ oc kunde ick ta
le Fred oc gode dage vdi velmaet. .

Vdi saltz hønlefflig ihukommelsis Kong Frederichs
aid/ der Kong Christiern vaar vnduigt Rigerne / oc siden
vnderstod sig ofsteigen at indkomme/ da haßde Gressuere
ne aff Oldenborg tilhengd Kong Christiern / saa vel som
flere/ oc hans Sag fouerit, huor offuer det Jørstedemmo
aff Holsten haßde lide nogen skade oc Penninge spilde met
Krigs rustning de sade vdi/ oc meente Hertugen at Gress
uerne oc det Herskaff Oldenborg skulde gielde oc vederleg
ge samme skade/ effterdi de der til vaare Aarsag / om den
ne Twist bleffue Hertugen oc Gressuerne omsier forligte
eil Hamburg/ Torsdagen effter Iubilate, 1534. dog paa
begge parternis Ratification inden 4. Uger/ ved D. Dits
leß Neuentlew Prouist til Keynebeck/ Melchior Kankow
Marschalck/ Element von der wist/ Cyriacus Jickensolt
D. Corde voff oc Wesser Claus Joigt Secretarius. Vdi saa
maade/ at Gressuerne skulde holde Hertugerne en Jennide
Kneete 500. sterck 2. Maanede lang paa deris egen om
laast/ oc tilstæde/ at Hertugen vdi deris Land maatte anta
ge Rytter oc Kneete/ huor til Gressuerne skulde giøre hielp
oc forfordring/ dog at Thogit ick skulde gielde Key: Maier
eller det Komerske Rige paa/ huor imod alt Wuenskaff
skulde falde/ oc den ene vide oc ramme den andens beste/ oc
hannom vere bewogen/ oc der offuer met all sin maet til
hielp komme naar behoff giordis. Den ene skulde oc vers
den

Fordrag imel
lom Hertugen
aff Holsten oc
Gressuere aff
Oldenborg.

den anden meetlig til rette / mēt flere Article / som samme
forbund indeholder / dog er vel at see aff huad som effterspø-
ger / at enten er samme Fordrag icke ratificeret eller lidit er
bleffuit holdit der aff.

1534

Greffue Johan von der Hpie antom til Lybke met
hans Hustru Kong Gøstis Søster omtrent ved dette Pass/
oc strax der effter bleffue forjagede aff Suerige Her
Bernt von Willen / Aff von werde / Oluff Bremogge
ler Frederich Rentemester / oc flere / oc bleffue offentlig be-
skyldede at de skulde haffue met Greffue Johan von der
Hpie conspireret met de Lybske / imod Kong Gøste. Disse
forme Personer singe oc haffde ophold oc beskyttelse hos de
Lybske / Her Bernt von Willen bleff deris Høffhuismand
inden Byen / Greffue Johan von der Hpie / brugte de si-
den for en Øffuerste offuer Knechtene vdi Greffuens Teyde /
vdi saa maade fick det Oprør vdi Suerige sin ende / som
de Lybske haffde stiftet / fast paa de tider det er begynt / før
det kom til opueret / de Sueniske til Lybke / off til skade / alt aff
Guds Tilladelse naar hand velsigner it Land oc vil plage
it andit.

Greff Johan
von der Hpie
antomst til
Lybke.

Tilforn er rørt oc omtalt / at Sueniske Skib oc
Geds vaare arresterede til Lybke / oc Lybske Geds igen vdi
Suerige / da om Vinteren skreff Danmarks Raad Kong
Gøste / oc Borgemester oc Raad vdi Lybke til / om de kunde
lide deris Venlige vnderhandling vdi den Tuijt / da vilde
de lade sig finde villige der til / Kong Gøste tackede gierne
for saadan deris tilbud / oc forsende her ind to hans Raad /
Jon Olssen oc Gustaff Olssen / oc lod Raadit der om vide
hans Sind oc Mening / de Lybske skreffue oc tilbage / at det
Sueniske Raad selff haffde erbodit sig til / at forhandle
Kong Gøste / oc dennom imellom / men de vaare icke til-
funds den Sag at lade forhandle vdi Suerig / naar de fins

Danmark til-
bluider sig at
forlige Kong
Gøste oc de
Lybske.

Lybste Rædg
induendis paa
Danmark.

ge Kong Gøstis Mening at vide/ om hand vilde lade ind-
de her vdi Rigit nogen/ siden vilde de oc forklare dennom/
oc vdi saa maade/ holt de Kong Gøste/ oc off vdi tul/ huem
den Krigsrustning skulde paagielde/ som de haffde for hen-
der/ Danmark eller Suerig/ men de induende Krijen paa
Danmark / oc bygde oc fodede paa hues Fundamenter,
Anslag oc Indgang / som Bullenuæffuer paa den Rijs
benhaffns Herredag/ met Ambrosius Bogbinder Borge-
mester i Rijsbenhaffn/ oc Jørgen Wynter Borgemester i
Malmø hand met dennom/ oc de met hannom nu haffde
giort oc oplage tilforn/ som vaar Religionen oc større Frie-
hed at erlange paa den ene side meent/ men paa den anden
side/ attraa oc begiering at regere offuer Danmark/ som
de Benedigter offuer det Kongerige Tyspern / huorfor de
begynte atter at Practicere paa/ at de kunde haffue diff stør-
re Anhang baade inden Lands oc vden Lands/ om nogit
vaar til offuers igen vdi Rigit/ aff den vædste endnu/ iblant
Bønder/ Borgere/ eller Adelen/ som haffde attraa efftes
fordressne Kong Christierns Regimente / Derfaar for
større Anhang skyld / saae de for gaat an / at denne Krig
skulde hede saaretagit til at erledige Fangne Kong Chris-
stiern aff det Tysper hand sad vdi paa Synderborrig/ oc
igen at indsette her vdi Rigit for en Konge. Huorfor Mars-
cus Meyer oc Jørgen Bullenuæffuer sende bud til Gref-
ue Christoffer aff Oldenborg/ som da vaar en Canick i
Eplne/ oc haffde saare ringe aff Landit i Oldenborg/ vden
it Kloster (thi hand vaar vdfkiffe aff hans Brødre) at
hand skulde komme til Lyble / oc vere deris Hæffuismand i
denne Teyde som de i sinde haffde at føre paa Danmark/
oc løse Kong Christiern aff Tysper / de saaregaffue/ at
hand som hans Frende besynderlig vaar plictig dette at
gijre for Frendskaff / Slegt oc Vyrð skyld/ oc det kunde
lettels

Lybste Borge-
mester handle
met Grefue
Christoffer aff
Oldenborg.

lettelige fke/ Efferdi at de ypperste Hoffuistæder vdi Kig
 git Kjøbenhaffn oc Malmø vaare besorne med de Lybske/
 oc samme to Byer viste raad oc middel til at gikre dennom
 flere anhengige vdi Danmark/ oc oprøre oc beuege det
 gantske Rige/ ved huad søye hielp oc indgang dennom der
 til kunde skee oc vederfaris som Landens Eplighed nu
 vaar/ giffuendis tilkiende/ at forne Hoffuistæder haffde
 loffuit/ at naar de Lybske komme i Bressund/ da skulde de
 ris Byer staa dennom aabne for/ de vilde gikre dennom
 all den Hielp oc Vistand de begierede/ Dette meente for
 skreffne is. Borgemeistere dem lettelig at kunde forskaffe/
 Efferdi at Rigit vaar vden Hoffuit/ oc for Religionens
 skyld split at/ Jo saa læt som de haffde tilforn hulpit oc
 indsat Kong Bøste til Suerigis Rige/ nogit oc stadt til
 forn oc ved det pass der Kong Christiern er fordreffuen oc
 vnduigt fra Danmark/ saa vel som fra Suerig for hans
 Tyranni skyld/ forhaabendis/ at de altid vilde bekomme
 det beste Bytte der fra/ oc erholde her vdi Danmark saa
 vel som tilforn vdi Suerig den frihed/ at alt affrect vdi
 Danmark/ saa vel som tilforn vdi Suerig loffuit vaar/
 skulde gaa paa Stæderne der til med meente de/ at den ge
 meine Mand skulde stunde effter Kong Christierns Regi
 mente/ fordi hand altid haffde huldit mere med Borgere oc
 Bønder/end med Adelen/ saa oc/ at saadant deris forsæt
 skulde befalde Kønseren/ andre Thur oc Børster/ oc synder
 lig den aff Brandenburg/ som haffde Kong Christierns
 Effer/ oc andre Kong Christierns foruandte. Saa kom
 da Gressue Christofer til Lybke/ da viste endnu ingen vdi
 Lybke aff denne handel/ huorfor Gressue Christofer vaar
 kommen/ vden Jørgen Willenuaffuer/ oc Marcus We
 yer allene/ som dette saa hemmelig haffde drefuit/ men den
 tid at Gressue Christofer vaar kommen/ oc først hafde

Gressue Christo
 fers Kom til
 Lybke.

forfarit Meningen aff forme to Borgemeistere/ daff hand
tilkende/ at hand vilde løse Kong Christiern aff Fængsel/
oc begierede hielp aff de Eybste/da befalt det alle mand saas
re vel / oc de vaare der fast villige til / fordi de finge ingen
hielp/imod de Hollender/oc fordi samme Borgemeistere gaff
ue tilkende/at Rigit der met kunde hielpis til Euangelium,
oc den Reformerede Religion, oc det vaar Bisperne som
mest forhindrede / at de Eybste finge ingen hielp imod de
Hollender/oc det Fordrag met Kong Frederich begynt/ icke
bleff fuldende. Da begynte de at handle met huer andre
aabenbare vdi menige Byes Naffn / oc bleff saa først for
handlit/at Gressuen skulde drage bort/ oc antage it Antall
Krigsfolck paa de Eybste deris besolding/oc holde dette Ans
slag hemmelige hos sig selff/ siden naar hand kom igen/vil
de de gipre vjdere affsteed met hannom/oc det begaff sig/at
den tid Gressue Christoffer haaffde nu saaledis faait sit
Krigsfolck til sig/i Eybste offuer Elffuen som vaar 4000.
Landsknechte/da komme de hannom til/ at hand skreff Hers
tug Christian aff Holsten til/ oc vilde vide aff huad Aarsa
ger Kong Christiern den II. sad fangen paa Eynderborg/
Beslagendis hand vaar fangen imod Bress / Segel oc
Leyde / begierendis hand maatte løs komme aff det ende
Fængsel / ellers forarsagedis hand som hans Blodsfor
uandte met andre hans Denner/ at gipre der vjdere til/
Hertug Christian burde icke heller som en Blodsforuandte
at holde hannom vdi Fængsel/ men heller vide hans erles
ding/ Huor paa Hertug Christian skreff tilbage/ at forbe
melte Kong Christiern effter de Danske oc Suencke deris
Beskylding vaar fangen henført/ paa Eynderborg/ vdi
hans Herre Faders tid/oc der er lequesterit,huem hannom
vilde løs haffue / skulde haffue det met deris villie oc same
tydte / Det vaar icke vdi hans maet hannom at løs giffue.

Der

Gressue Chri
stoffer stode
4000 Knechte.

Gressue Chri
stoffer skriff
uer Hertug
Christian til

Hertug Chris
tians gensvar
giort til Gress
uen

Der paa streff atter Bressue Christoffer til forbemelte 1534.
Hertug Christian vdi denne Wiening.

Højborne Jørste / Eders Jørstelige Naade / skal
min Venlige dienste altid vere tilforn sendt / Naadige
Herre oc Frende / vdaß E. J. N. gensuar haffuer ieg for-
nummit vdi lengden huad i tilsinde er / haffde icke forhaa-
bit / Eders J. N. met saadant sold / som er Danske oc
Sueniske / huor met ieg intet haffuer at giøre skulde sig
yndskjeldit / Oc endog sig nogerledis saa begiffuit haffuer /
som Eders J. N. skriffuelse formelder / huorfor det Hus
Synderborrig aff Eders Naadis Herrefader til det Jeng-
sel sequesterit, oc Eders Naade siden tilbetroit er / Saa
følger dog icke effter / eller ingen Fromme / Vretler oc For-
standige Wienniske kunde acte for Villigt oc Ræt / at Kong
Christiern offuer Bressuede tilsagn oc Løffte vdi saadan
it erbarmelige Jengsel skal holdis / til met veed E. J. N.
sig vden tuit at erindre / huorledis vdi beßreffne Ræt / oc
effter de Lærdis vdeggelse met saadan sequestration hob-
dis skal / der foruden haffuer E. J. N. skriffuelse verit mig
fast fremmit oc min Herris oc Frendis Kong Christierns
Jammer oc Luang mig egger oc driffuer / vil derfor end-
nu haffue E. J. N. ombedit / at i met all Aluore vilde vere
fortenit / at Kong Christiern som imod all Tilsagn / Bress
oc Segel bleff fangen maa løs komme oc mig tilstillis / oc
fra det Wienniske Jengsel vden vjdere ephold befri-
es / huilckit er E. J. N. Læt at giøre / som den der offuer
Synderborge Elaat vden alle middel raader oc regierer /
huor ved E. J. N. oc kunde erlange en euig Prijs / hues det
icke skeer / da protesterer ieg her met offentlig / at formedels
mig oc mine Metferuandte Jørster / Herrer / synderligen
dennem aff Lybte oc andre Skjæder / som denne handel
er anrørig / huilcke som ærlige fromme Gudfryetige Sold-
deris

Bressue Chri-
stoffer skriff-
te Anden
gang til Her-
tugen aff Hol-
sten.

1534. deris Leyde Bress oc Segel hannom giffute vdi Norge vil-
le haffue holden / intet andit skal faaretagit bliffue uden
huad til Kong Christierns erledigung kand vere tienligt/
huortil ieg serdelis / oc synderlig / all min Velferd / Liff oc
Guds vil opsette / oc met Guds Hielp saaledis beuise / at
huer maa spøre oc fornemme / at ieg som en Blods for-
uandte for en andens skyld nogit haffuer giort oc lide / men
maatte ieg bliffuit forbi / vaare det paa begge sider icke vs
belepligt / Der vil E. S. N. det at betencke / hiemstillit haff-
ue / Er ellers E. S. N. at tiene erbpdig / Actum Lybeck/
22. Maaj / Aar 34. E. S. N. villige Christoffer Gress-
ue oc Herre til Oldenborg.

Gressue Chri-
stoffer Gress-
ue ind vdi
Danmark.

Hand lod vdi lige maade forsende ic Bress hid ind
vdi Danmark til Kigens Raad vdi ingen anden mening
end der met at forblinde dennom / lige som hand alleniste
actede at spøre Krig vdi Holsten / oc icke paa Danmark / ly-
dendis som her efter følger.

Vi Christoffer Gressue oc Herre til Oldenborg oc
Delmenhorst / tilbiuder eder alle / Eruerdigste / Eruerdige
Herrer / Eræbisper / Prælater / Riddere / Herremend / Hers-
risfogeder / Borgemeister / Raadmend / Slaasfogeder / Bor-
gers / Bønder / oc menige Indbyggere vdi Danmarks
Konge Rige / Vor venlig Helsen / Kiære Herrer oc Ven-
ner / det er icke alleniste vitterligt / oc aabenbare vdi Dans-
marks Konge Rige / men oc vdi Indsland oc andre Læn-
de / huorledis nogle Herrer / Riddere / Konning Frederichs
Høffuismend / offuer hans Krigsfolck vdi Norge met fuld-
kommelig Fuldmact aff Konning Frederich samt dennom
aff Lybke oc andre Stæder vdi det Aar 1531. afferdige
oc vdsende mee den Stormectigste Høghaarne Første
oc Herre / Her Christiern / Danmarks / Suerigis / Norgis /
Vendis oc Gottis Konning / Vor kiære Herre oc neste
Blods

Blods foruandte / en contract oc Handel haffue giort oc
 opret vdi forne Rige Norge / at paa det vjldere Blods vds-
 gyldelse maatte effter bliffue oc faarekommiss / da skulde
 hans Maatt. fare met forbemelte Fuldmectige Raad vdaß
 Norge til Kong Frederich oc Rigen Raad vdi Danmark
 til Kjøbenhaffn/der at handle met dennom/Huor paa sam-
 me Fuldmectige vdsende / haffue gelepde oc forsickrit høys-
 bemelte Kong Christiern / oc der paa deris beseglede Breff
 lige som hans Maatt. det self begierede/giort/giffuit oc
 tilstillit haffue/ Oc om hans Kong. Maatt. met Kong Fre-
 derich sig icke venlige kunde forene eller fordrage/ da skulde
 hans Maatt. sickte/ fri/ wbehindrit vden all gensigelse met
 Hundrit oc flere Personer effter hans Maatts egen gode
 villie igen nue forreyse til det Konge Rige Norge eller
 Lydsland. Paa saadan tilsagn / forsickring / Breff oc
 Segel er Kong Christiern met hans Tienere dragen til
 Kjøbenhaffn / huor hannom er berøffuit oc fratagit ale
 hies hand haffde / hand self Gencklige antagen/oc ført til
 det Slaat Synderborg/sammesteds sæt vdi Taarn/huor
 hans Maatt. til denne dag vdi it wchristelige / whøret/ wlls-
 deligt oc tyranniske Fengsel er holden/Dilligste ere nogle
 Kong Christierns Tienere som hand samme tid met sig
 haffde/ Danske oc Lydske/ røffuit/ fengslit/ anholdne/oc
 vdi Taarn sætte/huilecke vden all skyld/tiltale/wanseeet met
 deelte Lyde oc beseglede foruaring skulde vere formedelst
 Suerdit hen rettede oc hals hugne / haffde icke nogle from-
 me erlige soldt lagt dennom imellom oc det met sit affuent.
 Nu er Høybemelte Kong Christierns Fengsel imod den
 Hellige Skrift/all bestreffuen Ræt/oc imod Debreffuede
 forseglede Christelige tilsagn / oc det saa offentlig/ at alle
 Børster/ Herrer/ Adel/ Stæder/ Byer/ billige saa mange
 den Christelige Tro betiende / vaare forplict effter Guds

1574.

Low oc all beſtreffuen Ræt/ hans Maitt. aff ſaadant ic
 grueligt Tyranniſt Fængſel at affhielp. Derfor ere wi
 forbemelte Chriſtoffer Greffue oc Herre til Oldenborg be-
 uegit/ oc off haſſue hen ſlagit til nogle ſerdelis Færſter/
 Herrers/ Stæder/ ſynderlig til den Keyſerlige Fri Stad
 Lybeck/ oc andre Epſtæder/ huilcke Stæders Guldmeeti-
 ge vdfende/ hos oc met vaare met Kong Frederichs Guldme-
 tige vdfende/ den Lende oc forſickring til Kong Chriſtiern
 at forſegle oc offuerantworde/ ſom hannom gaff/ Huerfor
 diſſe Stæder nu betændendis Kong Chriſtierns wehriſtelig-
 ge Vold oc Fængſel hannom erſeet/ huer met hans Maitt.
 daglige beſueris / huilckit de haſſue ſattit dennem tilſinde/
 oc der met betændt deris ære oc lempe/ at dennom vdi ingen
 maade vilde vel anſtaa / ſaadant imod deris tilſagn oc for-
 ſkriffuelfe hans Maitt. ſteet er/ lenger at taale oc lide/ Der-
 for haſſue wi met forbemelte Færſters/ Herrers/ den Key-
 ſerlige Fri Stads Lybeck oc andre Epſtæders Biſtand oc
 Hielp dragit vdi det Færſtedom Holſten/ vdi forhaabning
 formedelſt Guds Almectiaſtis hielp oc biſtand forbemelte
 Kong Chriſtiern aff det Vhørlige/ Tyranniſte Fængſel
 at erledige/ oc om hans Kong. Maitt. aff det Slaat Syn-
 derborrig er forruet/ forførd eller nogerledis paa Liff/ Lems
 met er forleſt oc ſkadd / det villic wi met Guds hielp ſtraffe
 oc hæffne. Men at Hertug Chriſtian aff Holſten/ effter
 hans Herrefaders Kong Frederichs dødelig Affgang haſſue
 uer annamit Synderborrig/ oc der vdi holder Kong Chri-
 ſtiern hans neſte anfødde Herre oc Frende vdi ſaadant ic
 grueligt tyrantligt Fængſel/ met huad Ræt ſaadant aff han-
 nom ſkeer/ det giſſue wi huer ære tier at betændt/ Huorfor
 wi holde eder forbemelte Erckebiſp/ Biſper/ alle/ ſaa Ehr-
 ſtelige oc Redelige / at i til vort forſet ſom fortald er/ dem-
 nom/ ſom villic vere off imod/ ingen hielp eller biſtand giſ-
 rendig

rendis worde. Men at i gide off oc Sønsterne hielp/ at
 wi kunde faa Kong Christiern fri ledig oc løs/ huilck wi
 haabis nest Guds hielp vift at ville til vege bringe/ huilck
 oc vden tuil skal komme eder oc mange Danmarkis oc
 Norgis Indbygere til Fred oc gode/ oc om Gud forlæner
 off Naaden der til / som wi vift tro oc tilhaabis at Kong
 Christiern vor Herre oc Frende skal bliffue erledigit/ da
 ville wi vere en god Meglere/ at hans Kong. Maist. eder
 alle naadelig skal tilgiffue hues i hannom kunde haffue
 giort imod/ oc skal hand holde eder alle ved Danffe Sedua
 ne Low oc Ræt / Her til maa sig huer serdelis forlade paa
 vor Christelige Tro oc Loffue / Datum Lybeck vnder vor
 Signet den 26. Mañ Anno 1534.

1534

Den 21. Mañ Mar 34 tilforn/ haffde hand aff Lybke ladi
 aabne Bress vdgaat til Menigheden vdi Lante Holsten/
 besynderlig til dennom vdi Oldenborg/ huor samme Bress
 er anslagit/ oc ingen andensteds/ Huor vdi hand giffuer til
 kiende/ huorledis at Kong Christiern imod Bress/ Segel/
 oc vdgiffne Lynde skal vere fengslit oc anholden/ huorfor
 hand som en Blods foruandte met flere hans Venner oc
 Foruandte ere tilfands hannom at erledige/ Begierendis en
 fri Pass for hans Krigesfolck/ at drage deris By forbi/ oc at
 de dennom icke vilde der imod sette/ saa fremt hand deñom
 icke met Word oc Brand skal hiemspøge/ ellers vil hand
 icke bliffue der en Nat / de skulle ingen Moduile lide aff
 hans Krigesfolck / Huor til de dennom maa fortrøste /
 Ellers er hand dennom met ingen Bnaade bewogen.

Bressens
 vdschiffuelse
 til lante Hol
 sten.

Oc da strax der effter gjorde hand oc Marcus Meyer
 vden anden Atuarsel aff de Lybke/ ic hastig Indfald vdi
 Lante Holsten/ oc toge Dyihin/ Bispen aff Lybkes Slaat
 ind/ Item Thrito/ Pløne/ oc belagde Segeberg/ som er en
 aff de fornemste Fæstninger i Lante Holsten/ Arensbogh/

Indfald vdi
 Lante Holsten
 aff de Lybke.

1534. Kønnefeldt Closter Brandſkattede de/ oc opbrende mange Lands Byer/ oc dette alt aff luttet Moduile vden nogen Aarsag.

Huorfor de
Lybſke anfals
de for Holſten
er de Dans
marck.

Dette Indfald vaar giort vdi Lante Holſten / oc bes
tendte aff de Lybſke/ ſørſt / for denne Aarsag ſkyld/ at Kong
Chriſtiern ſad fangen paa Synderborrig/ oc for det andit/
at de viſte/ at Danmark/ oc begge Sørſtedømmene ere vdi
Arffue Forbunde ſammen met huer andre/ at den ene ſkal
komme den anden til hielp met yderſte mact/ naar nogen aff
dennom bliſſue trengd. Derfor oplagde de ſammie deris
Handel ſaa/ at de vilde ſørſt giøre it Indfald vdi Holſten/
paa det at de Holſter ick ſkulde komme de Danſke til hielp/
oc at de Danſke deris Mact ſkulde ſkillis at/ oc de ſkulde for
ſkide deris Guld ind vdi Lante Holſten/ dennom vdi Sørſtes
dommit til vndſetning. Fordi de foruſte dennom i Dans
marck tilſorn/ oc beſynderlig met Malmø oc Kiøbenhaffn/
huorfor der ſaadant indfald vaar giort vdi Lante Holſten/
giorde Hertug Chriſtian ſig rede met all ſin Mact hand
kunde affſted komme vdi Sørſtedommene ſaadant at aff
uerie/ oc ſkreff til Kigens Raad i Danmark effter det For
bund/ ſom er Sørſtedommit oc Rigit imellom/ oc begierede
hielp aff dennom/ huorfor de ſtrax eſtede deris Knechte/ ſom
de beliggendis haſſde i Kiøbenhaffn oc Malmø/ oc ſende
dennom til Hertug Chriſtian.

Danmark
forſender hielp
vdi Lante
Holſten.

Sammeledis lode alle Wiſper oc den menige Adell
ſende hannom it Kønſentſky ick ringe anſeendis der vdi/
ick alleniſte forne Forbund/ men oc at Rigit diſſ foru
den er plictig til at beſkytte det Sørſtedømme aff Sleſſuig/
ſom it Læn aff Rigit her rørendis.

De effter ſom Hertug Chriſtian foraarſagit til Npbo
uerie imod de Lybſke/ ſom vaare hannom indſaldne vdi
Sørſtedommen watuarit Sag/ oc vden offentlig opſigelse/

nu vaar rede at beske sine Ziender for Segeberg/ brende
 Gressue Christoffer Segeberge Wy aff / drog saa hastelig
 til Traminde/ giel der til Skibs 4000. sterck aff Knechte
 foruden Sket oc anden munition de Lybske hannom met
 gaff, soer saa ind vdi Danmark/ oc begge de to Lybske For-
 gemestere fuldis met hannom/ oc bleff hannom daglige
 dags mere Sold efftersend. De Klostcker oc Vismarske
 gaffue dennom vdi Forbund met de Lybske vdi denne Tys-
 de / Oc bleff D. Iohannes Oldenberg Syndicus til Lybke
 brugt vdi den handel hos de Klostcker oc Vismarske/ oc
 endog Raadit vdi forne Byer icke gierne haffde mengd den-
 nom der vdi/ dog bleffue de her tilbracte/ formedelst den ge-
 meine Mand oc de L X. aff det Ny Raad / som Marcus
 Meyer oc Wullenruaffuer hemelike haffde Practicerit met.

1534

Gressue Chet-
 stoffer drages
 vdi Danmark

Klostcker oc
 Vismar vdi
 Forbund met
 de Lybske.

Nogle dage ser Gressue Christoffer affseglede til
 Danmark/ da giordis hannom oc de Lybske Bress oc Se-
 gel imellom/ effter sem tilforn leffuit vaar / huilckit Bress
 saa lyder paa Danske.

Wi Borgemestere oc Raadmend til Lybeck/ effter vor
 tilberlige Helsen / giere oc giffue wi huer mand / hues
 Stand/ vordighed oc condition hand er/ her met vitterlig
 tilkiende/ At effter sem den Edle oc Velbaatne Herre/
 Her Christoffer Gressue til Oldenberg oc Delmenhorst/
 ess om Hielp oc bistand naadigst haffuer anlangit/ oc aff
 heymetlige oc reiserdige Aarsager/ der til beuegit/ sem hans
 Naade for lang tid er vederfarit aff Lante Holsten/ besyn-
 derlig aff naturlig foruandtnis oc melidernde opuaet/ for
 det Gesuinde iherlige store Tammer/ fortryckelse oc Fenge-
 sel/ sem hans Naadis Frende oc Blods foruandte Herr
 Christiern er behafftit met/ sem imod Leffte / Tilsagn/
 Bress/ Necess/ oc vdi god Tro oc Leffue vdi varendis venlig
 forhandling/ er fengslit oc endru met behafftit/ Der til met

Bress giort u
 mellom Gress-
 uen oc de
 Lybske.

off ved vor Tre oc Redelighed formanit haffuer/ at holde
 den met Forsegling som vore Vdliggere oc Hoffuismend
 vdi Norge met andre forbemelte Kong Christiern oprettie
 haffuer. Saa er derfor en Christelig Enighed/ Fordrag oc
 Forbund off/ oc forbemelte Gressue oc Herre/ samt alle de
 hans Naade hende at bliffue anhengige oc Eed forplict/
 paa den ene/ oc off oc vore Foruandte oc Methielpere paa
 den anden side/ imellom opret/ giort/ beuilligt/ oc samtyct
 vdi beste Form oc Naade/ for almindelig velsærds skyld
 som effterskressuit staar / Spørst at wi oc vore intet ville
 handle eller faaretage imod Guds ord oc hellige Euangelis-
 um, imod det almindelige oc gemeine beste/ eller imod nos-
 gen som off icke bør imod at handle oc giøre/ men besynder-
 lig ere betenckte/ nest den Almættige Guds hielp/ beggia
 Priuilegia oc Friheder aff høieste Mact oc Formue at for-
 dre/ oc alle oc huem som der imod ville practicere/ handle el-
 ler nogit faaretage/ trolige imodstaa vdi alle maade/ nu oc
 her effter oc huor fornøden gipris. Ydermere oc serdelis vil-
 le wi oc vore Borgerkaff/ effter vor yderste formue hielp
 Gressuen vdi Lante Holsten/ oc paa andre stæder vere an-
 hengige / at hans Naade igen kand erledige fangne Kong
 Christiern/ saa hand maa komme paa sin fri God/ oc off vdi
 vore hender til Lybke strax tilstullis / at wi vdi Venlighed
 wiidere met hennom kunde handle / om huad Affæred hand
 off giøre skal for hans Erleding. Men om saa skee
 kunde/ at wi samt Gressuen icke kunde erledige forbemelte
 Kong Christiern vdi Lante Holsten/ saa skulde wi dog paa
 andre stæder/ huor saadant er at erlange/ samme vor hielp
 effter vor Venlighed oc formue hannom icke benecte/ men
 giørlige det beuilligt/ Spm oc forbemelte Herr Gressue sig
 naadelige haffuer erbyddie oc tilsagt Lybke Stad aff høies-
 te formue vdi Lante Holsten oc paa andre Stæder at for-
 hielp/

hielpē/ at alle Indbyggere til Lybke oc deris Foruandters
 Privilegier, Friheder/ Bress oc Segel bliffue dennom hold-
 ne/ Niente oc interesse betalis/ til met alle wuanlige Paalegg
 oc besuering affskaffis/ met tilregnendis oc paagangendis
 hinder oc skade/ Til hies behoff oc mening wi oc indtil paa
 videre handling haffue annamit oc antagit Thritto oc
 Onthim Slaas aff hans Naade/ Saa haffue wi der imod
 friuilige loffuit oc tilsagt hannom hans Naadis Krigs
 sold en tid lang effter vor Leylighed oc formue at forsørge
 met vor Besolding/ Dog met den beskeed/ at vore forlagde
 Penninge paa forne Hus/ oc huilde hans Naade her effter
 indbekomendis vorder mue off bliffue foruiffede/ Oc haff-
 ue wi loffuit oc tilsagt / loffue oc tilsige her met/ at wi met
 ingen Potentat/ Herre eller Første/ eller nogen Stender/
 vdi nogit forbuntis/ Venscaff eller Fordrag ville off ind-
 lade/ som dette Bress kand vere imod/ oc hies denne han-
 del skulde komme i nogen viddlofftighed oc maa skee ved
 andre middel oc weye skulde saaretagis effter beggis vore
 Naad oc beuilling/ oc derfor fornøden giordis/ synderlige
 Artickle skulde stillis foruden disse/ da skal deg denne venli-
 ge Forening oc Schindelse bliffue wforkrendit/ men den
 skal tilsetis dette Forbund / mere venscaff oc gode/ Gud
 Allmechtigste til Loff/ Ere oc Prijs/ oc den gemene mand til
 beste. Disse Artickle loffue oc tilsige wi Borgemestere oc
 Raadmend til Lybeck met gantiske Borgerscaff paa vor
 Christelige Ero oc Loffue wbrødelige oc fast at holde/ vden
 all Argelift. Til ydermere foruaring oc vidscaff/ haffue
 wi ladit hengd vor Secret her neden for/ Giffuit Jar

1534.

1534.

Der imod gaff Gressuen de Lybke le Bress/ at om
 hand kunde fuldbringe deris forset/ enten met Kong Chri-
 stierns erledige/ eller oc met Danmark at indtage/ da
 skulde

1534. Skulde de tilfreds stille hannom met en Summa Penninge som oc aff forne handel vdi sig selff er at see oc bemerck:.

Erindring til
Læseren.

De vil ieg den gunstige Læserer her hos erindret haffue/ som denne Historie hender at læse/ oc faarekomme/ at hand vil giffue act paa / at Kong Christiern den fangne/ ingen større Wuenner haffde tilforn vdi Kong Frederichs tid/ end de Lybske/ samt de Wendiske Stæder/ huilcke der forbant dennom met Kong Frederich imod Kysseren/ oc alle huem som heldst Kong Christierns Sag vilde fordre/ Men her haffue de icke alleniste villit hafft hannom løsen/ men beklage/ at den Lende icke vaar hannom holden/ som deris Capitelner/ oc Methøffuismend vdi Norge hannom forseglede/ offuer huilcken Lende hand vaar fangen/ Det heder en Sag at smykke oc farffue/ som vdi sig selff intet duer/ De haffuer altid dette verit deris vijs oc wane/ at naar wi oc vore Naboer haffue staatt ilde sammen/ eller indbyrdis verit Splidaetige/ at de da altid haffue anhengt/ den ene oc vnder tiden den anden Part/ oc i saa maade søge deris fordeel.

Her Anders
Bilde bliffuer
først den 27de
ste Glaade
var.

Den Lybske Glaade bleff Her Anders Bilde/ som haffde Wgen vdi forlæning sørt var/ oc skreff Bisp Jacob Rønnow til/ at det vaare gaat mand besole Axel Gpe at samle de Knechte/ som laae vdi borgelene vdi Nestued/ oc andensheds her vdi Sieland/ oc dennom lode indlegge for farskyld vdi Ribbenhaffn / Mand haffde seet 23. Orloffs Skib vnder Wgen/ mand viste icke huad de torde saa i sinde enten imod de Hollender eller imod Rigte/ Men saadane vaar forsilde tagit/ hues Knechte tilforn haffde liggit vdi Ribbenhaffn/ vaare allerede offuersende vdi Lante Holsten/ oc de andre Knechte kunde icke saa snart samles for Zienderne gængde paa haanden/ oc vaare vdi Lande/ Det er oc vel
ong

one at kunde giøre tilbørligt Forsiun/ naar wi haffue Siens
den inden Dørre/ oc meene icke self huer andre trolige.

1534.

Hertug Christian skickede der effter Herr Johan Ran-
gow/ met nogit aff Krigsfolckit/ for Vithin/ som vunde det
strax tilbage/ huor de Lybske myste megit aff deris Gold.

Hert Johan
Rangow for
Vithin.

Eritow/ Segeberg oc Pløne Byer/ ere aabne Glecck/
saa de strax aff de Gressuiske bleffue brende oc forlat/ oc de
Holster fri saare. Derneft ruckte Hertug Christian met all
Hoben for Traminde/ siel det ind den 21. Iunij, huor hand
lod vndergraffue Taarnit oc det Bulluerck/ som den tid
vaar der/ kalledis Mogenborg/ der forskandede hand sig.
Den 28. Augusti droge de Holster for Møllen / huor de
foruente de flere Gold til dennom/ til Hest oc God/ aff Lante
Saxen/ Forlode saa Mogenborg/ oc slæbde det/ oc haffde
de deris Leyer til Marienuold Kloster / vden for Møllen.
Da vaar Jørgen Bullenuæffuer oc Marcus Meyer igen
komne aff Danmark til Lybke / der saa tilstod hiemme til
deris. Den sidste Augusti droge de der fra / oc forstyrrede
Klosterit. Den 3. Dag Septembris leyrede Hertugen sig
vdi Stockelstrup/ icke langt fra Lybke. Den 17. Septembris
ruckte hand til Premis Mølle / oc der leyrede sig/ oc gjorde
hand en Bro offuer Thraunen / huor offuer / Marcus
Meyer lod sig høre/ at icke mueligt vaar/ hand skulde kunde
komme. Den 10. Dag Decembris drog hand offuer det
Vand Thraunen/ oc haffde betæckt oc last løse Riis offuer
Broen / saa hun vaar icke enda fuldferdig / oc halp sig der
offuer/ som hand kunde best. Oc samme tid/ som hand enda
haffde nogle Bønder oc Arbeidsfolck paa samme Bro/ den
at berede oc fuldferdige / paa det hand altid kunde til rede
offuer komme fra den ene Side til den anden / vdfulde de
aff Lybke met nogle Jennickel Knechte oc Borgere / Men
hand haffde forordnet en forlaaren Hob offuer Broen / oc

Hertug Chris-
tian drager
for Traminde.

Mogenborg
slæbis.

Stiermyne
for Lybke.

1534. 12. Jennickes Knechte/ som strax anfulde dennom/ oc sagede dennom inden Porten igen. Samme Dag bleffue fangen halffiredie Hundrit aff de Lybske/ halffandit Hundrit bleffue slagne/ oc To Falckeneter erøffrede. Mandagen der effter / den 20. Octobris, vdgiorde de Lybske To mechtige Pramme/ oc en Baad/ omhængd paa alle Sider/ øffuerst niet dobbelt oc enckende Skerpentiner / oc næderst vnder met stort liggendis Skyt / støbte oc smedde / oc haffde met dennom Fire Fyrkrange / oc andre Instrumenter, samme Brygge der met at anfalte oc affbrende. Nogle aff hans Knechte oc Øfferskytter/ met halffue Hager oc Kør/ leprede dennom paa Backen/ oc somme hengde op i Træene / vdi met Thraunen / oc offuen til nedskøde til dennom / som samme Pramme skulde fremdriffue / saa suinde oc ilendis/ at de dennom icke regiere kunde/ Oc der til met aff Værit indkomme de met den ene Pram paa en flack Grund/ huor for hans Knechte vdløbe vdi Vandit indtil Brytit / saa de kunde met deris lange Speke naa til dennom / saa de icke kunde bruge deris Skyt / oc da met en hast indfulde de vdi samme Pram / oc den erøffrede/ met Skot/ Krud/ oc all Munition. Den anden Pram vndkom til Byen/ icke vden met 8. leffuendis Karle. Paa den Pram/ som erøffrit bleff/ vaar 78. Baakmend / 32. hele oc halffue Slanger/ støbte oc smedde / store liggendis Stycker / dobbelt oc enckende Skerpentiner 24. oc lige saa mange dobbelte oc enckende Hager / nogle Tynder Krud oc vnderlige Hagelskud. Samme Pram vaar it veldigt Bloekhus ligt at ansee / oc de kallede det Ifern Henrich. Om Fredagen der effter/ den 12. Dag Octobris anfalte hans Krigsfolck Sluckop/ som er it Glect hart hos den Meckelborgiske Grenke/ som de Lybske pleye at haffue deris Skib liggendis / Samme Glect flack Sienderne self an / Men bleff strax aff de Holster anløbie oc ind

Tuende Pram
me met Skyt
vdi gis / at
affbrende den
ny Kro.

Ifern Henrich
erøffrit.

oc indtagit / Oc der effter anfalt Krigsfolckit de Lybske de- 1534.
 ris Skib/ som laae der sammesteds / oc dennom bemandede Slædþ indtas
 de de met Skye/ Krud/ Lode/ oc all Tilbehøring/ Først en gis/ oc nogle
 stor ny Crauel met 4. Mærss/ som for it Aar siden laa paa Skib erffris.
 Elffuen/ oc vaar met/at tage paa de Hollender. En anden
 Crauel met 2. Mærss/ som kalledis der Herren Barcke/ en
 Holdt met 2. Mærss/ en stor Crauels Boyert met it Mærss
 en anden stor Boyert met it Mærss. Disse Skib lod hand
 strax affløbe. Besaa bleff der see Ild paa en ny Holdt/ aff-
 taclit met 2. Mærss/ en Kofart met it Mærss/ en Stang
 Kreper vden Mærss/ Item/ 3. store Orloffs Skib afftacl-
 lede/ bleffue alle brende.

Oc da vaar Lybske saa hart belaget / at de libde stor
 Nød oc viste dennom icke fellig/ huercken vdi Haffnen eller
 vden deris By. Ved dette Pass sende Fru Maria en hens-
 dis Secreterer, ved Naffn Hans Krydener/ met Credeniz Hans Krydes
 oc Fuldmact / til Hertug Christian / som skulde angiffue ner, Dronning
 allehaande Practicer/ som hans Siender oc Modstandere Marix Ges
 haffde imod hannom/ som vaar iblant andit/ At de Lybske sandis/ hans
 oc Wendiske Stæder haffde giort it Forbund sammen met Verff.
 Kong Henrich den 8. aff Engeland / Hun viste icke huor
 vift det Forbund strackte sig / Hand skulde see sig vel for/
 Maa ssee/ de torde ville drage Kong Henrich aff Enge-
 land ind vdi Danmark/ oc i denne Krig. Der hos haffde
 samme Secreterer vdringelig Befalning paa/ at sige han-
 nom / før saa skulde ssee/ da kunde Keyseren eller vilde in-
 gen lide / der kom til Danmarcks Rige / vden hand/ eller
 it aff Kong Frederichs Børn / Oc om nogen vilde hindre
 dennom der vdi / da vilde hun gifre dennom all den Hielp
 oc Bistand/ som hun kunde/ Dette maatte hand vift forla-
 de sig til. Huad nu vaar belangendis samme Forbund met
 Engeland/ da er det vift/ at de Lybske oc Hensfæstader gjorde

1534.
Handel imels
lom de Lybske
oc Kong Hen-
rich den 8.

Burgundiske
Sendebud
paa Veyen til
Danmarck.

it Forbund met hannom / imod Paffue Clementem 7. oc
huem som vilde sette sig imod det Diuortium oc Skilsmis-
se / som hand gjorde met hans effterladendis Broders Hus-
stru Catharina, oc det ny Gifftermaal met Anna Bolo-
nia. Thi deris Sendebud vaare vdi Engeland / oc hans
eil Lybske / huor den Handel bleff capitulerit, Vdi samme
Forbund haffue de Lybske tilbødte / at opdrage hannom
Danmarck for en Summa Penninge / oc laante oc finge
paa Haanden aff hannom 20000. Daler / Oc drømde / at
det stod vdi deris Mact / strax at indtage dette Rige / oc vnde
det huem de vilde. Denne Fordrag skede dennom imellom
Aar 1534. før de antoge Gressue Christoffer. Oc haffde
Keyseren eller Fru Maria icke gierne seet / at Kong Henrich
skulde saait nogen God der ind vdi Rigit / for Dresunds
Leylighed / oc for at de Engelske icke skulde bliffue formeeti-
ge. Samme Trinde haffde fornæffnde Secreterer oc vdi
Befalning / at formelde Rigens Raad vdi Danmarck / oc
at bliffue til stede paa den Herredag oc Valsdag / som
vaar berammit / at staa til Kjøbenhaffn / S. Hans Dag /
Anno 1534. Huilcken Herredag hun vilde lade besøge
ved Keyserens Sendebud / Kong Frederichs Børns Sag
at commendere oc befordre. Oc vaare fornæffnde Sen-
debud paa Keyseren / oc allerede komne til Bortehæde / vdi
Stift von Bremen / som vaare / Bispen aff Brixia, Key-
ser Maximiliani Slegesfred / Mester Bert Møller / Løys
Deluigen / oc Mester Iorrius Desplien, huilcke først skulde
besøgt Hertug Christian / siden verit hos paa Herredagen /
Men der finge de Tidende / om det Infald / som Gressue
Christoffer oc Marcus Meyer haffde giort vdi Forstedom-
mit / huorfor de droge tilbage / menendis dennom icke at
kunde fremkomme / eller nogit at skulde kundit vdbrette / eff-
ter at Rigit vaar oprørt / Huilcken Leylighed de siden til-
skreffue

skreffue Hertug Christian. Nogit effter Fru Maria haffde
 hørt / huorledis Hertug Christian haffde indtagit Tra- **1534.**
 minde/ skreff hun hannom til/ at hun glæddis saare ved/ at
 alting gick hannom lykkelige / hand skulde for ingen deel
 lade sig den Sted Traminde komme fra Hende/ hun vilde
 hannom met Hielp / Trøst oc Vndseening ingenlunde
 vndfalde. Oc bleff Mester Bert Møller nu anden sinde **Bert Møller**
 forsendt til hannom/ vnder stort Venstuffs Skin/ huilken **sendis fra Næ-**
 icke kom lenger end til Jørde / Der skreff hand fra sig / at **derlandene.**
 Hertug Christian vilde forsende en fortroit Persom til
 hannom/ om huad Hielp Fru Maria skulde giøre hannom.
 Did vaar sendt Herr Volff Pouiss den ældre. Oc vaar
 Hertugen samme tid loffuit/ som hun erbygd sig til/ paa tils-
 børslige Quittanker/ at erlegge til Amsterdam 22000. Car-
 rolus Gyliden/ huilket alt stede aff hende for Fryet oc Fare
 skyld/ at Kongen aff Engeland skulde haffe der met at giøre
 re/ Men Ordene vaare gode/ Vdretningen liden/ Thi der
 hun besøgtis om all den Hielp / lod hun icke erlegge vden
 12000. Carolus Gyliden/ paa hans Bestilling oc Pension.

Oc det begaff sig i Danmark / at den tid Jørgen
 Mynter vdi Malmø fornam/ at de Lybske gjorde Indfald
 ind vdi Lante Holsten/ Da sende hand Bud til Herr Mo-
 gens Gyldestiern / som vaar Hoffhuismand paa Mals-
 møis Slaat / oc lod hannom kierlige bede / at hand vilde
 komme til Borgemester oc Raad/ som da vaare forsamle-
 de paa Raadhusit/ de haffde nogit besynderligt at tale met
 hannom / som stor Mact paa laa. Oc hand gick strax ned
 aff Slaattit til dennom/ Lige som de tilforn vaare forligte
 met huer andre / at Slaattit oc Byen skulde vert it / om
 nogit paakom/ Oc da forsaa sig intet andit til dennom end
 gaat. Men der hand kom paa Raadhusit / tog Jørgen
 Mynter hannom strax fangen / oc lod strax oprense Bor-
 gerne

gerne oc Almuen i samme stund mee Harnsk oc Verie/
som giorde Anfald til Slaattit / som tilforn haſſde verie
den gamle Toldergaard/ oc brød det ned i Grund/ Oc ſet-
te ſtrax Vætere i alle Porte / ſaa alle mand maatte vel
komme ind i Byen/ men ingen vdaſſ. Oc dette ſkede Sier-
de Dag Pindze/ Aar 1534. Endog at Herr Mogens
vaar anden Dagen tilforn deris Gæſt i Pins Gilde/ oc de
tracterede hannom megit vel/ ſom deris tiere Knuds Gils-
dis Broder/ oc giorde hannom nu it andit Brøderſkaff.

Herr Truid
Vilſand oc
Herr Claus
Podebuſk
fangne vdi
Malmø.
Herremends
Bøen vdi
Malmø an-
holdne oc
fangne.

Strax om Søndagen eſſter/ ſom Herr Truid Gre-
nerſen oc Herr Claus Podebuſk/ Riddere oc Raad/ komme
fra Rixbenhaſſn til Malmø / oc viſte her intet aff / Toge
Malmøis Borgere dennom fangne vdi deris Herberge/
Oc alle Herremends Børn / ſom ginge til Skolen ſama-
meſteds / bleffue oc behefftede / oc de hulde dennom vdi 9.
Vger/ Huor iblant vaar Jørgen Roſenkrantz/ Frans Vil-
de / Hans Bilde / Erick Podebuſk / Herr Clausis Søn/
Jørgen Bilde/ Grepers Truidſen/ Jens Truidſen/ Vols-
demar Paſbierg / Jørgen Tidemand / Steen Bilde aff
Kirsgaard. Strax ſkreff Borgemeſter oc Raad vdi Mals-
mø/ Herr Inge Krabbe / Danmarckis Rixis Marſk/ til/
at de haſſde annamit Euangelij Lærdom/ imod Viſpernis
oc Rixens Raads Samtycke/ Formeldendis iblant andit/
at de for atſkillig Fryet oc Fare ſkyld/ ſom de ſtode vdi / for
den Recels ſkyld / ſom menige Rixens Raad vdi Rixbens
haſſn lod vdgaa om Religionen, Diſligiſte eſſterdi deris
Prædicanter, ſaa vel ſom de/ der dennom opholde / vaare
forfulde paa deris Fred / Endog de haſſde forhaabit / at
Sagen ſkulde opſtaait / indtil menige Danmarckis Rixis
Raad bleffue forſamlede / Da haſſde de for ſlig Aarsager
ſkyld indtagit det Slaat / ſom Kong Frederich oc menige
Rixens Raad haſſde ladit bygge der/ imod deris Contracts
Lydel

Malmøis Vd-
ſtreiffueſe/
huorfor de
det giorde.

Lybelse/ som Kongen oc Mēnige Nogens Raad haffde beseg- 1534.
lit dennom/ den tid de gaffue deris By vdi deris Hender.

Saadant giorde de mere for it Skin skyld / lige som
de skulde haffte Aarsage til det Oprør / som de begynte/
Wanseet / at det Slaat / som den tid vaar vdi Byen/ icke
vaar at ligne ved nogen Festning/ men vaar ickun en Tols
dergaard/ Til met haffde de tilforn/huercken besuærit den
nom for Religionens skyld / ey heller for det Slaat skyld/
for nu dette Oprør vaar giort. Jørgen Wiynter haffde
vdi Sinde først / at giort Herr Johan Brne det samme/
som haffde Riibenhaffns Slaat/oc vaar nogen tid tilforn
faren til Riibenhaffn hemmelig/ oc laa i Ambrosij Hus/
met mange Karle vdi Harnsk oc Verie/ menendis/ at for-
raske Herr Johan Brne paa Gaden / naar hand gick til
Kirken / Men Herr Johan Brne gick saa sterck/ at Jør-
gen Wiynter torde icke fordriste sig der til / Dog lod hand
siden biude sig til Gæst paa Slaattit / oc meente enda at
forraske hannom Slaattit aff / Men Herr Johan Brne
fornam hans Falskhed/oc lod bemande Vorten saa sterck/ at
Jørgen Wiynter kunde det icke bekomme/ som hand gierne
vilde / Men effterdi hand vaar kommen til hannom paa
Tro oc Loffue/ Gæstbøden/ hand icke heller viste aff hans
Forræderj/ lod hand hannom gaa.

Vdi disse Dage vaar Herr Eske Bilde seynt fra Ber-
gen vdi Norge / oc haffde hand tuende aff de Norske deris
Suldmectige met sig/ som Erkebisp Oluff aff Trundhiem/
Herr Niels Lynke oc Johan Kruckow/ Norgis Raad/ vdsen-
de / til den Herredag oc Valsdag / som vaar berammiet til
Riibenhaffn paa S. Hans Dag / For huilcken Leylighed
skyld/om Valit bleff opset/ som for er sagt/ met Bisp Owe
Bilde oc Herr Nogens Gæ/ Hoffmester/ at samtale/ be-
raadsla oc til ens werde / effter deris metgiffne Instructz,

Jørgen Wiynter tractet effter/ at forraske Riibenhaffns Slaat.

Herr Eske Bilde først til Lybelse sangen.

om en Christen Kongis oprictige Vduelelse/ effter huilcken
Vduelelse de vdi Norge loffuede dennom vdi lige maade
at forholde / Dog at de Norske maatte foruiffis paa deris
Priuilegier oc Friheder / Huilcken Fuldmact vaar daterit
Bergen/den 23. Iunij, Anno 1534. Oc fordi Besterspæn
den tid vaar wfellig for de Lybske/ som løbe berustede imod
de Hollender/ da haffde Herr Eske Bilde/oc hans Tilfors
ordnede/tagit Leyde aff de Lybske/Men der hand oc de Nors
skis. Sendebud nu komme vdi Sundit/ bleffue de imod
samme Leyde tagne aff den Lybske Admiral oc Flaaden/
som da vaar kommen her ind met Gressue Christoffer / oc
bleff Herr Eske Bilde / met Hustru oc Børn / sampt fors
næffnde Sendebud/ sørt til Lybke/oc kom icke løs igen/ før
end langt effter/at det Fordrag bleff giort imellom Hertug
Christian oc de Lybske / aff Hertug Henrich vdi Meckels
borg/de Hessiske/Hamborger/oc Lyneborgiske Sendebud/
i Leyren for Lybke/ Huor om fremdelis vjdere skal talis.

Den Lybske
Flaade kom
vdi Sundit/
To Dage for
S. Hans Dag/
oc sette for
Skowshoffs
nit.

KostildeStict
giffuis Erckes
bisp Gæste
Trolle.

Harrisborg
oc Bistrup
forflyrit.
Gressuen dras
ger til Rißge.

Strax Jørgen Mynter fornam/at den Lybske Skibs
flaade kom i Sundit/To Dage for S. Hans Dag/oc lag
de sig vden for Huidøer/soer hand vd til Gressue Christof
fer i hans Skib/Oc de gjorde strax Landgang ved Skows
hoffuit/met alle deris Gøld S. Hans Aften/Mar 1534.
Oc droge siden til Kostilde/der lod Gressue Christoffer hyl
de sig aff Børgerne/paa Kong Christierns vegne/ Ellers
haffde hand plyndrit Byen. Oc da gaff hand Erckebisp
Gøste Trolle aff Upsale / som fulde hannom fra Lybke/
huilcken der altid haffde fulde Kong Christiern den Gang
ne hans Parthj oc Locke/Kostilde Biscops Stict. Men til
forn forstyrede hand Harrisborg oc Bistrup/ oc plyndrede
Bispgaarden / hucs der forhaanden vaar / Oc strax om
Morgen en drog hand til Rißge. Ilo der sin Leyr/befeste By
en/oc lod aabne Bress vdgaar til Almuen/at de skulde møde
hannom

hannom om Fredagen paa Vissuemosen/ der haffde hand
 først en lang Fortale met Almuen/ huorfor hand vaar
 kommen/ Som vaar/ for at erledige Kong Christiern den
 fangne/ deris rette Herre/ som met wret fra disse Riger
 vaar forjagit / siden fengslit / imod Leyde oc Tilsagn paa
 Ero oc Loffue/ oc for at hielpe dennom alle til deris rette
 Friheder/ huorfor de formedelst Adelen vaare fortrengde/
 Saa vel/ som oc til at handthæffue dennom hos Guds
 rette oc klare Ord/ Siden lod hand dennom strax suere sig
 Huldskaff oc Mandskaff paa Kong Christierns vegne.

1534
 Almuen hyls
 der Gressuen
 paa Vissues
 mosse vdi
 Kong Christierns
 Hæffn.

De saa sende hand en part aff hans Guld til Sæholm/
 at bestolde Herr Anders Bilde/ som vnderstod sig at holde
 Gaarden met mact/ Gressuens Guld skøde der til saa len-
 ge / at Herr Anders Bilde nøddis til at giffue sig vd til
 Gressuen/ oc suere hannem paa Kong Christierns vegne/
 oc vaar hand Gressuens Gæst samme Aften/. Paa sam-
 me tid haffde Herr Anders Bilde Stege Slaat paa
 Wæen / oc haffde der lagt 4. Riddermends Mend oc 4.
 Borgere i Slaats Lowen/ at beuare Slaattit/ Men de fire
 Borgere lode kalde de fire Herremend vden Slaattit / oc
 lode som de haffde nogit synderligt at tale met dennom/ oc
 der de komme vd / vaare der mange andre Borgere hem-
 melige besickede aff Wæen/ som fulde dennem strax offuer/
 floger Slaatsfogeden Hans Stisen ihjel/ oc grebe Herre-
 mendene/ oc toge Slaattit ind/ oc brøde det ned i grund.

Sæholm
 æstholdis.

Stege Slaat
 forcastis aff
 Borgerne.

Den tid Gressuen vaar vdi Roskilde/ da vaar Bisp
 Jacob Rønnow i Røbenhaffn / oc hand kom en dag paa
 Røbenhaffns Bpning/ formanede Borgerne ved deris Eed
 oc ære/ oc erbed sig til/ at bliffue hos dennom/ hand vilde
 met dennom opsætte Liff oc Guds/ hues de vilde holde deris
 By for Sienderne/ Men Borgerne vilde hannem icke hø-
 re/ saa Jacob Rønnow vaar nær ihjelslagen/ der som hand

Røbenhaffna
 Borgere ville
 icke høre Bisp
 Rønnows for-
 maning.

icke haffde vndkommit hemmelige / fordi at der Herr Jøhan Brne lodføre en Kiste offuer Gaden paa Slaattit/ vilde nogle aff Borgerne slagit Kisten op / oc meente Jacob Rønnow haffde verit der vdi/ Oc Knud Øyldenstiern aff Thym kom hemmelige vd at Vandmølle Porten / oc mange flere aff Røgens Raad/ som vaare forsamlede der i Røgbenhaffn / til den Herredag / som de meente skulde staait paa S. Hans dag / forsaae dennem vd aff Byen met det snariste / Herr Tyge Krabbe Røgens Marsk kom behendelig der fra samme Nat / som Gressuens Skib komme i Sundit/ men Jacob Rønnow gaff sig strax ind i Byen igen / oc sagde hand vilde vere den samme Borgers ne vaare/ oc reed saa baade vd oc ind/ naar hannem lystede/ fordi hand haffde da tagit Løpde aff Gressuen.

Jacob Rønnow er paa begge sider.

Danske Hoff-
sinderis begier-
ting aff Gressu-
en.

Men alle Kong Frederichs Hoffjinder/ som der haffde liggit i Sieland i Borgelepe / sende Bud til Gressue Christoffer / begierendis hand vilde giffue dennem Løpde/ at fare igennom Sieland/oc søge deris rette Herre/ Hertzug Christian i Holsten / at tage deris Haand igen hos hannem / Da finge de beskedden / at hand vilde vel giffue dennom Løpde/oc for hans Gøld skulde de fare fri oc secke igennom Landit / men for de Lybskis Gøld / Bønder oc Borgere kunde hand icke foruiffe dennom. Der met torde de icke giffue sig vdaß Landit.

Strax fra Røge sende Gressue Christoffer Bud til Røgbenhaffn oc lod opfordre Byen paa Kong Christierns vegne / oc toge den Sag først for it skin styld vdi beraad/ oc meente de kunde icke opgiffue Staden / vden de saae Kong Christiern paa sin frij God / eller Gressuen vaare hannom mectig. Huor paa Gressuen lod suare / hand skulde vist bliffue erlediget/ oc derfor vaare hand kommen. Da sende de selff Bud otte dage der effter til Gressue Christofa

Christoffer i Rixge / oc lode sig fordrage met hannom / oc 1534.
 loffuede / at tage hannom ind i Staden. Der hand haffde Rixbenhaffn
 giffuit oc forseglt dennom saadan en Contract, met afskil giffuer sig vns
 lige andre Vilkaar oc Priuilegier, som de vilde self begie der Gressuen.
 r / etc. Ibland andit / at dennom skulde tilhøre alt det Guds Gressuen for
 oc Ejendom / som laa paa en Wijs vens nær omkring Rix benhaffn / huem det tilhørde. Item / de skulde beholde alle tencker / det
 deris gamle Priuilegier, oc de heller at forbedris dennom ick
 end forringis. Sammeledis skulde oc maatte de bliffue hannom ick
 ved den Luteriske Lærdom / oc Guds rene oc klare Ord. tilhører.

Da foer Gressuen til Rixbenhaffn / oc bleff indtagen Gressuen ind
 met stor Høytid / effier Ambrosij Befalning / Torsda tagis i Rix
 gen for Margretæ Dag / som vaar den 16. Dag i Rix benhaffn.
 belagde strax Herr Johan Brne paa Slaattit / Hand vn Rixbenhaffns
 der stod sig det at holde / oc der offuer voffue sit Liff oc Hals Slaa belega
 for hand skulde det opgiffue / Men fordi hand haffde in gis.
 gen Gunst aff sit egit Gøld / fulde de hannom fra / saa
 hand nøddis til at giffue Slaattit op / S. Iacobi Apostoli
 Dag. Nogit der effter forlænte Gressuen Herr Johan
 Brne / met alt Kronens Guds vdi Gudme Herrit vdi
 Syn / som Johan Frijs sidst vdi verne haffde / Fordi for
 næffnde Mester Johan Frijs holt met Gressuens Beders
 part / oc forbød / hannom at skulde betalis / huers Gield han
 nom tilstod.

De effter at Gressuen nu vaar bleffuen Rixbens
 haffns Dy mectig / der met siel hand oc Rixens Flaade /
 Orloffs Skib / Krigs Munition, Arckelj / oc andit For raad mere /
 hannom ick ringe tienligt / at vdføre Krijen met. De Ambrosius, met hans
 Staalbroder Hans Dø se / bestillede strax hos Gressuen / at alt det gamle Raad i
 Rixbenhaffn bleff affset / oc der tilskickedis ny Borgemeste
 re oc Raadmeñd vdi deris sted / for ydermere Trygheds Regimentir.
 H ij skylb /

1534. **ffylde/som fleer gierne vdi Reglmenters Forandring/ Men**
Oluff Skriffuere Ambrosius oc Hans Bøse beholt det øffuerste Regimente
uere. i Staden / Oc Oluff Skriffuere tingede sig ind/ sigt For-
låning aff Gressuen / vor Frue Kloster i Roskilde / fordi
hand handlede inellom Byen oc Gressuen.

Strax at de Verdslige Rogens Raad fornumme disse
Lidender offuer til Jutland / at Rixbenhaffn vaar borte/
skreffue de Borgemester oc Raad til vdi Malmø / (en vis
dendis / at det vaar lige saa fat met dennom) at de skulde
bliffue ved Religionen oc den Luteriske Lærdom / Oc at de
oc fleste aff Adelen vaare tilfands/ at vduelle Hertug Chris-
tian aff Holsten / Begierendis at vide / hues de dennom
haffde at forsee til Malmøis By. Oc skreffue de vnder
Stads Secret tilbage / at de vilde bliffue hos Herr Mo-
gens Gøpe/ Erick Ericksen/ oc deris Anhang.

Gressuen hyl-
dis paa Stes
landesfat
Landsting.

Dernæst drog Gressue Christoffer met Rixbenhaffns
Borgere vd til Ringsted Landsting / oc lod sig hylde aff
Bønder oc Borgere/paa Kong Christierns vegne/huor om
hand tilforn haffde ladit vdskriffue aabne Bress / at samle
Almuen. Oc Borgerne gaffue dennom siden vd/ allesteds
omkring vdi Sieland/ at røffue oc plyndre Herregaarde/
saa Adelen nøddis til / at suere Gressue Christoffer / paa
Kong Christierns vegne. Oc Jacob Rønnow soor hannom
oc saa i Rixbenhaffn / oc ligbte da Roskilde Biscops Stiet
igen aff Gressuen / for 10000. Mark Danske. Tilforn
der Bisp Lave Brne vaar død / haffde hand ligbte samme
Stiet aff Kong Frederich for 6000. Rinske Gylden. Oc
bleff Biscop Gøste Trolle siden forordinerit til Odense
Biscops Stiet i Jøn/ som fremdelis skal sigis.

Bisp Rønnow
ligbte Roskils
de Stiet.

Oc det begaff sig/ at den tid Herr Oluff Rosentrang/
som vaar Hertug Hansis Hoffmester paa Nyborg / for-
nam/ at Rixbenhaffn vaar affalden/ oc Borgere oc Bøn-
der

der tilfulde Gressuen / paa Kong Christierns vegne / Da 1534.
 Klædde hand sig oc Hertug Hans / oc alle deris Tienere / i Hertz Oluff
 Bondeklæder / oc drog til Synderborg / Fordi Slaattit Rosenkrans
 waar der vel beset met Krigsfolck / for Kong Christierns fører vnge
 skyld / som der sad fangen / Oc der lod hand Hertug Hans Hertzug Hans
 bliffue hos Dirløff Brucktorp / som waar Slaatsherre vdi hans Be
 sammesteds / oc hans Tuctemester Peder Suob / met flere holdr.
 aff Adelen / som hans Tienere vaare / oc selff drog hand til
 Nyborg igen.

Men den tid den Slaanske Adel fornam / at Sieland
 waar borte / oc dennom icke saa snart nogen Vndsetning
 kunde skee / for saadan Offuermact / oc de haardelige der off
 uer haaffde saait Gressuens Vndsigelse / huor som de icke
 vilde komme til hannom / skulde de bliffue hiemspøgte met
 Mord oc Brand / Oc de foruiste sig ingensteds fri / for de
 Malmøis Borgere / Da forsamlede sig Adelen vdi Lan De Slaans
 dit / oc sende Bud til Gressuen i Kjøbenhaffn / om Leyde ger besøge
 Oc der de finge samme Leyde / forsende de offuer til Gress Gressuen om
 ue Christoffer / Herr Enge Krabbe / Herr Holger Greyers Leyde.
 sen / Herr Axel Bgerup oc Herr Knud Bilde / De fore
 Gressue Christoffer Huldskaff oc Mandskaff / paa deris oc
 menige Adels vegne i Slaane / Torsdagen effier S. Olai
 Dag / Oc der paa maatte de giffue hannom Bress oc Se
 gel / paa allis deris vegne / Fordi at den tid de vaare offuer
 komne i samme Leyde / maatte de icke fare fri tilbage igen /
 at beraade sig met de andre / før end de maatte suere.

Gressue Christoffer foer siden til Malmø / oc tog
 Malmøis Borgere met sig i Harnsk oc Verie / oc fore til
 Lybers Høh / vden for Lund / Der møtte hannom den
 ganske Adel oc menige Almue / baade Bønder oc Borgere
 offuer alt Landit / effier som de tilforn vaare did stæffnde / Gressuen hyle
 Oc da fore de hannom alle Lydelse / paa Kong Christierns dis vdi Slaans
 ne.
 Hiiij vegne /

1534.

vegne/ S. Laurentij Dag/ Anno 1534. Strax foer hand til Malmø igen/ samme Dag/ oc vilde icke drage til Lund/ eller der ligge om Natten/ huilckit vaar en aaben Wy/ Jorði hand trode endå Adelen icke fuldelig vel/ De vaare passelig stercke/ baade met Heste oc Gold. Adelen skildis at fra hannom strax vden for Lund/ Vndtagendis det Skaanske Raad/ oc det Sielandiske Raad/ huilcke haffde fuldt hannom offuer. Disse/ met Jørgen Mynter oc Malmøis Borgere/ met vdslogne Fennicker/ fulde hannom tilbage til Malmø.

Greffuen las
der skriffue til
Konge om
Hyliding.

Tisdagen effter Laurentij, tilkom Greffuen det Sielandiske oc Skaanske Raad/ vdi Malmø forsamlede/ at tilskriffue Erkebisp Oluff vdi Trundhiem/ Herr Niels Lycke/ oc de andre Norske Raad/ giffuendis tilkiende/ at de haffde sorit Greffue Christoffer/ paa Kong Christierns vegne/ oc tilsagt hannom Huldskaff oc Mandskaff/ Raadendis dennom vdi lige maade/ at de vilde hylde oc suere Greffuen/ paa Kong Christierns vegne/ oc icke søndre eller skille dennom fra de Danske/ Hand skal foruiffe dens nom om deris Priuilegier oc Friheder/ De hues som de haffue giort Kong Christiern imod/ skal hand forplicte sig/ at vere en døds afftalit Sag til euig tid.

Greffuen er
rund offuer
det hannom
icke tilhøret.

Den stund Greffuen nu vaar i Malmø/ da gaff hand Etaden alle de Byer/ som ligge en Wijsl trint omkring Voldene/ ligeruijs som hand tilforn haffde giffuit Rispbenhaffn. Der vdi Byen forlænte hand Bisp Jacob Rønnow met Serrø/ oc gaff hannom sit aabne Breff der paa. Greffuen lod oc effter hans Hyliding sla Rinske Hyliden oc smaa Mynt/ paa den ene Side stod Kong Christierns Raffen/ paa den anden Side hans egit/ At mand skulde der aff vide/ at hand icke sig til beste haffde faaretas git samme Krig/ eller de Lybske.

Men

Men Borgerſcaffuit oc Almuen vdi Loland oc Falz
 ſter opreiste dennom faſt vdi ſamme tid / der den Lybſte
 Glaade vaar kommen / oc eſterfulde Rippenhaffns oc
 Walmgis Exempel / vden tuil aff it ſamlit Raad. Ales
 holm Slaat forraſkede Borgerne vdi Jørgen van der
 Wiſſis frauæriſe / oc der bleff indlagt tuende Høffuik
 mend / ved Naſſen Johan Herber / oc Johan Dieckelbor
 ger. Nykøbning Slaat / ſom Knud Pedersen inde haſſde /
 bleff forraſkit aff Borgerne vdi hans frauæriſe / Men
 hand vaar dragen til Rippenhaffns Herredag / oc der paa
 bleff ſet til Høffuikmand Thomis Joſſ / oc en hed Franck /
 huilken vdi Kong Frederichs tid haſſde tient Widdel Bliet
 vnder Kong Chriſtiern / ſom bleff fangen vdi Norge / Men
 nu aff Greffuen ophøyet til høyre Beſtilling. Herr Jo
 han Oxe vnderſtod ſig at holde hans Gaard Nielstrup /
 for hand icke vilde ſuere Greffuen / hand bleff belagt aff
 Rippſteds Mend oc Almuen vdi ſmaa Landene / oc vnder
 ſtod ſig vdi ſamme Beleyring at beſticke deris Høffuik
 mend oc Principaler met en Solff Staab eller to / at de
 vilde tilraade Almuen at affdrage / Men det kom vd / oc
 lode de ſelff affliſſue deris Høffuikmend / ſom haſſde tagit
 hans Skend oc Gaſſuer. Oc ſom Herr Johan Oxe vil
 de Jyret paa it dobbelt Galdnet / ſprand Stenket / oc ſlo
 hans Laar ſender / huor aff hand døde. Raarſør Slaat
 forraſkede Stiellſør Borgere / oc komme de førſt til Slaats
 tit met nogle Heſte / ſom Heſtelſebere / oc fordrede Slaats
 fogeden vd til dennom / at angiffue deris Told / Oc der
 hand vdkom / beholte de hannom / oc met det ſamme anfulde
 de Slaattit / oc bleffue det mechtige.

Franckier Slaat oc Langeland / tog Lang Hermind
 oc Eſſfrin Stampe fra Herr Otthe Krumpen / ſom oec
 haſſde belagt / hand viſte icke heller andit / end de haſſde
 haſſe

1534.

Naleholm for
raſtis.

Nykøbning
Slaats indraas
gis. Jtem /
Franckier /
Raarſør.

Nielstrup be
leggis.

haffte der megle Skøt for/der de Skandede/ men de haffde
intet. Siden maatte hand suere Gressuen / paa Kong
Christierns vegne/ oc bleff saa forlænit met Aaleholm
Slaaet / indtil det Slag vaar sked vdi Jyn / da bleff hand
Fengslit/ effter Gressuens Befalning/ aff forne Frandke/
paa en Landsby vdi Løland til Aaleholm liggendis/ heder
Rallø / om Natten som hand vaar dragen vdi Foring/
som seduan vaar vdi de dage / Oc bleff saa forsendt til
Plawe vdi Lante Meckelborg / met flere aff den Danske
Adel/ som Hertug Albrit oc Gressuen kunde haffue at løse
sig met/ om behoff giordis / som here ffter skal røris. Oc
olleuegne vdi disse smaa Land vdgaffue sig Gressuens
Soldt met Borgere oc Bønder / oc plyndrede Adelen oc
Herregaarde / vden huem som vilde gaa Gressuen tilhens
de. Fruer oc Jomfruer Brandskattede de / oc toge Pen
ninge aff dem / huor om meget er at skriffue / oc vaar ick
felligt vdi de dage at vere/ eller hede aff Adel/ saa haard
lig efftertractedis de/ oc hørdis disse ord : Mand skulde sla
Vlsuene ihjel / saa bleffue der ick Vnger effter. Mange
Fruer oc Jomfruer forklædde dennom vdi Bønder Klæ
der / oc droge huort de meente dennom at vere vbekiende
oc forskæde.

Lybte Vd/
skriffte/ huor
for de skæde
denne Krig.

Vdi disse dage lode de aff Lybte en offentlig Tryck
vdgaa / huorfor de det Indfald lode giøre vdi Lante Hol
sten / oc siden den Krig induende paa Danmark / deris
Sag at iustificere, &c.

1.

Som vaar Først for / at Kong Christiern skal vere
giffuit oc forseglet en Lende vdi Norge / som deris Fuld
mechtige haffue verit met at forsegle / huor imod hand er
Fengslit/ den vilde de som ærlige Mend haffue holden/ etc.

2.

For det Andit / at Adelen vdi Førstedommit altid
haffuer staalt effter deris Byes Skade oc Forderffue/ etc.

For

For det Tredie / at de haffue megit giort for Dan-
marckis Rige / met Skib / som de holt Kong Frederich /
oc der offuer haffde lide stor Skade / oc intet gaat nyt det
at / oc ingen Omkaast igen bekommit / etc.

For det Fierde / skal Tolden vdi Lante Holsten vere
dennom opstigit / etc.

For det Femte / at Kong Frederich skal haffue opret
en Recels met dennom / oc loffuit dennom Hielp imod de
Hollender / huor om de haffde besøgt Rigens Raad / oc in-
gen bekommit / Saa de allene haffde vdstaait den Om-
kostning / etc.

For det Siette / det ene Rige effter det andit / oc de-
ris Handel oc Riepmandskaff formenis dennom for / etc.

Item / at Danmark haffuer forbundit sig imod de
Lybske / etc. met de Suenffe.

Hues Xente oc Indkomst Hospitaler oc Guds Hus
til Lybske er tillagt / formenis dennom vdi Førstedøms-
mit / etc.

Sammeledis / for at forhielpe Danmarckis Ind-
byggere til den rette Religion, oc for it forargeligt Leff-
nit / som Bisperne føre / etc. at affskaffe.

Vdi Jutland tildrog sig midler tid / at der de Verds-
slige Rigens Raad fornumme / Malmø oc Riebenhaffn
imod deris Sed oc Pliet / vden all Belegning / haffde giff-
uit sig / Indtagit Gressuen oc den Lybske Besetning / oc
at Borgere oc Bønder tilfulde dennom paa Kong Christi-
erns vegne / Saa de aff deris egen Mact icke kunde rædde
dennem selff oc Riget / Ey heller nogen hielp de haffde
deanom at foruente fra Skaane / Sieland / smaa Lande-
ne / oc megit mindre kunde dennom vndsette / Oc Hertug
Christian nu haffde samlit it store antal Krigesfold / huor
met hand laa for Lybske. Derfor lod Herr Mogens

1534.
Adelen vdi
Jutland for
famlis til Rye
oc vdule Hert
ug Christian.

Ghe oc de Verdslige Rizens Raad / saa tilige de haaffde
spure disse Tidender / strax til den 4. Iuli forskriffue Dis
perne oc den ganiske Adel / at møde vdi Rye hos Schans
derborg / deris oc Rizens nøttrøffe videre at beraadsla.
Der bleff tilkiende giffuit aff det Verdslige Raad / at det
vaar raadeligt / at de vdi saadan Nød maatte haaffue is
Hoffuit / De vaare icke tiemt met nogen vng Herre / men
met den / som vaar kommen til Aar oc Forsfarenhed / De
gaffue de mesten deris Stemme paa Hertug Christian aff
Holsten / som laa for Lybke / oc haaffde it stort tal Krigs
folck forsamlet til hende. Dog vaare nogle aff Bisperne
enda hart der imod / menendis / at naar hand kom til saas
dan Værdighed / skulde hand fornædre deris Stat / fordi
hand vaar Luterisk / Indtil at den gemene Adel rottede sig /
oc løb til Raadit oc sagde / at de endelige vilde haaffue Her
tug Christian aff Holsten / De vilde vide / huem der vaar
imod / met hannom vilde de haaffue at skaffe. Huor om /
maa stee / de saa haaffue verit vnderuijste tilforn. De Raas
dit bad forne gode Vrend / de vilde vige dennom lidit for
Dørrer / der skulde bliffue gaat met at giøre / den Sag
skulde saa en god Ende. De da bleff Hertug Christian aff
Holsten endrectelige keyst oc kaarit / Danmarckis Konge
at skulde bliffue / De bleffue disse effterskreffne aff Raadit
tilforordnede / at skulle drage hen til Lante Holsten met alle
deris Fuldmact / dette at forkynde / Dog met den Beseed /
At naar hand kom til Rigit oc Regimentit / skulde hand
giffue oc giøre Adelen Haandfæstning / oc stadfeste dens
nom oc menige Rizens Stender deris Friheder oc Priuvs
legier. De vaare disse de gode Vrend / som der til vaare
deputerede : Bisp Stenke Krumpen aff Borlum / Jffuer
Mund / electus til Ribe / Herr Mogens Ghe Hoffmester /
oc Herr Owe Lunge Ridder.

Den

Den tid den fynske Adel dette hørde/ som haffde deris Kundskaff vde/ at høre huor det affgick til Ryg/ Da forsamlede de dennom oc saa hastelige vdi Hellsø Kircke/ vden for Øthense/ fordi de icke torde drage vdi Byen/ paa S. Knud Kongis Aften/ Der bleffue de oc til eens (som den Handel oc tilforn vaars vnderbygd) at ville haffue Hertug Christian til deris Herre oc Konge/ oc tilskickede de Johan Frijs aff Hesselager paa alle deris vegne/ at skulle følgis med de Judske deris tilforornede Sendebud/ oc metgaffue de hannom saadan en Suldmact :

1534

Adelen vdi
syn vduelle
Hertug Chris-
tian

Vi efterstreffne / Knud Gyldenstiern / electus til Syns Biscopdomme/ Niels Bild/ Henning Valckendorp/ Knud Brne/ Epler Rønnow/ Jørgen Qutkow/ Johan Brockenhus / Thønne Thønnesen / Anders Jacobsen/ Jacob Hardenberg / Jost Brne / Hans Johansen/ Anders Emmichsen / Christoffer Pallefen / Axel Nielsen/ oc Bild Nielsen / Danmarks Rgis Raad oc Adel/ som bygge oc bo vdi syn / giøre alle vitterligt / oc kiendis med dette vort aabne Bress / At vi haffue tierlige bedit/ tilbe- troit oc Suldmact giffuit Herr Stynge Krumpen / Bisp vdi Borlum/ Jffuer Munc/ electus til Ribe/ Herr Wogens Gøe / Danmarks Rgis Hoffmester / Herr Owe Lunge Ridder / oc Johan Frijs til Hesselagergaard / at tilkiende giffue Høpbaarne Første oc Herre / Herr Christian/ met Guds Naade / Hertug vdi Slesvig / Holsten/ Stormarn oc Ditmarsken / Gressue vdi Oldenborg oc Delmenhorst / vor Naadigste Herre / At efterdi Danmarks Rgis Raad nogen tid siden forleden/ haffuer giffuit Høpbaarne Første oc Herre / Kong Frederich / hans Naadis Herre Fader/ vor tieriste Naadigste Herre/ deris Bress oc Segel/ at de efter hans død vilde vduelle oc samtycke en aff hans Kong : Maits : Spenner/ til deris Herre

Sendebude-
ris Suldmact
som droge til
pree til Her-
tug Christian.

oc Konge at vere / Dog met saadant siel oc vilkaar / at hans Førstelige Naade suer / forsegler oc bebreffuer Danmarckis Raad/Adel oc Indbyggere sliq en Kecels, Priuilegier oc Friheder / som hans Maits : Herre Fader Danmarckis Rigs Raad / Adel oc Indbyggere sorit / bebreffuit oc forseglt haaffuer / Oc hues forne Herr Stigge Krumpen / Herr Jffuer Munc / Herr Mogens Gpe / Herr Owe Lunge / oc Johan Frijs / met forne Høybaarne Først / Hertug Christian / vdi den Sag paa vore vegne forhandle / gipre / lade / loffue / tilfige eller beslutte / ville wi vdi alle maade fast oc wryggelig holde / ved alis vor gode Tro / ære oc Redelighed. Oc der som forne Høybaarne Først / Hertug Christian / finder sig formegit besuerlig vdi nogle Artickler / som staa vdi hans Naadis Herre Faders Kecels, Da skulle de Guldmaect haaffue / samme Artickler at formere / formindste oc foruandle / effter som dennom Land tyctis / hans Naade Land lideligt oc taaligt vere. Giff vdi vdi Hellsø Kircke / S. Knud Kongis Aften / 1534.

Johan Frijs
Instruck.

Der hos gaff Adelen vdi Syn forne Johan Frijs en serdelis Instrucktion om disse ærinde / at tale met hans Naade om / etc.

Først / at sige forne Høybaarne Først / Hertug Christian / deris gantske veluillige vnderdanige Dieniste. Dernæst at giffue hans Naade deris Billie oc Begiering tilkiende / effter det Guldmaects Breffs lydelse / som forstreffuit staa.

Sammeledis / at vnderuise hans Førstelige Naade / at Syn er it lidit Land paa Maect / oc at Sienderne ere dette Land næst / huorfor hans Førstelige Naade vilde først komme dette Land til hielp / paa det at Sienderne icke skulle beskræfftie dette Land / før end hans Naade kommer / oc siden bliffue verre at indtage igen. Saa oc paa det Bønder oc Bergere

Borgere icke skulde falde Sienderne til/ huilckit de icke giff-
re/ naar hans Naade vaar kommen/ etc.

1534.

Danmarkis Rigis Raad oc Adel i Syn ville bevilge
hans Naade aff huer deris Bønder / som pleye at giffue
Kong Skat/ sliig en Skat/ som Danmarkis Rigis Raad
oc Adel i Jutland aff Bønder der i Landit indrømmie
haffue.

Diffiigeste / at forne Johan Frijs vil vere fortentte
paa vore vegne / naar de komme til Handel met forne
Hønbaarne Første / Hertug Christian / at hand flittelig
vil giffue tilkiende dette Lands leylighed / paa det at hans
Naade dis snarere skal komme dennom til hielp / Oc de bes-
fryete at kommer hans Naade icke met det første/ da skulde
Sienderne snart giffre nogit Angreb her ind paa Landit.
Til Vidniebyrd trycke vi vore Signeter næden for dette
vort aabne Brevf. Uissuit i Hellestø / S. Knud Kongis
Aften/ Aar 1534.

Johan Frijs drog saa hastelig aff sted/ at hand kom
til de andre tilferordnede / før de vaare affdragen/ oc fuld-
dis met dennom.

Der de komme til Lante Holsten/ skreffue de Hertug
Christian til / som laa for Lybke / at de haffde Verff til
hannem fra Rogens Raad i Danmark / oc singe saadan
Beskeed / at de skulde fare til Preke / der vilde Hertug
Christian komme til dennom. En Synsk Herremand/ ved
Naffn Jost Brne / vaar til vdi de Dage / som vdi lang
tid haffde efftersult Krijen / huilcken tilforn hastelig vaar
dragen fra Syn / vdi Leyren for Lybke / som oc haffde for-
seglit den Guldmact de Synboer vdgaffue / hand berette
Høn bemelte Hertug Christian / at hand vaar vduald til
Konge. Saa hand faarekom Sendebudene / at Hertug-
gen viste deris Verff. Oc der Hertug Christian kom til

I iij

Preke/

Preke/ gaffue de hannom deris Verff tilkiende/ at Kigens
 Raad haffde vduald hannom til Konge oc Herre offuer
 Danmark/ oc begierede/ at hand vilde komme oc vndsette
 dennom / thi Zienderne haffde tagie Riibenhaffn oc Maal
 m^o ind. Da beuilegede hand dette/ oc loffuede at opsette oc
 voffue sit Liff/ F^orstendomme oc Guds met dennom / oc
 holde huer mand ved Lov oc Ræt/ oc giffue dennom
 Haandfestninger/ effter som seduanlige haffuer verit / oc
 der paa høpelige forskreff hand sig. Aff huilcke Forskriff
 uelse bleff giort to parter/ den ene de Jydskte Sendebud/
 den anden Johan Frijs tilstillit. Der met droge de tilba
 ge igen til Nadersløff/ huor Hertug Christian lod Christ
 ne hans vnge Søn Hertug Frederich / siden Danmarks
 Konge/ oc de vaare Faddere der til.

Nogit der effter forsamlede sig menige Adel vdi Jud
 land oc Søn til Horsens / disligiste Riibstædernes Gulds
 mechtige/ oc nogle aff de fornemste Bønder vdi huere Hers
 rit / vdi forskreffne Land. Did kom Høpbelte Hertug
 Christian / der hand tilforn haffde hastelige verit vdi Læp
 ren for Lybke/ oc der bestillit altingist effter sin Fordeel.

Hertug Chris
 tian hylde
 vden for Hors
 sens/ Tisdag
 effter vor
 Frue assump
 tionis.

Samme steds vden for Horsens samdirectelig hylde oc
 soore de Hertug Christian til Danmarks Konge/ oc loff
 uede hannom der hos/ at opsette met hannom Liff/ Guds/
 oc vdriffue Kigens Ziender/ oc aldrig at lade dem trenge
 fra hannom. Oc der imod loffuede hand/ at alle Mand/
 baade Geistlige oc Verdslige/ Fri oc Wfri / skulle nyde/
 haffue oc beholde alle deris gamle Privilegier oc Frihed/
 som de haffde haffte aff Arilds tid / oc dennom vilde hand
 aldrig fortrende/ men ydermere effter hans Raadis Raad
 forbedre i alle maade / oc der paa giøre dennom Haands
 festninge / om Gud haffde forseet/ at hand skulde komme
 til Danmarks Krone/ Huilckit Dreff er saa lydendis:

Wi Christian/ met Guds Naade/ etc. giøre alle vter-
 terlige / At effter wi nu ere komne hid ind i Rigit vdi den
 hellige Trefoldigheds Naaffn / at lade oss hylde for Herre
 oc Konning her i Danmark/ som Værdige Fædre / Bisk-
 copper / Strenge Riddere / oc gode Væend / Danmarks
 Rigits Raad vdi Jutland oc Syn / hæffue oss tilkøyst / vde-
 uald oc kaarit / Oc wi nu for samme vor Hylдинг gierne
 veluillige ville giøre/ giffue/ bebreffue oc besegle Danmar-
 cks Rigits Raad / Adel oc Indbyggere saadan Recels oc
 Haandfæstninge/ som seduane hæffuer verit her vdi Rigit
 aff gammel tid / naar Konning kensis / kaaris oc hyldis/
 oc som vor kiære Herre Fæder (hues Siæl Gud Naade)
 oc andre Herrere oc Førstere / fremfarne Konninger vdi
 Danmark/ for oss giort hæffue/ Som wi oc oss hæffue met
 vort aabne Breff oc Indsegle tilforplietit / som vdgiffuit
 er vdi Prese. Da befinde wi nu / at Danmarks Rigits
 Prælater oc Adel icke kunde paa denne tid samdrags/ om
 samme Recels lydselse. Oc effterdi at den store oc høye
 Nød det nu forfordrer/ at samme vor Hylдинг icke lenger
 kand fordrags oc forlengis / da kand samme Recels paa
 denne tid icke gioris/ bebreffuis oc forseglis. Oc paa det at
 samme vor Hylдинг paa denne tid icke derfor skal forhins-
 dris / Da loffue oc tilsige wi Danmarks Rigits Raad oc
 Adel/ ved vor Førstelige oc Christelige Tro/Loffue oc ære/
 At naar Gud Allmechtigste det saa søher / at wi met hans
 hielp saar kommit Rigit vdi en god Bestand igen / At wi
 da ville suere/ giøre/ giffue/ besegle oc bebreffue Danmar-
 cks Rigits Raad / Adel oc Indbyggere saadan en Recels
 oc Haandfæstning/ som vor kiære Herre Fæder hæffuer den
 giffuit for oss / Dog saa / at hues som der vdiinden findis
 kand/ som oss/Rigens Raad oc Adel icke lideligt kand vere/
 ville wi remediere, oc der aff tage oc tilsette effter Dan-
 markis

1534.

Hertug Chris-
 tian foruiffes
 Adelen oc
 Indbyggerne
 om dæris pris-
 uilegier oc
 friheder.

marckis Raads Raad / effter som off/ Danmarckis Rigis
Raad / Adel / menige Rigit oc Rigens Indbyggere kand
vere nytteligst oc gaffnligst. De haffue wi aff vor synder-
lige Gunst oc Naade forhandlet det imellom off elskelige
Værdige Fædre / Bisper / Prælater, oc menige Adel her
vdi Nørre Jutland / om den tuebract/ som dennom imels-
lom er om Troen oc alle Ceremonier, vdi saa maade/ At
hues Gods oc anden deel/ som Bisper/Prælater oc Kircker
nu haffue vdi sin Besidding/oc som de nu bruge met Mes-
ser / daglige Lieder / oc andre Ceremonier, Det skulle de
fremdelis holde / huilcke som det giøre ville / vil saa lenge/
at wi komme til it roligt Regimente/ oc saa kommit Rigit
vdi en god Bestand igen / oc da met Danmarckis Rigis
Raad oc Adel faar giort der om en Christelig god skickelse
vdi alle maade. Sammeledis / hues Gods Adelen haff-
uer nu vdi Hæffd oc Verie / skulle de oc beholde her forin-
den. De her imellem skal ingen nøde eller trenge nogen
der fra/ som ville vere ved den gamle skick oc Ceremonier.
De huilcke som ville vere ved den ny Skickelse / skal den-
nom her forinden oc til dis icke heller formentis / De huer
skicke sig vdi Troen / som hand selff vil andsuare for
Gud. De paa det at huer mand/ Fattig oc Rig/ her for-
inden maa disbedre vederfæris Low/skiel oc Ræt Da haff-
ue wi tilskickit tre gode Mænd / som er Jep Grijs / Jens
Huas/ oc Jens Thommisen / som skulle sidde Dom met
Landsdommere til Landsting / De skulle de haffue Gulds-
mact/ at dømmepaa alle Sager / som er Jordegods an-
rørendis. De skal Adelen nyde oc bruge Kong Voldes
mors Low/saa vijs oc bret/som den kand brugis til Herring-
ting oc Landsting/ oc icke ydermere. De hues Jordegods
som Adelen / deris Forældre / Bønder eller andre haffue
giffuit til Sognkircken/ der skulle samme Kircker nyde oc
beholde

Beholde Renten aff / De Herligheden bliffuer hos den/
 hun hos verit haffuer aff Arilds tid/ oc indtil nu. De naac
 faa fkeer/ oc Gud Allmechtigste føyer det faa / at wi faa be-
 treffuit Rigit / Sieland / Skaane/ Syn/ Loland/ Falster
 oc Møen/ vnder off/ De friet den aff Siendernis vold/ Da
 ville wi tilhielp alle Geistlige oc Verdslige/ at de skulle faa
 veris Guds igen/ hues dennom nu fratagit er aff Sienders-
 ne/ eller her forinden fratagit bliffuer. De der niet skulle
 de fordragis oc foreenis venlige/ klerlige oc vel/ oc giøre oc
 beuise huer andre Villie / Benscaff oc Rierlighed / som
 Rigers indfødde tro Mend / der endrectelige ville giøre it
 met huer andre / De affuerie vor/ deris egen/ oc menige
 Rigers Slade oc euige Forderffue/ som tro Danske Mend
 bør at giøre. De der offuer bepliet wi off ved Eed/ ære/
 Christelig Tro oc Loffue/ som forscreffuit faar / At ville
 flicke oc fly huer mand/ Fattige oc Rige/ Low/ Skiel oc Næt
 effter Lowen / De icke tilstæde/ at nogen skal wforrættis
 imod Lowen vdi nogen maade. Giffuit vdi vor Righsted
 Horsens/ Tisdagen næst effter vor Frue Dag Assumptio-
 nis, Aar 1534. vnder vort Indsegle/ etc.

Forbemelte Hertug Christian / da vduald Konge til
 Danmark / lod strax Kong Øfste i Suerig/ hans Suo-
 ger/ som haffde Fru Catharinam, en Hertuginde aff Løff-
 uenborg / Søster til Hertug Christians Gemaal / vide
 denne Leylighed / huorledis hand vaar vduald til Konge i
 Danmark / Forhaabendis Kong Øfste / som hans gode
 Suoger / saadant skulde lade sig befalde. Hand vaar oc
 begierendis/ at Kong Øfste/ som hans gode Suoger/ vil-
 de komme hannom til hielp met it antal Krigsfolck/ effter
 det Forbund / begge Riger imellom er opret / som giort
 vaar til Stockholm/ Ryndelmisse Dag sidst forleden. De
 vaar forbemelte Hertug Christian begierendis / at Kong
 Øfste

Hertug Chris-
 tian aniaaer
 Kong Øfste
 om hielp.

Göste vilde lade sig vere befalit / at indeage Slaane/
 Danmarcks Krone oc hannom til beste/ som en tro Suo-
 ger oc Broder/ Denne Krig gale i dag paa Danmark/ en
 anden tid kunde det gielde paa Suerige/ Oc vaare gaat
 at de gjorde it sammen imod beggis deris Wuenner de
 Lybske.

Her paa lod Kong Göste sig goduillig befinde/ for-
 plictede sig til/ at giøre it met hannom vdi samme Jende/
 imod beggis deris Siender de Lybske/ Oc lod strax ferdig
 giøre met samme hielp/ Thi hand der foruden vaar de
 Lybske/ for den Arrest skyld/ Siendst oc ide tilneyet.

Forbemelte Hertug Christian lod vdi lige maade
 strax tilkiende giffue hos Fru Maria, Kexserens Søster/
 Stadholderste vdi Nederland/ huorledis hand vaar kuarit
 oc vduald til Konge vdi Danmark/ begierendis de Sex
 Orloffs Skip oc Vndsetning / som beuiliget vaar vdi det
 Gentiske Fordrag/ imod de Lybske / som haaffde spört Kigie
 denne Krig paa/ mest forspørnede/ for de Hollender vaar be-
 uilgit en fri Seylas igenom Sundie. Men siel der in-
 gen hielp / andit end blote ord vdi Være / Thi den tid
 hun formerdte/ at denne Krig ferdis vdi Kong Christiern
 den fangnis Naffn / som haaffde Kexserens Søster / bleff
 hun anderledis tilfinde / oc heller vilde tilsee/ huad Ende
 denne Krig siel end nogen hielp hannom beuise.

Fru Maria
 anderledis til-
 finds end til
 forn.

palsgreffuen
 taget Kong
 Christierns
 Daatter Do-
 rotheam.
 Franciscus
 Spfortia/
 Hertug aff
 Meyland/ ta-
 get den anden
 Christinam

Vdi dette samme Aar 1534. da siel Palsgraff
 Frederich/Chørforste ved Rhin/ Kong Christierns Daat-
 ter Dorotheam, met Kexserens beuilling. Oc nogit der
 effter vdi samme Aar / siel Hertug Franciscus Spfortia,
 Hertug til Meyland/ den anden Kong Christierns Daat-
 ter Christinam, Men leffuede icke vden it Aar. Der effter
 for disse tuende Giffiermaal stede oc vederforis Hertug
 Christian aff Holsten megen Modstand oc Besuering/
 som

som her effter skal røris/ Thi Keyseren haffde loffuit den-
nom paa hans Søster Dørens vegne / at forhielp den-
nom til all den Deel / de haffde Kettighed til vdi Dan-
mark/ Suerig/ Norge/ baade Brudskat oc andit/ Oc at
vere beforderlig vdi all deris Tiltale oc Anliggende / huil-
ckit de regnede høyt for Norge oc Suerige skyld / som de
holt for Arffue Riger / dennom forfalden / siden Kong
Christierns Søn Juncer hans døde/ Anno 1534. Men
dennom vaar søne beuist om Lepligheden vdi disse Riger.

1534.

Nogit effter/ kom der Tidende til Eolding / at Syn
vaar affalden / oc det skede lige saa / Thi Borgerne fore
vd paa Landt/ brende Herregaarde/ Røffuede alt huad de
kunde offuerkomme/ som Adelen tilhørde/ Sloge ihuel aff
Adelen / saa at mange nøddis til / at giøre det Borgerne
begierede/ Oc nogle gaffue sig ind paa Nyborg Slaat.
Samme tid brende Suinborge Borgere Drækel Slaat/
som Bispen tilhørde/ met alle Stiectens Bressue/ oc huad
der fands. Vdi lige maade plyndrede oc indtog de Suin-
borge Borgere Øthense Bispgaard/ de begaffue dennom
vdi S. Albani Kircke strax hos/ oc vdi andre Hus omkring
Bispgaarden / oc skjøde aff Kircken oc Husene/ til huem/
som sig lod see eller vilde stille til vern / aff Wynduerne
paa Bispgaarden. Midler tid finge de nogle offuerset paa
en Baad offuer Gressuen / som førde Jld oc Liære vdi
Porten/ som icke vaar huald/ oc der met opbrende Porten/
Oc i saa maade bleffue de Gaarden mectige.

Syn tilfaldet
Gressuen

Eyler Ericksen Bøller aff Nækebølle/ bleff Jengstie
Indført til Suinborg / der maatte hand forskriffue sig til
euende aff Gressuens Hoffuismænd / Kost Berris oc Als-
kert Flege / At hand skulde bliffue Kong Christierns
Mand / oc vdi alle maade at vere Suinborge Mænd til
Kierlighed oc villie. Huilckit skede Torsdagen effter S.

K ij

Knud

Rnud Kongis Dag. Vdi ilge maade bleff handlit mee andre aff Adelen / at de enten maatte suere Gressuen/ eller forsee dennom aff Landit til Hertugen/ oc paa de Stæder/ som de kunde vere sikker oc fri. Dallund Kloster indtog en Skreddere aff Vithense / met nogle hans Parths. Hagenskow indtog en Bonde / ved Naffn Hans Lunde/ met flere hans Selskaff.

Hertug Christian sender
Adelen vdi
Syn hielp aff
Krigesoldt.

Glad paa
Farskow
Bierg.

Syn tilfalder
Hertugen
igen.

Derfor lod den vdualde Konge beskickte til Syn / effter Johan Friis oc Adelens Skriffuelse oc Befordring/ Adelen til hielp / it antal Rytter oc Knechte aff hans egne Hoffsinder / saa vel som aff Judske Adel / Huor iblant vaar Peder Ebbesen oc Jens Jul / met Bispernis Soldt. Oc der de offuer komme / forsamlede sig baade Bønder oc Borgere / de møtte Kongens Soldt paa Farskow Bierg / der bleffue mange Borgere oc Bønder slagne. Vdi samme Slag bleff Herr Lawe Bradis Hest stuk vnder hannom / oc en Bonde met it Spiud slo hannom den Skramme hand haffde offuer hans Næse. Men Kongens Soldt beholt offuerhaand. Effter dette Slag vdi Syn / som vaar det første / gick gantze Syn Hertug Christian tilhende / Oc soore Herr Johan Ransow / oc Johan Friis / paa Kongens vegne / Huldskaff oc Mandsskaff/ vndertagendis Guinborg allene/ De befestede deris By/ oc Vithense/ huilcke der bleff plyndrit/ Fordi Borgere ne vnderstode sig at holde Byen. Strax der effter drog Herr Johan Ransow oc Johan Friis offuer til forbemelse Hertug Christian / at berette hannom Leyligheden om Syn / oc at tage visdere Beskeed aff hannom. Nyborge Slaat haffde Herr Oluff Rosenkrantz inde samme tid/ oc en part Kongens Soldt vaare forlagde vdi Nyborg oc andensteds vdi Syn. Oc det skede / at som Kongens Soldt nu vaare vdi Nyborg / oc toge dennom intet vare / da
offuera

offuerfende Grefſſuen meſten alt hans Krigsſold ind vdi
 Syn / huilcke ſom komme i Land ved Kierte minde. Da
 droge Fire aff Nyborge Borgere hemmelig vd ſamme
 Nat/ imod Grefſſuens Sold/ oc ledſagede dennom ind vdi
 Byen / huilcke der grebe Vacten / oc komme ind i Byen
 paa Kongens Sold wforuarendis / ſom de laae / oc ſloge
 mange ihel/ for de komme til Verie. Der bleffue mange
 aff Kongens Sold/ Holſter oc Danſke/ nederlagde. No
 gle komme ind paa Slaattit. Peder Ebbesen vndkom / oc
 Bertram von Anefeldt bleff ſkut vdi ſit Been. De en
 Staaldreng vnderſtod ſig at ſuemme offuer Graffuen/ oc
 bant it Kieb om hannom / Saa de andre droge hannom
 ſgennom Graffuen oc ind paa Slaattit til dennom. Ny
 borg holt ſig vdi lang tid / til ſaa lenge Fienderne ſtunge
 Wandit fra dennom / oc bleff Nyttet indbyrdis paa
 Slaattit / Saa nøddis de til / at giſſue Slaattit op / oc
 ſinge tilſagn / at drage vdi deris frj Behold. De Grefſſ
 uens Soldt bleff ſiden liggendis i Syn/ oc ſinge Landit ind
 aleſammens. De Otte Stifen ſick Nyborg Slaat i For
 læning.

1534

Forræder
 ſkeet met Ny
 borg.

Nyborg Slaat
 opgiſſuis
 Grefſſuen.

Det begaff ſig paa ſamme tid / at de Hamburger/
 met nogle flere aff de Wendiske Stæder / ſloge dennom
 vdi en Handel / at forlige Kong Chriſtian oc de Lybſke/
 Der met bleffue did forſende paa Kongens vegne/Doctor
 Ditleff Keſſuentsløff / Prouijt i Keinebeck/ Herr Wogens
 Mund/ Johan Grijs oc Wulff Bienenhoff. De endog
 Handelen ſtod lenge / bleff der dog inter endeligt beſluttit/
 Fordi det vaar icke de Lybſkis mening/ at giøre Fred / Icke
 forlod Kongen ſig heller til / at der ſkulde bliſſue Fred aff.
 Huilckit mand der paa kunde mercke / at de Lybſke lode
 omſla i Staden / At alle Knechte / ſom vilde tiene / ſkulde
 komme for deris Herberg oc anname Penninge.

Fredshandel
 tilforgiſſuis.

1534.
Jost Globet
Ritmester.

Samme tid ankom Jost von Globet Ritmester/
met fire hundred Rytter/ som Kongen hadde ladit bestillig
i Lante Brunsuig/ oc rede omkring Hamborg/ oc ind i
Lante Holsten oc Jutland/ De skulde da giffue dennom
ind i Syn/ Men Gressuens Føld hadde da Landis
inde/ etc.

Om Skipper
Eleminds
Oprør.

De det skede nogit tilforn/ strax Gressuen kom fra
Malmø/ lod hand forskick nogle gamle Sprøffuere/ ved
Naffn Skipper Elemind/ Skipper Thomis/ Skipper
Hermind/ Jens Finck oc Oluff Klinte eller Begermas
ger/ huilcke hand fant for sig vdi Malmø. Disse hadde til
forn ladit dennom bruge vdi forðum Kong Christierns
Tieniste oc Bestilling/ met Claus Kniphoff/ som hadde
Bestilling aff Kong Christiern/ der hand vaar vdi Neder
lande/ Men for nogle Aar siden/ først vdi Kong Freder
ichs tid er rettit oc affliffuit til Hamborg. Disse forsende
Gressuen met tu Skib oc nogit Krigesføld ind vdi Nørre
Jutland/ at giøre Oprør i Landit/ paa hellig Kaarsdag.
De ere først komne til Aalborg By/ huilcken gick dennom
til Haande. Slaattit hadde Herr Peder Lynck/ men
maatte det strax opgiffue. Siden renste Skipper Elemind
Almuen offuer alt Vendsøssel paa Gressuens vegne/ vdi
Kong Christierns Naffn. Hand brende Hiermisløff/
gaard oc Klarup. Bagge Gris laa icke hiemme/ der hand
brende hans Gaard/ Men hand kom om Aftenen til Aal
borg til Skipper Elemind vnder Benscaffs skin/ oc stact
hannom met en Daagert/ dog Skipper Elemind intet til
skade/ fordi hand hadde Panser vnder Klæderne/ oc vnde
rømde. En Skomager/ ved Naffn Peder Beeffe/ slo
hannom met it stycke Tegalsten vdi Hoffuedit/ huor aff
hand døde/ oc sands vdi Hæseris Kier. Da forsamlede
sig Adelen vdi Jutland til Randers/ met huse Rytter/
som

som de oc Bisperne vdi en ijs kunde affsted komme / De
 finge halff andit Hundrit Heste til dennom / huilck Jost
 Globeck førde / som Hertug Christian haffde sendt den
 nom. De vaar Adelen icke offuer Tre hundrit Heste
 sterck. De for dennom vaar Hoffuiskmand Herr Holger
 Rosenkrantz oc Erick Banner. Met dette Gøld Lydske oc
 Danske ere de ruckt imod Aalborg. De vaare dennom
 enda fire Jernickter Knechte tilforordnede / Men vaare icke
 end an^{omne}.

1534

De som de laae vdi Suenstrup om Natten vden for
 Aalborg/ da om Morgen en tilige/ som vaar paa S. Galli
 Dag / vdi Octobris Maaned/ drog Skipper Elemind oc
 hans Selfkaff aff Aalborg / met Sex tusinde Bønder aff
 Wendessæl/ som hand haffde reyst imod Adelen / oc fulde
 de Mosen langs vd vcd Leyre / haffde Lun oc Horn for
 dennom/ oc oppe paa en Høh/ der grebe de til Stand. Da
 vaar saa vjide kommen / at Adelen enten skulde sla eller
 rømme met Spot. Huorfor de bleffue saa beraadde / at
 de heller vilde effuentyre Lycken/ end fly met skamme. De
 bleff Marcken saa bestillit / At de Danske Kittere skulde
 dræbe for til/ oc Jost Globeck paa siden. De forlode den
 nom oc paa / at det vaar icke en gemene Almue / oc for
 actede Fienden. Nu vaar der en hob bløde Agre imellom
 Bønderne oc dennom. Der Adelen sette til oc komme met
 deris tunge Rustung (som vaar Rørisser i de dage) vdi
 disse bløde Agre / bleff en part bestickendis / en part ginge
 omkuld met Hestene. Oc i det samme offuerfalt Bønder
 ne dennom hastelige met deris Wendelbo Piig oc Røller/
 oc bade sla paa de Jern Been / det er/ Rørisser oc Herres
 mend/ oc sticte Hesten/ Manden fald hand vel. Der offuer
 bleff meste parten aff Adelen slagen / de andre vndkomme
 oc vndrende offuer Suenstrup Wpstedam oc Aa. Meste
 deelen

Adelen lide
 Nederlag for
 Aalborg.

deelen samlede sig igen til Randers. Jost Globet / den hand saae de Danstis Wycke / sette hand ick heller ind paa siden / som forordnet vaar / Men met aaben Fahne vndrende aff Marcken / oc kom til Randers / Huor hand først bleff anholden / for hand ick haaffde holt sig / som hannom burde / Men omsier kom hand los.

Vdi samme Slag bleffue disse effterskreffne gode Mend : Herr Holger Rosenkrans / Niels Brock / Wester Anders Hack / Christen Skram / Erick Flemming / Jffuer Thomisson Jul / Jørgen Clemindsen / Wester Anders Gyldestiern / oc mange flere / siden begraffne i Mari Ager. Disse bleffue fangne : Albrit Gøe / Jffuer Krabbe / Frank paa Bijt / huilcke bleffue førde til Aalborg / oc der sette vdi Gengsel. Siden forfulde Skipper Clemind sin Sener oc Victori, oc reyste Bønder alleuegne offuer Bisborge Stiet / oc halffdelen aff Riber Stiet / oc reffuede oc brende Ness / Bisborggaard / Dalsgaard. Vdi samme Tumult oc Opleb bleff Lundenis oc Lonborre Dispgaard plyndrede. Oc er Skipper Clemind oc hans Selskaff siden dragen for Randers / leyrede dennom paa Flyntes bierg. Men fordi at de / som vndkomme aff Slagit / vaare der induigede / oc de fire Gennicker Knechte / som den vdualde Konge haaffde sendt dennom til hielp / vaare vdi lige maade did til Randers ankomne / En heller haaffde Skipper Clemind Skyt met sig / Derfor maatte hand wiskaffit Sag drage tilbage. En part aff Bønderne / som hannom effterfulde / funde vden for Randers Al vdi Ridelene / huor aff de sloge dennom saa fulde / at de vden all Ordning komme løbendis til Byen / liae som den skulde strax staalt dennom aaben for / Men bleffue slagne tilbage / oc finge store hugg. Der effter drog hand til Aalborg / oc befestede Byen. Men paa Byen brende hand Tosterlund /

lund / Norlund / Albeckialt / Klenstrup / Vings. Siden
bleff Spottrup / Bustrup oc Kaas brende.

1534

De det begaff sig i midler tid om S. Mortens Dag/
at Hertug Henrich aff Mectelborg vdi egen Person / de
Landgreffuiffe / Hamburger oc Lynborgiske Sendebud/
lode beramme en Feylig Dag med Hertug Christian / som
laa for Lybke / om Fred oc Underhandling. De Hertug
Henrich met forne Sendebud / Drog saa ind vdi Lybeck/
oc handlede der met Borgerne / De foer siden vd til Kong
Christian vdi Stockelsstrup / oc handlede der saa lenge met
hannem / at hand gaff den Bestolding op / oc der giordis
Fred imellom Lante Holsten oc de Lybske. De samme For-
ligelse skede vdi saa maade: At der skulde vere Fred imel-
lom Lante Holsten oc Lybeck / om Danmark maatte huer
giøre sit beste. Saa de Lybske intet skulde seyde eller arge
paa Lante Holsten / ey heller nogen hielp giøre Gressuen
vdi Lante Holsten vjdere end vdi Danmark. Alle Zan-
ger paa begge Sider skulde erledigis / vdi lige maade Herr
Eske Wilde. De dette skede otte Dage effter S. Mortens
Dag / den 18. Nouembris. Fordi de Lybske vilde icke aff-
staa / hues de inde haffde vdi Danmark / for den Frem-
gang skyld de haffde der.

Stockelsstrup.

Fred giort
imellom Hol-
sten oc de
Lybske / icke
Danmark.

Denne Enlighed tilskreff Kong : Mait : strax Kong
Göste fra Haderslöff Hus / Onsdagen effter S. Andreæ
Apostoli Dag / At Fred vaar giort imellom Holsten oc
Lybeck / icke met Danmark / De at hand nu forsende hans
Krigsfolck ind vdi Danmark / ved 2000. Heste / oc 19.
Tennicker Knechte / vilde self strax efftersølge / oc haffde ic
gaat Mod / Begierendis / Kong Göste vilde sende hans
nom flere Penninge / thi det Spliff icke end vaar ankoms
mit / hand haffde loffuit hannom. Sammeledis lod hand
Kong Göste vide / at hand / effter hans Raad / haffde til-
skreffuit

1534.

skreffuit Fru Maria, om hielp aff Skib. Begierendis Kong Gøste icke vilde stillie sig fra hannom / deris Sag skulde komme til en god Ende / Oc erbed sig igen i alle maade.

Det gamle
Raad til Lyb-
ke indsettis
igen.

De Lybske
sende mere
folck vdi
Danmark.

Den tid denne Anstand met Lante Holsten skede / da haffde sig for nogle Dage tilforn affsaat de 164. Borgere aff deris Bestilling / saa at alt Stats Regimentis skulde vere hos Borgemeister oc Raad allene / Icke hos de 164. Oc da bleff det gamle Raad / som vaar vnduigt aff Byen / igen indfordrit / Huor iblant vaar Herr Niels Brems / huilcke der haffde vdbraet it Poenal Mandat aff det Keyserlige Cammer til Eppr / offuer de Lybske / At de ingen Forandring skulde giere paa Regimentis / Men indsette det gamle Raad vdi sin forige Værdighed oc Stand. Oc de Lybske lode strax forstikke alt det beste Krigsfolck / som de haffde i Staden ind vdi Danmark til Gressue Christoffer / Oc der vaar Marcus Meyer Hoffuigmand for / Bastian van Geseu / Hertug Frederichs aff Lante Nissen Elegefred Søn vaar Ritmeister for en Fahne Rytter / som de Lybske forsende til Gressue Christoffer. Gressue Johan von der Heye / som haffde Kong Gøstis Søster / huilcken vaar vnduigt til Lybeck / som tilforn er sagt / bleff der oc indsendt / Oc haffde hand en Fahne Ryttre / oc nogle Fennicker Knechte.

Oc strax som denne Forligelse vaar skeet / drog Hertug Christian ind i Jutland met sit Krigsfolck / oc foer til Eolding. Hand førde met sig her ind paa den tid Krigsfolck / foruden hues hand siden lod antage / oc foruden de Danske / 2000. Heste / oc 19. Fennicker Knechte. Item / hand forordnede Bispe Owe Bilde oc Herr Mogens Gøe til hans Stadholdere vdi Nørre Jutland / at forskaffe Krigsfolck / Nøttpræst / Penninge oc Gengierd / oc besol dennom /
at lig

at ligge vdi Aarhus. De Herr Johan Ransow oc Eric
 Wanner bleffue forordnede til Offuerster / oc fik dennom
 alt sit Krigsfolck vdi Befaling. De toge saa de fire Gen-
 nicker Knechte til sig / som skulde vndset Adelen / som til-
 forn sagt er/ for Aalborg / samt Jost Globecks Ryttre/
 oc huad offrig vaar aff den Danske Adel aff Slagit met
 mere Krigsfolck som Kongen dennom tilgaff / Vedrege
 strax hen for Aalborg/ oc stormede Byen/ oc ihuelstoge alt
 huad der inde vaar / vndertagit Quinder oc Børn. Der
 finge de stort Bytte/ oc bleffue der 2000. Bønder slagne/
 de andre Bønder flyde at Vendsjøssel. Denne Storm for
 Aalborg skete Sieste Dagen for Jul / som vaar den 18.
 Decembris. Anno 1534. De Kongens Føld bleffue alle
 uegne forlagde vdi Jutland offuer alle Riibstæder. Der
 Byen bleff erøffrit/ komme de Herremend løs/ som der sa-
 de fangne/ oc nogle aff de oprøriske Bønder bleffue reetede/
 som vaare Hoffuit oc Tilskyndere for de andre. Skipper
 Elemind / der hand fornam/ at Stormen vaar vunden/
 kom hand paa en Hest oc vndrende / der kom en Bondes
 Karl effier hannom / som hed Jesper Rijmand/ hand greb
 hannom / oc førde hannom fangen til Aalborg igen / oc
 bleff siden forsendt til Eolding/ huor hand er foruarit vdi
 it hart Fængsel / oc om Løffuerdagen effier vor Fruis Føds-
 els Dag/ vdi det Aar 1536. er hand Halsbuggen/ oc lagt
 paa fire Stenler / oc bleff set en Vly Krone paa hans
 Hoffuit/ fordi hand lod sig hylde aff Almuen. Hand haff-
 de tiene salig Hopplofflig Ihukommelse Kong Frederich/
 Oc effier Kong Frederichs Affgang / der hand vaar øff-
 uerste Skipper / offuertalde hand noget Raadsfolck / oc
 vndløb met it aff de store Orloffs Skib/ oc tog Bestilling
 met Claus Kniphoff aff Kong Christiern/ oc løb paa hans
 Sprøffuer/ lang tid. Samme tid til Viborg Landeting

1534.

Aalborg stors
 mit oc vundit.

Skipper Ele-
 mind fangis. -

1534.
Jens Huaff
rettis.

bleff rettis met hannom en Herremand / ved Naffn Jens
Huaff aff Raas / fordi hand fulde den oprøriske Almue.
De der kom Kongens Bress til Landstingit / at denne
Jens Huaff skulle bleffuit forskaanit paa hans Liff / Thi
Kong : Mait : vaar kommen vdi Forfaring / at Bønder
ne haffde brendt hans Gaard / oc nødt hannom at følge
sig / Men hand vaar rettis før Bressuit ankom. De der
for bleff hans Gods icke heller forbrut / men kom til hans
Arffuinge. For Aalborg bleff erøffrit Hamborger Bar
cke / oc en Boyert / som Skipper Clemind ankom met /
samt flere Skib. Den Bonde / som Skipper Clemind
greb / bleff siden forlænt met en Gaard / vdi hans oc hans
Børns Liffs tid / oc bode vdi store Vaarde. Skipper
Hermind bleff oc offuerilit vdi Vaarde aff Herr Johan
Ransow / oc der ihjelslagen.

Almuen vaar tilfands vdi det Sprø / at de viste de
ris egit Herskaff aldelis intet til villie. Niels Claussen er
en gang kommen til hans egen Bonde / hand skulde age
hannom. Hand suarede hannom / handilag ingen Ag /
fordi hand vaar reyft. Hosbonden suarede : Jeg skal
gigre dig siddendis igen / Sial saa icke Epiud oc Lemslo
Bonden / saa hand nødde oc tuang hannom til at age sig /
alligeuel hand icke gierne vilde. Skipper Clemind / der
hand vaar fangen / bleff atspure aff en anden Bonde /
huorledis nu vaar fat. Hand suarede : De raade nu /
som Macten haffue. Ja / sagde Bonden / saa gjorde oc wi /
der wi haffde Macten. De skeer det gierne / som mand
siger / At naar en Stymper faaer Mact / da veed hand
icke at fare fact.

De oprøriske Bønder / som haffde effersule Skips
per Clemind / Skipper Thomis oc Skipper Hermind /
bleffue siden tilkalde til Landsting / fordi de vden all Aars
sag el

sag eller Tuang haffde brut den Eed oc Hylbing / de fore
Kongen vden for Horsens / oc bleffue dømd vdi hans
Naade oc Wnaade met Liff oc Gods / Oc vdgaff huere
Herrit / som dette Oprør vdi skede / saadant it Bress til
hannom / som effterfølger :

1534.

Wi effterskræffne N. Herrisfogit vdi N. Herrit /
N. N. aff N. Sogn / giøre alle vitterligt oc kiendis mee
dette vort aabne menige Herrisbress / At effterdi wi met
den anden oprøriffe Almue vdi Nørre Jutland / off met
Liff oc Gods forseet / forbrut oc forkast haffue imod Stors
mectige Hønbaarne Første oc Herre / Herr Christian / met
Guds Naade / vduald Konning til Danmark / reet Arff
uing til Norge / Hertug vdi Slesvig / Holsten / etc. Kon
ning Frederichs Søn / allis vor kiere Naadigste Herre /
vdi saa maade / At wi Skipper Elemind / Skipper Tho
mis / oc det Parthi nu vdi denne tid haffue hyltit / so
rit oc verit følgaetige / hans Kong : Mait : vnder Øyne /
imod den Eed / Huldskaff oc tro Tieniste / wi met andre
menige Landsens Indbyggere / hans Naadis Kong : Høn
mectighed vdi Horsens loffuit oc tilforit haffde. Da effter
slig Leplighed / oc for samme vor Wtroffkaff / Brøst oc Fors
seelse / vor Hals igen at løse / haffue wi opladit oc affhende
fra off oc vore Arffuinge / oc indtil forbenæffnde Kong :
Mait : oc hans Naadis Effterkommere / Konger vdi
Danmark / alt vort Bøndergods oc Eghedom / at vere oc
bleffue forbrut Gods til euig tid / vden hues hans Kong :
Høn mectighed off mildelig benaade vil. Distligiste tilbui
de oc forpligte wi off ydermere met forne menige Her
riskend / ved Liff oc Gods / at ville vere vdi hans Naadis
Kong : Høn mectighed minde hos den / paa hans Naadis
vegne / met vort Spliff / Penninge / oc anden Formue / at
optinge / huosomheldst hans Naadis Kong : Høn mectighed

De oprethte
Bønders Res
nera.

tiltroer oc befaler/ sliq vor Brøde oc Faldsmaal at indtæn-
 ne oc op at bære / i saa maade vor Hals igen at løse / for
 dette Opløb oc Forsamling/ wi denne tid (disuerr) giore
 haffue / Siden at stande alle oc huer til Rette effter all
 tilbørlighed. Der til at bemelde oc vdlægge de nypperste
 Begyndere oc Capetiner / som vdi vort Herri til samme
 Opløb oc Forsamling verit haffuer. Sammeledis for-
 plicte wi oc nu paa det ny tilsuere/ paa vor egen oc menige
 Herri smends vegne / aff alle deris Fuldmaect oc Befal-
 ning/ Erlig/ Velbyrdig oc Streng Ridder/ Herr Johan
 Ranzow / Kong : Mait : Offuerste Felt herre oc Hoff-
 wism ind/ paa forbenecffnde Kong : Høymectigheds/ Kong
 Christians / Kong Frederichs Sønns vegne/ allis vor kien-
 rijske Naadisste Herre/ Huldskaff/ Mandskaff/ Eed oc tro
 Tieniste / hans Naadis Kong : Mait : allene / Oc ingen
 anden at regne oc at bekiende / For allis vor rette Herre
 oc Konning at vere / oc bliffue hans Kong : Høymectig-
 hed hørige/ lydige oc selzactige/ met Hals/ Liff oc all Fors-
 mue. Oc aldrig effter denne Dag at anhenge eller tilfalde
 nogen Vdlendige eller Indlendige / en eller anden / met
 Naad eller Gierning / hemmelig eller aabenbarlig / at
 giøre eller samtycke nogit Opløb eller Forsamling / imod
 hans Naadis Kong : Mait : eller nogen vort Herskaff oc
 rette Offrighed. At wi oc alle forne Herri menige Ind-
 byggere ville oc skulle holde alt dette forbenecffnde / fast oc
 vbrødelig vdi alle maade/ som forskreffuit staar / Trycke
 wi vort Herri Indsegle næden paa dette vort aabne
 Bress. Datum, &c.

Dog fordi hans Naade vaar trengd til Penninge/
 at betale hans Krigsfolck met/ igentlighe Jordegne Bøn-
 der deris Gaarde oc Gods for Spliff oc Penninge / deris
 Jordegne Frihed igen at erlange. Andre Bønder / som
 icke

icke vaare Jordegne / vdooffuede i lige maade Øren oc
 Penninge til en vsigelig Summa, huilcke Penninge /
 Sølf oc Øren bleff foruent oc anlagt / Krigsfolck til
 Betalning. De vaar Herr Johan Kankow vdsendt met
 it tal Golt / lige som hand skulde offuerdragit dennom /
 Men haffde der hof aabne Bress / at hucm som han
 nom igen vilde til Haande gaa / suere / oc saadan des
 ris Jorseeise afftinge / da haffde Herr Johan Kankow /
 Peder Ebbesen oc Arel Iul Befalning paa / at tinge met
 dennom. Huilcke vilkaar Almuen gierne indgainge. De
 bleff huer skattut oc set aff høieste Effne oc Formue / effter
 huer deris Levlighed / etc.

1534.

Men Kongens Golt nu laa vdi Jutland / da haff
 de Gressuens Golt giffuit dennom hen til Medelfar / oc
 der omkring at ligge til Landuern / at den vdualde Kongis
 Hertug Christians Krigsfolck skulde der icke offuer kom
 me. Sammeledis vaar det oc saa Vinter dag / oc Kongen
 haffde ingen Skib eller Vaade vd met Jutlands side / de
 vaare alle optagne oc brendt aff Gressuens Golt oc de
 Lybske.

Ved dette pass / nogit for Iulen / møttis Gressue
 Christoffer oc den vdualde Konge sammen til Eoldina /
 som vnder dennom foraffskedit vaar / om en Forligelse.
 Herr Enge Krabbe oc Herr Anders Vilde fuldis met
 Gressuen / som hans ypperste Raad. Herr Mogens Vil
 de haffde da Eoldinghus i Forlæning. Men det kunde
 intet skicke sig til Fred. Kongen bød Gressuen en Sum
 ma Penninge til Affdrag. Gressuen vilde / at Kong
 Christiern den Gangne skulde erledigis / Den Vdualde
 skulde beholde Jutland oc Forstedemmit: Kong Chris
 tiern Norge / Sieland / Ekaane / Syn oc smaa Lan
 dene. Men den Vdualde oc hans Raad vilde icke sains
 tycke

Den Vdualde
 oc Gressuen
 ere til erds
 sammen.

tycke vdi den Fred / Jordt det vaar at skille Rigt at / oc sette hannom i fremtiden vdi en anden Krig oc stedje varendis Fryet oc Fare. Huorfor det Mode til forgæffis uis affgick.

Greffuen begieret en Summa penninge aff Adelen vdi Sieland oc Skaane.

Greffue Christoffer lod siden forskriffue en Herres dag til Ripbenhaffn / Der møtte meste parten aff den Skaanske oc Sielandske Adel. De der Rogens Raad oc Adel vaare opkomne til Greffuen paa Slaattit/gaff hand for/ huorledis hand vaar trengd til en Summa Penninge/ huorfor hand vaar begierendis / at de goduillige vilde komme hannom til hielp / met deris oc deris Hustruers oc Døtters Guld Riæder/ Smycke/ Klenodier/ giort Spliff oc Barskaff / til at Mynte oc forsette / dennom selff til Beskyttelse oc Beskermelse/ Ellers vaar vel at befryete/ at Krigsfolckit torde selff tage til en Haand. Da vaar Adelen tilkuindg/ at tilsiige hannom met en stor Summa Penninge/ Thi den Bøn vaar icke en Begiering/ men mere en Luang/ haffde de ellers fellig villit kommit der fra. Men de vndskyldede dennom / icke at vere deris Hustruers eller Døtters Smycke oc Zirat meettge / oc Quindfolck iblant alle Nationer der met at forskaanis.

Jørgen Mynter oc Ambrosius Plage offer Adelen.

Da kom Jørgen Mynter oc Ambrosius opløbendis paa Slaattit samme tid / met en stor Forsamling aff det ny Raad / De mange Borgere aff Byen søgte strax op til Greffuen / som hand oc Raadit sade forsamlede / oc begynte strax saa gaat som trakelig at klage offuer dennom oc den menige Adel i Rigt / oc kallede dennom Blodhundede/ for Kong Christierns skyld / De sagde/ at all den Teyde / de vaare komne vdi / det haffde de volt dennom. De vaar deris Mening / at Greffuen skulde strax tagit dennom ved Halsen / oc dennom beholdit oc straffit/ at de icke skulde kommit aff Byen. Men Greffuen bad dennom/ at giffue

giffue sig tilfreds / hand vilde vel finde Raad. Der imod 1534.
ginge de alle vrede aff Slaattit.

De der Raadit oc Adelen beklagede sig her vdi siden Adelen besvæ-
ret sig for
Borgerne.
for Gressuen / at de icke forulste sig / huad de skulde for-
lade sig til Borgerne / naar de ginge aff Slaattit. Da
suarede Gressuen / At Borgerne vel haffde saadane klage
for hannom tilforn / Dog haffde hand saadane ord haffe
met dennom / oc de haffde loffuie hannom / at de intet
vilde gipre Adelen paa den tid. Men Raadit oc Adelen
forstod da / huad deris Mening vaar / oc talede siden met
huer andre / at naar de komme i deris Behold igen / vilde
de icke tiere staa saadane Effuentyr vd.

Siden effter at den vdualde Konge haffde haffe den
ne Fremgang for Aalborg i Jutland / oc Krijen nu drogs
fra Lybte / oc her ind vdi Rigit / Da bleff den Slaanske oc
Sielandske Adels villkaar dis haardere / Thi baade Krigs-
folckit / Borgere oc Bønder dennom dis mere habede oc
efftertractede / røffuede oc plyndrede deris Gaarde / gaffue
Skipling offuer dennom / Somme fengslede de / Andre
finge de Ranzon aff / huor met Gressuen ale saa igen
nom Fingre.

De det skede paa samme tid / nogit for Jul / i samme
Aar / at Gressue Christoffer siel Tidender / at Kong
Gøste i Suerige haffde da forsamlet nogle Krigsfolck /
baade til Hest oc Fod / som skulde giffue sig ind vdi Slaa-
ne / oc tage Landet ind paa Kong Christians vegne / effter
som hand tilforn haffde loffuit hannom / den tid Kong
Christian der om haffde ladit hannom besøge. Sammes
ledis begynte oc Gressue Christoffer / at bære hemmelig
tuil paa Adelen oc Ridderstæffuit vdi Slaane / At de en-
ten haffde fordrit Kong Gøstis Folck hid ned / eller torde
staa sig til dennom / for det offueruold skyld / som Borgerne

oc Krigescollet giorde dennom / baade paa Ridsenhaffns
Slaaet / oc stedze. De samme Vndsetning vaar nu for
haanden / ick langt fra Landemerckit / Derfor lod Gress-
ue Christoffer fire Jennicker Landsknechte aff dem / som
nylige vaare komne fra Lybke / oc Marcus Meyer vaar
Hoffhuusmand for / drage til Helsingør / der laae de nogen
tid. Sem Jennicker forordnede Gressuen aff sit Jolek der
til vnder Gressue Johan von der Høye / Mickel Blich /
Oluff Giger. Sammeledis vaar Jørgen Wynter bid
beskedt met Tre Jennicker aff Malmø oc Landskrone
Borgere / De Bastian van Jesse sende hand offuer til
Malmø met nogle Ryttere / Hand kom til Lund / der fang-
gede hand Erkebisp Torben Bilde / oc spørde hannom
met sig / Drog saa til Landskrone / tog Byen ind. Der til
met lod Gressue Christoffer aabne Bress vdgaa til Adea-
len / at de met deris Heste / Harnsk oc Jolek vdi lige maade
skulde begiffue dennom til Landskrone / oc der at forbise
viidere Beskeden / til hand forsende der offuer mere Jolek.
Men den tid Dagen kom / at de skulde møt vdi Landskro-
ne / oc haaffde sende deris Tross for dennom / at sage Hers-
berge / Drog Bastian van Jessen aff Landskrone met sine
Ryttere / lige som hand giorde det Adelen til større Lyslig-
hed / for Losementer skyld / oc lod Knechtene bliffue igen /
Men det vaar ic oplagd Raad / Thi Gressuen vilde behol-
dit der all Adelen / huilckit er der aff at see / at Adelen
Tross / som bleff hen for fremsende til Landskrone / er
plyndrit aff Knechtene. Oc om Natten kom Bastian van
Jessen igen met hans Ryttere / oc vilde giort det samme
met Adelen / oc dennom enten ihvaelslagit / fengslit / Ransko-
nerit / eller vden Lands forskickit / at Gressuens Sag kun-
de vere dis mere foruiffet. Met de Tolff Jennicker Knechte
droge de Gressuiske for op imod Halmsted / at vndsette
Byen

Byen inod de Suenſke / Men iſſfuebe der ick lunge/
ſiden de ſpurde / at de Suenſke vaare kunne inden for
Landemerckit / Men droge tilbage oc ſenckte en Kartho vdi
den A vden for Engelholm / oc it ſtycke Skyt ſkødde de
ſpnder paa Byen / Miſtrøſtede dennom / fordi de Suen-
ſke vaare dennom offuerlegen met Kyttere. Oc da vaar
alt Ridderſkaffuit i Skaane forſamlit / met Heſt oc Har-
niſſ / ved 500. Heſte / Herr Axel Brade vaar deris Ritt-
meſter / oc Chriſtoffer Huiſfeld vaar deris Genrick / oc haſſ-
de i ſinde / at drage ind i Landekrone / eſſeer Greffuens
Befalning.

1534

De Skaanſke
Adel 500. Hæ-
ſte ſamlis.

Men eſſeerdi de ſpurde / at Baſtian van Jeſſe haſſde
da nyliſge tilſorn farit vd aff Landekrone / oc grebit Meſter
Thorben Bilde / Electus til Lund / oc førte hannom til
Helsingborg i Kloſterit fangen (dog Herr Enge Krabbe
kom ned aff Slaattit oc tog hannom løs / oc førde hannom
paa Slaattit) Derfaare bleſſ all den Skaanſke Adel for-
ſkreckt / oc viſte nu ick huor viſt de ſkulde forlade ſig til
Greffuen. Sammeledis haſſde de hemmelige ſaait atuare
ſel / at der ſom de komme i Landekrone / da haſſde Baſtian
van Jeſſen Befalning aff Greffuen oc hans Anhengere /
at tage dennom ſelff ved Halsen / oc forſtickte dennom til
Riſſbenhaſſen / ſiden at bruge deris Heſte / Harniſſ oc
Gold inod de Suenſke. Derfor bleſſue de Skaanſke ſaa
til eens / at de vigede bort / oc droge til Væ Jule Aſſten /
oc fore omkring vdi Giſtingeherrit oc andenſteds paa
Landsbyerne / Oc vaare førſt tilſinds / at indtage Var-
biERG / Baarhus oc Ågerøhus / oc der forholde dennom til
anden Leplighed optagedis / for Greffuens oc Almuens
Tyranni ſkyld.

Men der de ſinge Kundſkaff / at den Suenſke hielp
oc Mact vaar forhaande / forſende de to aff deris Middel

M ij

til de

Den Skaanske
Adel opskriff
oe Gressuen/
oc sla dens
nom til de
Suenste.

til de Suenste Hoffuikmend / Herr Johan Thurstøn oc
Herr Laurentz Sigesøn Marss / At de vilde rycke for
frem / oc giorre it met dennom. Saa skreffue de Skaanske
Adel strax Gressue Christoffer Huldskaff oc Mandskaff op
til Rixenhaffn / Aff disse Aarsager / At hand vaar kom
men ind vdi Rixie / foruden all Christelig atuarsel / oc nøds
de dennom til / at suere sig Lybelse / De nu vaar hand icke
den Herre / som dennom kunde forsuare / Men haffde giff
ult Skipling offuer dennom / Saa hans Golt begynte at
fange oc gribe deris Erkebisp / oc søgte effter de andre.
De Gressuen haffde self skreffuit den Skaanske Adel til
nogit tilforn / At naar Marcus Meyer oc de Lybske Knechte
komme der i Landit / skulde de tage sig vare for hannom.
De saaledis kunde de icke nu foruide sig nogen Sielkerhed /
enten hos den ene eller hos den anden / derfor nøddis de til
at skriffue hannom Mandskaff op / oc slege dennom en
anden Herre.

Suenste
hielp.

Den Skaanske Adel fuldis siden at sammen / oc
gaffue sig op imod de Suenste / som vaare 700. Ryttere
oc 4. Fennicker Knechte / halff Fjindste oc halff Smaalens
der / som Kong Gøste haffde vdsendt / De møttis vden
for Sønder Aas / Norden for Engelholm / der besore de
sig tilsammen / at de skulde alle giorre it / oc tage Skaane
ind / paa den vdualde Hertug Christians vdi Holsten
vegne.

Voerbierg bes
leggis til for
gressuis vdi
X. Vger.

Da vaar det saa tilgaait i Halland / at den tid de
Suenste komme ind om Landemerckit / gaffue de sig strax
til Warbiereg By / oc belagde den paa nogle Vgers tid /
Men kunde der intet vdbrette andit / end finge der døds
Golt oc slag. Omfier handlade Herr Claus Bilde / Hoff
uikmand paa Bahus Slaat / Herr Truit Blstand / Hoff
uikmand paa Warbiereg Slaat / Vpen oc de Suenste
smek

imellom / saa / at Byen oc Slaattie skulde gipre it / oc
 holde paa den Vdualdis vegne. Der met droge de Suen- 1534.
 ske der fra. Dog denne Forening icke varede lenge / thi no-
 git effter de Suencke vaare affdragne / bleff Byen atter
 Greffuiff. Siden droge de Suencke for Halmsted / no-
 git for Jul / der myste de tuende Storme / oc finge stor ska-
 de paa deris Folek / saa Graffuerne laa alle fulde mee
 døde Folek / Fordi Borgerne holt dennom vel / Quinderne
 oc Børn baare Steen / oc kaste saa fast met Syrkranke /
 som Borgerne. De da vilde de Suencke vigit aff / oc mi-
 strøfste sig / at vinde Staden / Men den tid Borgerne
 haffde saa vundit den anden Storm / begynte de met hør
 Røst allesammen paa Volden at siunge denne Psalme :
 Vor Gud hand er saa fast en Borg / etc. At de Suencke
 bleffue der offuer vrede / oc meente / at de der met haffde
 raabt effter dennom / Derfor gjorde de nu aldelis rede / at
 storme tredie gang. Men den tid Borgerne det saae / da
 lode de strax forffickte deris Borgemester vd imod dennom /
 oc lode dennom bespørre / vdi hues Naffn de haffde stormit
 Byen / oc lode dem opesse / oc vdi huad Mening de vaare
 derfor komne. Dennom bleff suarit / de skulde giffue den-
 nom paa Hertug Christians vegne. Da suarede Borge-
 master / At hand oc Byens Indbyggere vilde oc vere ved
 den samme Herre / som menige Danmarkis Rigs Raad
 haffde vduald. De gaffue saa Byen op / oc bleffue paa
 Hertug Christians den Vdualdis vegne antagne. Dette
 skede tredie Dagen effter Simonis & Iudæ,

Halmsted op-
 greffuis.

Fredagen for S. Elemonds Dag / vaar Lamholm
 brende / enten met villie aff de Suencke / som der vaare
 leyrte / eller aff vaade.

Lamholm
 brende.

Siden droge de Danske oc Suencke ned imod Hel-
 singborg tilhobe / der vaar Jørgen Wynter for dennom /
 M iij oc Wb

De Grefstuske
tracte effter
Helsingborgs
Slaat.

Jesper Jøhs.

oe Middel Bliet/ met nogle Knechte oe Malmøis Borgere/
som vnduigede tilbage/ der de fornumme de Suenfke
komme. Grefstus von der Høya oe Sluff Siglere vaare
den Dag tilforn offuerdragne til Sieland/ Disse brugte
stor Listighed met Herr Enge Krabbe/ som Helsingborgs
Slaat inde haffde/ i de næst forledne Dage/ oe vnderstode
dennom/ at tage Slaattit ind fra hannom/ endog de lode
sig ick andit bemercke/ end de meente hannom gaat/ oe
hulde met hannom. Men Herr Enge saae sig anderledis
for/ oe beuarede Slaattit/ at ingen aff dennom maatte
der ind komme/ sterckere end hand vilde. Oc da begierede
de/ at de maatte føre en Kartho ind paa Slaattit/ vdi
Foruaring at giemme. Men Herr Enge suarede/ at
Broen vaar ick saa sterck/ at hun kunde bære saadan
Lynge. Der met leyrede samme Knechte sig i Byen/ oe
somme i Klosterit/ oe haffde i Sinde/ at forraffe Slaats
tit/ eller tage det ind met Mact/ om de haffde seet der no
gen Lempe til/ haffde ellers den Suenfke oe Skaanfke
Adel giffuit dennom tid oe stunder/ huilcke vaare ick lange
der fra. Derfor lod Herr Enge Krabbe kalde tilhobe alle
sine Suenne/ oe holt dennom for/ at hand vaar vel
Grefstus Christoffer en foren Mand paa Kong Christi
erns vegne/ Men nu formercke hand/ at Jørgen Mynter
vaar kommen met de Knechte/ oe sted effter/ at tage han
nom Slaattit fra/ Oc derfor vaar hand vdi tuil/ huad
hand giore skulde/ Effterdi hand vilde gierne holde Grefst
uens sin Ed oe ord/ Men vilde ick heller vere forradt aff
de andre/ Oc bad dennom haffstus god act paa Slaattit/
at det bleff hannom ick forrafft fra. Da befalede hand
en Herremand/ ved Naffn Jesper Frijs/ som vaar hans
Ridgemester/ at hand skulde haffde det offuerste Taarn
inde/ Selff bleff hand nedre paa Borgegaarden hos
Soldie.

Goldt. De det skede/ at anden Dagen det effter/ hilde de
 Suenſke Hoffuismend Raad met den Skaanſke Adel/ oc
 deris Hoffuismend/ som vaare/ Herr Axel Brade/ Herr
 Holger Greyerſen/ Herr Mogens Wyldenſtiern oc Herr
 Axel Wgerup / huad de ſkulde giøre / fordi de viſte icke
 enda / huad de ſkulde forlade ſig til Herr Enge Krabbe/
 ſom Slaattit inde haſſde / Huilken paa ſin Side vaar i
 llge ſor Angiſt/ huad hand giøre ſkulde / Fordi at haſſde
 Jørgen Wynter vundit / da haſſde det koſtit hans Liſſ/ at
 hand ingen aff dennom haſſde villit lade komme paa
 Slaattit. Men da gaſſue de Danſke ſaa ſor Raad/ At en-
 dog de icke foruiſte dennom om Herr Enge Krabbe/ Dog
 ſkulde mand drage frem vdi Guds Naſſn / til Helsing-
 borg/ oc forſøge Enken met Sienderne / de haſſde Biergit
 oc Høyden til Fordeel. Sienderne laae vdi Kloſterit oc vdi
 Byen nedre ſor dennom. Om Mandag Affien komme
 de an / om Tiſdagen kunde de intet giøre Sienderne /
 fordi de haſſde forſkankit ſig. De Herr Enge vaar ſtille
 den dag / Imellom Tiſdag oc Onsdag at Nat/ erklere
 ſig Herr Enge Krabbe/ dennom til villie. Om Onsdag
 at Morgen fulde de an/ oc lagde de Enbſte Kneite ned alle
 ſammen / Fordi at Jeſper Frijs / ſom haſſde det øffuerſte
 Taarn inde / ſkød ned aff Taarnit / mit i Jørgen Wyn-
 ters Hob/ oc vdi førſte Skud ſkød hand 14. Kneite / Der
 met ſinge de Suenſke it ſort Wod / oc Sienderne bleffue
 forſtrekede / oc bleffue alle ſlagne / vden nogle ſaa / ſom
 bleffue fangede. De Jørgen Wynter / ſtrax hand for-
 nam / at Badit gik paa / ſøgte hand ned til Stranden/
 ſom hand tilſorn haſſde beſtillit ſig en Baad / ſom ſkulde
 der ligge oc tage vare paa hannom/ Thi hand miſtrøſtede
 ſig / at Slagit icke ſkulde gaa vel til / oc hand vnderſom
 neppelig met Liſſuſt/ fordi Hertugens Goldt forfulde han-
 nom

Slag for Hel-
 ſingborg.

1535.
 Marcus Mey-
 er/ Mickel
 Blich/ Chris-
 toffer Hoek/
 Peter von
 Gelderen fan-
 gie.

nom vdi Stranden/ De hand foer siden til Malmp. De
 Marcus Meyer oc Mickel Blich bleffue fangne samme
 Dag. Disligste bleff oc fangen Christoffer Hoek/ oc en
 Hoffuikmand / hed Peter von Gelderen/ Hertugens aff
 Gelderen weete Søn / hand bleff føre til Heckeberg fan-
 gen/ huor hand skar hans Lagen sønder/ sprant aff Bengs-
 selit / oc vndkom. Dette Slag skede den 20. Dag Jule/
 Tisdagen for Marcelli Dag. De strax der effter begynte
 det Skaanske Raad/ at hylde sig Bønder oc Rippsteds-
 mend til vdi Skaane/ paa den vdualde Kongis vegne.

De endog Herr Enge Krabbe hørde fast ilde aff
 Gressuens Føld/ for hand haffde skut aff Slaattit / oc
 vaar Gressuens Mand / oc i saa maade forholt sig imod
 Jørgen Mynter/ Saa gaff hand dog den Vndskyldning
 for / at de vilde forrasit hannom Slaattit suigelig aff/
 De meente / hand kunde det giøre met all ære/ fordi sam-
 me Krigesføld gaffue sig vd / at de hørde de Lybske til/ huil-
 ske hand icke haffde sortit/ Men Gressuen paa Kong Chris-
 tierns vegne / meente oc at hand ene icke burde at stille sig
 fra all Adelen/ som da fulde den vdualde Kongis Lycke.
 Herr Enge lod oc siden Konning Christian den Tredie
 kom til Regimentit / forspørre sig for menige siddendis
 Raad/ om hand der met anderledis haffde giort/ end han-
 nom vel anstod. Da bleff hand Sageløs hiemfunden/
 Ingen skuldede hannom nogit/ vden som en ærlig Mand.

Christoffer
 Huitfeldt aff-
 ferdig til
 den vdualde
 Konning.

Siden fore de Danske met de Sueniske til Lund / oc
 lod Raadit strax forstikke it Sendebud / som vaar Chris-
 toffer Huitfeldt/ deris Genrick/ offuer den Skaanske Fah-
 ne / hen offuer til Kong Christian/ som da laa i Colding/
 met disse Tidender / Hand haffde tilforn verit Kong Fre-
 derichs Hoffsinder. Hans Verff vaar paa deris vegne
 til den vdualde Konge / at hand vilde sende dennom en
 Regis

Regimente Knechte/ at bestolde Malmø med / huiusd' hand 1535.
 osaa gjorde / Der vaar Albrit von Belzig Offuerst for. Albrit von
 Sorneffnde Knechte komme i Land vnder Halland / droge Belzig kom
 siden til Lund / huor meste parten Danske oc Suencke mer i Land
 bleffue liggendis/ oc strøffede huer Dag omkring Malmø vnder Sala
 oc Landskrone/ oc daglige hulde med dennom Skermysfel/ land.
 saa de intet finge ind aff Landit dennom til Vndsetning.

Imellom begge Konger vaar forhandlit / at Kong Handel imel
 Gøste skulde betale samme Albrit von Belzigs Regi som begge
 mente / vdi denne Krig / som vaar imod beggis deris Konger.
 Wuenner de Lybske.

Samme tid paalagdis der aff det Skaanske Raad
 nogle gonge almindelig Siengierd / som spørdis til Lund
 aff det gantske Land/ Krigsfolckit til Vnderholding. De
 effterdi at Ridderkaffuit brende alle Værmøller aff for
 Malmø / Da fulde Borgerne til i Byen / oc nedbrøde i
 grund alle Herremends Gaarde i Byen.

Det Gold / som den vdualde Kong haaffde først vdi
 Skaane / vaar tilhobe/ Danske/ Suencke oc Lybske/ vdi
 2750. Godfolck/ oc 1400. Heste. Herr Holger Blstend
 oc Herr Mogens Gyldestiern/ de laae for Landskrone/ oc
 toge første Dag/ der Byen bleff brendt/ 500. stycke Lueg
 fra Landskrone Borgere/ foruden Jaar oc Lam. Kemmer
 vom Volde laa der inde/ med 500. Knechte oc 60. Ryttere.
 Herr Tyge Krabbe/ Herr Axel Brade/ Herr Axel Vge
 rup/ Herr Knud Bilde / oc de andre Skaaninger laa for
 Malmø vdi Skanker. De vaar den vdualde Kongis
 Maect delit vdi tuende Hobe/ vdi disse tuende Belegginge/
 Men der hand kom self offuer til Sieland / finge de vis
 dere aff Gold Vndsetning.

Vdi samme Aar 1535. paa S. Fabiani oc Sebastia
 ni Dag/ den 20. Ianuarij, skede det/ at Grefuen er dragen
 N til

1535.

til Sielandsof at Landsting/ oc hannom fulde en stor Hob
 Riibenhaffns Borgere / huort hen hand haffde steffne
 Adelen / Bønder oc menige Almue/ om en Lande hielp oc
 Skat. Did vaar oc kommen / effter Gressuens aabne
 Bress/ Fru Anne aff Moensrup/ hues Søn/ Herr Holger
 Rosenfrank/ bleff slagen for Aalborg / serdelis/ fordi hun
 vilde beklage sig for Gressuen / at hun icke maatte nyde
 hans Bessermelse oc Leyde / for hans Gøld/ de Lybske oc
 Borgerne / som huer anden Mand fast vdi de Dage/ ser
 delis Adelen / nøddis til / at tage oc kipe sig til vdi Sie
 land oc Skaane/ vilde de ellers vere frj for Herr Omnes.
 Hun vaar en aet Quinde / haffde verit Hoffmesterinde t
 tre Kongers tid. Hende sloge Riibenhaffns Borgere yns
 delige ihjel/ samme Dag paa Landstingit/ oc hugge hendis
 i Stycker / Fordi hendis ord (maa ssee) icke salt sig mee
 Borgerne oc Almuen / om det Opløb / der vaar begynte/
 som dennom vaar behagelige / Wanseet / at hun/ saa vel
 som flere vaare komne did / at møde effter Gressuens
 Mandat oc aabne Bress. Det samme vilde de giort ved
 to hendis Jomfruer/ Anne Glob oc Sophie Glob/ haffde
 icke nogle aff Gressuens Herremend hulpi dennom der
 fra oppaa Kircke Taarnit. Men for den Gierning myste
 siden nogle Riibenhaffns Borgere Liffuit / en hed Middel
 Skrep/ oc en Suerdfeyer.

Fru Anne-Gol
 gers ihjelsla
 gen

Vdi Januarij Maanit affferdigede Hertug Chris
 stian oc det Judske Raad / Gesandt vijs fra Colding ind
 vdi Suerige til Kong Gøste/ Herr Owe Lunge oc Jffuen
 Jul/ Deris Verff vaar/ at Kong Gøste tilige paa Foraars
 vilde komme hans Suoger til hielp mee en Skibs Armas
 da, at de kunde bliffue Østersøen oc deris Siender mechtige/
 ellers vaar det intet beuene / all den stund Riibenhaffn oc
 Malmø kunde saa Vndseining til Sols. Disse Sendes
 bud

Heer Owe
 Lunge oc Jff
 uen Jul sende
 vdi Suerige.

bud ginge til Skibs for Gladstrand / oc seylede ind for
 Waarhus met stor Liffs Fare / vdi den store Winter. Der
 forfore de / huad Tieniste Herr Claus Bilde den vdualde
 Kong haffde beuist / vdi den Forhandling imellom Herr
 Eruit Vlstand / Warblerg By oc de Sueniske / forledne
 Dage. Herr Claus Bilde tilskreff strax Hertug Christian
 sin tro Tieniste. Paa Waarhus finge de først Tidender/
 om det Slag for Helsingborg. Sammeledis vaar oc deris
 Verff / at handle met de Norske / at de icke vilde stille
 dennom fra det Jndiske oc Staanske Raad oc Adel / Huor-
 for de tilskreffue Erkebisp Oluff aff Trundhjem / Bisp
 Mogens aff Hammer / Hans aff Opslo / Here Niels
 Lycke / Herr Vincentius Lunge / Morten Krabbe / Norgis
 Cansler / Prouist vdi Marikircke / Herr Gutte Galde/
 Norgis Raad / den Fremgang Hertug Christian haffde
 haffte for Aalborg oc for Helsingborg / Begierendis / at de
 i lige maade vilde hylde Hertug Christian / oc icke acte det
 for nogit Skilsmisse oc Spndring / at de Danske hannom
 haffde vduald vden de Norske deris Raad / thi de vaare der
 hyppelige forarsagede til for det hastige Indfald / som de
 Lybske gjorde her vdi Rigit / At de maatte haffue it Hoff/
 uit. Lode dennom vdi lige maade forstaa / hand haffde 20.
 Rennicker Lybske Knechte / oc 2000. Heste / foruden de
 Danske / oc haffde enda mere Guld vdi Bestilling. Hand
 skulde ratificere de Norske deris Priuilegier oc Friheder / De
 vilde icke vere de / som vilde stille Rigerne at. Vdi lige
 maade vaar deris Verff til de Norske / om Skuder oc
 Skib / at forsende til Bryndow / Ebeltofft oc for Aalborg/
 paa Foraarit / som hand kunde offuerlibe hans Guld mee.
 Herr Claus Bilde beuilde en Jaet met ail Tilbehoring/
 ocsaa it Mersskib hand haffde / om den vdualde Kong selff
 vilde sig Skye der til. De offuersende til det Norske Raad

Sandel met
de Norske

met deris Striffuelse / Copler aff deris Instruets oc Gulds
mact/ oc tilbetrode Herr Claus Wilde/ samme ærinde vijs
dere at fordre / saa de kunde finde Beskeed hos hannom/
naar de komme tilbage. Selff droge de at Suerige/ fordi
deris ærinde behøffuede hast oc ijsl. Item / de paalagde
Herr Claus Wilde / at betacke de Svenske Offuerste for
den beuiste Hielp for Helsingborg / Oc at hand vilde om
bede dennom / at de skreffue til Kong Gøste/ at hand vilde
giøre hans Suoger Indsetning met Skib.

Erkebisp
Oluffs Her
redag.

Her paa lod Erkebisp Oluff/ som ic Hoffuit for de
Norske / forskriffue en Herredag/ at staa vdi Trundhiem
til hellig Trefoldigheds Spndag næst effter. Selff skreff
hand Bisp Owe Wilde oc Herr Mogens Gøe til/ at hand
aff Hertug Christians Guldmectige vaar besøgt/ om hans
Kaar oc vdkensning. Hand vaar den gode Herre icke wiils
neyet/ som de vel tilforn haffde formeret oc seet/ der hand
dennom forledne Aar met det Norske Raad haffde tilsende
sin Guldmact/ vdi den Sag at giøre oc lade / Dog at de
Norske deris Guldmectige met Herr Eske Wilde/ høffuith
mand paa Bergenhus / paa den tid aff de Lybske bleffue
fangne vdi Sundit oc spørde til Lybke / Men hand kunde
for hans Person / vden de andre deris samtycke / intet nu
saa hastigt bevilge / Til met / da vaare de Danske Raad
selff wens. Andre haffde tilforn solliciterit for Gressuen/
paa Kong Christierns vegne / oc de nu for Hertug Chris
tian/ etc. Skib haffde de/ som bo Nordenfields/ icke mans
ge / Veyen vaar oc visde / at sende hid Skib. Vdi hies
Teyde / som haffuer verit met de Danske / Wendiske oc
Norske til des/ da haffue de Nordenfields altid siddet stille/
for det Tilfør styld/ som de endelige maa haffue aff Stæ
derne til det Conchor vdi Bergen. Den vdualde Konge
lod vdi lige maade besøge Hertug Albrit aff Prynken/ hans
Euor

Suoger/ Jeem/ Kongen aff Engeland/ Skotland/ sam- 1535.
 meledis Fru Mariam, om Elib / ved Peter Euabe. Fra Den vdualde
 det Burgundiske Hoff siel hand ingen. Kongen aff Enge- Kong besægen
 land erklerede sig / at ville bliffue neutral, oc sidde stille. hans Træben
 Men Skotterne loffuede all Hielp. om Elib.

Torsdagen næst for Pindjedad/ 1535. forsamles
 de sig den Norske Adel til Opflo / der bleffue de saa til- De Norske,
 fands/ at de vilde hylde Kong Christian / Oc tilskriffue de Spindenfielbs
 Erkebisp Oluff / At de actede ick/ at søge det Mode/ som boendis. hylde
 hand haffde berammit til hellig Trefoldigheds Søndag Kongen.
 vdi Trundhiem / Thi Veyene vaare onde/ Sagen kunde
 ick heller lide Forhaling. Saa formercke de oc / at hand
 haffde giffuit Herr Niels Lyck Leyde/ hand vaar Bispen
 anden Haand oc Raad/ de haffde ick vdi act/ at sidde paa
 Bende met den Kætterske Mand / som haffde beliggit
 Luciam, hans første Hustruis / Inger Ottis Daatters/
 Naturlige Søster / oc afflit met hende Barn. Oc sende
 de til Erkebisp en Copie aff deris Hyltingsbreff / Bes-
 gierendis / at de Nordenfielbs i lige maade vilde hylde
 Hertug Christian. Hoffuitbreffuit aff Hyltingen forseg-
 lit/ forsende de til Herr Claus Bilde/ oc lode hannom vide
 deris Betenkende / huorfor de ick vilde søge det Mode til
 Trundhiem/ hellig Trefoldigheds Søndag/ Forsaae den-
 nom til/ at hand led sig det befalde. Huilckit Breff er saa
 lydendis :

Vi efferskreffne / Mogens til Hammer/ Hans til
 Opflo / mee Guds Naade Biscoper / Morten Krabbe/
 Prouist til Maritz Kircke/ Norgis Rigis Cansler / Vin-
 cens Lunge oc Gutte Galde Ridder/ Norgis Rigis Raad/
 Syndenfielbs verendis/ gipre vitterligt for alle/ mer dette
 vort aabne Breff / At effeer som disse tuende lofflige
 Christne gamle Konge Nigier/ Norge oc Danmark effers
 N ij Stræ

1535. Grafald Stormectige Høpbaarne Jørstis/ Konning Fre-
 derichs/ vor Allernaadigste Herris/ Høyprikelig oc salige
 Jhukommelse/ haffuer altid idelige mangfoldelige/ formes-
 belst de Lybske / met samt deris Anhengere/ vden all rede-
 lig Sag/ ærlig Atuarfel/ Betskylding oc Wfreds For-
 kyndelse/ Siendlig Offuerfald/ Bold/ Mact oc Offuers-
 mod / vdi stor Jammer/ Sorrig/ Kummer/ Angist/ Pe-
 rickel/ Skade/ Fare oc Forderffuelse staait/ oc endnu dags-
 lige Dags/ so lenger so mere/ met den Geistlige oc Verds-
 flige/ høyre oc nedrige Stand/ Herskaff / Edlinger oc
 Indbyggere / vdi allerhøyeste Jammer / Perickel / Nød/
 Skade oc Fare staa / Vdi synderlighed oc allermest vden
 suil for den Aarsag skyld/ at Rigerne effter forneffnde vor
 Allernaadigste Herris oc Konnings Død oc Grafald/ saa
 lang tid vden Hoffuit oc regierende Konning haffue ve-
 rit / Huilcke Høyuærdigste oc Værdige vdi Gud Fædre/
 Strengte Riddere / Edlinge / Herrer oc Adelske gode
 Wænd / de Høplofflige Danmarks Rigs Raad / vore
 tiere confedererede Brødre / effter it cprett/ samdirectigt/
 kierligt oc fredelig Forbund / Bistand oc Enighed/ som
 disse tuende Rigers Raad / Edlinger / Oldinger oc For-
 fædre / sig aff gammel Herskaff imellom giort/ forhands-
 lit/ bebreffuit oc beseglit haffue / vnder en Herre oc Kon-
 ning til euig tid at bliffue skullendis/ Som vlijdere samme
 Forbunds vilkaar oc Omstandighed indholder / off om en
 Herre oc Konning/ i lige formige maade/ met sig for dette
 Rige at køys oc vdklaare ville / nogen tid siden tilskreffuit
 oc anlangit haffue / som off oc begge Rigers Herskaff/
 Edlinge oc menige Indbyggere / aff sligt de Lybske /
 voris aff Hedne høes offuermaade hadske/ offuer suinde oc
 forderffuelige Sienders Bold/ wfordualende Mact/ Off-
 uermød oc Trantske Pharaeniske Regiment befry oc forløse
 kunde/

Kunde / huilcke dog for Landsens visde / Vinters langua-
 rende Haardhed / Skarphed oc Strengthed / Siendernis
 Fryt / Fare / oc andre flere merckelige Aarsager / Forfald
 oc Nogens bekenlige v skuld / indtil denne Dag saa wfor-
 skreffuit forbliffuit haffuer. Da paa det/ det lofflige gamle
 Konninge Rige / menige Landit / off oc Indbyggere icke
 mangfoldige woprettelig Skade oc Forderffue nu lenger
 uden Hoffuit oc regierende Konning skal staa faare / som
 off for sligt forbeneffnde Vold / Maet / Corrig / Kun-
 mer / Angist oc Nød fordedige / forsuare/ Haandheffue/
 besette oc beskerme land / Haffue forneffnde Norgis Ri-
 gis Raad/ her Syndenfields i Rigit verendis / vdi de hel-
 lige Trefoldigheds Naffn giffuit/ oc met dette vort aabne
 beseglede Breff osaa giffuit Stormectige / Høghbaarne
 Første oc Herre / Herr Christian/ met Guds Naade/ vdi-
 uald Konning til Danmark / Hertug vdi Slesuig / Hol-
 sten/ Stormarn oc Ditmarsken/ Gressue i Oldenborg oc
 Delmenhorst / forneffnde Stormectige Herre Konning
 Frederichs eldste Søn/allis vort frj Kaar/Val oc Stem-
 me / saa oc fuldbyrd oc samtycke/ en veldig Herre oc rege-
 rende Konning offuer Norgis Rige at vere oc bliffue skul-
 lendis/ Oc ville wi vere hans Naadis Kong : Mait : Bru-
 derdanige/ Hørsomme/ Følgaetige oc Vistandige/ vdi alle
 Werlige/ Christelige oc børslige maade / som off bør at vere
 vor rette / Naadigste / vdualde / fuldbyrde oc samtycke
 Konning. Dog met saa Skel / Forord oc Vilkaar / At
 hans Naadis Kong : Mait : Rigit/ off oc Indbyggerne
 holder ved Christelig Kierlighed / Friheder / Privilegier,
 Landslower/ lofflige gamle Seduaner / effter den Reccel-
 sis Lydelse i alle maade / som hans Naadis Herre Fader/
 Høghlofflig Ihukommelse/ met samt andre Herrer oc Kon-
 ger/ off oc menige Indbyggere gunstelig oc Naadelig met
 forspr

forspørgit / begiffit oc begaffuit haffue / Indtil saa lenge
 Gud vil / at Landene i Rølighed oc fordoms Bestand igen
 komendis vorder / oc hans Naadis Kongelige / Høymee-
 tige / Lycksalige Kroning her inden Rigit staar / Da for-
 benessnde Friheder / Priuilegier oc Recesser , effter Guds
 Naadis Paakaldelse / met it gaat Christelige Skel / grun-
 delig oc aluorlig vel offuerueyet oc betractit / Met same
 hans Naadis Kong : Maits : oc Rogens Raads Raad / at
 formere eller formindske / forandre oc forbedre skullendis /
 Til huilken hans Naadis Kongelige Høymectigheds
 Lycksalige Kroning / wi oss alle oc huer / besynderlig vore
 Huldskaff / Mandskaff oc Troskaffs Eed / met same me-
 nige Wands her i Rigit Bosiddendis / effter Rogens gamle
 fordoms Stick oc Ordning almindelig Hyldeing / ganeske
 oc aldelis ville forholdit haffue. Til ydermere Vidniss
 byrd oc bedre Foruarin / tryck wi met Billie oc Bidskaff
 vore Indsegel naden for dette vort aabne Breff / Som
 giffuit oc skreffuit er i Opsto / Torsdagen næst for Pind-
 sedag / Anno Domini M. D. XXXV.

Dette Breff bleff forsendt aff Herr Claus Bilde til
 Herr Axel Brade oc de andre aff Raadit / som laae vdi
 Lund / der Beleyring vaar for Landskrone oc Malmø /
 De forsende det fremdelis offuer at Jutland / til Bisp
 Owe Bilde oc Herr Rogens Gf. Men for denne Hyl-
 ding skyld / som de Synderfields glorde / oc faaregreb-
 Erkebispen met hans Herredag / derfor affsondrede sig
 siden Erkebispen / oc det bekom Doctor Vincentius Lunge
 ilde / som siden der offuer bleff ihjellslagen.

Vdi samme Aar haffde Gressuen belagt Hiorte
 holms Slaat / som laa til Stictit / Men Peder Godske oc
 flere aff Adelen / holt det for hannom / til at Vernit / Be-
 ttergangen oc alle Slaats Muren vaar nederffat paa den
 ene

ene Side / Saa gaff hand det op Philippi oc Iacobi Dag. 1535.
 Til denne Beleyring hulpe hannom alle Rippsteds Wænd ^{Stortholm}
 vdi Sieland / oc vaar huer Lende Bonde offuer alle Land ^{vindis.}
 die opkræfft. Kossilde Capittel oc Bispe Rønnow / de gaff
 ue Peder Godske stort Loff / for hand haffde tagit samme
 Slaat vdi en Slaats Low / oc tættede hannom / som en
 ærlig Mand / at hand holt det saa lunge / oc gaffue hannom
 quit oc kræffueløs / for hues hand haffde haffte samme
 Slaat / oc hues der paa fandt / effter hand icke kunde haff
 ue holt det lenger / oc bekom der paa deris aabne Bress /
 Daterit Kossilde / Die Egidij Abbatis, Anno 1535.

Vdi denne Bestolding for Malmø bleff Herr Enge
 Krabbe aff den vdualde Konge tilforordineret for en Zele
 herre. Vnder hans Ryttære vaar en / Niels Rundze ved
 Nassn / huilken en Dag paa Skermynge imod de Mals
 møs Borgere holt sig megit vel / huorfor Herr Enge slo
 hannom offentlig til Ridder vdi Marcken / oc lod det for
 kynde offentlig / andre til Exempel / hannom at efftersølge.
 Men paa en anden Skermynge holt hand sig ilde / tog flues
 ten / alligeuel icke behoff giordis / Saa slo hand hannom
 siden offentlig igen aff hans Ridderkaff tilbage / oc skilde
 hannom der ved. Giffuendis tilkiende / At lige som mand
 ved Mandelige Gierninger kand forhuersfue sig Tittel /
 Adel oc høyre Nassn / Saa kand mand oc formedelst
 mand holder sig wtlibørlig / fortabe Adelskaff oc Ridder
 stand.

Niels Rønne
 bliffuer ædel
 giort.

Niels Rundze
 slais tilbage
 igen aff Rid
 derkaff.

Der Slagit for Helsingborg vaar offuerstaait / oc
 Marcus Meyer bleff greben / begierede de Sueniske Off
 uerster / Herr Thure Thursen oc Lauris Sigesen / at
 hand skulde forsticketis op til Kong Gøste / oc lode sig tye /
 at hand vaar deris Fange / Effterdi at de tilregnede den
 nom den Seyeruinding / formedelst at de vaare flere vdi

Trette om
 hues Fange
 Marcus
 Meyer skulde
 vere.

Marcus Mey-
er indleggis
paa Varbjerg

Handel imel-
lom Herr
Fruid oc
Byen.

dette Slag end de Danske / Men de Danske stode paa der
imod / at hand vaar deris Fange / Fordi at der hand vaar
indfhyet i Klosterit vdi Helsingborg / rakte hand de Dans-
ske Haanden fra sig / Icke til de Suencke / vilde heller las-
dit stuctit sig ihjel tilforn. Omsier fordroge de dennom
saaledis / At Marcus Meyer skulde forsticketis til Wars-
bierg / oc der bliffue liggendis paa vijdere Beskeed. Mida-
ler tid maatte begge Herrer selff forlige dennom om / huer
Fange hand skulde vere / Men skulde hand til Suerige / da
skulde hand forsørgis met en Christelig Leyde / paa hans
Liff at forskonis. Der hand kom til Warbjerg / fick Herr
Fruid Grepersen Vistand hannom it skønt Kammer ind /
oc holt hannom ærlige paa Tro oc Loffue / Oc vndertiden
lod hannom ride ledig i Tact met sig / oc holt megit aff
hannom / fordi hand vaar en Krigsmand / oc ick wfor-
standig. Hand haffde der imod sorit oc loffuit / at holde ic
ærligt Fængsel / oc ick vndrømme. Forneffnde Marcus
Meyer vaar nogen tidlang paa Slaattit hos Herr Fruid /
oc holt sig sticketig / saa lenge som Slaattit oc Byen vaare
Wuennet / Fordi Slaattit holt da met Konning Chris-
tian / oc Byen holt met Gressuen. Men der effter bleff
Byen oc Herr Fruid atter saa forligte / effter Marcus
Meyers Raad / At det skulde staa dennom i feylige Dage
imellom paa nogen tid / oc dis imellom maatte de paa baas
de Sider / den ene gaa til den anden / oc handle oc tale met
huer anden foruden mistancke / Forgiffuendis / at de omsier
torde giøre it met Slaattit. Da begynte Marcus Meyer
i denne Stillestand / at handle hemmelig met en Præst /
som vaar Herr Fruids Capellan / oc met en Harniskuijs-
re / oc nogle Tydske / som vaare hos Herr Fruid paa
Slaattit / at de skulde fly hannom Hielp oc Vistand aff de
Knechte / som laae i Byen / at tage Slaattit ind fra Herr
Fruid.

Truit. Som det oc skede / at disse handlede siden saa viste
 met nogle aff Knechte / som i Byen laae / at der giordis
 en Stie aff Reb / huilken nogle Knechte saa lønlige aff
 Byen om Natten baare / oc komme vnder Muren paa
 Slaattit / som Marcus Meyer haaffde sit Kammer offuen
 for / Oc der hand fornam deris komme / effter som Hære
 Truits Capellan haaffde giffuit dennom tilkiende om Aff-
 teenen / kaste hand en Snor ned aff Vinduit / oc lod saa
 hale den Stie op til sig / oc befeste den hart i Vinduit / at
 de Knechte kunde der lettelig opkomme / huilket oc skede / at
 først gick den ene op at Stien / oc saa den anden / til saa
 lenge / at der vaare so. opkomne / oc Marcus Meyer vaar
 saa sterck / som hannom tyctis nock at vere / saa lod hand
 dennom ligge stille i sit Kammer til om Morgen / at
 Herr Truit gick ned aff Slaattit / oc mange hans Suen-
 ne fulde hannom ned i hans Staal / oc vdi Ladegaarden /
 Thi Herr Truit besnyttede sig intet for Byen / effterdi at
 alting stod da i fenlige Dage. Da gick Marcus Meyer
 ned aff sit Kammer / met de Knechte / som hand haaffde op-
 tagit / oc offuerfalt Portholderne / oc lucte Porten til / oc
 offuerfalt siden de andre Herr Truits Suenne / huor de
 fundis paa Slaattit / oc sloge dennom ihel / vden nogle /
 som gaffue sig op paa Taarnit / oc holt det nogen tid.
 Oc den tid Herr Truit det fornam / begaff hand sig til
 Porten / men kunde der icke indkomme / Thi søgte hand
 Smeden / lod der tage de største Smede Hamre / oc vilde
 slagit Porten ned / Da raabte de Suenne / som paa Taarnit
 vaare / at der komme alle Borgere oc Grefsuens Knechte
 aff Byen løbendis / met Harnsk oc Berie / imod Slaattit.
 (Som den Præst dette saa haaffde bestillit) Derfor nøp-
 dis Herr Truit til oc hans Folk / at kaste dennom paa
 Heste / thi Staalgaarden er vden for Porten / oc vnd-

1535.

Værbierg
 Slaa fortal
 tis.

Herr Truit
 Vffstand vnd
 rider Slaa-
 tit.

D ij

=ende

rende til Marckē. Saa siē nu Marcus Meyer Bars
 biērg Slaat ind / Dagen for Gregorij, den 9. Martij, oc
 tog saa Herr Truits Hustru oc Vørn til fange / oc alt
 hans Sølff / Guld / Penninge / oc andre gode Wends
 Klenodier / som der haffde deris beste gode ting indført til
 Fornaring / Huor iblant Axel Gøe icke siē den ringiste
 Skade. Marcus holt siden Slaattie / Gressue Christoff
 fer til gode / huilcken oc til Skibs fra Rippenhaffn lod vnde
 sette oc bespise Slaattie. Men Herr Truit foer til Slaa
 ne / oc sogte Ridderkassuit / som de vdi Lund forsamlet
 vaare / etc.

Adelen, som i
 Rippenhaffn
 er fangis.

De det skede / at strax / som den Slaanske Adel haff
 de opskreffuit Gressuen Huldskaff oc Mandskaff / oc mee
 de Suenkis Hielp lagt de Tydske Knechte ned i Helsing
 borg / som forskreffuit staar / Da lod Gressue Christoffer
 gribe oc fange alle de Herremend / som vaare i Rippens
 haffn / Herr Anders Bilde / Herr Johan Brne / Chris
 toffer Gyldenstiern / Knud Henriksen / Erick Christoffers
 sen / Knud Pedersen / Thomis Sture / oc mange flere. De
 strax vdsende sine Tienere / at alle de Riddermends Wend /
 som de kunde offuerkomme i Sieland oc i smaa Landene /
 da skulde de gribe dennom. Herloff Trolle giē til Skole
 samme tid / i Rippenhaffn / hand / som en Skole Person /
 bleff forskont / etc. De Gressue Christoffer lod dennom
 strax forskide til Malm / Dagen effter Gregorij, De først
 vaare de icke indlagde / Men siden bleffue de fengslede oc
 foruarede. Bispp Jacob Rønnow vndkom. Herr Knud
 Rud / oc nogle flere / de gaffue dennom ind paa Drage
 holm. Nogen tid der effter foer Bispp Jacob Rønnow til
 Jutland / fra Serp / gaff sig offuer til Ronningen / soor
 hannom Tydelse. Men Herr Knud Rud / Eyler Harder
 berg / Bispen Lensmand / oc flere Riddermends Wend /
 bleffue

Eyler Hær
 denberg oc
 Herr Knud
 Rud paa
 Drageholm.

bleffue paa Slaattit. Derfor drog da Gressue Johan 1535.
 von der Løpe / met Rytter oc Knechte / oc met mange Rids
 benhaffns Borgere / til samme Drageholm / oc belagde Drageholm
 det / haffde 30. Karthouer met sig / oc skede veldelig til
 Slaattit / dog kunde de icke skide det til Storm / Fordi at
 de paa Slaattit vaare / holt sig Mandelig / Saa Gress-
 uens Golsk kunde ingen Skade giøre dennom / men nøds-
 dis / at drage der fra / Oc sloe der en Blocthus for / som
 de met Golsk lode besette / der de droge der fra / dem at
 vdhungre.

Calindborg Slaat bleff belagt aff dennom samme Calindborg
 eid / huilcke Gressuen indbekom. Der bleff Lang Her-
 mind / en Wette aff Oldenborg / forordnet til Hoffuig-
 mand paa / oc en anden Tydsk kom i hans sted til Trane-
 vier. Forneffnde Lang Hermind giorde offte Anslag paa
 Drageholm Slaat/det at forraske. Oc en gong vaar hand
 kommen met nogle smaa Baade om Natten / roendis ind
 vnder Slaats Grassuen / huor hand holt stille til Porten
 oplods / Men de paa Slaattit bleffue hannem var / oc
 finge strax Porten vdi. De paa Slaattit lidde stor nød
 for Prostant / Men lode den stund Beleyringen vaar/
 sticte oc slacte hues Euin oc Jaar de haffde paa Volden/
 at skrigit skulde hørre i Leyren / at de skulde tencke / de haff-
 de større Forraad aff Jettallie / end der ellers paa særde
 vaar / etc.

Det skede oc / at den tid Krijsen i Danmark glet i Hertug Albrecht
 største suang / da lode de Lybske handle met Hertug Albrecht
 aff Meckelborg / Hertug Henricks Broder / at hand oesaa
 paa deris Besolding skulde inddrage i Danmark / som en
 aff Konning Christerns Anhang / for it anseende skyld/
 Thi hand haffde Konning Christerns Søster Daatter/en
 aff Brandenburg. Huor til hand sands goduillig / Thi
 hand

hand aff sin Natur / som aff megen hans Handel er at
see/ vaar tilneyet til Nyt. Det giorde de Lybske (maa ske)
oc i den Mening/ fordi de haffde Mistroende paa Gressue
Christoffer.

Hertugens
Sold.

Hertug Albrit drog ind i Kjøbenhaffn / vor Frue
Dag Visitationis, Fredagen for Iubilate, Anno 1535. oc
Bulleuæffuer fulde fornessnde Hertug Albrit. Hand holt
Hus paa Biscops Gaarden/ som nu Vniuersitet er. Dog
førde hand icke meglt Gøldt met sig / vden en Sennicke
Knechte oc 40. Rytter / Men en heel Hob Raabelhunde/
Recker oc Pander / huad til en Jact vaar behørig / haffde
hand tagit met sig. Borgerne holt mere aff hannom/ end
aff Gressue Christoffer/ for den høne Tittel skøld/ oc fordi
Gøldt gierne pleye at staa effter ny Forandring paa Her-
skaff / sielent bedre / som mand siger. Gressuen laa paa
Slaattit / oc vaare de offte oc lang tid wens met hin an-
den / Fordi den ene vilde vere mere end den anden. Bul-
lenuæffuer handlede paa / at Krigssoldat skulde tagis vdi
Hertug Albrits Eed / Men Gressuen vilde icke erledige
dennom aff den Eed / de hannom haffde sorit. Det vaar
oc for Hender / at de Lybske vilde giffuit Gressue Chris-
toffer Kostilde Biscops Stiet/ oc der met skulde hand lade
sig nøye / De at Hertug Albrit skulde allene hafft Regi-
mentit/ Men hand vilde icke lade sig offuertale.

Handel imel-
som Hertugen
oc Gressuen.

Hertug Albrit lod strax hente sin Førstinde til sig/
som da redde til Barsel/ De der hun kom til Kjøbenhaffn/
gick hun i Barselseng paa Biscops Gaarden i Kjøben-
haffn/ oc fick en yng Søn/ som kalledis Luduig.

Jep Pedersen
oc Jep Hoff-
uit Sjøbyttene.

De vdi Kjøbenhaffn giorde siden tit oc offte Vdsald
i Staaene / røffuede oc plyndrede huad de kunde offuers-
komme / oc indførde i deris By. Tuende Borgere sam-
mesteds / Jep Pedersen oc Jep Hoffuit/ løbe vd huer mee
en Pin

en Pinde paa Frisbyuier/ haffde 50. Mand paa huer. En Dag haffde de giort Landgang vd met Helsingborg/ Der komme Herr Tyge Krabbis Suenne imellom dennom oc Skibene/ oc sloge ihjel Fem eller Sex. Iep Hoffuit bleff iide Saar/ oc kom til Skibit igen/ I det samme de nu vilde fkiude aff samme Jact imod Herr Tygis Gold/ kom der Jld i Krudit paa den ene Jact/ saa den met Gold oc alt opbrende. Dette skede om S. Jørgens Dags tide.

1535.

Oc om hellig Trefoldigheds Spndag/ kom Gress/ uens Glaade i Sundit/ Samsing/ Mickel/ Suanen/ Enckhys/ Erauel/ met flere Skib/ at tage Told. Oc komme der strax effter 70. Hollender Skib for Helsing/ør/ dennom toge de først Told aff/ siden berpfuede de dennom/ oc gjorde dennom saa gaat som til Prijs. Dette skreff Herr Tyge Krabbe oc det Skaanske Raad Kongen til/ oc raade hannom/ at komme her offuer met det første/ den stund Gressuen oc Hertug Albrit vaare wens. Item/ at hand vilde giøre all hans flid om Skib/ at hand kunde bliffue Spen mectig/ Oc forhandle hos Kongen aff Suerige/ at det Velshiske Regimente maatte bliffue betalt/ som foraffskedit vaar. Samme Aar/ ved S. Fabiani oc Sebastiani Dag næst effter/ vdi Januarij Maanit/ da fik Kong Christian i Sinde/ at rycke ind i Syn/ met alt sit Kriges fold/ huorfor hand lod hastelig forsamle alle de Skuden oc Skib/ som hand kunde offuerkomme/ I Elding/ Glensborg/ Haderslæff/ oc andensteds/ oc lod dennom wfor mercke løbe ind vnder Allesø/ tuert offuer fra Hellenes/ om Natte tide/ saa at det Krigesfold i Syn kunde det ey formercke/ oc lod spør Goldit offuer til Syn/ at de vaare i Land/ spør end Gienderne det viste.

Gressuend
Glaade kom
met vdi Sund
dit.
L X X. Gold
lender.

Men strax sem de Gressuiske formercke/ at Kongens Gold vaar i Lande/ da ruckte de aff Wicdelfar/ oc samlede

Jørgens
Krigesfold
offuerfettis
hærmclige
i Syn.

1535.

samlede alle Borgere oc Bønder offuer det ganiste Land/
som laae til Stranduact / oc møttis tilhobe imellom Wre-
delfar oc Ødhense. Der drog Kongens Gold imod dens
nom / oc gaffue dennom store Hugg / Men Gressuena
Knechte rømde først / oc Bønderne stode end siden en tid
lang / til saa lenge / at Konning Christians Gold forja-
gede dennom / oc Knechtene rømde ind i Assens / men Bøn-
derne rømde huer hsem til sit. De strax der effter belagde
Kong Christians Gold Assens i nogle Uger. De den
Judske Adel forsamlede all deris Mact / oc vdi lige maa-
de fandt for Assens met de andre.

Lyske Slaa-
de.

Gressue Ni-
clas aff Tes-
kelnborg.
Gressue Jo-
han von der
Høye.

Der effter ankom en Lyske Slaade paa 30. Orloffs
Skib vdi Belt / hende fulde flere smaa Skib / som sette i
Land en heel hob Krigsfolck for Nyborg / som Gressuen
haffde bestillit aff Lybskland / fra Lybke / oc andensteds.
Der iblant vaar Gressue Niclas von Teckelnborg / Otis
Søn aff Westfalen. Derforuden forsende Hertug Albrecht
oc Gressue Christoffer / Gressue Johan von der Høye fra
Sieland met mere Gold offuer til Syn / foruden hues de
haffde tilforn i de Rippstæder / som de vaare mechtige.
Forneffnde Slaade haffde oc i Befalning / at skulle liggit i
Wedelfar Sund / oc forhindrit Hertugen Landgang / oc
at ingen mere Hielp eller Vndsetning skulde tilkomme
hannom aff Lante Holsten eller Jutland.

Ødhense plyn-
det.

Ansag.

Gressuett
Skend.

Dette Gold drog fra Nyborg / oc vaare begge for-
neffnde Gressuer / den von der Høye oc den aff Teckeln-
borg / Offuerste for dette Gold. De droge saa til Ødhense /
huor de plyndrede Byen / oc laae der nogen tid. Siden
ginge de til Raads / huad de giorde skulde / Gressue saa til
eens / at drage op imod Brendemølle / imellom Assens oc
Wedelfar hos en Na / der vilde de sla deris Lejer / at de
400. Ryttere / som Gressuett Skend førde / som Konning
Christi

Christian haffde nyliige faalt aff Lybskand / skulde icke
 kommit hans Golt til hielp i Leyren / Oc at de i Leyren
 skulde icke saa Zetallie dennom til Vndsetning. Sammes
 ledis vilde de oesaa forsamlie de Knechte / som laae i Af-
 sens/at drage til Stibs fra Affens til dennom/ At de siden
 kunde dragit hastelig / met en veldig Hob / til dennom i
 Leyren / oc slais met dennom. Men i det at dette Anslag
 vaar forhaanden / oc de vaare paa Reysen imellom
 Othense oc Brendemølle/ singe de saadane Lidender/ At
 Herr Johan Ranzow vaar dragen til Faaborg met 100.
 Heste/ oc da bleffue de tilsinds / at ville drage imellom
 hannom oc Leyren / oc legge hannom først ned / oc siden
 rycke i den samme Leyr ved Brendemølle / som de først
 haffde besluttit. Men der Herr Johan Ranzow siel
 Rundskaff/ at de saaledis vaare effter hannom/ reed hand
 en anden Vey tilbage igen til Leyren. Oc effterdi Gress-
 uens Golt vaare saa nær Faaborg / droge de frem til
 Byen / sloge der deris Leyr om Natten. Oc det begaff
 sig / at Erkebiscop Gøste Trolle haffde grebit en Præst/
 ved Naffn Herr Hans vdi Suaning / oc sett hannom
 vdi en Fiæder samme Nat i Stuen hos dennom / Oc da
 oplagde Gressue von der Høye oc Erkebispen/ huorlunde
 de om Morgen vilde hastelige offuerfalde den vdualde
 Kongis Golt i Leyren. Oc tilforn sende de Knechte Bud/
 som i Affens laa/ at de skulde aff Byen falde bag paa den-
 nom/ samme tid/ naar de saae de andre komme. Huilcke
 Anslag denne Præst Herr Hans hørde/ oc brød sig vd aff
 Fiæderen om Natten / oc løb hastelig vd met Stranden/
 der siel hand en Vaad / oc gaff sig offuer til Horne / oc
 kom til Leyren/ oc gaff Erick Krummedige dette deris An-
 slag tilkiende. Derfor ginge alle Høffuismendene til
 Raads / oc bleffue saa til eens / at de sette strax Ild i Ley-
 ren/

Herr Hans i
 Suaning først
 Kongens
 Golt Raads
 Raad om
 Gressuens
 Anslag.

ren / oc ruckte hastelig op til Faaborg imod Zienderne.
Der Kneectene / som i Affens vaare / saae at Leyren brens
de / torde de ick giffue sig aff Byen / fordi de viste ick huad
Anslag forhaande vaar. De Christoffer van Zekten hole
met 100. Heste for Byen / for de Kneecte skyld / oc varede
paa / at de aff Byen intet vdfald skulde gipre bag paa
den nom.

Slag for Ex:
nebjerg.

Saa drog Kongens Gold imod Zienderne / oc fundis
hos it Bierg / heder Dynebjerg / en halff Miil fra Aff
sens. Gressuens Gold toge Biergit ind / oc begynte at
skanke omkring sig met Vogne. Der Kongens Gold des
for numme / at de skankede om sig / kunde de vel mercke / at
de halffuens vaare forfærdede / oc begynte at drage deris
Skjæ vnder Biergit / oc skjøde til den nom / Meente saa at
tuinge den nom / at drage der aff / oc slals met den nom.
Der Gressue Johan von der Høye fornam / at Kongens
Goldis Anslag vaar saadant / at de aluorlige vilde
de driffue den nom aff Biergit / meente hand / det vaar
bedre / at bise paa it Glassuens Adt / end paa en Kartho
Klod / oc de forrende deris Kneecte / Thi de befryctede sig /
at Skyttie skulde gaaie aff paa den nom / oc vilde berende
Skyttie / oc komme rendendis saa hastelig tilsammen / at
de rende i aabit Siet meste Parten. Deris Kneecte vaare
den nom først lige ved Siden / oc haffde bestillit nogle Has
geskyttiere / som løbe hos deris Heste / oc skulde skut ind paa
Kenssen Løgit / naar de drabte sammen. Der alting
vaar saa bestillit met Marcken / raabte de til alle Kyttiere /
at de skulde hastelige rycke frem / som de oc gjorde. Men
Herr Johan Ransow Felt Herren / oc Kongens Gold / hole
stille i god Ordning / haffde viselige bestillit deris Sag /
oc ick ruckte frem / før end de andre vaare paa it halff
Steenkast nær den nom / Da ruckte de først frem / oc de
andre

andre spille selff deris Orden. Sammeledis haffde Kongens Gølt bestillt en Hob / som droge tuert ind paa Siden til dennom / Saa deris Orden bleff leetelig spilt oc komme snart paa Gluck. Christoffer van Selden kom oc vdi en Ijs der til rendendis met hans Ryttere / tilige nock / som Drabningen skede / huilcke vaar til en stor Lyck oc Gorfærelse for Fienden / som tenckte / at der vaare flere. Da bleffue der mange slagne oc fangne. Gressue Johan von der Høye bleff fangen / oc som hand stod aff sin Hest paa Jorden / kom der en Holster Herremand til hannom / som hed Dicloff Kotløff / oc haffde en gammel Awind til hannom / hand stæck hannom ihjel. En Herre von der Dohna bleff fangen / met mange flere / Edle oc Wædle. Sammeledis drabte oc Landskneectene vel paa baade Sider met huer andre / Men Kongens Skyt giorde de andre stor Skade. Kemmer von der Volde / Gressuens Offuerske Hoffuiskmand for Kneectene / bleff ilde Saar oc fangen. Gressue Niclas von Teckelnborg bleff slagen. Bastian von Gessen bleff slagen. Oc 1300. Kneecte bleffue fangne. Biscop Gøste Trolle bleff ilde Saar / fangen / oc sprdis til Gøttrup / der bleff hand død. Men Gressuens Kneecte / som laae i Assens / forløbe Byen / der de fornumme / at dette Slag vaar tabt / oc droge strax til Skibs til Ribbens haffn. Disse tuende Gressuer lod Kong Christian siden føre til Vehensse / oc vdi S. Knuds Kloster begraffue. Der findis beggis deris Vaaben affmalede paa en Laffle / dennom til en Amindelse.

Anno Domini 1535. n. Iunij, Iohannes de Hoya & Nicolaus de Teckelnburg, Comites, in hostili Lubecensium acie cæsi, prope Assens, ad regionem Oxebierg, ibique sepulti, Christiani III. Regis Victoris pio iussu huc translati.

1535.

Christoffer
van Selden

Sanger.

Epitaphium
Iohannis &
Nicolai, Co-
mitem de
Hoya &
Teckeln-
burg.

Affens oc
Swinborg
plyndret.

Christoffer
Zuitfeldt for-
lænt met Ny-
borg.
Hans Lunde
rættit.

Effter dette Slag drog en Regimente aff Konning Christians Knechte til Affens / toge det ind / oc vilde det plyndre. En anden Regimente foer strax effter / oc vilde haffue deris Part met vdi Byttit. Derfor bleff der en stor Wenighed imellom Knechtene. Feltsherren forlægte dennom / saa / At den ene Regimente skulde haffue Affens / Den Anden skulde drage til Swinborg / oc tage det ind til Prijs. Da bleffue baade Affens oc Swinborg plyndrede / De Dhense bleff atter tredie gonge plustring. Dette Slag skede den 11. Dag Junij, Siette Dagen for Botulphi. Samme tid drog Olte Stisen aff Nyborg Slaat / oc gaff sig vnder den ydualde Konge / De Christoffer Zuitfeldt bleff forlænt met samme Slaat igen. Den Skreddere / som indtog Dalum Kloster / bleff rættit / den tid Kongens Goldsidst plyndrede Dhense. Hans Lunde / en Bonde / som haffde indtagit Hagenskow / bleff lagt paa 4. Steenler / vden for Slaattit / thi hand det forrædelig haffde indtagit / oc vaar Lienere der til.

Der Gressue Christoffer formercke / at Kongen foruente sig en Armada , forsaag hand sig oc om en Skibsflaade / som vaare / Wickel / Samsing / Suanen / Endehyser Grauel / To Holck / tagne fra de Hollender / En Holck / som bleff tagen fra Hertugen aff Pryken / Nogle Kiofcker Skib / Tuende arresterede Suencke Skib / Nogle Lybske oc Ripbenhaffns Skib / oc lagde dennom paa Strømmene tuert offuer fra Dragør / at vare paa hues Hielp aff Suerige oc Pryken / som den ydualde Kong foruente. Saa oc paa det at ingen Rundskaff fra Skaane skulde den ydualde Kong tilkomme. De siden dette Slag vaar tabt i Slyn / da lod Hertug Albrecht oc Gressue Christoffer aabne Bress vdgaa til Landsting i Steland / lybendis / som her efftersølger :

Wi Al

Wi Albrit / met Guds Naade / Hertug til Medel-
 berg / Jersic til Venden / Gressue til Suerin / til Rostock
 oc Stargaard en Landsherre / etc. Oc wi Christoffer /
 aff samme Guds Naade / Gressue i Oldenborg oc Del-
 menhorst : Helse eder alle / off ellskelige Prælater / Abbe-
 der / Prier / Riddermends Mend / Rippstæds Mend /
 Bønder oc menige Almue / som bygge oc boendis ere i
 Sieland / kierligen met Gud oc vor Naade. Effterdi/
 kiere Herrer / Venner / oc fromme ærlige tro Danne-
 mend / en Skade er nu skeet i Fyn / nogle Dage siden for-
 gangne / vden tuil aff Guds Allmechtigis besynderlige Til-
 ladelse / Saa er det vort fuldkommelige tro Naad / at i der
 aff ingenlunde forstreckis eller forfærdis / som i her til
 giort haffue / oc Tidender alle Dage der om komme til
 oss / Men verer aldelis vel trøstige i alle maade / heldst
 fordi / her er endnu saa mange gode Landsknechte i Landit
 offuerbleffne aff Slagit / ved Sex Jemnicter / oc halff-
 fierde Hundrit Heste / At wi ville oc kunde endnu met
 Guds Allmechtigis Hielp veldelige beholde dette Land for
 vore oc Rogens Ziender / der som i alle oc huer besynderlig
 for sig selff ville giøre sin største oc mueligste Glid / effter
 som i skyldige oc plictige ere at giøre / Effter Huldskaffs
 oc Mandskaffs Eed / som i eders kiere Herre Konning
 Christiern sorit oc giort haffue / oc giprendis vorder Man-
 delig Modstand / der som forneffnde vore oc Rogens Ziend-
 der ville vnderstaa sig / at giøre nogen Landgang i de
 Lande / som i vdi bo / Til huilket Behoff wi haffue aff-
 ferdigit it tall Krigsfolck / til Heste oc Fod / eder alle til
 Hielp oc Trøst / at holde met eder Dag oc Nat Strands-
 uact / oc at affuerie / om behoff gipris / i Landgangen/
 dette Lands Skade oc Forderffuelse / der som Zienderne
 ville begiffue dennom nogensteds til Lands / Der til wi

1535.
 Hertug Albrit
 oc Gressuens
 Bress / vdgane
 gen til Sies
 landsfars
 Landsting.

haffue forordnet oc skickte besunderlige Høffuismend /
 baade offuer Kysener / Landsknechte oc eder. Derfaare
 biude wi eder strengelige / vnder heueste Straff oc Brede /
 Liffs / Eris oc Gudz Fortabelse / At huer ferdelis retter
 sig der effter / met Harnisk oc gode duelige Verie / effter
 som eders største Formue er / Sigrendis eders Baffuel
 paa alle gamle vanlige Steder ferdige / Oc strax som ie
 eller flere optendis aff dennom / at i da wfortreffuit begiff-
 ue eder til Strandsiden / met eders Vaaben oc Verie /
 huor som raabit kommer / at Sienderne ville giffue sig til
 Lands / Dag eller Nat / Oc der til lader Klokkerne gaa til
 Storm / om nogen vorder til Skows / eller om Natte tide
 soffuendis / at affuerie Sienderne / saa de icke til Lands
 komme / Saa fremt eders Liff oc Guds er eder kiert / oc i
 wille beskytte oc befferme eders Hustru oc Børn fra skam /
 Last oc Døden / Oc verer samme eders Høffuismend her
 vdi i alle maade lydige oc folgactige. I tære oc ingenlunde
 forlade eder til / at Hertugen aff Holsten / nogle aff hans
 eller Danmarckis Rigs Raad / eder holdendis vorder / no-
 gen Loffue eller Tilfagn / Breff eller Segel / som hand
 her til Dags haffuer vdscreffuit / mange lønlige / søde oc
 falske Breff / Paa det / at hand met forstreffne Danmar-
 ckis Rigs Raad kunde komme til deris Tieniste / Vælde
 oc Regimente offuer eder igen / Effterdi at baade hand oc
 de haffue icke holdit deris rette Herre oc Konning / Kong
 Christiern / Tro / Tre / Breff oc Segel. Sammelunde
 haffue de icke heller holdit de Wendiske Stæder / Huor
 megit mindre / acte i / de skulle holde eder fattige Borgere
 oc Bønder / huad de haffue eder tilfagt eller her effter til-
 sigendis vorde. Giffuer act paa / huad Danmarckis Ri-
 gis Raad bedreffuit haffuer / den tid de annamedis til
 Naade / oc sore vor Naadige Herre Konning Christiern
 paa

paa det ny igen/ Ere de icke bleffne der offuer Meenedige/
 oc faldne til forneffnde Hertug aff Holsten? Oc de
 Euenfke i Slaane / Danmarckis Nigis Arffue Siender/
 imod de Forpliettelser oc Eed / Bress oc Segel / som der
 paa giort oc oprett vaar. Derfor er icke tuil paa/ der som
 de komme til deris Regimente oc Maect igen/ huilckit skeer
 viffelig/ der som Hertugen aff Holsten faar offuerhaand/
 da bliffuer der ingenlunde Ende paa Skatninger/ Plage/
 Keffuer/ Mord/ Halohuggelse/ Ophengelse/ Steylelse/
 oc anden Wchristelig Tyranske Handel oc Grusomme-
 lighed / paa eders Liff oc Guds / oc nødis til / at falde fra
 den Christelige Frihed / som eder nu igen giffuit er / til
 Afsenligt Aag oc Hundelig Trældom / at en aff eder/ som
 tilforn skeet er / skal selles for en Hund. O huilcken
 wbarmhertelig oc Wchristelig Gierning / oc huor daar-
 lige oc wsalige ere i/ hues i annamme saadant Aag paa eder
 igen. Saadan Bedrøffuelse / Wlycke / Jammer oc Nød
 kunde i ingenlunde vndfly / der som i gaa hannom til
 Haande / Besynderlig fordi/ at den meste Deel aff eder i
 dette forgangne Aar / haffuer brendt deris Gaarde oc
 Slaat aff / Byttit oc parterit deris Bohaffue oc Queg/
 oc i det mindste haffue verit vdi Flock oc Sølge met den-
 nom/ som saadant haffue giort/ Oc mange vaare met/ at
 ihuelsta Fru Anne Holgers. Saadant oc andit mere/ en-
 dog i kunde haffue der til redelig Aarsag / haffue de vel
 høyt opstreffuit / som icke land met andre Vpder betalis/
 end met stort Blods Vdgyndelse / oc mange aff eders Liffs
 Fortabelse. Vdaff huilckit i alle vel forstaa oc mercke kun-
 de / at alisomhøgheste Nød effter eder til / at i affuerie / aff
 all eders Maect oc Formue / met Liff oc Guds/ saadan for-
 færdelig / græffelig oc ewig forderffuelig Fald oc Wlycke.
 Her er oc en anden stor Trøst forhaanden / huilcken wi
 icke

ick heller ville døllie for eder / Sandelig/ it merckelige tall
 Krigsfolck / til Heste oc Fod / er nu paa Veye / oc ville
 giffue sig her i Rigt/ off til Vistand/ oc eder alle til Hielp/
 Trøst oc Vndsettelse/ oc saa snart som de samme komme/
 ville wi Naadelige spare eder vdi Stranduact / Oc selff
 ick allene affuerie met dennom vore oc Rigenes Giender/
 Men der til met giøre all vor største Glib/ at vor Naadige
 Herre / Kong Christiern / Land oc maa met det allersna-
 riste løsis oc vdkomme aff det Vchristelige Jengsel / som
 hand i holdis / oc der met giøre en god Ende paa denne
 lange Jeyde. Oc der som nogen sig her vdi forspømmer/
 oc ick kommer oc giør sin Ere fuld / met sin Nabo/ eller
 oc skammelig flyer fra deris Hoffuigmend / som wi eder
 sett haffue / vden allsomhøyeste beuisslig Nød ligger han-
 nom paa/ oc vorder i saa maade forhindrit / Den samme
 skulle de andre fromme Mend / som hørige oc lydige ere/
 betidelige komme/ oc ærlige staaendis bliffue / lade ophens-
 ge ved sin egen Kande eller Husbielcke / oc halff Deelen
 aff hans Gods skal vere forbrut oc faldit til Kronen/ Den
 anden halffue Deel skulle de andre Dannemend oc gode
 Karls haffue til Bytte/ som dette vort Bud oc Befalning
 trolige fuldkomme / oc sig imod deris rette Herre oc Kon-
 ning ærlige oc trolige beuise. Oc i Prælater / Abbeder/
 Prier/ Riddermends Mend/ Fruer/ som ere Vidwer/ oc
 haffue Arff oc Eye/ som der til wssickelige ere/ skulle frem-
 sende eders Guenne / saa mange i aff sted mest kunde
 komme / de oc saa skulle vere forplictige til all den Straff/
 som forskreffuit staar / om de enten wredelig fly / eller oc
 ick komme oc Mandelig staaendis vorde. Men skeer det
 sig saa / at Gienderne vnderstaa sig / paa nogle andre
 dette Lands Ender at giffue sig til Land / oc Rygte eller
 Budskaff kommer der om til eder / da skulle i vere eders
 tilsette/

tilsette / aff off / Høffuismend / eller dennom / som deris
 Befalning haffue / Herrisfogeder / oc alle andre / hørige /
 lydige oc følgactige / effter som de eder tilfigendis vorde /
 at giffue eder der hen / met eders Harnsk oc Verie / som
 forskreffuit staar / oc affuerie eders Fæderne Lands wibode-
 lige Skade oc Forderffuelse. De andre Lands Ender /
 som wi oc forordnit haffue / skulle komme eder i lige maas
 de til Hielp oc Vndsetning / der som saadant hos eden
 paakommendis vorder / Vden mand kommer i Forsfaring /
 at Fienderne ville giøre flere Steder indfald paa Landet /
 Da skal huer serdelis tage vare paa de Ender / som de ere
 forordnede / Oc de / som Fienderne icke tilkomme / skulle
 vere skuldige / at komme de andre til Hielp oc Vndsets-
 ning / som Fienderne tilkomme oc besøge / vnder forskreff-
 ne Straff oc høyeste Brede. Her effter reitter eder aldes-
 lis / oc lader det ingenlunde. Giffuit paa Rixbenhaffns
 Slaat / den 19. Dag i Junij Maanit / Aar 1535. vnder
 vort Signet.

Men paa denne Vbskriffuelse siel Gressuen ingen
 Hielp eller Vndsetning / Thi fast ingen aff Adelen vaare
 hannom gunstige / oc effter dette Nederlag i Syn vaar Al-
 muen forsagit / Thi effter store Slag / skeer gierne stor
 Forandring / at mand da gierne følger Seyeruinderens
 Lyck / etc.

Oc effter at den vdualde Konge haffde set sig for /
 at belegge Rixbenhaffn / oc giøre sig vnderdanig det gantse
 Rige / oc vel formercke sig / icke sit Forset at kunde bringe
 til veye / met mindre end hand bleff Herre offuer Østers-
 liden / at dem i Rixbenhaffn ingen Tilførsel kunde skee.
 Derfor haffte hand om Vinteren tilforn ved hans Eens-
 debud / som før er sagt / ladit besøge Kong Gesle / at hand
 effter det Forbund / gjort met Rigit / oc andre Egffte oc
 penlige

venlige Tilbindelser/ Suogerlig oc Mabolig vilde komme hannom til Hielp med nogle Orloffs Skib. Vdi lige maade haffde hand tilskreffuit Hertug Albrit aff Pryken/ sin Suoger / at hand vilde giøre det samme. Huilckit de hannom begge loffuede. Men Kong Gøstis beklagede / at hand haffde ingen duelig Søfaren Capitein hos sig / som hand kunde bruge til en Admiral/ Skreff derfor til den vdsualde Konge / at hand vilde selff sende hannom en. Da bleff handlit med Herr Peder Skram til Drup / at hand skulde antage sig den Bestilling.

Herr Peder
Skram Ad-
miral.

Suenfke
Skib.

Anno 1535. Fredagen i Paaſke Vge/drog Herr Peder Skram fra Helsingborg Slaat fra Herr Enge Krabbe / Siorten Dage effter hans Bryllup haffde verit/ oc op at Stockholm/ effter den vdsualde Kongis Skriffuelse/ at vere Admiral for den Suenfke Flaade. Siden at Flaaden vaar vdruffit til Stockholm/ som vaare 10. Skib / oc 4. som førde Fetalie/ da vaar Admiral Skibit den Suenfke Ko/ Saa løb hand vnder Gudland/ der møtte hannom Hertug Albrits aff Prykens Orloffs Skib / vdsende de Danfke til Hielp / som foraffskedit vaar / som vaare 10. Skib oc Pincker tilhobe/ Først Prynfke Admiral/ der Narren Holck/ Grossen en Holck/ Vglen en Holck/ Meluffina en Jact / Hoyer Warcke / to Messaner Warcke / Kundze Warcken/ Brucken Jact/ oc it Sendensskib. Johan Preen vaar Admiral for den Prynfke Flaade/ Herr Peder Skram for den Danfke oc Suenfke. Paa de Danfke oc Prynfke Skib fandz 2768. Mand / Knechte / Bøffeskytter oc Baadsmend. Oc der foruden vaar paa den Suenfke Flaade 1000. Mand / foruden Bøffeskytter oc Baadssoldat. Herr Erick Flemming vaar aff Suerige neder sendt / paa Kong Gøstis regne / oc haffde den Suenfke Flaade vdi Befalning. Hues Orloffs Skib/ som vaare vdgiorde

vdgiorde aff Danmark / aff Herr Mogens Gde / Hoff-
 mester / oc aff Bisperne / vaare tilhobe 11. Skib. Item/
 siden it Skib/ som Herr Henrick Rosenkrantz aff Biørns-
 holm haffde vdgjort aff Gudland. Desaa en Jact / som
 Herr Claus Wiide haffde vdgjort aff Dahuus. Item/vaare
 oc Carl Morri / en Skotte / som siden bleff Rigenes He-
 rold/ kommen met it Skib/ paa hans egen Omkaast/ som
 Peder Suab i Skotland haffde antagit. Desaa tog Herr
 Peder 4. Hollender Skib / tilhørde de Offuerijselske /
 imellom Gudland oc Borringholm / dennom bemandede
 hand met Skyt / Golt oc Fetalie / Fordi den Brug altid
 haffuer verit aff gammelt her i Rigt / at mand i Krigs-
 nød aff fremmede Skib lader sig tiene for Betalning/
 som løbe her igennem Sundie. Disligiste haffde den vds-
 ualde Konning ladie vdruste / hues Skib hand tog for
 Lybke/oc erpffrede for Aalborg. Item/ It nye Skib bleff
 bygt aff Rentemesteren / Christiern Huid / for Aarhus/
 oc tu forsendis fra Synderborg. De vaare disse Skib/
 Svenske / Danske oc Pryske / tilhobe 37. Veractige
 Skib / foruden Sydenskib oc Fetalieskib. Disse vaare
 Hoffuismend paa samme Skib / Herr Peder Skram
 Admiral / Mickel Brockenhus / Marquor Tyndemand/
 Erick Bgerup / Jesep Galster / Christoffer Huitfeld /
 Aruid Jensen/ Niels Pedersen/ Halffuegge/ Peder Hans-
 sen / Jep Tordsen / Jens Spliid / Jørgen Stenssen/
 Hartuig Thomissen/ Niels Marquorsen.

Samme Aar / 1535. den 9. Iuni, møttes denne
 Flaade met Gressuens Flaade / vnder Borringholm:
 Gressuen haffde faait alle Rigeno store Skib for Røbens
 haffn / Mickel vaar Admiral offuer dennom / Samsing
 vnder Admiral. Desaa haffde Gressuen nogle Lybke/
 Straalsunder oc Rostocker Skib / tilfammen ved 26.

1535.

Glaaden løber
vdi Belt.

Da kom Herr Peder Skram oc it andie Suenſke Skib/
ſom varede paa hannom / ſørſt til vercks met Glaaden oc
Admiralen / De andre Skib/ Danſke/ Suenſke oc Pryſſiſke /
holt i lige maade Skytgeſer met huer andre / Saa
kom dennom en ſtor Storm paa / at de ſkildis at / oc
neppelig kunde regiere Seylagen / Men Greffuens Skib
toge Refugium eller Gluct i Sundit. Da vaar Mickel
Admiral ſkut ſaa laek / at hand aldrig effter den Dag kom
mere vd. Samme tid vnder Borringholm ſick Herr Pe-
der Skram den vdualde Kongis Skriffuelfe/ At hand mes
Glaaden ſkulde begiffue ſig i Belt / for Medelfar eller Af-
ſens / oc vare paa/ at de Lybſke Orloffs Skib/ ſom vaare
did affferdigede / at hindre hannom Landgand paa Syn-
icke ſkulde komme der fra / eller ſamlis i Sundit til den
Greffuiſke Glaade. Ellers vaar Herr Peder Skram til-
ſinds / at ſøgt de Greffuiſke i Sundit. Herr Peder myſte
inden Borde ſamme Dag / der hand ſlogs met de Greff-
uiſke/ 74. Mand. Mickelen myſte flere/ oc ved 9. Vøſſes
ſkytter. De haſſde icke den Danſke Admirals Drag bleſſ-
uit ſpønderſkut ſamme Dag/ oc hans Skonſarſeyl icke ſal-
bit i Hul/ da haſſde Mickelen neppelig kommit der fra.

Løffuerdagen der næſt effter/ tog Herr Peder met is
velbeſeylit Skib / ſom hand vaar paa / hed den Suenſke
Ro/ it Lybſk Skib paa 3. Mers/ hart ved Traminde/ lade
met allehaande Riibmands Vare / De vaare paa ſamme
Skib nogle Liſſlendiske Herremend / ſom vilde verit at
Lydſkland/ etc.

X. de Lybſkis
Orloffs Skib
erſſeis.

Mandagen der effter tog forneſſnde Admiral 10.
ſtore Orloffs Skib fra de Lybſke / ſamt deris Admirals
Skib / hed Løwen / huer paa vaare nogle Karthouer oc
megit Skyt / huilcke hand jagede ind for Suinborg vdi
det ſnæffre Sund/ huer Zolckene forigbe ſamme Skib/ oc
begaff

begaffue dennom til Lands paa Baade. En Boyert staaet 1535.
de selff vdi Brand / oc ic Skib vndtøb/ hed Peder Hollen-
der/ hannom staaet Flaaden siden vnder Vismær. De vaar
det de Skib/ som haaffde offuerført det Gøld/ som de Lybske
sidst forsende vdi Gyn. Huileke siden skulde bleffuit belige-
gendis vdi Medelsar Sund / at forhindre den vdualde
Konning Landgang oc Hielp.

Siden det Slag vaar skeet paa Ørnebjergie / oc
denne Flaade vaar nedlagt / som de Lybske vdsende / bleff
Herr Peder Skram befaliet/ at løbe igen i Søen/ paa vijs-
dere Beskeed / oc forhindre/ at ingen Tilfpring skede paa
Riibenhaffn / enten aff Gøld eller Getalie. De bleff hand
i Søen / indtil den vdualde Konge belagde Riibenhaffn.
De da haaffde Kongen forordnit til Admirals Skib den
Lybske Admiral Løwen / som vaar tagen for Suinborg/
oc vaar Herr Peder Skram Hoffuit Admiral offuer den-
nom alle/ baade Danske/ Suenfke oc Prusske. Der effter
løb fornessnde Herr Peder Skram med Flaaden i Belt/
indtog Tranekier oc Raarsør / oc besette dennom med det
Gøld/ som hand kunde afflade / indtil Kongen forordnede
did flere. De huor hand seylede omkring Smaalandene/
Laaland / Lawind / Falster / Møen / da Brandskattede
hand Almuen/ saa de maatte forsørge Flaaden med Getas-
lie. Siden løb hand / effter Kongens Befalning / for
Riibenhaffn / oc kom der Otte Dage for S. Jacobs
Dag/ før Kongen det belagde til Lands.

De effter det Slag for Assens nu vaar vundit / oc
de Lybske Skib i saa maade vaare forløbne aff dennom
selff ved Suinborg / oc bleffne vore til Bytte / drog den
vdualde Konge Personlig ind i Gyn / at tage Landit ind/
oc handle med sit Krigsgøld om deris Befolding / De led
sig der holde i Øthense / aff Riibstads Mænd oc Bønder/

Herr Peder
Skram ind-
tog Tranekier
oc Raarsør.

1535.

Den Vbvalde
Kong drager
for Rixbens
haffn.

Kongens
Solk.

Forbi Adelen haffde tilforn forit hannom / oc vaare mee
paa Dyrnbierg / at vinde det Slag. Men strax som
Krigsfoldet vaar tilfreds stillet / da ruckte hand offuer til
Sjælland / oc drog til Rixge / Der sto hand sin Lejr / oc laa
der nogen seze tid / Indtil saa lenge hand fick Tidender / at
hans Orloffs Skib vaare kommen for Rixbenhaffn. Paa
S. Iacobi Aften lod hand berende Byen / oc drog self til
Serikløff / sto der sin Lejr S. Olai Dag / paa samme sted /
som hans Herre Fader Konning Frederich haffde haft sin
Lejr tilforn / Anno Domini 1532.

Deffe effterskreffne Soldt haffde hand med sig / først
Herr Johan Ransows 2. Fahnere Ryttere / Christoffer
von Zelten oc Bøse von Zelten / med to Fahnere Ryttere /
Giesfuert Skend met en Fahne Ryttere / Jost GLOBECKEN
Fahne / Aff den Jydskke oc Synske Adel to Fahnere Ryttere /
oc saa hans egen Hofffahne Reynold von Hadenstrup Ri-
gens Offuerste / med nogle Fennicke Knechte / Kort von
Hansfede met en Regiment Knechte / Volff von Rosens-
berg met nogle Fennicke Knechte / Kort Penning met en
Fennicke Knechte / Volff Keyser met en Fennicke Knechte /
Rudolff Pennicke met en / Hans Ytel met en / Galle von
Lingen met en / oc Melchior von Suigk met en Fennicke /
Albrit von Belhigs Regimente vaar tilforn offuerfendt /
som før er sagt / til Skaane.

Samme Dage ankom Christoffer Hack fra Lemne
her / Herr Hans Krassis Broder / oc saa Erick Gyldens-
stiern paa Agershue / met en Skibsflaade / som de haffde
fremfendt fra Norge / som Kongen haffde der bestilt / oc
lagde sig oc saa for Rixbenhaffn / at beskyrcke Kongens
Flaade.

Gressuen oc de Rixbenhaffnske haffde lagt it store
Skib / som kaldis Prynske Holck / strax vden for Haff-
nen /

nen / at skulde forsuare Haffnen oc Dybit / den skilde de
 Danske oc Eucniske i senck / saa at Bragit endnu i vor tid
 haffuer liggit der. De vdi Riebenhaffn haffde god tid
 forsørgit dennom / met allehaande Getalie oc Nødterffe
 til en Beleyring / Haffde til met ladit inddriffue huos Jæ
 oc Queg / som de paa Landsbyerne der omkring kunde fin
 de / De met det første / før de andre singe Skankit / oc
 giort dennom fast i deris Leyr / gjorde de tit Vdsald / Ser
 delis holt en aff de Gressuiste sig meget vel / ved Naffn
 Stij Stisen / hand gjorde dennom tit Larm i Leyrn / oc
 lod sig gierne bruge paa Skermysken / oc vaar vel bereden /
 hand vaar vel betiende / paa en blachte Hest / en Musk / den
 hand reed / som førde hannom altid der fra / oc jagede
 mangen igen vdi vor Leyr. Men der de fornumme / at
 de haffde mere Skade end Fordeel aff det Vdsald / bleff
 ue de siden stille. Aff Jermers Skange / met den vredne
 Slange / gjorde de størst Skade / oc skilde en gong nogle
 Drauantere inden i Kongens Fjeld.

1535.

Stij Stisen.

Denne Stij Stisen / sem tilforn er emtalit / vu ieg
 her røre om it Ridderskyt / som hand gjorde. Der hand
 nu formerckte / at Kongens Fjeld vaare vdi Sieland /
 oc vilde belegge Riebenhaffn / da reed hand en Dag til
 Ringsted / oc gaff sig vd for Melchior Rangkens Tienere.
 Samme Dag vaar Kongens Forærer ankommen til
 Ringsted / skulde der quarterit deris Lofamenter. Hand
 spurde saa / huor hans Junder skulde ligge. De der For
 ærer viste hannom steden / sagde hand / at hans Junder
 icke vaar saa nederlig set paa Seedelit / Begierede saa at
 see Forære Seedelit. De der Foræren fik hannom det /
 vndreed hand der met / oc slo den anden vdi Hoffuet it met
 en Bøffe. Der aff viste Gressuen / huor sterck Kongen
 vaar aff Herremend.

Kon

Kongen forfulde siden saa haardelig samme Bestolding / at aldrig vaar nogen By saa hart belagt tilforn i Danmark / det nogen mand kand besee vdi vore Historier / som her effter skal beskriffuis. Met dette Krigsfolck en Deel / bleff hand selff beliggendis for Ribbenhaffn / oc forordnede / at vdi hans Grauerelse skulde Christoffer von Teltens vere Felttsfuerste / oc Melchior Ransow Marskalck / Krigs Raad. En Deel aff Folckit forsende hand vnder serdelis Hoffuismend hen offuer til Skaane / sterckere at belegge Malmø oc Landskrone. Met andre aff Krigsfolckit bleff bestillit / at belegge Nykøbing i Falster / Næstholm / Calindborg oc Helsingør / huilcke allesammen belagdis paa en tid.

To Jennicker
Knechte sendis
for Warbiereg.

Saa foer da strax Herr Truid Greneresen Bistand til Kongen / oc vaar begierendis / at hans Raade vilde vnde hannom To Jennicker Landsknechte oc nogle Kryttere / aff de Krigsfolck / som haaffde bestoldit Malmø / at belegge Marcus Meyer met / Huilckit bleff hannom vndt. Saa drog Herr Truid for Warbieregs By oc Slaat / Oc Byen gaffs op S. Michels Dag / Men Slaattit bleff bestoldit til Søndagen effter Pindzeldag / Før end Warbiereg vaar belagt / da holt Herr Truid paa hans egen Omkaast megit Folck der oppe vdi Lænit / at forhindre Marcus Meyer Tilfær oc Fetalie. Oc met hans store Besuering hæffnede hand det Hoffmod / som hannom vaar giort. Der effter lod Konning Christian sende nogle Skib op for Warbiereg / met Skyt / Krud oc Lodd / huor met Slaattit er beskut til Storms. Oc der Landsknechtene / som i Lepren laae paa Lands / vilde storme Slaattit / offuertalede Marcus Meyer Offuersten / Albrecht von Belzig / at hand skulde loffue hannom Sickerhed paa hans Liff / oc loffuede hannom der imod en Summa Pennings

Penninge/ hues saadane Vilkaar maatte hannom holdis/
 da vilde hand opgiffue Slaattit/ Huilckit oc skede/ at
 hand gaff Slaattit op/ oc siet Tryghed oc Sickerhed/ for
 sig oc hans Folk/ oc det imod Kongens Villie oc Befal-
 ning/ De lod Albrit von Belzig føre hannom ledig oc løs
 met sig igennom Halland oc Skaane til Huidør i Sles-
 land/ som laa icke langt fra Leyren. Men der hand vaar
 did kommen/ tog Melchior Ransow de andre Hoffuerste
 oc Hoffuiskmend met sig vdaff Leyren/ oc foer hen til
 Huidør/ Der talede hand Marcus Meyer haardelige til/
 for mange Stycker/ som hand haffde bedreffuit/ som
 Melchior Ransow lod sig tycke icke vere ærlige/ oc besyn-
 derlig/ at hand haffde forraadt Barbierg Slaat/ effterdi
 Herr Truid lod hannom gaa løs paa Slaattit/ paa Ero
 oc Loffue/ oc icke holt hannom som en Fange/ men som en
 Gæst. De da bespurde Melchior Ransow/ Holstiff Land-
 marck/ sig met alle Ritmestere oc Hoffuiskmend/ som til-
 stede vaare/ om Marcus Meyer vaar den Mand/ som
 mand ydermere skulde betro til nogit ledigt oc frijt Fæng-
 sel/ som hannom vaar vndt tilforn/ effterdi hand icke til-
 forn haffde holdit Ero oc Loffue mod Herr Truid. Da
 suarede de alle saaledis der til/ At effterdi Marcus Meyer
 holt icke tilforn sin Ero oc Ere/ som en ærlig Krigsmand
 burde/ da vaar hand icke den Mand/ der mand burde at
 ero ydermere. Derfor befalede Melchior Ransow en aff
 Adel/ ved Raffen Jffuer Krabbe/ som haffde samme
 Huidør oc Ribbenhaffns Slaat i Befalning/ at hand
 skulde sette hannom i Jern/ Huilckit hand osaa giorde.
 Der bleff Marcus Meyer besiddendis i nogle Dage. Herr
 Truid Vlstand stillede saa en serdelis Action for sin Per-
 son offuer hannom/ for hues Beskylding hand haffde til
 hannom/ Fordi hues Epffte/ som Albrit von Belzig

1535.

Marcus
 Meyer fangen
 anden gong.

Marcus
 Meyer ans
 klagis.

1535.

Dom officer
Marcus
Meyer.

Marcus
Meyer met
sin Anhang
exitit.

Zandel (mel:
som Kong
Henrick den 8.
aff Engeland
oc de Lybske.

haffde giort hannom/ icke vedkom Herr Truid. De bleff hand dømt / forrædelig der vdi at haffue handlit. Hand fordis siden til Skioldenis Slaat / huor hand pinlige er forhørt/ oc vnderfcreff den Bekiendelse met egen Haand/ som er fast vijtlofftig/ oc indeholder alle hans oc de Lybskis Anslag. De strax der effter fik Herr Truid Greyersen Befalning / at hand oc hans Golt skulde annamme hans nom/ oc lade gaa offuer hannom saa megit som ræt vaar. Da lod Herr Truid føre hannom til Helsingør / huor hand bleff lagt paa Fire Stepler / samt hans Broder Gert Meyer / Herman Lange/ en Lybsk / Herr Rasmus Riildsen / fød i Rippenhaffn / som halp til at forraade Slaattit. Sammeledis bleff rættit for Barbierg Hans Nienstat/ met 17. Knechte/ som haffde ladit dennom bruge til samme Forræderj. De mange Knechte vaare tilforn rømde aff Rigit til Weckelberg / som sig befryctede / den tid Barbierg skulde beleggis. Kongen lod siden antuorde Herr Truid Barbierg Slaat igen / oc hand beholt det sin Liffs tid. Denne Marcus Meyer / men hand vaar paa Barbierg / haffde hand altid hans hemmelige Bud til Lybske. De der de Lybske oc hand fornumme / at denne Krig fordrog sig lenge / oc dennom paagick en stor Omkaastning / oc fik icke den Fremgang/ som de haffde actit/ Da skreffue de Lybske til Kong Henrick den 8. aff Engeland / nu anden sinde/ effter Marcus Meyers Raad/ At de vilde opdrage Kongen aff Engeland Danmark / oc antuorde hannom Malmø / Rippenhaffn oc Barbierg/ om hand vilde betale dennom deris Omkaastning / oc elers ramme nogle gode Middel met dennom/ De begynte nu atter at practicere met Kongen aff Engeland / at de kunde drage hannom her ind / lige som de haffde begynde der Krijen angick. De vaare der tuende Kong Henricks

Wdssu

Udsigtede om denne Handel paa Barbierg hos Marcus Meyer/ den stund hand raadde derfor/ huilcke siden droge at Engeland igen. De vaare atter nogle andre Engelske Sendebud forhender/ oc komme end til Embden/ som skulde verit til Lybke/ om samme Opdragelse at beslutte/ Men da vaar det alt for silde/ Thi Marcus Meyer vaar da rættit/ oc Rippenhaffn vaar opgiffuen. Saa vilde nu de Lybske soldte Danmarck/ som dennom icke tilhørde/ oc glerne vere den Fynde ledig vden Skade/huor vdi de haffde dennom induickliet formedelst Attraa til siørre Regimente/ ved tuende wrolige wfredsomme Wiennissers Anstiftning.

1535.

Vdi den Beleyring for Rippenhaffn/ lod Gressuen oc Rippenhaffns Borgere Halsbugge en/ ved Naffn Jens Kammer-suend/ som for dumd haffue tient Kong Frederich i Kammerit/ Fordi hand haffde talte ilde paa Kong Christiern/ bleff oc beskylt/ at haffde skreffuit hemmelige Breff vdi Leyren. Oc det fteede Dagen effter vor Frie Dag Siernere. Men Gud er rætfærdig i sine Domme/ Thi baade myste de Lybske det de vaare begierendis/ oc dennom icke tilhørde/ at oplade. Saa fik oc Marcus Meyer/ som en ond Raagiffuere/ saa vel som hans Staldbroder Jørgen Bullenuaffuer/ huilcken oc siden bleff rættit for Velskenbyttel/ som begge vaare Pot oc Pande til denne try Aars Krij/ deris fortiente Løn.

Jens Kam-
mersuend
rættit.

Vdi Beleyringen for Rippenhaffn/ i Junij Maasnit/ lod den vdualde Konge en vdsørlig Skriffte offentlig paa Tryck vdgaa/ De Lybske deris Vdskriffuelse oc Artickel (for huad Aarsager skyld de haffde begynt denne Fynde) at vederlegge/ hues Inhold kortelig er denne:

Kongens Vds-
skriffuelse
imod de
Lybske

Kong Frederich/ salig oc Hønlofflig Ihukommelse/
 hans Herre Fader/ haffuer ingen Recels sluttit eller for-

R ij

seglis

seglt met Kong Christiern/ Men de Lybske deris Høffuiksmend oc Besselhaffuer haffue beseglt det Bress oc Leyde/ som Kong Christiern gaffs / Oc endog hans Herre Sader/ Konning Frederich / haffuer metgiffuit hans Sendebud sin Fuldmact vnder Canselij Indsegle at Norge/ Saa vaar det icke skeet i den Mening / at de det skulde bruge i nogen Handel met Sienden / Men hos Norgis Indbyggere / Sienderne til Affbreck/ Skade oc Forsølgelse. Der til skulde deris Fuldmact forstrecke sig oc Indseglt brugis effter forfallendis Leplighed/ icke andit. Effter som Konning Frederich ocsaa/ den tid hand er besøgt aff hans egne oc deris Sendebud / om Erklaring/ hues de maatte giøre Fred met Kong Christiern / oc spør hannom i Danmark sig til ords eller ey / Haffuer hand det vdslogit / oc sende Juncker Villichen Steding oc Peder Skram til dennom/ oc dennom icke allene saadant / men oc all anden Samtale met Sienden forbødte/ Der hos befaendis/ aff yderste Mact Sienden at efftersette / forfølge oc Affbreck giøre/ Igentallendis deris Fuldmact/ at de icke i den maade hendes skulde bruge/ som hun sig icke til forstreckte. Huor offuer Høffuiksmendene oc de Lybske aff egit Forset haffue opret oc forseglt en Fordrag met Konning Christiern / Der offuer de hannom til Rixbenhaffn haffue spør/ oc selff paa det sidste beklagit / at haffue handlit imod hans Leyde. Saa at Konning Frederich met rette ey kand besyldis/ icke at haffue huldte Recels, Bress oc Segel / som hand icke met dennom haffde opret eller beseglt.

1.

2.

Effter som Adelen i Skjæstedommene tilleggis / at de haffue staaet effter deris Byes Skade oc Forderffue / Oc at Kong Frederich / den tid hand for Kong Christierns skyld vaar bestedd i Liffs Nød oc Fare/ haffuer besøgt dennom om Hielp / Imod sigis/ saa icke at vere / Men tuere
imod

imod er at beuise / at de Lybske Anno 1522. der de førde
Krij met Konning Christiern/ haffue de først besøgt Her-
tug Frederich oc Førstedommene / om Hielp oc Forbund-
nis imod Kong Christiern/ Icke hand dennom.

1535.

At de i Krijen oc for Rixbenhaffns første Beleyring
haffue huldit nogle Skib i Søen/ Det vaar billigt oc ret/
effter deris Tilsagn oc oprettede Recels, Dog den tid
Sienden lod sig nogit see oc formercke i Søen/ ere de vnd-
uigte/ bortseylede/ oc holt icke deris Tro.

3.

At Tolden i Lante Holsten skal vere dennom opset/
huor de ere Priuilegerit, findis icke / Men vdi det Førstes-
domme Glesuig / huor de icke ere Priuilegerit, Paa det at
Landene maatte dis bedre komme aff den Gield / som de
ere komne i/ formedelst den Lybske Fynde oc Opror. Der
til haffde mand oc ræt / at legge den Told til Gottorp/
Thi det Førstedomme er icke Læn aff Danmark/ som Kon-
gerne haffue at raade offuer / Hues de haffde nogen Pri-
uilegier der imod/ kunde de dennom fremlegge/ saa bleffue
de icke der imod besuere.

4.

Anlangendis det Forbund oc Recels, imod de Hol-
lender opret / berpris vdi samme Tryck/ huorledis det
vaar kommit til en Recelsis Vdkastning oc Optegnelse/
som icke bleff fuldendt. Saaledis kaartelig/ At den tid de
Lybske besøgte hans Herre Fader om Opretning/ for hues
Skade de haffue lidt/ formedelst den Hielp/ som de gjorde
Kong Frederich oc Konning Christiern i Norge/ Oc alle-
niste saae icke den hen oc practicerede, at Øresund kunde
bliffue de Hollender formeent / oc all Handel paa Østers-
søen betagen / oc dennom tiluendt / saa de allene kunde
bliffue Rige. Suaris der paa : At endog en Fortegnelse
aff en Recels paa Papis bleff giort / oc Concept vijs vn-
der Cancellij Segel aff Sendebudene ad referendum bleff

5.

antagit / Met den Bessced / At de til næstkomendis S.
 Hans Dag igen skulde møde til Rigsbenhaffn / oc andre
 Wendiske Stæder / som de der til kunde bringe oc formaa /
 oc da met it samlit Betencke der paa gikre it endeligt Be-
 slut / til huiusken tid de ville fremsende it deris Sendebud /
 Men vdi det ringiste icke talede om samme optegnede Hans
 del oc Concept. Da lod Kong Frederich hans begynte oc
 icke fuldendte Handel der ved beroe / Effter hand tenckte /
 det maa ske / icke vaar Stæderne beleyligt den Handel at
 fulddrage. Men den tid Kongen strax der effter er forrenst
 til Forstedommit / oc er falden i den Siugdom / huor aff
 hand siden døde / Da haffde vel de Lybske sendt bid til
 hans Mait : Anlangendis / at den Handel maatte fuld-
 dragis / som begynt vaar / Men effterdi Rigens Raado
 Beuilling oc Forsegling skulde hos vere samme Recels,
 som Vdkastningen oc formelder / huiusken icke vaare tilstede.
 Da bleff den Sag forulijst til hans Mait : oc Rigens
 Raad komme sammen. Dis wanseet / vnderstode den-
 nom de Lybske fiendlig Handel imod de Hollender i Egen /
 oc forbrede Hielp hos Konningen / effter den wfuldendte
 Fortegnelse. Huorfor hans Mait : aluorlige lod forbiude
 den nom / sig saadant paa hans Mait : Strømme lenger
 at skulle faaretage / Anseendis / at mand icke vilde lide det /
 effter at den Handel icke vaar fulddragen / oc hans Mait :
 Kiende sig den nom ingen Hielp plicetig / Serdelis oc effter
 di det Concept lydde / (om det skijnt haffde bleffuit fuld-
 endt) At saadan Fiendlig Handel met Kongens Villie
 oc Raad skulde faaretagis / huor paa det manglede. Men
 at den vdualde Konning / som effter hans Herre Fader er
 kommen til Rigt / sig met de Lybske imod de Hollender haff-
 uer forbundit / skal icke findis / Thi hans Mait : haffde icke
 betenckende / sig at indlade met de Lybske imod de Hollen-
 der /

der/ Kønserens Underfaatte / oc legge sig oc hans wnyndige Brødre Kønseren paa Hals/ Men vaar besindit mere at begiffue sig i Fordrag met Kønseren / etc. Dog vaar saadant Fordrag icke imod de Lybske / Thi hues Sager/ som Kønseren oc dennom imellom vaar / for den erlidne Skade skøld/ vaar stillit paa venlig Forhandling/ dennom i saa maade mere til Gaffn end Skade.

1535.

At dennom aff Kongen det ene Rige effter det andie skal vere formeent oc forbødit / er icke at beuise / Megit mindre / at hand met Suerige imod dennom haffuer opret Forbund/ Før end de formedelst denne Krig oc Oprør oc i andre maade haffue foraarsagit hannom.

6.

Haffue de dennom for Rente oc Indkomst / Hospital eller Kircker tilhører / som dennom forholdis for / oc ellers i andre maade at beklage/ Da skulde de det met Rættten haffue saaretagit / oc skulde der til bleffuit forhulpne/ Men det er icke skeet. Eller er der met meent andre Bress oc Receller, som hans Mait: haffuer vdgiffuit / skulle de oprietige bliffue huldne.

7.

At de met wnyttige Ord i Lante Holsten bliffue affuijste/ naar de kræffue deris Gield/ til met Fængslis/ er icke at beuise / Men mere / at de vdi deris By / Huser oc Herberger Kongens oc Førstedommens Fiender / huilcke om Natte tide gipre Vdsald/ pløndre fattige Folk/ oc dennom fangne bort føre.

8.

Sidste Punct / er om Religionen, oc de Geistlige vdi Danmark oc deris Leffnit / Huorfor (som vdi en fremmit Sag / huor met de intet haffue at skaffe eller reformere) hand veed intet at suare dennom / Men der vdi opteckis alt deris Forset met den Krij i Danmark/ som de met Religionen ville bemantele oc besimpke/ etc.

9.

De det

De det skede / at den tid Kong Christian haffde nu
 faaledis nogen tidlang liggit for Riebenhaffn vdi den Be-
 leyning/ drog hand til Skaane/ At besee oc forfare/ huor-
 ledis tilgick met den Bestolding for Malmø oc Landskro-
 ne/ Saa oc/ at lade sig hylde. Oc der hand kom til Lund/
 fore oc hyldede de hannom allesammen / paa Enbershøj/
 vnder gaaben Himmel / baade Adel/ Ridderstaff oc Riebs-
 stæds Mænd/ Vndertagendis de Stæder/ som Fienderne
 inde haffde. Den 18. Augusti, Aar 1535.

Samme tid haffde hand alle de Suenfke Hoffuijs-
 mend til Gæst paa Biscopsgaarden / Disligiste haffde det
 Skaanske Raad Kongen til Gæst i Graabrødre / samt de
 Suenfke.

Kongen fores
 reyser at Suen-
 fke om pens-
 ninge.

Strax som hans Naade haffde der bestillit alle sine
 Erinde / oc ingen viste andit / end hand da vilde fare til
 Leyren igen for Riebenhaffn / Tog hand Melchior Kan-
 how til sig / oc Fem eller Sex Hoffindere / oc en aff de
 Suenfke Herremænd/ oc actede sig da ind vdi Suerige til
 Kong Gøfste til Stockholm. Ingen aff Raadit viste der
 aff / før hand aldelis vaar rede / Da gick Raadit til han-
 nom / høvelige formanede hannom / hand skulde bliffue
 hiemme / icke fare den Reyse/ oc der met sette baade Rigt
 oc sig i stor Fare / Men hand vilde dennom icke atlyde/
 Soer strax hastelig aff sted. De Suenfke Hoffuismænd
 lode en Postridere Nat oc Dag fare i Veyen for hannom/
 at giffue Kong Gøfste dette tilkiende. Men der Kong
 Christian kom frem til Stockholm/ som vaar Dagen eff-
 ter vor Frue Natiuitatis, kunde hand vel formercke aff alle
 Kong Gøfsts Ord / Tale oc Handel / at det vaar gode
 Raad / som det Skaanske Raad haffde giffuit hannom i
 Lund / oc haffde hand da giffuit store Penninge til / at
 hand haffde bleffuit hiemme. Thi store Herrer icke gierne
 kunde

kunde forligis/ eller deris Erb sammen dragis/ som Cor
mineus oc Skriffuer / Huorfor det icke er gaat/ at de mps
dis sammen/ Men heller ved Sendebud deris Brinde vdi
rette. Jarligt er oc/ at en Første vden Lynde giffuer sig
vdi en fremmit Geualt oc Mact / oc allehaande Mistane
cker saadane høye Personer lettelig kand indfalde/ Serdes
lis Naboe / at den ene icke glerne seer den andens Opueye
oc Lycke. Men Kong Gøste betenckte / effterdi hand vaar
kommen til hannom paa Tro oc Loffue / vaar besuogrit
oc vdi Forbund met hannom / Da vilde det giffue han
nom stor Effertale / om hand forgrebe sig paa hannom.
Dronning Karine sagde til hannom / om Morgen / før
hand tog sin Affskeed fra hende: Broder du maat tacke
Gud Almectigste / du haffuer hafft en god Stierne paa
Himmelen / Thi det er icke lenge siden / der vaare andre
Anslag effuer dig.

De da vaar Kongens Verff til Suerig / Først/ at
betacke hans Mait: som hans gode Suoger / Broder oc
Nabo/ for den Hielp/ som hand haffde beuiist i denne Kris.

Dernæst / at hans Mait: vilde lade Kongen aff
Suerige vider Keyser Carls Forset / til at hielp Pfalz
gressue Frederich til disse Try Niger / effter som der om
almindelig Ord oc Rycte gick vdi Tydsland / oc nogle
hans gode Venner oc Foruandte haffde hannom før
trolige der om atuarit. De at vnderuise Kong Gøste/
at lige saadan Tiltale kunde Pfalzgressuen oc Konning
Christierns Børn haffue til Suerige. Huorfor høye
lig vaar fornøden / at disse tuende Niger forbunde den
nom strengeligere oc høye / end de haffde verit nogen tid
tilforn/Enten i Kong Frederichs/hans Herre Faders tid/
eller siden. Huilckit stede i saa maade / At de forstreffue
denom / den ene at komme den anden til Hielp/ icke

Naad for
handlitz bleff
til Stock
holm.

alleniste met 800. eller 1000. Mend/effter sidste Forbund/
Men aff all Forinuc/ om behoff giordis. Oc bleff indføre
i samme Beuilling oc Fortegnelse/ at begge deris Raad
skulde snarlige komme sammen/ oc huad disse Try Rigers
Welfærd kunde tiltiene/ skulde de viderre besinde/ betracte
oc til eens om vorde. Huilcken Handel siden til Kiebens
haffn/ Aar 1536. S. Andreæ Apostoli Dag/ ved Hære
Lauritz Sigesøn Marsk/ Gøstloff Olsen til Torpe/ Chris
toffer Andersen paa Skielderød/ met Kong: Mait: oc
met Danmarcks Raad/ er faaretagen/ som samme For
drag ydermere indeholder/ huilcken siden er indført.

Samme tid beuillgede den vdualde Kong/ Kong
Gøste alt hans Arffuegods iaen/ liggendis i Halland/
som vaar annamit vnder Kronen/ oc der vnder haffde
verit i nogle Aar/ siden Kong Christiern den Anden hans
tid. Sammeledis samtyckte hand Kong Gøste/ at huilcke
aff de Sueniske/ som vaare berettit til nogit Gods her i
Danmarck/ de skulde det igen bekomme. Hand vilde lade
en serdelis Dag beramme/ oc tilforordne gode Mend/
som der paa skulde kiende/ Huilckit i lige maade tilforn
vaar samtyckt aff Herr Truid Grepersen/ Herr Niels
Lunge/ oc Axel Jul Secreter, Anno 1534. om Kyndels
missen/ der de vaare til Stockholm.

Item/ om en Summa Penninge/ som Kong Gøste
vilde vndfette hannom met til hans Krigesfolck/ huilckit oc
skede/ Oc haffte Kong Gøste tilforn forstrackt hannom
met en Summa Penninge/ huilcken met forneffnde Guld/
Sølf oc Penninge/ som hand nu atter bekom oc skulde
haffue/ beløb sig tilhobe 31097. Daler/ Hoffuitstolen.
Oc bleff Barbiere oc Vigen vdi Norge set til Vnder
pant for forneffnde Penninge. Disligiste/ som sigis/
Raadsfærde hand sig met Konning Gøste/ om Visperne at
affiette

affsette oc affstafte / lige som det i Suerige aff Konning 1535.
Gøste vaar skeet.

Midler tid / men Rippenhaffn vaar nu saa belaget/
da haaffde Fru Maria, Keyserens Søster/ it hendis Sen-
debud / ved Naffn Leonhart Juncke / der indsendte met in- Leonhart
Juncke.
struktion, Eredenze/ Suldmact oc Skriffter / som endnu
ere tilstæde/ Huilken der fortrøstede Borgerne/at de skul-
de holde Byen/ Fordi at Keyseren vilde lade dennom vnde
sette met it merckeligt Antall Krigsfolck / oc en Skibs-
flaade / som skulde vdrustis i Holland / huilken Pfsal-
greffue Frederich skulde Personlig metfølge / som haaffde
Kong Christierns Daatter. Ydermere tilfagde forneffnde
Sendebud Krigsfolckit deris Besolding / huad dennom
Restede der aff / det skulde hun i Næderlandene paa det
Burgundiske Hoffis vegne betale. Men der Byen sende
nogle deris Meiborgere der hen / om samme Betalning/
finge de en saare ringe ting. De vdi saa maade begynte
Fru Maria nu i Pfsalgreffuens Naffn / som skulde bruge
Keyserens Hielp oc Mact / at begunstige hans Sag / oc
at practicere paa Danmark / at hun kunde bringe Dan-
mark vnder Keyserens Vold / oc vdi saa maade at regere
for Østersøen oc Vestersøen.

Vdi dette Aar / den 23. Septembris, falledes Gud
Allmæctigste Kong Gøstis Gemahl / Fru Catharinam, Fru Cathari-
na/ Kong Gø-
stis Dronning-
døder.
Kong Ericks den 14. hans Moder / Hertug Wogens aff
Saxen/ Engern/ Westphalen/ hans Daatter / Søster til
Dronning Dorothea, ved 8. eller 14. Dage efter forbe-
melte Hertug Christian haaffde verit der oppe i Suerige.
Om hendis Dødd giick atskillig Snæck. Kong Gøste til-
skreff hans Suoger / vdualde Kong Christian / oc yndes-
lige beklagede hendis Dødd / Begierendis / at hand frem-
delis vilde vere oc bliffue hans gode Broder oc Suoger/
S ij sem

som tilførn / Saa beggis deris Venstschaff maatte bliffue
wrent oc watskild.

For Malmø vdi den Beleyring tildrog sig / at en
Jennicke Knechte gjorde Allarm en steds vnder Voldene en
Dag / oc vdi det samme / anfald nogle andre Knechte nogle
Skuder vnder Murene for Malmø. Vdi samme Tus
mult aabnede en aff Borgerne Porten / oc slo Laasen fra.
Haffde da Knechtene trengd frem eller vist der aff / da haff
de de lettelige indkommit. Derfor bleffue siden Sex Bor
gere rættede / Men de kunde icke faa at vide den Kets
skyldige.

Ved S. Mortens Dags tid / i dette Aar / vdsende
de Lybske / Rostocker oc Bismarcke nogle Skib / som vaare
38. tilhobe / som skulde vndsette Kjøbenhaffn met Fodsk
Fetalie oc Munition. Deris Admiral Skib hed Pellicar
nen / samt nogle andre store Orloffs Skib / oc vaare der
hos nogle andre smaa Skib / ginge icke dybt. De store
Skib bleffue liggendis vnder Dragør / Men de smaa
Skib sende de frem met Fetalie / Oc haffde de Befalning
paa / at holde dennom det tættiste de kunde vnder Salt
holms Grund. Herr Peder Skram / Admiralen / der
hand det fornam / som laa i Veyen for dennom / lod hand
tage Espinger oc Skibs Baade / oc førde der Hager oc
Basser paa / oc formeente dennom den Indførsel paa den
Dag. Men hand bleff skut met en dobbelt Hage samme
tid igennem hans Been / oc førdis i Kongens Leyr / oc
bleff der forbunden. De Vendske Stæders Hielp løb
der offuer tilbage igen / oc sette vnder Dragør hos de an
dre. Anden Dagen effter / der de hørde at Admiralen
vaar skut / forsøgte de atter deris Lycke / at vndsette Kjøbens
haffn. Da løb Johan Preen imod dennom met de store
Skib / oc kom staaendis paa Grunden / saa at mand haffde
noct

De Lybske
profiandere
Kjøbenhaffn.

noct at affhielpe hannom. Der offuer flet Kiøbenhaffn
 Vndsetning/ De stod den vdualde Konge selff hos/ oc saae
 der paa / beklagede sig hønelige / oc meente / at haffde
 Herr Peder Skram verit der hos / da haffde den Forscelse
 icke skeet. Johan Preen vaar dog en duelig slittig tro
 Mand for Rigit / ihuor denne Forscelse kom / oc haffde
 hand Pension oc Raads Bestilling her aff Rigit lang tid.
 For denne Vndsetning skyld / holt Kiøbenhaffn sig lenger
 fra Martini oc til S. Oluffs Dag der effter. De siden
 denne Skade skede/ sette den vdualde Konge Mickel Bro-
 rkenhus / Hoffuiskmand paa den Bryggiske Erauel / til
 Admiral offuer Flaaden / indtil Herr Peder Skram kom
 til pass igen/ huilckit skede om Julen effter / Oc da traadde
 Herr Peder Skram atter i sin Admirals Bestilling / oc
 Flaaden bleff indlagt i Landskrone Haffn / Vndertagen
 dis nogle Vdliggere vdi Søen / som vaare / Peter von
 Alckmar/ it Skib saa kallit/ det kom ind for Nysted/ Jør-
 gen von der Visk kom ind vnder Loland / Carl Skytte
 kom i Belt/ oc Glybøert/ huilcke bleffue der indfrusne.

Landskrone
 opgiffuelt.
 Landskrone By haffde stackit tilforn giffuit sig/ som
 vaar belagt aff Herr Holger Vlstand oc Herr Mogens
 Gyldestiern. Huilcken Opgiffuelse skede S. Dionysij
 Dag tilforn. Oc vaar denne Byes Haffn den vdualde
 Konge fast nyttig / for allehaande Beleylighed skyld / Oc
 at Flaaden der kunde ligge foruarit. Hues Skyt / som
 vaar paa Flaaden / aff de største Stycker / det bleff nu
 siden strax ført til Helsingør / Oc der met besked Herr
 Johan Rangkow Kraagens Slaat/ som Henriek Brandts
 hun inde haffde / indtil hand det opgaff / huilckit Slaat
 Herr Johan Rangkow siden bleff forlent met.

Kong Christiern den Anden / haffde giffuit Ercke-
 bispen til Bremen / Christoffer/ Hertug til Brunswig oc

Luneborg/ Promils Bress oe Tillsagn / at hand igen skulde forhielpen hannom ind vdi Rigit/paa det Stiet oc Biscops domme Koscilde. Oc derfor haaffde Erkebispem / siden Kong Christiern bleff fengslit / giort megen Bekaaftning / at hand samme Stiet kunde bekomme vdi Henderne / Huilket dog Danmarckis Rigits Raad / oc Hertug Christian / effter den tid / som hand vaar vduald til Konge / haaffde forhindrit / effterdi de meente / at det icke skulde vere Rigit til beste / men imod Rigits Statuter oc Friheder. Saa opuaetis aff disse Aarsager stor Wenighed imellom den vdualde Konge oc Erkebispem / Oc halp oc spordres de Erkebispem Kong Christierns Parthj oc Anhang effter hans yderste Formue. Oc effterdi saadan Wuillie / for Fjendskabsdommens oc Erkebispdommens Naboskaff skuld / kunde komme / saa vel den ene sem den anden / til større Vilseløffighed oc Skade / Derfor lagde Hertug Henrick aff Brunswig oc Luneborg / Erkebispens Frende / sig der imellom / saa at de stickete deris Sendebud til Bortehude / huor de altingist venlig oc vel bleffue forliget / Onsdagen effter Conuersionis Pauli, paa effterskreffne Article:

Den vdualde
Kong oc Er-
kebispem aff
Bremen for-
ligis.

Alt Wuensskaff skal vere dgt / den ene meene oc forholde sig trolige imod den anden / effter det hellige Romerske Rigits Ordning oc Landfred.

Undersaattene paa baade Sider / skulle sellig oc fryrense / handle oc vandle / vdi huer andens Land / oc ingen tage den andens Undersaatts vdi Beskyttelse eller Forsuar / vden den andens Wille oc Villie / vdi huad Sager det verelands.

Hvad den Tiltale er belangendis om Koscilde Stiet / oc hies Skade der offuer forarsagit er / skal bliffue indstillet til Hertug Henricks oc Landgreffue Philips aff Hessen deris Dom / naar den vdualde Konge haaffuer Ripben
haaffn

haffn oc Malmø erøffrit / Huad da bliffuer affsagt / skulde 1536.
de baade lade dennom nøye met oc præktere.

Der imod skal Erkebispfen ingen vdi hans Land
Huse eller Lye / som søge nogen Vnderfleuff / imod den
vdualde Kong eller Danmarks Rige / Men om hand
kunde forfare / at der nogen vaar / som saadant sig faares
tog / skal hand dennom anholde / oc intet Krigsfoldige
nom hans Land tilstede / paa den vdualde Kongis Jærstø
domme eller Danmarks Rige.

Hues nogen vilde nødige eller forgribe sig / enten
imod Erkebispfen eller hans Vndersaatte / derfor at hand
haffde ladit anholde Jørgen Bullenuæffuer / skal den vdu
ualde Konge vere plictig til / Erkebispfen met Raad oc
Gierning icke at forlade / Men hannom til Hielp komme /
Den Rommriske Keyserlige Mait : oc Religionens Sager
vndertagit / etc.

Midler tid / men Kiøbenhaffn vaar belejrit / da lod
Keyser Carl om Paaske tid der effter / Anno 1536. Do
minica Lætare, forsende hans merckelige Sendebud til
Churførsten aff Saren oc Landgreffuen aff Hessen / som
vaare / Johan Greffue til Montfoer / Vilhelm Herre til
Kenneberg / oc Gortskald Erick / Huilcke Sendebud gaffue
tilkiende / huorledis Keyseren vaar tilfunds / at forhielp
Pfalckgraff Frederich til Danmarks Rige / som hand
haffde Arffue Rættighed til / paa Kong Christierns Daat
ters vegne. Huilcke oc gaffue tilkiende / at Hertug Chri
stian imod Gud oc all Ræt vilde trengte sig ind i Rigt / oc
haffde begynt denne besuerlige Krig / huor mee Stæder
nis Handel oc Vandel er nedlagt. Haffde hand ræt / da
skulde hand lade sig nøye met Rættten / oc lade Sagen kom
me til Forhør. Oc vaar Keyseren begierendis / at de in
gen Hielp eller Bistand skulde giøre forbemelte Hertug
Christian

Johan Greffue
oc til Mont
foer. Vilhelm
Herre til Ken
neberg / oc
Gortskald Er
rick forsendis
aff Keyseren
til Churfør
sten aff Saren
oc Landgreff
uen aff Hessen.

Christian / Men fordre deris Følt tilbage / om de hæffde
der nogit hos hannom. Men Churførsten aff Særen oc
Landgreffuen aff Hessen skreffue tilbage / At Kæseren
vaar icke ret berettit om denne Sag / Pfalzgreffuen Fers
derich kunde ingen Rættighed hæffue til Rigit / Thi Dans
marck vaar icke frijt val Rige. Vden huad hans Gemahls
Brudskat kunde vere anrørendis / den formodede de / den
vdualde Konge skulde findis villig til / at lade hende bekomme
me saadan / som i Førstelige Hus i Tydsckland er vanlig.
De hues Pfalzgreffuen den Sag vilde indbenilge paa
dennom / vilde de den til beste forhandle. De lode ogsaa
Kæseren klarlige forstaa oc vide / huoriedis den vdualde
Konge icke vaar første Begyndelse eller Aarsag til denne
Krig / Men de Tydscke / Greffuen oc Jørgen Bullenueff
uer / som indfalt i Lante Holsten / De at hand vdaaff me
nige Stæder i Danmark vaar kænft oc vdualdt til deris
Herre oc Konge. Til met / da hæffde hans Herre Fader /
Konning Frederich / verit Kong for hannom / Saa at
om det vaare icke Arffue Rige / da vaare hand nærmere end
nogen anden / Men nu er det icke frijt kaare oc val Rige.
Kong Christiern den første aff en Greffue aff Oldenborg /
er vdualdt til en Konge i Danmark / Kong Hans / som
vaar Eldst / bleff faaredragen Kong Frederich / Kong
Christiern / Kong Hansis Søn / Pfalzgreffuindens Fa
der / der hand bleff valdt / forskreff hand Indbyggernes
nogle Priuilegier, oc beplicatede sig / om hand dennom icke
holt / da maatte de hannom igen vdsætte. Huor offuer
Kong Frederich er siden kaarit. Saa vaar oc Churfør
stinden aff Brandenburg / Kong Christiern den Anden
hans Gemahl nærmere / om det vaare icke Arffue Rige /
at Quindfolck skulde komme der til / end Pfalzgreffuinden.
Begierendis / at Kæseren / som en Christen Offrighed /
icke

icke vilde lade sig forføre paa den gode oc fremme Herre/
 imod Kætte / De viste/ at den vdualde Konge vaar Keyse-
 ren tilneyet i alle maade/ Oc om de maatte sige Sandhed/
 da vaar hand kommen i den besuerlige Krig met de Lybske
 for Keyserens skyld / Fordi at de Lybske oc Stædernis
 Had paa Danmark / er først kommen der aff / at Rigit
 er forbundit met det Burgundiske Hus / at de Hollender
 skulde haffue frij Sejlsz igennem Sundit / huilckit for-
 tryd de Lybske oc Wendiske Stæder / Oc derfor haffde de
 Lybske anret dette Oprør i Rigit / oc først anfaldit Første-
 dommit / oc opuaet hannom til ræfserdig Nøduerie. De
 kunde icke heller forlade hannom / fordi dennom vaar no-
 gen Forbund imellom. Saa kunde de icke heller raade
 hannom/ at forloffue hans Krigsfolck / all den stund hans
 Siende Gressue Christoffer endnu laa i Rippenhaffn / oc
 haffde sit Krigsfolck hos sig / Det vaar at binde den ene
 mere end den anden. Til met skal Keyseren / først den
 Kriegen begyntis/ haffue forloffuit hannom/at maatte lade
 antage Krigsfolck hos dennom / som aff hans Keyserlige
 Maits : Skriffueller er at forfare. Met vjdere Om-
 stend oc Enghed / som de skrifftelige gaffue Keyseren til-
 kiende/ etc.

Til Lybke / effter Bisp Henrick Bucholts død/ bleff
 Doctor Ditleff Reuentloff/ Prouist til Keynebeck / Kon-
 gens Cansler/ Biscop til Lybeck/ oc leffuede icke it Aar.

Doctor Ditleff
 Reuentloff/
 Bisp til Lybke.

Vdi midler tid/ men Rippenhaffn vaar belagt/ lode
 de i Rippstæderne atskillige Skandskriffter oc Viser vds-
 gaa / huor met de Adelen her i Rigit forvlempede / lige
 som de haffde brut deris Tro / saa vel imod Kong Chris-
 tiern den vnduigte / som imod Gressuen / huilcken de
 atter paa hans vegne haffde forit / Oc megit graaffuelige
 dennom der vdi paa deris Tre / Lempe oc gode Rycte an-
 grebe.

grebe. Derfor lod den menige Adel en offentlig Trydsk
Skrift paa Tryck vdgaa/som aff Danske vdsat/saa lyden
oc formelder :

Alle oc huer/ hues Condition oc Villkaar de ere/ syns
derlig det Høplofflige Ridderkaff oc Adel vdi Trydskland/
Tilbiude wi Herskaff oc menige Adel i Danmarkis Rige
vor vnderdanige/ venlige/ villige Tieniste. Naadigste/
Naadige/ gunstige Herrer oc gode Venner / Menige
Borgerkaff i Danmark / haffuer icke alleniste nogen
aabenbare Spaatskrift (som vden tvil en Part eder vel
er kommen til Hende) offuer off ladit publicere oc trycke/
Men oc saa nogle Skandviser om off dictit oc siunger/ Der
vdi de off megit wforfemmit graaffuelige / vden all skyld/
paa vort gode Raffen/ Tre oc Lempe besmittit oc forwlem-
pit haffue.

Effterdi de vdi samme deris Spaatskrift / aldelis
ingen vndertagen/ off alle effter vort gode Raffen oc Ryete
tracte/ oc sig saare beslitte/ off det at berøffue / Saa kunde
wi icke effterlade / at giffue vort wskyldige Gensuar oc
Sagens Enplighed/ huorledis sig det haffuer tildragit/ oc
endnu sidder sammen/ der imod tilkiende.

Først ere wi gierne begierendis / at om nogen känd
were iblant off / som haffuer huldit oc beuist sig imod Gud
oc hans Offrigbed anderledis end hannom burde / som
haade her oc andensteds sig lættelig känd tildrage / at de
maatte Raffngiffuis / icke den Wskyldige met den Skyld-
dige forwlempis. Dog alligeuel haffde icke fornessnde
Borgerkaff burde / off alle samtlig / oc de / som met saa
dane Sager ingenlunde haffue at giøre eller skaffe / saas
ledis at forwlempo oc besmitte/ Men haffde verit dennom
mere lofflige / at de / som i midler tid off Rogens Raad oc
det ganscke Rige vaare vndergiffne/oc met deris Liffactige
Een

Eed forbundne/ haffde betractit deris gode Naffn oc Tre/
dennom selff forskaamt/ oc ick bleffuit imod oss Meenedis
ge/ Trolose oc Afffeldige/ etc. Paa det huer maa fore
fare vor Vstyld / oc vide/ huorledis Sagen sig begiffuit
haffuer / Saa ville wi gipre der paa denne effterspølgendis
vort kaarte sandrue Beretning.

1536.

Den tid Kong Frederich / salig oc Hønlofflig Jhu
kommelse/ bleff kaldit aff denne Verden / haffuer Kigens
Raad/ baade Geistlige oc Verdslige/ effter gammel Skick
oc Brug/ forsamlet sig/ en anden Konge at vduelle/ Men
effterdi de kunde ick samme tid der om foreenis/ synderlig
for Kong Frederichs effterladne Børns skyld / Thi Ercke
bispen oc Bisperne haffuer ick villit / for Euangelij skyld/
anneme Kong Frederichs eldste Søn / som er nu vor
Naadigste regierendis Herre/ Men vilde haffue en anden
Konge effter deris egen Villie. Hvilckit vaar det Verds
slige Raad oc Adel saare imod. Der effter haffue de sam
me Vduelelse / oss til stor Skade oc Forderff/ paa it Aars
tid opset oc prorogerit. Vdi midler tid wi oss forligte oc
forbunde/ at dis midler tid det ganiste Rige/ alle Stæder/
Byer / Slaat / Indbyagere/ Adel/ Borgere oc Menige
hed/ skulde bliffue fredsommelige oc enige met huer andre/
indtil saa lenge / at Kigens Raad kunde sig forlige / oc en
Konge vduelle. Der ossuer haffue de fornemste Stæder
oc Byer/ synderlig Kiebenhaffn oc Walmø / met deris
Liffactige Eed / hyltit oc forit Rigt oc Kigens Raad / at
bliffue hos dennom/ som tro Wend/oc ingen anden Herre
at anneme. Haffde ossaa visselige forladit oss der til / at
de skulde haffue hyltit samme deris Eed oc Forplichtelse.
En liden tid der effter / som der Verdslige Kigis Raad/
oc en stor Part aff den Judske Adel / paa en almindelig
Herredag vaar forsamlet/ oc besluttete/ at vduelle denne/

L ij

nu re

nu regierendis/ vor Naadigste Konge/ haffue wi saadane
met vort egit Budskaff oc Eredensbress/ tilskreffuit dens
nom i Malmø / Begierendis/ de vilde i midler tid holde
den nom rolige / fredsommelige oc hørsomme / oc bliffue
ved Guds salige Ord. Der paa de off igen haffue tilskreff
uit / vnder deris Stads Secret / at de vilde bliffue ved
Herr Mogens Øse / Erick Ericksen Riddere / oc deris
Anhang/ etc.

Men saadant wanseet / effter at wi de Landsknechte/
som en tidlang i forneffnde Stad paa Rigens vegne vaare
beliggendis/ i Lante Holsten haffde forskickte/ Tænkte de/
nu ingen Fare at vere forhaande / oc god Leplighed / at
driffue deris Moduillighed/ effter deris egen Øyst. Huors
for de skickede Bud effter Slaatsherren / at hand vilde
komme til den nom paa Raadhusit. Som oc saa paa god
Tro oc Loffue er kommen / meenendis/ at de vilde om me
nige Byes oc anden Leplighed talit oc handlit met han
nom. Men der hand kom / haffue de offuerrastit han
nom / til fange tagit / oc giort it stort Oprør / Indtagit
Slaattit / oc det i Grunde nedkast / Der offuer nødt oc
tuinzd forneffnde Slaatsherre / at forpliete sig / at vere
oc bliffue paa deris Side / oc giøre huad Borgerne siuns
tis gaat at vere/ imod deris Ced/ Løffte oc Forpliet.

De haffue siden huldit Staden en tidlang tilluct / at
ingen kunde komme vd/ Men der som nogen Herremand/
intet aff saadan Handel videndis / er kommen til Stas
den/ haffue de den nom ladit indkomme/oc effter deris egen
Willie tagit til fange.

De paa samme tid / som Gressue Christoffer aff
Oldenborg oc de Lybske / met en Hob Landsknechte/ giorde
Indfald i Lante Holsten / oc der nogen tid er bleffuen for
den Marsag skyd / at wi aff samme Ørstedem/ oc de igen
aff off/

aff off/ ingen Trøst/ Hielp eller Undsetning skulde be-
 komme/ Haffue de fornessnde Gressuen/ met hans Kriger
 folck/ (met huilcke de tilforn hemmelig Forstand oc For-
 bund haffte haffue) indført vdi Rigit/ Borgerne oc Mes-
 nigheden opuaect/ oc der met giort it gantske Wehrstelig/
 ynckelig Lande Oprør/ oc Ridderskaff oc Herremend met
 Vold offuerfaldit/ en Part ihuelslagit/ Denom aabens-
 barlig i Forsamlinger høre ladit/ de vilde det Førstelig
 Blod aff Holsten/ det Danske oc Holstiske Adelige Nassn
 vdrydde oc slet til intet giøre. Kunde icke heller vdi Dan-
 markis Rige oc Førstedom Slesuig/ Holsten/ mere Her-
 rer oc Adel lide/ end som en Soel oc Maane. Der imod
 nogle aff deris egne Middell haffue suarit oc erindrit/ At
 der som saadant skede/ kunde komme vden tuil fremmede
 Adel i Rigit/ oc anname deris effterladne Guds. Men
 saadant waectit/ er aff den største Part besluttit/ at mand
 alle Rigenes Feste oc Herremends Slaatte/ Gaarde oc
 Hus skulde indtage/ Graffuer oc Volde jeffne/ oc Plowen
 der offuer lade gaa/ Paa det mand aldrig skulde see/ huor
 saadane Slaat staait oc Herremend boit haffde. Oc der
 vdooffuer met stort Vord/ Blods Vdgydelse/ oc ynckelig
 Handel/ haffue de brendt vore Hus oc Gaarde/ Fruer oc
 Jomfruer icke forskaanit/ En Part fengslit/ deris Klæ-
 der/ Klenodier oc mere berøffuit/ Fra deris Hus oc Gaar-
 de i Skow oc Bræken forjagit/ lige som vmælinde Vester/
 der vdi de en tidlang haffue denom opholdit. En Part i
 Sexder oc Byer gefenglige omfært/ oc met mange wiis-
 børlige Ord forhaanit/ bespaattit/ oc i saa maade met den-
 nom handlit/ som icke paa denne sted bør at beskriffuis.
 Synderlig Fru Anne Holgers/ som vaar en from ærlig
 Fru/ oc haffde verit Tre Dronningers Hoffmesterinde/
 haffue de (imod Vress/ Segel oc Leyde/ som hun aff

Greffuen oc dennom selff haffde) nyckeliae / vden all Ræ
oc Billighed/ moduillig/ aabenbarlig/ lige som wfornum
stige Bester / i Greffuens paaiun / ihueltlagit oc huggit i
Stycker/ huilckit alt er bleffuit wstraffit.

Ligeruijs vaar deris Billie at handle met To ærlige
Jomfruer / som den gamle Fru haffde hos sig / der som
nogle aff Greffuens Herremend icke saadant haffde aff
ueriet. Oc i saa maade met oss Ridderstaff / Herremend/
Frue / Jomfruer oc Børn megit nyckelige handte / mere
end som skeet er i Tydsckland vdi den sidste Bondekrij oc
Dyrør.

De paa det siøste / er en Part aff Ridderstaffuit oc
Adelen velbelige nyde oc tuingde til / om de ellers vilde der
is Liff / Gods / Hustruer oc Børn haffue frelst/ at suere
Greffuen.

Alligeuel off/ som tuingde Mend/ der imod er giff
uit Greffuens Forskriffuelse / at hand vilde icke allene lade
oss bliffue ved den gamle Frihed / Herlighed oc Rættig
hed / Men oc saa beskytte oc Haandhaffue oss imod det
galne / oprørske oc Tyranske Folck / oc oss ved lige oc Ræ
holde / oc forsuare Rigens Slaat oc Hus / met all deris
Tilbehørelse / Ingenlunde forkrencke/ bortgiffue/ forrin
ge eller forandre / Men megit mere det formere oc forbedre.
Saa haffuer hand dog alligeuel / imod all Tilfigels
se / Ere / Tro oc Loffue / slet intet holdit / Thi hand en
Part aff oss skrifftelig Lende haffuer giffuit / at wi skulde
komme fri til hannom fra vore Gaarde / oc vden all Fors
hindring drage tilbage igen/ huilckit hand icke holt / Men
saa tilige wi ere komne til hannom / meenendis / at nyde
vor Lende / Haffuer hand tagit oss til fange / oss faarehol
dit / at wi skulde hylde oc suere hannom / eller hand vilde
lade oss Palschugge.

Der

Der til haffuer Grefuen vdi all den samme Handel
 huercken meent Rigit eller off met Tro / megit mindre
 Herr Christiern / fordum Konge til Danmark / vnder
 huus Nassn hand dog haffde tagit sig for / at vdspre sin
 Sag oc simpke sig met / Men haffuer giffuit de Lybske
 Bress oc Segel / som endnu ere tilstede / At naar hand
 ickun kunde befri Kong Christiern / saa hand kunde saa
 hannom vdi sine Hender / vilde hand offuerantworde han-
 nom vdi Lybske. Oc vdi saa maade effter sin høpste For-
 mue lagt vind der paa / samme Rige effter sin Villie vnder
 sin eller de Lybskis Mact at lade henkomme. Haffuer
 oc saa forskreffuit de Lybske de beste oc besynderlige Slaas
 oc Her / som er Gudland / Helsingborg oc Helsingør / som
 ere de fornemste Strømme oc Fæstninger i Rigit / Tuere
 imod alt det Løffte / Forskriffuelse / Tro oc Løffue / som
 hand tilforn aiffuit haffuer.

Oc haffuer i saa maade vnder Kong Christierns
 Nassn villit hensette Rigit i de Lybske deris Hender / huil-
 cke saa mange Aar der effter haffuer tørstet / oc aldrig
 meent Rigit met Tro til gode.

Disligiste haffuer hand til frij Arff oc Eye hengiffuit
 vor Arffue Gods oc Frihed / til Lands oc Bands / paa en
 Mel Næys nær omkring huer Riigstæd / som det kunde
 vere hos liggende / huilckit offuer mange Hundrit Aar
 haffuer verit Rogens oc vore Forsædris / Alleniste derfor /
 at hand dis høyre oc mere inaatte opuecke oc forbittere
 Borgerckaffuit oc Menigheden imod off / til at skade oc
 forderffue off / som end oc saa i mange maade er sleet / huil-
 ckit wi dog alligeuel i en god Menning tije stille met.

Dis imellom haffuer sig tildragit / at Kongen aff
 Suerig / haffuer aff Suerigis Rige vdgjort oc tilrustit is
 mectigt Anta! Soldt / til Hest oc Fod / oc nedsendt til Dan-
 mark

marck i Skaane/ denne nu regierendis Kong : Malt : vor
Maadigste Herre / til beste / Huilcke ocsaa haffue indtagit
Halmsted / oc belagt andre smaa Flecke oc Byer/ oc vilde
i saa maade fremdelis samme Land Kong : Malt : til gode
hjelpe at offueruinde.

Som nu Gressuen oc hans Anhengere formercke/
Konningens aff Suerig Forset oc Grund/ at hand haffde
sig saadant it Fog veldelig fortagit/ haffuer hand forsam-
lit all Adelen/ som vnder hannom vaar / oc forholdit den-
nom / at de skulde antuorde hannom/ alt hues Penninge/
Klæder/ Smycke / Klenodier/ Lidit oc Stort / saa megit
som huers Frue/ Jomfruer oc deris Børn haffde / eller
hand oc Borgerne vilde strax paa stand see huor de kunde
handle med dennom. Huilcke Adelen hannom haffuer
affslagit oc neetit / oc der hos bedit / at de maatte der mee
forfskaanis / Anseendis / at de vel vaare deris egit Gods
mechtige/ huad deris egen Person vaar anlangendis/ Men
icke met rette offuer deris Fruers eller Jomfruers oc
Børns Smycke. Der hos ocsaa / at alle Folk oc Natio-
ners oprictige Skick oc Seduane saadant met sig spører oc
vduiser / at Fruer oc Jomfruer derfor ere priuilegerit oc
frigiorde / oc at vere wbesuerit paa deris Quindelige Bi-
rat/ Smycke/ oc vdi andre maade.

Dog ligeuel / dette altsammen wanseet/ haffue wi/
om wi ellers met Liff oc Lempe skulde komme fra han-
nom / maatte loffue oc henlegge hannom en merckelig
Summa Penninge.

Men den tid Gressuen oc hans Anhengere fornum-
me / at wi vdi saa maade icke saa slet oc aldelis vilde lade
oss vort Gods oc Klenodier affskatte oc fritage / oc oss al-
delis aff hannom vdsive / oc leffue effter hans Willie/
Som wi off end ocsaa met Ræt oc Willighed haffde vist
at her

at beuise / om hand off ellers haffde vist at beskytte / som hand ocsaa tilforn loffuit oc sig forplieetit haffde. Dog ligeuel / paa det hand kunde beholde oc fuldkomme sin Willie imod off oc vore Gods / der met at kigle sit Mod / haffuer hand vnde oc tilladt sine Anhengere / ja ocsaa giort dennom Hielp / Fordring oc Forlag der til / off at neder Ta / forderffue oc fratage / huad wi haffde / Som ocsaa Bastian von Jessen beuijste / huilken der tog oc greb Erkebispfen aff Lund / som hand reed imellom it Hus oc it andit paa Lunde Gade / førde hannom fangen / oc tog fra hannom / huad hand haffde. Huor vdaß hand sig end ocsaa ydermere berømmede / oc skreff fra sig til Tydskland / at hand haffde fangit en Gul / paa hues slags Gule hand oc hans Staldbroðre vilde endnu tage vare / De samme skulde giffue hannom saa megit igen / som hand i Tydskland haffde opborgit oc vaar bleffuen skyldig / oc hielpe hannom aff hans Gield.

Der hos ocsaa / huor oc naarsomheldst nogen aff vore Lienere oc Suenne haffue redit i Marken / haffue de nedslagit dennom aff Hestene / tagit Hest oc Harnsk fra dennom / oc ladit dennom gaa tilbage fra sig igen.

Saadant er off oc vore Lienere vederfarit. De haffue end ocsaa ladit dennom formercke oc aabenbarlig giffuit tilkiende / at naar dennom fattedis Penninge / vilde de skicke Tre eller Fire / eller flere aff off / hen til Wdlen disse Stæder / for en Summa Penninge / lige som wnmælende Bester / eller andre Vare / iblant Jøderne at Pantsettis / I den Mening / at vore Venner oc Elect maatte oc skulde vel løse off igen.

Der til met / haffuer forskreffne Gressue (som mand aldrig slemmere hørt haffuer) icke alleniste offrit off paa Elacterbencken / Men haffuer ocsaa giffuit alle vore

Gaarde oc Guds Borgere oc Bønder til Priss / Saa at Borgere oc Bønder/ som skulde plage oc ihielsla off/ skulde haffue halff Parten aff alt vort Guds/oc anden halff Parten skulde de føre til hannom.

Saa ynckelige / vden den Allsommectigste Gud der anderledis haffde forordnet / vilde de vdbytte vort Guds/ oc off ihielsla.

Paa det at Gressuen oc hans Anhengere kunde giffue Sagen en Jarffue/ oc dis bedre wformeret met Lempe kunde fuldkomme deris Willie imød off/ haffuer hand skreffuit off til / huorledis det Suencke Krigsfolck er ankommen vdi Staaene / oc derfor begierit/ at wi skulde forsamlte off / oc leyre off i Landskrone / oc haffue vor Sag vel i act. Samme Skriffuelse haffue wi fuldt / oc giort off særdisge / saa wi ocsaa ere tilsammen komne / oc sendt vore Stalddrenge oc Tross for off ind i Landskrone / haffue begierit Herberge oc all Nødsørfft/ huer effter sine Vilkaar/ oc vaare self paa Effterthogit/ vort Natteleye i samme By at holde oc antage. Da er Bastian von Jessen met sine Rytttere oc Tross/ som da haffde liggit i Landskrone/ der fra vddragen / hen til Lund / vnder it Stin / lige som hand haffde off til Willie oc beste Herberge vdrømmit / Haffde dog alligeuel ladit Landsknechte ne bliffue i Byen/ at naar wi komme / de da met Borgernis Wethielp skulde offuerfalde oc plyndre off. Haffuer ocsaa samme tid Bastian von Jessen/ om Midnats tide ladit omblase / oc forsamlit sine Rytttere / oc meente / wi skulde haffue verit dragne i Byen / paa det hand der met kunde komme sine Knechte til Hielp. Haffuer oc aabensbarlig ladit sig høre/ at før end den anden Dags Middag kom / vilde de haffue vundit saadant it Bytte / at mand skulde haffue at sige oc siunge vdaff.

Offen

Es er oc saa paa Veyen seet tro oc sandru Axtars
 sel samme tid / vdaß vore Tienere / som wi hæfde sendt
 for oss i Veyen / At naar wi vaare kemne i Landekrone/
 da vilde de strax om Morgen en jammerlige offerfaldit oc
 ihuellsagit oss / saa at vor Part oc Dytte stulde bliffue / lige
 som de imod vore Troff oc Tienere allerede met Giermin
 gen beuist hæfde.

Her paa / effterdi wi hæfue seet / at mand / foruden
 all Kæt oc Villighed / saa ynckelig vilde komme oss em
 vort Liff / Guds oc Blod / forraade oc henoffre paa Slaet
 terbencken / huilckit wi icke hæfde troit hannom til / hæfue
 wi da anderledis anstillet vor Keyse / oc tagit Veyen ind
 at Gjødinge Herret / Der sammesteds bleffue eens / at
 indtage de Slaet oc Hus / Barbierg / Bahus / Agershus /
 oc der paa forholdit oss / paa det / at wi for saadan Ty
 ranni / Mord / Blodstyrning oc røffuen kunde frij oss /
 Indtil saa lenge / at Gud vilde vnde oss en Konge / som
 vilde oc kunde Haandhæfue oc beskytte oss for saadan Ty
 ranniske Forraderj.

Wi hæfue oc saa strax paa stand tilkiende giffuie
 G'reffuen / huor Tyrannisk / ynckelig / wbarmbiertig oc
 Wehrstelig hand / imod alt Løffte / Tro oc Løffue / imod
 alle Breff oc Segel / hæfde handlit imod oss / at wi oc saa
 saadan Besuering icke taale / lide eller fordrage kunde / vil
 de eller maatte.

Wi end oc saa aff Naturlig Kæt der til ere foraarfas
 gede / at giøre hannom Modstand / Saa hæfue wi icke
 alleniste opsagt hannom Huld oc Troff / Men oc til
 sagt hannom / at vilde vere hans aabenbare affsagde Fiend
 der / effterdi hand saa offte oc mangfoldelig hæfde foraar
 sagit saadant imod oss. Oc tilskreffue hannom oc saale
 dis / at hand torde icke forsee sig anderledis til oss allesam
 men /

men/ end som sine aabenbare affsagde Ziender oc Wuener. Huor paa wi haffue aulangit hos det Suenſke Krigsfolck/ om Hielp oc Biſtand/ huilckit wi ocſaa hos dennom haffue bekommit. Der vdoſſuer haffue wi afflage Greffuens Banner/ oc hannom den ved Axel Gøe tilſkiclit/ oc opreift vor egen Fahne igen/ Hengaffue off til det Suenſke Krigsfolck/ ruckte ſaa frem met dennom/ oc ſegte vore Ziender/ ſom haffde tractit off effter Liſſ/ Tre oc Gods/ huilcke wi haffue fundit til Helsingborg/ oc met Guds Hielp ſlagit oc ødelagt dennom. Saa wi ocſaa viſſe ſelige off forſeer/ at wi det met Tre oc Rætte/ foruden alle Wanrycte/ vel giøre maatte.

Her vdaſſ haffue ſiden vore Miſundere/ beſynderlig det almindelig Børgerskaſt her i Rigit/ tagit Aarſag/ effterdi de haffue fornummit/ at mand vilde giøre ſig dennom nogit vnderdanige igen/ oc glort en offentlig Spaatſkrift/ huor vdi de off paa vort Rycte oc gode Naſſen paa det allerhøyeſte (ſom før er ſagt) haffue forhaanit/ iniuriert oc iblant Folck vdført/ lige ſom wi ſkulde haffue ſkreffuit all vor Forplietſe/ Tre oc Loſſue i Glemmebogen. Endog det vere langt fra. Greffuen haffuer her i Rixbenhaffns Beſtolding/ off den Skaanſke Adel tilſkreffuit/ for Konningens Krigsfolck at tiltale. Wi haffue giffuit hannom der paa til Antſuar/ At wi vel kunde oc vilde lide/ at det fremmede Krigsfolck/ ſom nu laa for Rixbenhaffn/ maatte kiende oc dømmes der om/ Dog met ſaa Skel/ at Greffuen i lige maade ſkulde ſuare off til Rætte/ for ſamme Krigsfolck. Men Greffuen haffuer ſaadant affſlagit/ oc ingen Suar giffuit der paa.

Effterdi da det er off endelig fornøden/ til at rædde oc forſuare vort gode Naſſen oc Rycte/ at wi ſkulle giøre denne vor Vndſkylding/ Oc der imod at giffue tilkiende/ huor

huor ynckelige der vaar handlit met off/ vore Hustru oc
 Børn/ hues lige iblant ærlige oc oprictige Menniske/ i
 nogit Kongerige/ Fjirstedom eller Krig/ aldrig vaar seet
 eller hørt. Saa ville wi derfor haffue alle/ oc huer serdelis
 / effter sin Stat oc Condition, paa det vnderdanigste
 oc venligste ombedit/ at de vilde forbemelte Aarsager off-
 ueruege/ Beshynderlig/ at det almindelige Børgerskaff/
 før i deris Eed oc Forplict er bleffuen off Adelen meenedig
 oc afffeldige/ Fjort off Gressfuen watuarit ind vdi Rigt/
 imod deris Eed/ Ero oc Loffue/ vnder Gressfuens Plict/
 Aff huilcken wi siden/ vden all Tre oc Redelighed betraa-
 eit/ ere røffuede/ spolierede/ methandlede/ oc paa Glacters
 bencken hensfode/ Huor vdoeffuer wi ere nødde oc tvingde/
 at wi maatte opskriffue hannom vor Eed oc Forplictelse/
 paa det wi kunde rædde vort Liff/Gods/ Hustru oc Børn/
 oc all anden Velfærd/ hues wi i Verden haffde: At i
 derfor vdi denne Handel vilde haffue off vndskyldede/ De
 om nogen anderledis vilde berette eder Sagen/ som nu
 skeet er/ det ingenlunde for Sandhed anname/ Thi wi
 ere offuerbødige/ om nogen aff vore Misundere off nogit
 haffue til at tale/ at lide oc vndgielde/ hues Kong: Maie:
 aff Danmark/ vor Naadigste Herre/ der paa kiende vil.
 Der som oc saa nogen kunde haffue nogit imod off at hand-
 le/ vilde besuere sig der vdi/ Daere wi end oc beredde oc
 tilneyede/ for den Høflosslige Tydske Adel/ vdi trende
 Thur oc Fjirstedømme/ at lade off finde/ oc huer serdelis
 til Rætte at suare/ lide oc vndgielde/ huadsomhelst der
 paa kunde kiendis. Der som dette icke endnu maatte tagis
 for fulde/ ville wi da henskiude off til den Høflosslige Adel
 i disse Try Kongeriger/ Franckerige/ Engeland oc Pos-
 ten. Til huilcke aff disse Try vor Vederpart lyfter/ Der
 sammesteds oc i lige maade/ paa deris Fordring oc Til-

ale/ rebelige oc effter Rættē at forklare off. Vi staa her fast paa oc tuile ingenlunde / at jo huer ærlig Mand nock som skal spøre oc fornemme / off forbemelte Handel / vor Wskydighed / huor Wchriselig de paa alle Sider haffue handlet oc omgaait met oss / Forsie off til / at huer ærlig Mand / som wi for haffue begierit / oc endnu ere begierendis / vil haffue oss vndskyldit Dette mod alle oc huer setdelis / effter sin Stand oc Vilkaar / at fortlene / ere wi vnderdanigst/ venlige oc goduillige offuerbedige. Datum vdi Leyren for Rixbenhaffn/ Tisdagen effter Visitationis Mariae, Anno 1536.

Vi det begaff sig / den tid Kong Christian vaar nu faaledis kommen hien fra Euerig / da foer hand tuende Rysker fra Leyren til Lante Holsten / at bestille der alting i Forraad / om der haffde nogit hastelgae paakommit aff Volendiske Ziender. Hand bestickede Dultsch Brucktorp den ene gong / oc Christoffer von Seltē den anden gong/ til Seltēherre offuer alt Krigesfolck i Leyren/ vdi hans Grauerelse / samt tuende aff det Danske Raad / sem vaare/ Herr Owe Lunge oc Johan Friis/ sammesteds at vere tilstede stedze i Leyren / at bestickt Krigesfolckit / huad behoff giordis / oc met altingist at haffue it gaat Opseende. Tre aff Raadit bleffue forordnede / at skulde ligge vdi Kofstilde / som vaare/ Bisp Owe Bilde/ Herr Mogens Ghe oc Erick Krummedige / som Stadholdere / huilcke de anore skulde haffue at besøge oc raade met om all Nødtørfft / oc om nogit merckeligt paakom i hans Grauerelse.

Men anden gong/ som Kongen foer til Lante Holsten/ da lod hand bestille it Thog ind i Tydskland til Friisland. De gic dette saa til / At den tid Gressue Christoffer vaar nu bestoldit i Rixbenhaffn / oc vnderstod sig alligeuel / at bliffue Konge i Danmark / Da sende hand til det Hoff i

Wur

Christoffer
von Seltē
Seltherre.

Owe Lunge
oc Johan Friis
Rigs Raad.

Bisp Owe
Bilde/ Herr
Mogens Ghe
oc Erick
Krummedige/
til Kofstilde
Gubernatores.

Gressuen
scriffuer til
Nederlands
den.

Burgundien sin Skriffuelse med en fortroit Person/oc lod hemmelige forfare/ om det icke skulde staa til at forhandle/ at hand kunde faa til Ecte Kong Christierns Daatter Christinam, som haffde tilforn Hertug Franciscum Pfortiam aff Meyland/ som døde Anno 1535. den 24. Octobris, som nu vaar Encke. Ydermere der hos vaar hand begierendis / at de Burgundiske vilde komme hannom til Vndsetning/ i den Beleyring/ som hand vaar belagt med/ Da vilde hand icke allene tilstede de Hollender en frj Seylak igennom Sundit / Men oc faarella andre Raade oc Middel/ som skulde vere Kaysers Vndersaatte til gaffn oc Beste/ effter deris egen Nøye. De handlede nu icke de Eybske deris Sag / men sin egen. Men Fru Maria lod haant om hannom med det Gifftermaal / Fordi hues Hielp hun vilde giøre/ vaar faaretagen vdi Psalzgressuens Raffen/ oc der paa viste hun Kaysers Villie.

Siden skreffue Borgerne aff Malmø oc Rippbenhaffn til Psalzgressue Frederich / Churførste ved Rhin/ som haffde den anden Kong Christierns Daatter Dorotheam, at hand vilde giøre dennom Vndsetning/ oc løse Kong Christiern aff sit Fængsel. Da forsamlede Psalzgressuen it stort Tall Krigsfolck / oc drog hand i Næderland / Der forsamlede hand mange Skib / oc vilde dragis ind i Danmark / at vndsette Rippbenhaffn. De skulde de hede / at vere hans egen Mact / Men sandelige aff Fru Maria oc Kaysers befordrende skede alt dette.

Da vaare der mange i Holland iblant Herrerne/ som effter Fru Maria / hendis hemmelige Befordring/ gierne vilde hulpet Psalzgressuen frem med sin Sag / De mange vaare der oc iblant / som Kong Christiern vaar icke god / de raadde saa fast tilbage / som de andre raadde frem. Derfor varede det nogit lenge med samme Thog/ inden

Rippbenhaffns
Borgere
skreffue til
psalzgressu-
en.

1536. inden Pfalkgreffuen Frederich det kunde til veye bringe/
Vndertiden fattedis Skibene Getalie / Vndertiden Knees
tene Betalning / Saa at naar det ene vaar tilstede/ fattede
dis det andie.

Menhart von
Ham bestillis
met 10. Jennis
der Knechte til
Naderlands
den.

Den tid den vdualde Konge fornam / at saadane
Thog vaar forhaanden aff Pfalkgreffuen i Næderland/
Sammeledis haaffde Keyserens Søster skreffuit oc sende
Bress ind i Ripbenhaffns By / oc bad dennom holde fast/
hun vilde dennom vndsette lade / Huilcke Bress bleffue op
tagne hos en paa it Kofarts Skib/paa Bryggen ved Hels
singør / (dog om dette Thog vaar kundbar nock tilforn)
Da foer hand i saa maade til Lante Holsten / som tilforn
sagte er / oc lod bestille ved Menhart von Ham / som tog
til sig Johan Groel / en Regiment Knechte paa 10. Jennis
der i Tydsckland/ oc lod dennom giffue sig ind i Ost Grijs
land / at affuende oc forhindre Pfalkgreffuen oc de Burs
gundiske dette Thog ind i Danmark/ Oc de indtog strax
en By/ som kaldis Dam / oc befeste sig der/ oc bleffue der
stille liggendis/ oc gjorde offte der aff Vdsald oc stor Skar
de i Landit/ met Roff oc Plyndring/ Huilcke Anslag skede
derfor / at Kongen aff Danmark vilde forhindre oc aff
uende samme Thog / som galt paa Danmark. Den tid
vaar Keyser Carl dragen vdaff Spanien met en stor
Hær/ at indsette en Morianske Konning/ som haaffde giff
uit sig vnder hannom / hed Mulealles , oc i det Aar skede
den Beleyring for Tunes.

Hertug Carl
aff Gelderen
oc den vdualde
de Kong eens
om dette
Thog.

Den vdualde Konge oc Hertug Carl aff Gelderen
vaare eens om denne Sag/ Thi at vdi den Krij/ som spr
dis Aar 1533. aff samme Hertug Carl / imod Hertug
Ennow aff Ost Grijsland / for Herr Balser aff Essens
skjld / Da suarede de Grønninger / besøgte aff hannom
om Hielp/ At de ingen billig Aarsag haaffde / at bekr
samme

samme Gressue aff Essen / deris Nabo / aff huilcken de In-
gen Wraet haßde lide / huorfaare de forsagede Hertug
Earl baade Knechte oc Penninge. Men den tid Gressuen
aff Essen nu siden bleff forligt met Hertug Earl / induen-
de hand alt det Had oc Awind paa de Grønninger / som
hand tilforn haßde skult oc forborgit / for den Hielp / som
de vdi forige Krig hannom benectede / Huorfor hand til-
stedde oc hemmelige saa igennem Fingre / at Menhart
vom Ham / paa den vdualde Kong Christians vegne / skul-
de indtage Dam / oc det befestte. Huilcke Knechte siden der i
Eggen gjorde stor Skade / met Brandskatning oc Brand /
oc vdløbe saa vjide / at de opbrende de Grønninger deris
Ekib / Met anden stor Skade oc Offuersald / som de gior-
de. Hertug Earl aff Gelderen bleff besøgt aff de Grøn-
ninger / at hand dennom vilde komme til Hielp oc Befri-
som deris rette Herre. Suarede hand / at hues de godvils-
lige sig imod hannom vilde lade befinde / skulde hand icke
vndfalde dennom. Beggis deris Vnderhandlere komme
sammen til Essen. Hertug Earl begierede / at Dam skulde
beseftis / oc hannom maatte tilstedis / at bygge en Fests-
ning vdi Grønningen. Det siuntis dennom i Byen wils-
deligt / huorfor de Grønninger handlede met deris Nabo /
Kysserens Enster / Fru Maria, at hun skulde beseftte den-
nom / de vilde giffue sig vnder Kysseren oc det Hoff aff
Burgundien. Huilcken Enlighed hun begierlig antog / oc
sende saa Herr Gieffuert Skend / Friherre aff Teuten-
borg / Gubernator vdi Vest Friesland / til Grønningen /
met icke Antall Gold / huilcken tog Sed aff Byen / paa Kys-
serens vegne / som hans Vndersaatte / Oc kom til Grøn-
ningen den 8. Iuni, Aar 1536.

Grønninger
Land piffuer
sig vnder Kys-
seren.

Siden drog samme Skend aff Teutenbora imod
Dam / oc indtog Viridum, Fermesum, Delfzjuel. Widelx

tid sende den vdualde Konge/ Hertug Christian Menhart
vom Ham til Hielp oc Vndsetning 3000. Mand / Den-
nom førde Breide Ransow / Hansis Søn / Bispen aff
Lybdis Broder / oc Jørgen Munster aff Væde / Men de
bleffue slagne til Vesteruold / oc fangne aff Gieffuert
Stend. Oc Stenden / for dette Vndfald skyld/ bleff for-
aarsagit/ at bruge det Krigsfolck/ som Pfalsgreffuen haff-
de samlit / oc skulde verit at Danmark / Rippenhaffn at
vndsette / Huor offuer ingen Vndsetning skede / oc det
Lhog bleff spilt.

Stend aff
Teutenborg
belegger
Dam.

Stenden aff Teutenborg / paa Keyserens vegne/
belagde siden Menhart vom Ham / Johan Groll oc
Bernhart aff Hackfort / som vaare i Ham / de To paa
Hertug Christians vegne/ den Trede paa den Gelderske
Side / oc haffde de 2000. Knechte inde med dennom i sam-
me By / som de haffde befestit / Huilken Belepring aff
Stenden vaar fortagen / Fordi/ mand skal icke giffue sin
Siende Relpic, at reyse sig / naar hand en gong er paa
Kna. Saa oc / fordi hand befryctede sig for Vdsald aff
dennom paa Landsbyerne at skulle see. Oc varede den
Belepring til / at de aff Hungers Nød / oc fordi dennom
fattedis Penninge til Krigsfolckit/ foraaarsagedis/ med den
Beskeden Byen oc dennom at offuergiffue / at Hoffu-
mendene skulde bliffue Keyserens Sanger / Krigsfolckit
skulde suere / icke vdi Tre Maaneder at tiene imod Keyse-
ren / Krigs Munition skulde bliffue. Oc da lod Menhart
vom Ham alle Landsknechte spidze offuer 2000. mit igen-
nom Saffue paa det næste / oc vnyttig giøre / oc vnder
Sløpelic ved Haandgrebit igen offuersy / at det icke skulde
siendis.

Dam opgiff-
tis.

Pfalsgreff Frederich vaar i Leyren / oc haffde endda
Forhaabning paa Danmark / Men der siet hand Tidens
der/

ber / at Rippenhaffn oc Malmø vaare borte / saa drog
hand siden til Bryssel. Men Skencken / effter at Dam
vaar indtagit / Grønninger Land vaar stillit / tog hand
Væde oc Couerden ind / Rynhorst oc Meppelen / oc andre
Stæder. De bleff Hertugen aff Gelderen nødt til / at
gibre Fred med de Burgundiske / oc lade dennom alle de
Stæder / som de hæffde indtagit / huilcken Fred siden er
publiceret.

1536.

Det begaff sig paa samme tid / som Kong Christian
vaar kommen tilbage igen i Leyren for Rippenhaffn / oc
Gressue Christoffer / med alle Mand i Byen / foruente de
daglige Vndsetning aff de Burgundiske oc Pfalsgreff-
uen / Saa komme der en gong mange Vblendiske Skib /
aff Holland / Braband / Engeland / Skotland / Francke-
rige / oc andensteds / som vilde løbe igennem Sundit / eff-
ter deris Næring oc Væring. De lod Kongen legge nogle
aff sine Orloffs Skib ned for Helsingør / som arresterede
dennom allesammen / indtil saa lenge der vaare ved 200.
Da lod Kongen det saa forhandle med dennom / at de skul-
de følge hans Orloffs Skib op for Rippenhaffn / De alle
de andre Kongens Skib / som laa her nedre paa Strøm-
mene / løbe strax imod dennom / i den Mening / lige som de
skulde slais med dennom / at de vdi Byen skulde icke vider
andit / end det vaar den Vndsetning / som Gressuen eller
Borgerne foruente de aff det Burgundiske Hoff / Endog
de vdi Flaaden vel viste / huor der om vaar / oc det at vere
giort paa it Spelfecten.

Spelfecten
met Skibs
Ankomst.

Der alle Skibene komme tilsammen / da skøde de løs
paa alle Skibene hen vdi Lucten / oc hulde der en forloren
Skermynge / i Tre eller Fire Timer. Men der Borgernes
i Rippenhaffn dette fornumme / oc saae disse mange Vb-
lendiske Skib komme / oc at Kongens Skib gaffue sig

X ij

imod

imod dennom / Da viste de icke andit / end det vaar deris
 Vndsetning/ som de daglige foruente de / gaffue sig derfor
 Mand aff Hus paa Boldene / i Harnisk oc Verie / met
 vdslogne Fennicker / oc sloge deris Port op / oc skøde løs
 omkring den gantse Stad / met alle deris Skyt. Men
 paa det sidste / den tid de saae oc formercke / at alle Skibes
 ne skøde saa vel paa den anden Side / som vende fra Siens
 derne / som den der til dennom vaar / Da skammede de sig /
 oc mistrøstede paa nogen mere Vndsetning / oc luede deris
 Porte til. Dette Anslag skøde for tuende Aarsager skyld /
 som mand tenckte der met kunde til veye bringis / Først / at
 de skulde mistrøstis om Hielp fra Psalgreffuen. For det
 Andit / haffde mand meent / de skulde ladit nogle aff
 deris Orloffs Skib vdløbe / den Hielp til Vndsetning /
 Oc da vaar vdlagt aff den vdualde Kongis Skib Fem
 eller Sex / som skulde løbit imellom dennom oc Flaaden /
 oc angrebit samme Orloffs Skib.

Vdi midler tid Ripbenhaffn vaar belagt / da haffde
 den vdualde Konge i lige maade ladit belegge flere Rigens
 Slaat / som de Gressuike inde haffde / som før er sagt.
 Kraagen vaar belagd oc belut aff Kongens Føld / Oc
 Tisdagen effter hellig Tre Konger Dag / Aar 1536.
 nøddis Henrick Branthun / det at opgiffue. Oc handlede
 Henrick Branthun met Christoffer von Seltten / Here
 Owe Vincentius oc Conrad Penning / Offuerster / om
 Opgiffuelsen i saa maade / At Henrick Branthun skulde
 vddrage met Krigsfolckit fellig oc frj samme Dag / met
 deris faarte Verie. Skyt / Krud / Munition / oc hues
 Borgernis Gods / som sands paa Slaattit / skulde bliffue.
 Alle Fanger skulde løs giffuis. Huad Skielmer oc wærlig
 ge Personer der findis / skal icke forstaa is eller regnis vnder
 Krigsfolckit. Vdi Tre Maaneder skulde de icke mue tiene
 imod

Henrick Branthun
 opgiffuer
 Kraagen.

imod Rigit. En heller skulde de hemmelig Ild forstide el-
ler skuile i Rældere/ naar de vddrage. De strax bleff Hærr
Johan Rangkow forlænt met forneffnde Slaat.

1536.

Vdi lige maade vaar Calindborg belagd / oc fors-
uden hues Folk tilforn vaar derfor / at formene dennom
Tilsporing eller Vdsald / Bleff endda Volff Kryger oc
Melchior Suigs Jennicker did forordnit / met hues Skye
Kraagen/ som nu kaldis Kroneborg/ vaar beskut met/ som
vaare 12. Karthouer / Oc for Hungers skuld opgaff Lang
Hermand det / paa S. Iuliani Dag / til Herr Mogens
Gøse / paa Kong : Maits : vegne / oc bleff Knud Peder-
sen strax der met forlænt.

Calindborg
opgiffuis.

Xaleholm indtog Laurik Knopff / oc siel Dronning
Sophia, Kong Frederichs Effterleffuerske/ det igen / hues
Liffgeding det vaar tilforn.

Indfjøbing belagde Skacke Rangkow / oc siel det ind
paa en faart tid.

Den tid Hertug Albrit oc Greffuen dette fornum-
me / at alle Slaat oc Festingier vaare borte / som de inde-
haffde / En heller nogen Vndsetning kom aff Holland/
Da lode de dette saa forhandle met Jørgen Weynter / at
alle de Ridder oc Riddermends Mend/ som fangne vaare
i Malmø / oc icke tilforn vaare løst komne / de spordis til
Kjøbenhaffn / Onsdagen næst effter Conuersionis Pauli,
Oc Søndagen der næst effter bleffue de sende til Meckel-
borg / oc bleffue der indlagde paa Hertug Albrits Slaat/
som hed Plawe/ huilcke Herremend tilforn ere beneffnde/
Oc foruden dennom forsendis did Herr Otte Krumpen/
Herr Maas Voller/ Herr Niels Lunge/ Herr Oluff Nuch-
sen / oc andre flere / som bleffue fangne vdi Sieland oc
Smaalandene / foruden de/ som aff første sade vdi Malmø /
Paa det/ at de kunde haffue dennom/ at løse sig met/

Danske Kants
ger aff Adel
forsendis vdi
Tydskland.

1536. om Hertug Albrit eller Gressuen komme i Nødd. Huilcke
oc vaar Aarsag til/ at Hertug Albrit oc Gressue Christof-
fer singe den gode Dagthingen for dennom / den tid Riks-
benhaffn opgaffs/ som her effter skal beskriffuis / huilcken
de icke ellers haaffde faait.

Om Kyndelmisse ankome en Skude / som vaar ladt
met Klæde oc. Al/ oc vilde iset sig ind/ da gjorde Krigsfolcke
oc Borgerne vdi Riksbenhaffn it stort Vdsald / tænde at
vilde hulpiet Skuden ind / Der offuer bleff en stor Ster-
myke imellom Kongens Sold oc dennom/ saa at Borger-
ne bleffue jagede tilbage til Byen/ oc myste Skuden.

Fastelaffns Løffuerdag i samme Aar / 1536. sid
Admiralen / Herr Peder Skram/ atter Kongens Befal-
ning / ved Herr Jffuer Krabbe oc Eric Pense / at hand
skulde givre Stæderne Forhindring / som vaare for Hen-
der/ at givre Riksbenhaffn Vndsetning met nogen Setalie.

Om Flecke Søndag der effter / i Dagingen / be-
gynnte hand met den Lybske Admirals Skib Løwen / som
hand haaffde tagit/ oc nogle andre/ at væke sig vd aff Haff-
nen / Men sad i Isen Tre Dage oc Fire Nætter / Thi
Isen vaar en halff Aln tyck/ oc vaar frusit To Vae Spes
vden for Haffnen/ Da bleff Admiral Skibit/ oc flere/ saa
lack/ at hand maatte Mandagen / i første Vge effter Fas-
te / begiffue sig ind i Haffnen igen. Oc samme tid/ som
hand saa isede oc varpede sig vdaff Haffnen / da frøs Al-
ric Pense ihjel/ i Kopen hos Herr Peder Skram / oc døde
samme tid. Stæderne kunde icke heller vndsette Riksbens-
haffn / thi Haffnen vaar frusen. Der Skibene vaare nu
indkomne/ lod hand brade oc tætte dennom. Oc vor Frue
Dag / i fornessnde Aar / løb hand vd igen met Flaaden
vnder Gemern/ Biedjor oc Lydslands Side/ Da bleffue
optagne 15. eller 16. Skuder / paa atskillige Tider / met
24

Skibene vds-
lyes til for-
gaffuis.

21/ Getalie/ Klæde / oc anden Deel. Oc der iblant vaar
 en Skude met Hunde/ Støffuere oc Mispender/ som Hertug
 Albrit haffde ladit hente/ som hand for hans Lyft skyld
 vilde bruge paa Amage. Men der hand ingen flere der for-
 nam/ løb hand for Rispbenhaffn igen / oc bleff der liggens-
 dis/ indtil Byen opgaffs.

1536.

Erkebisp Oluff vdi Trundhiem/ oc de Nordenfields
 boendis / haffde icke endda hyldit forbeneffnde Hertug
 Christian / Men bleffue vrede / fordi at Herr Vincens
 Lunge / oc de Synndenfields / haffde traadt til hans Hyl-
 ding / oc icke forbyede den Herredag / huileken hand/ som
 en Erkebisp oc Hoffding for de andre / der om haffde las-
 dit forskriffue/ til hellig Trefoldigheds Spndag vaar for-
 leden / som før er sagt. Dog holt hand formelte Hertug
 Christian oc Danmarks Raad oppe met gode Ord /
 Skriffueller oc Fortroening. Derfor lod den vdualde
 Konge nu tilforordne Bisp Hans Keff aff Opflo / Herr
 Vincens Lunge / Hoffuiskmand paa Bergenhus / Herr
 Claus Bilde/ Hoffuiskmand paa Agershus/ oc Herr Eske
 Bilde/ Hoffuiskmand paa Hagenskow/ op til Trundhiem/
 paa it Mode / at samtale met forneffnde Erkebisp / oc de
 Nordenfields boendis/ Effter det kierlige Forbund oc For-
 ening/ som begge disse lofflige Riger / Danmark oc Nors-
 ge / imellom vaar / at de icke vilde skille dennom fra deris
 Medbrødre/ Men heller betencke / hues Bress oc Epstte
 hand der om haffde tilskreffuit Danmarks Rigis Raad/
 saa oc den Forskriffuing / som hand haffde vdgiffuit til
 salig Heylofflig Ihukommelse Kong Frederich den Før-
 ste / der hand met flere aff Bisperne vdi Norge vaar fals-
 den til Kong Christiern/ oc skilt dennom fra Danmarks
 Raad oc Rige. Men vdi samme Aar / om Michelmisse
 tide/ haffde Fru Maria, Keyserens Epster / som vel viste
 all deru

Kong : Matt 6
 forordnet
 Sendebud til
 Trundhiem

1536.
 Keyserlige
 Sendebud
 til Norge.

Danste Sen-
 debud fangis.

all denne Tilstand vdi Norge / paa Keyserens vegne haffte
 hendis merckelige Sendebud hos samme Erckebysp / som
 vaar Bisp Georgius aff Brixia, oc Herr Lardon aff
 Bredda, Riddere aff den Gyldene Flys/ Keyserlige Raad/
 huilcke der skulde formane Bispen / at bliffue paa Kong
 Christierns Side / Som hand oc haffde verit vdi Kong
 Frederichs tid / der Kong Christiern indfalt vdi Norge/
 oc derfor maatte / met de andre Norske Bisper/ vdgiffue
 en stor Summa Penninge / oc sig til all tro Hørsom igen
 forskriffue. Gorneffnde Keyserlige Sendebud fortrøstede
 hannom om stor Hielp/ oc at Pfalckgreffuen skulde snart
 komme hannom til Hielp met stor Vndsetning. Der-
 for / den tid samme Hertug Christians Sendebud nu an-
 komme / som vaar for Tule Aften / lod Erckebysp Oluff
 dennom fengslige anholde / Oc forsende hand Bisp
 Hans Keff/ Herr Claus Bilde oc Herr Eske Bilde/ strax
 til Tutterpæn / som er it Kloster / paa en Vdø strax vden
 for Trundhiem / der lod hand dennom foruare / Men
 Herr Vincens Lunge lod hand beuaage oc foruare vdi
 Trundhiem. Erckebispen oc Herr Vincens Lunge vaar
 nogen gammel Had imellom / Først for / at Herr Vin-
 cens Lunge haffde kast hannom en gong vdi Nase/at hand
 icke skulde vere kommen aff god Adels / huilckit oc vel sans-
 den vaar / Fordi hans Fader vaar først Adelt aff Kong
 Christiern den Første. Dernæst vaar deris Trætte/ fordi
 at Herr Vincens Lunge haffde opbygd en skipn Gaard
 vdi Bergen/ kaldis Lunger Gaarden / aff nogle gode Kir-
 cker / som Kong Frederich haffde giffuit hannom. Saa
 kom oc nu til met / at hand / met de andre Norske Syn-
 densfelde/ forgreb oc faarekom Erckebispen met deris Hyls-
 ding. Oc det skede/at om Aftenen som Erckebispen vaar
 druckten/oc glad aff saadan hans store Lycke/ (som hannom
 tyctis)

enctis) raadde Christoffer Trundzen / som vaar en aff
 Erkebispens Lieneser / hannom / at hand nu skulde bruge
 tiden / oc huercken hans Wuen Herr Vincens Lunge lade
 bortkomme / ey heller forschimme / huad hand nu vdi Norge
 kunde vdbrette / formedelst disse Herrers Jengsel / Huorfor
 hand vdi Druckenskafts vis / oc ilde betenckte / besol Chris-
 toffer Trundzen / at ihjellsa Herr Vincens Lunge. Hand
 gaar saa ned om Morgen en Pibe oc Trumme / oc
 lader besette Husit med Knechte / som hand før vaar bestris-
 ket vdi / Sender hannom saa Bud / hand skulde rette sig
 effter at dø. Den anden begjerede saa Præsten / huilcken
 hand oc fick / oc gaffs hannom neppelig de stunder / at hand
 kunde skriffte / før Christoffer Trundzen oc hans Sells-
 skaff indfalder / huilcke der baade skøde oc stunge hannom
 ihjel / ved Bordit / som hand sad / der hand tog Skiffues-
 teckit op / at tecke sig med. Men Bispen haffde betenckte sig
 om Natten / oc sende en Smaadrenge til Christoffer Trun-
 zen / der hand vaar aff sted gangen / at hand skulde vnd-
 holde sig den Gierning. Men hand suarede / at hand vilde
 rette sig effter den første Befalning. Dette Word skede
 paa Herr Vincens Lunge den 3. Januarij, Aar 1536.
 Hand vaar en prectig Mand / veltalende / forstandig oc
 brugelig / oc vaar promoueret in Doctorem iuris vden
 Lands. Der effter forsende Erkebisp Oluff / Eyner
 Tield / oc flere hans Lieneser / ned vdi Norge / med 300.
 Heste / at lade hylbige sig Lands til / paa Psalmsgreffuens
 vegne. Bisp Mogens aff Hammer lod sig offuertale / oc
 loffuede at giøre it med Erkebispens. Dvslo By skulde de
 oc bract vdi Erkebispens Eed / oc haffde Skriffuelse til
 Borgemeister oc Raad fra Erkebispens / Men Lensmanden
 paa Agerehus / Erick Gyldestiern / en duelig Abels
 Mand / haffde samlet det meste Guld / som hand vdi en is-

1536.

Herr Vincens
 Lunge ihjel
 slaet.

Erkebispens
 Practicer vdi
 Norge.

Herr Niels
Lycke vddis.

Erick Gyldens
stiern eriedis
ger de Danste
Sendebud.

Eople aff
Kysserens
Bress.

kunde affsted komme / oc vaar dennom sterck nock / der de
komme imod Opflo / Men nogit aff det Guld / som hand
samlede / som skulde verit til hannom / bleffue ihueltagne
vnder Zieldit. Christoffer Trundzen vaar oc vdsende med
nogle Skierbaade / strax om Foraarit / at skulde hemmelis
gen forraske Bergenhus / Men Slaatsfogeden Tord
Kod formeente hannom det / oc haffde sin Sag vdi god
act. Erkebisp Oluff / fordi hand aff alle Mand hørde
ilde / for Herr Niels Lyckis Riætterit skyld / som hand
haandheffuede / da lod hand hannom smøge ihuelt ved
Jacob Kollicke / (kand ske) mistrode hannom oc / at hand
skulde falde til den vdualde Konge / for atskillige Skriff
ueller oc Poste skyld / som hand vdsende. Erick Gyldens
stiern siel paa Foraarit nogle Skib oc Hielp til Bergen /
drog saa vsformeret op / oc frigiorde de gode Mænd / som
Erkebispnen haffde fangne siddendis paa Luttergen / Men
Steenvijsesholm / fordi det vaar fast / kunde hand intet
skade Erkebispnen. Hand skreff der hos Kong : Mait : til /
at vilde hand beholde Norge rolige / da maatte hand til
tencke it andit Raad med de Bisper.

Hues Bress / som Kysseren oc Psalgreffuen vdi
skreff / som spør er mect / vaare saa lydendis :

Erværdigste i Guds act / oc off Elskelige / for den bes
synderlige gode Villie / som wi haffue til alle fribaarne
Mænd / oc alle andre / aff huad Stater de ere / i Norgis
Rige / Oc paa det wi ville vide Norgis Riges / oc des Ind
byggeris Gaffn oc Beste / Som vort Kysserlige Embede
oc er / at haffue Omsorg for mange Mandis Nalighed /
ferdelis oc for / at Handel oc Vandel imellom vore Land
oc Riger / oc Norge / vbehindrit maa driffuis. Derfor
sende wi nu til Norge Værdige Herre Bisp Jørgen aff
Brixia, oc off Elskelige Lardon, Herre aff Breda, Riddere
aff des

aff det Gyldene Glys / vore elskelige tro Mend / Naad oc
 Sendebud / Huilcke wi befalit haffue / at handle met eders
 Naade / oc andre gode Herrer oc menige Almue i Norge /
 om nogit / som Norgis Kigis Fred Gaffn oc Tre tilkom-
 mer. Oc iblant andit / eders Naade at vnderuise om Giffs-
 termaal imellom Hønbaarne Gørste / Herr Frederich /
 met Guds Naade / Pfalsgreffue ved Rhin / oc Hertug i
 Beyer / vor tiere Frende oc Suoger / oc vor tiere Eyster
 Daatter Dorotheam, Hønbaarne Gørstis / Herr Chris-
 stierns / met Guds Naade / Danmarckis / Norgis oc Sue-
 rigis Konning / den ældste Daatter / som er giort / sleet oc
 fuldkommit met vort Naad / Maet oc Hielp. Oc haffue
 vore Sendebud Befalning / eders Naade at vnderuise / at
 vilde vdfaaere / bevilge oc samtycke forbemelte Hønbaarne
 Gørste / Herr Frederich / Pfalsgreffue ved Rhin / til Kon-
 ning i Norge / Sem vort Kønserlige Maets : Naad oc
 Sendebud / baade samtligen / eller en aff dennom / eders
 Naade ydermere vnderuise kand. Gordi bede wi eders
 Naade met all Glist / at vore Sendebud / samtligen / eller
 en aff dennom / huad de eders Naade vnderuise eller sig-
 ick anderledis høre / optage oc tro / end ligeruijs / som wi
 selff Personlig met eders Naade talede / Oc at i vilde eder
 beuise i de Erinde saa venlige oc veluillige / som vor Køn-
 serlige Maet : eders Naadis Fornumstighed oc Forstand
 tiltroer oc forhaabis / at i eder beuise skulle met all Glist oc
 Arbeid om Norgis Kige. Her i gibr eders Naade vor Køn-
 serlige Maet : storlige til Villie / Tact oc gunstig Forskyl-
 ding. Datum in Ciuitate nostra Barcelona, Die 10. Mens-
 sis Aprilis, Anno Domini 1535. Imperij nostri 15. Re-
 gnorum nostrorum 20.

Vor Gunst / Villie oc tilneyede Tieniste / Eruer-
 dige Fader met Gud / elskelige Ven / Effterdi wi haffue
 Pfsalgreffu-
 ste Skriff-
 uelje.
 ij
 hør

hørt oc spurt/ Met huad stor Standhafftighe^d oc Laalmo-
 dighed eders Naade altid haffuer lidt det Fortred / Stade
 oc Forderffue / som Norgis Rige oc Norgis Indbyggere
 er seet oc offuergaait / Oc huorledis eders Naadis Vær-
 dighed sig imod eders sande oc rette Konge / Høpbaarne
 Spræte/ Kong Christiern/ vor kiere Frende oc Fader/ eders
 Naadis Tieniste irolige altid beuijst haffue/ som oc tilbør-
 ligt er / Oc huorledis eders Naade haffuer hannom giort
 stor Hielp oc Bistand / aff all eders Naadis Mact oc
 Muelighed / Derfor wi eder / oc for sig Dyder oc ærlige
 Gierninger/ gunstlige ville betactit haffue / oc off igen be-
 uise. Oc kunde wi icke lade/ at giffue eders Naade tilkiens-
 de / at Kenferlige Mact : haffuer giffuit off til Ecte Høp-
 baarne Spræinde / Fru Dorotheam, forbemelte Kong
 Christierns ældste Daatter / Huorfor wi ville giøre vort
 beste Glijt/ om Kong Christiern at forløse/ oc hans Rige oc
 alle hans Land / som hannom tilkommer / at fly til gode
 Ende / Endrect/ Rolighed oc Fred. Oc for huad skyld de
 Riger oc Lande haffue saa stor Wfred lidt / det veed eders
 Naadis Værdighed / huorledis det er tilgaait / oc huem
 det haffuer voldit / saa at off giøris intet behoff der om at
 skriffue. Effterdi wi vide / at det er eders Naadis Vær-
 digheds store Begiering / at saadant vort Christelige Fors-
 set kand saa sin Fremgang/ Da begiere wi aff eders Naade
 at vide / ved huad Middel oc huorledis det skal best kun-
 de ske / Oc vdi den Handel søge wi eders Naadis gode
 Raad/ at nyde oc bruge/ Fordi wi acte at forløse forneffn-
 de Høpbaarne Spræte / Konning Christiern / vor kiere
 Frende oc Fader/ oc komme forneffnde hans Riger oc Land
 til god Fred oc Endrectighed. Der om ville wi voffue oc
 opsette off / oc alt det wi Ege/ met Venner oc Venners
 Hielp. Oc giør eders Naadis Værdighed off storlige til
 Tacke/

Tætte/ der som eders Naade off tilskriffuer/ huor wi skulle
forlade off til eders Naade oc menige Norgis Rigs Inds-
byggere / Oc effter som Lenligheden land begiffue sig met
off/ ville wi aff all vor Hu oc Herte giffue eders Naade
hemmelige tilkiende. Her om ynskendis eders Naadis
langsommelige Velfart. Datum in Oppido nostro Hey-
delberg, Die 26. Mensis Augusti, Anno Domini 1535.

1536.

Om Fastelaffuen i samme Aar/ 1536. skede/ at den
tid de Lybske formerkte / at der kom ingen Vndsetning
fra Keyseren eller Psalgreffuen/ Rixbenhaffn eller Mals-
mø til Hielp / oc de da offueruegede den store Skade oc
Bekaaftning / som de haffde vossuit paa Danmark / oc
haffde nu icke ydermere Haab til/ at vinde der mere/ Men
vaare befryctendis / at naarsomheldst Kong Christian siel
Malmø / Rixbenhaffn oc Rigit alisammen / da skulde
hand tage Borrindholm fra dennom / som vaar dennom
indrømt aff Kong Frederich/ salig oc Høyløfflig Ihukom-
melse/ i steden for Gudland / at skulle quit oc fri beholde/
for hues Omkaast de haffde giort i den Krig met Kong
Frederich imod Kong Christiern oc hans Anhang. Da
for Fryet oc Fare skyld / at de skulde myste alle deris Priui-
legier oc Frihed / som de haffde i Danmark oc Norge.
Derfor vaare de nu tilfreds / at nogle Først / Herrer oc
Stæder vilde legge sig der iblant / at forlige Konning
Christian oc dennom. Oc vaare de nu saa megit dis mere
tilnede til Fred / fordi de vaare bleffne de Tu oprørste
Hoffueder quit/ oc det gamle Raad igen vaar indset i deris
Stand. Lode saa forskriffue de Rostocker/ Straalsunder
oc Bismarcke/ deris Bundforuandte / huilcke der forsende
deris Sendebud til Lybske/ Dominica Elto mihi. Oc gaff-
ue de Lybske tilkiende/ at de vaare nu keede aff denne Krig/
oc kunde icke staa saadan Omkaast lenger vd/ Oc at nogle

De Lybske til-
neyede til
Fred.

Herrér oc Fjórster hæffde formante dennom paa begge Eider til Fred / oc vilde altingist/ som Underhandlere / i Venlighed affhandle. Da bleffue de eens/ at lide Underhandling oc skreffue fra dennom deris Mening. Oc effter at Underhandlere nu paa begge Eider hæffde formaat saa megit/ at de vilde lide Underhandling / da ere de mæt til Hamborg / huor denne effterstreffne Fordrag er dennom imellom opret :

Seed imellom
Danmark oc
Lybke.

Den besuerlige Krig imellom de Lybske oc deris Foruandte paa den ene / oc Kongen aff Danmark paa den anden Side/ skal aldels vere affskaffit / Fred oc Enighed skal igen vere vnder dennom oc deris Anhang / oc huad Krigsfolck/ som huer acter at forloffue / skal passere vden den andens Skade.

Kong Christian skal bliffue ved det Val / at hand er kaarit til Danmarks oc Norgis Konge/ vden all Fjórhins bring aff de Lybske oc deris Anhengere. Oc huad Slaas oc Stæder vdi Danmark ere / som icke endnu ere gangne hannom til Haande / skulle de Lybske oc deris Foruandte/ som ville vere i denne Fred / vdi ingen maade forhindre hannom/at skulle ind bekomme/ huercken met Skib/Folck/ Prouiant/ Raad eller Daad.

De skulle icke stæde nogit fremmit Krigsfolck/ enten at komme til Ripsenhaffn / Malmø/ eller andre Stæder/ hannom endnu holdis for / enten hemmelig eller aabenbare / ved dennom selff eller andre/ eller nogit Ophold/ Gelynde at hæffue hos dennom vdi deris Forbed oc Strømsme / Men skulle dennom anholde/ naar det begieris/ Det samme skal Kong : Maist : beuise dennom igen.

Huad Skade / som vdi forleden Teyde dennom til Lybke oc deris Foruandte / Hielpere oc Anhengere / hemmelig eller aabenbare / inden Byes oc vden for / er skeet/ baade

baade her vdi Danmark oc Norge / der ved skal det saa
bliffue / Dog vil Kong : Mait : sig forbeholdt haffue/
hues Gods hand haffuer Røttighed til / oc met Suerd
haffuer erøffrit. (Her met vaar meent det Stifte Vchin,
oc Krigs Omkaast der paa anuendt.)

153 6.

De Ditmarcker skulle vere begrebne vdi denne Fred
met de Lybske/ oc skulle de Ditmarske bliffue ved deris Pri
uilegier oc Frihed / Fordrag / Affskeder / Bress oc Segel/
Er dennom nogit besuerligt der imod skeet / det skal affs
kaffis.

Herr Mestere vdi Liffland/ met hans Vndersaatte
oc Tienere/ skulle vere vdi denne Fred indtagne.

Alle Kongen aff Danmarks Hielpere/ Foruandte/
Anhengere/ som ere/ Kongen aff Suerige/ Hertugen aff
Prydzten/ oc andre Konger / Førrster / Herrer oc ptiuas
Personer/ met deris Land oc Vndersaatte/ skulle vere be
grebne i denne Fred / Oc de Lybske/ deris Skib oc Gods/
skal oc maa vere oc bliffue fri oc vbehindrit vdi disse Hers
ters Forbed/ til Land oc Vand/ oc intet skal argis paa den
nom for denne Fynde skyld/ Det samme skal Kong : Maitz
Vndersaatte oc alle hans Foruandte igen vederfari hos
dennom.

De Lybske oc deris Foruandte / som ville anname
denne Fred/ skulle nyde alle deris Priuilegier , Friheder oc
gammel Seduane / i Danmark oc Norge / met Handel
oc Vandel/ Seplaz / oc der ved beskyttis/ Haandhaffuis.
Hues Priuilegier Kong Hans / Kong Christiern oc Kong
Frederich/ dennom Naadigst haffuer giffuit/ vdi sampt oc
fær / skulle dennom confirmeris. Oc huad besuerligt der
imod er faaretagit / skal affskaffis. Her imod skal Kong :
Maitz Vndersaatte / i Rigerne oc Førrstedømmet/ bliffue
ved deris Priuilegier oc Friheder / Brug oc Seduane/ vdi
de Lybske

de Lybske oc deris Foruandtis Forbed / oc ingen Besuer
ring imod skee.

Hues Krigs Omkaastning er paa gangen i denne
Krig/ skulle de imod huer andre lade falde / oc ingen Stib
eller Gods der offuer arrestere.

Om hues de aff Lybeck / Gressue Johan von der
Høye salig/ Arffuinge oc Formyndere / eller Herr Berns
hart aff Millen/ Ridder / haffue Konningen aff Suerig
til at tale / der om vilde de lide Kongens aff Danmark
Sigelse/ Men om Kongen aff Suerige det vdsæer / eller
icke vil effterkomme den Kiendelse / Da skal Kongen aff
Danmark ingen Hielp giøre eller beuise Kongen aff
Suerige imod forneffnde Parthys. Det Forhør skal stee
inden Michaëlis , om Krijen dis midler tid affstillis / Dog
at Steden berammis vden Norge / Suerig oc Slaane/
Oc skal baade de Sundiske / Lybske / oc deris Foruante/
forsørgis met Leyde til oc fra / Oc skulle de Lybske deris
Priuilegier, Fordrag oc Receller, der met intet farkaartis.
(Met denne Gressue Johan von der Høyes Fordring/
forstaais hans Gemahls Arff i Suerige/ oc om de Lybskis
Anfordring / den Gield / som de haffde vdi Suerige at
fordre.)

Alle Fanger skulle ledige giffuis imod huer andre/ oc
all mbetalit Ranzon skal falde / Vden huad Kongen aff
Kigens Undersaatte til Skat oc Affdrag betinger / det
skal her met icke forstaais.

Hues Gods / Gield / Dreff / Segel oc Register/
de Lybske haffue til Rixbenhaffn / oc vdi det Rige Dan-
mark / oc endnu forhaanden er/ skulle de igen bekomme/
oc maa tale huer til derfor/ som de kunde met Rætte/ Vdi
lige maade Fal holdis imod Kongens Undersaatte paa
den anden Side.

De efft

De efterdi Kongen haffuer forlagte (paa hans Kongelige Ord / som hand siger) it de Røstede deris Priuilegium, som hannom vaar offuerantuerdit / Saa skal hand giffue dennom it nyt Priuilegium, naar de enten sly hannom it ret transumpt aff det andit / eller ved deris Ed ville erholde / huor det lydde.

De aff Lybke oc deris Foruandte skulle sidde oc bliffue vdi Kong: Maits: gode Venscaff oc Naboscaff / De om dennom fremdelis kommer nogen Irring imellom / da skal det icke ved Krij / men ordentlig vijs forhandlis.

Efterdi Hertug Albrit aff Meckelborg / Gressue Christoffer aff Oldenborg / saa oc Ripsenhaffn oc Walsmø / haffue vickte dennom i denne Krij / Saa skal denne Fred oc dennom vere tilbøden paa effterskreffne Article:

Alle Vuenscaff oc Wnaade / som formedelst denne Krij paa baade Sider er kommen / met Ord eller Gierning / skal aldelis vere dødt oc henfalde / De ingen / enten met Dom oc Ræt / eller nogenledis / der paa at arge.

Hertug Albrit oc Gressue Christoffer / met deris Krigsfolck oc Foruandte / haffue oc Guds / muc fry bortsdrage.

Men alt Skyt / Skib / oc huad der tilhører / Bress / Segel / Register / Husraad / Elenodier / som Kronen tilhører / oc endnu ere forhaanden / skal bliffue oc icke forrøftis / Men Kongen oc Rigit følge.

Huad Skyt / som de Lybske haffue i Danmark / oc denne Dag er wforøffrit / skal dennom wbehindrit følge.

All Wnaade / som hans Mait: Land haffue til dennom i Ripsenhaffn oc Walsmø / for denne Teyde oc forløbne Handel / skal falde.

Hand skal dennom / som hans tro Vnderfaatte/ beskytte oc Haandhaffue/ Oc confirmere dennom hues Priuilegier de haffue hafft aff hans Forsædre.

Hues der findis nogen vdi Rippenhaffn oc Malmø/ Borgere/ Indbyggere/ Adel/ ingen vndertagendis / som selff met Haffue oc Gods ere tilsinds / at drage paa andre Stæder / i næstkommendis Fyre Aar / dennom skal tilstedis/ fri at bortedrage/ Men naar de Fyre Aar forløbne ere/ skal det holdis met vddragen aff Rigit / som vanligt haffuer verit/ Dog huer at haffue Fred oc Fællighed for denne Fynde skyld/ oc icke til onde at regnis i nogen maade.

Saa fremt de Lybske kunde formaa / at Hertug Albrecht oc Grevffue Christoffer/ inden Sex Uger næst effter/ forlade oc offuergiffue til Kongen/ Rippenhaffn/ Malmø/ oc hues Slaat oc Byer de endnu inde haffue i Danmark/ Da skal det Compromis, som for Lybske er opret/ saa vides belagende er den Holstiske Krigs Omkaastning oc Skatte/ som paa baade Sider skeet er / vdi denne Fordrags krafft falde. (Det Compromis lydde/ at om de Lybske kunde bringe til veye / at Malmø oc Rippenhaffn vilde giffue dennom / oc der met kunde forkaarte hans Krigs Omkaastning/ Da vilde hand giffue dennom en Summa Penninge / huilcken Vnderhandlerne haffde set paa 15000. Daler.)

Derfor oc til stor Naadis Beuissning / vil oc skal Kong: Matz: endnu offuer den Forskriffuing / som de allerede haffde paa Borringholm / vdi nogle Aar / endnu forlæne dennom met fornessnde Borringholm i 50. Aar/ Dog met slig Forord / som den anden Forskriffuing indeholder.

Om de Lybske icke kunde formaa / at Hertug Albrecht eller Grevffuen denne Fred ville antage/ Da skulle de strax
deris

deris Krigsfolck/ som de haffue til Rißbenhaffn/ Malmø/
 Calindborg / oc ellers i Danmark/ afffordre vden all Aro
 gelist/ oc aff deris Eed oc Plice dennom lps lade.

Hues Krigsfolck icke vil affdrage/ skulle de Lybske
 ingen mere Besolding giffue dennom / oc der met skal det
 Compromis, som for Lybke er opret / falde / oc de Lybske
 Worringholm 50. Aar at nyde / som forskreffuit staar/
 Oc da skulle de Lybske oc deris Wetsforuandte heller ingen
 ydermere Hielp giøre forbemelte Hertug / Gressue oc
 Byer/ eller tilstede i nogen maade/ Men dennom saadant
 aldelis vndholde.

Hues forbemelte Hertug oc Gressue ville seyde de
 Lybske oc deris Foruandte/ for de haffue antagit denne
 Fordrag / Da skal Kongen hielp de Lybske / Dog at de
 Lybske oc deris Foruandte ingen Kongens Wuenners skulle
 huse/ herberge/ eller Hielp giøre/ som forskreffuit staar.

Om forðum Kong Christierns Erleding aff Tenge
 sel/ skal fremdelis handlis / naar denne Fred er fuldgjort/
 ved Churførsten aff Saxon/ Hertug Ernst aff Brunswig
 oc Lyneborg / oc Landgreffuen aff Hessen/ samt Stæders
 nis Fuldmechtige / som denne Handel før haffue offuer
 verit.

Effterdi at de Kostercker oc Wismarske Sendebud
 denne Fordrag haffue antagit / paa deris Herrers Ratifi
 cation, Da skulle de inden Sex Uger samme Fred enten
 beslutte eller affskriffue Hertug Ernst aff Brunswig oc
 Lyneborg/ oc hannom det tilkiende giffue.

Vdi lige maade skal det staa i Kong: Malets: Be
 tendende inden de Sex Uger / forneffnde Kostercker oc
 Wismarske denne Fred enten at tilskriffue eller affskriffue.
 Om saa er / at begge Byer vdi disse Sex Uger intet Til
 før eller Afffør giøre Sienden / Oc da skal Kong: Malet:

paa deris Erflering om denne Fred/ vere forpliet/dennohm
at indtage.

Effterdi de Straalsunder vdi lige maade haffue an-
tagit denne Fred / paa deris Herrers Ratification, Da
skulle de haffue Sex Ugers frist til / at erkynde dennohm
hos Hertug Ernst aff Brunsuig oc Lyneborg/ Dog at de i
midler tid intet Tilfør eller Afffør giøre Sienden / Kon-
gen skal dis midler tid paa deris Haffue oc Strømme in-
set heller Siendlig faaretage.

Om de Tre Stæder affskreffue Freden / da skal de-
ris Priuilegier oc Friheder icke vere dennohm tilladt vdi Ri-
git / Icke heller de aff Lybte skulle giøre dennohm Hielp/
Bistand eller Fordring.

Effterdi til Dragør oc Falsterbo paa Fiddene nogle
Boder / Companj oc Fogderj findis / de Lybske frakomme
at vere / en Part nederbrut/ en Part soldt til andre / Da
skal Kongen forhielpde dennohm til deris igen/ Dog at huil-
cke Boder ere solde/ at de betalis dennohm igen for lige saas-
dan Summa Penninge/ som de haffue giffuit derfor/ De
huad Boder icke neder brut ere/ at de icke nederbrudis.

Til huilken Handel oc Fordrag at holde / Vnder
handlere haffue forpliet Kong: Mait: Borgemestere oc
Raadmend til Lybte / Rostock / Straalsund oc Bismar/
paa deris gode Tro oc Loffue.

Disse effterskreffne handlede denne Fred/ Recels oc
Fordrag: Hertug Ernst til Brunsuig oc Lyneborg vdi
egen Person/ Arniack / Herre til Wildenfels/ Skontircke
oc Kenneberg / Høffuismand til Altenborg / Euert von
Tham/ Høffuismand til Wartburg/ Melchior von Kræ-
sen / Doctor, paa Johan Frederich Churførstis vegne/
Herman von der Walsborg / Marskalk / Johan Fryge
von der Lichtenow/ Cangler/ paa Landgrefue Philips aff
Hessen

Hessen vegne / Raad / Morten von Hamborg / Dietrich
 Hoyer / Borgemeſter til Bremen / Paſſuel Grot / Albret
 Beſtede / Johan Hulp / Borgemeſter til Hamborg / Le
 win von Embden / Doctor, paa de Weydeborgers vegne /
 Franciſcus Kal oc Hans Simonis, Borgemeſter til Bruno
 ſuig / Ieronymus Biſendorff oc Henrick Garleben / Bora
 gemeſter til Lynneborg / Hans Wildenſewr / Borgemeſter
 til Hildensheim. Diſſe forplittede dennom at forhandle /
 at Kigens Raad ſkulde ſamtycke denne Fordrag / oc der
 paa giøre deris Ratificatz. Denne Fordrag bleff ſtrax
 forſeglit aff Kong Chriſtian / for ſig oc hans Eſſterkom
 mere / Oc Borgemeſtere oc Raad til Lybeck vnder Stads
 Signet / for dennom oc deris Eſſterkommere. Actum
 Hamborg / den 14. Dag Februarij, Anno 1536.

1536.

Den vdualde Konge laa til Bithersen Kloſter / der
 denne Handel paaſtod / Men drog ſiden Perſonlige til
 Hamborg / eſſter Underhandlernis ſtittige Anſordring
 oc Begiering. Der altingiſt paa det næſte vaar klart / der
 forſeglede hand de Lybſke it ſerdelis Breff / ſom i Fordra
 gen er rørt om / paa Borringholm / endnu i 50. Aar / at
 ſkulde beholde / offuer de 50. Aar / ſom Kong Frederich
 haſſde dennom forundt / for den deris Krigs Omkaaſt
 ning / ſom de haſſde giort for hannom imod Kong Chri
 ſtiern / Men fordi Kigens Raad icke haſſde forſeglit ſam
 me Breff / hand ey heller paa den tid vaar nogen Kronis
 Konge / Galt det Breff de Lybſke icke lenger end 50. Aar
 vaare forløbne / ſom Kong Frederichs den Forſtis Breff
 om formelder. Men de Lybſke goduillige ſiden til Kong
 Frederich den Anden affſtode ſamme Breff / oc ſinge en
 Venaading paa nogle Aars tid / paa nogle ſtycker Vijn
 Tolofreſ igennem Sundit.

Her paa forsende de Lybske / Herr Bernt von Millen / deris Høffuigmand / til Rippenhaffn / oc anknyndede Hertug Albrit oc Gressuen denne Fordrag / Men de vilde den icke anname / Huorfor Herr Bernt von Millen (hand vaar en aff de vnduigte aff Suerige / vdi Kong Gøstis Bnaade) lod forsamle alle de Lybske Knechte i en Ring / oc tackede dennom aff paa de Lybskis vegne / oc dennom affsagde ydermere Besolding aff de Lybske effter denne Dag / imod Konning Christian. Oc samme Herr Bernt von Millen/raadde da Gressue Christoffer oc Hertug Albrit paa de Lybskis vegne / at de skulde giffue Byen op for Kong Christian / Men de vilde hannom icke høre. Derfor maatte de selff oc Riebenhaffns Borgere betale Knechtene deris Besolding siden den tid / dennom selff til Skade oc Forderffuelse. De Lybske singe heller ingen Penninge/ effter det Compromis. som oprettit vaar. Oc fordi Straalsund ratificerede samme Forligelse / som forskreffuit staar / beholt de deris Priuilegier i Danmark / Men fordi Kostoek oc Bismar vilde icke vere vnder denne Forligelse / for Hertug Albrits skyld / deris Landsherre / som vaar i Rippenhaffn / Derfor neddis de til paa det sidste / den tid der vaar Fred giort imellom Hertug Albrit oc Kongen / at sende deris Ambassater ind vdi Danmark / oc gaffue hannom 20000. Mark Lybsk til Benscaff / at de maatte beholde deris Priuilegier her vdi Rigit.

Den vdualde Konge vaar befræntendis / at de Kostosker oc Bismarske dis midler tid skulde vndsætte Rippenhaffn / Huorfor hand skreff strax fra Bthersen Kloster vdi Lante Holsten / Epffuerdagen næst effter Scolasticæ Virginis Dag / til hans hiemladendis Raad i Regierungen / at skulle lade nogle aff hans Orloffs Skib vdslepe aff Landskrone Haffn / som skulde holde aff oc til imellom Giedzör / Kostoek /

Køstod oc Bismar / at Rijsenhaffn ingen Vndseining
sic aff fornessnde tuende Stæder. 1536.

De strax effter den vdualde Konge haffde verit vdi
Hamborg / huor denne Fred glordis / skreff hand Kong
Gøste til om samme Fred / oc sende hannom der paa Ar- Kong Gøste
tilskriffis
denne Fred,
Men er icke
vel tilfreds.
ticklene / Men Kong Gøste tog det nogis til Wuillie / at
hand / som Kongens aff Danmark Suoger oc Bundfor-
uandee imod de Lybske / icke viste aff den Fred / før hand
vaar giort / De fordrede strax tilbage hans Krigesfolck / oc
befol Flaaden at løbe for Stockholm. Men den vdualde
Konge sende strax Herr Holger Greyersen oc Herr Axel
Brade op at Suerige / oc lod sig vndskyldt hos Kong
Gøste / at hand saa hart bleff trengd aff Vnderhandler-
ne / at hand icke haffde kundit atuarit Kong Gøste der om /
at haffue hans Sendebud der hos / Hand kunde icke heller
saa snart samle dennom igen / om de nu bleffue affsilt /
Icke vilde de heller lenger der forløffue. Saa vaar hand
oc saa vdmattit met denne Krig oc Krigs Omkæstning /
huor aff hand haffde smagt oc forløgt mere end Kong
Gøste / at hand icke heller lenger haffde kundit vdstaa den
Besuering. Kong Gøste kunde intet beklage sig / hannom
vaar effterladt / enten at vere vdi den Fred / eller oc lide
Rættten / Hues hand nu vilde lade de Irringe indkomme
for hannom / vilde hand forhielppe hannom til alle de billi-
ge Vilkaar oc Middel / som hand self vaar begierendis.
Til met skal hand for samme Recels haffue besøgt Kong
Gøste / om vjdere Hielp at giøre hannom / imod beggis-
deris Wuenner de Lybske / Da skal Kong Gøste i sin
Skriffuelse sig haffue erklert / at hand icke viste mere
Hielp at giøre hannom / end som hand allerede giort
haffde. Kong Gøste lod sig paa denne tid icke andertedis
bemærcke / end io Nabolig oc vel at vere tilfreds met samme
Gore

Fordrag / oc at vilde forsende hans Sendebud i Danmark / til hvilken tid hans Suoger den Handel imellom hannom oc de Lybske vilde anstille.

Thomas Sture
re drager til
Kongen.

Jørgen Myn-
ter hemmelige
hos Kongen.

De det begaff sig ved Medfaste tide / at Jørgen Myn-ter i Malmø fornam osaa / at ingen Vndsetning vaar at foruente / De Lybske oc Straalsund vaare nu forligte met Kong Christian / som sagt er / Disligiste haffde nu Landskrone opgiffuit deris By / oc Malmø Borgere lidde stor Nød aff Hunger / Da vdsende hand en Holsten Herremand / ved Naffn Thomas Sture / som vaar endda fangen i Malmø / til Kong Christian i Lepren for Røben haffn / De lod tilfige hannom / vilde hand tage hannom til Naade / oc vnde hannom Liff oc Gods / da vilde hand opgiffue Malmøes By for hannom / oc fare til Røbenhaffn / oc fly det saa / at Borgerne skulde snart opgiffue Staden. Jørgen Myn-ter sig Leyde oc Venscaff / oc kom hemmelige til Kongen / huor hand vndskyldede høylige det Affsald / som hand oc flere haffde giort / det at vere giort for den rette Religion skyld / at erholde / oc begierede Naade. Hand vaar en practickiske Mand / oc aabenbarede Kongen megte aff Gressuens hemmelige Handel. Hand raadde oc Kong Christian fast til / at naar hand kom til Regimens tit / skulde hand tage alt Stictens Gods vnder Kronen / oc Bisperne fangne. De effterdi at Kongen haffde vel saadant tilforn i Sinde / da behagede hannom dette vel. Der Jørgen Myn-ter nu drog aff Malmø / haffde hand tilforn handlet met sine Venner oc nogle aff Borgerne / at naar hand vaar faren aff Byen / skulde Borgerne oc menige Almue lade sig Fordagtinge met Konning Christian / oc giffue hannom Byen op / Saa hand kunde bliffue wformeret. Hvilckit oc skede / at den tid Jørgen Myn-ter vaar faren til Røbenhaffn / oc kunde dog icke forhandle dette

dette saa snarlige som hand vilde / at de vilde giffue Byen
op/ Icke heller torde hand lade sig merck aabenbare/ huad
hand i Sinde haffde / Der met varede Rigsbeshaffns Bes-
folding end lenger.

1530

Da vdsende Malmøis Borgere nogle aff deris Mid- ^{Malmø op-}
del til Kongen til Helsingør / Klære Spndag / den 2. ^{giffue.}
Dag Aprilis, som vaare / Jep Nielsen oc Jens Synbo/
Borgemestere / oc nogle Raadmend / at lade sig der for-
dagtinge met hannom / oc opgiffue Byen. Kongen lod
strax tilskickte oc forordinere Tre aff hans Raad/ som vaare
re / Herr Mogens Gfve / Melchior Ransow oc Johan
Frijs/ at forhandle den Sag/ met huad Vilkaar Kongen
skulde tage dennom til Naade / oc de skulde opgiffue Byen.
Da stode Borgerne hart paa Religionen, oc paa alle deris
gamle Priuilegier oc Friheder / som de haffde hafft aff
Arilds tid. Item/ at der skulde icke byggis nogen Befest-
ning eller Slaat i Byen/ effter den Dag / De vilde ellers
allesammen vere Kongen saa hulde oc tro/ at det skulde icke
gioris behoff. Item/ at hues de haffde giort imod den vds-
ualde Konge / Rigit oc Adelen/ maatte gunstilige efftere-
ladis dennom. Da stode Raadit hart imod / anlangens-
dis / at der skulde byggis Slaat / oc vilde icke til nogen
Dagtingning paa Kongens vegne met Borgerne / vden
det bleffue Kongen frijt for/ at bygge der Slaat. Da suas-
rede Borgerne / at de for ingen Deel torde fordrifte sig
til/ at giøre nogen Dagtingning anderledis / foruden Al-
muens oc den menige Mands Vidskaff oc Samtycke / oc
beglerede at fare hiem igen / oc at giffue deris Almue des
tilkiende / de vilde raadspørre sig met deris Almue. Der
met gaff Kongen dennom Vensskaff/ for hues de sig imod
hannom oc Adelen haffde forseet eller mishandlit / So
vndse dennom den reformede Religion, Item / alle

Da

deris

deris Priuilegier, oc dette Vilkaar met / at der skulde ingen Befestning byggis. Oc Kongen meente / at naar hand sich Malmø / saa kunde hand dis snarere saa Rippbenhaffn. Oc der paa giordis stercke Bress oc Segel. Oc Borgerstassuit siden offuerantvordede Kongen Byes Nøgle / oc opgaffue Malmø i hans Hender.

Oc samme tid gaffue de Sueniske Hoffuiskmend Kongen tilkiende / huad Befalning de haffde faait / oc viste der icke lenger at bliffue / imod huad Remonstrantz denom end skede / de vilde rette dennom effter deris Herris Befalning.

Effter Malmø vaar opgiffuen / holt sig Rippbenhaffn endda vdi 12. Uger.

Kongen bealget vdi Malmø.

Lisdagen næst effter Palme Søndag / den 11. Dag Aprilis, kom Kong Christian self indridende i Malmø / haffde met sig en Fennicke Landsknecht / oc 200. Heste aff det Danske Kønse Thø. Oc samme Dag opbrøde de Sueniske deris Leyr / oc droge til Suerig / Skibene haffde oc i Befalning / at løbe tilbage.

Paa Skertorsdag fore Malmøis Borgere Kongen Huldscaff / oc hand forligte dennom oc Adelen / saa at alle Sager skulde vere tilgiffne. Hand drog til Lund Langfredagen / oc søgte Leyren for Rippbenhaffn. Men Jørgen Mønter / der hand spurde dette til Rippbenhaffn / lod hand sig icke anderledis for Gressue Christoffer oc Hertug Albrecht mercke / end at Malmøis Mend haffde opgiffuit Byen hannom witterligt.

Siden lod Kong Christian indlegge icke stort Tall Krigsfolk i Malmø / at beuare Byen for mere Oprør / som laze der lang tid siden Rippbenhaffn vaar opgiffuen. Oc Boraerne besuerede denrom hært der vdi / oc sende Bud til Konningene / at hans Naade vilde skaane dennom her

her vdi / oc tage det Gøldt fra dennem. Da suarede hand
 saa/At effterdi hand haaffde der ingen Befestning i Byen/
 da kunde det icke andit vere / Oc endog hand trode vel/ oc
 sette Lijd oc Loffue til Borgemester oc Raad i Malmø / at
 de skulde vere hannom hulde oc tro / Dog viste hand icke/
 huad den menige Mand kunde saa i Sinde / Derfor nøds
 dis hand til / at lade det Krigsfolck ligge der i Byen en
 tidlang. Da paa det at Kongen vilde tage sit Gøldt aff
 Byen/ beuilegede Almuen/ oc Borgemester oc Raad begie
 rede det selff med ydmng Bøn / at der skulde byggis it
 Elaat oc Befestning / huor Kongen lystede / Oc der paa
 gaffue de Kongen Breff oc Segel / saa at det skulde icke
 vere imod den Fordrag / som med Kongen skede vdi Hel
 singør.

1536.

Kongen faar
 Bæstend / at
 bygge Elaat
 til Malmø.

Oc strax som Malmø vaar opgiffuen / da skickede
 Kongen it stort Tull Krigsfolck ind paa Amage / oc tog
 Landit ind/ paa hellig Legoms Dag/ den 19. Iunn, oc kaste
 der op en Skanck / huor nogit aff hans Krigsfolck bleff
 lagt vdi / oc forhindrede der aff / at ingen Tilfpring skede
 Kjøbenhaffn / Thi all den stund Kjøbenhaffn haaffde
 Amage/ da haaffde de icke saa stor Nød/ Men strax Amage
 vaar dennom fratagen / beklagede de / at deris gode Land
 Amage vaar borte / Oc der effter huer Dag mere oc mere
 bleff der Dyr tid oc Hunger i Byen / at de paa det sidste
 nøddis til/ at æde Heste/ Hunde/ Katte/ Krager/ oc bagit
 Brød aff Maff / Derfor ginge Borgerne en Dag tilsam
 men/ som de ginge aff Kircken/ foruden Harnsk oc Verie/
 forsamlede sig paa gamle Torff / Tisdagen effter hellig
 Legoms Dag / Icke vdi den Mening/ at de vilde giffre no
 git Opløb eller Oprør / Men vaare tilbødne i Borgemes
 ter oc Raads Raffen / om Affteenen tilforn / aff nogle ser
 delis Borgere aff deris egne Middel / Hus fra Hus / at

paa Amage
 leggis en
 Skanck.

A a ij

møde

møde paa gamle Torff/ at samtale om den store Hungers
 Nød / som forhaanden vaar / Met it oplagd Raad/ at de
 vilde sende Bud til Forstanderne for Byen / om de vilde
 enten hjælpe dennom til Raast oc Fetalie/ eller lade en Part
 aff de armiste oc fattige Sold icke suelte ihjel/ Men maatte
 settis vden Byen. Der Regenterne i Byen det spurde/
 lode de strax forsamle alle Landskneetene / som laae i
 Byen/ met Harnsk oc Verie/ oc gaffue Ansrig/ at Bor-
 gerne vilde dennom forraade/ Oc Ambrosius, met Hans
 Bøse / oc mange andre aff det ny Raad/ komme løbendis
 paa gamle Torff/ i Harnsk oc Verie / oc vaare de første/
 som skøde løs met deris Rør / oc sloge ind paa de nøgne
 Borgere / oc bade Landskneetene sla ihjel for God / Saa-
 ledis bleffue der mere end ved 200. Borgere ihjelslagne
 paa Gaden / oc somme i deris Hus / som de stode i deris
 Arbeide / oc en Part bleffue ynckelige slagne i deris Sen-
 ge / som de laae hos deris Hustruer / aff Kneetenis Mod-
 uillighed/ som søgte vdi Husene effter huem som de haffde
 Awind til / oc sagde/ at de vaare mee/ vaare indrømde/ oc
 haffde skult dennom. Offuer huilckit Mord bleff mangtie
 Faderløst Barn. Oc vaar der Forbødit en tidlang / at in-
 gen aff Borgerne maatte gaa vden deris Gaarde oc Bo-
 ninge paa nogle Dage. Dis midler tid handlede Ambros-
 ius Bogedinder oc Hans Bøse/ Gressuen vel beuist/ mee
 nogle Landskneetis Offuerste / at Borgerne oc Krigsfol-
 ck it igen bleffue foreente / at skulde giøre it tilsammen/ oc
 huer beholde den Glæde/ som der vaar skeet. Oc bleff den-
 ne Samling regnit de fattige Borgere for it Opløb/ at
 haffue giort oc optagit vdi den verste Mening/ huilckit dog
 vaar skeet for Hunger oc den bittere Nød skyld. Oc haffde
 Borgerne oc Kneetene icke bleffuit eens igen / da vaare
 Kneetene tilsinds / at plyndrit de andre Borgere til mee/
 som

Mord vdi
 Ribbenhaffn
 paa 200. Bor-
 gere.

Forening igen.

som de lode dennom høre. De ingen Straff der gick effter
aff Offriggheden / vden at Gud straffede dennom met all
somsjörste Hunger oc Forblindelse.

1536.

Paa det sidste vaar der saa stor Hunger i Kjöben-
haffn / at mange nedfulde / som de ginge paa Gaden / oc
døde. Der sands oc mange i deris Senge liggendis / oc
hos Volden: / oc i Stræder. Mange vaare saa forsmectes
de / at de huercken kunde staa eller gaa / eller opreyse den-
nom selff. Der sands Børn liggendis paa Moderens
Bryst diendis / saa lenge at baade Moderen oc Barnie
døde. Oc vaare Tusinde Menniske / som saae den Syn
paa Helligesthus Kirckegaard / at der sad en Quinde op
til Muren død / oc haffde Tu leffuendis Børn paa Arme-
ne / som dide Blod aff Moderens Bryst / oc strax effter
hun vaar død / døde oc Børnene i samme stund / oc blodet
rand ned aff deris Mund. Vaar der oc saadan Hunger
i Kjöbenhaffn / at mand aldrig aff saadan haffde hørt at
sige / lige fast ved den i Jerusaleem. Oc naar nogen gick til
Byes Borgemeistere oc Offriggheden / oc klagede deris Nød
oc Hunger / Da gaffue de dennom kaarte Suar / bade
dennom gaa hiem igen / De haffde icke endda ædt deris
egne Børn / som de gjorde i Jerusaleem. Hues fattige
Gold / som de sette for Byen / bleffue indfagede igen paa
dennom / alt effter som de vdsættis til.

Stor usigelig
Hunger vdi
Kjöbenhaffn.

Oc effter at Kjöbenhaffn nu Aar oc Dag haffde
verit belagt / først met tuende Leyre / en vden for Nørre
Port / den anden for Vestre Port / Siden met en Skibss-
flaade / som forhindrede dennom all Tilsporing / Oc paa
det sidste met en Skanse eller Leyr paa Amage / Oc de nu
ingen Vndsetning singe / huercken fra Psalms gressuen eller
andre / Men Hunger oc Dyrth haffde tagit offuerhaan-
den / Da lod Hertug Albrit / Gressuen oc Borgerne / skide

Aa lij

Eud

Bud i Leyren til den vdualde Konge/ oc loffuede at opgiffue Byen/ hues de ellers maatte komme til nogen god Forening oc Fordrag/ Men fordi hans Naade haffde giort saadan stor Omkaastning/ oc Penninge spilde paa den Beleyring/ Da vilde hand aff spørste ick andit/ end de skulde giffue dennom paa Naade oc Bnaade. Paa samme tid vaar Hertug Vilhelm aff Lynneborg her inde/ hand slo sig der imellom/ som en Meglere/ oc tog siden de Effuerste oc Høffuismendene til sig/ baade Kongens oc de Grefsuiske/ De effter lang Samtale bleff opret denne Fordrag:

Fordrag smels
som Hertug
Albrit/ Gref
uen oc den vdu
ualde Konge.

Wi Vilhelm/ aff Guds Naade/ Hertug til Brunswig oc Lynneborg/ etc. De wi effterstreffne/ Christoffer von Gelten/ Geltherre/ Giebbert Skend/ Busch von Gelten/ Rittmester/ Thurt Pedersen/ Thurt von Hansted/ Offuerster/ Peder von Vriet/ David Dracke/ Volff von Rosenberg/ Høffuismend/ oc ellers andre Befels habere/ paa baade Sider for Riebenhaffn/ Giege viterligt for alle/ at effter som Stormectige/ Høybaarne Første oc Herre/ Herr Christian/ vduald Konge til Danmark oc Norge/ vor kiere Suoger oc Naadige Herre/ Nu vngeser it Nar/ eller lenger/ til Land oc Vand/ haardelige haffuer belagt Riebenhaffns By/ Vder vdi Høybaarne Første oc Herre/ Hertug Albrit aff Meckelborg/ Grefue Christoffer aff Oldenborg/ oc deris Anhang/ som der inde haffue verit/ huilcke hans Kong: Mait: haffuer paa dei sidste der hen tuingd/ at de neduendige haffue maat opgiffuit Byen. De effterdi at wi/ her til beuilgede oc samenle Underhandlere/ i denne Sag haffue sligit off/ haffue wi Høybemelte Kong: Mait: som vor kiere Herre Suoger oc Naadige Herre/ der hen bønne lige formaat/ at hans Kong: Mait: Hertug Albrit/ Grefue

Greffuen / oc Krigsfolckit / Ryttene oc Knechte / sammeles
dis Borgerne / til Naade haffuer optagit / oc tilstedt at
passere vdi Rigit / Oc siden er Sagen aff off formidlit oc
forhandlit / som effterfølger :

1536.

Først skal Hertug Albrit aff Meckelborg / hans Fø-
stinde / Raad oc Hoffstienere / paa Kong : Waits : Skib
offuersettis paa den Tydske Boden / met hues Guds den-
nom selff tilhører / oc ingen anden / oc de haffue met ind-
ført i Rigit / Vndertagendis hues Skib oc Skyt hand
haffuer met hid indført / met deris Tilhør / whugne oc
wksamferit / skal følge Kong : Wait : Oc skulle de der off-
uer forførgis met en Christelig Leyde / Oc saa tilige hand
erlanger den Tydske Side / skal Kong : Waits : Skib/
samt Hoffuismend oc Skibsfolckit / oc andit der paa / wbes
hindrit løbe tilbage paa beskedene Steder. Oc effterdi at
Hertug Albrit haffuer offuerfaldit Kong : Wait : ført
hannom paa stor Krigs Omkæstning / til met beuijst stor
Vangere / Skimp oc Spaat / Saa skal hand / paa Kong :
Waits : Erfordring / compromittere oc indbeuylge / paa
To Førstelige Personer / som er / paa Kongens vegne /
paa Churførsten aff Saxon / oc paa Hertug Albrites vega-
ne / paa Landgreffuen aff Hessen / oc skal huer sine Stieds-
richter formaa / at møde paa it belepligt Sted / naar hans
Wait : tilfiger / huilcke skulle Sagen / enten met Rættten /
eller til Windelighed / i gode afskilie. Disse Førster skulle
vdsige deris Senteentz. Oc om de dennom icke kunde forene
om Dommen / da skulle de tiltage en anden / oc huem den
tilfalder / der ved skal det bliffue.

Sammeledis maa Greffuen / met hans Drauan-
tere / Tienere / oc met hues som hand haffuer medført i
Rigit / frij wbehindrit vddrage til Tydskland / oc følgis
met Hertug Albrit / oc met Christelig Leyde forføcs / Eue-
rendis

rendis dette ved Gud oc hans hellige Ord tilforn / at de aldrig effter denne Dag/ saa lenge de leffue / imod Kong : Mait : til Danmark/ hans Arffuinge/ Brødre/ Bunds genosse/ som ere/ Marggreff Albret/ Hertug vdi Prynken/ Hertug Ernst til Lynneborg/ Landgreffuen / dennom deris Land oc Vnderfaatte / Danmarks Rige / Suerige oc Norge / de Førstedømme Slesuig / Holsten / Stormarn oc Ditmarsken / deris Raad / Indbyggere oc Tilhørige/ skulle imod handle/ gifre/ eller faaretage nogit / huercken met Ord eller Gierninger / De Greffuen aff Oldenborg skal oc vil aldrig i hans Liffs tid komme vdi de Kongeriges Danmark/ Suerige/ Norge/ ick heller i de Førstedømme Slesuig/ Holsten/ Men bliffue der fra/ ved hans Era oc Eed / oc intet der vdi handle / vandle/ practicere, i nogen maade.

Huad Ryetere/ som haffue liggit i Byen vnder Hertugens eller Greffuens Besolding / eller i hues Besolding de haffue verit / mue met deris Harnsk oc Heste / oc alt huad dennom selff tilhører/ oc ingen anden/ vnder samme Leyde / met Hertug Albret oc Greffuen vddrage til Land eller Vand.

Hues andie Krigsfolck oc Godsfolck til Righenhaffn haffuer liggit / mue oc skulle ved lige Leyde / som Hertugen/ Greffuen/ oc de andre/ til Land oc Vand/ passere oc bortdrage / Men at huer betaler sin Vert tilforn / oc vdi Vdrensen/ hues de skyldige bliffue/ Dog met nederlagt oc sammenuicklit Gennick/ De saa snart/ som de naa Lydske Boden / da skulle de ick mue tiene imod Kong : Mait : det Rige Danmark/ Suerig/ Norge/ en heller imod Kong : Mait : Bundgenosse / i Firt næst efftersølgende Maanedes der/ ved deris Eed/ som ærlige Krigsfolck egner oc bpr/ oc forskreffuit staar.

Righen

Riisbenhaffns Borgere oc Induonere/ haffuer Kong:
 Mait: tagit til Naade / som sine Underdane / oc paa sig
 tagit / hues de imod hannom / hans wmyndige Brødre/
 Rigens Raad oc Adel haffue giort / bedreffuit oc mishand-
 lit / for vor / forbemelte Hertug Vilhelms / forneffnde
 Feltsherre/ Ritmestere/ Høffhuismend/ Beselhabers/ For-
 bøn skyld / Saa at det dennom aldelis tilgiffuit oc effter-
 ladt er/ De vil dennom for huer Mands Maet oc Offuers-
 uold / ihuo det er / forsuare/ beskytte oc til Rætte Haande
 haffue.

Jørgen Wynthet / oc Ambrosius Bogebinder/ haff-
 uer Kong: Mait: i lige maade til Naade tagit / Dog at
 de ingen andensteds skulle bo / end her i Danmark/ eller
 vdi Førstedommene / Slesuig/ Holsten / oc vdi de Stæ-
 der / som Kong: Mait: kand lide oc taale / De der maa
 de bruge deris ærlige / oprietige Næring oc Viæring / oc
 skulle for all Vold oc Offuermact beskyttit bliffue / Dog
 at de suere den Eed/ at vere Kong: Mait: hans Arffuini-
 ge/ Brødre oc Rigit/ hulde oc tro / deris Skade hindre oc
 affuende / oc huercken vere i Raad eller Gierning / huor
 som bliffuer handlit imod Kong: Mait: oc Rigit/ Skulle
 icke heller saadant hemmelig eller offentlig practicere, oc
 huercken ved dennom selff eller andre faaretage eller for-
 dre. De serdelis skulle de icke staa effter Kong Christierns
 Erleding/ eller nogit andit fremmit Herskaff / Stamme
 oc Blod/ at skulle indfordris vdi Danmark/ Norge/ etc.

De effter at Hertug Albrit oc Gressuen haffuer la-
 dit forsøre aff Rigit ind i Lante Meddelborg/ oc paa andre
 Steder / huor det vere kand / nogen aff Danmarkis Ri-
 gis Raad oc Adel/ som endnu anholdne ere/ Da skulle fors-
 bemelte Hertug oc Gressue/dennom alle ligs giffue i Kongi
 Mait: Hender/ effter det Bresss Lydelse/ som de der paa
 giffuit

giffuit haffue hans Mait: De skal Hertugen oc Grefssuen stille Gisselsomend aff deris Dienere for dennom/ huilcke her dis midler tid oc saa lunge ærlige skulle bliffue vnderholdit / indtil fornessnde Adelsmend bliffue erledigit / oc det frj / vden all Rantzon eller nogen Forplicht / met det første/ Oc da skal det vere fornessnde Gisselsomend frijt for/ at drage vdi deris Behold / huilcke skulle met en Christelig Leyde forsørgis/ om de det ere begierendis.

Hues Fanger / som ere i Kiøbenhaffn / skulle strax Kong: Mait: frj / vden nogen Penningis Betalning/ tilstillis.

Til met skal mand offuerleffuere Kong: Mait: Kiøbenhaffns Slaat/ met all Skyt/ Lodt/ Munition, oc huad der tilhører. Dissligiste alle Skib / i Byen oc vdi Haffnen liggendis / met alt Skyt / Krud/ Lodt oc Ramsmer / ved huad Raffen / som det næffnis kand. Dissligiste alt Kongeligt Husgeraad / Bress / Segel / oc andre Elenodier / som tilhører Rigit oc dis Indbyggere / wfor derffuit oc wksamferit / lige som Gressuen det haffuer annamit oc vndfangit/ Huilckit skal offuerleffueris Kongen/ elle. til huem hans Mait: det befaler/ altsammen trolige/ vden all Suig/ Argelist/ Hinder eller Forsang. Til Vidnisbyrd oc bedre Foruaring / haffuer Kong: Mait: Hertug Wilhelm til Brunsuig oc Lyneborg / Hertug Albrit til Meckelborg / Gressue Christoffer til Oldenborg oc Delmenhorst/vore Signeter hængd næden for denne Fordrag. Giffuit i Seileypren for Kiøbenhaffn/ den 29. Dag Iulij, Anno Domini 1536.

Ydermere bleff forhandlit / at Hertug Albrit oc Gressue Christoffer skulle komme vdi Lepren / oc giøre Kong: Mait: it tilbørligt Affbed / Oc vaar Hertug Albrit oc Gressuen dragne vd i Lepren / met huide Ræppe i deris

deris Hender / oc gjorde it Knæfald for hans Mait : be- 1536.
gierendis for Guds skyld / at hans Mait : gunstelige vil- Knæfald.
de tilgiffue dennom deris Forseelse / huad de haffde imod
hannom oc Rigit gjort oc bedreffuit. Oc det stede den 27.
Dag Iulij, at de dette Affbed gjorde. Men der de sade paa
Knæene/ talede den vdualde Konge Hertug Albrit icke saa
hart til som Gressuen / Men sagde/ hand vaar forført aff
den anden. Gressue Christoffer talede hand skarpt til/ bes
klagendis / huorledis hand vden all Aarsag/ Opsigelse/
moduillige haffde først faldit hannom i Lante Holsten/ oc
ladit sig bruge til det Oprør i Danmark/ huor met hand
vaar Aarsag til denne store Blodstyrting/ oc skulde haars
delig suare det for Gud / Oc hues hans Naade nu saa vil
de fare frem met hannom / som hand vel haffde forskyldt/
da haffde hand det baade fortient / oc Leyligheden vaar nu
at betale hannom derfor / Men Kongen vilde mere ansee
Elect oc Byrd / oc sit egit gode Raffen / end Gressuen til
forn haffde det anseet / etc. Der met besol hand dennom
at opstaa / Oc bleffue saa met nogit Krigsfolck ledsagede
til Byes Porte.

Kongen taler
met Hertugen
oc Gressuen.

Dernæst vaare Ribbenhaffns Byes Fuldmeetige til- Ribbenhaffns
stede / huilcke der fore hans Mait : Hørsom / Lydigbed oc Sordrag.
tro Lieniste / oc affbade deris Forseelse / Oc gaff hans
Naade dennom hans Kong : Maitz : aabne Bress / i den
ne Mening :

At effterdi de nu haffde giffuit dennom til Kong :
Mait : oc forit hannom Huldskaff oc Troffaff / oc her
effter / som tro ærlige Vndersaatte / vilde staa met deris
Herre oc Konge/ Da loffuede hand der imod/ at vere den
nom gunstig oc naadig / oc at holde dennom ved Low/
Skel oc Ræt / oc icke tilstede dennom/ at vsforrættis imod
Lowen i nogen maade.

For det Andit loffuede hand / at holde dennom ved
Guds Ord oc Euangelium, oc den rene Bibelske Lærdom/
oc dennom der hos at beskytte oc Haandhaffue / saa at de i
ingen maade skulle trengis der fra / enten Geistlige eller
Verdslige/ Høye eller Læwe/ ingen vndertagendis / Dog
at de heller ingen Prædicke der i Byen skulde holde eller
antage / vden de som Kong : Mait : selff confirmerer oc
samtycker / paa det at de først skulle examineris, om de ere
gode oc nyttige derfor/ baade vdi deris Læffnit oc Lærdom/
saa at de rettelige maa oc kunde prædicke oc lære det hellige
Euangelium oc rene Guds Ord / som de met den hellige
Skrifte kunde beuise oc beuerle.

Deris Priuilegier bleff dennom vdi lige maade sam-
tyckt / som de haffde hafft i Kong Hansis/ hans tiere Fars
broders tid / Met Forbeholding/ dennom i hans Kroning
oc vdi fremtiden/ at foruandle/ formilde oc forbedre/ efften
som de kunde vere Kronen / oc Rippenhaffns Indbyggere
oc Menigheden/ til Gaffn/ Velfart oc Distand.

Item / dennom bleff forunde/ at bruge oc nyde Se-
elsløff Marcæ til Ordriifte oc Græsgang / oc til ingen an-
den Brug.

Befestningen vilde hand selff vere meettig/ met hues
Slyt/ Krud/ oc Krigs Tilbehøring/ som vdi Rippenhaffn
findis land / oc dennom vil hand der hos beskytte oc besker-
sterme/ som tro Vndersaatte.

Hues som de vdi forleden Teyde haffde giort oc handa-
lit / met Koff / Blodstyrtning / Slag/ Kirckebrud/ eller
anden Nedbrydelse / imod Kronen eller andre/ hemmelig
eller aabenbare / skal vere oc bliffue en klar afftalit Sag/
Vndertagendis dennom/ som sloe den Erlige gode Quin-
de/ Fru Anne Holgers ihjel / oc de / som der haffue verit i
Raad/ Daad oc Haandgierning met.

Hues

Hues Gods / som endnu findis / som haffuer tilhøre
Rigite eller Rigenes Indbyggere / det skal hannom igen giff-
uis / som det haffuer tilhøre / ihuor det findis.

Kongen forbeholdt sig oc selff / at sette Borgemeistere
der i Byen / huem hand tuctis Rigite / sig oc Rippenhaffns
By / tro oc gaffnlige kunde vere.

Effterdi de oc haffue verie beglerendis / at hullcken
som wærlige haffuer handlit / icke maatte bygge eller bo i
Rippenhaffn effter denne Dag / Da er det dennom oc
samtyct / at hullcke Borgere / som der ville bo / oc det land
dennom offuer beuifis / forrabelig at haffue handlit / da
gaa der om saa vjde / som Low oc Ræt er / oc effter deris
Priuilegier , Dog saa / at hullcke / som veluillige vdi denno
Scyde haffue giffuit dennom aff Rippenhaffn til hannom /
som deris rette Herre oc Konning / de skulle igen faa / hues
Hus / Gaarde / Grund / Gods / som tilstede findis land /
at dennom haffuer tilhøre / oc derfor ingen tiltale at skulle
lide i nogen maade.

Rippenhaffns Borgere bleff oc samtyct / at bruge
deris Næring oc Viæring vdi Norge oc paa Fiskeleuens
her i Rigite / effter deris Priuilegiens Indelse.

Saa lenge som den vdualde Konge leffuer / skulle de
holde hannom Rippenhaffn til Haande / oc naat hand
døer oc affgaar / skulle de holde deris By menige Danmar-
ckis Rigis Raad til troer Hende / oc til den Herre / som
menige Danmarckis Rigis Raad kenser oc kaarer for Her-
re oc Konge offuer alt Danmarck / oc ingen anden. Til
ydermere Foruarig / hans Maits : Segel hengd derfor.
Actum vdi Lepren for Rippenhaffn / paa S. Olai Martyris
Dag / Anno vt supra.

Disse forneffnde Villkaar / med Forfkriffuinge / at
giøre Viffel at sette for de Danske Sanger / som Hertug
B b iij Albris

Albrt oc Gressuen tskholtis / effter denne Riebenhaffns
 Jordrag / fuldkomme de / før de droge bort. De forskressue
 ue dennom end serdelis vdi it andit Bress / oc ledig oc quise
 gjorde all den Danske Adet / aff hues Eed / som de paa
 Kong Christierns vegne haffde sorit dennom. Vdi same
 me Bress haffue de renunciierit, hues Forbund de haffde
 met de Lybske / Psalhgressuen / oc andre / imod Kongen
 eller Rigit. Vdi lige maade lode de offuerantuarde fra
 dennom / hues Bress oc Forbund dennom oc de Lybske
 vaar imellom giort / oc iblant andit den Jordrag / som før
 om er melt / At om Kong Christiern kunde erledigis / skul
 de hand skris til Lybske / oc Gressuen fornøyes met Pen
 ninge. Item / de forskressue dennom / at lade lessuere til
 Rendesborg / til Lensmanden Godske Rangkow / alle de
 Danske Herremend / som vaare anholdne i Wicckelborg /
 til en bestemt Dag. Huilckit Bress er indlagt oc findis
 endnu vdi Huellingen paa Gottrup. Siden skickte de
 dennom altingist til it Affthog.

Corollarium.

Dette er Enden paa denne besuerlige Krig / huilcken
 somme kalde Gressuens Feyde / Jordi Gressuen lod sig
 bruge her til / Andre kalde hende den Lybske Feyde / Jordi
 den formedelst de Lybske / deris Mact oc Penninge / oc
 fulddressuen oc anstiffet / Huilcken varede fast paa
 Tredie Aar / Vdi huilcken sig haffuer tildragit oc be
 giffuit atskillige Tilfald oc Forandringer / som vord ere
 at mercke :

Først see oc besinde wi der aff / at naar ic Rige oc
 Stand icke ere ens met sig selff / ihuor stort oc mectigt det
 er / da kand en ringe vduortis Mact giøre oc vdrette der
 store Forandringer vdi / Som de Lybske nu gjorde her vdi
 Rigit / formedelst at Borgerne oc Bønder vaare weens
 met Adelen.

Der

Dernæst see oc forfare wi/ huad stor Tumult/ Jam-
 mer oc Elendighed / wrolige oc wfredelige Menniske / oc
 end saa / kunde anrette vdi it Rige oc Regimente / som
 Marcus Meyer oc Jørgen Bullenuæffuer til Lybke/ Am-
 brosius Bogebinder oc Jørgen Wynth / som oc kaldis
 Rod / Borgemestere / den ene i Ribbenhaffn / den anden
 i Malmø. De er ingen tuil paa/ at naar Gud hiemføger
 nogit Land / Rige oc Regimente / met saadan almindelig
 Landeplage / som er induortis oc vduortis Krij/ Orloff/
 Pestilens / Dyrtd / at saadant jo skeer for vore Synder
 skyld. De maa wi vel betiende / at saadan Plage vaar
 dette Rige paakommen/ formedelst at wi icke hæffue villit
 laane Guds Ord oc Euangelium Hus oc Herberge hos
 oss/ som da anblickede oc opgiel. De effter at Gud icke
 straffer oss anderledis / end som en naadig Fader/ der reff-
 ser sine Børn aff it gaat velmenende / at wi igen skulle
 komme til hannom / oc siden bortkaster hand Rist / Saa
 giel det til her nu i Danmark / Thi baade Adelen/ Bors-
 gere oc Bønder finge Hugg oc Strig aff Guds Suobe oc
 Rijs. De Lybske spunde icke heller Silcke der hos / Thi de
 myste icke allene / hues de aff Uregærighed vden Byes
 hæfde dennom forset i Sinde / Men finge til met store
 Hugg oc Nederlag hiemme / foruden stor Omkaastning
 oc Penninge spilde/ som de forgæffuis gjorde/ oc induortis
 Forandring / som de leede vdi deris Regimente / inden
 Murene.

Marcus Meyer/ en Borgemester oc en Ridder/ bleff
 belønt met Steple oc Hiul / som før er sagt/ huilket vaar
 hans fortiente Løn.

Jørgen Bullenuæffuer bleff atuarit / at skulde gods-
 uillig affitaa Borgemester Embede / huilket skede formes-
 delst Keyserlige Cammers Poenal Mandat, som tilholt de
 Lybske/

Lybske / at indsette oc indstille det gamle Raad / oc aff mange andre Aarsager. Hand bleff saa beskedt / at vere de Lybskis Hoffhuismand for Bergerdorff / for de icke vilde sla hannom strax for Hoffuedit. Strax effter / som hand der fra vilde forrense til Bremen / bleff hand fangit aff Bispen til Berde / oc forsendt til Volfenbottel / til Bispens Broder / Hertug Henrick aff Brunswig oc Lynenborg / huor hand først pinlig er forhørt / siden lagt paa Fire Stenler / Nærverendis de Lybske deris Secreterer, som hannom anklagede / at haffue opuaet den Danske Krig / indfaldit i Lante Holsten / oc ført Hertug Christian oc de Holster de Lybske paa Halsen. Siden for at hand haffde forandrit Regimentit til Lybeck / met de 163. Borgere at sette. Disligiste for at hand haffde ladit fengste en Part aff det gamle Raad oc de fornemste Borgere / oc sig siden offentlig ladit høre / at skulle sig hæffe effuer sin Nederpart. Aff hues Bekiendelse baade til Lybske oc hid ind vdi Danmark ere sendt Bdskrifter oc Copijer. De giffue en Part de Lybske skyld for / at de self vilde / at hand bleff fengslit oc affliffuit / for nogen Mistandte skyld / som de haffde til hannom / oc Practicer / som hand skulde haffue imod Raadit. Andre induende Aarsagen paa Kongen aff Danmark / at vere skeet hannom til villie.

Ambrosius Bogebinder gick det saa / at siden Rigshenshaffn vaar opgiffuen / klagede Jens Kammersuends Hustru offuer hannom / at hand uskyldelig haffde ladit rætte hendis Husbonde / oc ingen Gierning hannom vaar offuer beuijst. Huor til forneffnde Borgemeister suarede / hand haffde Bressue oc Beuijsninger noet vdi den Sag. De der hannom bleff befalit / at skulde om Morgenen komme op for Rætte met dennom / oc hand der ved tog / Da gick hand til oc tog nogit Forgiffit til sig. De der hand om

om Morgen en er opfordret / sands hand død oc opblæst /
oc vaar siunligt / at hand haffde tagit Giffte til sig.

1536.

Nørgen Wjnter / hannom beholt Gud til sin Dom /
Dog før hand døde / stiftede hand oc hans Hustru / Sidze
Coris Daatter / den store Almisse vdi Malmø / at huer
Menniske / som gaar i Malmø effter Guds Almisse / der
iblant de fattige Husarme / saa vel meent de / som kunde
gaa der effter / som de der ligge paa deris Seng / (Vn-
dertagendis de vdi Hospitalit) skal huer haffue ic Brød
paa en Penning / effter Tidsens Leylighed / daglige til euig
tid / huilket Brød vdfstiftis dagligen endnu for Malmøis
Raadhus / Oc vden tuil beuegede hannom der til hans
Conscientz oc naggende Orm.

Den Biscoplige Stand / som vaar kommen paa det
høyeste her vdi Nigitt / siet oc saa sin Vndergang / som vijs-
dere skal omtalis.

Item / er oc at mercke / at Gud Allmechtigste icke haff-
uer villit hafft / at dette Rige igen skulde falde i Kong
Christierns / den Tyranske Kongis Regimente / eller til
hans Effterkommere / Thi Gud kallede den sidste hans
Søn Iohannem til Regensborg paa den Rigsdag / Anno
1532. it Aar før denne Krig angick. Saa kunde icke hel-
ler Kayseren / Pfalzgreffuen / de Lybske / eller Greffuen /
mee all deris Forset / nogit practicere eller til veye skaffe /
imod Guds gode Forsiun / imod dette Rige / Thi Gud
haffuer villit / at disse Riger oc Førstedømme skulde bliffue
hos Kong Frederich den Frommis Stamme oc Afkom-
me / som lowlige vaar kommen der til / oc veldelig ruckte
dei fra Kong Christierns Hender / hans Børn oc Afkom-
me / Tre gonge.

Huorfor wi haffue behoff / Gud inderlige at ombede /
oc off vdi Exempel aff fremfarne Handel at speyle / at wi

E c

her

her effter leffue sammen rolige/ vdi Fred oc Enighed. Es
oc at ombede / at Gud vil vnde off vdi Regimentit gode
fredsommelige Personer/ oc er hønelige fornøden/ at mand
anseer / huad Gaffuer oc Geist den gaffuer / som mand
tiltroer nogen høy Bestilling / oc ingen vichtig Bestilling
tilbetroer nogen / vden huen som mand finder rolige oc
fredsomme. For alting er fornøden / at wi affitaa Synd
oc Ondskaff / leffue vdi Guds Fryet / at wi icke skulle op-
uecke Guds Straff offuer off.

Paa hues sig nu vijdere er forløbit i Kong Christians
tid/ vil ieg her effter (som vdi Freds tid er skeet) vere nos-
git kaartere der vdi.

Kongen oc
Dronningen
drager vdi
Riisbenhaffn.

Søndagen for Laurentij drog Høybemelte Hertug
Christian / met hans Naadis Jørstinde/ Fru Dorothea,
ind vdi Riisbenhaffns By / strax effter Hertug Albrit oc
Gressue Christoffer vaare affløbne / De forholt hand sig
icke som en Seyeruindere i Riisbenhaffns By imod Bor-
gerskaffuit/ Men som en Fader imod dem alle. De endog
hand vel haffde hafft Aarsag til / at straffit hønelig offuer
Riisbenhaffns oc Malmøis Borgere / for denne besværli-
ge Krig/ som de vaare Aarsag til/ oc haffde opuaekt: Til
met oc for det stemme Mord skyld / som skede paa de Tu
Hundrit fattige Borgere i Riisbenhaffn / som før omtal-
er / huilckit de icke met Religionen kunde besmycke. Saa
bleff dog ingen rættit/ vden en eller to/ som vaare met/ at
ihuelst Fru Anne Holgers Daatter / en Suerdsfeyer/ oc
en hed Mickel Skrep / som vaare første Anfengere til
det Mord.

De strax effter hans Dait: nu vaar kommen til
Riisbenhaffn / bleff en Part aff Krigsfolckit afftaekt / oc
met dennom handlit om deris Betalning/ En Part sin-
ge de strax paa Haanden / Resten bleff dennom met Brev oc
Segel

Egel forsecrit paa Terminer/ Hans Adel/ baade Danske oc Holster/ baade laante oc loffuede for hannom til store Summa Penninge. Oc vaar forbemelte Hertug Christian oc Rigit icke kommit vdi ringe Giæld/ formesdelst denne Treaarige Krig/ Thi fast huad Slaat oc Hus/ som hand selff haffde vdi Lante Holsten/ euer hans wmyndige Brødre tilhørde/ vaare forsette/ Kong Fredesrichs effterladne Boerskaft vaar opgangen/ Oc vaar derforuden vdi stor Giæld/ baade til Umslag vdi Lante Holsten/ Lante Meckelborg/ Lante Lynneborg/ Bremen/ oc andensheds/ huor hand viste at Penninge vaare til laans. Men hans Vndersaatte hulpe hannom flux/ baade met Løffe oc Laan/ som forskreffuit staar/ Oc met almindelig Landskat oc Gengiærd/ som vdgaffo/ den ene effter den anden/ En Part forhøynede deris Pant/ Saa bleff oc en Part aff Kronens oc Eticzens Gods/ baade da oc siden/ soldt vnder Adelen til dis Behoff. Dog afftaecte hand icke strax alt hans Gøld/ Men beholt en stor Deel aff denom/ Fordi hand icke endnu fuldelig foruiste sig met Keyseren oc Pfalzgreffuen/ Saa vaar icke heller altingist endnu roligt her vdi Rigit.

Løffuerdagen næst effter S. Laurentij, som hand vaar indtagen i Rigsbenhaffn/ holt hans Rait: it hemmeligt Raad/ inden lucte Dørre/ met nogle de Verdslige Rigers Raad/ Om den Lutheriske Lærdom/ oc rette Religion, at anrette allested her vdi Rigit/ Saa oc om Bisperne at affsette/ oc det Geistlige Gods at anname Kronen til Bestyrckelse. Oc maatte de alle suere/ dette hemmelig hos dennom wformeret at holde/ ved høieste Eed. Da giordis oc gaffo hans Rait: saadant it Bress/ som her efftersfølger:

Bisperne affsettes.

Wi effterfcreffne/ Mogens Gpē/ Danmarckis Rigs
 Hoffmester / Enge Krabbe / Danmarckis Rigs Marsk/
 Owe Lunge til Thurobeck / Axel Brahe til Kraaghholm/
 Knud Bude / Oluff Rosenkrantz til Ballø/ Holger Bl
 stand til Hvideberg / Truid Bistand til Vgerup / Mos
 gens Guldenskiern / Ridder / Erick Krummedige til Alne
 rup/ oc Johan Frijs til Hesselager Gaard / Danmarckis
 Rigs Raad/ Givre alle vitterligt/ At effterdi Hønbaarne
 Første oc Herre/ Herr Christian/ met Guds Naade / vdi
 uald Kong til Danmark oc Norge / Hertug vdi Slesvig/
 Holsten / Stormarn oc Dithmarsken / Grefue i Oldens
 borg oc Delmenhorst / etc. vor kieriste Naadigste Herre/
 haffuer nu aluorlig offuerueyet oc befindit / at Danmar
 ckis Rige kand icke vere vdi Fred / Rolighed / oc ved god
 Politij regeris / vden det skeer igennem en Øffrighed/ oc ic
 Verdsligt Regimente / Huorfor forskreffne Hønbaarne
 Første/ vor kieriste Naadigste Herre/ haffuer verit foraa
 sagit til/ at givre oc sckicke andre Ordinantzere oc Etickelser
 her vdi Rigt/ end her til verit haffuer/ Oc bespynderlig vdi
 saa maade/ at hans Mait : icke vil/ at Danmarckis Rige
 her effter skal henge hos Erckebispen / eller andre Bisper/
 Men Danmarckis Rige oc Regimente skal bliffue oc vere
 hos hans Mait : oc hans Maitis : Effterkommere / Kon
 ger vdi Danmark / Oc hos de Verdslige Danmarckis
 Rigs Raad / oc deris Effterkommere. Oc effterdi at
 Kong : Mait : vor Naadigste Herre / sig det saa forligt/
 forenit oc fordragit haffuer met oss / oc wi saa for gaat
 anseet haffue / at her effter vdi Danmarckis Rige saa hols
 dis skal / Da kiendis wi/ oc haffue loffuit oc tillsagt/ oc nu
 met dette vort aabne Bress / met vor frj Billie oc velbes
 tendte Hu / loffue oc tillsagt/ ved vor Christelige Tro/ oc
 Edelmands Loffue / Tre oc Redelighed / fornessade
 Kong :

Kong: Mait: vor Naadigste Herre / At wi aldrig effter
 denne Dag ville tilhjelpe / eller vdi nogen maade practice-
 re, enten hemmelig eller aabenbarlig / enten wi selff eller
 ved nogen anden / enten inden eller uden Lands / ihuad
 maade det næffnis land / at nogen Biscop/ enten de/ som
 nu leffue / eller nogle andre Bisper/ skulle komme til nogie
 Verdslige eller Geistlige Regimente / eller til nogit Bis-
 copsdomme eller Kente vdi Danmarckis Rige/ før end
 saa skeer / at der bliffuer samtyckt oc holdit it almindeligt
 generale Concilium vdi Christendommen/ Saa at Dans-
 marckis Rige/ saa vel som andre Land oc Nationer, baade
 vdi Indskeland / oc andensteds vdi Christendommen / der
 vdi beuilge / fuldbyrde oc samtycke. De naar sliig Befals-
 ning oc Ordinantz er effter almindeligt Concilium gjort
 er vdi Christendommen / Da ville wi dog icke practicere,
 enten hemmelig eller aabenbare / at nogen Biscop skal
 komme til nogit Regimente vdi Danmarckis Rige/ Geis-
 lig eller Verdslig/ uden det skeer med Kong: Mait: hans
 Mait: Effterkommere / Konger vdi Danmarck / oc med
 menige Danmarckis Rigs Raads / Adel oc Indbyggere
 vdi Danmarckis Rige / Fuldbyrde / Villie oc Samtycke.
 Disligiste bepligte wi oss med dette vort aabne Bress/ at wi
 icke ville imodstaa/ at det hellige Euangelium oc rene Guds
 Ord rettelig so maa prædictis oc forkyndis her vdi Rigit.
 De ville wi vere forplittede / at opsætte hos fornessnde
 Kong: Mait: Liff/ Gods/ oc all vor Velsærd/ baade vdi
 disse oc alle andre maade/ som oss bør at giøre hos vor rette
 Herre oc Konning / oc Fæderne Rige. Til dis ydermere
 Vidnisbyrd / haffue wi alle med Villie oc Vidskaff ladit
 henge vore Indsegle oc Signeter næden for dette Bress.
 Giffuit vdi Kjøbenhaffn/ Løffuerdagen næst effter S. Lau-
 rentij Martyris Dag/ Anno Domini 1536.

Melchior
Kongow fang-
ter Erkebisp
Torben oc
Joachim
Kongow.

Her paa strax lod Kong: Mait: den Forordning
gilde / at alle Bisper offuer alt Danmarkis Rige/ paa en
Dag / som vaar Søndagen effter Dyre vor Frue Daag/
ere fengslede/ saa at den ene ick viste aff den anden at
sige. Mester Torben Bilde / Archielectus til Lund / oc
Herr Joachim Kongow/ bleffue fangne vdi Kiebenhaffn/
Oc vaar Erkebisp Torben Bilde Joachim Kongows
Gæst samme Dag. Disse to bleffue fangne ved Melchior
Kongow/ huilcken om Afftenen met nogle Knekte lod om-
ringe deris Losementer. Bisp Joachim Kongow paa
Bispgaarden / som Vniuersitetit nu er/ huor hand haffde
stult sig offuen paa en Hanebielcke / der hand om Affte-
nen fornam/ at de sloe Porten aff. Oc hand fands ick ser
om anden Dagen: Hand bleff sett først paa Kiebenhaffns
Slaaet / siden fordis hand til atskillige Fængsel/ til Drags-
holm/ til Kraagen / til Bisby paa Gudland / oc siden til
Kiebenhaffn igen/ huor hand døde/ Anno 1544.

Elaus Daa
fangede Knud
Gyldestiern.

Erkebispfen aff Lund bleff fangen vdi hans Loses-
ment / oc hensført til Vorindborg Slaaet i Foruaring.
Knud Gyldestiern / Electus til Oehense / bleff fangen
aff Elaus Daa oc en Lydske Haffuiskmand / ret som hand
gick aff S. Albani Kircke / Oc lode de Bispen see oc læse/
huad Breff oc Befalning de der paa haffde aff Kongen.
Fornestfnde Bisp bleff ført offuer til Sieland / er siden
offuerantuoordit Arild Jensen / som haffde Dragsholms
Slaaet / oc ved hannom ført til Vorindborg / oc offuers
antuordit Lænsmanden sammesteds vdi Foruaring. Oc
andre Bisper vdi Jutland bleffue vdi lige maade fangne/
huer ved tilforordnede Personer. Oc Herr Johan Kong-
ow/ paa den vdualde Kongis vegne/ offuer alt Jutland/
paa Kronens vegne / antog strax alt Stictens Gods met
sit Krigsfolck/ Vndertagendis Bispernis Arffuegods.

Tredste Bisper
fangis ved til-
forordnede
Personer.

Bisp

Bisp Owe Bilde aff Aarhus bleff icke fangen samme Dag / som de andre / Men der Hans Snyge / Bispens Official paa Silkeborg / icke vilde offuerantuarde til Herr Johan Rangkow Silkeborg Slaaet / vden Befalning fra Bispen / De skreff Bispen til / huad Herr Johan Rangkow hannom haffde anmodit / paa Kongens vegne / om Silkeborg / Da skreff Bispen selff til den vdualde Konge / at hans Lænsmand paa Silkeborg trengdis aff Herr Johan Rangkow / samme Slaaet at skulle affstaa / Underdaenighst begierendis / hand maatte beholde samme Slaaet / Thi hand haffde tagit det vdi en Slaatslow aff Aarhus Capitel / oc giort dennom sin Eed / Forsendis sig til / at Kongen icke vilde gigre hannom Meenedig / oc saaledis beløne hannom for hans tro Tieniste / som hand haffde beuijst Tre Konger / hucs Canseler hand haffde verit. Da siel Johan Frijs oc Herr Oluff Rosenkrantz Befalning paa / at tage Henrich von Steenburg til dennom / met nogle Ryttere / oc fornessnde Biscop sengslig indtage. Dog lydde Kong : Maitis : Breff til dennom / at de met all god Beskeed oc met Lempe skulde offuertale Bispen / at hand goduillig samme Silkeborg Slaaet skulde afftræde / Thi Kong : Mait : icke gierne vilde lade sig vdi vijtløffthged met samme Bisp / huilcken hand altid megit haffde affholdit for hans tro Tieniste / De skulde sige hannom / at nu saa endelig maatte ske / hand skulde affstaa samme Slaaet / de skulde alle skæris offuer en Kam / Kong : Mait : vilde sin Gunst oc Naade siden vdi andre maade imod samme Bisp lade bethæe / effter som hand hannom oc Mundelig loffuit haffuer / saa at hand sig imod hannom skulde haffue at betacke. Huorfor samme Bisp vdi Roskilde er paatagen / Fredag effter Egidij, oc forsende til Dragsholm.

Bisp Owe
Bilde fangen.

Wec

Med denne Religions Forandring / her vdi Rigt /
 gick det lykkelig oc vel til / (Gud skee Looff) vden all Tu-
 mule / som vel er skeet paa mange andre Steder / Oc det
 fordi / at Visperne alle paa en tid ere angrebne / Til met oc
 fordi / at den Lutherske Lærdom mest Deel offuer alt her
 vdi Rigt haaffde tagit offuerhaand / vden hos nogle saa
 serdelis Personer aff de Geistlige / som nøde den store
 Kente. Oc gick nu her til vdi Rigt / lige som vdi Keyser
 Constantini Magni tid / Først haaffde hand tilstedt / taalde
 oc lidt begge Religioner, den Christne / oc den Hedenske /
 Men der samme Keyser fornam / at den Christne Tro
 haaffde tagit offuerhaand / oc de Christne vaare flere end
 de andre / besol hand / de Hedenske Kircker at tilluckis / oc
 den Christne Religion ene at læris / huilckit saa skede vden
 nogen stor Tumule.

Oc vaar dette tide le ringe Gods / som den tid bleff lage
 vnder Danmarkis Krone / Foruden Herre Kloster / Muns-
 ke Kloster / Nunde Kloster / Ius patronatus til mange Kir-
 cker / Tiender oc Kircketienerer / huor aff mig er dette beuist :

Koskilde
 Sticke
 Gods.

Først det som Bispen aff Sieland tilhørde / Koskil-
 de Bispgaard / Bistrup / Dragesholm / Lækinge / Gjørds-
 løff / Solthe / Thureby / Euenstrup / Borreby / Hiortz-
 holm / Fridsgaard / Farum / Kamløse / Vendsløff / Vas-
 deborn / Hørby / Tølløse / Siælsø / Fauerholm / Ellin-
 ge i Mierløse Herriet / Ellinge i Aadgherriet / Birckinge /
 Braade / Hawelse / Duebrødre i Koskilde / Husomme /
 Elagssunde / Gallerup / Ermelund paa Møen / Siens-
 trup / Emendrup / Avense / Nygaard i Aadgherriet / Kals-
 luisj paa Røen / det Gressueskaff Stryg / etc.

Skaane Stic-
 ke Gods.

Vdi Skaane tilhørde Bispen / Lunde Bispgaard /
 Aahus Læn / Hammershus paa Borrindholm / Flyginde /
 Hørby Læn / Aahus Gaard / Næsbyholm / Smidstrup &
 Hal

Halland/ Eandbygaard/ Giffloffgaard/ Semer Læn/ 1556.
 Birkebierge Læn/ Garstange/ Elleholm/ Glumager Br.
 sten/ Hunchals/ Gifflebiere Læn/ Vesterstad Læn/ Dram/
 Espalte Læn/ Isolt Læn/ Næsby Læn/ Heglinge Læn/
 Borrestad Læn/ Goldtofte/ Rønnebiere Læn/ Borrebj/
 Høgested/ Rørum Læn/ Strø Læn/ Raskløse/ Karleby
 Læn/ Rye Læn/ Hammerum vdi Nørre Halland/ etc.

Vdi Fyn aatte Bispen/ Vithense Gaard/ Riestrup *Fyn Sticlis*
 eller Thossing/ Brækl Slaat/ Baargaard/ Effebierg *Code.*
 paa Hindsholm/ Den vdi Løland/ Rindgaard/ Harnis
 løffgaard/ Spruppegaard/ Giedersby/ oc Sexten Læsten
 Korn Bisups Tiende vdi Sullsherrit/ etc.

Vdi Aarhus Sticet/ Aarhus Bispgaard/ Silck. *Aarhus Sticis*
 borg Slaat/ Isgaard/ Aaliær/ Huolbiere Herre/ Huol *Code.*
 bygaard/ Offuergaard/ Østrup/ Fioldballe/ Birck/ etc.

Vdi Riber Sticet/ Riber Bispgaard/ Lønborge *Riber Code.*
 Bispgaard/ Trøiborg Slaat/ Hundsbeck Gaard/ Hol
 stebro Bispgaard/ Orloffgaard/ Huolgaard/ Bregninge
 Gaard/ Møggeltynder/ Bøuling/ Volstrup/ Strandby
 gaard/ Venbiere/ Øreuong/ Visselbiere/ etc.

Vdi Viborg Sticet/ Hald/ Thisted Bispgaard/ *Viborgis*
 Tynderup/ Pandom/ Næs/ Halkier/ Spøttrup/ The *Code.*
 strup Læn/ Offuegaard/ Kongssøfflund/ etc.

Vdi Vendsyssel/ Børlum Kloster/ Hammelmose/ *Vendsyssels*
 Baargaard/ Sæbygaard/ Liungss Gods/etc. *Code.* Vdet an
 dit megit mere/ som icke er i mit Behold. Aff alle disse
 Forlæninge giæf forðum Ross tieniste/ oc Gøld til Vands/
 naar behoff giordis.

Simonis & Iudæ Dag/ holtis der en almindelig *Herredag vdi*
 Herredag i Rippenhaffn/ huort hen mesten all Adelen off *Rippenhaffn.*
 ner als Rigit vaar forskreffuen/ oc vaare der ved 400.
 Adels Personer/ Deris Raffen findis vdi den Første Re
 cels,

cels, huo dennom haffuer lyst at læse. Diffigiste vaare did forskreffne Rigsstædernes Fuldmeetige/ oc nogle forneme Bønder aff huert Herrit vffuer alt Rigit.

Adelen forstis
om deris
oc Rogens
Frelheder.

Om Mondagen effter / soor oc bebreffuede den vdsualde Konning / menige Danmarks Rigs Raad/ Adel oc Indbyggere / at holde dem alle ved Lov/ Skel oc Ræt/ oc ved deris gamle Priuilegier oc Friheder/ oc dennom heler at skulle forbedre end formindste i nogen maade / effter som hand tilforn haffde loffuit at giøre / naar hand kom til Regimentis/ oc bleff Rigit meetig / huilcke Friheder ere forfattede Artickels vijs/ vdi en Haandfestning/ oc forsegelde/ Adelen oc Raadit tilstillit. Dog findis i samme Første Recels, en Artickel / som ieg icke her haffuer villit gaa forbi/ At Norge stedse oc altid skal bliffue vnder Danmarks Krone / effter som Norgis Rigs Stender dennom selff / baade vdi Kong Christian den Første / oc i Kong Frederich den Første tid/ haffue bebreffuit/ vnder en Herre oc Konge at bliffue til euig tid / Saa at huem som bliffuer valdt til en Konge vdi Danmark/ skal vdi lige maade vere Konge i Norge / Dog at de foruissis paa deris Priuilegier oc Friheder. Huorfor de Herrer aff Holsten met ingen Villighed skriffue dem Arffuinge til Norge/ huilcke nu icke mere er nogit Arffuerige.

Paa samme Herredag / den 30. Octobris, Mondagen for alle Helgens Dag / holt hans Naade Bursprock met menige Adel/ Borgere oc Bønder/ paa gamle Lørff/ oc vaar der mit paa Lørffuit opbygdt it Pallas/ som Kongen oc Raadit stode paa / huor aff Kongen lod tale til Almue / Betæckendis dennom først/ for de goduillige effter hans Befalning haffde møt / Hand gaff dennom tilkiende/ at effter som de hannom haffde hylbt oc sorit for deris rette Herre/ da haffde hand nu igen sorit dennom alles
sammen/

sammen/ en oc huer at skulle holde ved Low/Stel oc Ræt/
oc ved deris Priuilegier oc Friheder / Oc der paa forstreffo
uit sig / huilcke Bress til Raadit oc Adelen ere offuerants
uordit. Oc effter som mange vdi den forleden Teyde/ baas
de Edel oc Wædel / Borgere oc Bønder / haffde fortprø
nit hans Mait : Disligiste met det Oprør/ som de giorde/
oc fremmit Krigsmact / som de indtoge / met Raaff oc
Brand haffde giort stor Skade paa Adelens Gaarde oc
Gode / saa de vel haffde fortient paa det høyeste at skulle
straffis / Dog haffde hans Mait : fornumstelig hos sig
betendt / at hues saadant skulde hæffnis eller straffis / da
bleffue der aldrig Ende paa Blods Vdgyndelse/ Men Mis
stroende / Riff/ Had/ Siendskaff/ oc større Bro/ Bulder
oc Tumult vilde efftersølge.

Da paa det at Wenighed/ Siendskaff/ Misforstand/
maatte affskaffis oc bortkastis/ God Billie/ Enighed oc
Venskaff igen stiftis / Oc effter at Gud Almectigste/ aff
sit gode Forsiun/ nu haffuer giort Ende paa denne besuær
lige Teyde / Da vilde hans Mait : naadelig tilgiffue alle/
baade Edel oc Wædel / Borgere oc Bønder / hues For
seelse de haffue giort oc begangit imod hannom/ oc vil tage
dem alle vd aff Wnaade oc Wgunst/ oc sette dem alle igen
vdi Gunst / Naade oc Venskaff. Oc effter som hand nu
haffuer tilgiffuit alle deris Brøst oc Forseelse / Saa vil
hand vdi lige maade haffue Adelen / Borgere oc Bønder/
sammenfæt vdi Fred/ Enighed oc gaat Venskaff/ Oc haff
uer derfor handlet met Adelen / at de aldrig effter denne
Dag skulle andt / klage eller besuære dennom / paa hues
Borgere oc Bønder haffue dennom imod giort/ En heller
vil hand / at Borgere eller Bønder skulle dennom offuer
Adelen besuære/ hues de her til Dags haffue dennom imod
giort/ vdi forleden Teyde/ oc for/ vdi nogen maade/ Men
D d ij

Alt hues vdi
Teyden er
fæct/ skal vere
glemt.

skulle

skulle vere oc bliffue huer andens gode Venner / vnde oc ramme huer andens Gaffn oc Beste / saa at aldrig skal paatalis/ hues vdi forleden Feyde stee er/ Men det at vere en død oc afftalit Sag til euig tid/ i alle maade.

Vdi lige maade lod hans Mait: giffue tilkiende/ huorfor hans Mait: dennom saa almindelig haffde ladis forskriffue/ Fordi hans Mait: met deris Raad/ actede/ at giorre nogen ny Stick oc Ordinantz, baade vdi den Geistlige oc vdi den Verdslige Handel / huor vdi hans Mait: vilde bruge deris gode Raad oc Samtycke. Oc bleff da saaregiffuit / aff huad Aarsager hans Mait: haffde ladie fengsle alle Bisperne/ som vaar/ fordi hans Mait: vilde/ at Guds Ord oc Euangelium reene oc klars skulde prædicckis offuer alt Rigt / huor imod Bisperne altid haffue seet dem / at de deris Stiet / Velde oc Mact maatte beholde/ huor met de gaffue Aarsag til forledne Krig / baade der met / oc dissigiste at de ingen Konge haffue villit vduale effter hans Herre Faders Død / oc ladit Rigt Hoffuitløst. Oc bleff der foruden oplæst en heel Bog vdi Artickels visse stillit offuer Bisperne / huad hans Mait: huer haffde at beskylde vdi sær.

Effter at samme Artickle vaare oplæste / bleff Menigheden bespurdt/ Om de vilde/at enten disse Bisper eller andre vdi deris sted/ vdi lige mact skulde nogen tid igen tilsticketis. Da raabte Almuen/ den ene i den andens Mund/ at de vilde bliffue hos det hellige Euangelium, oc icke haffue saadane Bisper mere / oc at Stietens Guds skulde leges vnder Kronen / Kronen til Beskræftelse / oc dennom til life / at mand icke saa offte skulde sætte den fattige Almue.

Paa samme tid bleff oc oplæst atskillige ny Ordinantzer vdi den Verdslige Handel/giorre Rigens Vndersaatte/

Bisperne skulde icke igen tilsticketis.

saatte / Edcl oc Wædel/ til Bistand/ Gaffn oc Enighed/ 1536.
 Adclens/ Borgernis oc Bønders Privilegier, Friheder oc
 Ridsmandskaff antrørendis. Huilcke Artickel flesten siden
 i den Recels, til Colding gjort / inddragne ere. Der *Handfæstning
 oc Recels
 gjort.*
 met bleff huer hiem forlossuit / Oc dette Bursprock siet
 Ende/ som varede vngesær Fire Timer lange paa Effters
 middagen.

Vdi forneffnde Herredag vaar for gaat anseet / at
 lade besøge Fru Mariam, Keyserens Søster / om Fred oc
 Enighed / imellom Keyserens Arff Næderland oc Dan-
 mark/ eller vdi det ringiste/ om en Anstand at giøre/ huil-
 ck Sendebud skulde referere dem hen til den Gentiske An-
 stand/ tilforn paa 30. Aars tid gjort. Der paa bleff bevil-
 git it Mode til Hamborg / at beggis deris Gesandter skul-
 de sammenkomme met Fuldmact / oc der om beslutte oc til-
 eens vende.

Paa S. Andreæ Apostoli Dag vaare i Ridsenhaffn
 disse effterskreffne Suenfke Sendebud / Herr Lauris Si- *Suenfke Sendebud oc
 freds Artickel.*
 gelson / Suerigis Rids Marsk / Herr Gøstaf Oluffson
 til Torpe/ oc Christoffer Anderffon til Skellerød / met
 fuld mact aff Kong Gøste/ til at beramme en standhafftig
 Fordrag imellom begge disse Riger/ Der vdi at indføre
 hues de kunde tencke til begge Rigers Bistand tienlige
 vaar / met hues Artickel tilforn berammie oc samtycke
 vaare/ Den tid Her Trute Bistand/ Niels Lunge/ Axel
 Jul/ saa oc Kong: Malt: Personlig/ vaare der oppe/ Da
 bleffue beslattede disse effterskreffne Artickel.

Begge disse 3. Riger skulle vide oc ramme huer an-
 dens gaffn oc beste / hindre oc affuende huer andens skade
 oc Forderffue.

Oc icke stycke/ handthaffue / eller Lende giffue huer
 andens Ziender vdi derts Land/ Men dennom forjage fors-
 krencke oc imodstaa.

D diij

Hues

1536.

3.

Hues de Lybske eller Wendiske Stæder/ eller nogen deris Anhang / ville enten ved deris egen / eller ved noaen anden Fremmit Førstis oc Herris Hielp oc mact/ hemmelig eller offentlig sette dennom imod disse try Niger/ Eller vdi nogit Nige opuede nogle Personer til Oprør / Da skal det ene Nige paa sin egen omkaast komme det andit til Hielp oc Vndsetning/ huilckit først bliffuer manit vdi saa maade.

4.

At om Suerige eller nogen des Ledemod bleff fiendelig angreben/da skal Danmark komme Suerige til Hielp met 800. veraetige krigsfolck til Spis/ oc 200. Mand paa Norgis vegne / vel stafferede / foruden Skib / Skipper/ Baadsmend/ Bøsseskytter/ Krigs munition , Huilcke Folt oc skulle lade sig bruge til Lands/ om behoff giøris.

5.

Angrebis Danmark/ Norge/ eller nogen deris Ledemod/ da skal Suerig vdi lige maade paa sin egen omkaast fordrit komme det Nige til Hielp oc Vndsetning met 800. gode veraetige Krigsfolck/ foruden Skibene/ Skibsfolckit/ Skyt/ munition, huilcke vdi lige maade skulle lade dennom bruge til Lands/ om behoff giøris/ imen Krijen varer. Det Folt skal huert Nige paa sin egen omkaast vnderholde/ Behøffuer Suerige den Hielp til Lands / Da skal Danmark sende hannom 200. Rensener oc 800. til Gods paa sin egen omkaast oc Eaald vndertagendis Mad/ Øll/ oc Hestfoer/ Det skal dennom fornøyes aff det Nige som de sendis til/ lige som mand spiser sine egne. Suerige skal komme Danmark oc Norge til Hielp/ til Lands/ om behoff giøris met 200. Rensener/ oc 600. Knechte/ paa sin egen omkaast/ vndertagendis Mad/ Øll/ Hestfoer/ som skal fornøyes dennom strax de komme offuer Landmerckit/ lige som hans egne spis.

Hues

Hues Gindland bleffue angreble / da skal Danmark sende til Spis did forneffnde Hielp/ oc at brugis til Lands/ om behoff giøris. Soltet skal spis effter den Lands Lighed/ oc som ens egne/ Huor met Hoffuikmændene skulle haaffue opseende.

1536.
6.

Hues nogen vdlendisse Mact vilde trenge enten disse Riger/ saa at større Hielp vilde fornøden giøris / Da skal det ene Rige vere forpliet met større Hielp/ oc aff all Mact/ at komme det andet Rige til Vndsetning.

7.

Om nogit Ørt Land aff Gienderne bleffue indtagit/ oc siden igen vnderuind / oc til rette bract / Da skal det Ørt Land quit / oc fri vden all omkaast følge det Rige som det met rette tilhører.

8.

Ingen aff disse Riger skal begiffue sig vdi nogen Kri eller Orloff met de Lybske eller andre / vden huer andens Villie / Vidskaff oc Samtycke / Dog at det ene Rige icke sidder stille til det andens Skade oc Forderffue.

9.

10.

Hues mand kommer til Geyde met de Lybske eller andre/ Skal iniet Rige maa træde til nogen Fred / vden det andit Rigs Vidskaff/ at det oc land vide sig der vdi at foruare/ oc det skeer met beggis Samtycke.

11.

Disse try Riger skulle saa vere forbundne / at aldrig maa nogit giffue sig vdi Forbund eller Confœderatz met de Lybske/ Stæderne eller deris Foruandte/ vden det skeer met alle Rigers Villie oc Samtycke.

12.

Hues nogit aff disse try Lofflige Riger vdi fremtiden bleffue forsørgit met nogen vroelig eller vstyrtig Konge eller Øffrighed/ som dette euige Forbund vilde forstyrre/ oc sig met Mact oc Vold indrenge vdi den andens Rige/ vden Indbyggernis Ja / Villie/ Samtycke oc Kaar/ Da skal menige Rigers Raad oc Adel vdi det Rige vere forpliet det at affstille / Saa at dette euige Forbund icke bliffue

13.

trene

1536. erent/ De skal den ene Part/ den anden til all Ræt Mechtig
vere.

14. Hues der kommer nogen Tuist imellom nogit aff
diffe Kongeriger/ enten om Landemærcke/ Grenser/ Frihe-
der/ Rættigheder/ eller i andre maade/ Da skulle 6. eller 12.
Skeedgrieter tilnæffnis aff huert Rige/ Diffe skulle forfare
der om all Lepligheden/ Eiden inddrage paa en Beleylig
sted/ oc ick vddrage/ før end de samme Tuist endelig haff-
ue atskild/ paa deris gode Tro/ Siæls Salighed oc Sam-
den/ Icke ansee Vild/ Venscaff/ eller nogen Eed/ de ere
behaafftede met/ De det skulle de giffue bekreffuit.

15. Kommer der nogen Wenighed iblant Adelen/ eller
Vndersaattene vdi nogit aff Rigerne/ Det vere sig om
Nordegods/ Mandssæt/ eller anden Tiltale/ Da skal der til-
næffnis 3. eller 6. Skeedg Rættere effter Sagens Leylig-
hed/ De som wulldige ere/ de skulle atskille om samme
Brøst/ enten til minde forhandle/ eller atskille met Rættens/
effter som forskreffuit staar.

16. Item hues nogen Person/ Geistlig eller Verdslig/
Wdel eller Wædel/ bliffuer met Mact oc Vold fortrengd/
aff det ene Rige/ ind vdi det andit/ Da skal hannom giffuis
Leyde til Rætte/ Dog saa/ at der tilfsickis 4. Skeedoretter
aff det ene/ oc 4. aff det andit Rige/ som hans Sag skulle
forfare/ Om hand/ eller nogen det er begierendis/ Men
tør hand ick staa sin Sag vd til Rætte/ eller nogit Forræ-
delige haffuer giort imod sin Herre oc Konge/ da skal hand
der ingen ophold haffue/ eller hannom nogit forskub gipre.

17. Item rømmer nogen sin Tieniste/ oc ind vdi det an-
dit Rige/ Hoffmand eller Tieniste Karl/ hand skal ick he-
ler der Ophold haffue.

18. Rømmer nogen Skriffuere eller Fogte bore/ vden
hans Hosbondis Quitanke/ hand skal arckeria, holdis til-
steder/ oc lide hans Ræt. Ingen

Ingen Forbud skal skee / paa Vare at vdsføre vdi no-
git aff Rigerne/ Men den ene maa kigbevøi den andens
Rige/ huad hand behoff haffuer.

1536.
19.

Dog effterdi den Lenlighed nu icke er vdi Suerige/
at Ørne eller Heste kunde vdsføres / Da skal met samme
Forbud/saa henstaa en tid lang/ oc ingen Heste en tid lang
større vdsføres end paa 30. March. Dog skal det icke vere
hindrit en god Mand i Danmark/ at sende oc kigbe i Suer-
rig paa Herregaarde en smuck Hest eller to/ Oc det samme
igen at tilladis de Suenſke i Danmark/ Vdi lige maade
skal det icke vere forbødit / at en Kjøbmand 30 maa føre et
Kobel Griſte Heste eller flere ind vdi Suerige.

Den enis Vnderſaatte maa vbehindrit drage vdi
den andens Rige paa Fri Marcheder / der at kjøbsla/ oc icke
wforrættis / men heller forſuaris aff Fogeder oc Læns-
mend / Oc icke besueris met nogen ny Told/ vjrdere end
som aff Arilds tid haffuer verit.

20.

Ingen Pebersuenne eller Landkjøbere maa omkjøbe
paa Landsbyerne / Kjøbstæderne oc Borgerne til skade/ at
handle / Gjør nogen der imod/ da haffuer hand forbrut
hues hand haffuer met at fare.

21.

Hvilken Lænsmand eller Fogit der bliffuer befunden
at hand stæder saadane Landkjøbere / eller giffuer dennom
forloff/ da skal hand bøde dobbelt/ oc straffis vden all naade.

22.

Hues enten aff Parterne bleff forſømmelig imod det
andit Rige/ vdi disse Article / Da skal det ene Rige stande
det andit Rige til rætte for wparthiſſke Steedgretter aff
begge Riger effter Brøſten/ oc Sagernis Lenlighed/ Dog
skal for samme Brøſter oc Forſeelsis ſkyld/ denne venlige
Confoederatz icke vere spilt oc macteløs/ som disse Riger
imellom er/ Men den at bliffue wryggelig til euig tid/ Oc

23.

E

den

1536. den ene Herre den anden icke at forlade/ved deris Sørstellig-
ge ære/ Ero oc Siæls Salighed.

24. Naar som heldst kiende/ dømme oc forhandlie er vdi
Danmark/ om hues Gods de Suenfke der kiende dennom
Kætrighed til / da skal all tiltale vere falden / som det ene
Rige kand haffue til det andet/ Vndertagendis hues tiltale
som Suerige kand haffue til Gulland.

25. Om nogen kommer til wlycke / oc strander vnder den
andens Rige/huad heller hand er der hos eller icke/oc Gods
sit biæris/da skal det følge den det tilhører / for en skielig
Wiæreløn..

26. Om enten aff Kongerne erøffuede enten Orloffs
Skib/ eller Kofarter fra Sienderne/ som den anden tilhør-
de / Da skal fornæffnde Skib oc Gods tilskillis rette Hers
skaff vden all omkæstning.

Dette Forbund haffuer forseglet/Sørst Kong: Malt:
self. Dernet Her Mogens Gøe Hoffmeister/ Johan Friis
Cankeler / Thyge Krabbe Marsk / Her Predbiern Podes-
busk/ Her Axel Brade/ Mogens Mund Landedommere/
i Nørre Jydland/ Eric Banner/ Her Oluff Rosenkrantz/
Her Holger Vlstand/ Her Knud Bilde/ Her Truit Vls-
stand/ Her Knud Kud/ Her Claus Bilde/ Her Axel Vge-
rup / Her Claus Podebusk / Her Mogens Gyldenstiern.
Her Lauris Sigessøn / oc hans metforordnede/ haffue for-
seglet det andit/oc beplietet deris Herre til at forsegle Gens-
parten / Men Kong Gøste forhalede at ratificere samme
Forhandling / Jordi at hans Gesandter icke haffde forbe-
holdit hannom Spreinge Læn / met nogle andre Egner oc
Grenker vdi Jempterland/ som hand formeente at høre til
Helsing Land.

Paa fornæffnde Riighenhaffns Herredag haffuer den
Danfke Adel loffuit Kong: Malt: at de trolige skulde til-
hielpe/

Kong Gøste
differeret Kaa-
tificationen paa
fornæffnde
Forbund.

bielpē / at bringe Erck Bisp Oluff oc Norge igen/ vnder
hørſom/ Hues Kong: Mait: der paa ſoraarsagedis Krij
oc omkaaft at giøre.

1536.

De effter at Biſperne haſſde ſiddit en tid lang / ſom
før er ſagt/ Huor aff de 4. vaare conſacrerit oc vjede/ ſom
vaare/ Juer/ Stenge/ Jørgen oc Owe/ De andre tre vaare
ſckun electi oc vdualde/ Lod Kong: Mait: dennom ſaare
holde / at om de vilde forſkriffue oc reuerlere dennom/ icke
nogen tumult, Oprør eller wenighed at ville anrette her
i Nigie/ men ſtille leſſue vdi deris Hus/ De icke heller tracte
effter at komme vdi deris forrige Stat igen/ vnder Liſſ/
Ære/ oc Godſis fortabelſe/ Eller at imodſtaa den reformes
rede Religion, oc den Chriſtelige Ordinanz/ ſom hand om
Religionen lod giøre oc beſſicke/ Men vere hans Mait: oc
Nigie Hulde Tro oc Lydige/ Da vilde hans Mait: dennom
løſ lade/ De at de maatte beſidde deris rette Arffuegods/
oc det vbehindrit nyde oc beholde / Dog intet at ſkulle mue
befaatte dennom met Stictens Gods / Huileck Viltkaar de
gierne vedtoge allesammen/ De paa deris Genbreff ere de
ſtrar løſ komne/ vnder tagendis Biſp Jacob Rønnow/ hand
vaar ſtiſſ oc Trakig/ oc vilde icke vdgiffue nogen Forſkriff:
uing/ Meſtedelen bleffue dog huer aff Biſperne forſørge
met it Herre Kloſter/ at leſſue aff/ deris Liſſs tid quit oc fri/
oc myſte den anden deris Stictis Rente. Jørgen Frijs bleff
forſørgit met Vreløſſ Kloſter/ oc Sibber Kloſter / Knud
Gyldeſtiern bleff forſørgit met Vorgaard/ Stenge Krum
pen met Børlum Kloſter/ oc Biſp Owe Vilde bleff forlæne
met Skow Kloſter ſom nu kaldis Herluſſſholm/ quit oc fri
deris Liſſs tid. Kong: Mait: holt ſærdelis megit aff denne
Biſp/ for hans tro Tieniſte/ Fromhed oc oprietiſhed ſtyld/
De giorde hannom endda den ære/ Aar 1555. Der hand
bleff begraffuen vdi Antuorſſkow / ihuor ilde hans Mait:

Ec ij

end

Biſperne løſ
giffuis.

end vaar til pass vdi sit Been/ At hans Mait: lod hente en Stol/oc sette sig paa ved Kirckedøren/ Oc der de kofte me Ligit/opstod hand oc fulde hannom til sit Leyersted. Samme Bisp meente Kongen ocsaa trolige / Oc vdi Leyren for Rippenhaffn / sende hand Kongen alt sit Tafel Sølff/ oc huad hand mere haffde aff Sølffgeschir/at fernøye Krigsfolckit met. Hannom oc Her Mogens Gøe haffde Kong Christian tilbetroit at vere Statholdere vdi Nørre Jutland / den stund Beleyringen vaar for Lybke / Oc de laae mesten vdi Aarhus / hans oc Kigens Nødtørffte at bestille/ for Leyren ructe offuer til Syn oc Sieland/ Saa laa oc samme Bisp vdi Regleringen i Roskilde/ den tid Beleyringen vaar for Rippenhaffn/ som før er sagt.

Den Danske
Adel fangen
vdi Næstels
borg Kommet
1536.

Jeg rørde nogit tilforn/ huorledis Hertug Albrit oc Gressuen haffde forsent en heel hob aff den Danske Adel/ fangne til Plawe oc Premismølle / vdi Lante Metelborg/ til at erledige dennom met om behoff giordis: Som vaare Her Anders Bilde/ Her Otte Krumpen/ Mattis Bøller/ Her Johan Brne/ Christoffer Gyldenstiern/ Knud Henriksøn / Niels Lunge / Eric Christoffer søn / Knud Pedersøn. Disse ere effter Rippenhaffns Fordrag nu igens komne / Oc bleff offuer leffuerit Godske Ranthow Hoffuikmand paa Rendesborg til bestemte Dag/ huor oc de gode Wend som Hertug Albrit oc Gressuen haffde set til gysel/bleffue erledigit. Oc effterdi de lcke tilforn haffde sorte hans Mait: der de andre aff Adelen fore oc hylde de hannom / En part haffde oc verit Hertug Albrit oc Gressuen foruant met Fed: Derfor maatte de lige maade reuerlere dennom imod Kongen/at vere hannom Hulde oc Tro/Oc særdelis Tacknemmelige for den Velgierning / At hand vden all Ranthow haffde erledigit dennom/ oc flyet dennom igen vdi deris Fri oc Frelse.

1537. Torsdagen for Palme Søndag/ skreff Ercke

1537.

bisp Oluff aff Trundhiem til Kong: Mait: at hues hans
nom Gunstelig maatte tilgiffuis all hans Forseelse/ baade
met det Affald hand gjorde/ Oc met Her Vincenz Lungis
Død / Oc hand maatte bliffue ved hans Stand oc Dom-
kircke/ Da vilde hand hylde Kong: Mait: Men hand fick
der ingen Beskeed paa/ Hans Gierninger vaare saa slem-
me/ Saa haffde Kong: Mait: oc saa vdi sinde met den Bi-
scoplige Stand vdi Norge / at giøre en Forandring/ som
her vdi Rigit/ Oc der Bispen ick fick det Suar/ som hand
forhaabte / Da lod hand strax tilrede 4. Skib / samlede
der paa huad hand kunde / Oc er hand met Christoffer
Trundssøn rømt til Holland / huor hand siden døde/ oc bes-
fette tilforn Stenuigsholm met Krigsfolck.

Ercke bisp
Oluff besæde
Kongen til
forgaffuis.

Kong Gøste lod nu atter anholde / At den Sueniske
Adel maatte forhielpis/ til hues Gods/ de haffde Kettighed
til her vdi Danmark/ Effter det Gøste oc tilsagn hannom
vaar giort til Stockholm / Saa oc effter den Fordrag/
giort vdi Kong Frederichs tid/ Oc strax effter Kong Frede-
richs død aff Her Truit Vlstand / oc hans tilforordnede/
Oc intercederede Kong Gøste særdelis for en hans Raad/
ved Raffen Niels Pederssøn vdi Smaalandene boendis/ at
hannom hans Gods maatte følge/ som hand meente met
Bræt at vere hannom fraholdit / Huor for der bleff bes-
rammit en Dag til Halmsted / Men for allehaande Len-
lighed oc Tilfald/ opset til vor Frue Dag om Høsten / Da
sammenkomme atter til Halmsted / Her Matz Bøller/
Her Knud Bilde / Her Claus Bilde / Claus Brne/ M.
Christoffer Raffenbierng/ oc Jacob Beck/ paa den ene side/
Oc paa den anden Her Holger Carlssøn/ Her Johan
Thurssøn / Her Lure Trolle / Her Carl Henrickssøn/ oc
Mogens Johanssøn/ at dømmes oc forfare/ om hues Gods

Halmsted maa
de til forgaffuis
anstillis.

E e iij

de

de Suenſke aff Adel kiende dennom Kettſghed til her vdi
 Danmark/ Effter fornæffnde Affſkeed/ Da fremkomme
 der mange / ſom vel haſſde ſtatlige Breff paa en heel hob
 Gods/ Men der imod frembaare de Danſke/ Kong Hans
 ſis Rigbebreff oc Skødebreff/ Item en Dom ſom er gan
 gen vdi Kong Hansis tid/til Calmarn/dømt aff Danmar
 ſkis oc Norgis Rigis Raad/ paa ſamme Gods/ oc andre
 Artickler mere/ De vilde icke de Suenſke paa den tid møde
 vdi Calmarn/ Samme Dom dømtis oc ſtod/ men laae vdi
 neſte Skier / oc bleff ſendt Bud effter dennom ſamme tid/
 at hos vere/ De ſtode de Danſke aff Adel/paa deris Hæſſd
 oc Rigb effter Lowen / Menendis at Kong Hans/ ſom for
 brut Gods det vnder Kronen vdi forledne Gengde oc Orloff
 haſſde henſoldt/ Huorfor imod ſaadan deris 40. Vinters
 Hæſſd/ Skøde oc Adkomſt/ diſſe Danſke tilforordnede
 Dommere icke viſte dem ſamme Gods at fradømme/ Dog
 ſick Niels Perſſen ſit Gods igen / Huilckit ſkede Kong G
 ſte ſærdelis til villie. Samme Gods kiebte Kong: Mait:
 en deel igen aff Adelen/ For en deel gaff hand dennom
 Kronens Gods igen / ſom dennom vaar belegen / Men
 hues Pant eller Forlæning vaar / bleff beſalit dennom
 ſtrax at følge.

Kongen oc
 Dronningen
 Kronis til Rigs
 benhaſſn.

Aar 1537. bleff Konning Chriſtian den Tredie kro
 nit til Danmarkis Konge/ Sampt Fru Dorothea til
 Dronning/ den 12. Auguſti, ſom vaar hans Gødsels Dag/
 ætatis 34. met de Ceremonier ſom der til hører/aff Docto
 re Iohanne Bugenhagio Pomerano, Superintendent til
 Wittenberg / Hand vaar hid indfordrit at reſtaurere
 Kibenhaſſns Vniuerſitet, Diſſigifte at reformere Kircker
 oc Skoler her offuer alt Rigit/effter den Ausburgiſke Con
 feſion, baade vdi Lærdom oc Ceremonier, ſom til Witten
 berg holdis / De at gipre en Chriſtelig Ordinantz huorles
 dis

dis i Kircker / Skoler oc Capitteler offuer alt Rigit frem-
delis holdis skulde / Hand fortøffuede her inde ved 5. Aars
tid. Kong : Mait : bød hannom end at skulle bleffuit Disp
til Slesuijg / Men hand vilde icke forlade den Skole til
Wittenberg / oc det Kald hand der en gong haffde antagit /
ihvad større Fordeel hand her skönt kunde haffte. Samme
tid vaar Hertug Albrit aff Prygen her inde met hans Ges-
mal Fru Dorothea, Kong Christiani III. hans Søster /
Kong Frederich den første eldste Daatter / at hederlig gibe
re met deris næruerelse samme Kroning / oc sin Suoger
at besøge / De ankomme de Onsdagen for Laurentii, De
vaar der en stor almindelig Herredag samme tid aff frem-
mede Gesanters Adel / oc andre.

Til fornæffnde Kroning haffuer Kong Geste sendt
hans Sendebud / Her Lauris Sigesson / Christoffer An-
dersson / her ind / som forledne Aar tilforn oc haffde verit
her / Vdi lige maade vaar her Churførstelige / Sarske oc
Heseiske Sendebud / Der vaar oc Lynenburgiske Lybske oc
andre Stenders Sendebud : Disse ønskede hans Mait :
Lycke oc Benedidelse / De glædde dem ved / at hand vaar
kommen til Kronen / Fred oc Rolighed. De effter den Kir-
cke reformatz som nu skede / bleffue Muncene foruiste deris
Kloster / baade Carmeliter / Franciscaner / Bernhardiner etc
Siden de haffde boit her vdi Danmark vdi 300. oc 20.
Aar / fra Kong Knud / Boldemars den første Sønns tid /
til nu : Vden huem som sig viide skicke effter den Geistlige
Reformatz som Kongen lod gibe / De begaffue sig man-
ge Muncke ad Næderlandene / oc andensteds til Tydskland /
En Part bleffue her / oc skifte deris Religion.

Her formaar mig en Historie / som haffuer sig tilbrag-
t / Der Kong Christian vaar en yng Herre / oc ticnte vdi
hans Moderbroders Margressue Joachim aff Branden-
borgs

1537.

Fremmede
Sendebud til
Kroningen.

Muncene for-
uiste aff dis
sit.

En smuck His-
torie om en
Munc.

borgs Gaard/oc haffuer fuld met hantom paa en Richsdag/
der vaar en Barfod Munck eller Franciscaner/ som predi-
ckede / Hand haffde vnderlig stied/ Maner oc Gadson paa
sig i Predickstolen/oc skældede paa de Lutherike/Syndum
vaar hand oppe/ syndum vaar hand nedre / Hertug Chri-
stian stod den tid vnder Predickstolen/ Oc som den Munck
effter Predicken / salt paa Kne at giøre sin Bøn/ Tildrog
sig/ at Hampelinen/ som det Aarden glorder sig met/ kom
ned igenom en Keffue / hengendis vnder Predickstolen/
huor paa den unge Herre strax slo en Knude/ eller bant
den met en Rem sammen/ Saa Muncken icke kunde kom-
me op igen/ indtil hand maatte raabe / At mand kom oc
halp hannom. Keyser Carl vaar samme tid vdi Kircken/
Oc der Muncken kom op igen/ begynte hand at sige/ Naar-
digste Keyser / huad giøre de off fattige Brødre vdi eders
Mait: frauerelse / naar de vnderstaa dennom saadant vdi
eders neruerelse/ Hertug Christian befryctede sig at Keyse-
ren skulde forspnit sig der offuer/ men der Keyser Carl saa
hannom paa Salen/oc siel at vide/ det vaar hand det Puss
haffde giort/ begynte Keyseren at lee ad hannom/ oc spurde
om det vaar hand der bant Muncken / Der torde vel sids
en Munckehadere i hannom / Huilckit vden twil vaar ic
Prælagium eller Foruudne/ at hand skulde bliffue Munk-
ne en Strick eller Pestilenske / som nu stede.

Abbeder eller
Prior effter
denne Dag
maatte intet
Guds affhens-
de.

Kong: Mait: lod oc saa nu vdgaar ic aabit Mandag,
at ingen Abbeder eller Prior effter den Dag skulde vers-
mechtig at sellie eller affhende nogit Klostersgods/ huad til-
sorn skeet vaar før det Aar 1530. det skulde bliffue ved sin
Værd / Thi Klosterne vaare forarsagede vdi forleden
Teyde/ baade at sellie oc forpante/ Rigit til beste aff deris
Klosters Gods / for Stat oc anden Tynge skild dennom
paahengde/ Oc der til vaare de Suldmættige giorde vdi
Krijen

Krijen/effter cabne vdgangne Milsiuver oc Mandater. **De** 1537.
 huet for hans tid siet vaar / haffde hand intet heller at
 imed sigt.

Doctör Morten Luther haffde tilskreffuit Kong
 Christian met Doctore Pomerano, at effter hans Begies
 ring/ haffde de aff Wittenberg nu gierne forsendt hid for
 nefnde lærde Mand / at reformere effter sem altingist
 der holdis vdi Thurførstedemmit met Lardem oc Kircke
 Ceremonier, oc glæddis ved saadant Kongelig Forset/
 Erindrede oc begierede der hos/ at Kong: Mait: icke vil
 de tilstæde / at Sticterne oc Collegiat Kircker / huor Ca
 niker oc Vicarier vaare besiddendis/ skulde forstyrre/ eller
 tagis vnder Krenen / men maatte bliffue ved den Brug/
 de først ere sticte de / paa det lærde Mend oc vnge Mend
 der met maatte forsørgis oc hielpis her vdi Nigitt / sem cr
 ten haffue studerit/ eller vilde studere/ Oc paa det at gaat
 Solet icke skulde holde deris Værn fra Skolen / naar de
 laae ingen Forhaakning vere / at de skulde faa nogen
 Hielp oc forfrem mis/ huor effuer paa det Latiniske Maal
 oc kunde gaa Fald / oc emsiler bliffue en Barbaries vdi
 Nigitt. Huorfor Kong: Mait: met menige Nogens
 Raad haffuer hafft it Betenckende/der paa at giøre nogen
 Forandring / Men samme Collegia Canoniorum ere
 bleffne ved Mact / for Ecclesiass Sagers skyld / sem der
 skal ordelis/ oc til at afflegge lærde Mend/ sem forskreffuit
 staar / sem enten tiene eller skulle tiene / Oc til dennom/
 sem ere vdi Kong: Mait: Cankelj eller Renterammer/
 sem den Første Recels / oc andre Etickelser / sem ere der
 om giorde/ ydermere indeholde.

Kong: Mait: lod nu vdi lige maade rigelig forspørge
 Kircker / Skoler / Hospitaller oc Præster met tilbørlig
 Underholding / Der bleffue tilsticte de Elu Stictis Læns
 3f mendi/

Morten L
 her sticte
 til Konger / oc
 formonet / at
 Collegia Can
 oniorum
 maa bliffue
 ved Mact.

Kircker oc
 Skoler forspø
 rig met Rente.

mand / vdi de Sln Bispers sted / som de Geistlige deris
Guds skulde haffue i Forsuar. Disse sige Besalning paa/
at optegne Kirckers / Skolers / Hospitalers oc Præsters
Indkomst offuer alle Rigit / De nøde de icke alleniste hues
de haffde haffte vdi Bispers tid / men de / som icke tilbørlig
ge spør vaare besørgede / bleffue nu med videres Rente oc
Underholding forset / De Kongen oc Kronen icke succes
derede vdi nogit videres / vden vdi hues Rente oc Herrlig
hed Bisperne haffde haffte / Huor aff Kongen myste en heel
Hob til denne Reformerings Behoff.

**Sln Superins
tendentet ind
viges.**

Tiende Dagen effter / som vaar den 26. Augusti,
indvijsede Doctor Pomeranus de Sln første Euangeliste
Superintendenten her vdi Rigit / som skulde saaretaa Re
ligionen , oc den Geistlige Handel her vdi Rigit / vdi Bisp
pers sted / i vor Frue Kircke i Kjøbenhavn / næruerendis
Kongen / Dronningen oc Raadit / Som vaare / Mester
Franciscus Vormordus til Lund / en Hollender / som haff
de vertt lang tid Lector vdi Malmø / Doctor Petrus Pal
adius til Sielands Stic / Mester Jørgen Hansen Sadal
linus Viburgensis til Fyn / Mester Mads Skade eller Lang
til Aarhus / Mester Jacob Skjøning til Viborg / Herrer
Jens Thomisen til Aalborg / oc Mester Iohannes Vandas
lus, spødt til Gustrø / til Ribe.

Dette Aar giick der aldelis ingen Sild til vnder
Slaane Land.

**Try Aars An
stand imellom
Nøderlande
ne oc off.**

Til Hamborg bleff berammitt en Try Aars An
stand / imellom Keyserens Erff Nøderlande oc Kong
Christian / huilken siden paa begge Sider er ratificeret,
videre kunde vore Sendebud da icke erlange: Vdi denne
Anstand da kom Brede Kansow / oc de andre Holsten
Herremænd løs / som Gieffuert Skent haffde fangit /
Dog paa Forstriffuing / dennom igen at skulle indstille
til

til Grønningen / naar samme Try Aars Anstand for-
løbne vaare.

1537.

Kongen lod dis midler tid / der denne Anstand vare-
de / betale de Offuerijselske Stæder / som ere Campen/
Euollen / Deuenten / en Summa Penninge / paa deris
Skib / som hand en Part haffde arresteret vdi Sundit/
forledne Teyde / effter dette Nigis gamle Brug / naar
Krigsnoød tilfiger / En Part oc aff Herr Peder Stram
vaare tagne imellom Gudland oc Borringholm / som for
er sagt / oc vaare brugte i forledne Teyde / De bleffue de
æltimerit oc vurderit til Hamborg. Men største Parten
indeholt hand aff Betalningen / oc vilde see huad Ende
det tog med Kenserer / De gaff hand dennom Breff paa
samme Summa Penninge / oc hues som dennom Kestede /
at skulle dennom til tacke betalís / naar alting kom vdi
god Bestand.

Onsdagen effter Bartholomei vdi Kiøbenhaffn / nær-
uerendis de Sueniske Sendebud oc de Lybske / da effter den
Hamborgiske Reuels forhørde Kong Christian / hues Jr-
ringē som Kongen aff Suerige oc de Lybske imellom vaar /
om de arresterede Sueniske Skib oc Gods til Lybeck / oc
den Kest / som Borgemeister oc Raad / disligiste nogle pri-
uat Borgere sammesteds / aff lang tid hos Kong Gøste
skulde tilstaa / Som vaar først vdi rede Penninge / Anno
1510. forstræct oc bekaastit / til at erøffre Suerig met/
3764. Mark Lybsk / Item / ellers forstræct / effter en
Fordrag / opret Anno 1529. 8689. Mark Lybsk /
samt Renten aff fornessnde Penninge indtil nu / foruden
hues nogle priuat Borgere haffde at fordre. Herr Bernt
von Willen vaar dis forsendt paa de Lyneborgiske Her-
rers vegne / oc vaar til gæst oc til Bords samme Dag met
de Sueniske Sendebud / oc bad hand dennom / at de vilde

Sueniske oc
Lybske Trins
ge forhørde.

Try Mars Ans-
stand imellom
de Suenſke oc
Lybſke opret.

recommendere hans Sag til det beſte hos Kong Gøſte/
oc giøre viſtſøfftig hans Vndſkylding. De da giorde
Kongen en Kædels oc Anſtand imellom Kong Gøſte oc de
Lybſke paa Try Mars tid / paa Kong Gøſtis gode Be-
hag/ ad ratificandum, om de dis midler tid kunde forſone
deris Sag hos hannom / Huilken Anſtand Kong Gøſte
ſiden ratificerede, Tiſdagen effter S. Catharinæ Dag/ vdi
Nouembris Maanit/ til Stegeborg.

Vdi lige maade giorde hand en Fordrag imellom
Kong Gøſte oc de Danſker / for nogen Buillie ſkyld/ ſom
dennom imellom vaar kommen / Fordi nogle Kong Gøſ-
tis Skib ſkulde verit aff Storm oc Vuær / vdi forledne
Lybſke Feyde / indkomne for Danſig / oc der pluſtrede oc
berøffuede. Sammeledis haſſde Kong Chriſtian ladte
fordre hos Kong Gøſte / at Hertug Albrit aff Pryken/
hans Suoger/vdi it gaat Venſcaff oc Forbund met Sues-
rige maatte indtagis. De der paa giorde Kong Chriſtian
en Concept, næruerendis de Suenſke Sendebud / oc op-
ſkickte det til Suerige / Men begge diſſe Handel/ met de
Danſiger oc Hertugen aff Pryken / vaare giorde paa
Kong Gøſtis gode Behag. Dog bleff ſamme Handel icke
ratificeret den gong / for nogen Kong Gøſtis Beſuæring/
ſom hand ſiden tilkiende gaff.

Herr Axel
Brade forſen-
dis vdi Sues-
rige.

Strax effter denne Herredag bleff Herr Axel Brade
forſendt til Kong Gøſte / om hues Summa Penninge/
Sølf oc Guld/ Kong Gøſte hans Mait : haſſde met for-
ſtrækt i forledne Feyde / oc Viſgen oc Warbiere ſtode til
Vnderpant for / At handle om Lider oc Terminer / oc
forfare / huad heller Kong Gøſte vilde haſſue Kente eller
icke. Da beuillgede Kong Gøſte goduillig ſamme tid / oc
tilbød Suogerlig oc Nabolig aff ſig ſelff / at forneffnde
Summa Penninge vden Kente paa Tret Mars tid maatte
ſtaa.

flaa, Ellers tilbød Kongen ved Herr Axel Brade/ at ville
 giffue Rente. Kong Christian lod hannom met samme
 Sendebud forstaa / om hand ick skulde ville giffue sig i
 Forbund met de Euangeliske protesterende Førster / da
 vilde hans Mait : forarbejde der vdi / at det skulde skee.
 Huorfor hand lod hans Mait : goduillig betacke / Begie-
 rendis der hos/ at hand det vilde til veye bringe. Gaff der
 hos tilkiende / at Churførsten aff Saren oc Landgressuen
 aff Hessen haffde i lige maade hos hannom sollicitert oc
 anholdit der om/ oc at til Mantua vaar berammiet it Con-
 cilium, oc vaare gaat / at de protesterende vaare eens om/
 huad Suar der paa skulde stillis / oc det aff yderste Mact
 forhindrede. Huor paa hand sig oc tilbørlig mod samme
 Førster haffde forklarit / at hand vilde beskytte Euange-
 lium oc Guds Ord/ Begierendis aff hans Kong : Mait :
 at hand vilde lade hannom vide/ paa huad Vilkaar hand
 sig indlader met de protesterende Førster / at hand sig der
 effter kunde rette. Actum Worchholm Ladegaard / den
 28. Septembris, Aar 1537.

1537.

Tilforn er omtalt/ at Herr Lauris Sigesen/ Chris-
 toffer Andersen / oc flere Suencke Sendebud / vaare til
 den Kongelige Kroning i Kjøbenhaffn / Dennom bleff
 metgiffne nogle Danske Besværinger / at anbringe hos
 Kong Gøste/ at maatte Nabolig affskaffis.

Danske Bes-
 væringer
 imod de
 Suencke.

Først/ at Kong : Maitis : Vndersaatte i Danmark
 met en vseduanlig Told skulde besværis vdi Suerige.

1.

For det Andit/ at huus Told/ som de Suencke pleye
 de at vdgiffue ved Bahus / skulde vere afflagt met Tros
 aff de Suencke.

2.

For det Tredie/ at Kongens Vndersaatte vdi Halm-
 sted/ Warbiereg/ oc andensteds ved Grenken / sig beklage/

3.

S f iij

For

1537.

Forbud vdi Suerlge at vere giort / ingen Tilfpring at skulle skee paa deris Righstæder.

4.

For det Fierde / at Herr Tyge Krabbe / oc flere gode Mend i Danmark / beklage dennom offuer den oprettede Recels i Malmø vdi Kong Frederichs tid / deris Gods at forholdis dennom for vdi Suerige.

Kongen aff
Suerigis Rets
Rering der
paa.

1.

Der paa erklerede sig Hønhemelte Kong : Mait : aff Suerige / at alle Fremmede vdi Suerige giffue Told / oc Indbyggerne niet / som icke ere Husejende. Skal nu samme Told høyre opbaris end tilforn / vced hans Mait : icke / men haffuer der om tilskreffuit Søffrin Risl / Lønsmænd paa Elsborg / huad wuonligt er paalagt / skal affscaffis.

2.

Det gamle Lodisse vaar ved Mact / da seylede de Suenffe Vndersaatte mesten omkring Bahus at aabne Sø / da gaffs samme Told vd ved Bahus / Men effter at gamle Lodisse er ødelagt / oc Nyløse Mend icke bruge den Seylas / da ere de icke heller samme Told plitlige / Men naar de seyle omkring Bahus at Vestersøen / da skulle de vederkiendelig vdgiffue samme Told.

3.

Kong : Mait : haffde en heller nogit synderligt Forbud giort / om Tilfpring til fornessnde Halmsted oc Varbjerg / Men Kong : Mait : Vndersaatte aff Suerige ere icke vel tilfreds met Barbiergs Mend eller Halmstedes Borgere / Thi de lidit gaat vdi forledne Tjende haffue forskyldt aff dennom / met Word / Raaff oc wnyttige Ord / som de haffue dennom beuijst imod de Suenffe / Kong : Mait : land icke tuinge hans Vndersaatte / did at lighla / effterdi de vide dennom bedre Fordeel anderu steds. Dog hues Halmstedes oc Barbiergs Borgere dennom kunde fordrage met Kong : Mait : Vndersaatte / land hans Mait : vel lide / at de handle ellammen / dog at de

at de ick forbryde det met wolewlig Handel eller Ripp- 1537.
mandskaff.

Kong: Wait: saae glerne / at baade Suenſke oc 4.
Danſke bekomme huer den Deel / ſom de haſſue ræt til/
Herr Tyge Krabbe ſaa vel ſom de andre / Men Suenſke
beklage det ſamme / at de ick her bekomme / huer Gods de
haſſue ræt til / De at de Suenſke paa det Mode / ſom nu
waar i Halmſted / ick haſſue kundit komme til deris / De
beder Kong: Wait: at hand paa ſin Side det vil ſaa be-
fordre / hand vil det ſamme paa den anden Side giſre / at
Fred oc Enighed maa erholdis. Actum Borchholms La-
degaard / den 28. Septembris, Aar 1537.

Dronning Karine / Kong Gøſtis Dronning / døde
Anno 1535. ſom for er ſagt. Vdi det Aar 1537. giſſe Kong Gøſte
tede hand ſig / oc ſick Margrete / Herr Abraham Ericſens giſſer ſig And
Daatter aff Laugholm / de hørde huer anden til vdi Andit den gong.
oc Fredie led.

Paa S. Thomæ Apoſtels Dag til Stegeborg / fød-
dis Hertug Johan / ſiden Suerigis oc Gottis Konning /
aff forbemelte Fru Margrete / Herr Abraham Ericſens
Daatter.

Kong Gøſte haſſde mee ſin Førſte Huſtru Fru Ca- Kong Gøſtis
tharina, Hertug Magni aff Sæxen Daatter / ick en Børn.
Gøn / ſom waar Kong Erick den Fiortende / fødte Aar
1533. Men met denne Anden Huſtru haſſde hand Ti
Børn / ſom vaare: Johan: Catharina, ſom ſick Grefſue
Ezardt aff Grijsland / Aar 1559. Cecilia, ſom ſick Hers-
tug Chriſtoffer aff Baden / Aar 1564. Hertug Magnus,
ſom bleff forbiſtrit. Steen / ſom døde Barn. Anna. Ma-
ria, Hertug Jørgen Hanſis aff Pfalz Gemal / Aar 1564.
Carl / ſom døde Barn. Sophia, ſom ſick Hertug Magnus
aff Sæxen / Aar 1568. Hertug Carl aff Sudermanne
Land /

1537.

Land/ Nareke oc Vermeland. De Elizabeth/ som fik Hertug Christoffer aff Mettelborg/ Aar 1537. Vdi fornessnde Aar fik Frøken Sophia aff Saxen/ Dronning Doritis/ oc Fru Catharina, Dronning vdi Suerigis Cyster/ Gressue Anthonius aff Oldenborg.

Herr Truid
Vlstand oc
Christoffer
Huitfeld løbe
at Norge/
Imod Ercke-
bispe Oluff.

Aar 1537. Mondagen næst effter Quasimodogeniti, da affløbe 14. Kong: Maits: Erleffs Skib/ som Herr Truid Vlstand oc Christoffer Huitfeld vaare Hæff uikmend for/ De haffde de Femten Hundrit Kneete inde/ til at nedlegge oc styre Erkebiscop Oluff aff Trundhiem met/ Men der hand det fornam/ er hand berisemt/ oc tog Fire Skib met sig/ met hues Gods hand haffde/ oc Christoffer Trundzen fuldis met hannom/ oc bleff vdi Holland vden Lands/ De der dette Guld onkem/ da opgaffue Herr Knud Pedersen Degen/ oc Torfred Oluffsen Canick/ Steenuisgholms Slaat til Kong Christian den Tredie/ som Erkebispem haffde der indlagt vdi Slaatsloven met Besetning/ De det fordi Bispen icke vndsette dennom/ cy heller actede hans Løffte/ Bress eller Segel/ som hand tuende gonge haffde forit/ Men der imod vaar tuende gonge affsalden/ Huiletit skede paa en Fredag/ 8. Dage effter vor H E R I C Himmelfærds Dag. De Christoffer Huitfeld bleff indførde for Lænsmand paa Steenuisgholms Slaat/ De alt Trundelawit/ oc de Nordens fields ginge strax Kong: Maits til Naande. Men Herr Truid Vlstand førde Bispen aff Stauanger fangen til Rigsbeshaffn. De Christoffer Huitfeld fik siden Besatning paa/ at besicte Kircker oc Skoler der vdi Lænit/ oc dennem at lade reformere, effter som her vdi Danmark heldis.

Trundelawit
gæck Kong:
Maits: til
Naande.

I dette Aar døde Herr Mogens Bilde/ oc Eric Krummedige/ Danmarks Rigis Raad. Item/ Christoffer

fer Haack aff Eggholm / som vaar Fru Lene / Herr Hans Krasio / Broder / oc Herr Henrick Nielsen Rosenkrantz / Høffhuismand paa Gudland. De bleff Grunduollen lage til Malmø Slaat / sidst vdi Decembris Maanit. 1537.

Samme Aar vnduijgte aff Suerige Iohannes Magnus, Erkebisp til Upsal / oc hans Broder Olaus Magnus Gothus, for de icke vilde vere den Religions Refor- matz vndergiffne / som Kong Gøste / Høyslofflig Jhu- kommelse / lod giøre i Suerige. Johannes Magnus aff Suerige vnder- uiger samt hans Broder Olaus.

Aar 1538. drog Kong Christian den Treddie vdi egen Person til Brunsuig / met Dronning Dorothea, 500. Heste sterck / Huor hand forbant sig met de protestes- rende Gørster / effter som saadant lenge oc flittelige hos hannom vaar søgt / vdi effterskreffne maade :

Den ene skal vide den andens Gaffn oc Beste / oc der om atuare huer andre / Særdellis / oc vdi de Sager / som Guds Ord oc den hellige Religion angaar / skal den ene trolige raade oc bistaa den anden. 1.

De skulle samtlige besuære dennom / vdi det Concilio, som er berammit til Mantua, Oc den ene Part intet der om beslutte / eller handle / vden den anden / Men det giøre met samlit Raad. 2.

Ingen skal skille sig fra den anden Part / vden Christelige gode Aarsager. 3.

Ingen skal heller Christelige / ærlige Conditiones oc Vilkaar vdsla. 4.

Om nogen aff dennom for Religionens skyld / eller dis tilhængige Aarsager / bleff betrijet / aff høn eller nædre Stand / ingen vndertagendis / Da skal den ene komme den anden besuærede Part til Hielp / vdi saa maade : 5.

At om nogen Thur / Gørster eller Stæder bleff angreben / da skal Kong Christian komme dennom alle samlit 6.

1538. til Hielp / med 3000. Knechte / oc dennom paa hans egen
Kaaft oc Befolding fremsende / inden Sex Uger / effter de
bliffue effede.

7. Dette Gold skal vere plictig / at tiene vdi Tre Maas
neder / De deris Maanit skal angange / strax de erlange
Churførstens eller Landgreffuens aff Hessen Land / De
skulle suere Churførsten / Førster oc Stender / Huldskaff
oc Trofcaff / trolige at tiene / Oc vdi intet Slag / Thog /
Storm / eller saadan Handel / veyre dennom / som ærlige
Krigsmend bpr.

8. Naar de Tre Maaneder forløbne ere / oc den Part
dennom lenger behøffuer / som de ere tilsende / skulle de vere
forpligt at tiene / Dog saa / at Kongen icke lenger besuæris
med deris Befolding.

9. Vdi lige maade skal handlis paa den anden Side /
aff Churførster oc Stender / At om Kongen aff forneffne
de Aarsag bleff bekrijet / da skulle de oc sende hannom
3000. Knechte / som inden Sex Uger skulle hannom tilfæ-
lles / huilcke de selff skulle betalle vdi Tre Maaneder / siden
de røre hans Kongerige eller Erffland / De skulle i lige
maade suere hannom Huldskaff oc Trofcaff / oc lade den-
nom bruge vdi hans Tieniste / Icke forsige nogen Storm
eller Slact / Men forholde dem som ærlige Krigesfolk.

10. Naar de Tre Maaneder ere forløbne / om hand be-
høffuer deris Tieniste lenger / skulle de bliffue / oc Sten-
derne med deris Befolding bliffue erledigit.

11. Om nogen aff Parterne icke kunde bekomme Knechte /
men heller vilde forsende Rytttere eller Penninge / skal des
staa vdi hans fri Vilkaar / Saa at hand enten fremsender
3000. Knechte / eller 40000. Gylben / Sender hand halff-
credie Hundret Heste / da gaar aff de Tre Maaneder
10000. Gylben / paa 500. Heste 20000. Gylben / paa
700. He

700. Heste 30000. Gyllden / paa 1000. Heste gaar op de 1538.
40000. Gyllden aldelis.

De skal altid den Fordrede / holde saadane Ryttere 12.
paa hans egen Omkaast oc Etade / oc altid paa 1000.
Knechte 3333. Gyllden / 7. Seneberger / vdi Tre Maanes
der regnis. Oc om hand skicker Knechte / effter Knechtenis
Antall / vdi Tallit oc Affregning / skal holdis som for
skreffuit staar.

Men om den fordrede Deel vil giffue idel Pennin- 13.
ge / da skal det osaa staa vdi hans frj Villie / Saa hand
for de 3000. Knechte fremsender 40000. Gyllden / 21.
Seneberger / 15. Passer regnede for en Gyllden / inden de
Sex Rger / effter Erfordringen / til Hamborg at erleg-
gis den besuere de Part / oc det vden all Ophold oc Vnd-
skylding / Dog at saadan Betalning skeer met Guld Gyl-
den / eller Eelff Graasser / oc en Guld Gyllden for 26. oc
en Gyllden Graas for 25. Seneberger vd giffuis.

Denne Forening skal paastaa vdi 9. samfelde Aar / 14.
siden Inuocauit Eftndag / naest for dette Bresss Dato reg-
nendis / Vden saa vaare / at samme Forening met alle
Parternis Samtycke lenger bliffue beuillgit.

Disse Articlle forskreffue de den nom / paa baade Ei-
der fast vbrødelige at holde. Actum Brunswig / Tis-
dagen effter den Spndag ludica, Aar 1538. Oc ere disse
Vencæffnde vdi samme Forbund : Kong Christian til
Danmark / Johan Frederich / Hertug oc Churførste til
Saxen / Ernst / Hertug til Brunswig oc Lyneborg / Phi-
lip / Landgreffue til Hessen / Albrecht / Greffue oc Herre
til Mansfeld / Bergemeister oc Raad til Brunswig oc
Hamborg / Huilcke alle haffue forseglet for den nom / oc
paa Hertug Johan Ernstis vegne / Hertug til Saxen /
Hertug Frank til Brunswig oc Lyneborg / Hertug Ulrich

1538.

til Birtenberg / Hertug Bernim / oc Hertug Philips til
Pommern/ Stetin/etc. Først Volffgang/ Hans/ Jørgen
oc Joachim/ Grender/ til Anholt/ oc Greffuer til Ascanien/
Giebhart / Greffue til Mansfeld / Philips/ Greffue til
Nassow/ Henrick den ældre/ Greffue til Svarzburg. Stæ-
der : Strasborg/ Augsborg/ Franckfort/ Costnia/ Ulm/
Esslingen/ Keutlingen / Jssing / Magdeborg/ Bremen/
Goslar/ Hanower/ Göttingen/ Embeck oc Weyden.

Forbund vdi
Kong Freder-
ichs tid met
de protestes-
tende Førster.

Her hos er at vide/ at vdi Kong Frederichs/ salig oc
Højlofflig Thukommelsis tid/ stætte for hand døde/ vaar
der it Forbund giore oc berammit / imellom forbemelte
Kong Frederich/ Hertug Hans / oc Johan Frederich/
Hertug Ernst / oc Franciscus, Philips Landgreffue /
Volffgang/ Giebhart oc Albrit/ Greffuer til Mansfeld/
Icke alleniste paa Religionens vegne / Men oc paa deris
Førstedømme oc Stand / Vdi saa maade / At om nogen
vilde sette sig imod dennom / for de stode imod Erzhertug
Ferdinandi Val til Røffiere Konge / som vaar skeet imod
Køysen Caroli 4. Bulla, hulkte Val de icke kunde forsuare
for deris Effterkommeris Frihed skyld / Eller om nogen
dem vilde anfætte for Religionen , Da skulde Kong Freder-
ich komme dem til Hielp/ met 200. Heste/ oc 1000. Gods
folk/ vdi 3. Maaneder/ paa sin egen Omkaast/ fra den tid
de anrørde de beledigede Partis Grenzer / Huem oc vilde
sende Penninge i den stæb/ det skulde vere hannom frist for.
Vdi lige maade/ om nogen vilde anfætte Kong Frederich/
eller hans Førstedømme oc Stand/ for Religionens skyld/
eller fordressne Kong Christiern at indsette / Da skulde de
oc saa komme hannom til Hielp/ met 200. Heste/ oc 1000.
Mand / vdi 3. Maaneder / paa deris Omkaast / Vilde
hand bruge Folket lenger / da skulde de der til lade dem
bruge. Dette Forbund skulde staa i Sex Aar/ effter Kong
Freder-

Frederichs Dødd / oc forstreckt sig til hans Søn Hertug
 Christian. Pfalsgreffue Wilhelm/oc Pfalsgreffue Loduig
 aff øffre Beyern/ vaar effterlade / at inderøde vdi samme
 Forbund/ oc hænde oc beuise samme Hielp. Men effter Kong
 Frederichs Dødd / siet Hertug Christian ingen Hielp aff
 de protelkerende Førster / vden huad hannom hemmelig
 skee kunde/ Fordi de vilde vdi h dette Forbund til Religio-
 nen, oc til Kong Christiern allene/ som nu sad fangen/ icke
 til anden Krig. Huorfor Kong Christian vaar en vjdere
 Forklaring begierendis / paa de Ord/ som staa i dette sid-
 ste Forbund/ at de for Religionen skyld/ oc des anhengige
 Sager / skulde vere huer andre bistandige / huorledis det
 skulde forstaais. Der paa erklerede disse effterskreffne Før- Vjdere Er-
klæring om
den protestan-
tiske For-
bund.
 ster dennom saaledis : Hertug Johan Frederich / Chur-
 første til Sæxen/ paa sine egne vegne / oc paa Hertug Jo-
 han Ernst aff Sæxen / hans Broders vegne / Hertug
 Ernst oc Frank/ Brødre/ til Brunswig oc Lyneborg/ Phi-
 lips/ Landgreffue til Hessen/ for dennom selff/ Herr Wolff-
 gang/ Herr Johan/ Herr Jørgen/ Domprouist til Mag-
 deborg/ Herr Joachim / Vettere oc Brødre / Førster til
 Anhalt / Herr Siebbert oc Albrit / Greffuer til Mans-
 feld/ for dennom oc deris Arffuinge / At effter som de paa
 den ene Side / met nogle Førster / Herrer / Greffuer/
 Stæder / haffde giort en gunstig Forening sammen / for
 deris hellige Religion skyld / oc huad des Anhang vaar/
 Da er det menigen der om / At om nogen vilde søre/ enten
 dennom nogen Krig paa / oc det beskiøne oc besmycke met
 it andit Nassn / eller for andre Aarsager / at vere so-
 gen / oc der met dog maatte dennom igen den Papistiske
 Religion paatrengte / Da er samme Forbund vdi ingen
 maade saaledis meent/ at den ene so skal komme den anden
 til Hielp. Oc endog saadant Forbund oc Forening lyder
 allene

1538.

Hues Dan-
mark bleff
bekriegt for
andre Nar-
gier/ end for
Religionen
skyld/ da skul-
le de prote-
stende Konge
Figit til
Hjelp.

allene om Religionens Sager / oc huad der aff kand kom-
me oc herffinde/ Saa skal hans Mait : dog sig icke besørge/
at hans Mait : hans Effterkommere/ Arffuinge eller Kes-
gentere / jo vdi Verdslige Sager skal skee Hjelp. De bes-
plietede de dennom oc deris Arffuinge derfor/ den benæffn-
de Hjelp at sijn oc forskaffe hannom oc hans Arffuinge/ saa
vel vdi Verdslige/ som vdi Religions Sager. De derfor
ville forbemelte Chur / Fjærster/ Grefuer oc Stæder vere
Borgen. De maa hans Mait : oc hans Arffuinge / om
hand bleffue bekriegt / bekryt oc offuerdragen / aff nogen
høj eller nœdrig Stand / ingen vndertagendis / dennom
om saadan Hjelp besøge / oc den skal hannom troelige beul-
sis. Hues fornæffnde Churførste aff Saxon oc Landgrefse
ue døde/ det Gud affuende/ Da skal fornæffnde Hjelp all-
geuel beuissis forbemelte Kong Christian/aff dennom/ som
Hoffuit ere for dette gunstelige Forbund / De vdi dette
Bressuis Krafft / maa hand den fordre/ oc deris Arffuins-
ge/ samt de andre/ som igen leffue/ skulle vere skyldige der
til/ som forskreffuit staar. Der imod skal Kong Christian
were forbemelte Chur oc Fjærster / oc deris Anhang / eller
deris Effterkommere / Arffuinge oc Formyndere/ for-
næffnde Hjelp plictig/ saa vel vdi Verdslige/ som vdi Re-
ligions Sager / ihuad det er/ vden all Fjerhindring. Da-
tum Brunstutg / vt supra, Tisdagen effter Dominica Iu-
dica, Anno 1538.

Aff dette Bress giordis To Parter / den ene sid
Kongen/ den anden fornæffnde Fjærster / De huilcke Fjær-
ster tilstede vaare/ de haffue forseglit paa de andris vegne/
som vaare benæffnde/ oc icke tilstede.

Til dette Forbund/ foruden Religionen, vaare de paa
begge Sider fast villige : Kong Christian for Kaysersens
skyld / oc de mange Wuenner/ som hand haffde aff Kong
Christi

Christierns Anhang / De Førsterne for deris egen Skyld / 1538.
oc vdi lige maade for Kønserens Mact.

Kong Christian drog tilbage fra Brunsvig / den
Vey igennem Hamborg / Hand haffde med sig sin Dron-
ning / oc Syster Elizabeth / oc Fem Hundret Heste / som
før er sagt. De Hamborger lode hannom vndfange med
60. Heste / ved tuende deris Borgemeistere / Albrit Bestede
oc Johan Rodenberg. Hertug Frank oc Otte til Lyneborg /
Hertug Frank aff Saxon / vaare der samme tid / at gisre
hannom Sellscaff.

Om Fredagen der effter kom hand paa Raadhusit /
huor Raadit oc de fornemste Borgere vaare forsamlede /
Der sore oc hyldede de hannom / oc hans Brødre / lige som
hans Forfædre / Kong Christian den Første / Kong Hans
oc Kong Frederich. Disse Herremend vaare med han-
nom : Herr Johan Ranzow Ridder / Hoffmester / Mel-
chior Ranzow / Marskalk / Godtke von Ansfeld / Henrich
Ranzow / Herr Volff paa Wisse / Ridder / Henrich Ses-
tede / Ridder / Godtke Ranzow / Claus von Wisse / Bene-
dict paa Wisse / Frank von Ansfeld til Haselbørg / Jesper
Ranzow / oc Elemind von der Wisse / De der holtis Tor-
nerina / rendis oc stads. Kongen vaar Raadens Gæst
paa Embættus.

Kong Christian
an hyldeis til
Hamborg.

Vdi Suerige i Smaalandene haffuer sig tildragit /
at nogle Smaalendiske Bønder haffuer ihjelslagit Kon-
gens Fogit oc Lænsmand sammesteds / Huor til vaare
Hoffuit oc Rathsmand / Jon Andersen oc Niels Tacke.
Rathsagen til denne Tumult vaar / at Kong Gøste haffde
vdi forledne Aars første Begyndelse / affferdigit ind vdi
Smaalandene / Herr Holger aff Birckeling / Ridder /
Læugmand i Smaalandene / same Johan Thursøn / mee-
st passelig Antall Ryttere oc Knechte / at sidde Ager oc Kæ-
terting /

Tacke foyde
vdi Suerige.

terting / oc randsage oc straffe offuer huilcke / som vdi
 Dødsflag / Mord / oc andre slemme Laster / vaare skyldige /
 oc sig sammesteds forholdit / Oc haffde ladit Bress vdgaa
 til Almuen / at de icke skulde bliffue vnderlige ved / at hand
 haffde sendt hans Lænsmand did met flere Følge oc Sells-
 skaff / end vanligt haffuer verit. Aarsagen vaar / at Lom
 oc Ræt laa nædre hos dennom / Mange aff dem haffde vdi
 forledne Teyde / som Suenffe oc Danske førde imod de
 Enbffe / offuer Forbud handlit met de Enbffe / oc der paa
 seylit / Benectit Kongen sin Arlige Skyld oc Rættighed.
 Der til met fundis andre / som haffde plyndrit oc røffuit
 Herremends Gaarde / begangit Mord oc Mandflæet. Der
 for haffde hand did affferdigit samme hans Befalnings-
 mand / der om at skulle randsage / de Skyldige at Haands
 haffue / oc forhielpet til Rætte / oc de Skyldige at straffe / oc
 alting at bringe til rætte sammesteds. Huilcke Bress / strax
 som de Almuen vaare forlæst / fulde de til Gode / oc godvil-
 lige afftingede hos Kongens Lænsmand / oc vdoeffuede en
 stor Summa Penninge vdi gemene / paa det hele Lands
 vegne. Men iblant dennom særdelis vaar Niels Tacke
 beskylt for Manddrab Sager oc Hoer / oc skulde verit
 straffit paa hans Liff / Men hans Venner / som vaare paa-
 selig formuende / tingede for hannom / for en stor Summa
 Penninge. Oc der hand siden / enten icke kunde aff sted
 komme dem / eller icke vilde / rottede hand sig met fornæffns
 de Jon Andersen / oc flere / oc røffuede oc toge der i Læn-
 dit / huad de kunde faa. Oc der Knechte bleffue vdsende / at
 lede effter hannom / vnde hand til Blegind / hid ind i
 Danmark / oc forholte sig der hemmelig vdi tycke Skowe
 oc Morasser en tidlang. Drog end vnder tiden vd til En-
 bed / til Grefue von der Lynes Arffuinge oc Anhang /
 Bernt von Willen / oc andre Nogens Giender / Indtil hand
 Aar

Aar 1542. offentlig spørde Krig paa Kong Christ. De 1538.
bleff samme Niels Tactis Modhold icke stillit oc slæt ned/
lagt/ før paa det tredie Aar effter det Oprør begynnits.

De paa Gudland fremsende atter it deris Hyltings Breff / De haffde Herr Henrick Rosenkrantz tilforn Aar
1535. forsendt it andit Hyltings Breff her ned. Endlandhys
der Kong
Christian.

Vdi forneffnde Aar/ paa den Herredag i Othense/
bleff Kircke Or dinantzzen, som Doctor Pomeranus oc de Kircke Ordu
Høylærde i Righenhaffn haffde giort/ offuerseet/ beseglit/
oc gic vð paa Danske. nangen.

Aar 1539. om Pindzedagen / vaar Herr Truid 1539.
Vlstand/ oc Herr Claus Vilbe/ tilskickte offuer alt Nors
ge/ at høre Sager/ oc skickte huer mand Low oc Ræ / De
da gjorde de den Recels eller Rettebøder / som Kong :
Walt : siden stadfestede/ oc endnu holdis offuer alt Norge.

Vdi Land von Hadelen forsamlede sig 36. Gennickte 36. Gennickte
Knechte / oc vilde verit offuer Elffuen. De Hamburger
toze Gold an der imod/ oc lagde nogle Skib paa Elffuen/
oc Pramme met Skyt. Disse Landsknechte haffde Psaltz
greffue Frederich bestillit / oc vilde verit ned i Danmark/
Der til met haffde hand ladit bestille oc vdruste nogle
Skib vdi Holland/ oc vilde verit inde met for Skører ort/
eller Ribe / Wen hand kunde icke bemande Skibene met
Gold/ til met fattedis hannom baade Prouiant oc Pens
ninge til hans Vdrustning / Der met forløbe Knechtene/
oc Flaaden bleff tilbage. Samme tid lod Kong Christian
befeste Rendesborg oc Krempen / oc legge Gold der ind.
Disligiste bleff der oc lagt en Gennickte Knechte vdi Ribe/
332. Herck/ oc der omkring/ saa vel som paa Helligland/ til
Landuern. Saa vaar oc baade vdi Lante Hølsien oc eff
uer alt Ludland / den menige Mand opbøden / om nogit
haffde paakommit.

36. Gennickte
Knechte/ som
Psalzgreffuen
haffde ladit
antage.

Rendesborg
oc Krempen
befestis.
En Gennickte
Knechte vdi
Ribe.

1539.

Danske Sems
debud vdi
Suerige.

Dette Aar vaar Kong : Maits : Sendebud hos
Kong Gøste til Upsale / om hues hand haffde vdi Hern
Berent von Millens Sag til veye bract til Brunsuig oc
paa den Keyse / Vdi saa maade: Hand skulde drage fra
Lybeck / hans Giender / oc icke vere paa de Steder / som
hand kunde vere mistenckt. Met hues andit / som haffde
forløbit sig paa den Keyse / at tilkiende giffue. Da fant
Kong Gøste sig i nogle Artickle besuærte offuer Kong :
Mait : som hand ved Suerigis Cansler / Herr Conrad
von Peen / Sten Ericksen oc Clemind Skriffuere / lod til-
kiende giffue / huilcke de Danske Sendebud er offuerant-
uordit / ad referendum.

Lybske Sems
debud / Magis-
ter Sebastian
Erfam / vdi
Suerige.

Den 19. Dag vdi fornessnde Aar / haffde de Lybske
deris Sendebud hos Kong Gøste / ved Rassin Magister
Sebastian Erfam / Hand androg for nogle de Sueniske
deputerede Raad (thi Kongen aff første icke vilde stæde
hannom selff til Audientz) hans Herrers oc Lybske By
deris vnderdanigste villige tieniste Helsen/ etc.

De tackede Kong Gøste for den Anstand oc Leyde/
som hand haffde dennom oc deris Sendebud giffuit o-
meidelit / at handle om Fred / De vndskyldede først / at de
icke haffde sende nogen sterckere eller anseeligere Legation
end hannom / det vaar fordi det vaar imod Vinterdagen /
Til met / da vaar deris Raadstol nogit suag / oc en Pare
aff Raadit met Skrybelighed beladt. Dernæst vaar hand
begierendis / at Kong Gøste icke vilde staa paa det strens
giste / om de Lybske dem nogit haffde forbrut eller mis-
handlit imod hannom / vdi forledne Oprør til Lybeck / aff
Marcus Meyner oc Jørgen Bullenuæffuer begynte / De
vilde det icke lade det ny Raad eller gantske By vndgielde /
oc deris Indbyggere / som vaare der aldelis vskyldige vdi /
oc kunde der aldelis intet om / thi Gud vreed / at det vaar
megit

megit gaat Golt imod. Dernæst begiere de hand/ at Kongen self vilde forhøre hans Legation, huorfor hand vaare kommen / Som vaar for / at anrette Fred / Enighed oc Forbundnis imellom Suerige oc Lybke / som dennom aff Arilds tid imellom verit haffuer. Formenendis / formedst Kongens egen Naruerelse / alting fructsommeligere at kunde forhandlis / end ellers / Men vaare det Kongen ubelyst / da vilde hand optæcke hans Verff til Raadit.

Først vaar hand begierendis / om den gamle Vdrustning oc Gield / som de Lybke / oc nogle priuat Borgere / til Kong Gøstis Skibsflaadis Vdrustning haffde forstrækt / der hand haffuer antagit Suerigs Rige / maatte Regenskaffs vijs faaretagis oc liquideris.

For det Andit / at den Arrest, som vdi Suerige vaare giort paa alt Lybsk Gods / maatte affskaffis / oc Indbyggerne til Lybeck samme Gield vden Straff oc Forhindring maatte indkressue / oc der til forhielpis.

Disse To Artickler / sagde hand / vaare hannom besalede / sidst at tale om / Men effterdi hand icke maatte stædis Kongen self til Ords / haffuer hand dennom / som de ringiste / først villit faaregiffue / før mand greb til Hoffuitsagen oc Fredshandelen.

Der paa siel hand for Beskeed aff Raadit / thi Kongen for sin Suaghed vndskyldede sig / icke at kunde stæde hannom self nogen Audientz.

Først / at hans Kong : Maat : icke haffde giffuit de Lybke nogen Marsag til sidste begynte Krij, men de aff idel Moduillie / hans egne oc hans Vndersaattis Skib oc Gods / vdi en frij Kæserlig Stad / imod Naborlig Forbund / først haffde antastit / hannom iniurierit, oc stor Spaat beuijst / huor offuer hand er forarsagit til rætfærdig Defension, oc der offuer er kommen vdi stor Krigs

1539. Omkaastning/ formenendis/ at de for alting ere plietige/
hannom samme Krigs Omkaastning oc tilføjede Skade
at erlegge. De effter som forneffnde Sendebud foruens
der/ at det ny Raad intet kunde volde der til/ Men selff en
Deel vdi det Oprør / at haffue maat rømd Vhen: Saa
kunde de dog icke per priuatam eorum innocentiam, ex-
cusare, quod publica ciuitas commiserit, Det er/ de kunde
icke vndskyldte / ved nogle saa deris Vskyldighed/ huad en
gantse Gemene haffuer giort/ Men effterdi den hele By/
aff deris Aarlige hele Indkomst/ Told/ Skatning/ haff-
uer besuærit Kong: Mait: En Deel aff samme Personer
endnu oc ere vdi Raadte / oc somme ellers der vdi Vhen/
som der til haffue hulpt oc forarsagit / Derfor bør den
Skade oc Krigs Omkaastning / som er hannom paagang-
gen / offuer gantse Lybte By at gange. Men at Kong:
Mait: skulde igengiffue dennom oc deris Creditoribus,
hues dennom tilstaar vdi Suerige / som de met den vng-
dige Krig haffde forbrut / Det kand hans Mait: met ins-
gen Naturlig Lov eller Ræt vere forpliet til/ Effter det sed-
uanlige Ordsprock: Den Skade en volder sig selff / kand
hand icke beskylde en anden for. Saa er derfor billige / at
de lide hues Skade de haffue ført dem selff paa / saa vel
som hannom. Dog vil hans Mait: som en Fredlicke
Herre/ icke sla all Fredshandel vd / om hand ellers er mees-
tig/ at træde til Hoffuissagen / oc der vdi slutte / Actum
den 27. Septembris.

Her paa suarede Gesandten/ at der vdi stod all Hans
belen oc hans Legation, Om Kong: Mait: gantse Lybte
By vilde igengiffue deris gamle oc forige Priuilegier, oc
der vdi inddrage Hense Stæderne paa Østersøen/ Saa
skulde der vel bliffue en euig bestandig Fred / begge Sider
lidelig / fortagen oc ratificeret. Huor paa hand bleff at-
spurt/

spure/ den 29. Dag Septembris, Om hand haffde nogen
anden Guldmaet (end det Creditiff Breff/ som hand haff-
de offuerantnuordit) paa de Hensfestæders vegne / Effter
hand dennom oc vilde haffue inddragit/ at hand det skulde
lade Kong : Maits : Tilforordnede see/ at hand icke skulde
handle tilbage/ i dag it/ i Morgen it andit. Huor paa hand
suarede / Lybke vaar Hoffuit for Hensfestæderne / hans
Herrer haffde hannom befalit/ det at tilkiende giffue/ De
vden de foruiste dennom aff de andre Stæder / haffde de
det icke hannom befalit. Actum den 29. Dag Septembris.

1539.

Nogle Dage effter/ til Audientz antuorde Kongen
selff vdi egen Person / At det vitterligt oc Landkyndige
vaar/ baade til Lybke oc andensteds / at det Rige Suerige
vdi fordum tid haffuer verit beladt met stor Venighed/
Vnder tiden Kongen oc Regenterne imellom / Vnder
den de Geistlige oc Verdslige / De stundum met omli-
gende Potentater. Huor offuer Kongerne i Suerig vdi
saadan Nød / om de icke som en Ko vilde lade spore dem til
Slacterbenden oc til Offers / haffue verit forarsagit/
effter de Geistligis Raad/ de Lybske deris Begiering/ som
er Kronens Trøst oc Forderffue / haffue verit nødt oc
tuungne til/ at ratificere, huad de haffue villit hafft/ Huor
offuer Suerigis Rige haffuer verit Gal / som Israels
Børn i fordum tid. Huor paa de Lybske oc saa / saa vel
som de Geistlige/ strax vdi hans Naadis Kroning oc Høys-
tid/ som en Løwe paa it Bytte haffue fortøffuit / Menen-
dis/ at gipre hannom Liffegen/ som de affgangne Konger
oc Gubernatores, Men Gud vere Løff / saadant at vere
dem missungit.

Kong Gustaf
suarede selff.

De effterdi hand / formedelt Guds Krafft oc Naad
de / sit Gøld oc Rige haffuer ræddit / aff de Blodgerigis
Raad/ oc alle hans Wuenner oc Tyranner/ oc met Suerd

oc Hærre Krafft / dennom aff all de Lybskis egen nøtigel
 Tuang oc Mact haßfuer befriet / hulpit oc forløst / Lige
 som den hellige Moses haßfuer før Israels Børn aff deris
 Jengsel vdi det forjette Land : Oc tagit Suerigis Rige
 aff all Blycke oc Wfred / oc førdt oc set det vdi en god
 Velstand oc Fred. Derfor kunde hand det nu for Gud oc
 Menniske icke forantuarde / at hand sit crøffrede Rige met
 Suerd / fra all Velsart / vdi de Lybskis egen nøtigel tuang /
 vden Nød / vdi saadan Fare oc Forderffue igen skulde op
 offre / Oc dennom alle deris forbrutte Priuilegier, (Som
 de en Deel tilforn bedragelig haßfue hannom afftuungit)
 som fridbrüchtige Folck / igen skulde indrømme oc offuer
 antuarde / Huilckit icke tilhører nogen Krigs Potentat / En
 heller er brugeligt eller billigt i sig selff. Oc forseer hand
 sig til / at de / som Christne ere / oc der berømme dennom
 Euangeliske / at de hans oc gantske Kronens Skade oc For
 derffue / for deris egen nøtigel Fordeel skuld / icke skulle ville
 spørge saa hart / som de giøre / Men heller saarella / som
 Gud lærer oss / de Middel / som dennom / saa vel som deris
 Næste / kunde vere tienlige. Naar dette skeer / vilde hand
 sig der imod tilbørlige / priselige / rømmelig oc lofflig for
 holde. Actum den 1. Dag Octobris, Aar 1539.

Paa det sidste / fordi at samme Gesandt icke anderles
 bis haßfde Fuldmact / sig at indlade / eller vilde skride oc
 træde ad particularia, paa Article / eller i Styckeuijs / at
 beslutte / Da paa det hand icke lenger til forgæffuis imod
 Vinteren skulde opholdis / gaff Raadit hannom denne en
 delige Beskeed / At Kong : Mait : vaar vel til freds / at
 anrette it Naboligt Venscaff oc Forstand met de Lybske /
 Dog met sligt Vilkaar / at hans Maits : Regalia, Frihed
 oc Rigit / icke i fremtiden kunde vere til Skade oc Brast /
 vdi saa maade / vilde hans Mait : sig met dennom indlade /
 icke

icke anderledis. De effter som de aff Lybke vel vaare begier
rendis / at beggis Besuering maatte optegnis oc forhand-
lis paa billige Middel/ Saa haffuer deris Gesandt tilform
forstandit/at Kong: Mait: icke vil gaa til nogit Vilkaar/
fôr de tilbørlige stille hannom til freds for erledne Stade/
Krigs Omkaastning oc Iniurijs, oc vil endnu lade alting be-
ro/ ved den Erklaring/ som fôr er sagt/ fôr hand deris Priuis
legier confirmerer. De som de vilde vide/huad de dennom
til Kong: Mait: skulde forsee / Saa veed huer / at hand
icke haffuer verit Aarsag til denne Krij oc Wenighed / De
kunde de icke skylde hans Mait: derfor / i nogen maade.
Men om de / eller andre / vilde lade hannom bliffue ved
hans Frihed/ Authoritet, Regalia oc Rigis Frihed / som
Gud haffde hannom vnde / Saa vil hand oc fredelig oc
Naborlig sig imod huer igen forholde. Denne Affskæd
bleff Balzer Junck skriftelig/ at offuerantuoerde de Lybke/
metgiffuit / De befalit / fornessnde Gesandt at følge til
Lybke / oc der denne Affskæd offuerantuoerde. Actum
Stockholm/ den 26. Octobris, Anno 1539.

Dette er/ hues Article Kong Gøste fant sig besueringe
vdi/ offuer Kong Christian/ som fôr er sagt:

Suenske Besueringe offuer
Kong Chris-
tian.

At wanseet / at Kong Gøste haffuer beuiist Kongen
aff Danmark saadan stor Hielp vdi forledne Teyde /
Daar det hans Tack / at nogle Holster oc Danske Raad
samme tid haffue villit giort hannom nogit hans Krigs-
folck affspendige/ Loffuendis dennom stor Besolding. Disse
vaare de / som skulde verit handlit met: Jacob Bagge/
Frederich Chussel / Niels Bagge/ Oluff Ericksen/ Peder
Skensfen / huilcke dog icke haffue villit handlit imod de-
ris ære.

Den tid den Suenske Slaade forleden Teyde vaar
kommen i Sundit / vndtigh dennom megit Golt/ De der
Capite,

1539. Capitenerne bade Melchior Rangkow oc de Danske/ at fly
den nom dem igen/ Skede det icke/ Men de gjorde den nom
mere Goldt affspendige / ved halffue Jennicker til lige / at
Slaaden der offuer maatte bliffue beliggendis for Goldt.

3. Item/ skal det Danske Raad haffue tilsagt de Suen-
ske Capitener oc Hoffuismend/ alle Skib til Nædterffte at
vdfetaltie/ huilckit icke er sseet/ Men haffde icke de Suenfke
selff efftersendt Fetaltie/ haffde de maat forløbit Skibene.

4. Sammeledis / der det Nederlag skede for Helsing-
borg/ skal vere loffuit de Suenfke/ at Marcus Meyer skul-
de op forsendis til Suerige / huilckit icke sseet er / Men er
offuertaltit/ at hand icke skulde giffue sig de Suenfke/ Men
de Danske / Kongen aff Suerige til Wlempe / lige som
hand skulde vere en Tyrann.

5. Den tid Melchior Rangkow oc Hedenstrup skulde be-
talit Skibsfolckit/ oc der vaar mangel for Penninge / vds-
gaffue de / at Kongen aff Suerige haffde loffuit Kongen
til Danmark en Summa Penninge / huilcken icke vaar
kommen/ De der met forwlempede Kong Gøfste.

6. Effter som Kongen aff Suerige haffuer sendt Pen-
ninge ned / at betale det Velbifiske Regimente met / Saa
haffue de icke villit regnit Daleren høyre end 3. Mark/
icke lige ved andre Daler / oc foractit Suenfke Slag / dog
de vaare lige gode ved Tydske Slag.

7. Den tid Kongen aff Suerige haffuer beuilgit oc ned-
sendt Fire Jennicker Knechte / aff Smaalandene ind vdi
Slaane/ oc den nom betaltit Fire Maaneder / huor de oc
ankomme/ De vaare tilforn soorne deris Herre/ bleffue de
atter optagne vdi Kongen aff Danmarkis Eed.

8. Item / haffuer Melchior Rangkow vdsprengd vnder
Borgre/ Bpnder/ Adelen/ oc giort det Landkundigt / at
den tid Kongen aff Danmark vaar vdi Suerige/ fiek
hand

hand der det Raad / at fengfle alle Visperne / Huilfte
Kongen veed bedre. 1539.

Vaar beuillge Kongen aff Suerige / at antage i 9.
Danmarck en Gennicke Lybske Knechte / huor effter Jor-
gen Sindener / Kongen aff Suerigis Liencere / bleff sendt /
Men her er hand heffte / som en Wytmager.

Saa skal Kongen aff Danmarck haffue forantuors 10.
dit oc Forskrifter meddeelt Herr Bernt von Willen / som
er bleffuen Wteenedig imod Suerige / oc er Suerigis
Giende / huilcken met Efftertale / Ord oc Iniurijs, offentlig
haffuer formlempit Kong Gøste / Hues Ord mere vdi
Danmarck er bleffuen actit / hørt / anseet / oc hannom alle
haande Forskub giort / end Kong Gøstis sandferdige Be-
skylding oc Erklaring.

Disligiste skal Oluff Brems / oc alle forløbne Lands 11.
Forrædere / haffue haffte Tilfluct vdi Danmarck / Der for-
drit / fortrøstet / oc forskreffne til Hertugen aff Prynken /
Huor de aff Hertugen sammesteds imod Kong : Wait :
ere opholdne / lige som de skulde belønns for deris For-
ræderj.

Item / at Kongen aff Danmarck til Hamborg haff- 12.
uer giort oc indgangit en Fordrag met de Lybske / huor vdi
skal findis / At om de Lybske haffde Kongen aff Suerige
nogit at tiltale / paa Grefue Johan von der Hønes Arff-
uingers vegne / eller Bernhards von Willen vegne / De
hand icke vilde lide Kongens aff Danmarck Kiendelse eller
Sigelse der paa / Skulde Kongen aff Danmarck ingen
Hielp giøre Kongen aff Suerige imod dennom / At det oc
er imod deris Forbund / Saa oc at Kongen aff Danmarck
haffuer ladit sig forlige met de Lybske / vden Kongen aff
Suerige.

1539.

13.

Item / at Herteugen aff Pryken Handthaffuer os beforder hans aabenbare Wuenner / de Vnduigede aff Suerige.

14.

Sammeledis / skal Kongen aff Danmark haffue giort en Anstand met Keyseren / hannom wbeuust.

15.

Item / Herr Claus Bilde skal haffue vdført it Rygte / At Suerige vilde bekrij Danmark. Offuer dette Rygte haffuer Kong : Mait : aff Suerige maat giøre sig fast for Danmark / viste ick / huad de torde faa i Sinde / oc der offuer er kommen paa stor Krigs Omkaastning.

16.

Dissligiste / skal Danmark haffue forwlempit Suerige / i det at de haffue vdract / Suerige skal staa vdi Forsbund met Danmark imod Keyseren. Oc sig met de prootesterende Fjender imod Keyseren at haffue indladit.

Kong Christian
ans Erklæring
paa fornæffns
de Besværing.

Her paa haffuer Kong Christian tilskreffuit Kong Gøste / At hand haffde bekommit oc forfarit aff hans Sendebud / Huad Besværing hand haffde til hannom. Giffuendis tilkiende / at hand vilde forsende sine Sendebud til Calmarn / til Kong Gøste / sig der paa at erklære. Oc er der siden berammit it Mode til Calmarn / huore hen Kong : Mait : haffuer affferdigt Herr Axel Brade / Herr Holger Vistand / Ridder / Knud Gylbenstiern / Børre Trolle / Mester Jesper Brockmand / Secreterer, oc sig der paa saaledis erklæring :

1.

Kong : Mait : tilstaaer / at hans Mait : aff Suerige vdi forledne Teyde / imod hans Fiender / haffuer giort hannom stor Vistand / Huersfor hand hannom gierne lod betacke / Oc vil det fortiene.

2.

At hand skal haffue ladit fralocke hannom hans Krigesfolck / ved sig / hans Raad oc Tienere / Veed hans Mait : sig ick skyldig vdi / Fordi Kong : Mait : nockom
paa

paa de Tider vaar forförgit met Krigsfolck/ oc vaar icke
foraarsagit der til/ Men hans Mait : Nassngiffuer in-
gen/ huem det skal haffue giort/ Naar det skeer/ skal der
tilbørilige suaris paa.

1532.

Effter Krijen sid hans Mait : forst at vide/ at
Albrit von Pelsig haffde antagit nogit aff det Suenfke
Skibsfolck/ Men det vaar vden Kong: Maitis : Vids-
kaff/ Som Erick Flemming/ Ridder/ der om ret Sands-
hed kand hannom berette. At Melchior Rangkow oc skal
haffue giort der imod/ er Kong: Mait : ubeuist/ Men
hand er død/ Vaare hand i Liffue/ haffde hand vift sig til-
børilig at vndskyldde.

3.

At den Suenfke Glaade kand haffue lidt Mangel
for Prouiant vdi Fjenden/ er icke at forundre/ Den Dan-
fke skede det samme/ Det vaar vdi Krij oc Fjende/ Men det
samme Underhold/ som Kongens Glaade haffde fangit/
er den Suenfke effter deris Antall meddeelt.

4.

Item/ At Kong: Værde til Suerige vaar giort
Fortrøstning paa/at lade her antage nogle Knechte/ Det er
fant/ Dog vaar Krijen icke enda fuldendt/ eller Kjøbens
haffn opgiffuen/ Saa kunde hans Mait : ey heller nøde
nogen til/ at drage at Suerige. Icke haffuer Kong :
Mait : lastit/ heller ladit laste Suerige/ at de torde grue
for/ at drage der ind.

5.

Den tid Marcus Meyer bleff fangen i Helsingborgs
Kloster/ da vilde hand/ eller de Knechte/ som der indfjode
vaare/ icke giffuit sig vdi de Suenfks/ Men vdi Kongen
aff Danmarckis Hender/ De vilde sör lade dennom ihjel
finge.

6.

Om den Fortrøstning/ som Offuerster oc Capite-
ner haffue giort Krigsfolckit om Penninge/ Værd Kong:
Mait : vel/ huorledis tilgaar vdi Krij/ at der icke altid

7.

1539. Land vere fuld op aff Penninge / Huad Ord oc Fortrøstning da falder vnder tiden aff Høffuismendene/ Land hans Mait: vel eracte / Men aff hans Mait: forset hannom til Forwlempelse/ er aldrig saadant sleet.

8. Kong: Mait i Danmark hæffue icke ladit vurdere/ affsette eller tilsette/ de Sueniske Daler oc Mynt/ nogit værd/ Væed icke/ huorfor Kneectene til den tid samme Daler wgierne hæffue villit anname/ Til met/ da er icke heller Daleren til Tre Mark aff Kong: Mait: i Danmark Lienere vdgiffne / Men aff Kongen aff Suerigis egne Lienere / som dennom hæffue vddeelt til Høffuismendene oc Kneectene/ som dennom hæffue foruedslit for Tre Mark Klippinge/ Huorfor de icke kunde sige Nej. Hans Mait i viste icke andit/ end Sueniske oc Indiske Daler galt eens.

9. Kong: Mait: hæffde saa gierne forundt hans Mait: forskreffne Kneecte / som hand dennom hæffde hæft / De handlede met dennom / den stund de endnu vaare i Judland/ at drage vdi Suerige/ Men de vilde ingenlunde lade dem offuersette.

10. Hans Mait: er intet beuist/ om de Ord/ som Melchior Rangkow skal hæffue vdspredd/ om Bispernis Fængsel/ Hand er dødd/ Hæffde hand leffuit/ da hæffde hand vist sig at forantuarde.

11. Kong: Værde vdi Suerige væed sig self at erindre/ huad Kongens Erinde vaar til hannom / der hand vaar der. Oc er det hannom glemt / Da er endnu Affskeed oc Fortegnelse paa hans Erinde til stæde. Kong: Mait: hæffde icke heller behoff / at raade met Kong Gøste/ huad hand vilde giøre vdi sit Land / Enten at fængsle Bisper/ eller andit faaretage.

12. Kong: Mait: hæffde vel tilladt Kongen aff Suerige/ at antage der it Antall Kneecte / huor effter Jørgen Sinder

Sindener vaar sende / Men hand forholte sig i Leyren for
 Rippenhaffn hemmelig / oc icke angaff sig / huerden for
 Kong: Mait: eller for Hoffuikmændene / oc vnderstod
 sig / at anrette Mytterj vnder Krigsfolckit / huor offuer
 Kong: Mait: haffde kunde kommit paa stor Skade /
 haffde icke Offuersten oc Befalningsmænd bleffuit det var/
 oc hannom fengslit / De vaar det skeet Kong: Mait: til
 ære / at hand kom løs / ellers viste hand vel hans Straff.

1539.

Huad Herr Bernt von Willen er anrprendis / Da
 vil hand tagit ved Gud oc en god Samuittighed / at hand
 aldrig haffuer giffuit hannom Leyde eller Fordring / Men
 der hand vaar til gæst i Rippenhaffn / paa den Kongelige
 Kroning / da vaar hand der Gesands vijs / aff nogle Jers
 ster oc Herrer / oc for Maaltid anbracte hans Verff of
 fenlig / som de Suenfke Sendebud er beuist / De haffde
 icke burd sig andit / end mand skulde beuise hannom / som
 it Sendebud / for hans Herrers skyld / den ære. Til met/
 vaar det oc Kongen aff Suerige til beste / oc effter hans
 egen Begiering giort / Paa huilcken tid hans Mait: ocsaa
 Kongen aff Suerige til beste / huad Brøster paa ferde
 vaar / imod hans Viideruillige til at afflegge / saadan flid
 haffuer anuendt / som det vaare hans egne Sager / End
 oc paa de Lider er henlagt / ved de Beye / som Kong:
 Mait: aff Suerige vaare tienlige. Saa haffuer Kong:
 Mait: icke heller benectit hannom nogen Hielp imod
 Herr Bernt von Willen / Men vderlyckelig tilskreffuit
 Kong: Mait: Hielp / Som hans Maits: Skriffuelse/
 daterit Malmø / Onsdagen effter Michaëlis, Anno 1538.
 vijdere indeholder. Saa haffuer oc Kong: Mait: vdi
 Willens Sag / samme tid / vdi Suenfke Raads oc Sen
 debuds Truerelse / saa handlit sig / at Kong: Mait: aff
 Suerige seiff / effter deris Hiemkomst oc paa deris Relas

13.

1539. tion, haffuer flittelig taekt hans Mait : for sin Møge/
 Wmag oc anuende Glijd/ Som vjrdere er at see/ aff Kong :
 Wærdis Skriffuelse/ daterit Stickleborg i Suerige/ den
 24. Dag Decembris, Aar 1537. Til met/ land Kong :
 Mait: aff Suerige tage sig den Skriffuelse, for / som
 hans Mait : skreff hannom til aff Hamborg/ Torsdagen
 effter Qualimodogeniti, Aar 1538. Huor aff hans Mait :
 kand forfare oc finde/ huad til Brunsuig vdi Herr Berne
 von Millens Sag/ er til den Dagleising forhandlit / Oc
 der aff kand hans Mait : forfare / huad hans Mait : for
 Kongen aff Suerigis skyld haffuer giort der vdi. Kand
 vel oc see / at Herr Bernt von Millens Skyld oc Brøde
 er icke saa stor / som hans Wuenner hannom for haffue
 angiffuit / huilcken altid haffuer meent det Kong : Mait :
 oc Sagen trolig oc gaat.

14. Huad Oluff Brems oc de andre belanger / som ere
 vnduigede aff Suerige/ Haffuer Kong : Mait : icke giff-
 uit eller giort dennom nogit Ophold vdi sine Land. Oc
 endog / maa see/ Brems haffuer verit i Rjbsenhaffn vdi
 Kroningen/ (som det hannom aff de Sueniske Sendebud
 er indbraet) Saa viste Kong : Mait : dog intet der aff/
 eller haffuer hannom seet der. Men Kong : Mait : haffde
 en gong skreffuit hans Mait : til fra Gottrup / at hand
 skulde vere til Danskig / huor hans Mait : kunde hannom
 efftertracte/ huad Befordring hans Mait : der vdi kunde
 giøre/ skulde see.

15. Huad hans Mait : haffuer imod Hertugen aff Prys-
 ken / der veed hans Jørstelige Naade sig selff at forants-
 uorde vdi.

16. Belangendis / at hand haffuer giort Fred met de
 Lybske / Det er Sandhed / Men det er oc sant imod / at
 hans Kong : Mait : paa de Lider vaar saa formattit aff
 Krij/

Krij / at hans Wait: for hans Land oc Riger skyld / icke
haffde den lenger kunde vdstaait. De paa det hans Wait:
icke vilde indgaa nogen Fred / som hans Wait: aff Suer-
rige skulde vere imod / Da skreff hans Wait: Kongen aff
Suerige saadan sin Nødsprøft tilforn / met saadan Til-
bud / Om Kong: Wait: aff Suerige vijdere vilde hielpes
at vdsøre oc fortræde Krijen / oc sticke vijdere Hielp / Da
vilde hans Wait: giøre det samme / saa at de paa baade
Sider gode Vilkaar skulde haffue at foruente. Men den
Kongen aff Suerige skreff tilbage / oc besværede sig / vijs-
dere Hielp at giøre / da vaar det Kong: Wait: icke muel-
ligt / (huilcken oc aff andre Førster oc Potentater formodes
de sig en Krij) lenger den at vdsøre / Men maatte tage
huad Vilkaar hand kunde saa. De fordi Kong Wait: aff
Suerige slo hannom vijdere Hielp aff / Saa haffuer oc
hans Wait: maatte lade den Forhandling met de Lybske
gaa for sig. Til met haffde hand hafft Krij paa tuende
Sider / oc hans Førstedomme blote / om hand icke haffde
indgangit denne Fred. At hand icke nu saa stailigen haff-
uer hannom kunde indføre vdi samme Hamborger Re-
cels, Det vaar icke hans Wait: skyld / eller stod hos han-
nom / Saa er hans Wait: dog der vdi begreben. De om
hand vil lide Underhandling oc billige Middel / Da for-
seer hand sig til / endnu at forlige hannom oc de Lybske.
Huad belangendis er den Artikel / at Grefue Johan von
der Høne / oc Bernhard von Willen / ere indført vdi sam-
me Recels, er skeet Kong: Wait: aff Suerige til beste.
Icke at hand er Kongen aff Suerige nogit meetic / vden
huad Vilkaar hand self gierne vil indgaa / Vaare det skeet
Kongen aff Danmark / vilde hand tagit til stor Tætt.

Den Anstand met Keyseren giort / er Kong: Wait:
aff Danmark stendig / at haffue giort met hannom /
Wien

Men hand er icke stendig/ at det er imod Kongen aff Suerige/ Thi Kongen aff Danmark hæffuer tilskreffuit Kongen aff Suerige/ at hand paa Ratification er inddragen/ Men Suerige hæffuer icke villit ratificere. Saa er det Rygte / om det protesterende Forbund/ som de skulle vere vdi/ først kommen aff Tydssland/ icke aff Danmark/ Elles skeet Kongen aff Suerige at forwlemppe hos Kyscheren/ Anseendis / at Suerige icke heller endnu hæffuer indladis sig vdi deris Forbund.

At Herr Claus Bilde skal hæffue vdsprengt / Suerige vilde offuerdrage oc bekrijs Danmark/ Veed Herr Claus sig paa at forantworde / Saadane Tidender hæffuer verit Landryetige.

Den tid Kong: Mait: vaar tilfunds / at reyse til Brunssig / om det protesterende Forbund / Da hæffde hans Mait: vel hørt/ at Suerige vilde bekrijs Danmark/ Skreff derfor Kongen aff Suerige til / oc befol hannom hans Riger oc Lande vdi hans Grauerelse / Vdi den Mæthing / at hand vdi saa maade maatte forulde sig om hannom / oc det Rygte som gick / huor til hand sig skulde forlade. Paa huilcken Skriffuelse Kongen aff Suerige hæffuer opholdit hans Bud / fast paa Tierde Maanit / vden Beskeed/ Skriffuelse eller Antuort. Paa det sidste giffuit for Suar / hans Mait: hæffde vdi saa lang tid siddit vdi for Rusting/ oc icke foruist sig for de Danske/ oc aldrig tilforn hæffde hannom der om tilskreffuit / Som samme Skriffuelse / den 7. Iulij, Aar 1539. vdscreffuen / ydermere vduiser. Om nu hos Kong: Mait: aff Danmark vdi de maade / oc effter saadan Beskeed / findis nogen skyld til den Omtaastning / giffuer hand hannom selij at betengte.

Deffe

Dette vaar hues hans Mait : paa denne tid vilde
 suare der til / oc haffuer icke kundit gaait forbi dette kaarte
 Gensuar der paa / at lade hannom tilkomme / at icke skulde
 ansees / som hand vaare skyldig der vdi / Men forundrer
 storlige / huorledis hans Mait : aff Suerige saadan gam-
 mel Affuind begynder at repetere , heldst effter / at siden
 den tid dette skal vere skeet / ere mange venlige Handlinger
 imellom Danmarck oc Suerige forløbne / oc end vichtige
 Eager / Hans Mait : maa vere opuaet der til aff wrolis-
 ge Gold / som gierne saae Wenighed vnder disse Riger.
 Hues nogen dennom haffde sig at besuære / da haffde hans
 Mait : der vel bedre Aarsag til / i det / at den Ratificatz
 Herr Lauris Eigessen oc hans Metforordnede haffde den-
 nom tilforkressuit / icke vaar fuldkommit / Men haffuer
 saadant alt ladit gaa forbi / at hand icke der med nogen
 Wuillie skulde opuecke. Vedendis oc begierendis / at hans
 Mait : oc hans Tienere her effter med saadanne wærdige
 Handel maatte forskaanis / oc fremdelis holdis bedre Na-
 boskaff oc Venskaff / som hans Mait : oc paa sin Side
 vil giøre. Met fast viderere Ord / som samme Beskylding
 oc Gensuar indeholder. Oc vaare begge Herrer offuer
 saadanne vechselskriffuelse forbittrede / oc moxen huer
 andre anuoerne.

Ydermere haffde de Danske Sendebud vdi Besal-
 ning / at tilbiude / At om Kong : Mait : aff Suerige vilde
 sende sine Gesandter til Grenzen / til Bremsbro / om for-
 næffnde Mangel oc Besuæring at handle / dennom at
 milde oc remedere , Da vilde hans Mait : oc det samme
 lade giøre / oc til alt Venskaff / Naboskaff oc Gode lade
 sig befinde / Huor til oc det Sueniske Raad self villige toff-
 uede sig trolige at beuise / saa Venskaff oc Fred vnder for-
 næffnde Potentater maatte beholdis.

Tilbud om en
 Mode ved
 Grenzen.

1539.

Herr Truid
Vilands oc
Herr Claus
Bildis Rattes
bøder vdi
Norge giort.

Oppe vdi Is-
land.

Ribbenhaffns
Vniuersitet
atter forbes
dett.

Vdi fornæffnde Aar vaare Herr Truid Vilstand
oc Herr Claus Bilde forsende til Norge / allesteds effuer
Norge til Laugtingene / at høre Sager / oc skide huer
mand Lom oc Ræt. Oc samme tid bleff giort de Rættebø-
der aff dennom / som endnu holdis ved Mact vdi Norge/
oc aff effterfølgendis Konger/ ere stadfeste.

Vdi dette Aar sloe de Yslander Kongens Lænsmand
oc Tienere ihjel til Skalhøle/ mit nogle hans Tienere / oc
bleff Bisp Augmund derfor beskyldt/ Men hand strax der
effter / for hans Øyens Suagheds oc Alderdoms skyld/
affstod Biscopdommit /-oc forholte sig som en priuat Pers
son/ paa Bygden til Hialla/ hos hans Søster Astize.

Vdi dette Aar forsørgede Kong: Mait: Ribbens
haffns Vniuersitet, met ydermere Rente / oc giordis der
en ny Fundatz, huilcken vdgick til Øthense / den 10. Junij,
Knardrup Kloster/ som vdi forðum tid vaar Herr Lauris
Sunesens Gods/aff Bisp Absolons Gold oc Slect/ Bleff
de Høylærde tillagt oc perpetuerit, effter at Kong Chris-
toffer / Erick Wenduidg Broder / haffde samme Gods/
som forbrut Gods/ før annamit vnder Kronen / oc der aff
funderit it Kloster.

Oc vdi dette Aar bleff Aaresild paalagt/ en Del aff
huet Aare paa Baaden.

1540.

Christoffer
Luitfeld for-
sendt til Is-
land.

Aar 1540. bleff Christoffer Luitfeld / Lænsmand
paa Trundhiem Gaard / aff Kong: Mait: met Lu Or-
loffs Skib oc nogle Krigsfolk forordnit/ at skulle drage til
Ysland / fornæffnde Bisp fengslig at nedføre til Dans-
mark / oc samme Land vdi Kong: Maitis: Eed at skulle
antage. Disligiste der at besticke en ny Bisp/ som den refor-
merede Religion skulde prædicke oc forfremme / oc Kircker
oc Skoler anrette / Huilckit oc skede / at fornæffnde Land
er tagit vdi Kong: Maitis: Eed / vnder Norgis Krone.

Oc

De tilfickede hand samme tid en Ijslander / ved Naffin Gisser Enerfen / som tilforn haffde studeret til Bittenberg / en passelig lærd Mand / huilken bleff til Skalhøle indseet for en Bisp / oc Bisp Augmund / for hans Forseelse skyld / bleff førde til Danmark. Denne Bisp Gisser torde intet (men hand vaar en priuat Person) sette sig imod Pawes dommit oc de Papistiske Ceremonier , før hand bleff til forordnet / at vere Bisp / Men siden plantede hand den reformerede Religion , effter hans Formue / oc vaar den Første / som paa Ijslands Maal vdsatte Salomonis Ords sprock oc Iesus Syrach.

1540.

Almuen aff Ijsland skreff Kong : Mait : tilbage / At de haffde bekommit en ny Ordinantz oc Skick / den nom tilfende / Men de tenckte / det kom icke hannom ved / men Kommere Kircke / at giøre Skick oc Ordning om Kircke Ceremonier. De klagede vdi samme Skriffuelse offuer en hans Fogit der paa Landit / Claus von Meruih / begierede / hand maatte affsettis / oc en anden i hans sted tilficktis.

It simpel
Svar.

Vdi Paaske hellige Dage / den 37. Martij, begynte saadant it forfærligt Vær / imellom 4. oc 5. om Morgen / at mand icke mindis dissige / da bleffue der mange Skib / baade i Sundit oc andensheds.

Den 26. Augusti, føddis Hertug Magnus, Kong Christiani Søn / imellom 10. oc 11. om Natten / paa Ripsbenhaffns Slaat. Hannom gick Eycken baade smod oc met. Hand bleff Biscop til Bsel / oc stic Wigen oc det Stic til Eurland. Wangen er Aarsag til sin egen Eycke / huem sig ellers effter Tiden viste at sticke oc forholde. Hans Vilkaar oc Eycke haffde verit god nock / haffde hand vist den fornumstelig at bruge.

Hertug Magnus
født.

Rt ij

Sam

1540.
Upsale Skole
funderit.

Samme Aar er Upsale Skole eller Vniuersitet
funderit aff Kong Geste.

Den 18. Januarij, fra Spangeberg skreff Landgreff
Philips aff Hessen til Kong: Mait: ved Borchhard von
Bomelberge/ At Kongen for altingist/ ihuad hand giorde/
da skulde hand stille Pfalkgreff Frederich til freds / for
hans Gemalis Brutskat / skulde det end kaaste hannom
100000. Gylden / at hand kunde skille hannom oc Keyser
seren at/ Thi (skreff hand) Keyseren vaar en Gulefenger/
oc Pfalkgreffuen en Vgler / vdi hans Nassn vilde Keyse
ren vdrette sit Forsæt. Erbød sig der hos / at hand med
Churførsten aff Saxon vilde lade bruge sig der til/ om det
vaar hannom behageligt. Ydermere skreff Landgreffuen
Kongen til / at om hand endnu vilde indlade sig vdi it sters
kere Forbunt med de protesterende Fyrster/ hans Stande
oc Riger anspændis/ lige som vdi Kong Frederichs/ hans
Herre Faders tid/ oc at der med Tylicke oc Elcke vdi maats
te indtagis/ da skulde hand erklære sig / Men Kongen skreff
tilbage/ At hand haffde hans Sendebud til Gent/ oc vilde
eruarte/ huad Besked hand fik der om Fred/ Men denne
Handel med Pfalkgreffuen / bad hand dennom gierne at
lade sig vere befalit. Der paa fra Isack/ Maria Magda
lenæ Dag / skreffue de tilbage / Pfalkgreffuen vilde ind
gaa venlig Handel / Oc sende hannom Pfalkgreffuens
Skriffuelse / som indeholder / at den Dag/ som de haffde
berammit hannom / som vaar Bartholomæi, vaar han
nom for kaart / Men Fru Maria haffde skreffuit hannom
it Breff til / hand vilde sende hans Sendebud til Colne/
der haffde de Danske bevilgit at møde / oc iblant andis
hans Handel at faaretage / Did vilde hand sende / oc sig
ellers paa tilbørlige Middel befinde lade.

Wdt

Vdi dette Aar haffde Kong: Malt: atter sine Sende-
 bud / som vaare / Godske Rangkow / Peter Suabe oc
 Casper Fur / til Gent vdi Flanderen / hos Fru Maria,
 Keyserens Søster / huor Keyseren oc samme tid vaar til
 stæde / Effter at den 3. Aars Anstand nu fast vaar forlø-
 ben / Begierendis en bestandig Fred / eller en langvarig
 Anstand / for beggis Vndersaatte / oc for den handtierende
 Riidsmands skyld / Erbpød der hos / at Kongen aff Dan-
 marc icke vilde der effter arrestere vdi Sundit de Næder-
 lender deris Skib oc Gods / til Kigens Nytte oc Behoff /
 at tiene for Betalning eller Estimation aff Penninge /
 effter dette Kigis gamle Rættighed oc Brug / om Keyse-
 ren vaar fortrønit / for den Arrest, som tilforn paa de
 Offuerijselske Skib er giort. Formenendis oc / at Fru
 Maria heller / effter den Gentiske Fordrag / haffde burd at
 styrckit hannom imod hans Fiender. Men paa samme tid
 kunde icke videres erholdis end it Aars Anstand. Keyseren
 lod oc giffue Sendebudene tilkiende / hand haffde icke an-
 dit med Kongen aff Danmark at giøre / end gode oc gaat /
 Vden hues hand haffde giort oc skeet vaar hans Søsters
 børn / Pfalsgreff Frederich oc Hertuginde aff Meyland
 til beste / for deris Rættigheds skyld / Hans Keyserlige
 Mait: vilde den Brøst oc Brect ved gütliche Middel til-
 hielpe at afflegge.

It Aars Ans-
 stand med
 Næderland-
 ne.

Samme tid bleff besluttit / Keyseren oc Kongen
 skulde sende beggis deris Sendebud til Colne / Did skul-
 de Pfalsgreffuen oc forsende hans Fuldmæctige / Der
 vilde Keyseren faaretage samme Brøst oc Irringe / til at
 afflegge. Men Keyseren skreff Kong Christian betimes
 lig den Dag op igen / at det Mode paa den Dag icke
 kunde gaa for sig / for atskillige Lenligheds skyld / Men
 Kongen skulde lade sine Sendebud møde til Regensborg /

1540. paa den Richsdag / med Fuldmægt vdi Pfalzgreffuens
 Sag / oc at hues hand paa hans Erff Næderlandens
 vegne haffde hannom at tiltale. Kong Christian skreff til
 bage / det skulde skee / hand haffde ingen sky for hans Sag /
 at lade komme for Dagen. Begierendis vdi lige maade /
 at hans Tiltale til Fru Maria paa samme Richsdag til
 Regensborg maatte randsagis oc affhielpis. Huilcke
 Keyseren oc samtyctte / at saa skee skulde / saa hans Beswa
 ringe venlige skulde bliffue forhørt oc afskilt.

Danske Sendebud
 til Re-
 gensborg paa
 Richsdagen.

Der paa forsende Kongen sine Sendebud med Fuldmægt / om fornæffnde Erinde til Regensborg / som vaare /
 Herr Anders Bilde / Erick Krabbe / Peter Suab / Casper
 Lux / Secreterer , Huilcke end ydermere haffde vdi Besals
 ning / at giffue tilkiende / at hues Pfalzgreff Frederich sig
 rigtig vilde lade bestinde / vilde hans Mæt : icke allene lade
 hannom fornøye saadan en Brudskat / som vdi det Rom
 merske Rige vnder Jørster oc Herrer vonlig er / Men vil
 de oc mere tillegge. Men saadanne venlige Tilbud vdi
 Pfalzgreffuens Sag kom til ingen Ende / Thi Pfalz
 greffuen vilde handle sin Sag for sig allene / oc at med
 Hertugin den aff Meyland skulde handlis serdelis / oc de
 Danske Sendebud vilde haffue Handelen klar giort vnder
 der it. Men om den hinderstellige Rest / som før er sagt /
 som Keyserens Vndersaatte skulde haffte for nogle arrettes
 rede Skib / vdi Sundit i forledne Gressuiske Fende. Der
 om fordroge sig Kongens Sendebud med Keyserens Til
 forordnede vdi alle maade. Men der Kongens Sendebud
 stode paa / at deris Herris Brøst vdi lige maade maatte
 forhøris / oc der raadis Bod paa / oc bleff talit om den
 30. Mars Fredstand / som til Gent bleff giort / oc de Sex
 Skibs Hielp / som Fru Maria skulde giort vdi forledne
 Krij / effter samme Fordrag / Samt oc om den effterstans
 dendis

dendis Penſion, at den icke vaar betalt effter fornæffnde
 Jordrag / Begierendis / effterdi hans Mait : haffde til
 freds ſtillit de Hollender / oc endnu vilde lade fornøye/
 hues ſom reſtede / at ſamme Jordrag oc maatte bliffue
 hannom holdit / oc hans Mait : tilfreds ſtillit. Aff huil
 den Jordrag klare Copier de Keyſerske bleff tilſtillit. Bleff
 ſuarit / hans Keyſerlige Mait : viſte intet om den Han
 del / den vedkom hans Søſter Fru Maria, Men forſtod
 ſaa megit / at de 12000. Carolus Gylben vaare for
 nøyede / Dog formercke / at ſkulde der viderre gipris ved
 denne Handel / da ſkulde der berammis it andie Mode/
 Vaar oc nu ubelenligt / for andre merckelige Erinde
 paa Richsdagen / ſom Keyſeren vaar belade met. Dis
 midler tid vil Keyſeren ſaadant lade hans Søſter Fru
 Maria vide / oc ſiden ſig tilbørlige / mod Kong Chriſtian
 erklere.

1540.

Den tid Kongens Sendebud nu ſaae / at Keyſeren
 ſøgte Vdfluct / alligeuel vdi hans Vnderſaattis Sager
 ſøgtis ingen Forhaling. De offuerueede diſligiſte / huor
 tit oc offte Kongen haffde ſøgt om Fred / ſende vdi Bra
 bant / oc nu til Regensborg / met hans ſtore Skimpt/
 Spaat oc Skade / Da handlede de atter om en Anſtand/
 De ſinge for Beſteden / Keyſeren vilde giſſue deris Herre
 Anſtand / imen Richsdagen varede / oc vdi To Maanedes
 næſt effter. Denn Anſtand / ſaa lenge ſøgt / oc paa ſaa
 kort en tid berammis / vilde Kongens Sendebud icke an
 tage. Thi effter førſte Tractat oc Handel / met Keyſe
 rens Sendebud der vdi Byen / vaare Tiorten Dage
 forløbne / aff den Anſtand / ſom de ſkulde hafft / før de
 ſinge nu denne Affſceid / Haffde ellers forhaabtis / eff
 terdi Keyſeren vaar nu belade met den Tyrckiſke Kriſ
 imod Chriſtendommens Arffuefiende / at der ſkulde bleffue
 en al

Handelen for
 uis til næs
 derlandene.

en almindelig Landfred offuer den gantſke Tydiſke Na-
tion giort.

Sem Mache:
Ders Anſtand.

Paa det ſidſte/ bleff ſamtyckt/ at imellom Kenſerens
Erfflande oc Kongen ſkulde vere en 5. Maaneders An-
ſtand/ fra den 1. dag Mai regnendis/ Dog vaar aff ſamme
tid en gantſke Maanit forløben / ſom de haſſde verit der/
oc der met droge Sendebudene hiem oc bade om Affſked.
Der diſſe 5. Maaneder vaare forløbne / ſende Fru Maria
en hendis Secreterer, Iorhs von Delplien, til Kongen met
Guldmact / at giøre viidere Anſtand / Huilken Anſtand
bleff ſegt ſaa ofte / Fordi Kenſeren vaar beladt met den
Tyrtiſke Krig / oc vilde forbiye ſin tid. Da bleff ſamme
Secreterer tilspurt aff Kong Chriſtian / om hand ocſaa
haſſde Guldmact / at handle om hues Anſordring Kongen
haſſde til Fru Maria, effter den Gentiske Fordrag. Huor
til hand ſuarede / at hans Guldmact icke ſtræckte ſig til viis-
dere/ vden en Anſtand at giøre. Der Kongen det fornam/
gaff hand ſamme Gefandt for Suar/ hand viſte da heller
ingen Anſtand at giøre / Men haſſde vel formodit/ hand
ſkulde meſſert ydermere Guldmact/ Hans Mait: viſte icke
heller ſin Rættighed at efftergiſſue vdi nogen maade / jo
ſaa lidet / ſom de haſſde ladit falde deris paa de arreſteret
de Hollenders vegne / etc. Men paa det huer maatte ſee
hans gode fredelige Gemût / at hand ſøgte Fred oc Ro/
Anbød hand ſamme Sendebud / At om Fru Maria vilde
ſende Tre hendis Guldmectige met Guldmact / at handle
paa en belejlig Sted i Tydiſland / baade om hues Til-
tale hand haſſde til hende paa Kenſerens vegne / ſaa oc
om en Anſtand paa nogle Aar / ſaa vilde hand giøre det
ſamme / Det vaar hannom beſuærligt / at ſende hans
Sendebud ſaa ofte til Næderlandene oc andenſteds / for
ſaadanne kaarte Anſtand / oc hand ſkulde midler tid ſidde
vdi

vdi saadan stor Omkjaest met Krigs Expedition. Der paa
bleff siden foraffjædt / At samme Handel til Bremen
skulde faa rettagis.

1540.

Der beggis Gesandter nu komme til Bremen/ haff-
de Fru Maria hendis ingen vjdere Befalning giffuit/ end
paa it Aar Anstand at gipre til lige / huilcken skulde vare
Aar fra Aar / Dog met den Beskeed / At naar første Aar
vaar vde / huem da icke lenger lystede / hand skulde maa
skriffue den anden op/ Dog at samme Anstand effter Op-
skriffuelsen skulde vare vdi 6. Vger/ icke lenger. Kongens
Gesandter anholt om en 30. Aars Anstand / effter den
Gentiske Fordrag / Eller 20. eller 30. Aars vdi det ringis-
te : Kongen kunde icke saa sidde vdi tuil oc vare paa/ naar
de vaare ferdige/ at giffue hannom en Kindhest. Men in-
tet vaar at erholde. Huorfor de besuærede dennom høye-
lige / At effterdi Kongen icke begierede andit/ end Fred oc
Rolighed / intet aff Keyserens Land oc Rige / eller andit/
end at huer maatte bliffue ved den Deel / som Gud haffde
vndt hannom/ oc hand vaar rettelige ved kommen/ At saa-
dant skulde dog affslais/ etc.

Danste Sen-
debad til Bre-
men.

Strax der effter/ lod Fru Maria vdskriffue alleuegne
Bref til de Tydske Førster/ At hun saa venlige haffde til-
bødte/ Men det stod hos Kongen/ at hand ingen Anstand
haffuer villit anname. De haffde det icke verit for den
Tyrtiske Krigs skyld / haffde hun oc de Burgundiske in-
gen Anstand villit beuilege / Beklagendis hønelige / At
Kongen aff Danmark der met vilde forhindre Keyserens
Thog oc Expedition imod Christendommens Arffuer-
fjende.

Fru Maria lar
der skriffue
seyde.

Vdi dette Aar siæ Hertugin den aff Meyland/ Kong
Christians den Andens Daatter / Hertug Franciscum aff
Lothringen.

Hertug Fran-
ciscus aff Lo-
thringen siæ
Kong Christia-
ns den And-
ens Daatter.

De daar fornæffnde Aar den hede Sommer / Dog
 Bijnueyten vaar megit god/ Icke Kornueyten. Den hede
 Sommer faaregick Solens Formgæckelse/den 7. Aprilis.

Danste Sems
 dybud attet at
 Suerige.

Den 20. Dag vdi Octobri Maanit der effter/ fors
 sende Kong: Mait: Herr Axel Brade / Herr Holger
 Blstand / Knud Gyldestiern / Børrie Trolle / Mester
 Jesper Brockman/ Secreterer, til Calmar/ At handle mee
 Kong Gøste / om den Summa Penninge/ som hannom
 endnu restede oc tilstod / som hand vdi den Lybske eller
 Grefuiske Jeyde haffde hannom goduillig met forstrackt/
 oc icke end for allehaande hans Besuering skyld oc Wes
 lenplighed vaar betalit/Paa huad Termin Kong Gøste den
 vilde bedage / oc at hans Mait: aff Suerige vilde tage
 Daler eller Mynt vdi steden for Xinske Gylde / Oc stod
 Warbiereg / Bahus oc Bisgen til Vnderpant/ for samme
 Summa, som restede endnu / huilcken vaar 25000. Daler
 Hoffuitstol / 5997. Daler Rente. Oc effter lang Fors
 handling bleff samtyckt / At samme Penninge skulde betaa
 lis vdi Nyløse / Anno 1541. Søndagen Inuocauit, em
 Fasten. Oc forskreff dennom fornæffnde Sendebud til
 Kong Gøste/ at hues fornæffnde Hoffuitstol oc Rente icke
 bleff hannom betalit den tid vdi Nyløse / da maatte Kon
 gen aff Suerige lade indride 200. Heste vdi Lybskland/
 paa Kongens Læring oc Omkaast/Oc beplietede dennom
 der foruden fornæffnde Sendebud / at inddrage til Ham
 borg eller Lyneborg / huer met 5. Heste / oc icke vddrage/
 før Kong Gøste vaar til frede stillit. Fornæffnde Summa
 er siden en Maanit der effter til Nyløse vdi enckinde Daler
 erlagd / ved samme Danste Sendebud / som det tilforn
 næst forledne Aar haffde forhandlit / effter som før afftes
 dit vaar. Oc dennom annamede Herr Gøstaf Olsen/
 Stadholder paa Elsborg oc i Vester Gylland/ Bierre
 Nielsen

Danste Sems
 dybud for
 striffue dans
 nom for Kong
 gens Bield.

Nielsen paa Leds / Ridder / oc Peder Brade til Kindboholm. Fornæffnde vore Sendebud haffde der hos vdi Befalning / At effterdi Kong Gøste ick end haffde ratificerieden venlige Confederatz, som hans Sendebud / Herr Lauris Eigesen / met hans Tilforordne / haffde giort / Da skulde de fordre der om / oc ellers forfare / paa huilcke Arrectle Kong Gøste stötte sig / vdi samme Forbund / Oc huad den Tiltale vaar / som Kong Gøste meente sig at haffue til Sprengte Læn vdi Jempter Land / oc andre smaa Land / som met Rætte tilhøre vnder Norgis Krone / oc hand vilde tilholde sig vnder Suerige. Oc de skulde forhandle / at baade den Tiltale / oc om Gulland / maatte indkomme paa Wpartijste Dommere / Oc giøre deris yderste Sliit / at altingist kunde komme til it gaat Bessut. Men da bleff intet vjrdere forhandlit andit / end Kong Gøste bevilgede til Spndagen Exaudi næst effter / at ville lade hans Raad møde ved Grenzen / oc da tilkiende giffue hans Besuæringe. Huilckit saa paa baade Sider bleff foraffskedit. Oc afffardigede Kong Christian fornæffnde Sendebud / Herr Aral Brade / Herr Truid Blstand / Knud Gyldestiern / Børrie Trolle / Mester Jesper Brockman / til Grenzen met Guldmet / At samtale met det Suenfke Raad / oc remedere / hues Brøst / Bred / oc Besuæringe Nigern imellem vaar / oc oprette Enighed / Vensskaff / oc it stadigt Forbund. Men den tid de nu komme til / sammen / da haffde de Suenfke Tilforordnede ingen Befalning / at skrije til nogen Handel / Men offuer gaffue endadisse effterstreffne Besuæringes: At Kong Gøste vdi forleden Feyde haffde sidit vdi Rustning for Danmarchis Rige / Land oc Induonere / deris Gaffn oc Beste / oc vaar der offuer kommen vdi 300000. Gyldens Skade / Begierendis / Kongen vilde dennoem erlegge.

Beuilling om
it nyt Mode.

De Suenfke
offuer gaffue
flere Besuæ
ringer.

1.

1540.

2.

3.

4.

For det Andit / Hand vilde affstaa hannom. Guds land/ for den Rættighed/ som Suerige haffde der til.

For det Tredie / At hues Gods / som de Suenſke haffue her vdi Danmark / maatte de Suenſke strax vber hindrit følge.

For det Fierde / At hues Dom oc Sententz, som der paa vaar gangen her vdi Rigit paa det Suenſke Gods/ vdi lige maade maatte hannom tilstillis.

Kong Christ-
ans Skriffuel-
se paa ny til
Kong Gøste,
oc Gensuar
imod hans
Besuæringet.

Huor met fornæffnde Sendebud strax begaffue dens nom til hans Mait: som da vaar til Malmø/ oc berette/ at det saa vd til en bister Handel / lige som Kongen vdi Suerige vilde endelige føre sig vdi Trætte oc Krij met hans Mait: Huor paa hans Mait: skreff tilbage fra Malmø/ Laarsdagen effter Iohannis Baptista Dag/den 30. Iunii, Aar 1541. (Thi hand forholt sig vdi Egnen hos / all den stund den Handel paastod / oc Kong Gøste forholt sig til Ealmarn) At hans Mait: vel haffde for- seet sig til / at Kongen aff Suerige skulde ladte sine Raad met hans / trede til nogen Handel oc Linding paa for- næffnde Article/ oc siden handlit om/ at baade Kongerne Personlige kunde sammen kommit/ oc atter forbundit dens nom / Men nu vaare hans Sendebud vden saadan Fruct igen komne / oc haffde indbract enda vjdere Besuæring/ Saa haffuer hans Mait: der paa icke kundit forholde/ for Npdeprffte skyld/ hans Mait: dette Gensuar.

1.

Belangendis de 800000. Daler / At hans Mait: icke haffde forhaabts/ saadan Anfordring hos sig at skulde ssee / Oc er den Gield vdi ingen maade stendig. Hans Mait: veed self/ at den Krij / som hand forledne tid mee de Enbske haffuer hafft / er saa vel sseet Suerige til beste/ som hannom / Thi den tid de Enbske samlede oc antoge Krigsfolck / Da viste ingen andit / end den Fynde skulde guldie

guldte Suerige paa / Fordi Suerige stod da med de Lybske
vdi Giendiskaff oc Wuenscaff / oc haffuer hand Kongens
aff Suerig Wuenner / saa vel som sine egne / de Lybske / oc
deris Foruandte / paa det høyeste forfuldt / oc haffde før
intet med dennom at skaffe / før de indfulde hannom vdi
Holsten / Men det veed Kongen aff Danmark vel / at
hand paa sin Side haffuer giort stor Omkaast / imod begi
gis deris Wuenner / oc skulde det regnis / da haffuer hand
mere at fordre / som oc mere haffuer vdlagt. Hues hand
ellers haffuer verit hans Wait : skyldig / effter Bress oc
Segel / det haffuer hand betalt / oc veed sig icke den rin
giste Penning med rette skyldig.

1540.

Gulland haffuer oc lang tid verit it Ledemod vnder
Danmark / oc vnder Danske fremfarne Konger / Derfor
kand hand icke affstaa det fra Rigit. Til met / om hand
det vilde giøre / da er det imod den Eed oc Pliet / som hand
Kigens Raad oc Vndersaatte haffuer giort. Vel veed
hans Wait : at Kongen aff Suerig vdi deris Forbund
haffuer beholdit sig / hues Tiltale Suerige kand haffue
til Gulland / Vil hand lide Wpartijske Dommere / er
hans Wait : vel til frede.

2.

Det Suenfke Gods / som Kongen omtaler / det haff
uer fordum Kong Hans soldt Adelen / oc de det haffuer re
delige betalt / oc de oc deris Arffuinge haffue det bekom
mit / vdi Arff / fra Arff / vdi Brug oc Posselsion , huilcke
biude dennom vdi Rætte for samme Gods / Skulde hand
nu vden Dom veldelige fritage dennom samme Gods /
som de vdi Fire Kongers tid haffde besiddit / haffuer hand
selff at betencke / icke met Rætte skee kand. Men vil Kon
gen aff Suerige / da kand Kongen aff Danmark lide / at
den Sag indkommer for Wpartijske Dommere. Begies
rer derfor med denne Besuering at forskaanis.

3.

Hvad den Dom oc Sententz belanger / som er gangen paa samme Svenske Gods / om alting ellers venlige hand affgaa / Da vil hans Mait : forhandlit saa / at om hans Vndersaatte der imod maa foruissis oc foruaris / vil hand sig saa forholde / som det sig bør / Begierendis / hans Mait : met den Erklaring vil vere til fredds. Hans Mait : veed sig at erindre / At strax effter hans Mait : haffde verit vdi Stockholm hos hannom / i forledne Teyde / Da haffuer hand Kong Vpste ladit efftersølge hans egit Arffuegods her vdi Rigit / oc effter Calmars Affskeed vdi lige maade ladit Niels Pedersert oc hans Elect selge deris Gods / hans Krone til Forsuagelse / Huilcken Niels Pedersens Gods / hand haffuer maat giffuit andit Kronens Gods for / en Part betald met Penninge.

Dog effterdi hans Mait : altid haffuer verit til sinds / oc er endnu / at Fred / Enighed oc Nabostaff maa erholdis vnder disse Riger / oc saae gierne / at de Besuaringer / som offuergiffne ere / kunde vdi Venlighed forhandlis oc affskaffis / Vil sig oc der vdi saa forholde / at hand skal haffue der aff Nabolig Befaldende.

Saa vil hand endnu hans Mait : til ære / oc for Nabolige Billie skyld / forsende sine Sendebud til Rodneby / om hans Mait : der oc vil lade sine møde / til at forantworde deris Forbunds Article oc Handling om videres Sammentomst / Oc skal hans Sendebud møde der til den 18. eller 20. Dag Iulij, huilcken tid hannom er beleyslig / oc siden den Handel lade faaretage / at hand der paa met det første ved dette Bud maatte fange Beskeed / Eller oc / at huilcken Tid bestemmis / maatte tilskriffuis hans Sendebud til Rodneby. Hans Mait : saae gierne / at denne Handel maatte gioris rictig met det første / for andre hans Anliggende skyld / Hans Mait : vil sig
vdi

vdi alle maade Nabolig oc venlig imod hans Malt: lade
beuise. 1540.

Paa det ydermere Benskaff vnder disse Try Niger
maatte erholdis / haaffde fornæffnde Sendebud end vdi
Besalning / At om nogle Middel faarefflois om Giffiers
maal/ vnder begge disse Herrers Børn/ maatte det oc skee.

Her paa er begge Nigernis Raad sammen komne hos
Grenzen/ fornæffnde Nabolig Brøst oc Bred at aff-
handle. Kongen aff Danmarkis Raad gaffue for/ At de-
ris Herre vel kunde lide / at Wpartiiske Dommere skulde
kiende paa / om Kongen aff Suerige haaffde Ræt til / at
fordre saadan Krigs Omkaastning hos hannom/eller ick.
Oc om Gulland/ huem der mest haaffde Rættighed til/ en-
ten Danmark eller Suerig.

Nogle aff be-
ge Rigens
Raad sammen
komme ved
Grenzen.

De Sueniske Raad sloe disse Middel faare / At den
vnge Prins aff Danmark / eller Delphin, skulde tagit en
Frøken aff Suerig/ oc Kongen aff Danmark skulde for-
hielp til / at den vnge Delphin aff Suerig skulde faa en
aff Hertugens aff Prynens Døtter. Om Brudskatten
skulde Herrerne selff forenis.

Suen-
forslag.

Item/ Kongen aff Danmark skulde forhandle hos
Hertugen aff Pryn / at hand ick ophole Suerigis
aabenbare Wuenner / Men om hand dennom ick vilde
offuerantuarde Kongen aff Suerig vdi Hender / skulde
Kongen aff Danmark holde met Kongen aff Suerig
imod Pryn.

Den Artikel vdi Hamborger Fordrag/ belangendis
Gressue Johan von der Høyes Arffuinge/ oc Herr Berne
von Willen/ skulde Kongen Kræfftes kiende/ saa de ingen
Hielp skulde haaffue aff Danmark / oc Kongen aff Dan-
mark at forfølge Herr Bernhard von Willen paa det
allerhefftigste.

Om

1540.

Om fornæffnde Krigs Omkaastning / oc om Gul
land / skulde Wpartijste Dommere dømme. De maatte
saa hen staa en tidlang / saa lenge Kong: Mait: aff Sue
rige gaat suuntis / Dog met Protestatz oc Forbeholding/
huad Rættighed Suerige haaffde der til.

Paa saadanne Middel meente de / at kunde anrettis
it Forbund paa 20. Aar / Eller saa lenge beage Herrer
kunde forenis om / Dog at hues besuærliche Article vdi det
gamle Bundnis sands / at kunde nu bitiden formedelst
begge Herrer afftalis / før nogit nyt Forbund skede.

1541.

Den tid nu saa vijt vaar forhandlit / oc vore Raad
meente / naar Herrerne selff komme til hobe / stod alting
lættelige oc dis bedre til at forhandle / Et for gaar anseet /
At begge Herrer skulde sammen komme vdi egen Person /
met beggis deris Raad / De vaar Raaffngissuit / hvor siers
de de skulde vere / De vaare de sammen hos Bremse Bro /
den 15. Dag Septembris. Kong Gøste drog til Skibo /
met en Hob Jacter inden Skærs / vaar offuerdragen met
røt Klæde / Men Kong Christian drog til Lands. Der
vaare opslagne nogle Paulun hos Elffuen / oc Sæder vdi
giort. De sette Kongen aff Danmark Gire hans Raad til
Gissel for sig / til en Sickerhed for Kong Gøste / Fordi des
vaar paa Danst Grund / som de møttis. De haaffde Kong
Gøste enda forordnit en heel Hob Gold inden Grenken /
icke langt der fra paa Skowene / for Mistand skyld. Si
den effter lang Samtale / vnder dennom oc beggis deris
Raad / bleff denne Fordrag opret / som kallis Bremse
Bros Fordrag / Som indeholder kaartelig disse Article

Begge Konger
sammen kom
ne ved Bremse
Bro.

1.

2.

Den ene skal vide oc ramme den andens Gaffn oc beste.
Ingen skal giøre oc giffue den andens Siender Hielp /
Erøst / Vistand / Leyde / vdi sine Land / Men dennom for
spilge paa det høffeste.

Om no.

Om nogen deris Wuenner ville spørre dennom offent-
lig Krij paa / Eller opuecke hemmelige eller aabenbarlige
nogle priuat Personer / vdi enten aff Rigerne/ til Oprør
oc Krij/ Da skal den ene komme den anden til Hielp.

154).

3.

Danmark skal komme Suerig til Hielp/ første gong
fordrit met 800. Mand / oc paa Norgis vegne met 200.
til Spes/ oc der foruden met saa mange Orloffs Skib oc
Skyt / om behoff gisris / til fornæffnde Guld oc Skibs-
staade / Skibsfolk wberegnet/ Huilcke Guld oc skulle lade
dennom bruge til Land/ om behoff gisris.

4.

Suerige skal komme Danmark oc Norge til Hielp/
første gong fordrif/ met 800. veractige Krigsfolk/ at bru-
gis til Lands eller Vands/ foruden Skib/ Skyt oc Skibs-
folk/ som forskreffuit staar.

5.

Huer aff fornæffnde Potentater / som denne Hielp
vdsender/ skal selff forsørge dette Guld til Skibs / met Ge-
talie / Men om Nøden saa trengde / da skal den ene laane
oc vndsætte den anden Getalie / før end Slaaden skulde ses-
els i nogen Fare.

6.

Behoffue enten aff Parterne denne Hielp heller til
Lands end Vands / da skal Danmark oc Norge vndsætte
Suerige met 800. veractige Krigsfolk/ oc 200. Heste/
paa egen Besolding / Vnderlagendis Mad/ Øl/ Heste-
foder / huilcken den skal forrete / som dennom bruger/ saa
tillige de komme offuer Grenken.

7.

Vdi lige maade skal oc met fornæffnde Vilkaar
Suerige komme Danmark oc Norge til Hielp met 600.
Fodfolk oc 200. Heste/ paa egen Besolding / Vnder-
lagendis Mad/ Øl/ Hestefoder / effter som mand giffuer
sit eget Guld.

8.

Behoffuer Kongen aff Suerige denne Hielp vdi des
Fyrstedom Fjndland / da skulle de Danske / som Skibene
M m offuer

9.

1541. offuerføre/ der lade dennom bruge til Land/ til den Nydste
Grense Kaa/ oc med sig Underholding lade sig nyre/
som den Lands Art merfølger/ oc det andit Krigsfolck
faaer.

10. Saadan Suerigis Hielp/ som er 800. Mand / skal
Suerige vdi lige maade vere forpliet / at sende vdi des
Førstedom Holsten / indtil Elffuen / huilcke trolige skulle
lade dennom bruge effter Nigis Willie.

11. Erøffuer Sienden nogit / vdi enten aff Rigerne / oc
det vindingen igen / Da skal det tilhøre den / som det tilhørde
tilforn/ fri vden all Omkaast.

12. Ingen aff disse Try Kongeriger skulle paafla nogen
ny Sendt / vden huer andens Vidtsaff / Men om nogit
Rige bleff forarsagit til nogit Thog oc Oprøstning / oc
viidere Hielp behoff giøris/ end forskreffuit staar/ Da skal
det Rige tilkiende giffue det andit den Leylighed / ved hans
Sendebud / at beraadsla spør/ huor best den Rj Land vdspe
ris / Oc da skal det Rige komme det andit til Hielp / an
den gong manit/ med 4000. Landsknechte/ oc 500. Heste.
Oc om saadan Hielp icke vaar nock/ da skal det Rige/ som
manis vdi saa maade tredie gong / komme det andit til
Hielp aff yderste Mact oc Formue. Dog skal intet aff
disse fornæffnde Try Riger / saa stor Hielp fordre / vden
synderlige behoff giøris. Men om nogit Rige saa hastes
lige bleffue offuerfaldit oc offuerilic / saa at Sagen icke
kunde lide saadan første / anden oc tredie Maning / Da
skal det Rige haffue alligeuel Mact / fornæffnde yderste
Hielp at fordre / oc det andit Rige alligeuel vere plietig/
at vdgjøre fornæffnde Hielp / lige som det haffde beraads
slagit med det andit.

13. Huad Byer / Slaat / Feste / vden Lands / Jordea
gods oc Rente tilliger/ Land erøffris/ skulle forstyrriis/ eller
beggis

beggis Krigsfolck vdi leggis / Oc den som maner oc fordrer denne Hielp/ beholder der vdi de To Parter / effterdi hand dennom skal besette / oc giør der paa Omkaastning/ Men den fordrede Part beholder Treddie Parten / indtil hand fanger hans vdlagde Omkaast igen. 154).

Giør beggis Krigsfolck lige Omkaastning/ oc erffuer nogit/ eller tager nogen til fange/ Da tilhører det dennom halff/ Men ingen Fanger skulle erledigis/ vden beggis deris Villie/ Dog om Fangerne bleffue deelt/ da maa huer tage Rantzoon aff sine. 14.

Sør enten den ene eller den anden bruger dette Gold/ skal Krigs Artickle anstillis / at icke siden effter skal følge nogen Trætte. 15.

Intet Rige maa giøre met Sienden Fred / vden den andens Villie oc Vidskaff/ Men om det ene Rige saa hart bleff betrijet / at det icke lenger kunde vdstaa den Teyde / Da skal det ene Rige icke forlade det andit / men forhielpse samptlig til Freden. 16.

Om det wbetryckte Rige vilde ingen mere Hielp giøre/ oc den Betryckte kunde komme til Fred / formedelft en Summa Penninge / Da skal det wbetryckte Rige icke haffue handlic imod dette Forbund / om det sig vdi Fred indslader / Men det ene Rige skal dog tage det andit met vdi Freden. 17.

Item / Om formedelft Herrernis oc Sørsternis Underhandling nogit Rige kunde komme met Sienden til nogit lideligt Fordrag/ Da skal det ene Rige atuare det andit / at det land haffue sine Sendebud der hos / Kunde de da icke komme til Fred / da skal det ene Rige fortræde det andit. 18.

M m ij

Ingen

1541.
19.

Ingen aff disse Try Kongeriger maa for sig allene indgaa nogen Handel / med fangne Kong Christiern / eller hans Anhang / uden med samptlig Beuilling. Ingen heller aff disse Try Riger maa indgaa nogen Forbund / med andre Fyrster oc Herrer / eller fortrøste nogen om nogen Priuilegier, det andit Rige kand vere imod oc til Stade.

20.

Om enten aff disse Riger / for ic synderlige Naffns Skyld / icke aff Aarsage / haaffde Eyft at føre Krig / Da maa den / som gierne vilde føre Krig uden den andens Raad / forene sig med den anden / om den Hielp / som hand hannom ellers vaar plictig / huor hand best kand / Oc hand skal lade hans Krigsfolck fri passere tilbage igennem hans Land.

21.

Om enten aff disse Riger / vdi fremtiden / bleff belade med wrolige Konger / som dette Forbund icke holde vilde / Da skal beggis Rigers Raad / Adel oc Indbyggere / saadant affuende / oc dette Forbundnis bliffue ved Mact / oc disse Try Rigers Indbyggere vere hannom mechtig til / huad lige oc ræter / Dog Rigers Regalia wsforkræctit. Oc huer Konge / som her effter Kronis / skal suere vdi sin Kroning / at hand dette Forbund skal holde.

22.

Om nogen vdi disse Try Kongeriger vilde sette dennom imod deris rette Herre oc Konge / Da skulle de andre Rigers Indbyggere det styre oc affuende / oc til hielp / at straffe / oc bringe dennom vnder deris rette Herre oc Lydighed.

23.

Hues der komme nogen Tuist eller Wenighed vnder enten aff disse Riger om Regalia, Grenzer / eller i andre maade / Da skal der 6. eller 12. Skeddsrættere / effter Sagens Leplighed / aff disse Riger til forordnis / med Fuldmact /

maet / paa begge Sider til Grensen / Huilcke om for
næffnde Irringe ved deris Eed skulle dennom atskille / oc
icke sør boret drage / end det skeet er. Vdi lige maade / om
sig begaff Irring oc Trætte imellom disse Try Kongeris
gers Adel/ Indbyggere / om Gode/ Eyedom/ Mandstet/
eller vdi andre maade / Da skal 6. eller 8. Skeedsrættene
til forordnis / met Befalning/ samme Sager at atskille/
effter den Landslow / som samme Gode oc Eyedom er vdi
liggendis.

1541.

Om nogen disse Rigers Indbyggere/ aff Adelen/ el
ler andre / bleffue belade met sin Herris Wgunst/ maatte
rømme sit Fæderne Land / oc fly til den anden / Da skal
hannom giffuis Leyde til Rætte : Er hans Sag da saaa
dan / at hand kand taale Ræt / da skal hans Sag komme
ind for 8. wparsiffe Dommere/ 4. aff det ene/ 4. aff det
andit Rige/ Disse skulle til Winde eller Ræt forhøre den
Sag / Men er hans Sag icke saa rictig / eller saa forræ
delig oc ful / da skal hand intet Ophold/ Gunst eller Leyde
haffue/ men straffis som en Misdedere.

24.

Om nogen rømde sin Tieniste / aff den enis Rige
ind vdi det andit / vden Pasbord / Villie oc Venscaff/ el
ler met Regenscaff Register / vden Quittank / Da skal
hand anholdis/ settis vdi Fængsel/ eller stille Borgen/ ind
til Sagen bliffuer forhøre / Lide oc vndgielde / effter som
hand forskyld haffuer.

25.

Denne Confoederatz oc Freds Fordrag skal vare vdi
50. Aar/ for begge Konger oc deris Efterkommere.

26.

Huad Tillale oc Rættighed Kongen aff Suerige
kand haffue til Gudland/formedelst denne 50. Aars Fred
stand/ skal bliffue hannom wforkrenckit / Hues Tillale
Kongen aff Danmark kand haffue til Suerige/ skal han
nom i lige maade vere forbeholden. Huad andre Irringe/

27.

M m lij

Brøff

1541. Brøst oc Bred / disse Riger indtil des haffuer imellom verit / skal her met venlige vere sonit oc afflage / oc vnder beggis Vndersaatte / vdi disse 50. Aar / bliffue en bestandig Fred oc Venskaff.

28. Huorledis wi begge Herrer testere oc forordne vdi vore Testamenter, effter vor Død / at skulle skee vdi vore Riger oc met vort vnge Herskaff / Det skal den / som igen leffuer / forhielpes at Haandhaffue oc beskytte / saa det effterkommit bliffuer.

29. Begge Konger confirmere oc stadfeste vdi lige maade her met / vdi begge Riger / huer paa sin Side / all vor Adels / Ridderskaff / oc Vnderdane / deris Priuilegier oc Friheder / ved deris Guldmact at skulle bliffue / den anden Deel vden Skade.

30. De endog vet flere Artickle vaare for Hender / som vdi dette venlige Forbund skulde indføres / huilcke aff beueglige Aarsager her stille tiendis maa forby gaais / Fordi samme Artickle / effter Landsens Leylighed / Stund oc Forsløb / kand enten formeris / eller met tiden gantske affskaffte bliffue. Saa er hos denne 50. Aars Confederation, for disse Rigers høye Gaffn / Beste oc Nødteffte skyld / giore nogen by Affsked / met beggis vore Rigers Raads Guldsbyrd / huilcke Aar fra Aar / til beleylig tid / maa forbedris / formeris / eller fratagis / huilcke dog skulle vdi alle maade holdis / effter Bogstafuens Indhold / Dog dette Forbund vden Skade oc Forsang.

Her met skal
gjerne nogen
Gifftermaals
Zandel for
staats / som de
gjerne haffde
for gaat an
seet / men beg
gis deris Bøen
fr. hiemlat.

31. Om nogen beskylbede den anden vdi fremtiden / dette Forbund icke at vere holdit vdi sine Puncter oc Artickle / met fornaffnde Hielp at sende / eller i andre maade / Da skal den ene stande den anden til Rette / for deputerede Skeedsrættere aff begge Riger. Disse skulle suere tilforn en Eed / ved Gud oc hans hellige Euangelium, at de ville
affsige /

afffige / huad ræt er vdi deris Conſcientz, oc huem de finde
 ſkyldig / oc at haſſue forbrut ſig vdi dette Forbund / Den
 ſkal vere den anden forfalden / til ic Hundret Tusind Da-
 ler / Dog dette Forbund / for den Forſeelfe ſkyld / vdi ſig
 ſelff at ſkulle ſtaa oc bliſſue / Beſynderlig / at det ene Rige
 eiſſickie bliſſuer den Hielp / ſom forſkreffuen ſtaar / at det
 icke der offuer gic til Grunde / Men om nogen vilde ſaa
 forſømme det andit / imod Gud oc ſkinbarlige Nød / Da
 hand at ſtaa den anden til Rætte / ſom før er ſagt / met all
 beuillig oc erlidne Skade / effter Ekeedricternis Sigelfe /
 Huilcke Forbund ſkal vare oc bliſſue / oc forſtaas imod
 alle deris Giender / høh oc nidrig Stand / ved huadsom
 heldst Naſſn de næſſnis kunde / imen de leſſue. Kong
 Chriſtian haſſuer der vdi vndtagit hans Bundforuandte /
 vden de ville føre Krij paa Suerige / da vil hand vnder-
 uiſe den nom / oc Kong Gøſte ſkal lade ſig ſige / oc findis
 paa billige Middel. Dette Forbund forplietede de den
 nom til / paa deris Chriſtelige Tro / Tre oc Loſſue / vden
 all Voſſuct eller Optendelfe / wbrødelig at ſkulle holde.
 Aff dette Forbund er giort tuende / eens lydendis. De
 ene haſſuer vnderſkreffuit Kong Gøſte / met effterſkreffne
 Suerigis Rgis Raad : Herr Conrad Phij / øffuerſte
 Cangelier / Sten Erickſen / øffuerſte Krigs Raad til Eſkil-
 thuna / Lauris Sigefen til Sundby / Marſk / Erick
 Flemming til Quidie / Admiral / Johan Thurfen til
 Lindholm / Knud Anderſen til Birnaw / Gøſtaff Oluff-
 ſen til Torpe / Børre Nielsen til Vienef / Thure
 Trolle til Birquar / Mogens Johansen til Broe /
 Suanthe Sture til Horniſholm / Chriſtoffer Ander-
 ſen til Skjellerød / Jørgen Normand / General Superin-
 tendent, Niels Krumme til Orboholm / Lauris Thuffen
 til Pendingebj / Gabriel Chriſtensſen til Morbj / Axel
 Nielsen

Nielsen til Houdpølle / Niels Pedersen til Dal / Elemin
Hansen/ Secreterer.

Paa den anden Side haffuer forseglet/ Kong Chris
tian / Herr Mogens Gøye til Krenckrup / Hoffmester/
Johan Frijs til Hesselager/ Cansler / Erick Banner til
Afdal/ Marsk/ Axel Brade til Krogholm / Anders Bilde
til Spholm / Oluff Rosenkrans til Vallø / Mogens
Mundt til Palsgaard / Holger Blstend til Hildebjerg/
Knud Bilde til Kiersgaard/ Truid Blstend til Thorup/
Knud Rud til Vedby / Claus Bilde til Liungsgaard /
Knud Gyldestiern til Thim / Mogens Gyldestiern til
Thommerup/ Peder Ebbesen til Birkelse/ Peder Sfram
til Brup / Jacob Hardenberg til Sandolt / oc Brie
Trolle til Lillø. Huilcke Bress Kaadte paa begge Sider
icke alleniste til Vidnisbyrd haffuer beseglet / Men den
nom oc til diff Indhold forpliet at efterkomme. Actum
vt suprâ.

Den 12. Dag Septembris, forsende Kong Christian
diffe efterskreffne hans Sendebud at Francerige / til
Kong Franciscum, oc de ere komne til Kongen samme
steds / til Fontene Bleaux, den 29. Nouembris, som paa
re/ Herr Eske Bilde/ Peder Suab oc Erick Krabbe/ huil
cke met Kongen aff Francerigis Deputerede, Francisco
aff Thurnon, Cardinal/ Vilhelmo Poyet, Cansler/ Phi
lippo Chabot, Gressue til Buzaueria, Admiral vdi Fran
cerige / imellom begge Konger haffue opret te Forbund/
Thi hans Maat: for Kysserens skyld vel haffde i behoff/
at forsee sig met Venner/ Hues Indhold fast er denne:

Fordrag met
Kong Francis
co aff Francke
rige.

1.

Sprst / vnder begge Herrer skal vere it gaat Ven
skaff/ saa de trolige skulle meene den ene den andens Gaffn
oc Bette / de skulle vere/ skriffue oc kalde huer andre Brø
dre/ til it synderlige Venkaffs Tegen.

De

De skulle giøre huer andre Hielp oc Bistand / Der
kensuè, det er / Beskyttelse vils / om nogen spørde den,
nom Krij paa / vdi alle maade / Vden huad som land
vere til det hellige Rommerske Rigis Rættigheds For-
krenkelse.

Kongen aff Danmark hæffuer loffuit / at tillucke
Sundit/ for Kongen aff Frankerigis Giender/ baade med
Affspring oc Tilsering.

Kongen aff Danmark hæffuer loffuit/ at antage oc
tilsætte den Christelige Konge aff Frankerige it Antall
Tydske Krigsfolck / paa Kongen aff Frankerigis Besol-
ding/til hielp/naar hand der om tilforn betimelig atuaris.

Kongen aff Danmark hæffuer loffuit oc tilsagt/paa
sin egen Omkæstning oc Besolding/at forsende vdi Fran-
kerige / naar behoff giøris / oc saa offte hand tilsigis / 6.
Orloffs Stib/ med 1000. Knechte/ intet Stib ringere end
paa 100. Læster / foruden Stibsfolck oc Krigs Munition,
Fornæffnde Folck oc Stib skulle lade dennom bruge vdi
Kongen aff Frankerigis Tieniste / paa Kongen aff Dan-
markis Besolding / vdi 3. Maaneder/ fra den tid regnens
dis/ som de komme vnder Frankerigis Grenzer.

Vil Kongen aff Frankerige bruge det Gold / heller
til Lands end Vands/ det skal skee/ Det samme skal veders-
kariis Kongen aff Danmark igen aff det Fransosiske
Krigsfolck.

Naar disse 3. Maaneder ere forløbne/ om Krijen icke
fiæ Ende / maa Kongen aff Frankerige bruge det Krigs-
folck paa de 6. Stib vnder fluenbe Jennickter / oc vdi Be-
sætning / huor behoff giøris / oc icke mæ igen kaldis aff
Kongen i Danmark/ for sliig Besolding / som de Tydske
saa: Kongen aff Frankerige skal icke heller giøre eller be-
uise sig anderledis imod Kongen aff Danmark.

¶

Kon

154).

2.

3.

4.

5.

6.

7.

1541.

8.

Kongen aff Franckerige vil vere saa megit mere er-
bedig / at hand der imod vil komme Danmark til Hielp
inet 12. Skib / intet ringere end paa 100. Løster / oc med
2000. Godskolt / Thi hand vel veed / at Kongen aff Dans-
mark behøffuer stor Hielp / oc icke ringe / om hand skal til-
lucke Sundit.

9.

Dette Forbund skal staa imellom begge Herrer vdi
deris Liffs tid / oc forstrecke sig vdi 10. Aar effter / til deris
Efterkommere / Men effier enten deris dødelige Afgang
inden de 10. Aar / skal det vere deris Efterkommere frijt
for / at forlengte dette Forbund / oc huer sin Mening der
om at tilkiende giffue.

10.

Beggis deris Sendebud haffuer loffuit / at om no-
gen deris Herrer inden disse 10. Aar affginge / skal allige-
uel saa holdis / som forskreffuit staaar.

Begge Herrers Vndersaatte mue fri vbehindrit
handle oc vandle vdi huer andens Riger / Land / Strøm-
me / Gloder / Dog at de forholde dennom som Venner /
icke Fiendlige.

Huer Herre / naar hand aff den andens tilforord-
nede Sendebud besøgis / da skal hand suere paa den hellis-
ge Euangelij Bog / at hand skal holde fornæffnde Artick-
le / Oc der paa skal hand giøre sin forskriffuing / effter som
nu aff beggis Sendebud berammit er.

Denne Handel ratificerede begge Herrer / forseg-
lede oc vnderskreffue. Her paa forordnede Kongen aff
Franckerige hid ind vdi Rigit hans residerende Legater,
Først Christophorum Richerium, som vdi mange Aar
vaar her / oc siden drog igen at Franckerige / Oc effter
hannom Carolum Danzzum, som stedse skulde ligge her
vdi Rigit / Deris Herris oc Vndersaatters Sager at
forhandle oc driffue / oc begge Herrer vdi gaat Benscaff
at er

at erholde / lige som hand oc stedje haffuer hans Sendebud til Constantinopel / vdi Engeland / til Venedig / oc andensteds / med huilcke Potentater hand staar i Venckaff. Huilken Carolus Danzaus først døde Anno 1590. Al liguel dette Forbund sig icke saa lang tid hen forstrackte / bleff hand dog saa lenge icke igen kaldit.

1548

Kong Christian lod vdi dette Aar arrestere nogle Hollender Skib vdi Sundit / Icke vdi den Mening / den nom at ville beholde / Men at der offuer maatte Aarsag giffuis / at den Handel imellom Keyseren oc hannom atter maatte faaretagis / De enten komme til Fred eller Auftand. Fru Maria lod der imod alle Danske Skib anholde.

Arrest paa
Hollender
Skib vdi
Sundit.

Der effter lagde sig de Hamborger vdi / aff en god Mening / (Dog de vaare for ringe der til) at forlige Keyseren oc Kong Christian / De bleff beuilgit it Mode til Wijnster / den 1. Dag Mañ, Men der Sendebudene vaare paa Beye / skreffue de Burgundiske tilbage / den Sted vaar dennom icke beleylig / Men ansloge Campen. Der bleff begge Parternis Besueringe angiffne / Dog vore Sendebud vel haffde dennom der vdi kunde vegrit / effter deris Instructzis Lydelse paa Wijnster.

De Hamborger
legge dens
nom vdi / at
forlige Keyseren
oc Kongen
til forlig
gaffuis.

Vore gaffue faare / At der maatte bliffue en bestandig Fred imellom Keyseren oc oss / Icke allene hans Erff Næderland angrændis / Men oc paa det Kommercke Rige vegne / oc alle hans Riger oc Land. Ellers kunde hand aff det Kommercke Rige føre oss Krij paa / naar hannom lystede / Met Fred paa Næderlandenis vegne allene / vaare vi icke tiens.

For det Andit / At hans effterstandendis Penslon maatte hannom betalís / Diffigiste Vederlag stee / for

N n ij

hues

1541. Hues Hielp mand skulde hafft aff Næderlandene effter det
Gentiſke Forbund/ ſom mand icke ſick.

3. For det Tredie/ At de Burgundiſke vilde lſs giſſue
6. Danſke Skib / ſom de haſſde vdi Arreſt, Saa vilde
Kongen der imod igengiffue 6. Hollender Skib / aff de/
ſom her vaare arreſterit, lige vørd.

Sendebudene haſſde oc i Befalning / at voldgiſſue
deris Sag ind paa wpartiſke Dommere/ Chur oc Førſter
vdi det Rommerſke Rige/ Saa vel de Næderlendiſke Saa
ger / ſom Pſalgreffuſke oc Lothringiſke Brudeſkat / oc
formcente Rættighed anrørendis / til Minde eller Rætte
at forhandle. Hues ſaadant Tilbud icke kunde hielpes/
vilde de befale Gud Sagen/ oc haſſue dennom for alle
Folk oc Nationer at beklage. De ſom deris Herre beſkyl-
dedis for/ at haſſue foractit Keſerens Venſkaſt / oc ladi
ſig vdi Frankoſiſke Forbundnis / Saa ſkeer deris Herre
der vdi for kaart. Thi at aff hues Handel forløben er/
noctſom er at forfare / At hand haſſuer ſøgt Keſerens
Venſkaſt / oc begierit intet andit / eller nogit fra Keſer-
ren eller andre / vden at mue bliffue fredelig ved hans
Rige / oc hues Gud haſſuer hannom tilføyet. At hand
haſſuer ſøgt andre Venſkaſt / der til haſſuer hand høpelig
verit foraaſagit.

Burgundiſke
Sendebud des
ſis Genſvar.

De Burgundiſke Sendebud ſuarede/ de haſſde paa
ſaadanne Forſlag ingen Fuldmact/ nogit at indgaa / De
vilde deris Begiering forſende til Bryſſel met egit Bud/
oc ſelft fortøffue hos dennom ſaa lenge / indtil de ſinge
Erklæring.

De effter Sendebudene nu haſſde liggit der vdi 14.
Dage/oc andre 14. Dage vaare forløbne indtil Fru Maria
ſig erklærede/ vaar hendis Affſkeed ſaadan / At hun kunde
oc vaar mectig/paa Næderlandenis vegne/at beramme en
Fred/

Fred / Men icke for det Kommerſke Rige. Om den Penſion erklærede hun ſig / at mand icke vaar hannom den plies ſig / for det Indſald ſkyld / ſom ſkede til Dam. Item / om hand vilde lade betale de Offuerſiſſe / hues dennom reſter for deris Skib / Oc alle arreſterede Skib vdi Danmark løſ giffue / Oc de Næderlender maatte haſſue en fri Seng laſ igenom Sundt / Da vilde hun indgaa en Fred med hannom. Men til den Artickel / at Sagen ſkulde tilbetrois wpartiiſſe Dommere / ſuarede hun intet.

Huilde Forſlag ſiuntis Kongens Sendebud wbillige / Forſt / at Keyſeren / paa det Kommerſke Rigis vegne / altid kunde bekrijs off / naar hannom lyſtede. Dernæſt / at alle Hollender Skib ſkulde løſ giffuis / imod 6. Danſke Skib / Dog de vaare erbødige / at giffue 6. imod 6. Oc at hand huercken ſkulde haſſue hans tilſtandendis Penſion, ey heller Opſættning for den vdløſſuede Hielp. Derfor vilde Sendebudene icke anſage diſſe Villkaar / Men erbøde dennom / at ville beſøge lade Fru Maria om vjldere Anſtand / Begierendis / Sendebudene vilde fortløſſue ſaa lenge. Men de ſagde ſig icke / at haſſue anden Befalning.

Siden ſloe de Hamborger for / At begge Parter ſkulde offuergiffue til dennom deris Beſværing / Saa vilde de giffue nogle Middel faare / huer wforbunden / Huor paa de ſig ſkulde forklare / oc ſtrax eſſter Erklæringen / paa de Hamborgers Skriffuelfe / ſkulde beggis Sendebud møde til Embden.

Men ſaadan de Hamborgers Velmenende bleff affſlagit / Fordi de Burgundiſke Legater vndſkyldede dennom / icke at haſſue det vdi Guldmac / ey heller vilde de ſaa danne de Hamborgers Forſlag med tage at referere.

Den tid vore oc de Hamborgers Sendebud paa Njemreysen vaare komne til Lynge / begierede vore Sendebud /

De Hæder
lender tage
paa de Hamb
borger.

Sti Bagge
fangis.

debud / At de Hamburger da vilde tilskriffue Fru Maria
saadant deris Forslag / om det Wiode til Embden / som
hendis Sendebud vdsloge / De forsaae dennom til / de
Danske skulde møde / oc megit gaat endnu at kunde skaffis
i Sagen / oc haffde hans Wait: erbedit sig paa / at lade
hans Sendebud møde / saa fremt Fru Maria vilde des
indgaa / Deskreff der hos de Hamburger til / at de vilde
opholde Handelen en tidlang / indtil hand kom fra Brem
sebro / oc haffde talit met Kong Gøste. Men der paa
kom intet Gensuar tilbage. De midler tid lod hun arres
kere de Hamburger Skib vdi Næderlandene / effter at
Hamburg ligger paa Stormars Grund / vnder de Hers
rer aff Holsten / De lod offentlig Befalning vdgaa / at tage
paa de Danske / De tog hendis Vdliggere To Pinder /
en / Sti Bagge / oc en / Claus Huitfeld vaare paa / De
gick det saa til : Kongen aff Danmark haffde vdsende
vdi dette Aar en aff Adel / hed Sti Bagge / met en Pind
cke / oc haffde hand vdi Befalning / at tilskriffue Kong
Christian / huorledis den Krig forløb sig imellom Kæser
Carl oc Kong Francisco aff Franckerige / sem vaar begynt /
Saa oc huad hand kunde forfare om den Siellercke Krig.
Hand bleff fangen vnder Seeland aff Fru Maria, hendis
Bestillede / for en Franskosiske Spenyere / wanseet / at
hand aldrig haffde verit vdi Franckerige / eller kunde Frans
kosiske Sprock. Hand bleff rættit vdi Næderland / oc
lagt paa Sire Stepler. Det sigis om hannom / at des
hand fornam / at de Burgundiske komme hannom om
Worde / skulde hand lagt hans Bestilling imellom Tu rø
de Træ Gad / oc it syncke i ly hos / oc den ladit sende / Men
mand veed icke / huor der om er. En anden Herremand /
ved Raffen Thomis N. som vaar inde hos hannom / bleff
død vdi Jengselis.

Claus

Elaus Huitfeld vaar oc forsende at Norge med en
 Pinde / til Trundhiems Læn / Bergen Læn / oc Agerhus
 Læn / om nogit Kircke Skiff / aff det gamle Affguder / at
 skulle føre hid ned / Hannom toge de Burgundiske Vdlig-
 gere / vdi Kircke Sollerfund vdi Norge / oc bleff spört til
 Enckhusen vdi Holland / oc vaar der fangen Aar oc Dag /
 til hand siden bleff erledigit / Anno 1543. Oc det gick
 saa til : Hans Broder / Poffuel Huitfeld / tog hemmelig
 Bestilling aff Kong : Mait : at hand maatte igen hæffne
 sig paa Kysersens Vndersaatte / Hand drog til Bortes
 hude / huor hand laa oc varede paa Leyligheden / indtil der
 kom Mester Henrick / Borgemester aff Amsterdams
 Søn / med en anden forneme Borgers Søn aff Amster-
 dam / Demnom fengslede hand / oc spørde her ind. Den
 sidste hand døde / oc vaar den Nigiste / Men imod Mester
 Henricks Søn / bleff Elaus Huitfeld løst giffuen / oc Me-
 ster Henrick hente hannom til Enckhusen / oc holt hannom
 vel vdi sit Hus / indtil hans Søn kom igen til Stæde.

1541.

Elaus Huitfeld
 feldt fangis.

Vdi dette Aar begynte atter Niels Laake / oc hans
 Anhang / at oprøre Almuen offuer gantse Smaalæn-
 dene imod Kong Gøste / oc haaffde forsamlet ved 15000.
 Bønder. Disse røffuede / plyndrede oc ihleffloet Kon-
 gens Fogeder / Herremend / Lønsmend / Oc vdi samme
 Aar nedlagde de en Hob aff Kong Gøstis Gøld / som
 vaare sende imod dennom. Disse gaffue faare / At de vaas-
 re vndertryckte aff Kongens Fogeder / Herremend / Lønsm-
 mend / De vilde bliffue ved deris gamle Privilegier oc Fri-
 heder. Omsier / for store Anhang skyld / gaffue de oc faas-
 re / dette at vere faaretagit aff dennom / fordi de trengs-
 dis fra deris Forældris Religion oc gamle Ceremonier.
 Psalmsgaffue Frederick / for den Tiltale / som hand meente
 sig at haaffue til Suerig / paa hans Ørskindis vegne / som

Niels Laake
 opfetter sig at-
 ter imod Kong
 Gøste.

vaar

1541.

Bis Magnus
aff Skar.

vaar Kong Christierns Daatter/ Bisp Magnus aff Skar
re / som vaar fordræffuen aff Suerig / oc vndholt sig vdi
Marien Kloster vden for Kiothol / for hand vaar en Pa-
pist / oc vilde icke vere den Ordinantz lydig / som Kong
Giste om Religionen haffde ladit vdgaa / oc andre for-
sagne aff Suerige / Som vaare Frederick Kertemester/
Oluff Bremo/ Hans Bogebinder / Gauther/ en forløben
aff Norge/ haffde sellit dennom til Pfalkgreffuen / oc hel-
ler soac hans oc en Fremmedis / end deris egit Fæderne
Lands Velfærd : Disse baare flux ved til dette Baal / som
deris Fæderne Lands Forrædere/ Oc formedelst saadanne
Practicker forhaabte de at komme til deris Stand / Hus
oc Hiem igen.

Vdi fornæffnde Aar giorde Kong Christian Lunde
Capittel / oc Malmøis Borgere / Personlige den Forlæ-
gelse imellom / At Malmø Borgere skulde for Exendom
beholde Lunde Domkirckes Jorder / vdi deris By oc alles
uegne vdi Kiøbstæderne/ offuer alt Skaane/ Dog Aarlige
at giffue der aff Jordskyld til Capittel / Oc om Bygnin-
gen vdi fremtiden skal sellies / da den først at tilbiudis
Capittel.

Item/ Døde Herr Enge Krabbe/ Danmarks Ri-
gis Marsk/ oc ligger begraffen i Strøffuelfstrup Kircke.

Bispen aff Ribe
de døde.

Sammeledis døde M. Iohannes Vandalus Gustros
bientis, Bisp til Ribe/ oc Mester Hans Thausen kom eff-
ter hannom.

Vdi dette Aar forsende Lunde Capittel Mester Pe-
der Ebber / en Canick til Augsborg/ at igenfordre hos de
Tucker 5000. Gyliden / som vaare der nedsette / til at løse
deris sidste Erkebispis Raabe med hos Paven. Fornæffn-
de Penninge spørde hand tilbage / oc der med forærede Ca-
pittel Kongen.

Lunde Capittel
til foræret
Kongen med
en Summa
Penninge.

Wd

Ved Christophorum Richerium, residerende Fran-
 kosiske Legat vdi Danmark / er vdi lige maade forhand-
 lit / At Kong Gsste haffuer indlade sig i Forbund met
 Kong Francisco vdi Franckerige / Huort hen Kong Gsste
 haffuer afffærdigst hans Cankeler / oc pffuerste Raad/
 Herr Conrad Phye/ Sten Eriksen/ Dronningens Bro-
 der / hemmelige Raad oc pffuerste Regenter / Knud An-
 derssen oc Jørgen Normand / hans Raad / Huilcke met
 den Frankosiske Cankeler / oc Admiral/ Wilhelm Poyet/
 oc Philip Caboth / haffue giort imellom begge Herrer
 til Seanx Kloster / den 11. Dag iulij, it Forbund / Enden-
 dis iblant andie / At den ene skal komme den anden til
 Hielp met 6000. Mand / naar enten aff dennom til-
 sigis / paa hans Omkaastning / som dennom fordrer/
 foruden Skibsfolk oc Krigs Munition. Men om yder-
 mere Hielp behoff giøris / Da skal den ene komme den
 anden til Hielp met 25000. Mand / oc 50. Orloffs
 Skib / Imod huer mand / Vndertagendis dennom/ som
 vdi dette Forbund ere. De haffue paa begge Sider ind-
 tagit Kongen aff Danmark / Kongen aff Skotland /
 Hertugen aff Bryken / Gelderen oc Cleue / oc Kongen
 aff Engeland / om hand inden 6. Maaneder erklærer sig/
 at ville vere vdi dette Forbund. Om Kongen aff Skot-
 land behøffuede nogen Hielp aff Franckerige / Da skal
 Kongen aff Suerige / om det begieris aff hannom / for-
 skaffe de Frankoser Skib til 6000. Mand / dennom at
 offuerføre / paa Skotske Omkaastning oc Betalning.
 Lige Hielp skulle de Skotter giøre Kong Gsste / baade
 met Skib oc Folk / 6000. Mand at offuerføre fra Fran-
 ckerige til Suerige.

1541.

Forbund
 imellom
 Franckerige oc
 Kong Gsste.

Om Kongen / eller nogen / som vdi dette Forbund
 ere / paaførde de Principaler vdi dette Forbund / enten

Do

Franck

1541.

Frantzerige eller Suerige/nogen Krig/da skulle de Frans
koser beuise de Suenſke fornæffnde Hielp/ som de Suen
ſke skulle beuise de Frankoser.

Deris Vnderſaatte/ paa begge Sider/ mue frij
handle oc vandle met huer andre/ vden Forbund. Hues
Krigsfolck/ som enten dennom vdsender/ skulle vere ſaa
fri vdi det Land/ ſom vdi ſit egit/ Dog at de dennom hols
de fredſommelige. Diſſe Vilkaar ſore begge Herrer paa
det hellige Euangelium, oc det met deris aabne Breff ra
tiſicerede.

1542.

Aar 1542. paaſørde Kong Franciscus vdi Frans
tzerige Kæſer Carl en Krij/ for hans Sendebud/ som
Kæſeren til Padua lod omkomme/ som ſkulde verit til
Tyſken/ Chriſtenheds Arfffiende/ met huilken Kongen
aff Frantzerige haſſde giſſuit ſig vdi Forbund/ Diſligiſte
fordi Kæſeren icke haſſuer offuerantwoordit det Hertug
dømme Weyland fra ſig/ effter deris Affſceid. De bleff
Kong Chriſtian beſøgt om it Antall Tydſke Krigsfolck/
effter deris Forbund/ at forſende hannom. Huort hen
hans Maat: forſende 500. Heſte om Høſten/ meſten
Tydſke oc Holſter/ Dog vaar Jørgen Tidemand/ oc no
gle flere Danſke/ der met. Deris Hoffuiskmend vaare/
Hertugen aff Longeuille/ oc Morten von Roſheim/ som
oc antoge flere Folck/ Ryttere oc Knechte/ vdi Hertug Vil
helm aff Cleue hans Land/ som oc haſſde giſſuit ſig vdi
Forbund met den Frankoser/ oc ſkulde haſſe Iohannam,
Kong Franciſci Søſter Daatter/ som ſick Kong Antho
nium aff Nauarra. Fornæffnde Thog/ som mand kalder
det Gellerſke Thog/ gjorde ſtor Skade/ met plyndren oc
ſtriffen/ igennom Brabant/ De forſøgte Antuerpen oc
Løffuen/ Men indtoge mange andre Byer. Paa det ſidſte
droge de vdi Lante Lynghenborg/ oc forſamlede dennom met
Hertug

Kong Chriſti
an forſender
500. Ryttere/
de Frankoser
til Hielp.

Hertug Carl aff Orlientz, Kong Francisci Egn / som 1542.
vaar ankommen aff Franckerige met mere Sold.

Fru Maria, Keyserens Søster / lod ved Krigsmact
igen besøge Hertugen aff Cleue hans Land/ Fordi at Key-
serens Siender der haffde samlit sig/ Oc ved Hertug Ken-
hard aff Branten/ Prinzen aff Brantiens Fader/ indtog
hun Dyren / Huilcken By Hertugen aff Cleue dog igen
indtog/ Aris der effter. Men Anno 1543. maatte Her-
tugen aff Cleue affstaa Keyseren alt Gelderen.

Ved Franciscum Burchardum, vdi samme Aar/
skreff atter Churførsten oc Landgreffuen Kongen til / at
hand vilde forarbejde paa / at Kong Gøste vilde indlade
sig vdi det protelterende Forbund / som hand haffde selff
Articklene/ oc kunde dennom den Svenske tilsende.

Til Rixbenhaffn/vor Frue Dag Conceptionis,vaar
all Adelen forskreffuit / Da bevilgede de Kong Christian
den 20. Penning aff alt deris Jordegods/disligiste aff hues
Penninge/ som de haffde paa Rente/ eller Pant for/ Vn-
dertagendis deris Sædegaaarde/oc Møller/ som male frije
for dennom / til Hielp / til at betale hans oc Rixens Gield
met/ Men hand gaff dennom der imod it Reueris,saadant
aldrig der effter / aff hannom eller hans Effterkommere
skulde stee/ Men det allene paa denne gong aff en veluillig
Skenck/ Thi aldrig tilforn deris Forældre der met haff-
ue verit beladt / en heller deris Effterkommere der mee
skulde besuæris. Actum Rixbenhaffn / Tisdagen effter
vor Frue Dag Conceptionis.

Zertedag til
Rixbenhaffn.
Tiuende pens-
ning aff alt Ad-
delens Gods
bevilgit.

Den 12. Dag Augusti, hylbedis Hertug Frederich/
Kong Christians den Tredie Egn/ til Danmarks Kon-
ge/ paa Eybershøp vdi Slaane/ Oc vaar hand tilforn vdi
samme Aar hylbit paa alle Landsting her vdi Danmark/
Oc til Viborg bleff hand hylbit Mandagen effter hellig
Do ij Trefol

Hertug Fre-
derich hylbis.

1542. Trefoldighed. De hans Herre Fader forskreff sig for hannom / At naar hand kom til Regimentit/ skulde hand stadfeste alle Stenderne deris Priuilegier.

Kong Christian
an lader en
Armada vds
løbe.

For den Bestilling skyld/ som Fru Maria haaffde ladit offuer hannom vdgaar/ oc vaar vdraabt aff Admiralen vdi Nøderlanden / lod Kong Christian en Flaade vdløbe vdi Vester Engen/ 26. Skib sterck/ at intet Indfald skulde skee paa Norge aff Fru Maria, eller Pfalsgreffuen/ som atter vaar fremmelig met it Thog paa Suerig/ siden hand hørde/ at Rigit vaar oprørt/ formedelst den Tacke Geyde/ De da vnder Norge bleffue der optagne nogle Pfalsgreffuiffe Tienere / som skulde verit til Suerige / igennem Norge/ hos huilcke sands selkame Breff / som vaare vdscreffne til Almuen/ at bestyrcke dennom vdi deris Oprør oc Forsæt/ imod Kong Gøste. Huilcke Breff iblant andit indeholdt/ Pfalsgreffuen met Kaysersens Mact snart at skulle vndsætte dennom. Fornæffnde Pfalsgreffuiffe Tienere bleffue rattede oc affliffuede / oc Breffuene Kong Gøste tilsende. Vdi lige maade bleff der oc atskillige Passer nederlagde til Stifft von Bremen / aff Kongens Bestilte/ baade Pfalsgreffuiffe oc Nøderlendske / det Gellerske Thog / oc den Suencke Krig anrørendis.

Ordinantz
mer nogle Ar
tikel forbes
drit.

Efter Bispen Død aff Ribe / induijde Doctor Io hannes Pomeranus, Mester Hans Schauffen/ til en Superintendent sammesteds. De da vdgick de 26. Article/ som Ordinantz er forbedrit met / oc findis vdi Enden paa den tryckte Ordinantz, om huilcke Article Bispen vdi Rigit haaffde dennom forenit/ oc bleffue aff Kong Christian confirmerede.

Peder Ore
vdi Raad.

Dette Aar kom Peder Ore vdi Kong : Maits : Raad til Nyborg/ som siden vdi Kong Frederichs tid bleff Hoffmester.

Dissis

Diffeligste bleff Kong : Malt : besøge aff Kong 1542.

Gøste / om Hielp / effter deris Forbund / at styre Niels
Tacke oc den oprørste Almue met / Som de Kyserske/
Pfalsgreffuen / oc andre Vnduigte aff Suerige/ tilskyndede
oc tilhikede. Da forsende Kong : Malt : der op/ Herr
Erick Banner/ Marsk / oc Holger Rosenkrantz/ met 200.
Heste/ oc 800. Knechte. Men strax effter / som dette Folck
vaar kommen vdi Suerige / bleff Niels Tacke vdkundt
skaffit / aff nogle Kong Gøstis Bestillede / som oc vaare
Bønder / paa Skowen / huor hand sig forholte / hen ved
Bleginds Grenser / der bleff hand ihjelskut / siden førte til
Ealmarn/ huor hand er lagt paa Stepler. Der met for-
løb Almuen / Thi de vaare Hoffuitløse / oc frpædede sig
til met / at de skulde bliffue offuerdragne / effter at Kong
Gøste nu nocksom vaar forspørgit met Krigsfolck / Huor
for de fulde til Gode / oc lode dennom igen forsonne met
Kong Gøste / Dog bleffue deris Principaler oc Hoffui-
gsmænd effter Haanden fangede oc affliffuede. Oc der met
fick det Danske Krigsfolck Hiemloff tilbage. Kong Chris-
tian forstrackte vdi lige maade / vdi Tacke Feyde / Kon-
gen aff Suerige met en Summa Penninge / effter som
hand tilforn haaffde giort hannom Vndsetning vdi hans
Nød. Disse Penninge betalede Kong Gøste hannom
igen / Aar 1544. Oc bleff nederlagd til Omflag / der
hand afflagde hans Brødre for deris Arffuedeling oc
Veriemaal.

Kong Christian
an forsender
Hielp til Sues-
rige, effter des
ris Forbund.

Niels Tacke
ihjelskut.

Kong Christian lod her vdi Danmark aabne Bress
vdbгаа om Munstring/ paa huilken Munstring hand selff
vaar/ Da handlede hand met Adelen/ saa de lode dennom
høyre taxere, met Heste oc Harnsk / end de nogen tid haaff-
de verit tilforn / oc det aff Forsørge/ for den Burgundiske
Krig / Men da gaff hand Adelen ic Reuerls igen / lyden

Adelen vdi
Danmark
høyre paa
Munstring
taxeret.

bis / At effterdi de goduillige haffde ladte dennom høre
taxere, end vanligt vaar / oc vilde holde saadan Kustning
den Burgundiske Krig offuer imod Keyseren / Da loffue
de hand dennom der imod / at saadan wseduanlig Kust
ning / icke lenger skulde staa oc holdis / end indtil samme
Krig sige Ende / Men de skulde siden holde sig Kustning /
oc ingen anden / end som vdi Kong Christians / Kong
Hansis / oc Kong Frederichs tid. Actum København /
Søndagen næst effter S. Mortens Dag.

Hogle Bles
gindofat r  ts
is.

Effter Kong Gøstis Begiering / bleff oc randsagie
iblant de Bleginds Bønder / huem som vaar aff Niels
Lactis Anhang / Aff dennom bleff rætte 3. eller 4. huor
offuer det menige Land Blegind vaar fast ilde til frede.

Sebastian
Corper: fors
sendt vdi
Suerige.

Tilforn er rørt om / huad Practicker Pfalsgreffuen
oc de Keyseriske haffde paa Suerige / der de h  rde / at det
stod fast ilde til. Da forsende nu Kong Christian / Seba
stian Corper / Secretarium, til Kong G  ste : Først / effter
di Keyseren vaar dennom begge icke-god / vilde ingen Fred
indgaa med Kongen aff Danmark / ey heller deris Irrius
ge lade indkomme for wpartiske Dommere. Vdi lige
maade stod effter / at formere oc for  ge det Oprør / som
Kongen aff Suerigis Wlydige haffde begynt / oc vdi saa
maade ved Pfalsgreffuen vilde induende en Krig paa
Suerige / oc forvro begge disse Riger. Da vaar det raas
deligt / at begge disse Konger glorde it / effter som de oc
sammen ere forbundne / oc styrkede dennom / baade med
Denner oc Krigsmact / deris Siender at imodstaa / oc haff
uer Kongen aff Danmark fordi for gaar anseet: At Kong
G  ste forbinde sig med de protesterende F  rstler.

1.

2.

For det Andie / At Kong G  ste oc Hertugen aff Bry
ken maatte bliffue forligte / om deris Wuenscaff / oc den
nom siden g  pris it Forbund imellom.

Item /

Item/ at de Danskiger met Kongen aff Suerige vdi
lige maade maatte forsonis. 1542.

Item / om det vaar Kongen aff Suerige behages
lige / da vilde hans Kong : Mait : aff Danmark / for- 3.
handle Kong Gøste oc de Lybske imellom / om hues Wils 4.
lie dennom imellom er. Vdi disse 4. Villkaar loffuede os
tilbød Kongen aff Danmark / at lade sig bruge som en
Underhandlere/ oc ville ingen Gilt spare.

Item / at begge Herrer vdi egne Personer maatte 5.
sammen komme / oc beraadsla dennom om beggis Nøds-
tørffte.

At Kongen aff Suerige vilde lade vdruste sin Ors 6.
loffs Flaade / oc dem met den Danske at samlis / oc at løbe
vdi Vestersøen / anseendis første Anfald/ som vil gaa paa
Sundit eller Norge.

Sammeledis tilsende Kong : Mait : hannom ic 7.
aabit Bress / vdi hans Maitis : Nassn / til Bønderne vdi
Smaalandene / lyndendis / At effter som de haffue verit
forsørde aff nogle oprørske Hoffueder / at sette dennom
imod deris rette Herre oc Konge/ oc samme deris Hoffuie
nu haffde fangit sin tilbørlige Løn / Saa haffuer Kong
Gøste/ for hans Mait : aff Danmark skyld / efftergiffuit
den menige Mand/ som vaar forsørt aff Enfoldighed/ deris
Forseelse/ Vil her effter vere dennom en gunstig Herre
oc Konge / saa fremt de ville leffue rolige/ oc stille dennom
vnder hans Hørsomhed / oc vil hand dennom holde ved
deris gamle Priuilegier oc Friheder / oc dennom icke fors-
kaarte i nogen maade.

Dette Bress bleff Kongen aff Suerige tilsendt at
bruge/ om hand tyctis/ at Almuen der met kunde stillis.

Disligiste gaff hand tilkiende/ at Kong : Mait : sens 8.
de hannom nogit fremmit Tydsk Krigsfolck / paa hans
Besol

1542. Besolding/ oc haffuer giffuit dennom Paff igennem hans
Kige / oc vil hielpe til/ at hand fand fange mere Gøld/ at
bestyrcke sig met.

Kong Christis
Gensvar.

1.

Her paa lod Kong Gøste afskræbige sine Sendes
bud / Christoffer Anderssen / oc Johan Normand / til
Kong : Mait : Huilcke gaffue tilkiende / Først/ at Kong
Gøste lod hannom Broderlige oc Suogerlige betacke / at
hand disse Sager vilde lade sig vere anliggende / Begie
rendis/ at hand vilde forarbejde hos de protelterende Fjær
ster/ at hand vdi deris Bund maatte indtagis/ De efterdi
Kong Gøste oc Kong Christian ere forbundne vdi it Cor
pus, Saa vil sig icke andit skicke/ end hand ved cens Vil
kaar indladis. De begierede en Bdskrift/ hannom at til
sendis / aff de Article/ som til Brunswig giordis / Vnds
skyldendis / at hand icke tilforn haffuer erklert sig/ for at
skellige Teylighed oc Forhindring skyld/ Men vil nu haffue
disse hans egne Sendebud til Churførsten oc Landarcffo
uen / som skulle communicere met hans Mait : om altin
gist tilforn.

2.

Met Hertugen aff Pryn er hand til frede/ at Kon
gen giør dennom en Anstand imellom / oc det Kongen aff
Danmarck til ære oc Behagelighed / Thi hand baade
Skriftelig oc Personlig tilforn haffuer saat hans Mait :
hans Besøeringe offuer samme Hertug/ Dog at Kongen
vil forsee hannom der vdi / at hand icke hans forjagede
Suencke vil opholde / De at denne Recels siden aff begge
dennom forsegis. Naar hans Sendebud kommer tilbage/
vil hand sig viderere erklere / om Bndnis met hannom at
giøre/ som Kongen faaregiffuer.

3.

Hvad den Ratification belanger / paa det gamle
Dankig Fordrag / som hannom aff hans Suoger vaar
tilsendt forlengist / Begierede hand/ at Kongen aff Dan
marck

marck icke vilde antage det / som nogit Affslag / vdi denne Handel / Men der skal vere nogit Tilset vdi den Reces, hand dennom imellom gjorde / som hand Corper haffuer ladit vnderuise vdi sit Canselh. Men maa det bliffue / som hand det først vnder dennom berammitt oc conciperit haffuer : Saa maa hand sende hannom den Handel at ratificere.

1542.

Endog intet høhelligere vaar fornøden / end beggis deris Sammenkomst / at de deris høye Nødtøffe kunde beraadsla / Saa kand hand dog / som den høhuissiste Konge / forstandelige betencke disse Villkaar / at hand icke tør begiffue sig aff Landit til Grenken / effter hand veed / huad Oprør her haffuer verit vdi Suerige / oc Leffningen aff samme Jld / icke endnu aldelis ere sluct / Men maa spare den Sammenkomst til beleyligere tid / hand haffuer dog paa alle Corpers Verff Vrinde / giffuit hans Sendebud en fuld Besked.

4.

Om begge deris Skibs Flaader at samle / giffuer hand vel Maet / at vere raadeligt / Men da skulde hans Flaade oc Skib met megit Krigsfolck forførgis / oc haffuer hand icke forraad aff megit fremmit Krigsfolck / oc kand icke heller saa snart bekomme / Fordi Krigsfolckit vden Lands er opløst alleuegne. Til met veed hans Maet : huad for en Jld induortis hos hannom haffuer verit optendt / huor aff Jldmørren endnu er for Hender / alligeuel Luen er sluct / Skulde hand forblote sig / da haffde hand sig baade for induortis oc vduortis Siender at tage vare / oc vaare dis suagere / Huilckit dennom baade vilde komme til Vbeleplighed, oc sade begge Riger der offuer i stor Fare. Hans Maet : haffuer tilforn fornummit / saadan Jld optend vdi sit Rige / Tage sig endnu vare / at hans Underdane vdi Vlegind icke nogit skulle begynde.

5.

6.

Met de Lybske er hand oc begierendis / at Kongen aff Danmark vil lade sig bruge for en Underhandlere oc Middel / at en ny Anstand paa Ratification maa anstilles paa nogle Aar/ indtil aletingst i Venlighed dennom imelom kand affhandlis / Dog beskryder hand der vdi de Lybske / at hand veed huem de ere/ som giffue hans forjagede Svenske Tilsagn oc Befalning / oc at liden Trofasthed hos dennom er at foruente.

Til met lod hand hans Kong: Mait: vide / at Ryken haffuer giort hannom stor Skade vdi Findland/ met Raaff/ Brand/ Vord/ oc veed icke/ huor hand sidder met Ryken/ for hans Sendebud komme tilbage.

7.

Aff sig Venlighed haffuer Kong: Mait: som en vjs Konge/ forstandelige at see / at hand icke kand forblote sig met hans Krigsfolck / at sette paa hans Armada, Eller skulde hand vdgjøre nogle Skib / bleffue det icke mange/ De beder hans Mait: icke vil tage det for nogen Affsynsdring eller Skilsmis fra hannom oc deris Forbund/ Men hans høye Nødsørffte oc Sagens Venlighed heller vilde ansee. Hans Mait: vil lade opfordre Claus von Hadsstede / oc alle hans Bestillede vdi Tydskland/ oc ellers hos alle Førster oc Herrer / hans Venner / lade vdsicke Penninge/ oc forsørge sig met det meste Krigsfolck / som mueligt er / De ellers ville de bliffue it Corpus tilsammen/ legge oc haffue met huer andre / lide oc vndgielde / hues Gud dennom tilføyer/ Forseendis sig til/ at det endnu ingen saa hastig Nød haffuer / met Flaaden at vdsende/ indtil hand bedre kand bliffue berustit.

8.

Belangendis det Breff til de Smaalandiske Bønder / tackter hand hans Broder for det gode Velmenende/ Tænkter det gipris nu icke behoff at bruge / huorfor hand siet Secreteren Corper det tilbage.

Aarsa

Aarsagen til deris Oprør / er icke nogle Tyranni / som de ere tuungne med / Men idel Moduillie / Wisgier-
ninger / Hoer / Word / der de icke haffue villit verit straffit
for aff første / oc Opsettelse imod Guds Ord oc Euanges-
lium, til at indføre Passuedommit / oc de gamle Ceremo-
nier, Icke for deris Priuilegier at beholde. Om Kongen
er anderledis beret / da vil hand icke tro det / effter som
hand tilforn haffuer fra Stegeborg skreffuit hannom til.
Oc haffde det Oprør end verit skeet for Priuilegier skyld /
Da skulde de icke saa tagit aff sted / før de dennom haffde
beklagit.

For det tilsende fremmede Krigesfolck oc Pass / dens
nom giffuit / tacke hand storlige / oc erbød sig / at lade dens
nom fornøye deris Betalning til Tacke / Oc forsaa sig
til / at hans Mait : gicr sit beste / hannom endnu flere Gold
at forskaffe / oc vil det met alt Broderligt oc Suogerligt
Naboskaff forskyld.

Samme Aar er Høylærd Mand / Doctor Iohan-
nes Machabæus Scotus, fordrit hid ind fra Wittenberg /
at læse den hellige Skrift / en forneme Theologus.

Doctor Ioh-
annes Ma-
chabæus
kom til Dan-
mark.

Pfalzareff Frederich / for det Mod oc Forhaabning
skyld / som de forjagede Sueniske sette vdi hannom / oc for
hans egen Aitaa oc Begiering skyld / da haffde hand høye
Tænder / Vand besøgte Keyser Earl om Hielp oc Bi-
stand / effter som hand loffuede hannom vdi det Giffter-
maals Stiffting / met hans Søster Daatter / Huor vdi
findis / at Keyseren skulde forhielppe hannom til hans
Brudskat / oc hues hand vaar berættit til vdi Danmark
oc Suerige / paa hans Gemals vegne. Keyser Earl gaff
Nicolan Perenoto, Herre aff Granuella, hans hemmelige
Raad / Befalning / at drage vdi Suerige / eller skriffue

1542.

Effter Kys-
serlige Befal-
ring forsendis
Brefv vdi
Suerige

der ind/ Psalzgreffuen til beste / Oc lyder hans Credentz
saaledis/ vdsæt aff Tydsken:

Elfselige/ Erlige/ Forstandige / Vi haffue befalie
den Edle/vort Rigs tro Mand/ Niclasen Perenot/ Herre
til Granuella, vort øffuerste hemmelige Raad oc General
Orator vdi Tydskland oc Velskland / at hand eder selff
Mundlige / Men om hand endelige bleff formedelst andre
høyre Erinde forhindrie / med Skriffuelse oc Budskaff/
at giffue til iende/ nogle Sager/ som i ydermere aff hans
nom skulle forfare / Oc er vor Naadigste Begiering / at i
vilde forbemelte vort øffuerste Raad oc Budskaff / eller
huilcken hand paa vore vegne til eder afffærdiger / haffue
betroit / ligeruis som off selff / Oc eder goduillige der vdi
lade beuise oc befinde / som vi off endelige / vden all Be-
nectelse/ aff eder til forseer. Der med giøre i off synderlig
til Villie/ oc vor aluorlig Mening. Giffuit vdi vor Stad
Barcelona, den 23. Dag Octobris, Anno 1542. vort
Kysferdommis 22.

Men den Herre aff Granuella drog icke selff vdi
Suerige / Men vdscreff saadant it Breff / som hand off-
uerantuordede Psalzgreff Frederich / til de Smaalands
ske Bønder/ indendis:

Nicolaus Pe-
renotus,
Kyserslige
Raad/ skriff-
uer vdi Sues-
rige.

Nicolaus Perenotus. Herre aff Granuella. den Allers-
stormeetigste Kommisske Kysfer Caroli den Femtis inder-
ste Raad / Stadholder oc Orator, Tilbiuder de Edle/
Erlige oc Forstandige Borgere oc Induonere vdi Sues-
rig / Sine tiere Herrere oc Benner / hans Hilsen oc Ty-
skis yncke.

Den Allersstormeetigste/ Bøffueruindelige Kommi-
sske Kysfer/ Rogens Formerere vdi Germanien/ Vngern/
Hispanien / Christelige Konge / etc. Min Allernaadig-
ste Herre: Er beret / huorledis at i aff høp beuegelige
Beien

Betenckende ere foraarsagede / Suerlags Rige til rette
 Herrer oc Arffuinge en gong igen at offuerantuarde / oc
 eder at vndla oc vndlede fra den vbillige oc vildelige træd-
 dom oc Dieniste / som i haffue verit vdi / oc eder vdi Krigs
 Rustning / at begiffue imod hannom / som forbemelte
 Kongerige vdi mange Aar / imod Low oc Ræt / haffuer
 erøffuit / besiddit / oc sig for eders Konge haffuer opkast /
 oc at i nu meste Delen aff samme Kongerige / formedelst
 Guds Hielp oc eders Lapperhed / vdaff hans Geualt oc
 Tyranni haffue ræddit. Huorfor hønbemelte Keyserlig
 Mait : mig haffuer befalit oc paalagt / At ieg iblant andre
 hans Maitis : største anliggende Erinde skulde see til / nu
 ieg kom vdi Tydskland / at skulle forsøge mig self til eder /
 eller skide en anden vdi mit sted / Eller om ieg met intet aff
 disse begge kunde tilkomme / at ieg da hans Maitis : Wæ-
 ning oc Sind skulde eder / sampt mit Credentz , eroffne /
 oc tilskriffue. De effterdi hønuetige Aarsager ere mig
 til Forhindring / at ieg vdi egen Person denne gong icke
 komme land / oc ingen haffuer / som er kyndig disse Nors-
 disse Landis Sprock / Sagen oc behøffuer Til oc Hast /
 som ieg formercker / Derfor haffuer ieg icke kundit vnder-
 ladi eder min Befalning vdi næruerendis Skriffte at ops-
 cecke.

Først tuiler hans Keyserlige Mait : icke paa / at eder
 so er beuijt / huorledis hans Maitis : ældste Søster Daatter /
 den Stormectigste / Hønhbaarne Førstis / Kong Christiern /
 fordum Danmarckis / Norgis oc Suerigis Konnings
 Daatter / er den Hønhbaarne Første oc Herre / Herr Gre-
 derich / Pfaltzgreff paa Rhin / oc Hertug vdi Beyeren /
 hans Maitis : Ohm oc Suoger / ved Ecteskaff tilføyet / oc
 all Arff Rættighed oc Tiltale / som hønbemelte min Naar-
 digste Frue / Fru Dorothea, sem hendis Herre Faders rette

Este Arffuing / til de Kongeriger Danmark / Suerige /
 Norge / oc dis Tilhørighe / Land haffue. er hans Jersfelige
 Naade met hende / aff Kayslerlige Mait : til at erlange /
 gunstelige tilfage / oc vdi alle maade der til at fordre.
 Huorfor hans Mait : eder formaner / oc aff eder beder oc
 begierer / At i / som fromme tro Vnder:saatte / eders Na-
 turlige rette Herre oc Arffuing / aff det høyløfflige Hers-
 komst oc Stamme / bekiender / oc ingen anden / vden for-
 bemelte Hertug Frederich / Hues Jorsfædre oc tilforn haff-
 ue verit dette Kongerigis Konger / som i vel vide. Huor-
 for i hannom oc høybemelte hans Naadis Jorsfænde / Fru
 Dorothea , ville anname oc antage for eders Konge oc
 Dronning. Thi i visseltig skulle tro / oc icke tulle paa / at
 høybemelte min Naadigste Herre / Hertug Frederich / aff
 Vngdom io er opdragen hos hans Kayslerlige Mait : som
 en from / Gudfryctig oc en mild Jorsfæ / huilken det Kon-
 gerige Suerige saaledis skal regiere oc faarestaa / at i in-
 gen Anger eller Jortrød skulle haffue offuer hannom /
 Men fredelige / secker oc rolige skulle bo vnder hannom /
 oc met Guds Hielp i eders Guds oc Haffue vnder han-
 nom vore oc tiltage. Til met skulle i icke besørge eder for
 eders gamle Priuilegier oc Friheder / huilcke hand icke skal
 forringe / men heller formere. Oc at saadant skeer / vil
 hans Mait : altid trolige oc stittelige tilhielp oc formane /
 Oc foruden det / at saadant eder egner / bør oc tilhører / aff
 all Guds Naet / saa gipre i oc hans Mait : der met synder-
 lig til Villie / oc vil saadan Goduillighed altid imod eder
 oc det Kongerige Suerige bekiende / oc det at haffue vdi
 sin Beskyttelse / aldrig vnderlade. Oc til met / fordi skulle
 i vide / at den / som dette Rige til dis haffuer brugt paa
 Christenhedens Skade / vden Nid oc Krigs Mact / met
 dennom / som sig oc imod Christendommen haffue for-
 bundit

bundit/ haffuer begiffuit vdi it Waudeligt Forbund. De
 alligeuel hans Wait: icke tuiler paa/ i so saadant at gipre/
 aff eder selff ere tilneyede. Dog beder oc begierer hans
 Wait: at i mig it goduillige tilforfeende Gensuar skriffte-
 lige til hans Wait: lader tilkomme/ Paa det hans Keyser-
 lige Wait: Sagen dis stadeligere kand handle oc saare-
 tage. Deligeruis som hand ingen tuil paa stiller/ det so
 at vere eders Begiering/ Saa er hans Wait: oc berede
 eders Nytte oc Velsært/ sampt den Høybaarne Forstis/
 min Naadigste Herre/ Pfalsgreffuens oc hans Forstelige
 Naadis Gemal/ vdi tilbørlig tid at handle oc betende.
 Den Allmechtige Gud vil ieg eder/ Edle/ Erlige/ For-
 standige Herrer oc gode Benner/ til all Lycksalighed
 her med haffue befalt. Actum Nurrenberg/ den 5. Dag
 Martij, Anno 1543.

1542.

De endog/ som før er sage/ at Niels Læck vaar
 ihjelskut om Sommeren tilforn/ huor aff Pfalsgreffuen
 dog intet viste/ Saa lod Pfalsgreffuen alligeuel icke aff at
 practicere paa Suerig/ om nogen endnu vaar for hender/
 som sig hannom til beste vilde opteck oc erklere. Hand vd-
 sende tuende hans Gesandter/ Casper von Seckendorff/
 oc Mester Ambrosius Slienrød/ Disse haffde vdi Befal-
 ning/ at tale med Greffue Christoffer aff Oldenborg/ med
 Hertug Albrit/ oc med Hertug Henrick aff Wicckelborg/
 met Bispen aff Bremen/ de Danskiger/ oc Hermesteren
 vdi Liffland/ Item/ met de Lybske/ oc Stæderne/ oc Naads
 føre hannom vdi hans Sag/ oc vere hannom der vdi bes-
 forderlig/ effter at Keyseren haffde loffuit/ at forhielp
 hannom der til. Dissigste haffde samme Gesandter vdi
 Befalning/ at tale met Steffan Hoffenstener til Bre-
 men/ Lange Hermannd/ Hans Bogebinder/ Oluff
 Bremo/ Frederich Kentemester/ Jost Brne/ oc ved Bisps
 Mogens

Pfalsgreffuens
 de practica-
 ring imod
 Suerige.

Mogens aff Skare / som vndholte sig til Marien Kloster
vden for Kiostock / at de oc vilde raade hannom det beste der
vdi / som de der viste Landsens Exlyghed.

De aff Lybke / Wismar / Straalsund / Kiostock / sua
rede / At de kaartelige haffde berammit en Anstand med
Kongen aff Suerige / oc forhaabtis deris Irringer / for
medelst en god Fred / snart skulde endis. Item / vaare oc
forligte med Kongen aff Danmark. Skulde de nu begyn
de nogen Krig paa ny / vaar besnyttendis / de komme om
alle deris Priuilegier oc Friheder vdi begge Riger. Til
met / saa vaare icke alle Hensættæderis Guldmechtige / vden
disse 4. Byers / tilstæde. De kunde derfor icke paafla no
gen Krij. Men hues Keyseren selff vilde paaføre Suer
rige nogen Krij / oc da dennom oc menige Hensættæderne
bleffue befalit / at hielpe der til / da vilde de giere der ved /
huad dennom burde. De sloe dennom nu ellers der fra /
det beste der de kunde.

Wispen aff Bremen slo sig oc der fra / Men Hertug
Albrecht loffuede / oc gjorde Pfalzgreffuen all den Besor
dring / som hand kunde.

Pfalzgreff Frederich skreff der hos vdi sit egit Raffen
til Almuen vdi Suerige / oc styrkede dennom vdi deris
Forsæt / at de haffde set dennom imod Kong Gests Ty
ranni / oc vilde forsuare deris Priuilegier oc Friheder oc
rette Religion. De vaar begierendis / de vilde giffue den
nom vnder hannom / Thi hand vaar berættit til Rigt paa
hans Førfindis vegne / Saa vilde oc Kommerse Keyser
lige Maat : forhielpo hannom der til / som de aff Grans
uellen hans Skriffuelse skulde forstaa / Hand vilde oc snar
lige komme dennom til Hielp aff all hans Maat / Hand
vilde holde dennom ved alle deris Priuilegier oc Friheder /
De hues

De hies de haffde handlit imod Kong Christiern forðum/
det skulde vere en euig afftalit Sag.

1542.

Hertug Albrit kom Bisps Mogens aff Skare til/ at
hand oc skreff it aabte Bress til Almuen aff Smaalander
ne / oc raade dennom fast til / at opsætte dennom imod
Kong Gøste / oc tage Pfalsgreff Frederich for deris rette
Herre / Oc fortrøstede dennom om stor Hielp fra Pfals
greffuen/ snarligen at skulde sendis dennom. Vdi huius
Bress hand oc refererer sig hen/ huor ynckelig Kong Gøste
haffuer forstyrit alle Kloster / oc Kirckernis Rente sig til
tagit/ oc trengd dennom fra den Catholiske Religion, saa
de haffue rætsindige Aarsager der til. Fornæffnde Pfals
greffue skal oc vil holde dennom ved den rette Religion, oc
deris Privilegier oc Friheder.

Med disse Bress afffærdigede Sendebudene/ oc Her
tug Albrit / Hans Bogebinder / at drage til Suerige/
Men der hand kom did / da vaar Tacke ihjelskut / oc en
Part aff de andre Hoffueder for dennom affliffuit / oc Al
muen vaar forløben / Saa haffde oc saa nu Kong Gøste
bestyret sig med fremmit Krigsfolck / oc vaar Almuen
formastig oc formeectig / oc ingen torde erklere sig paa
Pfalsgreffuens Side. Oc veed icke heller rettere / end at
fornæffnde Hans Bogebinder bleff paatagen med samme
Bress/ oc siden affliffuit. Hannom vaar med giffuen Bis
pens Bress til Niels Tacke/ sampt Pfalsgreffuens aabne
Bress indlagd / at Pfalsgreffuen haffde giffuit Niels Ta
cke Adelskaff/ oc vilde forserge hannom med it stycke Gods/
Hand skulde icke fremfare vdi sit Forsæt/ oc beuise Pfals
greffuen sin tro Tieniste.

Aar 1543. sid Hertug Magnus aff Medelborg/
som oc vaar Bisps til Suerin/ Elizabetham, Kong Frede
richs Daatter/ spdt aff Sophia, Hertuginde aff Pommern/

Q q

Kong

1543.

Hertug Magn
us aff Me
delborg fæ
stet i Eli
zabeth.

1543. Kong Christierns halff Søster / oc deris Bryllup skede
til Kijl.

Søndagen for S. Thomæ Apostoli Dag / bøde til
Kjøbenhaffn Herr Holger Blstend / Herr Truids Bro-
der / først begraffuen til Kjøbenhaffn / oc siden ført til
Lund / huor hans Monumentum findis.

Suerige gids
tis til it Arff-
ue Rige vnder
en Stamme.

Dette Aar gjorde Kong Gøste met menige Stens
der vdi Suerige / deris Villie oc Samtycke / Suerigs
Rige til it Arffue Rige / paa hans Stamme / huilden aff
Arilds tid haffuer verit it Valrige / lige som Danmark.
Men om saadant skal vere gaffnligt / at it Rige byttis vdi
mange Parter / vnder en Kongis Børn / oc vnder atskilli-
lige Herskaff / det giffuer fremtiden tilkiende. Were det
her vdi Danmark tilforn icke vden Skade vils vorden.
Dette skede til Aaros. Samme tid bleff besluttit / at Eric/
hans Søn / effier hannom skulde haffue Regimentit / Dø-
de hand Barnløse / da skulde Hertug Johan oc hans Børn
haffue Regimentit / Men naar ingen aff Kong Gøstis
Slect mere vaar til / da skulde det tilhøre Rogens Raad /
at vduelle sig en Konge / aff indfødt Slect / der vdi Rigt /
icke vden Lands. Men Kong Gøstis Døtre oc effterkom-
mere Quindfolck / skulde met en ærlig Brudskat aff Rigt
forsprgis.

Eise aff
Lydske Ol
paalagt.

Samme Aar paalagdis i Danmark Eise aff Lydske
Ol / 2. Gylde / det er / 6. Mark aff huer Læst.

De vdi dette Aar bleff det almindelige Hospital vdi
Kibe funderit.

Herr Conrad Phye / Sueniske Cansler / den stund
hand vaar vdi Frankerige om det Forbund / antog hand
nogle Frankosiske Soldater. Disligiste bestilledede hand vdi
Lydske Land Hertug Otte aff Lynceborg / oc Gressue Johan
aff Solms / met nogle Jenuer Knekte / at skulle drage
vdi

vdi Suerige / Dennom gaff Kong Geste en Maanits
Sold / der hos deris Affsteed / Haffde icke mere Sold
behoff.

1543

Aar 1543. til Rijs/ bleff Kong Christian/ Hertug
Warnhim/ oc Hertug Philips/ Vettere/ aff Pommern/
om hues Yrringe dennom imellom haffde verit / for nogit
Guds oc Tiende Xu / offuer alt Lante Xyen / som de den-
nom haffde tiltagit / oc stedje haffde fulde Koscilde Dom-
kircke/ saaledis forligte :

Forening imellom
Hertugene
ne aff Poms-
mern. om det
Guds paa
Lante Xyen/
som de Bera-
nekower be-
siode.

Inden S. Galli Dag/ som der næst effter kom/ skulle
de Hertuger wbehindrit lade følge Bispen aff Koscilde/ el-
ler huem som bliffuer forordnet / at haffue Inspectionem
Ecclesiarum Rugie, all den Kente / som Bisperne aff
Koscilde forðum haffue hafft der paa Xyen / Hues Høh-
hed / som Hertugene haffuer fuldt/ skal dennom fremdelis
følge/ med de 33. Gylde/ oc 2. Mark Sundis / som giff-
uis Hertugen aff samme Guds.

1.

Landfogeden paa Lante Xyen skal haffue Arlige
aff samme Guds halff anden Last Xu / som tilforn. Der
imod skal hand forskaffe / at Bispen bekommer den Næ-
stighed Arlige/ som hannom bør der paa Landit.

2.

De Bernekower / som ere belænt med samme Geist-
lige Guds oc Kente arffuelige der paa Landit / skulle wbe-
hindrit aff begge Parter nyde samme Forlæning/ Oc naar
det Stamme dør oc affgaar / da skal en anden Adels
Person aff Bispen der med igen forlænis / med ingen ny
Besuæring/ vden som aff Arilds tid haffuer verit.

3.

Alt Wuenscaff / som de Hertuger aff Pommern
haffue hafft for denne Sag til Hans Bernekow / skal her
med vere tilgiffuit.

4.

Effterdi Bispen vdi forðum Dage/ imod fornæffn-
de Kente oc Tiende / holt der en Prouist paa Landit / som

5.

D q ij

hans

1545. hans Ampt faarestod / Da er samtykt / at der skal holdis
en Christelig Superintendent , som skal haffue Arlige aff
fornæffnde Biscops Gods 100. Gylden vdi Wynth / oc 4.
Læster Biscops Hu.

6. Item/ Er bevilgit/af de Herrer aff Pommern skulle
haffue lus nominandi , det er til at kalde en Superintens
dent, oc Bispen aff Roskilde Mact til at stadfeste den.
Rand ingen Superintendent holde sig aff fornæffnde Rente/
da skal Hertugerne vdi andre maade forsørge hannom/
Disligiste met Voning/ eller it par Sogner der paa Læns
dit. Kiender Bispen aff Roskilde den icke god / som de
næffne til Superintendent, da skal hand affsettis / oc de at
næffne en anden der til igen.

7. Forsomme Hertugerne/ at kalde eller næffne nogen
Superintendent, da skal den Rente/ som forskreffuit staar/
følge Bispen.

8. Hues Opbørsel/ som er optagen aff Hertugerne aff
fornæffnde Geistlige Gods paa Lante Nyen / skal imod
den Arrest , som Kongen haffuer gjort her vdi Rigit paa
de Pommerske Stib oc Gods/ som er kommen Kongen til
beste / oc icke er dennem en ringe Skade/ de Pommerske
Vndersaatte igen tilstillis / saa vijt den Opbørsel sig for
stræcker.

9. Ved denne Fordrag skal Kong Christian / intet for
mindskis eller affgaa / som en Patron offuer Roskilde
Stice/ Vdi hues hand paa Danmarks Kronis vegne vdi
fornæffnde Sticis Gods/ paa Roskilde Domkirckis veg
ne/haffuer Ræt oc Rættighed til. En heller skulle de Herts
ger aff Pommern affgaa/ formedelsi dette Affræd / hues
Rættighed de aff Arlds tid haffue hafft / oc endnu haffue
vdi fornæffnde Gods/ Hues Roskilde Kircke oc Stice kand
vere

vere berættit til nogen Rættighed vdi fornæffnde Guds/
da er huer deris Ræt dennom fri faare.

1543.

Fornæffde Guds heder Kalsuig Hoffuitgaard oc
Stryg Gressueffaff.

Denne Handel haffuer Kong Christian oc fornæffn-
de Hertuger for dennom oc deris Effterkommere forseg-
lit / oc bleff handlit ved Churførsten aff Sæxen oc Lands-
greffuen aff Hessens Raad/ Franciscum Burchardis, Can-
celier/ oc Werner Balden/ Oc vaar faaretagen til Ham-
borg først/ Men her fuldgiort. Actum Kijl/ Aar 1543.
Tisdagen effter Egidij.

Kong Christian lod nu en vdførlig oc offentlig De-
claration Skriff vdgaa / som hand tilsende alle Chur oc
Førster / Huor vdi hand giffuer tilkiende / huor tit oc offte
hand haffuer søgt om Fred hos Keyseren / oc sin Sag ind-
bødte paa wpartijske Dommere / oc intet saadant haffuer
hannom maatte hulpit/ Huilcken Handel hand der vdi aff
Beayndelsen oc vdi Lengden forteller/ effter som forskreffs
uit staar / Huorledis sig altingist haffuer forlebit imellom
de Burgundiske oc hannom/ oc huorledis Fru Maria haff-
uer giffuit offentlig Bestilling vd offuer hannom / oc
hand nu vdi 8. Aar haffuer maat siddit vdi stor Krigs
Omkaastning der offuer/ huilcken hand regner til 8. Tyn-
der Guld/ Skade oc Omkaast. Derfaare er hand foraars
sagit / at lade arrestere her vdi Sundit/ alle de Burgun-
diske Skib / oc at bruge Represalia, til hans rette Defens
Hon oc Beikyttelse/ at hand enten maa foruide sig em
Fred eller Krig.

Oc der effter bleff alle Hollender Skib vdi Sundit
arrestert, oc deris Guds oplagd vdi Arrest, Oc der effter
lod hand vdløbe en stor Orloffs Flaade paa en 40. Skib/
huor paa vaar 10000. Mand / som Herr Niogens Onk-

Kong Chris-
tian lader
Skriffuelse
vdgaa. huor
for hand imod
Keyseren oc
foraarsagit til
Krig.

Arrest paa alle
Hollender
Skib.
Kongene des
maa vdlø-
be.

denstierne vaar Admiral for. De haffde vdi Besalning/
at stuckit Digerne ind vdi Holland / effter som Christoffer
Trundzen dette Anslag haffde angiffuit / som vaar Herr
Mogensis Lutenant vdi Flaaden. Men den Flaade vdi
rette aldelis intet / oc aff Storm oc Vuær bleff indrengd
vnder Norge/ En heller haffde mand megit med dette An
slag kunde vdrætte/ om det end haffde gaate for sig.

Kong Henrick den 8. aff Engeland / skreff Kong :
Mait : til / at hand hørde/ hand vdrustede en stor Flaade/
oc vilde vide/ huem hand meente / Om enten saadant skede
Kongen aff Franderige til Veste imod hannom / (Væt
huilcken Konge hand nu vaar set vdi en Krig) eller ick.

Kongens Gens
suar giffuit
Kong Henrick
8.

Men Kong Christian skreff hannom tilbage fra Kijl /
huorledis at all den Handel imellom hannom oc Kysseren
vaar skaffit/ oc at hand saa offte haffde søgt om Fred/ baa
de vdi Næderlandene / paa Richsdagen / til Bremen / oc
sidst til Campen / huor beggis deris Sendebud er skilt at/
oc haffuer huercken hiemført Fred eller Anstand/ Oc wans
seet / at hand sin Sag haffuer indbødte paa mpartijste
Dommere / Saa haffuer hand dog intet der med kunde
skaffit/ Oc hand der offuer haffde ladit arrestere nogle Hol
lender Skib / paa det hand maatte vide / om hand enten
skulde haffue Fred eller ick. Oc der offuer haffde Fru Ma
ria ladit ved Admiralen forkynde en offentlig Fryde offuer
hannom / oc giffuit hans Vndersaatte til Raaff/ at huem
som vilde tage paa dennom / de maatte / Oc der offuer
haffde hendis Bestillede tagit it hans Skib / oc ladit rætte
2. aff Høffuismendene / oc lagt paa Steyle / Oc til mee
vnder Norge tagit it andie hans Skib / som vaar nogit
Elsff oc Elenodie paa. Derfor/ saadan Geualt at styre/
oc sig at besnytte / vaar den Flaade vdrustit / Icke imod
Kongen aff Engeland / som maa see/ at nogle Fransoser
haffde

haffde ladit dennom det lætfærdelige forliude. Kongen
aff Engeland haffde heller intet andit/ end alt gode/ imod
hannom forskjoldt. Det vaar Aarsagen / huorfaare den
Slaade vdrustedis. Hannom er oc leede / at Kongen aff
Engeland oc Franckerige staa vdi Venighed / Oc erbød
sig til / at handle dennom imellom / om det vaar Kong
Henrick til Willie / Forsaa sig til Kongen aff Franckerige/
hans Bundforuandte/ skulde lade sig sige.

1543.

Oc effter som Menigheden paa Island / for 2. eller
3. Aar siden/ haffde klagit offuer en aff Kongens Fogeder/
Elaus von Wierum / som vaar forlænt met it Kloster der
paa Island / Saa affstod hand nu samme Kloster/ oc den Fogeder paa
Island foran
dit.
Forskriffuing / som hand der paa haffde / Til Kendes-
borg/ Taarsdagen effter Dominica Oculi. En anden Fo-
git / Dirick von Winden / bleff oc skaffit der fra Landit/
Dennom vaar begge Dom offuergangen/ baade for Raaff
oc Mandrab.

Aar 1544. Palme Løffuerdag / døde den Erlige/ 1544.
Velbyrdige oc høyberpinte Ridder / Herr Mogens Ghye Herr Mogens
Ghye dør.
til Krenckerup/ Danmarks Rigis Hoffmester paa Skan-
derborg/ som hand om Tisdagen tilforn haffde giort hans
Daatters Jomfru Mettis Jestendel met Jost Høg. Hand
vaar en aff de mectigste oc rigiste Kiddere paa Fordegods/
huos lige icke haffuer verit her eller i Lydsland/ vdi nogle
Hundrede Aar.

Samme Aar døde Bisp Jacob Rønnow vdi Fenz Bisp Jacob
Rønnow
dør.
sel paa Ripbenhaffns Slaat / oc vaar hent fra Gulland/
Fordi hand nu vaar betenckt / at reuerlere sig/ som de an-
dre Bisper. Hans Venner haffde oc giort Bon fer hans
nom / at hand icke skulde vere saa vilt borte vdi den Vlen-
dighed paa Gulland / men nærmere ved Haanden / at
hans Venner kunde see hannom til gode.

Aarsa

Karsagen / huorfaare hand sad saa lenge / oc icke saa snart kom løs / som de andre / vaar denne / At der de andre Bisper komme løs / skulde hand haffue sagt / de maatte skamme dennom / at de icke kunde giøre hannom løs / haffde de alle verit fangne / oc hand ene verit løs / vilde hand friet dennom.

Richsdag til
Spir / oc Keyser
Ieren oc Kong
Christian for-
ligte.

Vdi dette Aar bleffue de besuærlige Irringe imel-
lom Keyser Carl oc Kong Christian / som paa det sidste
vaar kommen til en offentlig Krig / forhandlede oc forligte
til Spir / De vaare der vel mange Førster paa Richsdag-
gen / som forlentede Sagen med gode Ord / Men mange
vaare der oc imod / som skøde der mere ont til. Vdi vaare
forsendt Legater her aff Rigit / Herr Johan Ransow /
Herr Anders Wilde / Peder Suab oc Casper Fux / Huilcke
med Keyserlige Waits : Tilforordnede / som vaare / Ni-
colaus Perenotus, Herr Granuella, Keyserlige Waits i
Øffuerste oc hemmelige Raad / Iohan de Naues til Mea-
zanzi, vice Canseler / Carl Wyssot / oc Viglius von Zulu-
cken / vdi Keyser Rættens Doctores, den forhandlede / De
lyder den Forligelse / som wi kalde den Naderlendiske Erff
I. Fordrag / paa disse effterskreffne Artickel:

All Krig oc Fynde / som dennom / deris Riger / Land /
Førstedømme / paa baade sider imellom verit haffuer /
skal strax ophøre / oc fremdelis imellom det Førstedomme
Brabant / Lixenborg / Gelderen / Lixenborg / det Gress-
ueskaff Flanderen / Arthons / Henegow / Holland / Ze-
land / Zutphen / Namur / det Herskaff Frijssland / Direct /
Dieß / oc paa hinside Iselen / Grønningen oc Wickelen /
De forbentæffnde Kongerige Danmark / Norge / oc de
Hertugdømme Slesvig / Holslen / Stormarn oc Dots-
mersken / oc alle andre Land / som tilhøre den vdualde
Konge oc hans Vrdore : skal vere en bestandig Fred til
Land

Land oc Vand / for dennom / deris Arffuinge oc Effterkommere. 1544.

2. Beggis Undersaatte maa handle oc vandle met huer andre / til Land oc Vand / vdi forbemelte Kongerlsger / Førstedømme oc Herkaff / vden Geled / Dog at vdgiffue den seduanlige Told / som aff gammel tid haffuer verit / oc icke deris Gods at skulle arrelteris eller anholdis / enten aff Herrerne selff / deris Fogeder eller Befalningsmend / enten dennom selff til beste eller andre / imod hans Giender oc Videruertige.

3. Om nogen behøffuer saadanne Vare / som til den anden indføris / Da skal hand betale dennom met rede Penninge / eller oc forlige sig selff met Egermendene.

4. Ingen skal haffue Mact / at arreltere nogle Skib vdi sit Gebeet til Orloffs brug / eller anden hans Nødsørffte / før hand det skrifftelige den anden Vare haffuer giffuit tilkiende / Oc maa hand haffue Mact der til / for tilbørlig Betalning / oc skrifftelig Bestilling / Men saa tilige hand icke lenger behøffuer samme Skib / skal hand lade dennom fare. Om nogit aff samme Skib bleffer pffrit aff Gienden / eller gick til Grunde / skal den / som dennom bruger / Skaden betale / oc den gemene Seplag wforhindrit. Oc at ingen styrcker den andens Giende met nogen Tilfær.

5. Kongen aff Danmark skal affstaa oc vndfla sig det Forbund met Franckerige / effter at hand haffuer før Førcken ind vdi Rigit imod Keyseren / oc alle andre Forbund / som kunde vere Keyseren oc hans Erff Nøderland til Skade / oc huercken hemmelige eller aabenbare styrcke Keyserens Giender / befordre / hielpe / met Krigsfolck / Penninge / eller i nogen maade / Men stedje bliffue hos Keyserens Venskaff / hans Skade oc Forderffue hindre
K r oc aff

1544. oc affuende / Dog hannom oc hans Brødre paa deris Herlighed wforkrenctie.

6. Vdi lige maade / som forskreffuit staar / vil Keyseren oc Erff Næderlande forholde sig imod Kongen aff Danmark / hans Brødre / Land oc Kongeriger / dennom icke heller besuare eller beleidige.

7. Forbemelte Konge oc hans Brødre skulle aff deris Kongeriger oc Land icke stycke Keyserens Giender imod hans Land oc Riger / særdelis de Næderlender / met Skib / Krud / Lod / Munition, Hielp eller Bistand / offentlig eller hemmelig / Icke heller tilstæde vdi hans Riger oc Land / Keyserens Vndersaate / særdelis de Næderlender / at bliffue beskædiget aff nogen deris hemmelige eller aabenbare Vuenner / Men dennom beskytte oc Haandthaffue. Oc om Kongen kunde fornemme / at nogen / enten hemmelig eller offentlig / faaretog nogit imod Keyseren / eller hans Erff Næderlande / eller gjorde nogen Forsamling / Skal hand der om strax atuare enten Keyseren eller Regieringen vdi Næderlandene.

8. Det samme vil Keyseren oc hans Erff Næderlande vere forplict imod Kongen oc hans Brødre / oc deris Riger / Førstedømme oc Land / at hand huercken hemmelige eller aabenbare deris Giender / til Land eller Vand / vil hielp med Penninge / Folk / Skib / Skyt / Munition, Prouiant / eller i nogen maade Hielp oc Bistand giøre / oc icke heller stæde dennom til Land eller Vand / vdi hans Stæder / Herskaff oc Forbeed / nogit Forsang at skulle giøre dennom oc deris Vndersaatte / saa vjæde hand der aff land haffue Bidskaff. Oc om hans Keyserlige Rait : eller Stadholdere / kunde komme vdi Forsaring / nogit offentlig eller hemmelig / imod hans Rait : oc hans Brødre / deris Land oc Forbeed / huem det gjorde / eller om
nogit

nogit Gold bleffue antagne imod dennom/ Saa vil hans
Keyserlig Maat: oc Stadholdere vere forpligt / det at til-
fiende giffue.

1544

Vdi denne Fred skal Kongen aff Engeland vere be-
tagen / som staar vdi et euigt Forbund met Keyseren oc
hans Arfflande / saa den ene er plictig til at hielpe den an-
den imod deris Fiender / oc beggis deris Vndersaatte er-
tilladt / at handle oc vandle met huer andre.

9.

De om saa skede / at Engeland oc Skotland komme
vdi Krig sammen / da skulle de Danske ingen Hielp eller
Bistand giøre de Skotter/ Dog skal Seylahen oc gemene
Haandtering alligeuel icke forbiudis de Skotter.

10.

Kongen aff Engeland skal vere forpligt / inden 4.
Maaneder at tilsende den vdualde Konge hans tilbørlige
Ratification.

11.

Kongen aff Danmark hæffuer indtagit vdi denne
Fred Kongen aff Suerig/ Dog at hand inden 6. Maane-
der tilsender Keyseren / eller Fru Maria, hans Ratificatz.
Disligste skal Hermesteren / hans Ordens Foruandte oc
Vndersaatte/ vere met begreben vdi dette Bress/ huer de-
ris Ræt oc Rættighed wforkrenckit / huilcken met Gode oc
Rættten skal vdsøris. Der imod hæffuer den vdualde Konge
aff Danmark indtagit Warggreff Albrit aff Brandens-
borg paa Lante Prykens vegne / Dog det Kommerste Ki-
ge paa dis Rættighed wforkrenckit. De Keyseren loffuer
for Hermesteren / Kongen aff Danmark for Hertug
Albrit.

12.

Disp Eric Waldendorff aff Trundhiems Gods/
som er anholden til Deuentyr / skal følge hans Gielde-
ner/ oc huem der til hæffuer Rættighed / vden Forhindring
aff Kongen.

13.

1544.
14. Hues som tilforn er handlet til Gent vdi Glandes
ren/ Anno 1540. den 4. Aprilis, oc siden til Regens-
borg / vltimo Mañ, Anno 1541. Betalning for de Off-
uerisselfe Skib anrørendis/ Det skal efterkommis/ saa de
til det Aar 1547. skulle haffue deris fulde Betalning
borte.
15. Item / Er forhandlet / at de til Amsterdam / effter
gamle Priuilegiens Indelse / aff Kong Christoffer / Kong
Christiern / Kong Hans/ Kong Frederich/ lige som Hens-
sestæderne / til Bergen mue handle / som til dis/ samlie
fjød Pund vijs/ huor aff de skulle fremsende Vidisser.
16. Huad Priuilegie, som findes land / Kongens Vn-
dersaatte oc hans Brødris / at haffue hafft vdi Kønserens
forbenæffnde Kongeriger oc Herskaff / dennom skulle de
fremdelis beholde.
17. Hues Skib / som paa begge Sider ere arresterede,
oc ere endnu til stæde/ skulle frij løs giffuis.
18. Vdi lige maade skulle de Hamborger Skib oc Gods/
som vdi Næderlandene arresterit, som til stæde ere / den-
nom vbehindrit følge.
19. Pfalzgreffuiske / Lothringiske / Brudskat oc Arff/
hues Kønserens Søsterbørn/ fordum Kong Christierns
Døtter/ haffue at fordre/ skal vere dennom frij saar/baade
paa Fæderne oc Møderne/ Thi Kønserlige Mait: intet vil
giøre dennom til Præiudicio.
20. Kongen aff Danmark / oc hans Brødris/ Kæt oc
Rættighed/ distigiste Kongens aff Suerige / skal dennom
vdi lige maade vere forbeholden.
21. Til met haffue de Danffe Sendebud loffuit / at
handle hos deris Herrer / saa Kong Christiern icke saa
hart skal vere fengslit / Men saa ledig bliffue / at hannom
maa tilstædis/ at jage/ fiske/ oc saadant Raartuil bruge/ oc
bedre

bedre bliffue vnderholdit / oc at den vdualde Konge vil be- 1544.
uolge / at deris Irringe vdi Venlighed eller met Rætte
maa henleggis.

Huer skal oc vere forbeholden / om hand her tilforn 22.
haffuer giort nogen Forening met nogen til Defension,
som denne Fred icke er imod/ oc her icke tilforn omtalit er/
der maa huer ved bliffue.

Hvad tilstandende Pension oc Hielp / som Kongen 23.
haffde at fordre hos den Næderlendiske Regering / oc all
anden Anfordring / Gæde/ Giendskaff/ Vndsigelse / skal
paa begge Sider vere død oc Mactløse.

Denne Fred skal publiceris oc vdraabis paa baade 24.
Sider paa vanlige Stæder met det første.

Kongen aff Danmark oc hans Brødre skulle ratifi-
cere oc forsegle denne Fordrag/ oc til den 7. Dag Iulij for-
sende den til Bremen / at offuerleffueris paa begge Sider
imod huer andre. Actum Spjir / vnder Keyserlige Ind-
segle / den 3. Dag Iulij, Anno 1544. hans Keyserdoms
24. Regni 29.

De Danske Sendebud besuærede dennom offuer den
Artikkel oc Forbeholt/ som er giort vdi Foreningen/ anrø-
rendis Keyserens Søsterbørns Anfordring oc Brudskat/
at dette Venskaff met Keyseren icke kunde vere fortroligt/
vden Keyseren den Artikkel anderledis erklærede.

Den 23. Dag Mañ, vdi samme Maanit til Spjir/
effter de Danske Sendebuds flittige Anholding oc Forar-
beiding/bleff der giort en bj Affsteed vnder Keyserens Se- 21 Affsteed
gel/ belangendis fornæffinde Forbeholding/ At hans Ke- fra Richard
ning icke vaar anden vdi de maade / end hand stedse vilde gen.
bliffue vdi it gaat Venskaff met Kongen/ Oc derfor erkle-
rede hand den Artikkel saaledis / at hand aldrig de Sager
met Krig / directé eller indirecté, vilde faaretage / Men
K r iij skulde

1544.

skulde til Minde oc Venlighed forhandlis / som samme
Bress vider indholder.

Krigsfoldit
vdi Danmark
afftrædes.

Strax der effter forloffuede Kongen alt hans Krigs-
fold/ huilcken hand haffde holdit vdi lang tid oc vdi mange
Aar for den Burgundiske Krigs skyld. Dette Fold begaff
sig aff Landit / sammeledis vdi Lante Holsten/ oc bleff be-
liggendis der en tidlang / Ingen viste/ huad det paagaalt/
En Part meente vdi de Dage / det skulde guldit paa Dits
mercken / Men der om vaar intet. Samme Fold forløb
strax/ Gud giffue huad Fortræstning de haffue haffte.

Førstedoms-
mene Ristis
vnder Rets-
terne.

Anno 1544. skiffede Kong Christian med hans
Brødre / Hertug Hans / oc Hertug Adolff/ deris Førstes-
domme oc Løssere / Men Hertug Frederick bleff intet vdi
lagt/ De skulde self forenis med hannom vdi fremtiden.

Nu døde Herr Erick Ericksen / Kogens Marsk / oc
Herr Knud Rud/ Kogens Raad.

Fordrag imels-
som Kongen
oc de Dittmer-
ker.

Samme Aar skede der en Fordrag imellom Kong
Christian oc de Dittmerker / oc affstode de Dittmerker/
hues Forbund de haffde med Psalmsgreffuen oc Lezhins-
gen / Saa de skulde mene Rigit oc Førstedommene troli-
ge oc gaar.

Disputatz til
Ripbenhaffn
met Capitels
Retter.

Til Ripbenhaffn vaar holden offentlig Disputatz
vdi 8. Dage effter huer andre / om de fornemste vor Chris-
telige Trois Article / oc det effter Kongens Befalning/
som oc self vaar til stæde met det første nogle Dage. Did
vaare forskreffne Lunde Prælater oc Caniker / saa vel
som aff andre Capitler her vdi Rigit / Oc det fordi / at de
hemmelig enda vaare Papster/ Aff dennom vaare de for-
nemste / Petrus Seuerus, Petrus Iareus, Wæster Joen
Thurssen / Wæster Berne Aruidgen aff Lund/ Abbederne
aff Herriquad/ oc Ellerum oc en forneme Mand aff Eore
Kloster/ M. Erasmus Sartorius. Samme Disputatz varede
fra

fra 7. Slet om Morgenen/ til 12. Slet / oc siden om Eff- 1544.
termiddagen fra 2. Slet/til 5. Slet/vdi 8. Dage paa red.
Men de vnderstreffue dog paa det sidste / alle vaare Reli-
gions Article/ oc lode dennom bedre vnderuise. Effter den
Disputatz bleffue promouerit til Doctores Theologiæ,
Nicolaus Kragius, Olaus Chrysostomus, oc Iohannes Se-
ningius, huilcke der defenderede offentlig fornæffnde The-
mata om Religionen.

Item / Bispen aff Lybke / Balzer Ranthow / bleff ^{Bisp Balzer}
fangen aff en Krigsmand / ved Raffen Morten aff Bal- ^{Ranthow fand}
dens/ en Herremand / som haaffde forpødt hans / oc haaffde ^{gite.}
tient her inde vdi Krijen / Hand gaff faare / at hannom
stod nogen Besolding til acters / oc lurede paa nogle fede
Hanser at opsnappe. En Dag vaar Bispen / met intes
Følge/ dragen aff Lybke/ ickun met en Dreng / Hannom
greb hand vdi en Lands By/hed Kaltenhoff/ Men samme
Dreng/ som vaar en Pommercke Herremand / en aff Eike-
uis / hand førde Bispen først til Gorlosen vdi den Brans-
denborgiske Marcke / Siden der fra/ oc til andre Stæder/
imod Lantze Wiffen / huor hand holt hannom fangen vdi
5. Aar. Hand vilde haaffte 8000. Daler for hans Rans-
zon. Stiffet erbydd at erlegge halff delen/ om hans
Slect vilde vdiegge halffe / Men det vilde Slecten icke/
fordi det skulde vere til it ont Exempel. Siden vilde hans
Collegium icke heller lese hannom / Fordi de sagde/ den-
nom snarere at vilde faa en Bisp / end de en Frende. De
der offuer døde hand jammerlige i fornæffnde Fængsel.

Anno 1545. vor Frue Dag Kyndelmisse/ som vaar 1545.
den 25. Dag March, om Aftenen / ved 7. Slet/ eller no- ^{Onge Hertug}
git effter/ er Hertug Hans født paa Eolding Hus. ^{Hans fæddis.}

Denne Aar/paa 8 Mortens Dag/døde Herr Oluff
Nielsen paa Vallø oc er begraffuen i hans Sogneskircke.
Vdi

1545.

Vdi lige maade døde Herr Truid Vlsland/begravf-
uen til Lund.

Freget for
Krig vdi
Danmark.

Samme Aar vaar ic Tall Golef forsamlet ved Elfs-
uen/ Ingen viste/ huem de tilstode. Omfier kom Hertug
Henrick aff Brunsvig til dennom / som vaar fordressuen
aff Landgreffuen/ fra Land oc Golef/ Hand belagde Vols-
fenbyttel/ som Herr Bernt von Millen inde haffde/ Men
vaar for suag aff Golef oc Skyt / Naatte derfor wskaffie
Sag drage tilbage. De den stund dette Golef laa ved Elfs-
uen/ da forsamlede de Danske oc Holster dennom omkring
Bramstøede / oc haffde tenckt / det vaar Psalgreffuise
Practicker/ Droge saa hiem igen.

1546.

Aar 1546. vaar saa stor Vinter met Graast / at
mand kunde reyse offuer Dresund oc Belt / oc imellom
Gieckør oc Rosstock.

Aar 1546. den 14. Dag Iulij. til Synderborg/ lod
Kong : Mait : gigre en Handel met fangne Kong Chris-
tiern/ At hand skulde holdis vdi it mildere Fængsel/ oc fan-
ge bedre Underholt/ effter som hans Sendebud / saadane
at forhandle/ vdi den Fordrag til Spise met Kysker Earl/
haffde loffuit / at bestitte dennom om / De da bleff gløse
saadanne Bressue oc Affsceed der om :

Handel met
Kong Christi-
ern den 2. vdi
Fængsel effter
der Spise
Fordrag.

1.

Først / Renuncierer Kong Christiern der vdi friuile
lige / Forma meliore, for hans lofflige Alder skyld/ fordi
hand ingen leffuendis Sønner haffde / for Fred oc Enig-
hed skyld / oc at det Christine Blod icke skal vdgendis /
Saa oc for Frendskaff oc Fetterlig Villie / som hand
haffuer til Kong Christian den 3. all den Aet oc Kæts-
tighed / som hand oc hans Arffuinge haffue til de Kon-
geriger Danmark oc Norge/ som hand forlod / Huorfor
Kigens Indbyggere forsaa dennom om en anden Herre
oc Konge / som vaar Kong Frederich / effter huiltiden
hans

hans Søn / Kong Christian/ Lowlige til samme Riger er 1546.
keist oc kaarit.

Vdi lige maade/ Affstod hand/ til høybemelte Kong
Christian/ Hertug Hans/ oc Hertug Adolff/ all den Arff- 2.
ue Rættighed / Tiltale / oc Læns Rættighed / som hand
kunde haffue til de Førstedomme Slesuig/ Holsten/ Stor-
marn / oc Dithmarsken. Vdi lige maade det Priuilegium,
som hand haffde forhuertffuit aff Keyser Carl/ At Holsten
Førstedomme skulde annamis til Læn aff hannom oc hans
Arffuinge/ oc icke aff Bispen aff Lybke.

Vdi lige maade / Affstod hand/ all den Rættighed/ 3.
som hand kunde haffue til Suerige / Oc hues Brede
hand haffuer hafft til fornæffnde hans Giender / til Kong
Göste / disse 3. Riger oc Førstedommis Indbyggere / her
met at skulle vere død oc Mactløs.

Efterdi hans Frende saa venlige tilbiuder met han- 4.
nom/ oc sig lader forneme om hans Underholding/ da vil
de hand lade sig benytte met det Ampt Calundborg/ oc Land
Samsø / hues Læns Lejlighed oc Indkomst er hannom
self beuist / Oc vil hand lade sig nye met den Arlige
Indkomst aff samme Land oc Læn / Hand vil oc self der
aff forsørge Lænsmanden/ oc andre hans Tienere/ met all
Nødtørfft/ vden visdere Tillegg / oc intet visdere hos hans
Frender fordre.

Nyes hand icke met den Lænsmand / da er hannom 5.
tilladt/ at handle met en anden Danske aff Adel/ Dog skal
hand ingen antage / vden forbemelte hans tiere Frendis
Beuilling/ Ingen skal hand heller affsette/ vden tilbørlige
Aarsag. Amptmanden skal ingen toforkætte imod Lewen/
Gjør hand det / da skal hand haffue Mact / hannom at
straffe. Fornæffnde Lænsmand / oc alle andre aff Adel/
hans Tienere/ skulle vere forbemelte hans tiere Frende/ oc

hans Søn oc Effterkommere / Konger vdi Danmark /
met Eed foruandt / oc icke dennom imod / oc det vden hans
Imodsigelse. Dog skal Amptmanden tage Slaattit vdi
en Slaatslow / aff Kong Christian / oc hans Effterkom-
mere / De skal all Slaattens oc Lærens Regimente wbe-
hindric bliffue hos Lænsmanden.

6. Item / Hand vil icke vere hans Frende oc Vettere /
eller Kongen aff Suerige / nogenlunde imod / giøre eller
handle / hemmelige eller aabenbare / Eller tilstøde / paa
hans vegne at stee / Men mene alle Rigeris oc Førstes
dommenis Indbyggere trolige oc gaat.

7. Icke heller vden hans Frendis Villie oc Vidskaff /
eller hans fiere Sønns oc Effterkommeris Villie oc Vid-
skaff / forsøge sig fra det Hus Calundborg / Men der stedje
bliffue / oc ingen til sig fordre / som disse Riger oc Førstes
domme land vere imod.

8. Om nogen ankom / som ville tale met hannom / maa
de tilladis vdi Lænsmandens Næruerelse.

9. At jage / fiske / der vdi Lænit / oc saadan Lyft at brue
ge / skal vere hannom frist faare.

10. Effter hans Død skal fornæffnde Slaat oc Læn igen
følge Kronen.

11. Effterdi at Danmark / Norge / oc Suerige / ere
val Riger / De de Førstedømme Slesuig / Holsten / Stor-
marn / Ditmarsken / ere Mandelige Læn oc hans Daatter
Psalgsgreffuinden / oc den Lothringiske effterladendis Vid-
ue / derfor ingen Arffue Rættighed land haffue der til / Er
hand paa det venligste begierendis / At hans Døttre / aff
fornæffnde 3. Riger / oc Førstedømme maa giffuis saaban
en Brudskat / som hans Søster Elizabeth / Margreff
Joachims til Brandenburg / hans Gemahl / vaar giffuen /
De huer dennom der foruden it Elenodie paa 10000.
Gylden.

Bylden. V�jdere skulde hans tiere D ttere/ Arffuinge/ el
ler nogen paa deris vegne/ icke haffue at fordre.

1546.

Item/ Hand vil forhandle met det første/ At de mee
saadan Metgiffte skulde lade dennom bengge / oc denno
Handel skrifttelige ratificere. De naar den Brudskat en
forn yet / skulde hans Døtter for all v jdere Fordring oc
Tillale nocksom quittere.

2.

Til ydermere Foruarling / haffuer Kong Christiern
Hansis Søn/ Kong Christian/ Hans oc Adolff/ Brødre/
met forseglet.

Vdi samme Aar vaar der suar Dyreld vdi Dan
mark/ oc en stor Vinter. Om Fastelaffuen galt it Pund
Xu 10. Mark/ it Pund Byg 8. Mark/ it Pund Malt 9.
Mark/ Men om Sommeren galt Skeppe Xu 13. Skil
ling/ Byg 12. Skilling/ Skeppe Meel 20. Skilling/
Skeppe Malt en Mark.

Den Ny Kirckegaard bleff da indtagit vden for Rijs
benhaffn/ til fattige Soldtis Begraffuelse.

De døde Morten Luther til J lben / den 18. Dag
Februarij.

Morten Lu
ther døde.

Sammeledis den 29. Dag Iunij, f dis J rpfen Do
rothea, Kong Christians den 3. Daatter til Tolding/
imellom 7. oc 8. Slet/ som siden fik Vilhelm/ Hertug aff
Lyneborg.

J rpfen Do
rothea f dis.

Dette Aar bleff Churf rsten aff Saxen Johan Fre
derich fangen aff Keyseren / oc vdi lige maade Landgreff
Philips / De der met fik den protesterende Kria end En
de/ som ydermere er at see aff Sleidano.

Churf rsten
aff Saxen oc
Landgreffen
fangis.

Nogit tilforn/ haffde forbemelte Hertug Johan Fre
derich / oc Landgreffuen/ skreffuit hid ind om Hielp/ effter
det protesterende Forbund. De paa de Læder haffde de
protesterende J rfter oc Stæder it store Tall Soldt for

So ij

samleds

1546.

samlende for Ingelstad. Samme tid vaar Kong: Maite: vdi stor Tuilraadighed / huilcke aff Parterne hand skulde tilfalde. Derfaare sticte Kong: Maite: Hans Bernes kom vd med 40000. Golt Gylden/ Oc befel hannom/ at sticte sig effter Tiden/ Saa at om Jørsterne haffde offuerliggit/ skulde hand offuerantwoordit dennom Penninge/ effter Jordragit / Men hand førde Penningene tilbage/ den hand hørde/ at Churførsten vaar fangen.

Jørgen Brne
aff Hindemad/
en Ritmester.

Hertug Johan Frederich / tiende vdi Gaarden en Dansk Herremand aff Adel / ved Raffen Jørgen Brne aff Hindemad/ for en Ritmester/en Hoffuit duelig Krigsmand / Hand haffde bestillit en Fahn Rytter vdi Tydskland/ vaar dragen her ind / at ruste sig / haffde oc her nogle antagit / Men der hand vaar færdig / at affsenle til Wismar/ skal Frank Brockenhus / Hoffuismand paa Nyborg / Besalning / hannom oc hans Heste at arrestere, Thi Kong: Maite: vilde effterkomme det Vensskaff / som hand med Kenseren haffde stactit før giort. Om denne Ritmester skal Churførsten haffue sagt/ haffde Jørgen Brne/ hans Ritmester / verit hos hannom / den Dag hand bleff fangen/ haffde det saa icke skeet.

Jørgen Mynter
oc Sige
Cortodatter
stifte en Al
misse vdi
Malmø.

Vdi fornæffnde Aar stiftede Jørgen Mynter / oc hans Hustru Sigele Cortodatter / den Almisse vdi Malmø / som til euig tid skal vdskeffis for Malmø Raadhus til fattige Husarme/ oc andre / vnderlagendis de vdi Hospitalit/ om huilcken Almisse tilforn er omtalit / saa at huert fattigt Menniske faar daglige it Brød paa en Penning.

Oc dette Aar bleff Malmø Raadhus bygt oc fuldt fommitt.

1547.

Hertug Frederich
forfendit
til Norge/ at
byldis.

Aar 1547. Dagen effter S. Bodels Dag / som vaar 3. Dage for S. Hans Dag / bleff Hertug Frederich / Kong Christians Søn / forsendt at Norge/ med 6. Skib

Stib/ at skulle hylbis til Opflo/ huileit oc stede / Oc kom
hand igen S. Vluffs Dag/ 8. Dage for Laurentij.

1547.

Til Nurrenberg paa den Richeidag/ haffde de Hams
borger forsendt deris Sendebud / Doctor Frans Pfenl/
Syndicum, Herr Gert Nybur/ Raadmand / oc Mester
Morten Gebeler/ Huor de giorde Keyseren it Affbed/ for
de haffde verit vdi det protesterende Forbund / oc forme-
delst Kong Christians Forbøn bleffue de tagne til Naade/
gaffue dog nogle Penninge.

De Hamborger
forbede
Keyseren.

Til Koffilde bleffue brendt tuende megit berpædede
Trolquinder / Dorethe Villums / oc Sigelc Leerbæck/
spødde aff forneme Gold.

Til Eolding vaar berammit oc anstillit en Herredag/
huort hen de Vendiske oc Anse Stæder forskickede deris
Sendebud / oc søgte om Confirmatz offuer deris Priuile-
gier, huilken Kongen dennom oc lod vederfare / Dog mee
Referuatz oc Forbeholding / hans Wais : oc hans Eff-
terkommende Kongers Høghed oc Offrigthed / Told oc
Herlighed/ oc hans Wais : Vnderfaatters / oc huer sær-
delis Priuilegier oc Rættighed / vdi hans Riger anrørene
dis / Oc at hans Wais : Vnderfaatte / her imod skulde
vederfaris / hues dennom vdi deris Byer tilbørligt vaar.
Dette bleff vjelsøfftig disputerit inden Raads / oc met stor
Widersigelse / Thi en Part meente / at effter som Priuile-
gier oc Venaadinger giffuis oc forhuerffuis / for behage-
lige Tieniste giort / Saa kunde de oc fortabis for Wais
handling. Oc haffde de Vendiske Stæder paa atskillige
Tider/beuiist disse Riger megit Fiendskaff oc Vederuillie/
vdi atskillige Krig/som de baade self haffde ført Rigit paa/
Saa oc met atskillige Hielp oc Forskub / som er giort vore
Wuenner/naar wi haffue verit vdi Fjende. Men den Part
vant/ som vilde/ at Bress oc Segel skulde holdis / Oc om

Herredag til
Eolding.

1547.

end nogen Forseelse vaar skeet / saa haaffde Kong: Mait: dog sig der til forpliet / vdi sidste Beleyring for Lybte. Dette skede in Februario.

Rylding til
Eolding for
gæffuis be-
rammit.

Samme Aar / Søndagen Iudica, til Eolding / vaar berammte en Handels Dag / imellom hans Mait: oc hans Maits: Herre Brødre / Hertug Hans oc Hertug Adolff / til Slesvig oc Holsten / At samme hans Maits: Herre Brødre / Hertugerne / saa vel som hans Mait: selff / skulde aff hans Mait: anname Forstedommit Slesvig oc Femmeren Land til Læn / som Valaller, Efferdi at samme Forstedomme oc Land aff Danmarkis Krone til Læn henhører / Oc vaare Hertugerne selff til stæde. Oc efferdi Sagen paa begge Sider nogit vifseløfftig bleff disputerit, Besynderlig om samme Læns rette Art oc Natur / oc Læn Lienisten / etiam an eller feudum Francum, nec ne, kom det til ingen Ende eller Beslut / Men huer Part protesterede oc forbeholdt sig sin Rættighed aaben for / indtil viderere Forhandling. Oc der med droge de Holster aff Wyen / ilde til freds / for Kongen haaffde sig det til Forsæt oc hannom atuarit der Pallagie / oc alting vaar tilfhyet oc anret / som til saadan Belænings Høytid behoff giordis. Men denne Handel er siden i Kong Frederichs den Andens / Kong Christians Søns tid / faaretagen vdi Odense / oc da er samme Sag endelige affhandlet / Som vdi hans Maits: Historie skal omtalis / huor hen ieg læseren foruifer.

Opre vdi
Island.

Aar 1547. sette Bispen paa Island / vdi Holle Stiet for Norden / ved Nassn Jon Arnessen / som vaar en Papist / sig imod Bisp Morten Enerssen vdi Skalholt Stiet / som vaar Euangelist / for Religionen skold / oc for hand straffede de gamle Ceremonier, om huilede tilforn talit er. Dog vaar samme Bisp Jon vdi lige maade tilforn ved

ved Kongens Lænsmand befalt / at holde sig effter den ny
Reformatz, saa vel som den anden. De offuer den Hans
del nøddis Bisp Morten til / at drage hid ned til Kong:
Mait: oc beklage sig. Til Eolbing / Laarsdagen effter
Dominica Oculi, Anno 1548. reuerterede hand sig / at
vere Kong: Mait: huld oc tro. Kong: Mait gaff han
nom sit Bessermelse Breff / De besol saa Bisp Jon Ar
nessen / at skulde komme hid ned / oc sende hannom Leyde/
Dog vilde hand icke komme.

1547.

Fornæffnde Aar døde Doctor Iohannes Seningius,
oc Torben Oxe.

Sammeledis døde Fru Dorothea, Hertug Albrit
aff Pryghens Hustru, Kongens Søster.

Hertuginde
aff Pryghen
døde.

Disligiste bleff Engelholm giort til en Landsby / oc
Borgerne befalt / at drage til Landskrone / huem som vil
de / paa det Landskrone kunde forbedris.

Engelholm
forandrit.

Aar 1548. tog fornæffnde Islands Bisp 300.
Mand til sig / oc fangede Bisp Morten aff Skalhøle
Stiet / Opgroff den anden Bisp / som hæffde verit tilforn
for Synden / oc begroff hannom vden Kirkegaarden /
Sette Laugmanden aff / oc sette sin Søn vdi Stæden /
met andie mere / Daar end tilfands / at drage de Engelske
der ind vdi Landit / sig til Beskyttelse. Dette forerød en
rig Bonde der paa Landit / ved Naffn David Gudmunds
gen / kaldis paa det maal Dael Bonde / hues Daatter
Bisp Morten hæffde. Kong: Mait: lod derfaare / Aar
1549. Mondagen effter Scholasticæ Virginis, fra Eol
bing Breff vdskriffue til Island / der vdi hand gjorde
samme Bisp Jon Arnessen Fredløs / oc forbed alle Geist
li. oc Verdslige / at vere hannom følgactige.

1548.

Bisp Jon Ar
nessen gideis
Fredløs.

Anno 1548. Lætare Søndag / bleff Anna, Kong
Christians Daatter / troloffuit Hertug Augusto aff
Saxen /

Frøken Anna
troloffuit
Churförsten
aff Saxen.

Saxen/ til Eolding/ som siden effter hans Broders Mauricij død bleff Churførste / Hand haffde først icke disse Slaat / Bissenfeldt / Bissenfeld / Altenborg / Friborg / Sangershusen / Volkstunten / oc det Stifte Mersborg. Samme Aar stod hans Bryllup til Torgaw/ den 12. Dag Octobris, vdi Lante Missen. Oc hendis Fru Moder/ med mange aff den Danske Adel / fulde hende fra Glensborg vdi Lante Missen.

Dronningens
Liffgedinge
forandrit.

Dronning Dorothea vaar forskreffuen til hendis Liffgedinge / aff første/ Nesby Hoffuit / Tranekier/ Rugaard / oc Kierstruppe / med Odense oc Guinborge Rigsstæder/ Men vdi dette Aar skede der Forandring paa / saa hendis Naade bleff forskreffuit til Liffgedinge / Eoldinghus/ Aakiergaard/ Randersgaard/ met Thoruppe/ Østrup/ Essenbierge/ oc de Herrit oc Læn/ som der til ligger / sammeledis Randers oc Eolding Rigsstæder/ Oc der met stod hun fra det første Liffs Bress. Actum Eolding/ Tisdagen effter. Quasi modo geniti, Anno 1548.

Justituen ny
der halff Bo.

Fornæffnde Aar giel aabne Mandater vd / at Justituen nyder halff Bo vdi alle Løpsre / effter Husbondens død/ huad heller de haffue Børn sammen eller icke.

Fornæffnde Aar døde Christoffer Brne aff Skjægaard/ oc Jørgen Brne aff Hindemad/ den vnge.

De Retter aff
Holsten forlæ-
nis met det
Førstedomme
Holsten.

For den Wuillie skyld / som Keyseren oc Kongen imellom vaar / da haffde Keyseren endnu icke villit belæne Kong Christian / met det Førstedomme Holsten / Dog hand det betimen oc offte haffde søgt. Men nu til Bryssel / bleff hand oc hans Brødre/ Hertug Hans oc Hertug Adolff/ belænt der met. Disligiste bleff dennom stadfest/ all den Ræt oc Rættighed / Priuilegier oc Friheder/ som fremfarne Keyserer paa deris Førstedomme vdgiffuit haffde/ Met

Med gamle/ gode/ ærlige Seduaner / som der vdi Landt 1548.
aff Arilds tid haffuer verit holden.

Vdi forðum Dage haffue de Herrer aff Holsten Bispen aff
tagit deris Læn paa Kønserens vegne/ hos Bispen aff
Lybke/ Men Kong Christiern den 2. forhuersffuede it
Bress aff Kønser Carl/ at det skulde tagis til Læn aff
hannom/ oc hans Effterkommere/ Huor imod Kong
Frederich den 1. sette sig høpelige/ oc meente/ at hand
der met vilde giøre Holsten til it Læn her aff Rigit. Den
Sag vaar oc en tidlang vdi Cammerrættten. Omfær
sloge sig nogle Førster imellom/ Saa til Børholm er
forhandlit/ at Kong Christiern affstod samme Kønserlige
Indult oc Priuilegie. Siden den tid haffde huercken Kong
Frederich eller Kong Christian vndfangit deris Læn aff
Kønseren/ Fordi de hørde baade ilde for fordreffne Kong
Christierns skyld/ som vnduigte disse Riger/ oc for det
Forbund skyld/ met de protesterende Førster. Men den
tid Kong Christian nu haffde forligt sig til Spijre met
Kønseren/ Anno 1544. En heller giorde Churførsten
aff Saxen nogen Hielp imod Kønseren vdi deris Krig/
Hertug Adolff nu vdi lige maade haffde giffuit sig vdi
Kønserens Gaard at tiene/ Da bleff Kønseren hans gode
Ven/ oc forlænte hannom oc hans Brødre/ met det Her-
tugdomme Holsten/ Stormarn oc Ditmersken/ som vdi
it Førstedomme ere incorporerit aff Kønser Frederich.
Dog staar en Artikel vdi samme Bress/ At den Belønning
skal vere Bisperne aff Lybke paa deris Rættighed wfor-
krenctit.

Samme tid/ men Hertug Adolff vaar vdi Kønse-
rens Gaard/ nogit for Belønningen/ haffde hand tilskreff-
uit hans Broder/ Kong Christian/ nogle Article/ huor
paa Fru Maria, oc andre Herrer oc Venner/ vdi Kønse-

Le

rens

rens Gaard/ formeente den Handel met Pfalz oc Lothringen/ at kunde afflegis/ Oc erbydd sig til samme Besuæringe/ at forkielpe til en god Ende. Oc effterdi Kongen ellers skulde haaffue hans Sendebud did for den Belæning skuld/ huilcke met Hertug Adolff samptilige bleffue belænt / met det Førstedomme Holsten / Stormarn oc Ditmarsken/ som forskreffuit staar / Da haaffde samme Sendebud der foruden Befalning oc Fuldmaht / met Hertug Adolff/ aff hans Broder/ Kong Christian/ oc Hertug Hans/ at skulde handle met Pfalz oc Lothringen / om fornæffnde Brudskat/ Oc lydde deris Instruēt, At de først maatte indrøms me begge Kong Christierns Døtter 100000. Daler / Eller før Handelen skulde affsla / maatte de bevilge 200000. Daler/ paa Tu Aars tid næst effter/ eller paa it Aars tid/ at erlegge til Kijl / Hamborg / Bremen / paa tilbørilige Quittanker oc Forsectring / Dog at all den Handel oc Tilkale der met skulde falde. Wanseet den Brudskat/ effter den Synderborgiske Fordrag / met Kong Christiern/ icke vaar saa høij bevilgt. Men om Pfalz oc Lothring vilde staa paa / at Kong Christiern skulde aldelis erledigis/ met Førstelig Vnderholding forsees/ oc at de maatte skicke til hannom tilforn / Da skulde de fremlegge / hues Handel/ som met hannom vaar giørt til Synderborg/ huor aff dennom vaar metgiffuen Gienparten/ vnder Kong Christierns egen Haand/ som Pfalz oc Lothringen tilforn haaffde aff hans egne Striffueller oc Claus von Rodorpffs Beretning at forfare / som haaffde verit hos hans Kierlighed/ at hannom nøyedis i alle maade/ Oc skulde derfor for dre paa / at de den Handel vilde ratificere. Oc om Pfalz oc Lothring stode paa / at Kong Christiern endelige skulde erledigis / at vere huor hand vilde / skulde deris Fuldmaect intet forstrecke sig der til/ Men vdi Calundborge Læn/ icke

vjdere

vijsdere at vandre oc vere / Dog at Lænsmanden skulde vere
 Kong Christian met Eed forplict / det maatte de samtycke.
 De haffde oc vdi Befalning / at Nassngiffue den Rente/
 sem laa til Calundborg/ om det bleff begierit/ De siige/ før
 hans Vetter skulde fattis / vilde hand tillegge / som hand
 det vilde vere bekient/ Men best vaar/ at de stille det Kong
 Christian selff hiem.

Item/ De haffde vdi Befalning/ om de Pfalsgreff-
 uisse oc de Lothringiske / denne Handel paa Danmarckis
 vegne ville indgaa / oc beholde deris Tiltale til Suerige/
 da skulde de icke stille Suerige fra off/ Effter at wi staa vdi
 Forbund met Suerige / oc de icke saa haffue handlit met
 off/ at wi dennom skulde vndfalde / Men om de met Sueri-
 ge vilde ansta den Brudskat for en Summa Penninge/
 vilde hans Mait: trolige der vdi forarbejde/ Men de skul-
 de til intet endelig forplicte dennom paa Suerizis vegne.
 Wilde Pfalz oc Lothringen endelige lade tale met Kong
 Christiern tilforn / oc Handelen stod der paa allene/ maa
 det beuulgis/ Dog vdi nogen hans Maitis: Tilforordnede
 Næruerelse.

Men de Pfalsgreffuiffe oc Lothringiske Sendebud
 sloge det alt for høyt an/ oc berette/ at dennom vaar bøden
 vdi Engeland for deris Tiltale 2. Million Guld/ De stode
 paa/ at Norge skulde vere it Arffue Rige/ met andre wib-
 lige Artickle. Wanset / at menige Stender vdi Norge
 haffue forplicte dennom stedze / vnder huem som bliffuer
 Konge i Danmark. Der offuer slo Handelen tilbage.
 Til met/ vaar icke heller nu Keyseren saa tilneyet deris
 Sag / som tilforn / at fordre / Thi Pfalsgreff Frederich
 det Aar tilforn/ 1546. haffde antagit vdi hans Land den
 reformerede Religion, oc til Mode verit til Grandffert met
 Landgreffuen/ oc slagit sig fra Keyseren. Kong Christian

1549. meente sig heller siden dennom icke megie pliclig / effter at hand saa goduillig/effter den Spiiriske Jordrag for Keyserens iktyd haffde tilbødie/ Saa haffde Pfalz oc Lothringen oc forkast / hurs Brudskat dennom end burde at haffte/formedelst atskillig Fiendlig Handel/ som de haffue faare tagit/ oc Rigit oc Jorstedommit stor Omkaast paabract.

1549. Aar 1549. den 17. Dag Februarij, Det Jordrag til Spiir / om it mildere Jengsel / at holde Kong Christiern vdi / saa oc den Synderborgiske Jordrag til folge/bleff Kong Christiern ført fra Synderborg oc til Calundborg / at haffue der hans Vnderholding. Kong: Malt: naar for hannom met Hertug Hans til Assens/ der talede Kongen selff met hannom/ oc erbød sig imod hannom om bedre Vnderholding her effter / at skulle forforgis met. Huorfaare den fangne gierne tackede. Disse effterskreffne aff Raadit fulde den fangne Kong Christiern offuer Bele til Calundborg/ Herr Anders Bilde/ Herr Claus Bilde/ Børre Trolle/Christoffer Huitfeldt. Siden paa Calundborg bleff hannom tilforordnet 8. eller 9. Herremend / at vare paa hannom stedze/ Huor hannom holtis it Jorsteligt Word/ oc bleff tilstædt/ at drage paa Jact / Men en gong haffde hand forstuckit sig paa Jacten fra dennom / at de lenge lette før de funde hannom/giorde sig saa en Skempe der aff/ at hand vilde giort dennom det til it Pus. Siden kom hand icke mere paa Jact / bleff oc met Alder betyngit/ at hand icke haffde stor Lyst der til/ Hand vaar oc paa Calundborg/ indtil hand døde Anno 1559. vdi 16. Aar / 7. Maaneder / De græd/ der hand hørde hans Frende Kong Christian vaar død / oc sagde / hans tid bleff nu icke lang. Hand effterfulde hannom strax S. Poucls Aften. Til Synderborg sad hand hart vdi en fast Huelling, huor vdiuden vaar lyst nock/ Dørrer vaar tilmurit/ Der vaar giort

Kong Christ:
een den 2. f. 4
ris til Calund
borg.

giere vdi hende først it stort Vindue / met Jern Traller /
for Lius skyld / oc siden it andit lidit Jern Vindue / huor
mand rackte hannom Nødsørfft ind. Der vaagede altid
en halff Raadde Knekte vden Døren / Nat oc Dag.
Slaattit vaar beset met Krigsfolk/oc Dittløff Brucktorpff
haffde det vdi en Slaats Low. Siden bleff hans Jengsel
sammesteds atter formildit.

1549.

Dette Aar begyntis / Landskrone Slaat at byggis Landskrone
beselit.
oc befestis. Thage Thot aff Ericksholm vaar da Læns-
mand.

Aar 1549. bleff Hertug Frederich forhulpen til
det Stifft Slesvig / at vere Coadiutor. Samme tid re-
nuncierede hand til hans Brødre all hans Jæderne Arff
vdi Lante Holsten / ved hans aabne Bress / som vaar en
Fierde Part. Huilcken Opdragelse hand tilskreff Keyse-
ren. De loffuede hannom der imod 9000. Mark Lybsk
Aarlige / huer dennom lige megit / at vblegge / Indtil de
hannom kunde forspraec met it bedre Stifft oc anden Læns-
lighed. Halff delen aff samme Penninge Aarlige at erleg-
ge til Paaske / halff delen til hellig Tre Konger / indtil
hand met it bedre Stifft / som forskreffuit staar / bleff fors-
sørgit / Siden skulde de eller deris Arffuinge met ingen
Deel besuæris.

Hertug Fred-
erich Læst til
Slesvig.

Kong Christian oc Hertug Hans / met deris Bress /
foruiffede Doctorem Thilemannum, At effterdi hand oc
Capittel haffde tagit hans Broder til en Coadiutorem oc
Methielp / da skulde hand met hans Bress forsectre dens-
nom deris Priuilegier oc Friheder. Actum Odense / Løffs-
uerdag post Oculi, Anno 1549.

Item / Hand gaff Bisp Thileman it Bress paa 900.
Mark Aarligen aff Suauestæd Ampt / at fornøye hans
uom / oc icke at hindre hannom vdi hans Visitatz Embede /

Et iij

Item /

1549. Item/ paa nogle Læss Ved Arlige/ at lade spør hannom
til Residentz. Actum Glensborg/ samme tid.

Vdi fornæffnde Aar / 1549. til Afsens / den 16.
Dag Decembris, tog forbemelte Hertug Frederich samme
Biscopsdomme til Læn/ aff Kong Christian/ som en Hønhed
Nigit tilhører/ Dog haffuer forbemelte Hertug Frederich
der vdi forbeholdit sig/ Hertugernis Rættighed wfor
krenckit.

Fornæffnde Hertug Frederich gaff Bisp Thileman/
en aff de Euangeliske Superintendenten, Archidiacono,
Lectori, senioribus Capituli, it aabit Bress/ at vere deris
Capittel god/ holde dennom ved deris Priuilegier oc Frihes
der / Intet aff Stifftens Guds/ Rørendis eller Brørendis
dis / at skulle afhende / oc dei Rørende / effter Inuentarñ
Registers Indelse/ at lade bliffue til stæde. Item/ Hand vil
holde det Hus Suanestæd Capittel til beste / oc om hand
dør / skal hans Fogit offuerantuorde Capittel det. Hand
skal icke heller lade dennom stee forkaart met Oldengield/
huor Capittel met hannom haffuer Jellig Skowe. Hand
skal oc fornøye Kircker / Skoler / Consistorier, huad der
nom vdi Ordinantzen er tilforordnit / aff samme Stiffts
tis Rente. Hand skal intet biude/ befale eller forordne off
uer den Deel / som Capittel tilhører/ en heller offuer Kir
ckernis Personer eller Kirckegods / huercken at straffe eller
beskatte/ Men det lade bliffue hos Capittel. Hand skal in
gen forlæne met nogit Præbende/ vden Capittels ordenli
ge almindelige Stemme. Bliffuer hand kaldit til nogit
andit Stift / da skal det staa hos Capittel / huem de ville
haffue / som Ordinantzen indeholder. Actum & signas
tum Glensborg/ den 7. Dag Martij, Anno 1550.

1550.
En vnderlig
Sist fangen.

Aar 1550. bleff fangen vdi Bressund en vnderlig
Sist / spødis til Ripbenhaffn til Kongen / Hand haffde it
Hoffuit

Hoffuit som ic Menniske/ oc paa Hoffuedit som en Mun-
ckelrang/ Hand haffde Klæder paa aff Stiel/ som en
Munckelappe/ Oc lod Kongen samme Gist begraffue.

1550.

Keyser Carl oc de Skotter bleffue forligte/ oc it For-
bund imellom dem opret/ vdi huilckit Kongerne aff Dan-
mark ere indtagne.

Keyser Carl
oc de Skotter
forligte/ oc de
Danske ind-
tagne.

Grotsforsten aff Moscow haffde skreffuit her ind/ met
de/ som seniede paa Narffuen/ oc vaar begierendis/ han-
nom maatte atskillige Haanduerecksfoldt tilsendis/ Wilde
oc haffue ic Tryckerij der ind vdi Landit/ huor om en/ ved
Naffn Hans Bogebinder/ vdi Ripbenhaffn/ haffde giort
hannom Anuifning. Men her vaar icke mange/ som haff-
de Lyft til/ at drage til det Barbariske Gold. Hans Bo-
gebinder angaff oc sit Forsæt met fornæffnde Tryckerij.
Kong Christian sende Grotsforsten ic Slauerck eller Se-
peruerck/ Konstelige giort/ Men hand sende det tilbage/
Fordi der skulde vere nogit leffuendis tingist vdi/ som hand
viste icke at omgaais met. En Part ville regne det saa vd/
at Grotsforsten skal haffue igensende samme Verck/ Fordi
huem som giffuer Grotsforsten nogen Foræring/ da giff-
uer hand dobbelt eller tre dobbelt i en/ Oc fordi hand icke
viste at æltimere eller skeke dette Verck/ sende hand det
tilbage.

Grotsforsten
aff Moscow
foræris met ic
Seyperuerck/
oc sender det
tilbage.

Fornæffnde Aar 1550. lod Kong: Maist: Bibes-
len paa Danske Tryck vdgaa oc bekaaste/ som de Høylær-
de vdi Ripbenhaffns Vniuersitet haffde Aarit tilforn off-
uerseet/ effter Morten Luthers den Tydske Verslon, Dog
haffde Mester Christen Pedersen vdi Lund tilforn vdsæt
det ny Testament oc Psalteren/ Tryckt til Paris. Saa
fands oc mangesteds vdi Klosterne det gamle Testamen-
te oc Propheterne/ vdsæt paa Danske/ Men vaare
icke almindelige vnder Almuen/ eller saa ræt oc fuldkom-
melige

Bibelen paa
Danske.

1551. melige vdsæt effter den Hebreiske Text / som denne Døbmetsfing.

Aar 1551. døde Franciscus Vormordus, en Hollender / første Euangeliske Superintendent til Lund / oc Mester Nicolaus Palladius kom vdi hans Sted.

Doctor Thiles
man dør.

Sammeledis døde Doctor Thilemannus Husem Bisp til Slesvig / Item Mester Peder Lauriken / Læsmeester vdi Lund / som vaar en aff de Første / som haffde begynt / at lære vdi Skoler den reformerede Lærdom vdi Bispernis tid.

Arsgesold
forsendt til
Island.

Anno 1551. forsende Kong: Mait: med it hans Orloffs Skib / Axel Jul oc Christoffer Trundzen / til Island for Norden / oc Otte Stijsen med it Skib / at løbe for Vesten / De haffde 500. Knekte med dennom / oc haffde Befalning / at fange samme Bisp Jon oc hans Sønner / oc dennom hid ned føre / oc erledige Bisp Morten / oc hannom igen at forordne til Bisp / Sammeledis at tage Eed oc Hyliding igen aff de Yslander / oc med gode eller onde bringe dennom igen til Hørsomhed. Hues de oc icke kunde fange Bisp Morten løs / eller hand vaar omkommen / skulde de sette en anden Euangeliske Bisp / som vilde holde offuer den Geistlige Reformatz oc Ordinantz, som Kongen haffde ladit giøre / som deris Bestilling vjldere indholder. Daterit Glensborg / Taarsdagen effter Quali modo geniti, Aar 1551. Hand skreff der foruden Dadel Bonde Gudmundzen vdi Snocks Dal / Erland Thoruarssen / Laugmand / Synnen oc Østen paa Island / Pouel Fussesen paa Lyderende / Alf Synnerken vdi Dal / Vigør Erlanken vdi Rixdelstad / Vigør Jenssen paa Euinder Ae / Thorloff Grundzen paa Moderuelle / Thorsten Jøbbsen paa Haffrefelds Thunge / Jon Magnussen paa Gualbord / Orm Jenssen paa Drastlestad / oc Egild Jonssen paa

paa Slaar/ Tackendis dennom / at de til dis haffde verie
 lydige Vnderfaatte. Begierede fremdelis / de vilde saa
 bliffue / oc vere hans Tilforordnede lydige oc følgaetige/
 imod farnæffnde Bisp Jon. Saadant skulde met all Naas
 de bliffue bekient. Men før disse Skib ankomme / om Fas-
 ten vdi samme Aar / 1551. da vaar fornæffnde Bisp
 Jon til sinds/ at ville vndertuind sig Dadelbonden/ Bisp
 Mortens Suoger / oc det hele Partj / Oc vdi saa maade
 bleffuit Herre offuer alt Landit / Hand kommer saa til
 Dadelbonden ved 500. Mand sterck. Dadelbonden haffde
 icke vden 300. Da begynte Dadelbonden / som vaar for-
 suag/ at tale met Almuen / som vaar met Bispen/ oc sage
 de / Hand stod oc holt paa hans egen Grund / den anden
 vaar kommen / at giøre hannom wform / De viste / huad
 Islands Low der om formaar / At de / som det giøre/ ere
 Vdslegere / Hans Sag vaar icke anden/ hand vilde vere
 hans rette Herre oc Konge lydig / imod huilcken Bispen
 haffde set sig / oc vilde stille det Land fra Norgis Konger/
 oc fore dennom vnder it fremmit Herskaff / De skulde be-
 retncke dennom / huad de giorde / oc see dennom i Spenel
 paa hannom / Skulde hand icke haffue Fred paa sin egen
 Grund / da kunde Lowen ey heller gielde dem paa en an-
 den tid. Der met vdreed Almuen Bispen / huer hiem til
 sit / oc vilde icke giøre imod deris Low. Men der de vaare
 skile at meften / oc hand saa/ at hand vaar Bispen mectig/
 saa drog hand til Bispen met sit Folk/ fangede Bispen oc
 baade hans Sønner/ oc førde dennom til Skalhøle/ Men
 fordi hand befryctede sig / at den tredie Bisp Jons Søn/
 skulde tage dennom vdaß Jengsel / oc det sidste skulde bliff-
 ue verre end det første met hannom/ Thi raadde hand met
 Kongens Fogie Christen Skriffuere / som laa der om
 Vinteren offuer/at samle Kongens Tist/ huad hand skulde
 gifre.

Dadelbonde
 fanger Bispen
 behendelig.

gigre. Oc for saadan Fryet oc Fare skyld / lod hand strax
Bispen oc baade hans Sønner halshugge. Nu haaffde
Bispen enda en Søn / hand ved tuende andre Bønder/
Jon vdi Kirckeboel / oc Jon Kenecksen / lod Gæstbiude
fornæffnde Christen Skriffuere / vnder Venskafts sken/
Der bleff hand offuerfalden aff Bisp Jons Søn/oc ynckes
lig igielslagen/ hans Fadens Dødd der med at hæffne.

Strax der effter vdi samme Aar/ 1551. om Vindzes
dags tide / kom Axel Jul / Christoffer Trundzen oc Otte
Stisen/ did til Landit/ Altingist at skulde bringe til rætte/
som forskreffuit staar / Da haaffde Dadelbonden vdræt der
ris Bestilling. Siden indsette de Bisp Oluff Hialtesen
vdi hans sted/ oc hand med Præstmend / Laugmend/ Lang-
rættis Mend / oc menige Almue paa Ijsland / for Norden
oc Vesten vdi Hole Stiet / hylde de oc fore Kong Chris-
tian/ oc hans Søn Hertug Frederich / oc fremsende deris
Hyltingsbreff / Huor vdi de til euig tid beplicte dennom/
at bliffue vnder Danmarckis Krone/ Effterdi hans Mait:
saa Naadelig haaffuer tilgiffuit dennom deris Forsceelse.
Huilekit Breff er vdgiffuit paa Oddere Ting / den 15.
Dag Junij, Anno 1551.

Vdi lige maade forskreff Bisp Morten Ennersen
Præstmend / Laugmend oc Langrættis Mend / sampt me-
nige Almuen for Synden oc Østen vdi Skalhøle Stiet/
dennom mod Kong: Mait: oc Danmarckis Nige paa
Aurpøre Ting / Onsdagen effter Petri & Pauli, Anno
CRISTI 1551.

Samme tid paa Ijsland døde Laugmend / Lang-
rettis Mend/ Syssland/oc Bønder for Norden oc Vesten/
Herr Jon Arnessen Bisp / oc To hans Sønner / Arre
Jonssen / oc Herr Biørn Jonssen / en Præstmand/ til
Landrodde Mend / oc alt deris Gods / Kjørendis oc Brø-
rendis/

Bisp Oluff
Hialtesen paa
Ijsland.

De Ijslender
hylde de Kon-
gen.

rendis / vnder Kronen / Dog vitterlig Gield at betalis/
 effter Islands Low. Actum Oddere Ting hos Offueridt/
 Tisdagen effter S. Barnabæ Apostels Dag / Aar 1551.
 De der met droge de hjem. Men Aarit der effter / bleff
 Pouel Huusfeldt besalt / at besegle Landit / Hand lod rætte
 oc affliisue Bisp Jons To Sønner / oc fornæffnde Jon
 Knechtsen / oc besicte altingist met Kirker oc Skoler yders
 mere paa Landit.

1551.

Fornæffnde Aar døde Peter Suabe / en forneme Ri-
 gens Mand / Degen til Koffilde. Hannom gaff Kong
 Christian Giordsløff Slaat arffuelige. Hand vaar fødte
 vdi Lante Pommeren. Hand vaar lærd / veltalendis / oc
 brugt vdi vichtige Rigens Bestillinger vden Lande.

Aar 1552. døde Herr Eske Bilde / Rigens Hoff-
 mester / begraffuen vdi Ripbenhaffn.

1552.

Aar 1553. vaar Hertug Augustus her vdi Rigit/
 met hans Førfinde Anna, Kongens ældste Daatter / De
 fick hand her Tidinder / ved Hans Carluis / at Hertug
 Mauris vaar slagen / vdi det Slag met Marggreff Albre-
 aff Brandenburg / vdi Lante Brunswig / idt langt fra
 Peyne / hos Borchdorpff / Drog saa hastelig vd igen / ind-
 tog hans Broders Land / som den næste Arffuing / oc bleff
 Churførste.

1553.

Hertug Augus-
 tus her vdi
 Rigit / der
 Hertug Mauris
 bleff sla-
 gen.

Samme Aar faldt der Jld ned mangestæds her vdi
 Danmark.

Vaar en stor Herredag vdi Ripbenhaffn / Ambros-
 sius Meyer / Borgemester til Lybke / oc Bartholomæus
 Tegnappel / vaare der / Huilcke for dennom oc de Hense-
 stæder besuærede sig / til Bergen / paa deris Priuilegier oc
 gammel Seduane / aff Lænsmanden der sammestæds at-
 fæe Forfang. Item / om nogen Told / som vdi Skaane
 skulde optagis. Men de finge paa denne tid ingen anden

B v ij

Beskerd /

1553.

Beſkeed/ end Kong: Maie: vilde tilſkriffue Lænsmanden/
at erklere ſig der paa / Huad Priuilegier de haſſde / ſkulde
de gierne bliffue ved holdne / Men huad Seduane vaar
belangendis / viſte hans Maie: icke at erklere ſig om / De
kunde ſelft optage ſaa mange/ ſom dennom loſtede / Hvil
cke lidelige oc Chriſtelige vaare/ oc icke vaare hans Vnder
ſaatte ſkadelige / vilde hand paa en anden tid / naar hand
aff Lænsmanden bleff vnderuiſt/ erklere ſig om.

Dette Aar begyntis den Trætte imellom Biſp Jør
gen vdi Jyn / Herr Chriſtoffer / oc Herr Lauris Helliſ
ſøn/ begge Præſter/ Den kom forſt aff en ringe Handel oc
Diſputatz, Men kaaftede dennom dyre / Jordi de bleffue
ſiden ſengſtede deris Liſſe tid / oc holdne for Bederds
bere.

1554.
Malmſ ind
giſſuis den vns
ge Herre.

Aar 1554. bleff Malmſ Læn oc Slaat / den vns
ge Prinz oc Herre/ Hertug Frederich / indgæmmet / at
holde ſig aff. Eyler Hardenberg bleff hannom tilforord
nit for en Hoffmeſter / Diſligiſte bleffue hannom tilfor
ordnet 10. eller 12. Herremend / ſom ſtedge ſkulle vare paa
hannom.

Dette Aar døde Meſter Chriſten Pedersen / Canic
vdi Lund / hos en hans Frende vdi Sicland: Helsing: oc
ligger der begraffuen. Hand vaar fordom Jørgen Mon
ters anden Haand oc Secreterer vdi Jeyden / Men om
Bogelige Konſter/ oc vore Danſke Hiſtorier/ vel forſkylt/
Hand vdfette forſt Saxonem Grammaticum, oc andre
mange Bøger paa Danſke/ ſaa vel vdi den hellige Skriffte/
ſom Verbslig Handel.

Mode ved
Grenzen til
forgriffuis.

Anno 1554. den 25. Dag Mañ, vaar Herr Mo
gens Gyldeſtiern / Børre Trolle / Anthonius Brøſte/
Rigens Cankeler / Thage Thoe/ Claus Brne / Holger
Roſenkrantz / paa it Mode til Elsborg / om huos Benig
hed

hed imellom begge Riger oc disse Vndersaatte kunde vere.
Men bleffue hiemfallede aff Kong: Malt: igen / strax
for den besuærlige Krigs Loff oc Rustning / som vaar for
Hender vden Lands / Huorfor Modit om Herrernis Bes
sueringe til næstefølgendis Aar bleff optagit. Dog bleff
besluttit om Grenserne / At begge Herrer skulde tilforordo
ne gode Mend / Adel oc Bønder / at randsage oc vduise de
Nætte Grenser / Oc huer dis midler tid at nyde oc behol
de / som de haffue haffte vdi fremfarne Kongers tid / oc sær
delis vdi begge disse Herrers tid / Vden hues vitterlige
vaar / nogen haffde veldit sig til / det skal huer beslitte sig
paa / midler tid at affskaffe.

1554.

Aar 1554. ffede stor Skade vdi Søen / aff Frans
koser oc Skotter / met Kjøffuen oc Fribytterj / Fordi imels
lom Kysfer Earl oc Kongen aff Frankerige / vaar atter
begynt en Hende / oc toge deris Vdliggere baade paa Vens
ner oc Wuenner / Frynt oc Fiende / oc gjorde Vndersaats
terne stor Skade vdi Vester Søen oc vnder Norge / Huor
for Kong: Malt: lod vdruste en stor Flaade / at holde
sine Strømme rene oc fri for saadant Kjøffuerj. Kjøbstæ
derne / baade vdi Danmark oc Norge / bleffue taxerede
for Skib / at lade bygge eller fly til stæde / Somme Kjøbs
stæder gjorde it vd / Somme vaare 2. eller 3. Kjøbstæder
om. Herr Hogens Guldensstiern vaar Admiral for sam
me Flaade / huilcken løb vd fra Kjøbenhaffn / den 12. Dag
Iunij, Men de funde ingen Fribytter for dennom / komme
icke lenger end vdi Fleckerpen / laae der nogen tid / oc løbe
saa tilbage.

Dette Aar / for det store vbillige Ager skyld / som
Bønder / Borgere oc Herremend brugte / at de toge en
Deel for stor Rente aff Penninge / Ja der sands de / som
der toge Penninge aff en Daler om Waaneden / bleff be
sluttit /

V p iij

sluttit /

1554.
Forordning
om Ager her
vdi Rigit.

Stutte / At ingen skulde tage mere end huer Tiende Pen-
ning til Rente aff Hoffuistolen / det er Fem aff Hundret/
Til huiſcken Constitutions Beraadslag de Høylærde her
vdi Rigit vaare fordrede / oc der vdi samtyct / for Handel
oc Wandels skyld / oc for mand icke aldelis kunde affstæffe
Ager / at mand da skulde tage nogit / oc icke aldelis vdsue
sin Jeshnchristen.

1555.
Hertug Hans
Albriſs Bryl-
lup med Hertu-
gen Anna/
Kong Christi-
ans Søsters
daatter.

Anno 1555. den 25. Februarij. stod Hertug Hans
Albriſs aff Meckelborg Bryllup / med Hertugin Anna,
Hertug Albriſs aff Prynens Daatter / til Wiſmar i Lante
Meckelborg / Hun vaar Konning Christian den 3. Sø-
sterdaatter. Did bleff forſendt Herr Otte Krumpen oc
Holger Rosenfrank / paa hans Mait : vegne / samme Hør-
ſtelige Bilager at hos vere. Oc effterdi Kongen aff Pos-
len / Sigismundus Augustus, haſſde ocſaa ſine Sendebud
der tilſtæde / Oc samme Polniſke Sendebud ſick Jordan-
ken for Herr Otte Krumpen / fortrød hannom oc hans
Metbroder ſaadant høylige / at de der offuer ginge aff
Salen / oc droge bort / Menendis / deris Herre at vere ſceet
en Spaat der vdi / Thi hans Mait : vaar icke alleniste
Brudens Moderbroder / Men ocſaa Danmarckis Rige ic
ældre Kongerige end Polen / Effterdi her vdi Danmarckis
Rige vdi wtendelige Aar haſſuer verit Konger / vdi den
Stæd / at for ſtaſtit tid haſſuer Polen verit ic Hørſtedom.
Men Hertugen aff Prynens vndſkyldede ſig met / at de Pos-
ter der vaare giort den Præminenz, Fordi at Kongen aff
Polen vaar hans Læns herre.

Dette Aar vdgick aabne Kongelige Breff oc Mans-
dater, at ingen skulde Huſe eller herberge Bederbøbere el-
ler Sacramenterer. Til dette Mandat gaſſs Aarſage / Her
vaar kommen ind aff Engeland / en Polſke Herremand /
ved Naſſen Iohannes aff Laſky, Carolus Vtenhoff, oc flere
forne

forneme Sold/ Engelske oc Næderlender/ ved 200. Perso-
ner / som flyde for den Forsølgelse oc Tyrannij vdi Enge-
land/ Dronning Maria, som siden stæ Kong Philippum
aff Spanien/ haffde begynt / siden Kong Eduardt den 6.
døde/ som vaar en yng Herre / vel vnderuijst om Religio-
nen, oc vaar stort Forhaabning om. Disse lode dennom
vdi Disputatz met nogle vore Prædicanter, særdelis met
Mester Henrick Boscoducense. Huilcken der angaff dens
nom for Sectariske Lærdom hos Kong Christian / Der-
saare bleff dennom forlagt vdi haardiste Vinter / in De-
cembri, at rømme Landit/ som Vtenhoff skriffuer / Huil-
cken offentlig paa Tryck haffuer ladit vdgaa den Dispus-
tatz, oc huorledis de meifarne bleffue/ off her vdi Nigitt icke
til ringe Foract.

1555.

Samme Aar døde til Bukow/ Hertug Magnus aff Hertug Mas-
Meckelborg/ en lærde Første/ som haffde Elizabeth / Kong gnus aff Me-
Christian den 3. halff Søster. delborg dør.

Til Riebenhaffn bleff holden en almindelig Herre- Zerredag til
dag/ oc sticte de Lybske oc andre Søstæder deris Sendes Riebenhaffn.
bud did / oc begierede Beskeed paa deris tilforn vdi Anno
1554. offuergiffne Besuæringe til Bergen oc vdi Skaa-
ne / Huor hos de sig paa deris Priuilegier, som dennom
aff fremfarne Konger vdi Danmark oc Norge vaar giff- De Vendiſke
uen / megit refererede, Effterdi da/ at Kong Christian oc Stæder deris
Rigens Raad ingen viss Beskeed eller Effterretning haff- priuilegier
de / om saadanne deris Priuilegier, synderlige dennom/ anpændis.
som vaare for nogle Hundrit Aar vdgiffue/ oc huor lange
de sig forstreckt skulde/ Saa bleff for gaat anseet/ At sam-
me Vendiſke oc Hensfestæder/paa en viss tid (huilcken bleff
benæffnd) skulde til Lybske producere oc fremlegge samne
Priuilegier in Originali, oc offuergiffue Vidner der aff
Kongens Sendebud / huilcke den tid skulde vere til stæde/
oc bes

oc besee samme Privilegier, oc Vidisser annamte. Erick
 Krabbe vaar en aff dennom. Oc endog saadant fæde/
 bleff dog vdi Kong Christians tid ingen viss Bæfæd giort
 vdi samme Sager / Men her effter aff Kong Frederich
 den Anden/ som effterfulde hans Herre Fader Kong Chris-
 tian vdi Regimentit / paa den Herredag/ Anno 1560.
 som bleff holden til Odense/ en Recels er opret/ Huor vdi
 formeldis/ huorledis holdis skal / om de Vendske oc andre
 Hensætæder / deris Privilegier oc Friheder / vdi Dan-
 mark oc Norge/ Oc kaldis den Odenses Recels. Derfaare
 vil jeg oc til samme Recels hen foruise Læseren / huem der
 til lyst haffuer / saadant at vide / her vaare oc forlangt/
 saadant at indføre.

De Hamborger haffde tagit sig faare/at forhindre de
 Stæder / som ligger ved Elffuen/ næden for Hamborg/
 deris fri Seylah oc Affføring til Søes/ synderlige Korn/
 Oc tuingde dennom til / at de samme Korn først skulde
 opføre til Hamborg / oc der anbiude oc sellie det / Hvilket
 de kalde Ius restringendi, huor paa de mene dennom aff
 fremfarne Kærsere at vere priuilegerit. Oc de dennom der-
 for/ nu oc om denne tid/ sig saadant oc saa vnderstode/ Oc
 strengde Kong Christians Vndersaatte vdi Forstedommit
 Holsten / vdi Exemper oc Vilster Marck boendis / At de
 icke maatte føre deris Korn vdaff Elffuen til Søes / men
 op til Hamborg/ oc der effter deris Villie sellie det. Der-
 faare skreff Kongen/ oc sende met nogle sine Sendebud til
 Hamborg/ oc lod dennom formane/ At de icke allemiste vdi
 saadan maade/ hans Vndersaatte icke vilde besuære / oc
 paa deris rette Kærsere forhindre / Men oc / huad de haffde
 aff deris ladit arrestere oc anholde/ løs giffue/ Eller oc der-
 is Privilegia, huor met de deris Kæt kunde forsuare/ lade
 see oc demonstrere. Thi huos de icke haffde saadant Priui-
 legium,

Ius restringendi som de
 Hamborger
 formener at
 haffue paa
 Elffuen.

legium, kunde hans Mait: icke tilstaae / At hans Mait: Vndersaatte vdi de maade skulde besuæris / Men vilde den imod bruge de Raad oc Middel / som til sligt hørde oc burde med Rætte. De Hamborger meente / de haffde saadant lus restringendi vdi Possels oc Brug / lenger / end nogit Menniske kunde tendre / oc formedelst Proscription confirmerit, Huorfaare de icke heller kunde der fra staa / før Sagen kom til Forhør / oc bleffue dennom fra dømt. Kongen actede / det vaar ingen Ræt / men it Vold at kalde / som de dennom selff haffde tiltagit / Effterdi de icke endnu haffde beuijst deris Ræt med Priuilegier, Megit mindre / at dennom skulde vere tildømt / at de ene skulde bruge Seylahen paa Elffuen / Oc kunde de icke vere deris egne Dommere / Begiere de derfaare / at samme Seylah maatte vere hans Vndersaatte frij for / Indtil Sagen komme til Forhør oc Forhandling / Huor til hand sig vilde wbesuærit lade befinde / naar de vilde møde. Men der som de skulde fare frem / at forhindre hans Mait: Vndersaatte paa deris rette Xense oc Næring / oc gipre dennom Vold / som de haffde begynt / Da vilde hans Mait: oc bruge de Middel / huor med hans Mait: kunde befri hans Vndersaatte. Oc endog hans Mait: vel forstod / at de Hamborger icke stor Ræt haffde / til samme Sag / oc derfor dennom oc saa saadant vdi forskreffne Mening haffde ladit giffue tilkiende / Effterdi hans Mait: dog vaar en fredsommelig Herre / oc icke gierne vilde søge Vjiløfflighed eller Wfred / bleff Sagen staaendis / Indtil hans Mait: Egn / Konning Frederich den Anden / kom til Regimentit / som dette saaledis icke vilde lade dennom passere / som vjidere vdi hans Historie er at læse.

Den 3. Dag Mañ, vdi fornæffnde Aar / kom det Danske Raad / som forledne Aar haffde verit til Mode
 It nyt Mode ved Gengen.
 E s met

met de Suenſke / Effter den Affſceed / ſom da bleff giort / Nu aetter effter begge Herrers Befalning / tilhobe til Elsborg / oc vaare de Danſke ickun 6. de Suenſke 15. Som vaare Herr Gøſte Olſen / Herr Sten Erichſen / Herr Peder Brade / Herr Abraham Erichſen / Herr Suante / Herr Børre Nielsen / Ridder / Jørgen Erichſen / Niels Krumme / Gabriel Chriſtensſen / Niels Rebing / Peder Anderſen / Bent Gylte / oc Tre Secreterer , ſom vaare / Oluff Lauriſſen / Elemind Skriffuere / oc endaa en. Herr Peder Brade holt Ordit / oc gaff tilkiende / At det vaare beſt / mand lode de Priuat oc Underſaatternis Sager beroe en tid / Men tog ſørſt fat paa Herrernis Sager / Siden fremlagde de paa baade Sider deris Fuldmact. De dernæſt begierede de Suenſke / at der maatte komme Bud effter Herr Werner Paſberg / huilket oc ſkede. Om Morgen / der de ſkulde træde til Handelen / vilde vore / at 6. aff dennom ſkulde ſette ſig ned met 6. aff vore / oc de effter det Forbund Rigerne imellom vaar / enten om ſamme Brøſter oc Breck / at ſkulle til Winde Herrerne imellom forhandle eller dømme / Men de Suenſkis Fuldmact lydde paa dennom ſampeligen / oc vilde icke ſkillis at / Huor offuer Handelen affſlog. Dog vaar dette deris Beſværing / ſom de gaffue tilkiende ſkrifftelig :

Niels Tacke / den Forrædere / oc hans Anhang / ſkulte de haſſe ſtor Anheng / Hielp / Tilſkyndelſe / vdi Blegind / aff Kong : Maits : Underſaatte / ſom met Raaben oc Berie / Bly oc Krud / haſſde vndſet dennom. Item / ſkat vere forbyt hos dennom / hues de haſſde røffuit oc ſtaalie vdi Suerige. De ſkulde haſſue ſkreffuit ind vdi Suerige / at de ickun ſkulde fare fort met det Oprør / der vaar mechtig Hielp aff Tydſkland forhender / oc Raſſingaffs diſſe effter ſkreffne : Anders Oluffſen / Lille Jeſſe / Maſ vdi Gylt aars /

aars/ Henrick Hoffmand/ Mattis Jønssen/ Hans Tyndst/
Anders Tærning/ Oluff Suenken/ Anders Suenken/
Anders Erødder/ Anders Stotte/ Mas Eorsen/ Carl
Wiure/ Suend Bud vdi Lindås. De meente de Suen-
ske/ det vaar imod det Forbund/ som Rigerne imellom
vaar/ at mand icke skulde huse eller herberge huer andens
Fiender.

Vore suarede/ At det venlige Forbund icke kunde
vere forbrut der offuer/ huad nogle priuat Personer giord
de/ vden deris Herris Befalning/ De skulde selff derfor
staa til Rætte/ Saa er icke heller saadant skeet met Kong:
Mait: Willie/ Thi hans Mait: oc saa haffuer ladit rætte
en heel Hob/ effter Kongen aff Suerigis Begiering/ aff
de Blegindske. Disse Bønder/ som de nu haffue ladit op-
tegne/ findis en Part døde/ en Part ihuellsagne. Men off-
uer disse haffuer icke heller endnu nogen Klagemaal verit/
eller beuistigt saadant offuergjort/ Til met skulde de vere
til stæde/ hues nogen Dom skulde dennom offuergange.

Dernæst klagede de offuer Herr Berner Pasbergs
Sogit/ Hans Tyndst/ At hand skulde tagit Skiff oc Pen-
ninge aff nogle Suencke/ som vaare rømt aff Suerige/ oc
giffuit dennom Leyde. Item/ De Blegindske Bønder
skulde afftingit for en stor Summa Penninge/ til Herr
Berner Pasberg/ Oc skulde vel vdi det stæd vere straffit.
Met andit mere.

Vore suarede/ At der vaar Bud effter Herr Ber-
ner/ dennom vaar intet beuist der om/ Begierendis atter/
at deris oc vore maatte nedsette dennom/ oc dømme/ Men
fordi/ som spør er sagt/ de icke vilde skille dennom at/ oc
sagde/ det vaar Sagen giort til beste/ at de vaare flere/
Vore ey heller vilde gaa fra deris Instruēt, Da bleff in-
tet beslutt andit. Vore loffuede/ at Kongen skulde lade

1770dit aff-
stais.

1555. forfare der om / oc huer effter sin Brøde oc Skyld lade vederfaris.

De Engelske
finde den
Sart paa S.
Niclas.

De Engelske vnderstode dennom vdi dette Aar/ med 3. Skib vdgjort aff S. Edwards / det store Compani, at forfølge / om de icke kunde løbe Norden omkring Norge oc Rygland / oc Polum, eller Nørre Ledingen forbi / oc til Chatay. Det ene Skib fant da den Seylas paa S. Nicolas vdi Rygland / som de siden haffue brugt / den Seylas igennem Bælfund / Rigt icke til ringe Affbreck paa Kronens Told oc Rættighed. De 2. Skib bleffue indfrosne vdi Fjndmarcken / huor Goldene døde aff Graast oc Hunger / oc bleff funden aff det Skib / som kom tilbage fra S. Nicolas, om Foraarit der effter.

Fornæffnde Aar døde Herr Anders Bilde / vdi Octobri Maanit/ S. Seuerini Nat.

Vdi lige maade døde Bisp Offue Bilde / Peders Søn aff Suanholm / paa Skow Kloster / begraffuen til Antuordskow.

Effterdi Kong Christian oesaa gierne befordrede hans Wits: gode Mend oc gamle tro Lienesre/ oc Theodoricus Rellius, Bisp til Lybke/ nu vaar hendød / promoverede hans Wits: vdi dette Aar / Andreas Barbj, som nogle Aar haffde verit hans Wits: Lydske Cancellariæ Forualder / til samme Stifte / saa at hand der bleff eligeric oc henkaldt.

1556.
Conrad Drel.

Aar 1556. Brandskattebe Conrad Drel de Lybke/ som haffde 600. Heste / oc de maatte giffue hannom store Penninge/ at deris Landgods skulde icke brendis/ Hannom bracte de siden vdi Kæserens Act.

Cometa,

Samme Aar vaar en stor Comet paa Himmelen/ om Vinteren/ med it forfærdeligt Rijs oc Straaler / som vden tuisffel betyde den store Plage offuer Liffland / aff Mussoo

Muscouiteren/ som er at læse vdi den Liffendiske Krøn- 1556.
nicle.

Denne Krig oc Blycke begyntis først aff indbyrdis
Trette/ som vaar imellom Hermesteren oc Erckbispen
til Niga. Effterdi da Kong Christian/ som en forstandig
Herre/ saa/ at det vilde komme paa det sidste Landit til stor
Skade oc Affbrect/ vnderstod hans Mait: sig/ vdaff
Fredkierhed/ at vilde forlige Herremesteren oc Erckbisi-
pen/ huilcken aff Hermesteren vaar fangen/ Oc forsende
derfor vdi dette Aar sine statlige Sendebud did/ At fors-
handle/ at Bispen icke alleniste maatte komme paa frij God-
igen/ Men oc saa/ den gantcke Sag bliffue forenit/ før
end større Blycke/ (som indbyrdis Trette oc Oprør al-
mindelig pleyer effter sig at drage/ Oc nu for de fremmede
Gæster skyld/ huilcke der offuer vaare bleffne indførde i
Landit) vaar paa ferde/maatte effterfølge. Disse Sende-
bud handlede saa vijt/ at altingist vaar saa gaat som besluts-
tit/ at megen Skade haaffde kunde bleffuen affueriet/ der som
det haaffde haafft sin Fremgang. Men effterdi Kongen aff
Polen icke vilde samtycke samme Conditiones, gick Ilden i
Brænd/ oc ødelagde paa det sidste icke alleniste den gantcke
Orden oc Landit/ Men strackte sig oc saa til andre Na-
boer. Huor om vdi Kong Frederichs den Andens/ Kong
Christians Søns/ oc Effterfølgeris Historia, ydermere
skal bliffue talit.

Vdi Roskilde bleff i dette Aar Canicerne paalagd/
at de skulde afflegge deris Kjøckelin oc Ehor Raaber/ paa
S. Mauris Dag/ Derfor siet Andreas Barby skyld.

Samme Aar døde Stj. Pors/ Erckedigen vdi Ros-
kilde.

Hertug Ulrich aff Meckelborgs Bryllup stod den
16. Februarj, til Ripbenhaffn/ med Hertuginde Elizabeth/

Ex liij

Hertug Ulrich
aff Meckel-
borgs Bryllup
med Fru Eli-
zabeth.

1556. Hertug Magni aff Meckelborgis Effterleffuerste / Kong
Christians Esster.

pf. ingressuen.
dper.

Deite Aar vðde Pfalkgreff Frederich paa Rhin/ som
haffde Kong Christierns Daatter / Oc Dtte Frederich/
hans Broders Søn/ bleff Thurförste effter hannom.

¶ end afne. tils
holte.

Wienniskene ere gierne tilbønelige til ny Seder /
Skick oc Klædebon/ sielden bedre/ som mand siger/ oc eff-
ter aber andre Nationer vdi Habit oc Klædning / saa fordi
at Landsknechte vdi de Dage vaare vdi Aars oc Prijs mere
end nu / oc mange aff Adel mere end nu vdi de Dage lode
dennom bruge vnder Regimentit oc Fodfæld / Oc Lands-
knechte vjs vaar vdi de Dage/ at bære oc drage lange Off-
uerthog / vddragne met Skellert Kartede/ etc. Saa eff-
terfulde oc optoge Hoffjinder nu vdi lige maaue Lands-
knechte Klædebon / met de lange Hoser/ oc sands den/ som
bar Offuerthog / hengende ned paa Skene / oc kont vñ-
der it par Hoser so. Alne Kartede/ mere eller mindre/ saa
megit til Offuersted / at 8. eller 10. forraadige Wienniske
haffde hafft nock der aff / til intet nyttelig/ vden til Vdes
leagelse oc Guds Fortørnelse. Saadan Klædebon kallede
hans Maat: van Hus/ van Hoff / oc lod skære paa hans
Herremend saadan Klædebon sender paa Liffuit/ at hand
igen kunde fere dennom til god tarffuelig Skick. Oc vaare
nu best/ at wi bleffue ved gammel Skick oc Seder/ da gick
det bedre til / end det gaar nu / da haffde mand Penninge
vdi Landene/ vdi stædit at de nu forpdis vdi Klædebon.

1557.

Vdi det forgangne Aar 1544. begynte den Roms-
merske Keyserlige Fiscal til Spiir / der som Cammeræts-
ten holdis / at tale Dispen aff Slesuig oc de Hamburger
til / At de/ sem ledemod oc Stender vdi det heilige Roms-
merske Rige / (som hand meente de vaare) skulde contris
buere, oc andre Rogens Byrder bære/ lige som andre
Rogens

Regens Stender / Oc instituerde Actionem imod dens
 nom. Effterdi da Slesuigs Stifte ligge oc høre immes
 diatē vnder Danmarckis Krone/ oc intet Gods haffue vdi
 det Kommerſke Rige / eller i Keſerens Gebede / Oc den
 By Hamborg / ſaa vel ſom det gantſke Land Stormarn/
 huor vdi ſamme By ligger/er incorporerit met det Jørſte
 domme Holſten / ſom it Membrum, oc derfor vnder de
 Holſtiſke Herrer hører/ oc til deris Læn/ huilckit aff Keſe
 ren til Læn gaar. Saa tog Kong Chriſtian / oc hans
 Brødre / Hertugerne til Slesuig/ Holſten / ſamme Sa
 ger nu vdi Jorſuar/imod Fiſcalen, Huilckit ocſaa de Hams
 borger/ ſaa megit deris Stad anlangendis vaar / ſøgte oc
 begierede aff hans Mait: oc Jørſtelige Naade. Derfor
 haffde de tilforn ſkreffuit / oc forſende nu vdi dette 1557.
 Aar deris Sendebud til Keſeren paa den Richsdag/ ſom
 bleff holden til Regensborg / Met Begiering / At hans
 Keſerlige Mait: vilde lade affſkaffe oc indſtille ſaadan
 Proceſs, Indtil ſaa lenge / at Hoffuitsagen / Om forbe
 melte Stifte Slesuig / oc den By Hamborg / hørde im
 mediatē, enten vnder det Kommerſke Rige / ſom andre
 Stender / Eller ocſaa vnder Kongen oc Jørſterne / førſt
 vaare ſaaretagne oc determinerede. Huilckit ſkede / Oc
 kom vdi ſaadanne maade den Exemption Sag førſt vdi
 Cammerrættē / Huor vdi den ene/ Hamborg anlangen
 dis/ endnu henger/ Men den anden/om Stifftet Slesuig/
 vdi Kong Frederichs den Andens tid er atſkilt/ Oc ſamme
 Stifte / formedelſt Dom oc Sententz, Kongen oc Dan
 marckis Rige til dømt/ ſom vdi hans Mait: Hiltoria ſkal
 ydermere omtalis.

1557.

Hamborg.

Stifte Slesuig
foruſit til
Danmarck.

Aar 1557. døde Doctor Iohannes Machabæus Al
 pinas, Scotus, Theologiæ Doctor oc Profefſor vdi Rigs
 benhaffns Vniuerſitet, en fornem lærd Mand / hans Lig
 fulde Kongen til Jorde.

Iohannes
Machabæus
død.

Vdi

1557.
Churfürsten
aff Saxon her
ende.

1558.
Muscovittes
ren falder ind
vdi Liffland.

Keuel Slaat
oc By vdi
Kongens Ves
tie practicerit.
Christoffer
von Mülich
husen.

Vdi dette Aar kom Hertug Augustus Churfürste
atter her ind vdi Rigit.

Aar 1558. døde Kæiser Carl vdi Spanien i it Kæ-
ster/ heder Iust.

Salt Muscovitteren ind vdi Liffland met 130000.
Rand / oc aff Fryet oc Sare opgaff Biscop Hermannus
Dorp Stad oc By / vden all Beleyring / oc vaar en stor
Forsværdelse oc Forsværdelse de Lifflander paakommen / at
de selff forløbe mange Feste / Slaat oc Byer / der de vel
haffde kundit holdit for Fienderne/oc søgte somme Beskyt-
telse hos de Poler/ Andre her hos dette Rige.

Ved den Teylighed oc Tilfald handlede Christoffer
von Mülichhusen / en forneme Lifflandiske Herremand/
met den Compter paa Keuel Slaat / Frank von Ansel/
At hand opgaff hannom Slaattit/ den 26. Dag Juli, paa
Kong Christians vegne / vden Bispens Villie oc Vid-
skaff/ Huilket hand strax forsørgede met Skot/ Krud/ Lod/
Prouiant / etc. Hand practicerede oc met en Fennicke
Knechte / som Ordens Herrerne haffde liggendis der vdi
Byen paa Dommen / at den gaff sig vdi Kong : Maits :
Eed. Dette alt gjorde Christoffer Mülichhusen vdi den
beste Mening / alligeuel hand ingen Befalning haffde der
paa / Men fordi hand viste disse Lande / Keuel/ Harrien/
Byerland / Jeruen / vdi fordom tid haffde verit vnder
Danmarckis Krone / oc vaar en Deel giffuen/ en Deel el-
lers foruandt til den Tydske Orden / aff Kong Voldemar
den sidste / etc. Formenendis sig / at skulde fortiene stor
Tack der met/ Effter dette Rige altid haffuer hafft Tiltale
oc Interesse om de Lande / oc beløb sig ved it heelt Aar / at
hand haffde Keuel By oc Slaat inde.

Men der Kong Christian bleff besøgt aff Gothard
Kellers/ Hermesterens Coadiutors Sendebud/ At samme
Slaat

Slaat oc By dennom igen maatte offuerantuoordis, **1558.**

rede hand / hand haaffde Land oc Riger nock / Gud giffue
hand dem vel kunde faarestaa / hand vaar icke begierendis
hans Vens oc Nabois / Bispens eller Hermesters Slaat
oc Feste / Fordi mand skal icke bedrøffue den / som tilforne
nock er beengslit / Samme Slaat til Keuel skulde bliffue
dennom igen tilstillit / Dog hucs Skyt oc Munition hans
nom tilhørde der paa / at følge Christoffer Mønckhusen/
oc denne Gierning icke at regnis hannom til det verste.

Kongen aff
staar Keuel.

Der paa led Dirick Behr / oc Henrick Vrkijl aff Gi-
ckil / effter Kongens Befalning / som vdi Christoffer Møn-
ckhusens Frauerelse laa der paa samme Slaat / igen
offuerantuoorde Keuel Slaat oc Dom til Stiffes Coad-
iutor. Hans Wai: forstrackte vdi lige maade Stiffes
Coadiutor met 20000. Daler / paa det hand ey heller
vdi den bedrøffuede Lifflands Stand oc Viltkaar skulde
vere hans Hielp foruden. Huorledis nu Herr Jon Møn-
ckhusen siden opdrog det Biscopsdom Bffel oc Vijgen
for en Summa Penninge vdi samme Aar til Rigit. Sam-
meledis / huorledis Dirick Behr fik det Stifte Thur-
land / oc vdi lige maade det opdrog / oc huorledis Hertug
Magnus, Kong Christians Søn / met begge Stifter er
afflagt / for hans Fæderlige Arffue vdi Førstedommene/
Der om skal røris vdi Kong Frederichs Historia.

Kongen for-
streckte Bæ-
tugen aff
Thurland met
en Summa
Penninge.

Vdi dette Aar til Eolding giorde oc beseglede hand
den Recels, som wi nu bruge / vdi huilcken findis mange
flere nyttelige Artickler forbedrit / end vdi den første / De
vaar da vdi Raadit disse Effterskreffne : Johan Frijs til
Hesselager / Cankler / Herr Otte Krumpen til Trunds-
holm / Marck / Herr Mogens Ohlstenstiern Ridder /
Børre Trolle til Lillø / Oluff Munk til Trussel / Erick
Krabbe til Bustrup / Anthonius Brusse til Langesø / Ni-

Recessen for-
bedrit.

1558. gens Cankeler / Jørgen Lynck til Offuergaard / Epler
 Rønnow til Huitfeld / Hans Bernckow til Birckholm/
 Niels Lange til Kiergaard / Holger Rosenkrantz til Bols
 ler / Herr Lawe Brade til Krogholm / Ridder / Jffuer
 Krabbe til Østergaard / oc Herluff Trolle til Hillerøds
 holm.

Dette Aar døde vdi Spanien Fru Maria, Keyse
 rens Søster / Kong Luduigs aff Vngerens Efferleffuers
 ske / Hun fuldis aff Næderlandene med Keyseren.

1559.
 Kong Christi-
 ans den III.
 Christelige
 Endelig.

Aar 1559. paa Nye Aars Dag / vdi dette Aars
 Begyndelse / døde salig/ Høplofflig Ihukommelse Kong
 Christian den Tredie / paa Eolding Hus Slaat / efter
 hand haffde regeret Danmarckis oc Norgis Riger paa
 24. Aars tid / Hand vaar en lofflig Første oc Herre/ med
 Raffn oc Gierning Christen / maatte vel regnis iblant de
 merckeligste Potentater/ som paa de Tider leffde vdi Chri-
 stenheden / Hand haffde Guds Ord særdelis kiert. Vdi
 Vngdommen / som før er sagt/ stillede hand sig nogit vil
 oc rasende an / saa hans Herre Fader icke heller vaar vel
 til freds med hannom / Men siden hand bleff giff / oc kom
 til Alder / da forandrede hand sig / oc recompenserede
 hans Vngdoms Brøst / med allehaande Dyder / Sær-
 delis haffde hand Guds Ord kiert / Hand fordrede oc frem-
 mede den rette Euangeliske Lærdom reen oc klar her vdi
 Rigerne offentlig / at maatte prædictis oc læris efter den
 Augoburgiske Confelsion. Hand lod aldrig nogen Dag
 gaa forbi / hand gjorde jo hans Gudelige Bønner paa
 hans Knæ til Gud vdi Himmelen. Hand lod læse for
 sig vdi Bibelen / oc siunge Psalmer huer Dag paa hans
 Kammer. Hand hørde gierne fattige Folkis Klagemaal
 Personlige. Hand gjorde mange gode Skickelser oc Or-
 dinans

dinantzer vdi disse Riger. Hand forsørge de Kircker /
 Skoler / Hospitaler / oc Præsterne / rigelige / vdi Dan-
 marc / Norge / Biskopdommene / ja oc end paa Island /
 Færø / oc Nordist vdi Norge. Kjøbenhavns Vniuersi-
 tet, som vdi Kong Eriks tid aff Pommeren er begynt /
 Men siden vdi Kong Christians den Førstes tid forbedret
 oc kommen vdi suandt / tillagde hand større Rente / saa
 Professore der ærlige kunde leffue aff / Oc iblant alt/
 hues merckelige hand haffde vdi hans Reglerings tid giort/
 behagede hannom selff intet saa vel / som den Gierning
 met Kjøbenhavns Vniuersitet, hos huilckit den Geistlige
 Lærdom beuaris / oc siden vdbredis vdi disse Land oc Ri-
 ger / formedelst bequemme oc lærde Personer / som Kir-
 cker oc Skoler vdi disse Riger oc Land forsørgis met / som
 der aff vdsendis. Vdi hans Velmaect drog hand gierne
 fra it Land til it andit / at hand kunde høre Almuens Klæ-
 gemaal oc Besværinger. Hand haffde altid 4. eller 5.
 met sig aff Rigers Raad / Oc huor hand drog / hørde
 hand selff Personlige / met hans Raad / Sager / Klæ-
 gemaal oc Besværinger / Oc huor vskielliche tilgiel/
 gjorde hand ny Skick / Ordning oc Politij / huilcken er en
 ræt Offrigheds Kald oc Embede / Huorfaare de oc aff
 Gud oc Vndersaatterne ere beskielcke / oc mand dennom
 Skatter oc Skylder.

1559.

Aff hues nu vdi denne Historia er antegnit / seer
 mand / huor stittelige hand altid haffuer tractet effter
 Fred oc Enighed met hans Naboer / oc omliggenge Hers-
 rer oc Potentater. Oc der hand fick Fred oc Ro / stittes-
 lig elste oc beuarede hand den. Hand lod sig nøye met
 sit / oc begierede icke sine Grenzer at foruijde. Hand be-
 klagede den store Krig / som alleuegne vaar vdi hans tid

vdi Christendommen / Mere for Bærighed oc Hoffæ-
 dighed at føris / end for retferdige Aarsager. Hand bød
 de en læt Død / aff Suaghed oc megen Skrøbelighed /
 som hannom tilfale Aar effter Aar / Men særdelis vaare
 Aarsage til hans Død den gylden Aare. Hand besol beg-
 ge hans Canseler / Johan Frijs oc Anders Barby / paa
 hans Sotteseng / der hand fornam / hans tid vilde bliff-
 ue stactit / at de oc Raadit vilde beuise hans Søn / den
 vnge Herre / Hertug Frederich / hues Trostloff oc Raad
 de hannom sorit oc loffuit haffde. Hand besol dennom
 hans Jørstinde / oc effterladendis vnge Herstloff / hans
 Rigers oc Landis Beste at vide oc ramme / Haandthaffue
 Religionen, oc hues Skickelser hand met deris Raad haff-
 de giort oc forordnit / som de vilde forsuare for Gud.
 Hand lod alle hans Herremend oc Hoffsinder gaa ind til
 sig / oc bød dennom gode Nat / oc sidd dennom Haand/
 Vdi lige maade lagde hand sin Haand paa hans Børn/
 vnge Hertug Hans oc Frøken Doretis Hoffuit / som
 vaare der paa Slaattit til stæde / oc bød dennom sidste
 gode Nat / oc ynskede dennom all Lycke oc Velsignelse.
 Hand gjorde hans Skriftemaal for Gud oc hans Hoff-
 prædicant / Mester Pouel Nouiomago, oc tog det høys
 uærdige Sacrament / til hans Trois Bestyrckelse / oc til
 Læring oc Vandring aff denne Verden. Hand ved Præ-
 dicanten / Kammer Jundkeren / Erick Valckendorff / oc
 andre / som varede paa hannom / idelige trøstede sig met
 Psalmer / som hand lod siunge / oc Bøner / som hand lod
 læse vdi hans Siugdom / oc begierede / Gud vilde giøre
 en god Ende met hannom / Oc sidd hand Atuarfel / som
 hand sagde for dennom alle / aff en / kom til hannom/
 (vden tuil hans Engel) som haffde sagt / paa Nyt Aars
 Dag skulde hand faa Dod oc bedring paa all hans Suag-
 hed

hed oc Elendighed. De paa samme Dag factelige henn
 soff hand vdi H E R R E N / hans Alders 56. Aar / Re
 gimentis 24. Aar / Oc er vden tui / for hans Christe
 lige Regiments oc Leffnits skyld / vdi den euige Glæde.
 Hans Liig bleff ført til Odense / med stor Herlighed / oc
 der først nedset / i S. Canuti Kirke / Men siden aff hans
 Søn / Kong Frederich / er det ført til Roskilde / huor hans
 nom en hederlig Begræffuelse er giort oc opret.

1559.

Hans Ihukommelse forgaar aldrig/
 Men bliffuer stedg hos Gud
 oc Menniskene.

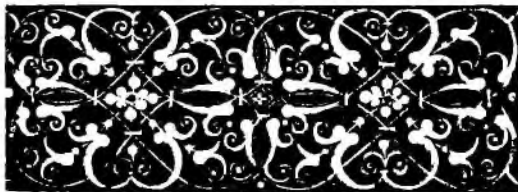
Enden paa Kong Christians
 Historia,

Disse Forseelser findis vdi Trycken / oc
 skulle rettis effter A b c / effterdi intet
 Tall er sat paa Bladene.

- B. Folio 4. Hæringborge / lege / Hæringborg.
 A. Folio 4. Desbreimegaard / lege / Desborregaard.
 Z. Folio 1. Albeckialt / lege / Albeck. Tielle.
 M. Folio 2. optagedis / lege / opdagedis. Eodem folio / vare foe
 hannom / lege / dennom.
 M. Folio 3. lode dem opeste / lege / den opeste.
 O. Folio 3. Fra Lemme her / lege / Fra Læne her.
 R. Folio 1. Rissenhaffns Slaar / lege / Rissenhaffns Læn.
 C c. Folio 2. Truid Vstænd til Vgerup / lege / Torup.
 D d. Folio 1. Femer Læn / lege / Fenie Læn.
 E e. Folio 4. Lybske oc andre Stenders / lege / Staders.
 S f. Folio 2. giorne vstleuffrig / lege / giorde. Folio eodem, en Cons
 cept / lege / it Concept. bidem folio 4. Torpsid Oluffsen /
 lege / Torpsind Oluffsen.

- G g.** Folio 3. oc huad des Anhang vaar / lege / anhengig vaar. Ibidem folio 4. Hertug Franz oc Otte / lege / Franz Otto til Lyneborg oc Hertug Franz aff Saxen.
- H h.** Folio 1. ned i Danmark / lege / met i Danmark.
- K k.** Folio 1. gammel Affuind / lege / gammel arinde. Ibidem / Lænsmand oc Tiener / lege / Tiener. Ibidem folio 3. oc at hues hand paa / lege / hues hand paa.
- L l.** Folio 1. Rindobholm / lege / Rindobholm. Ibidem folio 3. Naablig / lege / Naaborlig. Bis eodem folio.
- M m.** Folio 1. Skibsfold / lege / Skibsfoldit. Ibidem folio 2. bruge effter Rigis Villie / lege / effter huer Kongis Ville. Ibidem folio 4. Lauritz Thussen / lege / Lauritz Thurssen. Item / Houdøle / lege / Hudedøle.
- N n.** Folio 2. Instruets Lydelse / lege / Instruets lydde.
- O o.** Folio 1. inden Forbund / lege / Forbud. Ibidem folio 4. som vil gaa paa Sundit / lege / vil gaa paa Sundit. Ibidem folio vltimo / det gamle Dantzig / lege / den gamle Dantziger.
- P p.** Folio 1. middel / lege / midler. Ibidem / legge oc haffue / lege / heffue. Ibidem folio vltimo / Sliengd / lege / Slienced. Item / oc Raadsføre hannom / lege / at Raadsføre hannom.
- Q q.** Folio 1. huilken aff arilds tid / lege / huilckit.
- R r.** Folio 1. om noget aff samme Skib / lege / om nogen aff samme Skibe. Ibidem eodem folio / oc dertis gemeine Seylatz / lege / dog den gemeine Seylatz. Ibidem folio 3. Berent Aruidsen / lege / Bent Aruidsen. Ibidem folio 4. men samme Dreng / lege / met samme Dreng.
- S s.** Folio 3. hannom atuarit / lege / watuarit.
- V v.** Folio 1. vndred Almuen / lege / vndred Almuen. Ibidem folio 2. besticke altingist / lege / bestickit. Ibidem folio 3. Hertugen aff Prygen / lege / Meckelborg.
- X x.** Folio 4. ligge oc høre / lege / ligger oc hører. Eodem folio / foruandt / lege / foruendt. *Cetera prudens Lector facile emendabit.*

Register paa den- ne Historie.

A.

Aaleholm forraffis.	H iij.
Aalborg stormit oc vundit.	E ij.
Aarhus Stifftis Gods.	D d.
Adolph/ Kong Frederichs den I. Søn.	A.
Adelen faar Hals oc Haand aff Kong Frederich den I.	A ij.
Adelen i Skaane besøger Gressuen om Leyde.	H iij.
Adelen i Jutland forsamlis i Rye om Hertug Christians Val.	J.
Adelen i Syn vduelle Hertug Christian.	J ij.
Adelen i Syn faar Vndsetning aff Hertug Christian.	K H.
Adelen lider Nederlag for Aalborg.	K iij.
Adelen beklagis aff Jørgen Weynter oc Ambrosio.	E iij.
Adelen befrycter sig for Borgerne.	M.
Adelen i Skaane er 500. Rytter sterck.	M.
Adelen vdi Skaane opskriffuer Gressuen Huldskaff oc Mandskaff.	M ij.
Adelen/ som i Rixbenhaffn er/ fangis.	D ij.
Adelens i Danmark Vdskriffuelse om Krig.	E.
Adelen foruissis om deris oc Rixens Friheder.	D d.
Adelen taxeris høire paa Munstring.	D o iij.
Albrecht von Belsig kommer i Land vnder Holland.	N.
Albrit Hertug aff Meckelborg/ forsendis i Danmark.	D iij.
Hert: Albrit vdsender Bress til Siclands Landsting.	P iij.
Hertug Albrit oc Gressuen fordragis met den vdualde Konge.	A a lij.
	Ambros

Register.

Ambrosius Vogebinder/ Borgemeſter i Kiøbenhaffn.	D.
Ambrosius tager Sorgiſte til ſig.	B b iij.
Anna, Marggreffuinde aff Brandenburg / Kong Fredes richs Gemahl.	A.
Frø Anne Holgers ihuelſagen.	N.
Anders Liung/ Lector, kaldit Præſt i Landſkrone.	B.
Anders Bilde Ridder/ Kigens Raad.	B ij.
Anders Bilde bliſſuer den Lybſke Flaade førſt var.	F iij.
Anſtand imellom de Lybſke oc Burgundiſke.	E.
Anſtand imellom Danmark oc Næderland.	F f.
Anſlag.	D iij.
Arreſt paa Hollender Skib i Sundit.	N n ij.
Aſt von Verde fordreffuen aff Suerige.	E ij.
Aſſens plyndrit.	P ij.
Axel Jul/ Secreterer.	D ij.
Axel Brahe Ridder/ forſendis til Suerige.	F f ij.

B.

Bernt von Millen fordreffuen aff Suerige.	E ij.
Beuilling om et nye Mode.	L l ij.
Biſpernis Klagemaal/ effter Kong Frederichs Død.	A ij.
Biſperne Haandheffuis.	A ij.
Biſperne ville haſſue Hertug Hans til Ronge.	A iij.
Biſperne ſøtge mere for Rente end for Religionen.	E ij.
Biſperne affſettis.	E c ij.
Biſperne fangis paa en Dag i atſkillige Stæder.	E c iij.
Biſperne ſkulle icke igen tilſkicketis.	D d ij.
Biſperne giſſuis løs.	E e ij.
Biſtrup forſtøris.	G iij.
Borgerne i Kiøbenhaffn ſkriffuer til Pfalgreffuen.	B iij.
Breff gjorde imellom Greffuen oc de Lybſke.	F iij.
	Bur

Register.

Burgundiske Sendebud paa Veyen til Danmark. G if.
 Deris Gensuar. N n if.
 Bønder vdi Jutland giffue en Reueris til Kong Chris-
 stian/ E iij.

C.

Caroli den V. Keyfers Ratificatz , paa det Gentiske Fors-
 drag. E.
 Capitteler i Danmark skulde holdis ved Mact. F f.
 Calundborg erøffris. D iij.
 Calundborg opgiffuis. E iij.
 Catharina, Kong Gøstis Dronning/ døer. E iij.
 Hertug Carolus aff Gelderen forenis met den vidualde
 Konge. B iij.
 Carolus V. giør Fem Maaneders Anstand met Kong
 Christian. K k iij.
 CHRISTIAN, Kong Frederichs Første Søn. A.
 Hans Legation til Herredag i Kjøbenhavn. A.
 Hans Ungdom. A iij.
 Erklærer sig/ huad hans Val er anlangendis. B iij.
 Skriffuer til Mogens Gøye oc Erick Banner. D.
 Bestilling paa hans eget Liff. D ij.
 Erklærer sig om Kong Christierns Fængsel. E.
 Skriffuer Danmarks Raad til om Vndsetning. F if.
 Hylbis vden for Horsens. F iij.
 Tilfuger/ at giøre Recels oc Haandfestning. F iij.
 Besøger sine Naboer om Skib. N iij.
 Anlanger Kong Gøste om Hielp. R.
 Er til Orde met Greffuen. E iij.
 Drager for Traminde. G g.
 Rider ind i Kjøbenhavn. E c ij.

Register.

Holder hemmelig Raad om Euangelij Lærdom at anse rette.	E e iij.
Hylbis til Hamborg.	G g iij.
Erklærer sig paa de Suenffels Besværinger.	J.
Løffuer Naadelig at tilgiffue / hues hannom i Geyden er skeet imod.	D d iij.
Christoffer Gressue i Oldenborg.	E iij.
Hand kommer til Lybke.	E iij.
Bører Gire Tusinde Knechte.	E iij.
Skriffuer til Hertug Christian.	E iij.
Hans andie Breff til Hertug Christian.	E iij.
Hans Vdskriffuelse til Lante Holsten om Pass.	F iij.
Hans Breff her ind i Danmark.	E iij.
Hand drager ind i Danmark.	F iij.
Drager til Rjgge.	G iij.
Hylbis paa Vissuemosen.	H.
Hylbis i Skaane.	H iij.
Lader skriffue til Norge om Hylbing.	H iij.
Er rund offuer det / som hannom icke tilhører.	H iij.
Hans Soldt ruste sig imod de Suenffe.	M.
Lager Skibsslaade an.	P iij.
Hand oc Hertug Albret sender Breff til Sielands Landsting.	P iij.
Saar ingen Hielp paa sin Vdskriffuelse.	Q.
Skriffuer til Næderlandene.	V iij.
Gressuens Fordrag met Kongen.	A a iij.
Salder Kong Christian til Gode i Leyren.	B b iij.
Strengelig tiltalis aff den vdualde Konge.	B b iij.
Christoffer Hoft fangis.	M iij.
Christoffer Huicfeld affferdigis til den vdualde Konge.	M iij.
	Christof.

Register.

Christoffer Huifeld vdsendis imod Erkebisp	Oluff aff
Trundhiem.	S f iij.
Christoffer Huifeld forsend imod Nyborg.	P ij.
Christoffer Huifeld forlænt til Island.	R l.
Christoffer von Seltten.	P ij.
Bliffuer giort til Seltcherre.	D iij.
Christiern Stroock/ Euangelist Prædiker i Affens.	B.
Herr Claus Mortensen/ Præst i Malmø.	B.
Elemend von der Visk.	E.
Skipper Elemends Oprør.	R iij.
Skipper Elemend fangis oc rættis.	L ij.
Claus Podebusk Ridder/ fangis i Malmø.	G ij.
Claus Huifeld fangis.	N n iij.
ClosterGuds maa icke sellies aff Priere oc Abbeder.	E e iij.
Churførstens Gensuar.	S iij.
Claus Daa fanger Knud Gylbenstiern.	E c iij.
Herr Claus Bilde giør Rættebøder i Norge.	R l.
Copie aff Keyserens Bress.	D.

D.

Dam opgiffuis.	K.
Danmarkis Rigis Raad/ huo de vaare/ effter Kong Frederichs Død.	A.
Danmarkis Rigis Raad tilbiuder sig/ at forlige Kong Gøste oc de Lybske.	E ij.
Danmark er it val Rige eller kaare Rige.	A iij.
Danmark forsender Hielp til Holsten.	S ij.
Danske Sendebud i Suerige.	H h.
Danske Sendebud til Regensborg paa Reichsdagē.	R l iij.
Danske Sendebud ill Bremen.	L l.
Danske Sendebud atter til Suerige.	L l.
	S i ij
	Dan

Register.

Dänste Sendebud forskriffue dennom for Kongens Gield.	ℓ l.
Dänste Sendebud fangis.	X iij.
Dänste tilbiude Suenffe ie Mode ved Bremebro.	R l.
Dänste Besuøeringer imod de Suenffe.	S f iij.
Dänste Hofffinders Begiering aff Gressuen.	H.
Dänste Edelmend forsendis fangne til Lydsckland.	X iij.
Dänste Edelmend fangne i Meckelborg giffuis løs.	E e ij.
Ditløff Keuentlow Doctor, Prouest i Keinebeck.	E.
Bliffuer Biscop til Lybke.	L.
Dragsholm beleggis.	D iij.

E.

Epler Hardenberg paa Dragsholm.	D.
Erkebispens til Trundhiem hans Practicker.	N.
Erick Banner.	A iij. B iij.
Erick Gyldestiern erlediger de Dänste Sendebud.	N.
Erick Krummedige/ vdi Regieringen til Roskilde.	B iij.
Eske Bilde Ridder/ føris til Lybke fangen.	G iij.
Euangeliske Prædicanter de første i Danmark.	B.

F.

Fangne i det Slag for Ornebierg.	P ij.
2. Fennicker Knechte sendis for Varbiereg.	D iij.
36. Fennicker Knechte antagis aff Psalgreffuen.	H h.
Flaaden løber vdi Belt.	D ij.
Forandring/ som skeer hastig/ er skadelig.	E iij.
Forbund vdi Kong Frederichs tid / imod de Protesterens de.	G g ij.
Forbund imellom Rigit oc Førstedømmet.	D iij.
Forbund imellom Danmark oc Norge.	D iij.
	Fors

Register.

Forbund imellom Hertugen aff Holsten oc Gressuen aff Oldenborg.	E.
Fordrag met Kong Francisco aff Franderige. M m iij.	
Forening imellom Rissenhaffns Borgere oc Krigsfolckit/ effter det ynckelige Word.	A a ij.
Forhandling til Stockholm.	S.
Franciscus Sfortia, Hertug aff Meyland / saar Christi nam, Kong Christierns Daatter/ til Gemahl. R.	
Fred imellom Danmark oc Lyble.	Y iij.
Frederich/ den Første aff det Nassn/ dør.	A.
Frederichs den Førstis Sønner oc Hustruer.	A.
Frederich Pfalzgreffue/ Churførste / saar Førsten Doros cheam, Kong Frederichs Daatter/ til Ecte. R.	
Hertug Frederich hylbis.	Do ij.
Syn Stiffis Gods.	Do.
Syn tilfalder Gressuen.	R ij.
Syn tilfalder Hertug Christian.	R ij.

G.

Gentiske Fordrag.	D ij.
Georgius ab Austria, Burgundiske Legat,	D iij.
Gert Møller sendis fra Næderland.	G iij.
Gieffuert Skenck.	D iij.
Gotskald Erick forsendis aff Keyseren/ til Churførsten aff Saxen oc Landgreffuen aff Hessen.	S iij.
Grønninger Land giffuer sig vnder Keyseren.	E.
Gressuen/ quære, Christoffer Gressuen aff Oldenborg.	
Gudland hylde Kong Christian.	H h.
Gustaff Olsen/ Kong Gøstis Legat i Danmark.	E ij.
Gøste Konning i Suerige/ indførd aff de Lybske.	E iij.
	Rong

Registret.

Kong Gøste slaer sig fra det Forbund med de Lybske / imod de Hollender.	E iij.
Staar i Forbund med de Danske.	E iij.
Forbinder sig gierne til Danmark.	D iij.
Lader arrestere de Lybske i Suerige.	D iij.
Erklærer sig paa Danske Besværing.	S f iij.
Gifter sig anden gong.	S f iij.
Kong Gøstis Dørn.	S f iij.
Kong Gøste suarer self de Lybske.	H h iij.
Forhæler Ratificatzen paa Forbund.	E e.

H.

Halmsted opgiffuis.	M iij.
Halmsted Møde forgæffuis anstillis.	E e iij.
Hamborger ville forlige de Lybske oc Burgundiske.	D iij.
Ville forlige Kænsken oc Kongen.	N n ij.
Mester Hans Thausen beskyltis aff Biscoperne.	B.
Saar Bessermelsis Bress aff Kong Frederich I.	B ij.
Dømmis paa Rippenhaffns Raadhus.	B ij.
Stiller Rippenhaffns Borgere til freds.	B iij.
Giffuer Bisp Jacob Kønnow sin Forplicht.	E ij.
Hertug Hans/ Kong Frederichs den Førstis Søn.	A.
Hertug Hans vaar aldrig vuald Konning til Dans mark.	B iij.
Hans Bilde/ Kigens Raad.	B ij.
Hans Krydener.	G ij.
Herr Hans Suaning fører Kongens Gold Kundskaff om Greffuens Anslag.	P.
Hans Lunde rættis.	P ij.
Handel imellom de Lybske oc Kong Henrich den VIII.	G ij.
Handel imellom Kong Christian oc Kong Gøste.	N.
Handel	

Registet.

Handel met de Norſke.	N ii.
Handel imellom Herr Truid Ulſtand oc Warbiern By.	D.
Handel imellom Hertugen oc Greffuen.	D iij.
Handel imellom Kong Henrich den VIII. aff Engeland/ oc de Eybſke.	K.
Henrici Leonis Keysers Constitution.	E iij.
Henrich Branthun opgiffuer Kraagen.	K iij.
Helsingborg Slaat met Liſt anſettis aff de Greffuiſke.	M iij.
For Helsingborg ſtaar it Slag.	M iiij.
Herredag i Ripbenhaffn effter Kong Frederichs den Fjor- dte Død.	A.
Herredag i Odense.	D iij.
Herredag til Rendesborg i Holſten.	D iij.
Herredag i Ripbenhaffn/aff Greffuens Befalning.	E iij.
Herredag i Ripbenhaffn.	D d.
Herredag i Ripbenhaffn / paa huilcken Tiende Penning aff alt Adelens Gods bleff bevilgit.	D o iij.
Hiortholm vindis.	D.
Hiſtorie om en Munk.	E c iij.
Holger Ulſtand/ Kigens Raad.	B iij.
Hollender met 70. Skib for Helsingør.	D iiij.

3.

Jacob eller Joachim Rønnow / Electus til Koſkilde / an- klager Meſter Hans Lauffen.	B iij.
Jacob Rønnow Biſcop / tildømmis hans Kirker i Ri- penhaffn.	B iij.
Hand er paa baade Sider.	H.
Biſp Rønnow ſangis oc ſengſſis.	E c iij.
	Jens

Registret.

Jens Huas/ Skipper Clemends Anhenger/ rættis.	L ij.
Jens Kammerfuend rættis.	N ij.
Jep Pedersen Fribytter.	D.
Jep Hoffuit Fribytter.	D iij.
Johan Ore/ Rigens Raad.	B ij.
Johan Brne/ Rigens Raad.	B ij.
Johan von der Høne Gressue/ reyser til Lybke.	E iij.
Hans Ankomst til Lybke.	E ij.
Johan von der Høne bliffuer slagen i Syn.	P ij.
Johan Oldenborg Doctor, Syndicus til Lybke.	S iij.
Johan Ransow Ridder/ for Bihin.	G.
Johan Frijs faar særdeles Instructz til Hertug Chris tian.	J ij.
Johan Frijs/ Krigsraad.	D iij.
Iohannes Pomeranus induiser de Siu første Euangeliske Superintendenten i Kjøbenhavns Domkirke. S f.	
Iohannes Magnus, Erkebisp til Upsale.	G g.
M.Iohannes Vandalus , den første Euangeliske Bisp vdi Ribe.	S f.
M. Iohannes Vandalus dør.	N n iij.
Iohannes Machabæus Doctor, kom til Danmark. P p ij.	
Johan Gressue aff Montfort forsendis aff Reyseren til Churførsten aff Saxon oc Landgressuen aff Hes sen.	E iij.
Jon Olsen/ Legat i Danmark/ fra Kong Gøste.	E ij.
Jørgen Bullenuæffuer vorder Raadmand til Lybke.	E ij.
Jørgen Bullenuæffuer faar tynd Besked hos Rigens Raad.	D.
Jørgen Bullenuæffuers Stempling med Ambrosio Bo gebinder/ Borgemeister i Kjøbenhavn.	D.
Jørgen Bullenuæffuer indrider i Hamborg.	D iij.
	Jørgen

Register.

Jørgen Bullenueffuer leggis paa Fire Steenler.	B b liij.
Jørgen Wjnter/ Borgemester i Malmø.	D.
Jørgen Wjnter loffuer at offuerantuarde de Lybske Malmø.	D.
Jørgen Wjnter tracter effter / at forraske Rijsbenhaffs Slaat.	G liij.
Jørgen Wjnter faar Lende oc Venscaff aff Kongen.	I liij.
Jørgen Wjnter stifter den store Almisse i Malmø.	I liij.
Jost Globeck/ Ritmester.	K liij.
Jfern Henrich/ en Pram til Lybke.	G.
Jstand oprørist.	K l.
Jffuer Jul sendis vdi Suerige.	N.
Judiske Biscoper fangis.	E c liij.

K.

Keyserlig Sendebud til Norge.	X liij.
Kircker oc Skoler forsynes met Rente.	S f.
Knud Gyldenstiern/ Rigens Raad.	B ij.
Knud Bilde/ Rigens Raad.	B ij.
Herr Knud Rudi paa Dragsholm bestoldit.	D ij.
Kongerne aff Danmark oc Suerige mødis ved Bremsebro.	L liij.
Kroningen til Rijsbenhaffn.	E c liij.
Krempen befestis.	H h.
Rijsbenhaffn loffuer Rigens Raad Huldscalf.	B.
Rijsbenhaffns Almue ilde til frede / for Mester Hans Thausen skyld.	B liij.
Rijsbenhaffns Borgere lader hente Mester Hans Thausen igen.	B liij.
Rijsbenhaffns Induonere bruge Religionen til Oprørs Dexel.	E ij.

Register.

Riðbenhaffn skulde vorde en Hensestad.	D.
Riðbenhaffns Borgere vilde icke høre Biscop Jacob Rønnow.	H.
Riðbenhaffn giffuer sig vnder Gressuen.	H ij.
Riðbenhaffns Borgemester oc Raad affseteis.	H ij.
Riðbenhaffns Borgere skriffue til Psalmsgressuen.	B liij.
Riðbenhaffn plagis met stor vsigelig Hunger.	A a liij.
Riðbenhaffns Vniuersitet atter forbedrit.	R l.

L.

Lauholm forbrent.	M liij.
Landskrone oc Malmø belegris.	N.
Lang Herman/ Høffuiskmand paa Talundborg.	B liij.
Landskrone opgiffuis.	S liij.
Landgressuens Censuar.	S liij.
Legation fra Hertug Christian til Danmarks Rigs Raad.	A.
Legation fra Danmark oc Holsten / til Mariam, Caroli V. Søster.	B.
Lutherisk Lærdoms Begyndelse her i Rigit.	B.
Lutherus skriffuer til Kong Christian / oc formaner hans nom/ at holde Capitteler ved lige.	S f.
Lunde Capittel forærer Kongen met en Summa Pennings.	N n liij.
Lyske forløffuis aff Kong Frederich/ at tage i Vestersøen paa Hollender.	E ij.
Lyske Legation til Kong Gøste i Suerige.	E liij.
Lyske ville formene alle andre Nationer Sundit.	E liij.
Lyskis offuerord oc Stolthed.	E liij.
Lyske arrestere Suencke Skib.	E liij.
Lyske practicere paa it Oprør at anrette i Suerige.	E liij.
	Lyskis

Register.

Lybske Begiering affslais dennom i Danmark.	E liij.
Lybske oc Hollender forligis.	E.
Lybske wrolige Hoffueder.	E.
Lybske Krigsrustning induendis paa Danmark.	E ij.
Lybske Borgemeester tilbiuder Gressue Christoffer / at vere Høffuigmand imod Danmark.	E iij.
Lybske Practicker.	E iij.
Lybske indfalder i Lante Holsten før end i Danmark.	F ij.
Lybske Kong Christierns argste Fiender.	F iij.
Lybske deris gamle vane at søge Fordeel.	F iij.
Lybske Flaade/ naar den kom i Sundit.	G iij.
Lybske Bdskrifte/ huorfor de kriede paa Danmark.	H iij.
Lybske zigre Fred met Holsten/ icke met Danmark.	L.
i Lybske indsettis det gamle Raad.	L.
Lybske sende mere Føld i Danmark.	L.
Lybske Sendebud i Suerige.	H h.
Lybske Flaade.	D iij.
Lybske Prouiantere Rjøbenhaffn.	E ij.
Lybske ere tilnede til Fred.	y. 3.
Lybske Sendebud/ Sebastian Ersam/ vdi Suerige.	H h.

M.

Magnus, Hertug aff Saxen/ Catharinæ, Suenfke Dron- nings Fader.	E iij.
Magnus, Biscop aff Skare.	N n iij.
Hertug Magnus fød.	R k ij.
Malmøis Raad loffuer Rigens Raad Huldskaff oc Mand- skaff.	B.
Malmøis Borgere besmycker deris Oprør met Religio- nen.	E ij.
Malmø skulde haffue vordit en Hensfestad.	D.
A a ij	Mals

Register.

Malmø's Borgere indtage Slaattit.	B iij.
Malmø opgiffuis.	Aa.
Marcus Meyer/ Lybsk Admiral / bliffuer Ridder i Enges land.	E ij.
Forandrer Regimentit til Lybsk.	E iij.
Bliffuer atter Admiral imod de Hollender.	E iij.
Tilbiuder Suante Sture Suerigis Rige.	E iiij.
Rider met vdslagen Fane ind i Hamborg.	D iiij.
Lader fange nogle aff de beste til Lybsk.	E.
Handfangis.	M iiij.
Indleggis paa Barbierg.	B.
Fangis anden gong/ anklagis oc rættis.	R.
Maria, Keyser Caroli V. Søster.	A iiij.
Maria anderledis til finds.	R.
Mariæ Vdskriffuelse imod Kong Christian.	L.
Maximilianus Transylvanus, Burgundiske Sendebud.	D iiij.
Menhart von Ham bestillis met 10. Jennicker Knechte.	B iiij.
Melchior Rangkow/ Legat i Næderland.	B.
Melchior Rangkow.	D ij.
Melchior Rangkow/ Hertug Christians Marskalk.	E.
Melchior Rangkow fanger Torben Bilde / Electum til Lund/ oc Jacob Rønnow/ Electu til Roskilde.	E c iij.
Mickel Blichfangis.	M iiij.
Mogens Gøpe afferæder fra hues som besluttis i Herredas gen.	A iij.
Mogens Gøpe Ridder.	B.
Herr Mogens Gøpe Haandhaffuer Mester Hans Thaus sen	B iiij.
Herr Mogens Gøpes Reuerls til Bisp Jacob Rønnow.	E.
Herr	Herr

Register.

Herr Mogens Gpē/ vdi Regeringen til Roskilde.	B lii.
Herr Mogens Gyldenstiern.	B iiij.
D. Morten Luthers Skriffuelse til Kong Christian / at Collegia Canonicorum maa bliffue ved mact. Ss.	
Mord i Riipbenhanffn paa 200. Borgere.	A a ij.
Muggenborg slebis.	G.
Munkene forulsis aff Rigt.	E e iiij.
Møde ved Grensen.	L liij.

N.

Næderlender tage paa de Hamborger.	N n iij.
Niels Christensen/ Herr Mogens Gpes Præst.	B.
Niels Lunge/ Algers Raad.	B ij.
Niels Brock/ Rigens Raad.	B ij.
Herr Niels Vincentius Lunge til Suerlge.	D ij.
Niels Rundze bliffuer Edel giort / oc mister sin Adels skaff.	D.
Niclaus aff Tectelnborg Gressue.	D iiij.
Hans Epitaphium,	P ij.
Herr Niels Lycke smøgs ihjel.	N.
Niels Tacke setter sig atter op imod Kong Gpse.	N n iij.
Niels Tacke ihjelskut.	O o iij.
Nicolaus Perenotus, Keyserlige Raad / skriffuer til Suerige.	P p ij.
Nielstrup beleggis.	A iiij.
Norske/ som boer Syndenfelds/ hylde Hertug Christian.	N iij.
Nyborg indtagit med Forræderj.	R iij.
Nyborg Slaat opgiffuis for Gressuen.	R iij.

O.

Oluff Rosenfrank/ Rigens Raad.	B ij.
A a a iij	Herr

Register.

Herr Sluff Rosenkrantz fører unge Hertug Hans vdi sit Behold.	H iij.
Sluff Skriffuer faar Forlæning aff Gressuen.	H ij.
Sluff Erkebisp i Trundhiem forskriffuer en Herredag.	N ij. 2.
Sluff Erkebisp besøger Kongen til forgæffuis.	E e iij.
Olaus Magnus Gothus.	G g.
Oprør i Island.	R.
Opsettelse om Konninge Val vdi Herredagen i Rippben- haffn.	A iij.
Ordinantzen met nogle Article forbedre.	D ij.
Ordinantzen offuerseet/ fordansket oc beseglet.	H h.
Otte Krumpen Ridder/ Legat i Næderland.	B.
Otte Krumpen/ Nogens Raad.	B ij.
Otte Krumpen kommer igen aff Næderland.	D ij.
Otense plyndris.	D iij.
Owe Lunge Ridder/ sendis vdi Suerige.	N.
Owe Lunge/ Krigsraad.	D iij.
Owe Bilde Biscop/ vdi Regeringen til Roskilde.	B iij.
Owe Bilde Biscop/ fangen.	E e iij.

P.

Papisteriet anrettis igen / vdi Herredagen i Rippbenhaffn.	A ij.
Papistiske Mening om Sacramenternis rette brug.	B iij.
Peder Eyck/ Nogens Raad.	B ij.
Peder Kempe/ Borgemeister i Rippbenhaffn.	E.
Peder Skram Ridder/ Nogens Admiral.	D.
Indtager Tranckier oc Kaarspr.	D iij.
Peder Oxe vdi Raadit.	D ij.
Peter von Gelderen fangis.	D iij.
	Pfalq

Register.

Pfalckgreffuens Practicerung imod Suerige.	P p liij.
Pfalckgreffuiffe Skriffuelfe.	p ij.
Pløne indtagis aff de Lybske.	S ij.
Philippus Melanthon priser Kong Christians Fromhed imod sine Brødre.	A.
Protestation mod Wisperne oc nogle aff Rigens Raad. B.	
Protesterende Sørster giøre Forbund met Kong Frederich.	G g ij.
Predbiørn Podebusck/ Rigens Raad.	B ij.

R.

Raadle skillies at weens.	B.
Recels vdgiffuen i Otterse / Wisperne til Brøst.	A ij.
Religionen bør først at Haandtheffuis.	A ij.
Religionen kand icke vdrøddis met nogen Vold aff Mens niskens Hierte.	B iij.
Rendesborg besettis.	H h.
Reuerls giffuen den vdualde Konge aff Bønderne i Jud land.	L liij.
Rigens Raad bebreffuer Kong Frederich / at hylde en aff hans Sønner.	A.
Ribe besettis met Krigsfolck.	H h.
Riber Stiffis Gods.	D d.
Rostocker giffue sig vdi Forbund met de Lybske imod Dans mark.	S iij.
Roskilde Stifte tilsigis Erckebiß Gøste Trølle.	G iij.
Roskilde Stiffis Gods.	E e iij.

S.

Segeberg beleggis aff de Lybske.	S ij.
	Sege

Regifter.

Segeberg By affbrendis aff de Grefsuiffe.	S iij.
Sebastian Corper forsendt i Suerige.	D o iij.
Seylah igennem Øresund / er vnder Danmarks Rigs Høghed.	E iij.
Seylah bør at vere frij for alle Nationer.	E iij.
Stælegaffue skal ingen trengis til.	A iij.
Skibsflaaden vdflyes forgæffuis.	X iij.
Skaane Stiffts Guds.	E c iij.
Skermytse for Lybke.	G.
Skend aff Teutenborg belegger Dam.	X.
Skedsmend imellom Rigit oc Holsten.	D ij.
Skipper Clemends Oprør.	R iij.
Skipper Clemend fangis oc rættis.	L ij.
Skoler at holde ved mact.	A iij.
Slag for Helsingborg.	M iij.
Slag for Ørnebjerg i Syn.	P.
Slag paa Farskømbjerg.	R ij.
Slesvig Danmarks Rigs Læn.	S ij.
Slutop indtagis.	G.
Sophia, Hertuginde aff Pommeren / Kong Frederichs Gemahl.	A.
Spelfecten met Skibs Ankomst.	X ij.
Stabel Guds ville de Lybske formene Hollender at føre.	E ij.
Stegestaat forraffis aff Borgerne.	H.
Stj Stisen.	D iij.
Stj Dagge fangis.	N n iij.
Stoekelstrup.	L.
Suante Sture vil icke bryde sin Tro.	E iij.
Svenske Skib arresteris til Lybke.	E iij.
Suerige met Danmark bebunden paa det ny.	D iij.
	Svenske

Register.

Svenske Undseening / 700. Kyttre / oc 4. Jennicke Knekte.	M ij.
Svenske oc Lybske Irringer forhørde.	F f ij.
Svenske oc Lybske gior indbyrdis Anstand.	F f ij.
Svenske Besuæringer offuer Kong Christian.	H h iij.
Svenske Skib.	N.
Svenske Sendebud.	D d iij.
Svenske Forslag.	L l iij.
Svenske Besuæringer.	L l ij.
Swinborg plyndris.	P ij.
Superintendenten de første forordnis.	S f.
Synderborg sequestrerit til Kong Christierns sel.	S f iij.
Spholm bestoldis.	H.

T.

Tackis Jende i Suerige.	G g iij.
Thomas Sture drager til Kongen.	J iij.
Tiende skal giffuis.	A ij.
Torben Wilde Magister, Electus til Lund.	B iij.
Troid Vlstand Ridder/ Rigens Raad.	B ij.
Troid Vlstand scyler til Norge imod Erkebyspen.	F f iij.
Troid Vlstand gior Kættebøder.	K k.
Troid Vlstand fangen i Malmø.	G iij.
Troid Vlstand vndrider Warbiereg Slaat.	D ij.
Troid Vlstand Greyersen/ Legat i Suerige.	D ij.
Trithoff indtagis aff de Lybske.	F ij.
Trundelaugid oc de Nordenfields gaar Konning Chris- tian til Haande.	F f iij.
Tyge Krabbe Ridder/ Rigens Marsk.	B ij.
	B b b Wars

Register.

B.

Barbiere Staat forraffis.	D ij.
Bendelboer giore en Nederlag paa Adelen.	R iij.
Bendysfel Stiffis Gods.	D d.
Biborg Domkircke restitueris.	A iij.
Biborge Stiffis Gods.	D d.
Bilhelm, Herre til Renneberg, forsendis aff Keyseren til Churfursten aff Saxen oc Landgreffuen aff Hes- sen.	S iij.
Bismar i Forbund met de Lybske inod Danmarck.	S iij.
Vniuersitetit skal holdis ved mact i Rigit.	H iij.
Wolff Btenhoff, Kong Frederichs Canseler.	B. D ij.
Vincentius Lunge ihjelslais.	M.
Wysale Skole kunderet.	R f ij.

D.

Dythem eroffrit aff de Lybske.	S ij.
--------------------------------	-------

F I N I S.

